A

VÉGREHAJTÁSI TÖRVÉNY

(1881. ÉVI LX. TÖRVÉNYCZIKK)

MAGYARÁZATA.

IRTA

Dr IMLING KONRÁD

IGAZSÁGÜGYI ÁLLAMTITKÁR.

ÖTÖDIK JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1907.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ELŐSZÓ A NEGYEDIK KIADÁSHOZ.

Miután 1898. óta nem keletkezett olyan törvény, a mely a végrehajtási eljárásról szóló 1881 LX. t.-czikk változását vagy módosulását vonta volna maga után, a negyedik kiadás összeállításánál majdnem kizárólag az elég gazdag újabb judicatura és a végrehajtási eljárásra vonatkozó újabb rendeletek feldolgozására szorítkoztam.

E mellett — a hol szükségesnek mutatkozott — a magyarázó fejtegetéseket kibővítettem, még pedig nem egy helyen előbb vallott nézeteim változtatásával, ha azok helytelenségéről a judicatura, mások véleménye vagy a saját alaposabb megfontolásom meggyőzött.

Budapest, 1905. évi május havában.

Dr. Imling Konrád.

ELŐSZÓ AZ ÖTÖDIK KIADÁSHOZ.

Az alig két évi időn át, a mely a könyv negyedik kiadása óta elmúlt, jogszabály útján éppen nem, a judicatura terén pedig alig történt valami, a mi az 1881. évi LX. t.-czikk magyarázatának változtatását tenné szükségessé.

A mi kevés ujabb felsőbirósági határozatok rendelkezésemre állottak, azokat a magyarázat kibővítésére felhasználtam.

Budapest, 1907. évi február hóban.

Dr. Imling Konrád.

TARTALOM.

Lap

Bevezetés. Az 1881. évi LX. t.-cz. keletkezése. A törvény jellemzése — 13

TÖRVÉNY A VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁSRÓL.

I. CZÍM.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

Kielégítési végrehajtás alapjául szolgáló közokiratok, 1. §. — — — 21
A végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságok, 2. §. — — — — 30
Végrehajtás a külföldi bíróságok megkeresései alapján, 3—5. §§. — 33
Végrehajtási kérvény, 6—9. §§. — — — — — — — — — — 40
Végrehajtási kérvény elintézése, 10—17. §§. — — — — — — — 48
Végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságok, 18. §. — — — — 60
Végrehajtási végzés kézbesítése, kiküldöttek, 19. §. — — — — — 62
Végrehajtás foganatosításának ideje, 20—22. §§. — — — — — 65
Elévülés, 23. §. — — — — — — — — — — — — — — — 68
Értesítés a végrehajtás foganatosításáról, 24—25. §§. — — — — 69
Végrehajtási jegyzőkönyv, 26. §. — — — — — — — — — — 72
Végrehajtási költségek, 27. §. — — — — — — — — — — — 73
Végrehajtás felfüggesztése iránti kérvény, 28. §. — — — — — — 76
Csőd hatálya, 29. §. — — — — — — — — — — — — — 82
Végrehajtás megszüntetése, korlátozása, felfüggesztése iránti per, 30—31. §§. — — — — — — — — — — — — — — — 82
Ellenszegülés, 32. §. — — — — — — — — — — — — — — 89
Kiváltságos épületek, 33. §. — — — — — — — — — — — — 90
Jogorvoslatok általában, 34—38. §§., felfolyamodás, 34. §. — — — 91
Előterjesztés, 35. §. — — — — — — — — — — — — — 99
Jogorvoslatok halasztó hatálya, 36—38. §§. — — — — — — — — 101
Halasztó hatályú határozatok, 39. §. — — — — — — — — — — 106
Visszvégrehajtás, 40. §. — — — — — — — — — — — — — 109
Fizetés bíróság közbenjöttével, 41. §. — — — — — — — — — — 112
Biztosítéktól függővé tett végrehajtás, 42. §. — — — — — — — 114

II. CZÍM.

VÉGREHAJTÁS KÉSZPÉNZBELI KÖVETELÉS BEHAJTÁSÁRA.

Lap
Ez iránti kérvény kellékei, 43. §. ... 120
Végrehajtás több járásbiróság területén levő ingóságokra, vagy ingókra és ingatlanokra, 44. §. ... 123
Ily végrehajtás foganatosításának következményei, 45—46. §§. ... 125

I. *Végrehajtás ingóságokra.*

Összeírás, kijelölési jog, 47. §. ... 128
Másnak birlalatában levő tárgyak lefoglalása, 48. §. ... 131
Házas felek közös birlalásában lévő ingóságok lefoglalása, 49. §. ... 136
Összeírás módja, 50. §. ... 138
Kivételek a bírói foglalás alól 51—68. §§. és pedig ingóságok, 51. §. 139
Postajog, postaküldemények stb., 52. §. ... 142
Iparüzleti jog, egyedárúság tárgyai stb., 53. §. ... 143
Fizetések, 54. §. ... 144
Nyugdíjak, kegydíjak 55. §. ... 146
Ellátási díjak, pótdíjak, 56. §. ... 147
Katonai házassági biztosíték, 57. §. ... 148
Tartás miatti végrehajtás, 58. §. ... 149
Utazási illetmények, 59. §. ... 151
Törvényellenes egyezmény, 60. §. ... 151
Magánhivatalnokok fizetése, 61. §. ... 153
Napidíjak, munkabérek, cselédbérek, 62. §. ... 155
Tartás miatti végrehajtás, 63. §. ... 156
Kegydíjak, alamizsnapénzek, 64. §. ... 157
A kincstár, köztörvényhatóságok, országos alapok részére szállítandó tárgyak, óvadék, 65. §. ... 158
Biztosítási összegek, 66. §. ... 159
Gazdasági felszerelvények, 67. §. ... 162
Fuvarozás végett átadott tárgyak, 68. §. ... 163
Foglalás módja, 69—91. §§., és pedig felszámítás, 69. §. ... 165
Ingóságok lefoglalása, 70—78. §§., és pedig felülfoglalás, 70. §. ... 166
Becslés, 71. §. ... 169
Törvényes zálogjog, 72. §. ... 170
Készpénz, drágaságok, értékpapirok lefoglalása, 73. §. ... 177
Bírói zár, 74. §. ... 179
Szoros zár, 75. §. ... 180
Átszállítás, 76. §. ... 182
Szoros zár és átszállítás felülfoglalás esetén, 77. §. ... 184
Szoros zár és átszállítás mellőzése biztosíték folytán, 78. §. ... 185
Magánkövetelések lefoglalása, 79—84. §§., és pedig általában, 79. §. ... 188

Lap
Váltókövetelések, kereskedelmi utalványok, rakjegyek, pénztári jegyek stb., 80. §. — — — — — — — — — — — — — — — — 192
Kereskedelmi könyveken alapuló követelések, 81. §. — — — — 193
A foglalás joghatálya a végrehajtást szenvedőnek adósa irányában, 82. §. — — — — — — — — — — — — — — — — — 195
Központárból járó követelések, 83—84. §§. — — — — — — 197
Több végrehajtás együttes foganatosítása, 85—88. §§. — — — — — 200
Igénybejelentési felhívás, 89—90. §§. — — — — — — — — 205
Végrehajtási jegyzőkönyv bemutatása elintézése, 91. §. — — — — 210
Igénypor, 92—100. §§., és pedig kereset, 92. §. — — — — — — 212
Halasztó hatálya, 93. §. — — — — — — — — — — — — — 215
Tárgyalás, 94. §. — — — — — — — — — — — — — — — 220
Tanuk, 95. §. — — — — — — — — — — — — — — — — 223
Itélet, 96. §. — — — — — — — — — — — — — — — — 223
Igazolás, perújítás, felebbezés, 97. §. — — — — — — — — — — 226
Perköltség, 98. §. — — — — — — — — — — — — — — 227
Pénzbirság, 99. §. — — — — — — — — — — — — — — — 228
Igénypor adó- és közigazgatási végrehajtás következtében, 100. §. — 228
További végrehajtási lépések, 101. §. — — — — — — — — — — 230
Árverés 102—110. §§., és pedig árverési hirdetmény, 102. §. — — 232
Árverési határidő, 103. §. — — — — — — — — — — — — — 236
Előleges árverés, 104. §. — — — — — — — — — — — — — 237
Árverés hivatalból, jelentkezés folytán, 105. §. — — — — — — — 244
Sorrend az árverésnél, együttes árverés, 106. §. — — — — — — 246
Kikiáltás, leütés, 107. §. — — — — — — — — — — — — — 248
Vételár fizetése, beszámítása, 108. §. — — — — — — — — — 249
Árverési feltételek, 109. §. — — — — — — — — — — — — — 250
Árverési jegyzőkönyv, a vevő joga, 110. §. — — — — — — — — 253
Elsőbbségi igény, 111—112. §§. — — — — — — — — — — — 255
A követelések kifizetése, 113—114. §§. — — — — — — — — — 258
Kézi zálog elárverezése, 115. §. — — — — — — — — — — — 263
Folytatólagos végrehajtás, 116—117. §§. — — — — — — — — — 265
Kielégítési sorrend megállapítása, 118—119. §§. — — — — — — — 270
Több végrehajtó találkozása, 120. §. — — — — — — — — — — 275
Értékpapirok értékesítése, 121. §. — — — — — — — — — — — 276
Lefoglalt magánkövetelések értékesítése, 122—130. §§., és pedig az adós felhívása, 122. §. — — — — — — — — — — — — — — 277
A követelés átruházása, 123. §. — — — — — — — — — — — 279
Behajtása 124—126. §§. — — — — — — — — — — — — — — 282
Nem pénzbeli követelés értékesítése, 127. §. — — — — — — — 288
A követelés behajthatlansága, 128. §. — — — — — — — — — — 289
Árverésen eladása, 129. §. — — — — — — — — — — — — — — 290
Életjáradék értékesítése, 130. §. — — — — — — — — — — — — 293
Kir. kisebb haszonvételi jog lefoglalása, 131. §. — — — — — — 293
Ingatlan vagyonra szerzett jog lefoglalása, 132. §. — — — — — — 296

Lap
Központárból járó követelés utalványozása, 133. §. — — — — 300
Biztosítási végrehajtás útján lefoglalt ingóságokra kielégítési végrehajtás, 134. §. — — — — — — — — — — — — — — 302

II. *Végrehajtás ingatlanokra.*

Végrehajtási kérvény, 135. §. — — — — — — — — — — — — 304
Végrehajtás elrendelése s foganatosítása, 136. §. — — — — — 308
Különösen tulajdonjogilag, előjegyzett ingatlanokra, 137. §. — — — 315
Örökség vagy hagyomány útján átszállott ingatlanokra, 138. §. — 317
A végrehajtási kérvényre hozott végzésnek és a telekkönyvi hatóság végzésének kézbesítése, 139. §. — — — — — — — — — — 320
Felfolyamodás, 140. §. — — — — — — — — — — — — — 322
Teendők a felsőbb bíróság végzésének leérkezte után, 141. §. — — 323
A telekkönyvi bejegyzés joghatálya, 142. §. — — — — — — — 325
Tulajdonjog arányának megállapítása, 143. §. — — — — — — — — 326
Árverés, 144—187. §§., és pedig árverési kérvény és mellékletei, 144., 145. §§. — — — — — — — — — — — — — — — 330
Elintézése, 146. §. — — — — — — — — — — — — — — 333
Árverési hirdetmény, 147. §. — — — — — — — — — — — — 334
Kikiáltási ár, 148. §. — — — — — — — — — — — — — — 337
Tartozék és függő termés elárverezése, 149. §. — — — — — — — 339
Árverési feltételek, 150. §. — — — — — — — — — — — — 342
Árverési határnap, 151. §. — — — — — — — — — — — — — 344
Árverési hirdetmény közzététele, 152. §. — — — — — — — — 345
Kézbesítése, 153. §. — — — — — — — — — — — — — — 347
Bírói kiküldött, 154. §. — — — — — — — — — — — — — — 349
Együttes és részletenkinti árverés, 155. §. — — — — — — — — 351
Árverés a végrehajtást szenvedő hányadára, és az egész ingatlanra, 156—158. §§. — — — — — — — — — — — — — — — 354
Tartozék megbecslése magán úton és bírói kiküldött közbenjöttével, 159., 160. §§. — — — — — — — — — — — — — — — 360
Tulajdonjog-igény telekkönyvi feljegyzésének hatálya, 161. §. — — 363
Zálogváltási jog telekkönyvi feljegyzésének hatálya, 162. §. — — — 367
Szolgalmi jog telekkönyvi bejegyzésének hatálya, 163. §. — — — 368
Zárgondnok általi kezelés, 164. §. — — — — — — — — — — — 371
Árverési hirdetmény elleni jogorvoslatok, 165. §. — — — — — — 372
Csatlakozás a korábbi végrehajtatóhoz, 166., 167. §§. — — — — — 376
Végrehajtás megszüntetése iránti kereset harmadik személy részéről, 168. §. — — — — — — — — — — — — — — — — 379
Árverés foganatosításának módja, 169—171. §§. — — — — — — 382
Árverés sorrendje, 172. §. — — — — — — — — — — — — — — 387
Árverési jegyzőkönyv, 173. §. — — — — — — — — — — — — — 389
Vevő másnak meghatalmazásából, ideiglenes zárgondnok, 174. §. — 391

Lap
Teendők az árverés foganatosítása után, 175. §. — — — — — 392
Sikertelen árverés és ujabb árverés elrendelése, 176., 177. §§. — — 393
Előterjesztés az árverés foganatosítása ellen, 178. §. — — — — 395
Árverés megsemmisítésének esetei, 179. §. — — — — — — — 397
Vételi bizonyítvány, birtokba helyezés, zár alá vétel, 180. §. — — 402
Bérlet, vagy haszonbérlet hatálya, 181. §. — — — — — — — 405
A vevő tulajdonjogának bekeblezése, a terhek törlése vagy a birtokon maradása, 182., 183. §§. — — — — — — — — — — — 407
Az ingatlant terhelő adók, illeték és egyéb tartozások, 184. §. — — 410
Ujabb árverés az árverési feltételek meg nem tartása miatt, 185—186. §§. 412
Utóajánlat és ujabb árverés, 187. §. — — — — — — — — — 417
Kielégitési sorrend, 188—202. §§., és pedig sorrendi tárgyalás kitűzése, 188. §. — — — — — — — — — — — — — 424
Előnyös tételek, 189. §. — — — — — — — — — — — — 427
Jelzálogos követelések, 190. §. — — — — — — — — — — — 432
Bekeblezett szolgalom, haszonbérlet, bérlet és biztosíték fedezése, 191. §. 436
Jelzálogos követelések járulékai, 192. § — — — — — — — — 439
Évi járadék fedezése, 193. §. — — — — — — — — — — 444
Sorrendi tárgyalás menete, 194., 195. §§. — — — — — — — — 444
Sorrendi végzés, 196. §. — — — — — — — — — — — — 447
Perre utasítás, 197. §. — — — — — — — — — — — — — 450
A kifogás alá vett összegnek birói letétben tartása, 198. §. — — 456
Felfolyamodás a sorrendi végzés ellen, 199. §. — — — — — — 457
Fizetés, bírói letétben tartás, utalványozás, 200., 201. §§. — — — 458
A követelés elleni kifogás következményei, 202. §. — — — — — 462
Végrehajtás nem telekkönyvezett ingatlanra és felülépitményre, 203. §. 465
Önkéntes árverés, 204—206. §§. — — — — — — — — — — 467
Hagyatéki ingatlan elárverezése, 207. §. — — — — — — — — 473

III. *Végrehajtás ingatlanok haszonélvezetére.*

Végrehajtás másnak tulajdonát képező ingatlanon telekkönyvileg bejegyzett haszonélvezeti jogra, 208—210. §§. — — — — — — 474
Végrehajtás a marasztalt fél tulajdon ingatlanjainak haszonélvezetére, 211., 212. §§. — — — — — — — — — — — — — — 481
Végrehajtás telekkönyvileg be nem jegyzett haszonélvezetre, 213. §. 488

III. CZÍM.

A VÉGREHAJTÁS EGYÉB NEMEI.

Végrehajtás ingóságok átadása iránt, 214—219. §§., és pedig az ingóságok átvétele s átadása, 214. §. — — — — — — — — — 489
Birói átadás vagy utalványozás, 215. §. — — — — — — — — 491

Lap
Végrehajtás megszüntetése iránti kereset harmadik személy részéről, 216. §. ... 492
Végrehajtás az ingóság egyenértéke iránt, 217., 218. §§. ... 494
Vagylagos kötelezettség közötti választás, 219. §. ... 496
Végrehajtás ingatlanra vonatkozó dologi jog iránt, telekkönyvi bekebelezés által, 220. §. ... 498
Birtokba adás által, 221. §. ... 500
Végrehajtás teljesítés vagy tűrés iránt, 222. §. ... 502

IV. CZÍM.

BIZTOSÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK.

I. *Biztosítási végrehajtás.*

Biztosítási végrehajtás elrendelésének esetei, 223—227. §§., és pedig a per indítása előtt és annak folyama alatt, 223. §. ... 504
Itélet hozatala után, 224. §. ... 512
Bér- és haszonbérkövetelések iránt, 225. §. ... 514
Ingóságok egyenértéke iránt, 226. §. ... 515
Kincstár, közalapok, törvényhatóságok, községek hivatalnokai ellen, kezelésből eredő követelések iránt, 227. §. ... 516
Illetékes bíróság, 228. §. ... 517
A kérvény elintézése, 229. §. ... 518
A biztosítási végrehajtás foganatosítása, 230. §. ... 520
A biztosítandó összeg letétele, 231. §. ... 523
Felfolyamodás, 232. §. ... 524
Előleges árverés, 233. §. ... 526
A biztosított követelés iránti perbeli határozatok hatálya, 234. §. ... 528
Perindítás kötelezettsége, 235. §. ... 529
Valótlan vagy megszűnt követelés iránti biztosítási végrehajtás, 236. §. 531

II. *Zárlat.*

Zárlat elrendelésének esetei, 237. §. ... 534
Illetékes bíróság, 238. §. ... 539
A kérvény elintézése, 239. §. ... 541
Zárlat foganatosítása, 240. §. ... 543
Joghatálya, 241. §. ... 546
El nem tartható ingóságok elárverezése, 242. §. ... 549
Felfolyamodás, 243. §. ... 550
Perindítás kötelezettsége, 244. §. ... 550
Kezelési utasítások a zárgondnok részére, 245. §. ... 553

Lap
Zárgondnok elmozdítása, 246. §. ... 554
Zárgondnoki számadás, 247. §. ... 556
A jövedelmet képező ingóságok értékesítése, 248. §. ... 557
Zárgondnoki számadás megvizsgálása, 249. §. ... 558
Zárlati költségek, 250—252. §§., és pedig ezek előlegezése, 250. §. ... 559
Zárlati költségek viselése, 251. §. ... 560
Zárlati költségek megállapítása, 252. §. ... 561
Végrehajtási zárlat és zárlat a hagyatéki eljárásban, 253. §. ... 563
Másnemű zárlat, 254. §. ... 564

Zárhatározatok.

A törvény hatályba lépése, 255. §. ... 564
A törvény alkalmazása az előbb folyamatba tett ügyekre, 256. §. ... 565
Jogorvoslat a korábbi jogszabályok szerint folytatandó ügyekben, áttétel az illetékes bírósághoz, 257. §. ... 566
Kiváltságos jogok, 258. §. ... 567
A törvény kiterjesztése a polgárosított határőrvidékre, 259. §. ... 568
Megbízás a törvény végrehajtására, 260. §. ... 569

RÖVIDÍTÉSEK.

Ptrs.	(polgári törvénykezési rendtartás) = 1868 : LIV. t.-czikk.
Ptrs N.	(polgári törvénykezési rendtartás novellája) = 1881 : LIX. t.-czikk.
S. E.	(sommás eljárás) = 1893 : XVIII. t.-czikk.
Fm. T.	(fizetés-meghagyási törvény) = 1893 : XIX. t.-czikk.
Ü. Sz.	(ügyviteli szabályok) = az 1891. aug. 19-én 4291. sz. a. kiadott általános bírói ügyviteli szabályok.
S. Ü. Sz.	(sommás ügyviteli szabályok) = 1894. május 30-án 754. sz. a. a sommás eljárásról és a fizetési meghagyásokról szóló törvényekhez kiadott ügyviteli szabályok.

BEVEZETÉS.

(AZ 1881. ÉVI LX. T. CZ. KELETKEZÉSE. — A TÖRVÉNY JELLEMZÉSE.)

A végrehajtási eljárást szabályozó törvénynyel tulajdonképen csak az 1840 : XV. t. cz. életbeléptetése óta birunk. Az előbbi törvényeinkben elszórva található rendelkezésekből a végrehajtási eljárás főelveinek összeállítása is alig lehetséges. Aránylag legteljesebb még e tekintetben az 1836 XV. t. cz.

A rögtönözve szerkesztett 1861. évi ideigl. törv. szabályok (XI. fejezet) az 1840 : XV. t. cz. II. részének 11-ik fejezetéhez csak némi pótló rendeleteket léptettek életbe, leginkább a végett, hogy ama fejezet a telekkönyvi rendszerrel összhangzásba hozassék.

A Ptrs a végrehajtási eljárást a perrenddel egyetemben vette szabályozás alá; de habár ennek vonatkozó rendelkezései az 1840 : XV. t. czikkhez és az ideigl. törv. szabályokhoz képest igen nagy haladást tanusítanak: a jogi élet rohamos fejlődése mellett mégis csakhamar a törvénynek számos oly hiányai s oly ferdeségei mutatkoztak, a melyeket csak a volt kir. semmitőszék határozatai és e határozatoknak az ezen forumnak a birósági szervezetben elfoglalt kiváló állásából és egységes vezetéséből eredő tekintélye pótolhattak és enyhíthettek.

Mindamellett maga a kir. semmitőszék már az 1870. évben terjedelmes és indokolt javaslatot készített a «polgári törvénykezési rendtartás módosítása iránt», melyben a Prts a végrehajtási eljárásra vonatkozó huszonkét szakaszának részint kiegészitését, részint változtatását tervezte.

A Ptrs csak a közpolgári végrehajtást szabályozta és felhatalmazta az igazságügyminister, hogy annak szabványait ideiglenesen s a czélnak megfelelő módon a váltóvégrehajtásokra is kiterjeszthesse. E felhatalmazás alapján a kir. igazságügyminister 1869. ápril hó 8-án a váltói végrehajtásokra vonatkozólag ideiglenes eljárási szabályokat rendeleti úton léptetett életbe.

Külön végrehajtási szabályok voltak tehát a váltóügyekben, és külön törvény szabályozta a közpolgári perekben hozott határozatok végrehajtását; a mihez még az az anomalia járult, hogy a felebbviteli birószágok is nemcsak általában a két különnemű ügyekben voltak különbözők, hanem különbözők voltak magokban a váltóügyekben is a szerint, a mint a végrehajtást csak ingókra, vagy ingatlanokra vezették.

A végrehajtási szabályoknak emez első és leginkább kirivó hiányát, már az 1873. évben az igazságügyministerium kebelében tartott tanácskozás alkalmával kiemelték, minthogy azonban annak megszüntetése a Prts egész VI. és VIII. czímeinek teljes átdolgozását tette volna szükségessé: a tanácskozás eredményeül keletkezett törvényjavaslat (75—88. §§.) hasonlóan beérte azzal, hogy Prts illető rendelkezéseit némileg javítsa és kiegészítse.

Ez a javaslat egyébiránt a törvényhozási tényezők elé éppoly kevéssé került, mint a kir. semmitőszék említett javaslata.

Az 1874. évben újabb, 239. §-ból álló törvényjavaslat készült (Teleszky István ügyvéd és országgyülési képviselő által) a Ptrs módosítása tárgyában, a melyben a 155—206. §§. már terjedelmesebben tárgyazták a Ptrs VII. és VIII. czímeinek revisióját. Ez a javaslat az 1872/5. évi országgyülés folyama alatt, 533. sz. a. a képviselőház elé terjesztetett és előzetes tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasíttatott. A bizottság a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta, mielőtt a részletes tárgyalást megkezdette volna, az előadót a javaslatnak bizonyos megállapított elvek figyelembe vételével leendő átdolgozásra utasította; és a bizottság előadója (Teleszky) az átdolgozott tervezetet el is készítette, s munkálatát 1875. január

20-án az igazságügyministernek átadta. A beállott kormányválság miatt azonban a törvényjavaslatot az akkori országgyülés alatt tárgyalás alá többé nem vették.

Miután időközben az 1876 XXVII. t. cz. életbeléptetése folytán a váltóeljárás és ezzel a váltóügyi végrehajtás is az 1876. évi november 30-án kelt igazságügyministeri rendelettel ujabb szabályozást nyert, az igazságügyminister 1878. jan. 10-én 521. sz. a. a képviselőház elé terjesztette törvényjavaslatát a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában, a mely a végrehajtási eljárás elhagyásával, a Ptrsnak érvényben hagyott §-ait az ujabban tervezett §-okkal összefüggő törvénynyé alkotva, a törvénykezési eljárást egészben tüntette volna fel.

Ezt követte az 1878. április 30-án 571. sz. a. a végrehajtási eljárásról szóló külön törvényjavaslat, a mely az eddigi javaslatoktól eltérőleg nem volt a Ptrs vonatkozó részeinek átdolgozása, hanem önállóan kidolgozott új törvényjavaslatként jelentkezett és a rendszer és beosztás tekintetében is lényegesen eltért a Ptrs illető részeitől.

A gyökeres változtatást — mint a javaslat indokai mondják — szükségessé tette egyfelől az a körülmény, hogy a Ptrsnak a végrehajtási eljárást tárgyazó részét nemcsak az egyes intézkedések, hanem a rendszer és a beosztás tekintetében is a gyakorlati élet annyira hibásnak és hézagosnak mutatta, hogy átdolgozás által czélszerűen javítható alig lett volna. De másfelül az a körülmény, hogy a váltóvégrehajtási eljárás külön van szabályozva, a jogszolgáltatás terén jelentékeny bonyodalmaknak lévén kútforrása, czélszerűnek mutatkozott a végrehajtási eljárást akként szabályozni, hogy az alkotandó törvény ne csak köztörvényi, hanem lehető szűk körre szorított és magába a törvényjavaslatba a megfelelő helyeken beillesztett eltérésekkel a váltóvégrehajtásokra is alkalmazható legyen. Ugyanebben találta indokolását az is, hogy a váltóvégrehajtásokra is kiterjedő törvényjavaslat, a váltó- és kereskedelmi eljárásra ki nem terjeszkedő, átdolgozott 521. számú törvényjavaslattól elkülönítve, mint önálló javaslat terjesztetett elő.

Ezt a két törvényjavaslatot «egyébbi teendők miatt» a jogügyi bizottságban sem tárgyalták; de 1879. febr. 22-én 106. sz. a. az igazságügyminister ama két javaslat alapján csekély módosításokkal összeállított ujabb törvényjavaslatot terjesztett be, amely 772. §-ban felölelvén a váltó- és kereskedelmi peres eljárást is, és ekkép elenyésztetvén a végrehajtási eljárás külön szabályozásának főindokát, ennek az eljárásnak a polg. törvénykezési rendtartásban csupán külön czimként, de máskép együttes szabályozását tervezte (VIII. czím, 489—751. §§.).

E javaslat a képviselőház igazságügyi bizottságában Horváth Lajos elnöksége alatt és Teleszky István-nak mint előadónak működése mellett tárgyaltatván, a bizottság az országgyülés képviselőházához 1881. március 8-án 983. sz. a. terjesztette be jelentését, mely szerint abból a nézetből indul ki, hogy a polgári perjog gyökeres reformja a szóbeliség és közvetlenség elvére fektetendő, másrészt azonban ezen reformnak alkalmas idejét még el nem érkezettnek, de a Ptrs kirivó hiányainak és hibáinak pótlását és javítását mégis el nem halaszthatónak véli; és ezért a beterjesztett törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadván, miután a javaslat a tulajdonképeni perjogot tárgyazó részében nem egyéb, mint a Ptrs hiányainak kijavítása és hézagainak pótlása, míg annak másik, a végrehajtási eljárást tárgyazó része gyökeres uj alkotás jellegével bir: a javaslatot két külön alkateleme szerint két részre osztotta, magának a szoros értelemben vett perjognak ideiglenes javítása tárgyában a legszükségesebbekre szorítkozott, és ezeket az ideiglenes intézkedéseket a Ptrshoz alkalmazott novellaris törvény alakjában terjesztette elő; ellenben a végrehajtási eljárást tárgyazó részt, mint oly maradandó jellegű alkotást, a mely csekély változtatással a szóbeliség és közvetlenség elvén alapuló végleges perrend mellett is fentartandó leszen, és miután a váltó- és kereskedelmi eljárás a novellából különben is ismét kimaradt, önálló külön törvény alakjába foglalva ajánlotta elfogadásra.

Az igazságügyi bizottság által ekként beterjesztett két külön

törvényjavaslatot végre az országgyűlés képviselőháza 1881. márczius 21-én napirendre tűzte, mindkettőt márczius 28-án a részletes tárgyalás alapjául elfogadta, és a végrehajtási eljárásról szóló javaslatot a márczius 30-án és 31-én tartott ülésekben részletesen letárgyalta, nagyobbára a részletekben is elfogadta, és csak néhány szakaszra nézve benyujtott módosítás következtében utasította vissza a bizottsághoz. Ez már április 4-én nyujtotta be ujabb jelentését és indítványait a képviselőház április 6-án tartott ülésében szintén elfogadta; a mire április 7-én a törvényjavaslatot harmadszor felolvasták, végszövegezésében is megszavazták és a főrendiházhoz küldötték.

A főrendiház a Ptrs módosítása iránti törvényjavaslatot eleinte részletes vita alapjául sem fogadta el és ezzel a végrehajtási eljárásról szóló javaslat is függőben maradt. Miután azonban a képviselőház május 12-én tartott ülésében álláspontján maradt, a főrendiház többsége végre mindkét javaslatnak elfogadása mellett nyilatkozott; a minek folytán az utóbbi javaslat 1881. junius 1-én szentesítést nyert, mint 1881. évi LX. törvényczikk az országgyűlés mindkét házában ugyane napon kihirdettetett, és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendeletnél fogva 1882. évi január 1-ső napjával hatályba lépett.

A törvény a Ptrs czélszerűeknek bizonyult rendelkezéseit átvette, a birói gyakorlatnak e törvényczikk elveire épített megállapodásait figyelemben tartotta és a külföldi törvényhozásokat sem ignorálta; mindamellett mint egész, és részletes intézkedéseinek túlnyomó részeiben is oly önálló, új alkotás, amely a végrehajtási eljárásnak úgy anyagi jogunk vonatkozó elveivel és intézkedéseivel, mint főleg perjogunkkal és egyéb különleges törvényeinkkel szerves összefüggésben levő, lehetőleg részletes szabályozását tűzte ki feladatául.

Hogy a törvény nem annyira elveknek felállítását, mint inkább feltett eshetőségekre szóló szabályoknak összeállítását foglalja magában: ezen senki sem fog fölötte megütközni, ha a végrehajtási eljárás sajátságos természetét fontolóra veszi.

Másrészt igaz, hogy a törvény ily szerkezete mellett majdnem lehetetlen volt a gyakorlati életben előforduló számos esetet el nem nézni, szabályzatlanul nem hagyni; a mi azután a törvényben fel nem található szabályok analogia, következtetés, a törvény irányának és a törvényhozás szándékának kipuhatolása utján való kiegészítésének szükségét vonja maga után.

A törvény az abban tárgyalt anyagot a dolog természetének megfelelően osztja be, amidőn az általános határozatok (I. czím) előrebocsátása után a készpénzbeli követelések behajtására irányzott kielégítési végrehajtásokról (II. czím), itt külön az ingóságokra, az ingatlanokra és az ingatlanok haszonélvezetére irányzott végrehajtásról, utóbb a végrehajtás egyéb nemeiről (III. czím) és végre a biztosítási intézkedésekről (IV. czím), a biztosítási végrehajtásról és a zárlatról szól. A külső szerkezetben elkövetett hiba azonban az, hogy az általános határozatokban vannak oly intézkedések, a melyek mind a tulajdonképeni végrehajtásra, mind az ennek sikerét biztosító előleges intézkedésekre, és ismét olyanok, a melyek csak a kielégítési végrehajtásra vonatkoznak. Valamint hibául róható fel, hogy a II. czím I. részében természerüen összetartozó némely anyag különválasztva, különösen az igényperre vonatkozó rendelkezések beékelése mellett tárgyaltatik.

A tartalmat illetőleg a végrehajtási eljárást szabályozó minden törvényt annak szempontjából kell birálni, hogy az eljárást lehetőleg egyszerüsitse, a jogbiztonság megóvása mellett lehető olcsóvá és mégis sikeressé tegye, és a mesterkélt elhuzásra czélzó utak elzárásával gyorsitsa.

E tekintetekből el kell ismernünk, hogy a törvény, szem előtt tartván azt, hogy annak az eljárásnak egyszerüsítése és gyorsítása, a melylyel a kötelezett fél az államhatalom beavatkozása mellett a már teljesitendő volt kötelezettség betöltésére szoríttatik, a forgalmi hitel egyik főfontosságú emeltyűje, és hogy erre főleg még nem tőkegazdag országban kiváló súly fektetendő: az adott viszonyok megszabta határokig ment.

Az eljárás egyszerüsítésére, olcsóbbá tételére és gyorsítására

czéloz különösen: hogy a törvény az ingóságokra irányzott végrehajtások foganatosítását kivétel nélkül a járásbíróságokra bizza; hogy a kiküldötteket — habár nincs elfogadva az a rendszer, mely szerint a bíróság által végrehajtási záradékkal ellátott közokirat alapján a végrehajtási eljárás önállóan működő végrehajtói közegre bizatik, és habár a végrehajtói közegek részére a ministeri javaslatban szánt önálló cselekvények számát az igazságügyi bizottság kevesbítette, — elég tág hatáskörrel látja el; hogy a kiküldöttnek eljárása, végzései s intézkedései elleni jogorvoslatul első sorban az eljáró bírósághoz tartozó előterjesztést jelöli meg; hogy a jogorvoslatok halasztó hatályát az eljárás folyamára lehető szűk korlátok közé szorítja; hogy ismeretlen igénylőknek hasztalan költséget és felesleges időveszteséget okozó hirlapi hirdetmény által való felhivását teljesen mellőzi; hogy a hirdetményeknek hirlapi közzétételét kevesbítette és azoknak kivonatos beiktatását engedi meg; hogy az igényperek és a felszámitott követelések elleni kifogások terén előforduló visszaéléseknek, a halasztó hatály megszorítása, pénzbirság megállapítása és biztosíték követelése által gátot vet; hogy a költséges helyszini becslést rendszerint mellőzendőnek rendeli; hogy az ingatlanokra vonatkozó tulajdonjog arányának megállapítása végett egyszerű eljárást szabályoz, egyetlen árverési határnap kitűzését rendeli stb. stb.

Ha a tapasztalat mindamellett, főleg az eljárás gyorsasága tekintetében a törvénytől várt kedvező eredmény mellett nem tanuskodik: ennek oka nem annyira magában a törvényben, mint ennek mondhatni félénk alkalmazásában, mely szerint a használt jogorvoslatokat, igénykereseteket, kifogásokat stb. halasztó hatályuaknak tartják ott is, hol a törvény azoknak ily hatályt távolról sem tulajdonít; valamint — ott ahol — az ügyek általánosan lassú elintézésében és a határozatok késedelmes kiadásában rejlik.

De a mily helyes a törvény iránya, és nagyobbára czélszerűek annak rendelkezései: éppen oly szembeötlő abban a szerkesztésnek felületessége, a szabatosság hiánya, a szabályok-

nak nem kellő helyen felemlítése, az ismétlések, a hézagok, az ellenmondások nagy száma, a melyek azután szükségképen magok után vonják a törvény értelme körüli kételyeket, az annak alkalmazásában való habozást, különböző birói gyakorlatot és teljesen hasonló kérdéseknek a felebbviteli bíróságoknál is ellentétes elintézését. Mellesleg mondva, az ellentmondások nagy része az igazságügyi bizottság azon felületes eljárásában birja alapját, mely szerint a törvényjavaslat némely szakaszaiban változtatást tett a nélkül, hogy az összefüggő szakaszok megfelelő módosítására figyelmét kiterjesztette volna.

Ezeknek a külső hibákon egyébiránt nagy részben átsegített már a törvény alapos ismeretének, a törvényhozói szándék helyes megértésének általánosabb terjedése és a birósági gyakorlat megállapodása; és ezek folytán a végrehajtást szabályozó törvény olyannak bizonyult, a melynek helyes alkalmazásával a hasontárgyu törvényekben szem előtt tartott czélokat ha egészen el sem érjük, de előbbi törvényeinkhez képest jelentékenyen megközelítjük.

TÖRVÉNY A VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁSRÓL.

I. CZIM.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

1. §.

Kielégítési végrehajtásnak végrehajtható közokiratok alapján van helye.

Végrehajtható közokiratok:

a) a polgári bíróságnak jogerőre emelkedett itéletei és váltóügyekben fizetést vagy biztosítást rendelő jogerőre emelkedett sommás végzések;

b) a polgári bíróságoknak jogerőre nem emelkedett azon marasztaló itéletei, melyek ellen a végrehajtásra halasztó hatálylyal nem biró felebbezés használtatott;

c) a polgári bíróságoknak pénzbirság vagy költségek fizetésére kötelező vagy más marasztaló végzései és pedig feltétlenül, ha halasztó hatálylyal biró felfolyamodással meg nem támadhatók, ellenesetben pedig akkor, ha jogerőre emelkedtek;

d) a polgári bíróságok előtt kötött egyezségek;

e) a választott bíróságok, s a pesti áru- és érték-tőzsdének, valamint a vidéki termény- és gabona-csarnokoknak külön bíróságai (1870. évi II. t. cz.) által hozott határozatok, vagy ilyen bíróság előtt kötött egyezségről felvett jegyzőkönyvek, illetőleg ezek kiadványai;

f) a büntető bíróságoknak vagyoni marasztalást tartalmazó jogerőre emelkedett határozatai;

g) az 1874. évi XXXV. t. cz. 111. §-a értelmében végrehajtható közjegyzői okiratok;

h) a fegyelmi bíróságoknak, továbbá közigazgatási és pénzügyi hatóságoknak azon végrehajtható határozatai, melyek az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalvák.

A Ptrs a kielégítésre czélzó végrehajtást egyszerűen *végrehajtásnak* nevezte (345. §.), míg «biztosítási *intézkedések*» czíme alatt a zárlatról és *biztosításról* intézkedett.[1] A jelen törvény az 1876. évi nov. 30-án kelt igazságügym. rendelet nyomán a «*kielégítési végrehajtás*» és «*biztosítási végrehajtás*» elnevezéseit fogadta el, a mihez képest «*végrehajtás*» alatt — jelző nélkül, általában — mind a kettőt és ezeken kívül a zárlatot is kellene érteni. De e tekintetben a törvény nem következetes. Az általános határozatok között az 1. §. csak a *kielégítési végrehajtásról* intézkedik, míg az ugyane határozatokat tárgyazó valamennyi többi §-ban már *végrehajtásról* általában van szó; holott csak a 6—8., 11—26., 29., 32—38. §-ok oly természetűek, a melyek úgy a kielégítési, mint a biztosítási végrehajtásra alkalmazhatók, a 2—5., 9., 10., 27., 28., 30., 31., 39—42. §-ok pedig kizárólag a kielégítési végrehajtásra vonatkoznak.

A végrehajtás alapjául csak *közokirat*, tehát az oly okirat szolgál, a melyet a törvény szerint arra hivatott hatóság vagy hiteles személy, törvényes illetősége körébe tartozó tényekről ad ki, (Ptrs. 165. §.); még pedig csak oly közokirat, a mely *végrehajtható*.

A törvény a *végrehajthatóság* kellékeit az *a)—h)* pontokban csak az alaki jog szempontjából szabja meg: a végrehajtható közokirat tartalmát tehát nem érinti. Kétségtelen, hogy csak oly közokirat alapján van végrehajtásnak helye, a melynek tartalma szerint valamely személy teljesítésre, abbanhagyásra vagy türésre, tehát olyasmire köteleztetik, a mit ellenében birósági segély igénybevételével *ki lehet kényszeríteni*: és hogy az a közokirat, amelynek ily tartalma nincs, mely például csupán kártérítés iránti kötelezettséget állapít meg, amely jogviszony fennállását vagy fenn nem állását, okirat valódiságát vagy valódiatlanságát mondja ki, főleg a megállapító (præjudicialis) itélet[2]

[1] A német polg. prtás a végrehajtásra vonatkozó összes rendelkezéseket «Zwangsvollstreckung» czíme alatt tárgyalja, mely czímnek (nyolczadik «könyv») külön (V.) fejezetében vannak a biztosítási intézkedések: «Arrest und einstweilige Verfügungen». Az osztrák 1896. máj. 27-iki végr. rendtartás két teljesen elkülönített részben szabályozza a végrehajtást (Execution) és a biztosítást (Sicherung). Ez utóbbi alatt érti a pénzkövetelések biztosítására czélzó végrehajtó cselekményeket (Execution zur Sicherstellung), valamint az időleges intézkedéseket a fél *jogának* biztosítása végett (Einstweilige Verfügungen).

[2] S. E. 16. §. Tévesen fejtegeti Járói K.: Jog. 1890. évi 35. sz.

nem végrehajtható okirat, habár egyébként az 1. §. valamelyik pontja alá esik.

Ad a) A «jogerőre emelkedett» (jogerejü vagy jogerős) itélet oly fogalom, a melynek meghatározását sem a Ptrs, sem a Ptrs N., sem a S. E. nem adja. Értjük ez alatt azt az itéletet, mely ellen felebbvitelnek nincs helye[1] akár azért, mert az arra szolgáló törvényes határidő lejárt, akár azért, mert az ellen a felebbvitel egyáltalán, vagy a további felebbvitel ki van zárva. Ide tartoznak a rendes eljárásban: a Ptrs N. 32. §-ához képest nem felebbezett itéletek; azok a másodbirósági itéletek, a melyek ellen ugyane §. 2. pontja szerint a további felebbezés ki van zárva (péld. a jelen t. 30. §. utolsó bek. és 97. §.), és a kir. Curia itéletei általában; a sommás eljárásban: a felebbezéssel, illetőleg felülvizsgálati kérelemmel meg nem támadott itéletek (S. E. 126. §. 1. bek., 180. §.); azok, a melyek ellen felebbezéssel vagy felülvizsgálati kérelemmel éltek ugyan, de ezt a törvényes úton visszavonták (S. E. 150., 213. §§.); azok az itéletek, a melyek ellen a felebbvitel ki van zárva (S. E. 181., 182., 183. §§.), végre a felebbezési bíróságnak felülvizsgálat útján hozott itéletei.

A *rendes* eljárásban az olyan felebbvitel, a melylyel a részben pernyertes és nem egyúttal kötelezett fél élt, az itélet végrehajthatóságára befolyást nem gyakorol: a jogerő csak a *kötelezett* félnek, annak irányában szükséges, a ki ellen a végrehajtás intéztetik. Ha az itéletnek csak egyes pontjait támadták meg felebbezéssel, a nem felebbezett pontok jogerőre emelkednek (Ptrs N. 34. §.), és mint ilyenek végrehajthatók. Áll ez a szabály abban az esetben is, a mikor a marasztalt fél a marasztalás *összege* egy részére nézve megnyugszik és csak az ezen felüli részben történt marasztalás miatt él felebbezéssel. Másrészt ha az itélet a per főtárgyára nézve még jogerőre nem emelkedett, annak a főtárgytól függő mellékkötelezettséget tárgyazó részét sem lehet végrehajtani, habár e tekintetben jogorvoslat nem használtatott.[2]

A *sommás* eljárásban a felebbezési kérelem még a szóbeli tárgyaláson is módosítható (S. E. 142. §.), másrészt az ellenfél a szóbeli tárgyalás befejeztéig a felebbezéshez csatlakozhatik (S. E. 147. §.) — a minek az a következménye, hogy az itéletnek a bejelentett felebbe-

[1] Határozottan azt az itéletet teszik a végrehajtás alapjául, az osztr. végr. t. 1. §. 1. p. és a német ptrs. 704. §-a.

[2] A házassági válóperben elsőbiróságilag megitélt követelés behajtására irányzott végrehajtási kérelem időelőtti, mielőtt az itélet a felbontás kérdésében harmadbiróságilag felül nem vizsgáltatott, habár alperes az elsőbirósági itélet ellen jogorvoslattal nem élt. Budapesti kt. 1886. évi 2703. sz.

zéssel meg sem támadott része is változhat és hatályát vesztheti. Ezért «a sommás bíróságnak részben való marasztalást tartalmazó oly itélete alapján, a mely ellen csak a követelésének egy részével elutasított fél élt az elutasítás miatt felebbezéssel, ha az itélet a S. E. 117. §-a alapján a felebbezésre való tekintet nélkül végrehajthatónak ki nem mondatott, a míg a végrehajthatóságot a felebbezési bíróság a 159. §-hoz képest ki nem mondja, a marasztaló részre kért végrehajtás elrendelésének helye *nincs*.[1]

Több elmarasztalt *pertárs* közül az ellen, a ki felebbvitellel nem élt, az itélet rendszerint végrehajtható. De «oly esetben, a mikor a peres kérdés a pertársakra nézve csak egységesen dönthető el,[2] és az itélet ellen beadható felebbezésnek a végrehajtásra felfüggesztő hatálya volna, a marasztaló itélet alapján, ennek valamennyi pertársra nézve történt jogerőre emelkedése előtt a kiel. végrehajtás a nem felebbező pertárs ellen sem rendelhető el».[3]

A sommás perben hozható *részitélet* (S. E. 103., 104. §§.) minden tekintetben a végitélet jellegével bir, külön felebbezhető (S. E. 145. §.), jogerőre épen úgy emelkedik, mint a végitélet, és ezért épen úgy végre is hajtható.

A felebbezésen és a felülvizsgálati kérelmen kivüli egyéb jogorvoslatok közül az *igazolás*, ha az ez iránti kérvényt az elmulasztott határidőtől számított 15 nap eltelte után adták be, a végrehajtásra halasztó hatálylyal nem bir (Ptrs N. 68., S. E. 57., 138. §§.); ellenben a 15 nap alatt beadott kérvény az itéletnek jogerőre emelkedését és végrehajtását elhalasztja olykép, hogy a kérvény beadása előtt elrendelt vagy foganatosított végrehajtás az igazolás kérdésének jogerejü eldöntéséig a kérvény beadásakor volt állapotban marad (Ptrs N. 67. §.). Vagyis: a felebbezés határidejének lejárta után végrehajtást kérni és elrendelni lehet, tekintet nélkül arra, hogy a tárgyalás, a perirat, a felebbezés vagy a felülvizsgálati kérvény határnapja óta 15 nap még el nem telt, és a határnap elmulasztása miatt igazolási kérvény még beadható. Ha azonban ily kérvény 15 napon belül már beérkezett, a kielégítési végrehajtás elrendelésének és ha az elrendelés előzetesen megtörtént, a végrehajtás foganatosításának az igazolás kérdésének jogerejü eldöntéséig helye nincs; mert az itéletnek jogerőre emelkedését az igazolási kérvény megakasztotta.[4] Sommás per-

[1] Győri kt. határozattárába felv. 20. polg. hat. (Ig. közl. V. 271. l.).
[2] Ptrs N. 35. §. 2. bek.
[3] Temesvári kt. határozattárába felv. 2. polg. hat. (Ig. közl. I. 9.)
[4] A mindamellett foganatosított végrehajtás hatályon kívül helyeztetik. Budapesti kt. 1888. évi 46431. sz.

ben különösen a felebbezési határidő elmulasztása miatt az elmulasztott határidőtől számított 15 nap alatt használt igazolásnak a végrehajtásra nézve annyiban van halasztó hatálya, a mennyiben az igazolás kérdésének jogerejü eldöntéséig, a jelen törvény 104. §-ának esetét kivéve, nem lehet sem árverést foganatosítani, sem a lefoglalt követelést a végrehajtatóra átruházni, készpénzt utalványozni, vagy a marasztalás tárgyát a végrehajtatónak átadni. (S. E. 138. §.).

A *perujítás* az alapperben hozott itélet végrehajtását egyáltalában nem akadályozza. (Ptrs 323. §.)

«*Váltóügyekben* sommás végzés», a melyet a törvényszék az 1881. évi 2851. számu igazságügym. rend. 15. §-a értelmében hoz és a melylyel fizetést, illetve a váltótörv. 25. és 29. §-ainak eseteiben biztosítási visszkereset következtében a váltóösszeg birói letételét rendeli el. Jogerőre emelkedett az ily végzés, ha kézbesítésétől számított három nap alatt a marasztalt fél sem kifogással, sem felfolyamodással nem élt (id. rend. 14. és 37. l.). — Az igazolás és a perujítás hatálya ugyanaz, mint a közpolgári ügyekben (id. rend. 2., 42., 43. §§.)

A *kisebb polgári peres ügyekben* a községi biráskodás szerint hozott itéletek (S. E. 24. §.), ide nem tartoznak; mert ezek végrehajtásának módjáról külön törvény — 1877.: XXII. t.-cz. 66—86. §§. — intézkedik; e §-ok hatályát pedig a jelen törvény 255. §-a meg nem szüntette. Csupán az 51—68. §-okat kell alkalmazni községi biráskodás szerint hozott itéletek végrehajtásánál is, az 1877 XXII. t.-cz. 78. §. *b)* pontjánál fogva; [1] és ha a 86. §. értelmében az eljáró bíróság az ingatlanra intézett végrehajtás iránti kérvényt a telekkönyvi hatósághoz áttette, ez a végrehajtást elrendelvén,[2] a jelen törvény 136. §-a értelmében és a végrehajtás egész további folyamán ugyane törvény rendeletei szerint fog eljárni.

Ad b) Ily itéletek azok, a melyek a S. E. 117. §-ában felsorolvák, a mennyiben a rendelkező részben ki van mondva, hogy az itélet a kötelezettség teljesítésére kiszabott határidő eltelte után, a felebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható;[3] ilyenek azok az itéletek, a melyeket a S. E. 159. és 160. §-ához képest a felebbezési

[1] Teleszky: «Egy községi biró» kérdésére. — Jogt. Közl. 1882. évf. 296. l.

[2] Kir. Curia: 1885. évi 1860. sz.

[3] Ha ez a kijelentés hiányzik, az itélet alapján végrehajtás el nem rendelhető. A szakasz 1—6. pontjaiban felsorolt valamely előfeltétel alatt az itélet nem végrehajtható, hanem «végrehajthatónak nyilvánítandó.» A bíróság e kimondása (utolsó bek.) a végrehajtás elrendelésének közvetlen alapja. Ha ez az itéletben nincs meg, a pernyertes fél az itélet kiegészítését kérheti (S. E. 124. §.), de nem a kiegészítés előtt a végrehajtás elrendelését.

bíróság jelentett ki végrehajthatóknak; és ilyenek a Ptrs N. 48. §-a szerint rendes eljárásban az első bíróság itéletét helybenhagyó másodbirósági itéletek,[1] még pedig «tekintet nélkül a végrehajtás tárgyára,» tehát a tkvi rend. 84. és 151. §-ainak daczára ide értve azokat az itéleteket is, a melyek telekkönyvezett ingatlanról vagy dologi jogról szólnak.[2] Kétes volt, vajjon oly esetben, a mikor az itéletben foglalt marasztalás nem a per főtárgyára vonatkozik, az erre nézve használt felebbezés kizárja-e az itélet marasztaló részének végrehajthatóságát, és ilyenkor az 1. §. *b)* pontja helyett nem-e az *a)* pont jön alkalmazásba?[3] A kir. Curia a kérdést tagadólag döntötte el, kijelentvén, hogy abban az esetben, midőn felperes keresetének elutasításával perköltség viselésére kötelezteték, ha a másodbiróság az elsőbiróság itélete ellen felperes további felebbezést adott is be a perköltség iránt a kielégítési végrehajtás rendes perekben elrendelhető.[4]

Az 1874: XXXIV. t.-cz. 48. §-ában említett kötelességszegés miatt a 66. §. alapján ügyvéd ellen emelt panaszra hozott két egybehangzó a harmadbirósághoz felebbezett marasztaló határozat alapján a kiel. végrehajtás szintén elrendelhető,[5] miután a Ptrs N. 48. §-a alkalmazásának kizárását nem lehetne eléggé indokolni egymagában avval, hogy a törvény az ügyvéd elleni panasz tárgyában hozott érdemleges birói határozatot általában «határozatnak,» nem pedig itéletnek nevezi.

Ad c)[6] Ide tartoznak a Ptrs 206., 208., 218., a Ptrs N. 24., 49., 60., 64., 68., 74., a S. E. 36., 93., 150. (3. bek.), 205., a jelen t. 31., 35., 99., 202., 235., 236., 244., 251. és az 1874: XXXIV. t.-cz. 67. §-a értelmében hozott végzések: és ide sorozhatók az 1881: XVII. t.-cz. 238. §-ának esetében a csődeljárás során hozott felszámítási határozatok (139. §.). Ezek közül a Ptrs, a Ptrs N. és a S. E. szerint hozott végzések elleni felfolyamodásnak a Ptrs N. 57. és a S. E. 214. §-ához képest halasztó hatálya van; ezek alapján tehát végrehajtásnak csak akkor van helye, ha jogerőre emelkedtek. Ellenben a jelen törvény értelmében hozott végzések alapján a végrehajtás elrendelésének

[1] Az ily itéleteket a n. ptrsban ez egyelőre végrehajtható (vorläufig vollstreckbar) itéletek intézménye pótolja. 648—659. §§.

[2] Budapesti kt. 2. számú, és a szegedi kt. 1. számú polgári döntvénye. Igazságügyi közl. II. 38. és 124. l. és a pozsonyi kt. határozattárába felv. 2241/891. számú hat. (Ig. közl. I. 36. l.)

[3] A pozsonyi (határozattárába felv. 12. polg. hat. Ig. közl. X. 104. l.) és a kolozsvári kt. (10. számú döntvénye) a kérdésre igennel, a debreczeni kt. (7. számú dönt.) nemmel felelt.

[4] A kir. C. XIV. számú p. döntvénye.

[5] Pozsonyi kt. határozattárába felvett 1. polg. hat. (Ig. közl. I. 174. l.)

[6] N. ptrs 794. §. 3. p., osztr. végr. t. 1. §. 1. p.

feltétlenül van helye, mivel a 37. §. szerint az azok elleni felfolyamodás csakis az ott említett további végrehajtási cselekményekre bir halasztó hatálylyal. Hasonló az 1874 : XXXIV. t.-cz. 67. §-ának intézkedése.

Az 1874. évi 19221. sz. igazságügym. rendelet 10. §-a szerint az államkincstárt egészben illető pénzbirságok iránt a végrehajtást a kincstárt képviselő ügyész kéri, ha pedig a birság egy része a magánfelet illeti, ennek kérvényére a végrehajtás az egész birság erejéig elrendelendő, — Az ügyvédi rendt. szerint kiszabott pénzbirság iránti végrehajtás kérelmezése a 106. §. értelmében az ügyvédi kamara ügyészét illeti.

Ide kell sorolnunk a fizetési meghagyásokat, a mennyiben ezek «a polg. biróságok marasztaló végzéseihez» legközelebb állanak, és a fiz. meghagyás alapján, ha annak az adós ellent nem mondott, az 1893 : XIX. t.-cz. 10. §-a szerint kielégítési végrehajtásnak van helye, melynek elrendelésére és foganatosítására — a 15. §. értelmében esetleges némi eltérésekkel — szintén a jelen törvény szabályai nyernek alkalmazást.[1]

Ad d)[2] Ily egyezségek azok, a melyek sommás eljárásban a S. E. 21. és 41. §-ai szerint az eljáró biró előtt és a melyek rendes eljárásban vagy a pertárnok vagy a bizonyítási eljárás folyamán az ezt vezető birói tag előtt jönnek létre ; habár rendes eljárásban birói egyezség kötéséről a törvény egyáltalán nem intézkedik. Ha az egyezség vitás ténykörülményre vonatkozó eskütől van függővé téve, a végrehajtás elrendelésénél a jelen t. 9. §-a jön alkalmazásba. — Hasonlóan nem intézkedik a törvény a kiküldött végrehajtó előtt létrejött egyezségek joghatályáról. A fenállott kir. semmitőszék a birói végrehajtó előtt hivatalos eljárása közben a végrehajtás tárgyául szolgáló követelésre nézve létrejött egyezséget végrehajtás alapjául elfogadta ;[3] és ez a Ptrs 345. §. *f)* és a jelen törvény 1. §. *d)* pontjainak hasonlatosságánál fogva most is szabályul szolgálhat annál inkább, mivel az előbbi törvény csak «a per folyamán» létrejött, a mostani törvény ellenben általánosabban a bíróság előtt, tehát a peres eljáráson kivül, a végrehajtási eljárás folyamán kötött egyezségekről is szól.[4]

[1] Osztr. végr. t. 1. §. 3. p.

[2] N. ptrs. 794. §. 1. és 2. p., osztr. v. t. 1. §. 5. p.

[3] 1875. évi 15156., 1880. évi 10553. és 11999. sz. hat.

[4] Szerző : Ügyv. Lapja 1886. évi 18. és 19. sz. — ellenkezően Serly A. : u. o. 1886. évi 13. sz. — A peren kivüli egyezségek végrehajthatósága ellen szól a 2. §., mely szerint az 1. §. *d)* pontjának esetében a végrehajtás elrendelésére a «perbiróság» illetékes ; ez azonban a törvény nem eléggé szabatos szövegezésének rovására irható. A marosvásárhelyi kt.

A *d)* pont alá vonható a csődbiztos által a követelés valódisága és osztályozása tekintetében az 1881 : XVII. t.-cz. 141. §-a szerint kiállított hiteles jegyzőkönyvi kivonatát is.[1] Ellenben nem minősíthető polgári bíróság előtt kötött egyezségnek az, a mely örökösödési ügyben bíróság által a tárgyalás vezetésével megbizott közjegyző előtt jött létre, kivéve ha az egyezséget az 1874 : XXXV. t.-cz. 111. §-ának megfelelően közjegyzői okirat alakjában vették föl.[2] A vizsgáló biró előtt kötött egyezség alapján végrehajtás szintén el nem rendelhető, mivel a törvény határozottan csak «polgári» bíróság előtt kötött egyezségről szól.

Ad e) A választott bíróságok eljárásáról és határozatáról a Ptrs 495—501., 505—507., 511. és a Ptrs N. 74—79. §-ai, a budapesti áru- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságainak eljárásáról és határozatairól a Ptrs N. 94—99. §-ai intézkednek. Csak oly vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságai jöhetnek itt szóba, a melyek a Ptrs életbelépte előtt felsőbb helyen jóváhagyott alapszabályok erejénél fogva fennállottak és a keresk. és igazságügyministerek által nyilvánosságra hozatnak (1870 : II. t.-cz. 2. és 3. §§.). Igy a temesvári Lloyd tekintetében az 1870. évi 5279. számú igazságügyministeri rendelet. A választott bíróság végzése azonnal jogerejü, mivel az ellen a Ptrs N. 77. §-a szerint felfolyamodásnak helye nincs; ellenben ugyane bíróság itéletei a most idézett §. szerint — habár csak alaki sérelmek miatt — felebbezéssel, a tőzsde- és gabona-csarnokok bíróságainak itéletei pedig felfolyamodással meg lévén támadhatók (Ptrs N. 96. §-a), ezek alapján csak jogerőre emelkedésök feltétele alatt van végrehajtásnak helye. Az igazolás hatálya a választott bíróság eljárásában ugyanaz, mint a rendes bíróságoknál (Ptrs N. 77. §-a); a tőzsde és a gabona-csarnokok bíróságainál pedig az igazolási kérvény addig, a

szintén csak azt a birói egyezséget mondotta végrehajthatónak, a melyet kereset beadása s peres eljárás előzött meg (1889. évi 556. sz.) — a mi a S. E. életbeléptetése után többé nem áll, mivel az ennek 21. §-a értelmében kötött egyezségek kétségtelenül végrehajthatók. A n. ptrs (794. §. 1. és 2. p.) végrehajthatónak kijelenti a kereset beadása után, valamint az egyeztetési eljárásban kereset nélkül létrejött, az osztr. végr. törv. (1. §. 5. p.) a magánjogi igények fölött a polgári s a büntető bíróságok előtt létrejött egyezséget, tehát azt is, a melyet kereset indítása meg nem előzött.

[1] Ennek alapján a végrehajtás elrendelésére a csődbiróság illetékes (budapesti kt. 1888. évi 790. sz.). Kérdéses: vajjon végrehajtásnak van-e helye az 1840 : XXII. t.-cz. hatálya alatt hozott valódisági itélet alapján? A budapesti kt. erre 1887. évi 6748. sz. a. igennel, 1888. évi 5135. sz. a. nemmel felelt.

[2] 1886 : VII. t.-cz. 30. §. — Serly A.: Jogt. Közl. 1884. évi 18. sz. — Az 1894: XVI. t.-cz. az örökösödési ügyben létrejött egyezség végrehajthatóságáról szintén nem intézkedik.

mig az igazolás helyt nem adtak, az itélet végrehajtására halasztó hatálylyal nem bir (97. §.). Perújításnak az említett bíróságok egyikénél sincs helye (ugyane §.).

Ad f)[1] A vagyoni marasztalás vonatkozhatik pénzbüntetésre (bünt. tkönyv 20. §. 6. pont, 53. §.), a bűnügyi költségekre (a melyeket — a védelmieken kivül — az államkincstár előlegez, de a bűnösnek itélt vádlott megtéríteni köteles 1896 : XXXIII. t.-cz. 479., 480. §§.); ugyanezekre, ha a bíróság a költségekben a feljelentőt marasztalta (u. o. 483. §.) és a károsult félnek megítélt kártérítésre (u. o. 489. §.); A jelen pont rendelkezései alá azonban a büntető bíróság határozata csupán a benne megitélt magánjogi igények és oly megitélt költségek tekintetében tartoznak, a melyeket a magánvád képviselete, illetve a védelem okozott (u. o. 520. §.). Az államkincstárból előlegezett bűnügyi költségek tekintetében az 1890 : XLIII. t.-cz. rendelkezései vannak hatályban (1896 : XXXIII. t.-cz. 479. §.). A pénzbüntetés végrehajtására vonatkozó szabályok pedig az 1880. évi 2106. sz. igazságügyminister rendelethez 6. számú Utasításban foglaltatnak. (1896. évi 26776. sz. rend. — 1896 : XXXIII. t.-cz. 519. §.)

Ad g) Végrehajtható a közjegyzői okirat, ha abban az általános kellékeken felül a kötelezettség teljesítése meg van állapítva, egyszersmind a jogosult és a kötelezett fél nevei, a kötelezettség jogczíme és tárgya s a teljesítés időpontja szabatosan ki van téve. Azoknak a tényeknek beállta, a melyekhez a teljesítés kötve van, közokirat által bizonyítandó.[2] A közjegyzői okiratnak csak hiteles *kiadmánya* szolgálhat végrehajtás alapjául. Hiteles *másolat* e tekintetben az 1874 : XXXV. t. cz. 141. §-a szerint az eredeti okirattal vagy ennek hiteles kiadványával egyenlő joghatálylyal nem bir.[3] A végrehajthatóság tüzetes kikötése az okiratban nem szükséges.[4]

Ad h)[5] A fegyelmi bíróságokat a birákra és birósági hivatalnokokra nézve az 1871 VIII. t. cz. 30—36., a kir. ügyészekre az 1871 : XXXIII. t. cz. 8. §-a, a birósági végrehajtókra nézve az 1871 : LI. t. cz. 20., az ügyvédekre nézve az 1874 : XXXIV. t. cz. 75., a kir. közjegyzőkre nézve az 1874 : XXXV. t. cz. 190. és 191. §-ai szabályozzák. Az e pont alá tartozó határozatok végrehajthatóságának közös előfeltétele az, hogy azokat vagy törvény vagy törvényerejü rendelet kifejezetten a birói végrehajtásra vagy a jelen törvény szerinti végrehajtásra utalja. Ily határozatok: a kisajátítási eljárásban a ki-

[1] Osztr. végr. t. 1. §. 8. p.
[2] 1874 : XXXV. t.-cz. 111. §., Curia 1885. évi 5527. sz.
[3] Budapesti kt. 1884. évi 34692. sz.
[4] Curia 1888. évi 819. sz. — Lsd a 2. §. 5. bekezdését.
[5] Osztr. végr. t. 1. §. 12., 13., 14. §§.

sajátítási terv megállapítása tárgyában keletkezett jogerejü egyezség vagy határozat a kisajátítási ár megállapítására vonatkozó intézkedéseiben;[1] a volt határőrvidéken a házközösségi vagyon felosztása tárgyában létrejött egyezségek s az ugyan e tárgyban hozott szolgabirói határozatok és osztálylevelek,[2] a képviselőház biráló bizottságának pénzbeli marasztalásra szóló végzései;[3] a gyámhatóságok jogerős határozatai, a mennyiben azok alapján a végrehajtás ingatlanokra vezetendő[4] stb.

Ide nem tartoznak a közigazgatási gyám- és pénzügyi hatóságok oly határozatai, a melyeket azok saját hatáskörükben végrehajtanak; így különösen az adóvégrehajtást, a mennyiben ingóságokra intéztetik, az 1876; XV. t. cz. 52. s köv. §-ai, utóbb pedig az 1883: XLIV. t. czikk külön szabályozták; és ezt az eljárást az 1877: XX. t. cz. 127. és 191. §-a a gyámhatóság javára, az 1879: XXI. t. cz. 162. §-a az erdei kihágások eseteire, az 1885: XXIII. t. cz. 122. §-a a vizi társulatok által kivetett járulékok beszedésére, és számos más jogszabály különféle köztermészetű tartozások behajtására kiterjesztették. (L. még a 8. §-t és ennek magyarázatát.)[5]

2. §.

A végrehajtás elrendelésére az 1. §. *a), b), c)* és *d)* pontjai esetében a perbiróság illetékes.

Az *f)* pont esetében kivétel nélkül, a *h)* pont esetében pedig akkor, ha külön törvény ellenkező intézkedést nem tartalmaz, a végrehajtás elrendelésére azon törvényszék, illetőleg 500 frt készpénzösszeget meg nem haladó marasztalás esetében azon járásbiróság illetékes, melynek területén az első folyamodásúlag eljárt büntető bíróságnak, vagy más hatóságnak a székhelye van.

Budapest fő- és székváros területén az *f)* és *h)* pontok eseteiben a végrehajtás elrendelésére a budapesti kir.

[1] 1881: XLI. t.-cz. 41. §.

[2] 1885: XXIV. t.-cz. 18. és 41. §. Temesvári kt. határozattárába felv. 4. polg. hat. (Ig. közl. II. 129. l.)

[3] Budapesti kt. 1885. évi 26601. sz.

[4] 1877: XX. t.-cz. 191. §.

[5] Az osztrák-magyar monarchia másik államának közig. vagy pénzügyi hatóságainak megkereső leveleinél fogva végrehajtásnak nincs helye. (Budapesti kt. 1885. évi 3233. sz.)

törvényszék, illetőleg a budapesti IV. kerületi járásbíróság illetékes.

Az *e)* pontban említett határozatok és egyezségek alapján a végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságot a törvénykezési rendtartás határozza meg.

A közjegyzői okiratok végrehajthatóságának feltételeit, a végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságokat, a kötelezett fél kifogásolási jogát és az e tárgybeli eljárást az 1874. évi XXXV. t. cz. X. fejezete szabályozza.

Ingatlanokra és ezekkel e részben egy tekintet alá eső, zálogjogilag bejegyzett követelésekre vonatkozólag az 1. §. *a)—d)* pontjainak eseteiben nemcsak az alapvégrehajtás, hanem a *folytatólagos* végrehajtás elrendelésére is egyedül a perbíróság van hivatva.[1] Tanudíj iránt szintén a per birája rendeli el a végrehajtást, és nem az a bíróság, a mely megkeresésre a tanukihallgatást foganatosította.[2] Sommás eljárásban «a kir. törvényszéknek, mint felebbezési bíróságnak, a felebbezési eljárás folyamán hozott, az egyik peres felet a másik peres fél javára vagyoni teljesítményre kötelező közbenszóló végzése alapján kért kielégítési végrehajtás elrendelése a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik».[3] Az 1. §. *d)* pontjának esetében a végrehajtást szintén a «*perbíróság*» rendeli el. Semmi nehézségbe sem ütközik ez az intézkedés a per folyamán létrejött birói egyezség tekintetében; de oly egyezségekre nézve, a melyek peren kivül vagy a végrehajtási eljárás folyamában keletkeztek, «perbíróság» nincsen; és ezért a 2. §. szószerinti értelmében ily egyezségek alapján a végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságot nem találunk, a minél fogva azok végrehajthatósága is kérdésessé válhatnék.[4] Tekintve azonban, hogy a «polgári bíróság előtt kötött egyezség» fogalma a peregyezségre alig korlátozható és hogy ennélfogva kell, hogy legyen bíróság, a mely a peren kivüli egyezségek alapján is a végrehajtást elrendeli: 2. §-t kiterjesztően kell magyarázni olykép, hogy a «perbíróság» alatt «eljáró bíróság» értendő; a mihez képest azután a végrehajtás elrendelésére illetékes általában az a bíróság, mely előtt az egyezséget kötötték, illetve a kiküldött előtt létrejött egyezség alapján a *kiküldő bíróság*, a melyhez az eljárásról szóló jelentést beterjesztették.

[1] Kir. Curia: 1882. évi 738. sz., 1885. évi 6086. sz., 1887. évi 6422. sz. budapesti kir. it. t. 1885. évi 43402. sz.

[2] Budapesti kir. it. t. 1886. évi 2369. sz.

[3] Győri kir. itélőtábla határozattárába felvett 10. polg. határozat. Ig. közl. V. 281. l.

[4] L. a 27. l. 4. jegyzetét.

Az *e)* pontban említett bíróságok közül a választott bíróság határozatának végrehajtását annál a törvényszéknél vagy járásbíróságnál kell kieszközölni, a melynek hatáskörébe és illetősége alá a per, a választott bírósági eljárás esetén kivül tartoznék.[1] E tekintetben tehát a Ptrs 30—35., 37—39., 41—44., 49. és a Ptrs N. 13. §-a irányadók. — A budapesti áru- és értéktőzsde és a vidéki termény- és gabona-csarnokok külön bíróságainak határozatai alapján a végrehajtás elrendelése iránti kérvényt ugyanazoknál a bíróságoknál kell beadni; ezek azonban a kérvényt felszerelve ahhoz a kir. törvényszékhez (tehát soha sem járásbirósághoz) teszik át a végrehajtás elrendelése végett, a melynek területén az itéletet hozták.[2]

Az 1876 : XV. t. cz. 38. §-ánál fogva eleinte az 1. §. *h)* pontjának és a 2. §. 2. bekezdésének tekintetéből kétes volt, vajjon miután a közigazgatási bizottság «végzésileg elrendelte», hogy a «végrehajtás az ingatlanra vezetendő», szükséges-e, hogy a végrehajtást a bíróság újra elrendelje, avagy az állam jogügyi képviselője a közigazgatási bizottság végzése alapján közvetlenül a végrehajtás foganatosítását kérheti-e az erre illetékes telekkönyvi hatóságnál? A birói gyakorlat abban állapodott meg, hogy «a törvényhatósági közigazgatási bizottságok azon határozatai alapján, a melyekben elrendelik, hogy a hátralékos adók és illetékek behajtása végett a végrehajtás ingatlanokra vezetendő, a végrehajtási zálogjog bekeblezése, illetve a végrehajtási jog feljegyzése[3] közvetlenül az illető telekk. hatóságnál nem kérhető, hanem ily esetekben is első sorban a birói végrehajtás elrendelése és a telekk. hatóságnak a foganatosítás végett leendő megkeresése az 1881 : LX. t. cz. 2-ik §-ában kijelölt bíróságnál szabályszerűen kérelmezendő».[4]

A járásbíróság az 1. §. *f)* és *h)* pontjának eseteiben a végrehajtás elrendelésére csak akkor illetékes, ha a marasztalás 1000 K-át meg nem haladó *készpénzösszegre* szól, a miből következik, hogy oly esetben, a mikor valakit közigazgatási vagy bűnvádi úton bizonyos ingó vagyonnak, ingóságok bizonyos mennyiségének átadására, munka teljesítésére stb. kötelezték (214—222. §§.), tekintet nélkül az átadandó

[1] Ptrs N. 78. §.
[2] Ptrs N. 98. §.
[3] 136. §.
[4] Budapesti kt. 4. számú teljesülési döntvénye. Ugyanily értelemben határozott utóbb a kir. Curia: 1884. évi 3770, 5576. és 1885. évi 6086. sz. a.; és a szabály az 1876 : XV. t.-czikknek az 1883 : XLIV. t.-cz. 113. §-a által történt hatályon kivül helyezése után is áll, mivel ez utóbbi törvény 77. §. utolsó bekezdésének és az 1876 : XV. t.-cz. 38. §-ának rendelkezése teljesen azonos. — A kir. tábla döntvénye helyességét megtámadta Ormay K.: Jogt. Közl. 1884. évi 21. sz.: védte Oeffner F. ugyanott 1884. évi 24. sz. Serly A. ugyanott 1885. évi 11. sz.

dolog vagy a munka pénzbeli értékére, a végrehajtás elrendelése mindig a törvényszéket illeti.[1]

Kisebb polgári peres ügyekben — a mennyiben ezek a S. E. 224. §-a szerint még folyamatba tehetők — az eljáró biró a végr. kérvénynek csak elfogadására s a tkvi hatósághoz áttételére van hivatva: a végrehajtásnak ingatlanokra való elrendelése a tkvi hatóság hatáskörébe tartozik.[2] [3]

3. §.

A végrehajtásnak külföldi bíróságok megkeresései, vagy végrehajtási záradékkal ellátott végrehajtható közokmányai alapján való elrendelésére első sorban az államszerződések szolgálnak irányadóul.

Ha államszerződés nincs, csupán a végrehajtató által bebizonyítandó viszonosság (1868 : LIV. t. cz. 63. §.) esetében, de akkor is csak a következő előfeltételek alatt van helye a végrehajtás elrendelésének:

a) ha a végrehajtás alapjául jogerőre emelkedett birói határozat, vagy perbeli birói egyezség szolgál;

b) ha a meg nem jelenése folytán elmarasztalt magyar honosnak, a perbeidéző okirat, a perbiróság államában saját kezeihez, vagy megkeresés folytán valamely hazai bíróság által szabályszerűen kézbesíttetett;

c) ha azon államnak valamely bírósága, a mely államnak területén a végrehajtandó határozat hozatott, vagy a végrehajtandó egyezség köttetett, a jelen törvénynek az illetékességre vonatkozó határozatai szerint illetékes volt; végre

d) ha azon teljesítmény, mely a végrehajtás útján érvényesíttetni szándékoltatik, hazai tiltó törvénybe nem ütközik.

Ezen esetekben a végrehajtás elrendelése fölött azon

[1] Így akarta-e a törvényhozás, az legalább is kétes. Az pedig a törvényhozásnak bizonyára nem volt szándékában, és mivel sem indokolható anomalia, hogy az *f)* pont esetében ott, a hol külön városi járásbíróság van (p. Kolozsvár, Nagyvárad), a vidéki (kolozsvár-vidéki, nagyvárad-vidéki) járásbíróság mint büntető bíróság itélete alapján a végrehajtást az illető városi járásbíróság (mint polgári bíróság) rendeli el!

[2] Curia 1885. évi 6556. sz.

[3] V. ö. az egész szakaszszal az osztr. végr. t. 3. és 4. §-át és a német ptrs 724. §-át.

bíróság határoz, mely a 18. §. szerint a végrehajtás foganatosítására illetékes.

Ha a végrehajtás foganatosítása végett több bíróság kerestetik meg, a végrehajtás elrendelése fölött az első helyen említett törvényszék, ha csupán járásbíróságok kerestettek meg, az első helyen említett járásbíróság határoz, és határozatáról a foganatosításra illetékes többi hatóságokat értesíti.

A nem illetékes bírósághoz intézett megkeresések, az illetékes bírósághoz hivatalból teendők át.

Külföldi bíróságok alatt az osztrák-magyar monarchia másik államának bíróságait is kell érteni; a 3. §. határozatai tehát ezekre is vonatkoznak, és némileg eltérő intézkedést csupán a 4. §. tartalmaz. Ellenben Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok mint társországok bíróságai közjogunk értelmében külföldi bíróságoknak nem tekinthetők.[1]

A 3. §. csakis *kielégítési* végrehajtásról intézkedik, a mi — daczára annak, hogy általában végrehajtásról szól — a §-nak az 1. és a 2. §-szal való összefüggésén felül világos abból, hogy a végrehajtás alapjául csupán «végrehajtható közokmány, jogerőre emelkedett birói határozat, vagy perbeli egyezség» említtetik.[2]

A végrehajtást a megkeresett bíróságnak első sorban *el kell rendelnie;* tehát közvetlenül a foganatosítást el nem rendelheti abban az esetben sem, a mikor a külföldi bíróság végrehajtást rendelő végzést tesz át és megkeresése a végrehajtás *foganatosítására* szól. Egyébiránt, miután a végrehajtás elrendelése fölött a végrehajtás foganatosítására illetékes járásbíróság vagy telekkönyvi hatóság határoz, az elrendelés és a foganatosítás iránti intézkedés egy végzésbe foglalható. Abból azután, hogy a megkeresett belföldi bíróság elrendeli a végrehajtást, és hogy ezt a végrehajtást elrendelő bíróságnak kell tekinteni még akkor is, ha elmulasztotta a végrehajtást kifejezetten elrendelni, és a megkeresés alapján egyenesen a foganatosítás iránt intézkedett: következik, hogy a 30. §. értelmében a végrehajtás megszüntetésére, korlátozására vagy felfüggesztésére irányuló kereset a foganatosítás végett megkeresett belföldi bíróság hatáskörébe tartozik.[3]

[1] Tjavaslat indokolása.

[2] Mit kell külföldi bíróságnak, különösen osztrák bíróságnak *biztosítási* végrehajtási elrendelése iránti megkereséséről tartani, arról a 223. §-nál lesz szó.

[3] Budapesti kt. 1885. évi 37170. sz., valamint 2. számú döntvénye és a Curia 1894. évi 6345. számú határozata, a melyek a szóban volt

Önként érthető, hogy a megkeresett magyar bíróság, a mint a végrehajtás elrendelése az ő hatáskörébe tartozik, úgy az elrendelést meg is tagadhatja.

A *viszonosság* mérvadó nemcsak arra nézve, hogy a külföldi bíróság határozata általában végrehajtandó-e vagy sem, hanem a megkeresés módozatai s az elrendelés előfeltételei tekintetében is. Így némely állam bíróságai elintézik a magyar bíróságok részéről hozzájok közvetlenül intézett megkereséseket, míg más államok bíróságaival csak diplomatiai úton, a kir. igazságügyministerium közvetítése mellett lehet érintkezni. Németországban a külföldi bíróság itélete alapján csak aztán van helye a végrehajtásnak, miután ennek megengedhetőségét kereset következtében ottani bíróság végrehajtási itélettel kijelentette.[1] Belgiumban, Franciaországban szükséges, hogy a magyar bíróság részéről végrehajtási záradékkal ellátott itéletet a végrehajtató ottani ügyvéd által képviselve, kérvény mellett mutassa be stb. A mi bíróságaink tehát ezen országok bíróságai irányában hasonló eljárást kötelesek követni.[2]

A viszonosságot a Ptrs 63. §-a értelmében a végrehajtató csak kétség esetében köteles bizonyítani, tehát a mikor az illető állam bíróságainak a mi bíróságaink megkereséseivel szemben követett eljárása a kir. igazságügyministerium által körrendeletileg közzétéve, vagy a viszonosság törvénybe beczikkelyezett államszerződéssel biztosítva nincs.[3] Ily esetben az idézett t.-cz. 545. §-ához képest a vonatkozó külföldi törvény vagy rendelet érvényéről kiadott, az illető követség hitelesítésével ellátott bizonyítványt kell bemutatni.[4]

jogeseteknél fogva az osztrák-magyar monarchia másik állama bíróságainak megkereséseire szorítkoznak ugyan, de a 3. és 4. §§. közötti kapcsolat mellett a külföldi bíróságok megkeresésére általában is alkalmazhatók. Lásd még a Jogt. Közl. 1882. évf. 162. és 172. lapján közzétett két czikket.

[1] Német ptrs 722. §. Magyarország és a német birodalom között tehát nincs az itéletek végrehajthatóságára nézve viszonosság, és a német birodalom valamely bírósága által hozott határozat Magyarországban végre nem hajtható. (Curia 1890. évi 183. v. sz.) Tévesen állította az ellenkezőt a budapesti k. itélőt. 1889. évi 9410. v. sz. a. (Lersch K.: Jog. 1890. évi 13. sz.). Lsd az 1884. évi 18.123. számu I. M. rendeletet.

[2] A külföldi törvények idevágó rendelkezéseire nézve lsd Márkus D.: A végrehajtási törvény 18. s köv. ll.

[3] «A kir. Cur. a kir. itélőtáblának oly végzését, melyet külföldi bíróság határozatára alapított végrehajtási kérelem felett hozott, nem vizsgálhatja felül, habár annak tárgyát a viszonosság fenn- vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi.» A kir. Curia 49. számú polg. döntvénye.

[4] A most említett körrendeletek közé tartoznak: Poroszországra nézve az 1869. évi 9249., 1874. évi 642. és 1875. évi 29212. sz. a., Szászországra nézve az 1878. évi 30899. sz. a., Württembergre nézve az 1868. évi 4166.

A viszonosságon *felüli előfeltételek* lényegileg összevágnak a német birodalmi perrendtartás rendelkezéseivel;[1] mivel az osztrák tartományok után ezen állammal állunk leggyakoribb forgalmi összeköttetésben.[2] Ezekre az előfeltételekre vonatkozólag:

Ad a) Csak *birói határozat* szolgálhat a végrehajtás alapjául, tehát nem alkalmasak erre az 1. §. *g)* és *h)* pontjaiban említett közokiratok; de az 1. §. *e)* pontjában említett közokiratok sem, mivel az ugyanott érintett választott és külön bíróságok a szoros értelemben vett bíróságok, az «állami bíróságok» fogalma alá nem esnek.[3] A birói határozatot vagy a birói egyezséget be kell mutatni és a határozatnak oly záradékkal kell ellátva lennie, mely szerint jogerőre emelkedett.

Ad b) Ha a kézbesítés külföldön történt, azt, hogy a perbeidéző okiratot a maraszaltnak saját kezéhez (tehát tüzetesen saját kezéhez és nem más, habár egyébként törvényes módon) kézbesítették, a kézbesítést eszközlő bíróság vagy hatóság bizonyítványával külön kell igazolni. Ha a kézbesítés hazai bíróság útján történt, ennek szabályszerűségét a végrehajtást elrendelő bíróság hivatalból fogja megvizsgálni.

Ad c) Csak azt kell a végrehajtatónak igazolnia, hogy az államnak, a melynek területén a végrehajtandó határozatot hozták, vagy az egyezséget kötötték, *valamelyik* bírósága, az illető állam bíróságainak bármelyike, a lefolyt perre nézve a magyar jog szabályai értelmében illetékes volna; tehát nem azt is, hogy tüzetesen az a bíróság, a mely a határozatot hozta, vagy mely előtt az egyezség létrejött, ugyane szabályok szerint illetékes volt.[4]

sz. a., Olaszországra nézve az 1868. évi 15714., 1875. évi 36854. és 1892. évi 31368., sz. a., Romániára nézve az 1871. évi 12055., 1873. évi 19923., 1875. évi 13980. és 20360., 1876. évi 1762., 1880. évi 15154. és 1884. évi 2003. sz. a., Oroszországra nézve az 1868. évi 8154.- 1869. évi 18759. sz. a., Bosznia és Herczegovinára nézve 1885. évi 19841. sz. a., Francziaországra nézve 1884. évi 9016. sz. a., Németországra nézve 1884. évi 18123. sz. a., Szerbiára nézve 1883. évi 41232., 1885. évi 4948. és 1885. évi 35488. sz. a., a waadti cantonra nézve 1885. évi 17881. sz. a., Montenegróra nézve 1890. évi 22026. sz. a. közzétett igazságügyministeri rendeletek. — Államszerződés beczikkelyeztetett Szerbiával az 1882 : XXXII. t.-czikkben. Lsd a vonatkozó anyagot részletezve DÁRDAY: Igazságügyi törvénytár I. R. és MÁRKUS D. és TÉRFI Gy.: A polg. tkezés és a végr. eljárás 579—746. ll.

[1] 723. §., a hol azonban azok az esetek vannak felsorolva, a melyekben a végrehajtás meg *nem* engedtetik. Osztr. végr. t. 79.. 80. §§.

[2] Tjav. ind.

[3] Lsd a 30. lap 5. jegyzetét.

[4] Hogy a *c)* pontban «jelen» törvénynek az illetékességre vonatkozó határozatairól van szó, holott ez a törvény perbeli illetékességet szabá-

Ad d) Tiltó törvénybe ütköző teljesítmény volna például az, hogy a marasztalt fél 8%-nál nagyobb kamatot fizessen.

Mielőtt külföldi bíróság megkeresése vagy végrehajtható okirata alapján a végrehajtás elrendelésének kérdésében a foganatosításra a 18. §. szerint hivatott bíróság határozna, a 10. §. értelmében kivétel nélkül *tárgyalást* kell tartania.[1]

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a jelen szakasz és a törvény általában csak arról intézkedik, hogy miként kell a külföldi bíróság által megállapított kötelezettségnek Magyarországban végrehajtás útján érvényt szerezni, de nem arról is, hogy miként kell magyar bíróságnak az elrendelés stadiumában eljárnia a végett, hogy az ő határozata a külföldön végrehajtásilag érvényesüljön. Az utóbbi tekintetben a magyar bíróság az egyes államok bíróságaival szemben ugyanannak az államnak jogszabályaihoz alkalmazkodik, éppen úgy, a mint azt kívánjuk, hogy viszont ugyanezt tegye a külföldi bíróság, a mikor az ő határozatának Magyarországban való végrehajtását veszi czélba. A végrehajtás *foganatosításának előfeltételeire* vonatkozó jogszabályok azonossága állapítja meg a viszonosságot. «A 3. §-ból nem következik, hogy a magyar bíróságok által a megkereső külföldi bíróság itéleteinek végrehajtása *oly eljárás* alapján rendelendő el, a minőnek alapján az illető állam bíróságai a magyar bíróságok itéleteinek végrehajtását elrendelik. A külföldi itéletet mindenik állam bírósága a saját eljárási törvényei szerint hajtja végre. Ha az *alaki viszonosság* fenforgása meg van állapítva arra nézve, hogy a végrehajtás elrendelésének előfeltételei megvannak, a magyar bíróság a 3. és 10. §. rendelkezései szerint köteles eljárni.»[2]

4. §.

Az osztrák-magyar monarchia másik államában hozott birói határozat és kötött egyezség alapján ezen állam bíróságainak megkeresésére, a végrehajtás a viszonosság előföltétele alatt feltétlenül elrendelendő, kivéve azon esetet,

lyozó határozatokat nem tartalmaz, ez nyilván szerkesztési hiba, a mely onnan veszi eredetét, hogy az 1879. évi javaslat szerint a törvénykezési rendtartás és a végrehajtási eljárás *egy* törvényben nyertek volna szabályozást. Nem a «jelen» törvénynek, hanem a Ptrsnak az illetékességre vonatkozó határozatai, különösen ennek 30—32., 34., 35., 37—39., 42. és 43. §-ai, valamint a S. E. 6. §-a lesznek tehát itt irányadók.

[1] Lsd a 10. §. magyarázatát, a végrehajtás foganatosítására vonatkozólag pedig a 20. §-t.

[2] 1892. évi 26080. számú I. M. rendelet. (Igazs. közl. I. 13. l.)

ha azon teljesítmény, mely végrehajtás utján érvényesíttetni szándékoltatik, hazai tiltó törvénybe ütközik.

A viszonosság itt is előfeltétele ugyan a végrehajtás *elrendelésének*, a Ptrsnak a 3. §-ban felhívott 63. §-a értelmében azonban ez a viszonosság igazolást nem igényel; a minél fogva a bíróságnak magának kell a viszonosság fenn- vagy fenn nem állását vizsgálnia és ha kétségei vannak, a végrehajtást kérő felet a kétség eloszlatására nem kötelezheti. Mindamellett a Ptrs 63. §-a ez által a viszonosság fennállása mellett csak vélelmet állit fel, a melylyel szemben nincs kizárva az, hogy ha a bíróság a viszonosság kérdésében határozott, az érdekelt fél a határozat téves voltát igazolhassa.

A viszonosság tekintetében jelenleg az osztr. végr. törv. 86. §-ának következő rendelkezései irányadók: «A biztosított viszonosság fennállása esetében a magyar korona országaiban hozott birósági határozat és ugyanott kötött birósági egyezség alapján, a végrehajtást (kielégítési v.) el kell rendelni, ha csak 1. birósági bizonyítványt mutatnak fel arra nézve, hogy a határozat ellen a végrehajtást gátló perorvoslatnak többé helye nincs; 2. hogy a 81. §. 2—4. pontjaiban felsorolt megtagadási okok egyike sem forog fenn.» Ezek a tiltó okok pedig a következők: ... 2. ha a végrehajtás útján oly cselekmény kényszeríttetnék ki, a mely a belföld joga szerint egyáltalán tilos, vagy legalább ki nem kényszeríthető; 3. ha a végrehajtható közokirat osztrák állampolgár személyi állását illeti és ő ellene volna végrehajtandó; 4. ha a végrehajtás vagy a kért végrehajtási cselekmény által oly jogviszony ismertetnék el, vagy oly igény valósíttatnék meg, a melytől a belföldi törvény belföldön, tekintettel a közrendre vagy közerkölcsiségre, a birói érvényesítést megtagadja.[1] Az osztrák bíróságok által elrendelt végrehajtások *költségelőleg nélkül* is foganatosítandók. A költséget a bíróság az irodaátalányból előlegezi és ha az előleg a végrehajtás eredményeül befolyt pénzösszegből le nem vonható, megtérítése végett, «a végrehajtást elrendelő» bíróságot keresi meg.[2] Az irodaátalányból előlegezni kell a végrehajtás foganatosításához megkivántató minden költséget, azt is, a melynek előlegezését a bir. kiküldött a 20. §. értelmében kivánhatja.[3]

[1] Az új végr. törvénynek 1898. Ausztriában életbelépte alkalmából az osztrák és a magyar igazságügyministerek a viszonosság megvalósítása végett megállapodásra jutottak és a magyar minister az Igazságügyi közl. VI. 518. lapján összegezve közölte azokat a Magyarországban létrejött «végrehajtási czímeket, a melyek alapján az osztrák bíróságok a kiel. végrehajtást elrendelik.»

[2] 1875. évi 26952. számú I. M. rendelet.

[3] 1893. évi 29445. számú I. M. rend. (Igazs. közl. III. 11. l.)

Puszta formahiba a végrehajtás iránti megkeresés megtagadására okul nem szolgálhat, ha a kért birói cselekménynek különben helye volna; és a cselekmény a formahiba daczára teljesítendő. Sem az osztrák sághoz beadott végr. kérvény egy vagy több példányának, sem az osztrák bíróság arra hozott végzésének átküldésére szükség nincsen. A végrehajtást ezek áttétele nélkül is el kell rendelni az osztrák bíróság megkeresésére, az átküldött itélet vagy egyezség alapján.[1]

A 4. szakaszban megállapított kivétel teljesen megegyezik a 3. §. *d)* pontjával.

Az, hogy itt csak kielégítési végrehajtásról legyen szó, — a biztosítás kizárásával, — a szövegből ki nem tünik úgy, mint a 3. §-ban; mert a míg ez a §. a végrehajtás alapjaként «jogerőre emelkedett» birói határozatot említ, a 4. §. szerint ez az alap általában a «birói határozat.» Mindamellett kétségtelen, hogy a 4. §. szintén a *kielégítési* végrehajtás elrendelésére szorítkozik. Kétségtelen a 4. és a 3. §. közötti összefüggésnél fogva, a mely meg nem engedi, hogy az egyik szakasz csak a kielégítési végrehajtásra, a másik a kielégítési és biztosítási végrehajtásra vonatkozzék; valamint azért, mert a birói határozat mellett mint azonos hatályú a birói egyezség áll: az egyezség pedig csak *kielégítési* végrehajtásnak szolgálhat alapjául. (1. §. *d)* p. — 323. §. magyarázata).[2]

A megkeresés az ellenfél meghallgatása nélkül intéztetik el. Tárgyalás tartásának ebben az esetben nincs helye.[3]

Miután a végrehajtás további folyamában a foganatosítás mindenben a jelen törvény szabályai szerint történik, oly esetben, a mikor a megkeresés többre, mint a végrehajtás első fokára: a foglalásra s az ezzel kapcsolatos cselekvényekre, illetve a végrehajtási zálogjog bekebelezésére vagy a végrehajtási jog feljegyzésére van intézve, a megkeresést mégis csak a most említett cselekmények elrendelése által

[1] Viszont a mikor magyar bíróság határozatának végrehajtása végett osztrák bírósághoz megkeresés intéztetik, mindig ki kell fejezni, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló határozat jogerőre emelkedett. (1898. évi 48274. sz. I. M. rend. Igazs. közl. VII. 362. l.)

[2] Nem állja ki a birálatot, hogy «bécsi közjegyzői okiraton alapuló megkeresésre a hazai bíróság végrehajtást foganatosíthasson» kir. Curia: 1886. évi 1490. sz.); és az a körülmény, a melyre a kir. Curia úgy itt, mint más határozataiban súlyt fektet, hogy a *megkeresés* osztrák *bíróságtól* származik, a törv. 4. §-ával szemben határozó fontossággal éppen nem bir; mivel az osztrák állam bíróságainak megkeresésére is a magyar bíróság csak az amaz államban hozott birói határozat vagy egyezség alapján rendelheti el a végrehajtást. A birói határozat vagy birói egyezség mellőzhetlen feltétele a végrehajtás elrendelésének; és birói megkeresés esetén is a birói itélet vagy egyezség, és nem a megkeresés a végrehajtás elrendelésének az «alapja».

[3] Lsd a 10. §-t.

kell teljesíteni. Így az osztrák bíróságok az osztrák ált. földhitelintézet kérelmére az ezt megillető kiváltságnál fogva a jelzálogos ingatlanokra a végrehajtást és egyúttal az árverést szokták elrendelni és ezek foganatosítása iránt keresik meg a magyar bíróságot mint telekkönyvi hatóságot. Ilyenkor tehát csak a végrehajtási jog feljegyzése rendelhető el; de másrészt ennek elrendelését nem akadályozza az, hogy a megkeresés a teljesíthetőnél többre is terjed.[1]

Megjegyezzük e helyütt, hogy a boszniai és herczegovinai polg prdtás 466. §-a értelmében Magyarország bíróságai által kibocsátott fizetési meghagyások (váltóeljárásban hozott sommás végzések) alapján elrendelt végrehajtás Bosznia és Herczegovina területén nem foganatosíttatik.[2]

5. §.

Valamely magyar honosnak személyállapotát (status) tárgyazó kérdésekben, külföldi bíróságok által hozott birói határozatok, a magyar honos ellen, belföldön végre nem hajthatók.

A személyállapot (status) fölött, (például kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés, házasság érvénytelensége vagy felbontása[3] kérdésében) végrehajtható határozat hozatala közjogi elvnél fogva azon állam bíróságainak kizárólagos hatáskörébe tartozik, amely államnak polgára az illető személy.[4]

6. §.

A végrehajtás elrendelése rendszerint három példányban szerkesztett irásbeli beadványban kérendő, és az első példány a végrehajtás elrendelésének alapjául szolgáló eredeti okirattal szerelendő fel. Bíróságok előtt kötött egyezség és sommás perben hozott itélet, a bíróságnál levő eredetire való hivatkozás mellett egyszerű másolatban is csatolható.

Váltóperekben a végrehajtási kérvény első példányához az eredeti váltó is mellékleudő; ha pedig ez azon biró-

[1] Kivétel a szabály alól az osztrák-magyar bank javára a bécsi cs. kir. orsz. tszék által elrendelt árverés esete. Lsd a 258. §. magyarázatát. — A végrehajtás foganatosítására nézve lsd a 20. §-t.

[2] 1898. évi 31774. számú I. M. rend. (Ig. közl. VII. 199. l.)

[3] 1894: XXXI. t.-cz. 114. §.

[4] Tjav. ind. — V. ö. osztr. végr. t. fentebb idézett 81. §. 3. pontját.

ság iratai közt léteznek, melynél a végrehajtás elrendelése kéretik, ezen körülmény a kérvényben megemlítendő.

Ha a végrehajtás több alperes ellen, vagy több helyen foganatosítandó, a kérvény annyi példányban adandó be, hogy mindenik alperesnek és mindenik megkeresett hatóságnak, illetőleg mindenik kiküldöttnek, külön példány jusson.

A megkeresett hatóság, illetőleg a kiküldött részére szolgáló példányok mellékletek nélkül adandók be; a végrehajtást szenvedőt illető példányok mellé pedig egyszerű másolatban csupán azon mellékletek csatolandók, a melyek vele még közölve nem voltak.

Az 1. §. *e), f), g)* és *h)* pontjainak eseteiben a végrehajtás alapjául szolgáló köziratnak a végrehajtató által e czélból beadandó s hivatalból hitelesítendő másolatai a végrehajtást elrendelő bíróságnál megtartandók.

A hiányosan felszerelt végrehajtási kérvények hiánypótlás végett visszaadandók.

A végrehajtás «rendszerint» három példányban és irásbeli beadványban kérendő; a mennyiben t. i. a példányok számára a §. további szövegében, az irásbeliségre nézve pedig a 7. §-ban kivétel megállapítva nincs.

Kivétel nélküli szabályba foglalva: a végrehajtási kérvényt annyi példányban kell beadni, hogy azokból a végrehajtatónak egy (12. §.), a végrehajtást szenvedőnek, vagy ha többen vannak, ezek mindenikének egy, továbbá mindenik kiküldöttnek, és ha a végrehajtási ingatlanokra is intéztetik, a végrehajtást szenvedőnek külön még egy, és mindenik telekkönyvi katóságnak egy-egy példány jusson. Ha tehát például a végrehajtást két személy ellen, ezeknek két járásbíróság területén lévő ingóságaira és két telekkönyvi hatóság területén lévő ingatlanaira intézik, a kérvényt *kilencz* példányban kell beadni, a melyből 3 a végrehajtatónak és a két végrehajtást szenvedőnek kézbesíttetik, 1—1 a telekkönyvi hatóságoknak, és a megkeresett járásbíróság közül az egyiknek 3, a másiknak 1 példány küldetik.*

* Feltéve, hogy a végrehajtató a kérvényben kijelenti, hogy az ingóságokra melyik járásbíróságnál kivánja a végrehajtást *előbb* foganatosítani. Ha ily kijelentést nem tesz, *tizenegy* példány volna szükséges, mivel a 24. §. szerint a végrehajtást elrendelő végzést (a kérvény példányán — 12. §.) a végrehajtást szenvedőnek az *első* foglalás alkalmával okvetlenül kell kézbesíteni; és ha nem tudni, hogy melyik járásbíróság területén lesz az első foglalás, nem marad egyéb hátra, mint mindegyik járásbíróságot a végrehajtást szenvedők részére szükséges kérvény-példányokkal ellátni.

Hogy oly esetben, a mikor a végrehajtást ingókra és ingatlanokra intézik, a végrehajtást szenvedő a kérvénynek és a végrendelő végzésnek több példányát kapja, ez ugyan nem világos a 6. §-ból (a hol erre legfeljebb az mutat, hogy a «végrehajtást szenvedőt illető *példányokról*» van szó), de határozottan kitünik ez a 12. és 139. §-ból.[1] Nem szükséges azonban a végrehajtást szenvedő részére több példány, a mikor a végrehajtás több telekkönyvi hatósághoz tartozó ingatlanokra foganatosítandó; mivel ebben az esetben a 136. és 139. §. szerint a végrehajtást rendelő végzést a végrehajtást szenvedőnek közvetlenül a végrehajtást elrendelő bíróság kézbesíti, és ekként ő a végrehajtás elrendeléséről a foganatosítást megelőzőleg értesül.

«Eredeti okirat» alatt, a melylyel végrehajtási kérvény első példánya felszerelendő, birói és hatósági határozatoknál a *hivatalos kiadmányt*,[2] közjegyzői okiratoknál a hiteles kiadmányt kell érteni.[3]

Az eredeti váltónak mint oly okiratnak melléklése, a melynek birlalója van csak jogosítva a fizetés követelésére,[4] a végrehajtató jogosultságának igazolására szükséges.

A végrehajtást szenvedőt illető példány mellé másolatban *nem* kell csatolni azokat a birói határozatokat, a melyeket vele akár kézbesítés, akár kihirdetés által már közöltek; valamint a közjegyzői okiratot sem, ha a bemutatott hiteles kiadmányból kitünik, hogy ilyet az ellenfél is kapott.[5] Ellenben csatolni kell azokat az okiratokat, a melyek például a végrehajtási jog feltételének, a viszonkötelezettségnek teljesítését, vagy a követelésnek örökség vagy engedmény útján történt megszerzését igazolják.

Minthogy a végrehajtási kérvénynek mielőbbi érdemleges elintézése csak a végrehajtónak van érdekében, határidőt, mely alatt a hiányosan felszerelt kérvény kiegészítve beadandó, kitűzni nem szükséges. A beadvány hiánypótlás végett visszaadása egyébiránt tüzetesen csak a végrehajtás elrendelése iránti kérvényre nézve említtetvén, más kérvényt, különösen árverési kérvényt, ha hiányosan van felszerelve, az ok megemlítése mellett *el kell utasítani*. A kérvény hiánypótlás végett visszaadását elrendelő végzés elleni felfolyamodás tekintetében lásd a 34. §. magyarázatát.

Az *ügyvédi kényszer* kérdésére nézve a végrehajtási eljárásban a birói gyakorlat habozott, és most sem jutott még teljes megállapodásra. A pozsonyi kir. itélőtábla szerint (2. polg. döntv.) «a

[1] Lsd e §§. magyarázatát és a Jogt. Közl. 1882. évf. 72., 119. és 224. ll.
[2] Ü. sz. 204., 206. §§., S. E. 122. §., S. Ü. Sz. 60., 111. §§.
[3] 1874 : XXXV. t.-cz. 137., 141. §§.
[4] 1876 : XXVII. t.-cz. 30. §.
[5] 1874 : XXXV. t.-cz. 138. §.

végr. eljárásban — az annak folyamán felmerülő pereket kivéve — a felek magukat ügyvéd által képviseltetni *nem* kötelesek, és beadványaikat ügyvédi ellenjegyzés nélkül nyujthatják be.» Ellenben a szegedi kir. itélőtábla szerint (3. polg. döntv.) a végr. eljárásban, ha a végr. ügyben a kir. tszék van hivatva intézkedni és a tszék nem mint a végrehajtás foganatosítására megkeresett tvkvi hatóság jár el, a feleknek magokat ügyvéd által kell képviseltetniök.» A mire a kir. Curia az 1890 : XXV. t.-cz. 23. §-a alapján kijelentette (VI. polg. döntv.), hogy «a végrehajtási eljárásban a kir. tszékek előtt, ha azok nem mint megkeresett tvkvi hatóságok járnak el, a feleknek magokat ügyvéd által *kell* képviseltetniök.

Ha ezek után a S. E. 14. §-a nyomán kétségtelennek is tartjuk, hogy a sommás ügyekben hozott birói határozatok végrehajtására irányuló eljárásban nincs ügyvédi kényszer, és hogy ennélfogva sommás bíróság által elrendelt és a törvényszék mint telekkönyvi hatóság által foganatosított végrehajtás ügyében használt beadványok ügyvédi ellenjegyzése szintén nem szükséges,* mégis nyilt kérdés marad: vajjon a kir. tszék, mint tvkvi hatóság, sőt általában a tvkvi hatóság előtt folyó végrehajtási ügyben az ügyvédi képviselet kötelező-e és mennyiben? Nyilt kérdés marad annál inkább, mert a kir. Curia döntvénye nem kivánta a kérdést érinteni, «mivel a táblai döntvények között eltérés csak a kir. tszékek, de nem egyszersmind a tszékek mint tvkvi hatóságok előtt kifolyó végr. ügyekre nézve forog fenn» ; és mert a pozsonyi kt. a tkvi hatóság előtt folyó ügyekről egyáltalában nem szól, a szegedi kt. pedig döntvényének indokolása szerint a tkvi hatóság előtti ügyeket nem akarta *kivenni* a felállított szabály alul, hanem ezektől az ügyektől a határozatban egyszerűen *eltekintett.*

7. §.

Sommás perekben, ingatlanokra vezetendő végrehajtás esetének kivételével, a végrehajtás elrendelése iránti kérelem szóval is előterjeszthető, mely esetben a bíróság, szóval előterjesztett kérelemről, jegyzőkönyvet veszen föl.

A jegyzőkönyv felvételének módozatai iránt ugyanazok a szabályok alkalmazhatók, a melyek a szóbeli panaszok és keresetek felvételére nézve az Ü. Sz. 298. és 299. §-aiban vannak megállapítva.

* A budapesti kir. itélőtábla határozattárába felvett 1. polg. határozat. Igazs. közl. I. 286. l.

8. §.

A végrehajtási kérelemben a végrehajtató a végrehajtásra vonatkozó kérelmét szabatosan tartozik előterjeszteni.

A végrehajtási kérelemben továbbá megjelölendő azon bíróság, vagy azon bíróságok, a melynek, vagy a melyeknek területén a végrehajtás foganatosítandó; és ha a végrehajtató a végrehajtást hivatalból kívánja eszközöltetni, ez kifejezetten megemlítendő.

A végrehajtás az annak alapjául szolgáló közokiratban megállapított teljesítési határidő lejárta után kérendő.

A végrehajtásra vonatkozó kérelem szabatosságához tartozik különösen, hogy a végrehajtás tárgya (készpénzösszeg járulékaival, bizonyos ingó vagyon, határozott nemű vagy fajú ingóságok mennyisége, ingatlanra vonatkozó dologi jog, munka, teljesítés, tűrés), a vagyon a melyből a kielégítés kivántatik (ingóság, közpénztárból felvehető követelés, — 84. §., — ingatlan, haszonélvezet), illetve a kielégítés módja határozottan előadassék (43., 135., 203., 208., 211., 214., 220., 222. §§.). A 2. bekezdés szabálya, — habár az «általános határozatok» között nyert helyet — az *ingatlanokra* intézendő végrehajtásra nem vonatkozik. Ily esetre a végrehajtási kérvény kellékeit a 135. §. szabja meg. Azt a bíróságot, a melynek területén a végrehajtás foganatosítandó, a végett kell megjelölni, hogy a kiküldött kirendelése (11. §.) vagy a bíróság megkeresése (12. §.) iránt intézkedni lehessen; és hogy a végrehajtást elrendelő bíróság előtt tudva legyen az a másik bíróság, a mely mint a 18. §. szerint illetékes, foganatosítani fogja a végrehajtást. Azt pedig, hogy a végrehajtó a végrehajtást hivatalból kívánja eszközöltetni, a 20. és 21. §§. rendelkezéseinek szempontjából szükséges.

Szabályul az áll, hogy a végrehajtást közbenjárás mellett foganatosítják; ha tehát a végrehajtó a végrehajtást hivatalból kívánja foganatosíttatni, ezt tüzetesen meg kell említenie; és ha ez iránt a kérvényben egyáltalában nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy a végrehajtás foganatosítását saját, illetve a kérvényt ellenjegyző ügyvédje közbenjöttével kívánja. Ennek ellenkezője áll a 3. és 3. és 4. §. értelmében elrendelt végrehajtások esetében. (Lásd a 20. és 21. §§-at.) A bíróság megjelölése, a melynek területén a végrehajtás foganatosítandó, a 18. §. szerint a foganatosításra illetékes járásbíróság vagy telekkönyvi hatóság megnevezése által történik.

Az 1. és a 8. §. összevetéséből kitünik, hogy a kielégítési végrehajtás kérhetésének kettős előfeltétele van: hogy a közokirat, a melynek alapján a végrehajtást kérik, végrehajtható, és hogy a közokiratban megállapított teljesítési határidő lejárt legyen; vagyis: az 1. §-ban felsorolt közokiratok tényleg végrehajthatókká csak akkor válnak, a mikor az azokban megállapított teljesítési határidő lejárt.[1]

Ezekhez képest, és a Ptrs N. 23. §-ának figyelembe vétele mellett a kielégítési végrehajtás elrendelését kérni lehet az 1. §.

a) pontjának eseteiben az itélet vagy a sommás végzés kézbesítésétől, illetve kihirdetésétől számított 15, és 3 nap múlva, mivel itt a teljesítésre kitűzött és felebbviteli határidő összeesik (Ptrs N. 23., 32. §§., S. E. 116., 131., 188., 213. §§., 1881. évi 2851. számú igazságügym. rend. 15., 36. §§.,); kivéve, ha az itélet munka vagy foglalkozás teljesítésére hosszabb határidőt rendelt, a mikor ennek lejártát kell bevárni;[2]

b) pontjának esetében, még pedig a S. E. 117. vagy 159. §-ának megfelelő itélet alapján az abban megállapított teljesítési határidő lejárta után, a Ptrs N. 48. §-a szerinti itélet alapján pedig a mikor az elsőbiróságilag megállapított teljesítési idő a másodbirósági itélet kézbesítésétől vagy kihirdetésétől számítva lejárt;[3]

c) pontjának eseteiben úgy mint az *a)* vagy a *b)* pontoknál, a szerint, a mint a kérdéses végzések halasztó hatálylyal biró felfolyamodással meg- vagy meg nem támadhatók;

d) és *g)* pontjainak eseteiben az egyezség vagy a közjegyzői okiratban megállapított teljesítési határidő lejárta után:

e) pontjának esetei közül a választott bíróságok határozatai s a tőzsde és a gabona-csarnokok bíróságainak végzései alapján a teljesítési határidő után, ez utóbbi bíróságok itéletei alapján pedig ugyanezen vagy a felebbezési határidő után, a szerint, a mint amaz vagy ez a hosszabb;

f) pontjának esetében a kiszabott teljesítési határidő után, mivel az 1896 XXXIII. t. cz. 378., 388. és 548. §-ai szerint a büntető bíróság határozata elleni felebbvitelt (felfolyamodást vagy felebbezést) a kihirdetéskor vagy — kézbesítés esetén — 8 nap alatt

[1] A teljesítés határideje kell, hogy naptárilag, azaz úgy legyen meghatározva, hogy azt a naptár segélyével meg lehessen állapítani. Igy pl. eléggé meg van határozva a teljesítés napja ekként: január hó közepén, február hó végén; de nincs meghatározva ezzel: N. N. halála utáni három hét mulva. V. ö. kir. Curia 1885. évi 5527. sz.

[2] Tévesen Aranyossy S.: Jogt. Közl. 1885. évi 17. sz. Lásd még dr. F. S. Jogt. Közl. 1886. évi 10 sz. — Szerző: 1886. évi 12. sz. Szerző: 1885. évi 46. sz.

[3] V. ö. n. ptrs 751. és az osztr. végr. t. 7. §-át.

kell bejelenteni, ennél rövidebb pedig a teljesítési határidő (a melyet a törvény vagyoni marasztalásra vonatkozólag meg nem határoz) semmi esetre sem lehet.

Eskütől feltételezve eldöntött perekben, ha a marasztalás az eskü letételétől függ, az eskü letétele után 15, illetve 3 nap mulva, ha pedig a marasztalás az eskü le nem tételétől van függővé téve, és az erre kötelezett fél az esküre nem jelentkezik, a jelentkezés idejének utolsó napjától, végre ha jelentkezett, de a kitűzött határnapon az esküt le nem teszi, az eskületételi határnaptól számított teljesítési határidő lejárta után lehet a végrehajtás elrendelését kérni.

Az idő előtt beadott végrehajtási kérvényt el kell utasítani; és ezen nem változtat az, hogy a kérvény beadása óta annak elintézéséig a megállapított teljesítési határidő lejárt, mivel az ellenfél meghallgatása nélkül eljntézendő minden kérelmet az ennek előterjesztésekor volt viszonyok szerint kell megitélni.

9. §.

Az 1. §. *a), b)* és *c)* pontjainak eseteiben a bíróság azt, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló birói határozat szabályszerűen kézbesíttetett, avagy kihirdettetett-e, és a végrehajtásra halasztó hatálylyal biró jogorvoslat használtatott-e, hivatalból tartozik kinyomozni.

Ha a végrehajtási jog valamely feltételtől, vagy viszontkötelezettség teljesítésétől függ, a föltétel beálltát, vagy a viszontkötelezettség teljesítését, valamint a végrehajtás egyéb feltételeit is, a végrehajtató tartozik igazolni, a menynyiben azok a birósági iratok által igazolva nincsenek.

Az itélet vagy végzés végrehajthatóságára vonatkozó nyomozatot a bíróság az illető per vagy az ügy iratainak alapján tartja; e végett a végrehajtási kérvényt amaz iratokkal hivatalból fel kell szerelni. Ha az iratok a felebbviteli birósághoz fel vannak terjesztve, a végrehajtatónak érdekében áll, kérvényéhez a végrehajthatóság megitélésére szükséges iratokat (például a felebbviteii beadvány másodpéldányát) csatolni. Sommás eljárásból kifolyóan a végrehajtást kérő félnek ilyenkor az itélet kiadmányát vagy hiteles másolatát, és ha az itélet a végrehajtást szenvedővel nem kihirdetés útján volt közölve, szükség esetében, a kézbesítő vevény hiteles másolatát is be kell mutatnia, (S. E. 138. §.)

Az 1. §. *e) f)* és *h)* pontjaiban említett határozatok végrehajthatósága igazolandó lesz az illető bíróságoknak vagy hatóságoknak, illetőleg ezek arra hivatott közegeinek külön vagy záradék alakjában a határozatra vezetett oly bizonyítványával, hogy a határozat az 1. §. illető pontjainak magyarázatában halasztó hatályúaknak jelzett jogorvoslatokkal megtámadva nincsen.[1]

A feltételek közül, a melyektől a végrehajtási jog függővé van téve, leggyakoribb az eskü.[2] Ennek le- vagy le nem tételét a végrehajtási kérvényben igazolni nem szükséges, mivel erről a birósági iratok tanuskodnak. Hasonlóan szükségtelen a feltétel igazolása, a mikor az egyik fél bizonyos vagyon átadására, dologi jog átengedésére, munkára, teljesítésre vagy valaminek türésére köteles oly feltétel alatt, hogy a másik fél viszontszolgáltatást teljesítsen, és a mikor ez utóbbi kötelezettségének a perbiróság közbenjöttével felelt meg (41. §.); vagy a mikor a peregyezség joghatálya a gyámhatóság jóváhagyásától van függővé téve, és erre nézve a biróság a gyámhatósággal közvetlen érintkezésbe lép. Az előzetes viszontkötelezettség teljesítésének megtörténtét igazolni kell. Ellenben szükségtelen az igazolás, a mikor egyidejüleg teljesítendő kötelezettségről és viszontkötelezettségről van szó; mert ilyenkor a *foganatosításra* tartozik annak megállapítása, hogy a végrehajtás előfeltétele fenforog-e. A mikor a feltétel beállta vagy az előzetes viszontkötelezettség teljesítése a végrehajtás elrendelésére hivatott biróság irataival igazolva nincs, az említett körülményeket a végrehajtási kérvényben kell bizonyítani; és pedig közokirattal, vagy hitelesített magánokirattal, mely esetben a végrehajtási kérvény az ellenfél meghallgatása nélkül intéztetik el; vagy más módon, a mikor a kérvény érdemleges elintézését tárgyalás előzi meg (10. §.) — Miután a törvény a feltételnek vagy a viszontkötelezettségnek általánosságban igazolását követeli, és miután ilyenkor esetleg előzetes tárgyalás tartását rendeli (10. §.), nincs ok arra, hogy az igazolás tanuk vagy birói szemle által meg ne engedtessék; esküvel való bizonyításnak azonban ez úton helye nem lehet, mivel a Ptrs 221. §-a szerint esküvel bizonyítás csak itéletben rendelhető.[3]

[1] Az f) pontra vonatkozólag határozottan rendeli ezt az 1896: XXXIII. t.-cz. 494. §-ának 7. bekezdése.

[2] Ptrs 228. §., S. E. 41. §.

[3] V. ö. az osztr. végr. t. 10. §-át és a német ptrs 706. és 726. §-ait.

10. §.

A végrehajtási kérvény rendszerint az ellenfél meghallgatása nélkül intéztetik el.

A 3. §. esetében kivétel nélkül, a 9., 13. és 15. §-ok eseteiben pedig akkor, a mikor a végrehajtás elrendelésének előfeltételei közokirattal, vagy hitelesített (1874 XXXV. t. cz. 92., 93. §§.) magánokirattal nem igazoltatnak, a végrehajtási kérelem érdemleges elintézése előtt járásbíróságoknál sommás, törvényszékeknél pedig jegyzőkönyvi tárgyalás tartatik.

A 3. §. esetében, ha képviseltetéséről a végrehajtató nem gondoskodott, részére és költségére a bíróság a tárgyalásra ügygondnokot rendel.

A 3. §. esetében a tárgyalás annak megállapítására fog irányulni: vajjon az illető állam és Magyarország között a birói határozatok kölcsönös végrehajtása tekintetében van-e államszerződés és milyen? biztosítva van-e a viszonosság? és a 3. §. *a)—d)* pontjaiban felsorolt előfeltételek fenforognak-e vagy sem? Ha egyébként a végrehajtás elrendelésének előfeltételei megvannak, a végrehajtást szenvedő ellenzése és a megidézett végrehajtató meg nem jelenése a végrehajtás elrendelésének akadályául nem szolgálhat; mert a végrehajtás elrendelését a 3. §. nem köti ahhoz a feltételhez, hogy a végrehajtást szenvedő az elrendelést ne ellenezze, a végrehajtató képviseletéről pedig a jelen §. értelmében a megkeresett bíróság köteles gondoskodni.* Ez az ügygondnok egyébiránt csak a kérdéses tárgyalásra s ebből folyólag a tárgyalási jegyzőkönyv elintézésében hozott végzés átvételére és az ez elleni felfolyamodásra rendeltetik ki, míg a további eljárás folyamára az ügygondnok teendői ki nem terjednek és a törvénynek a végrehajtás hivatalból való foganatosítására vonatkozó rendeletei alkalmazandók (20. §.). Ha a végrehajtást rendelő végzés hiányosságánál fogva az itélet végrehajtása akadályokba nem ütközik (például, a mikor a végrehajtás tárgyában tagosítás folytán változás történt), ezeknek elhárítására a végrehajtást rendelő bíróság van

* 1892. évi 26.080. számú I. M. rend. (Igazs. Közl. I. 13. l.)

hivatva. Ilyenkor czélszerű a 10., 13. és 15. §§-at megfelelően alkalmazni.[1]

A 9., 13. és 15. §§. eseteiben tartandó tárgyalásokra nézve lásd e §§. magyarázatát.[2]

11. §.

A végrehajtás elrendelése esetén, a végrehajtás útján érvényesítendő követelés járulékaival együtt a végzésben szabatosan kiteendő és a végrehajtási kérelem körül felmerült költségek megállapítandók.

Ha a végrehajtást elrendelő bíróság egyszersmind a végrehajtás foganatosítására is illetékes és a végrehajtás kiküldött által foganatosítandó: a végzésben a kiküldött is kirendeltetik.

A követelés járulékai különösen: a kamat, a per- s egyéb költség. A végrehajtási kérvény költségei az arra, illetve a 10. §. szerinti tárgyalás után hozott végzésben csupán *megállapitandók;* az ezekben való marasztalásnak nincs helye, mert ennek az volna következménye, hogy a végrehajtást rendelő végzés alapján ujabban végrehajtás kérhető.

Annak kifejezése, hogy a költségek «a végrehajtást szenvedő ellenében» állapíttatnak meg, nem szükséges, mivel ez a törvényből folyik (27. §.); és leghelyesebb a készpénzbeli követelés iránti végrehajtási kérvényért megállapított költséget a végrehajtási összeg járulékai között felsorolni («— tőke, — kamat, — K perbeli és a jelen kérvényért — K-ban megállapított költség erejéig»). Sőt a végrehajtási költségek járulékos természeténél fogva «pénzbeli marasztalást nem tartalmazó itélet alapján ingatlan birtokba adása iránt kért végrehajtási kérvényért megállapított költség erejéig is, e megállapítással egyidejüleg végrehajtást szenvedő ellen a kielégítési végrehajtás elrendelhető.»[3] Az a kivételes intézkedés, hogy a végrehajtási kérvény költségei nem a végrehajtást szenvedő fél terhére állapíttatnak meg (117. §.) a végzésben természetesen tüzetes felemlítést igényel.

[1] Curia 1883. évi 7234. sz.

[2] A 13. és 15. §. felemlítése egyébiránt a 10. §-ban felesleges mivel azok esetében a tárgyalást, illetve meghallgatást, ezek módját és irányát magok e §§. szabályozzák.

[3] A kolozsvári kt. 4. számú polg. döntvénye.

A végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtás foganatosítására is kiterjedő illetékességét a 18. § alapján kell elbírálni.

Az ügyvédi munkadij és költség behajtása czéljából végrehajtást elrendelő végzésben a követelés jogczimét szabatosan meg kell jelölni és a tkvi bejegyzést elrendelő végzésben szintén határozottan ki kell tüntetni.[1]

12. §.

A végrehajtás megrendeléséről a végrehajtató a végrehajtási kérvény első példányára vezetendő végzés által, a kiküldött vagy megkeresett hatóság és a végrehajtást szenvedő pedig a végrehajtási kérvény többi példányaira (6. §.) vezetendő és ez utóbbinak rendszerint a foganatosításkor kézbesítendő végzés által értesíttetnek. A 7. esetében a végrehajtató, a kiküldött és a végrehajtást szenvedő, a jegyzőkönyv másolatára vezetett végzés által értesítendők.

Ha a végrehajtás el nem rendeltetik, arról a végrehajtási kérvény példányainak visszaadása mellett, indokolt végzésben, csupán a végrehajtást kérő értesíttetik.

Ha a végrehajtás annak elrendelésétől számított három hó alatt nem foganatosíttatott: a végrehajtást szenvedőnek, a végrehajtást elrendelő vagy a foganatosítás végett megkeresett bírósághoz benyújtott kérelmére a végrehajtást elrendelő végzés közvetlenül kézbesítendő.

A végrehajtási végzés ilyetén kézbesítése és a végzés ellen netalán használt jogorvoslat, a végrehajtás szabályszerű foganatosítását nem gátolja.

A végrehajtást szenvedő fél a végrehajtás elrendeléséről «rendszerint» a foganatosításkor kézbesítendő végzés által értesíttetik, alban az esetben t. i., a mikor a foganatosításra vagy maga az elrendelő vagy a megkeresett bíróság[2] *kiküldöttet* rendel, s amikor a végrehajtási kérvény példányait és az ezekre vezetett végzést ennek adja ki (19. §.), és ez teljesíti a kézbesítést a végrehajtást szenvedő részére (24. §.). Ellenben a mikor a végrehajtás kiküldött mellőzésével (84. §.), vagy amikor csupán telekkönyvezett ingatlanokra intéztetik,

[1] 1894. évi 10,708. számú I. M. rendelet.

[2] Nem pedig mint a §. szövege hibásan mondja: «hatóság».

a végrehajtást elrendelő bíróság az ezt tárgyazó végzést közvetlenül kézbesíti a végrehajtást szenvedőnek (139. §. — lásd ennek magyarázatát.)

Ha a bíróság a végrehajtás elrendelését *egészben* megtagadta, az indokolt ebbeli végzést csak egy példányban és nem a kérvény valamennyi példányára vezetve kell kiadni. De a mennyiben a végzés, ha a kérelem értelmében szólt volna, telekkönyvi bejegyzés által lett volna foganatosítandó, az elutasító végzést a telekkönyvi hatóságnak is nyilvánkönyvi feljegyzés végett hivatalból meg kell küldeni.[1]

Nem intézkedik a törvény arról az esetről, a mikor a bíróság a kért végrehajtást csak *részben* rendelte el. Ilyenkor a részben elutasítást a végzésben határozottan kitenni[2] és indokolni kell. Az ily végzés kiadása és kézbesítése ugyanazon a módon történik, mint a végrehajtást egészben, a kérelem értelmében elrendelő végzés hozatalánál.[3]

A §. 3. és 4. bekezdése oly esetek meggátlására szolgál, a mikor végrehajtási végzést kieszközlik téves alapon és nem jog érvényesítése, hanem zsarolás céljából a végett, hogy a végrehajtató a végzéssel ellenfelét hosszú időkig zaklassa és fenyegethesse.[4]

Az az intézkedés, hogy ily esetben a végzés ellen használt jogorvoslat a végrehajtás foganatosítását nem gátolja, kifolyása a 37. §-nak és oly megszorítással értendő, hogy nem gátolja a foganatosítást az e §-ban felsorolt cselekmények kivételével. A kézbesítés iránti kérelem következtében a végrehajtást elrendelő bíróság csupán a végrehajtási végzést adhatja ki, mert a kérvénynek egy példánya sincs már nála; ha pedig a kérvényt a foganatosítás végett megkeresett bírósághoz intézik, ez a végrehajtási kérvénynek végzéssel ellátott és a végrehajtást szenvedőnek szánt példányát fogja kézbesíteni s a vevényt a megkereső bírósághoz fogja átszármaztatni a végett, hogy ez abból megitélhesse, vajjon a felfolyamodást törvényes időben adták-a be vagy sem. Ez utóbbi esetben a foganatosításkor a végrehajtást szenvedőnek végzést többé nem kell kézbesíteni «A végrehajtást szenvedő a végrehajtást elrendelő végzés ellen az

[1] Tkvi rend. 134. §.

[2] 1879-iki javaslat 499. §.

[3] Ebből igaz, hogy szokatlan eset fejlődhet. A végrehajtó t. i. felfolyamodással élhet a végzés elutasító része ellen, és ugyanezt teheti a végrehajtást szenvedő a végzésnek végrehajtást rendelő része ellen. A végrehajtatónak a végzés közvetlenül kézbesíttetvén, ha a végrehajtást ingókra megkeresés útján hosszabb idő mulva foganatosítják, miután a végrehajtást szenvedő részére a kézbesítést csak akkor teljesítik, megtörténhet, hogy ugyanazt a végzést a másodbíróság két ízben veszi vizsgálat alá.

[4] Országgyűlési napló 1881. mart. 30.

esetben, ha a végzés neki csak a foganatosításkor kézbesítendő, a végrehajtás pedig még foganatosítva nem lett, a végzés keltétől számítva három hónapon belül felfolyamodással élni nem jogosult.»[1] Mert három hó előtt a végrehajtást szenvedő fél a végzés kézbesítését sem kívánhatja; a kézbesítés pedig — az utolsó bekezdése értelmében — éppen a felfolyamodás tekintetéből történik.

Lásd még a 19. §. magyarázatát.

13. §.

A végrehajtás rendszerint a végrehajtató okirat szerint jogosított javára és az abban kötelezett ellen rendelendő el.

Ha engedmény folytán a jogosított személyében változás történt és e változás közokirattal vagy hitelesített magánokirattal igazoltatik, a végrehajtás az új jogosított javára rendelendő el.

Ha a változás közokirattal, vagy hitelesített magánokirattal nem igazoltatik, a bíróság — mielőtt a végrehajtás megrendelése felett határozna — az engedményezőt és az engedményest sommás, illetőleg jegyzőkönyvi úton meghallgatja.

Váltókövetéseknél, a mennyiben az eredeti váltó a végrehajtási törvény mellett mutattatik be, a végrehajtás meghallgatás nélkül rendelendő el akkor is, a mikor az engedményezés teljes bizonyító erejű magánokirattal (1868 LIV. t. cz. 167., és 168. §.) van igazolva.

Igazolást csak az engedményezés *ténye* igényel; azt, hogy az adós az engedményről értesült, bizonyítani nem kell,[2] és ha az adós azért, mert az engedményezést tudtára nem adták, birói közbenjárás nélkül a végrehajtható okirat szerint jogosítottat elégítette ki, ezt a körülményt csak a 30. §. szerinti keresettel érvényesítheti. Másrészt az egyetemlegesen kötelezett fél a megtérítés jogát a másik kötelezett ellen csak külön per útján vívhatja ki, de ugyanazon határozat alapján a fizetést teljesítő egyik kötelezett a másiknak irányában végrehajtási joggal még akkor sem bir, ha a követelést az általa teljesített

[1] A marosvásárhelyi kt. itélőtábla 3. számú polg. döntvénye.
[2] Curia 1884. évi 2628. sz.

fizetés következtében reá engedményezték.[1] Hasonlóan: «az engedményes váltókötelezett kérelmére, a többi váltókötelezett ellen nem rendelhető el a végrehajtás azon az alapon, hogy a váltóbirtokos birói határozaton alapuló jogait a fizetést teljesített váltókötelezettre engedményileg átruházta; mert az engedményes adóstársak által teljesített fizetés a váltóbirtokossal szemben valamennyi adóstárs javára szolgál, a minek következménye az, hogy az ilyen fizetés a jogosítottnak valamennyi adóstárs ellen fennállott követelését megszünteti. A fizetés által megszünt jogot tehát a váltóbirtokos többé joghatálylyal nem engedményezheti».[2]

A törvény e szavaiból, hogy «a végrehajtható okirat szerint jogosított személyben történt legyen változás», következik, hogy az engedménynek a végrehajtható okirat kelténél később kellett létre jönnie. Megtörténhet azonban, hogy a követelést még a per folyamán engedményezték, de ennek bejelentését — tán az idő rövidsége miatt — elmulasztották, s ezért az itélet az engedményező javára szól. Ily esetben azután el is tekintve az átruházó okirat bizonyító erejétől, kétes, vajjon a követelés az engedményest illeti-e, avagy a későbbi keletű itélet annak bizonyítékául veendő-e, hogy az engedményezés az ezt tárgyazó okirat daczára tényleg létre nem jött? Ilyenkor tehát, ha mindjárt az engedményről közokirat vagy hitelesített magánokirat mutattatik be, a felek meghallgatása alig mellőzhető.

A törvény 10. és 13. §-ai között ellenmondás van, a mennyiben amaz a 13. §. esetében *tárgyalás* tartását, tehát az érdekelt összes személyek meghallgatását, a 13. §. pedig csak az engedményező és az engedményes meghallgatását rendeli. A 13. §. keletkezésének figyelembevételével[3] *ennek* a §-nak rendelkezését kell irányadóul venni. Mindamellett oly esetben, a mikor az engedményt közokirattal vagy hitelesített magánokirattal nem igazolták, a végrehajtás elrendeléséről az engedményező is értesítendő.[4]

Váltókövetéseknél, ha az eredeti váltót bemutatták, a végett, hogy a végrehajtás az engedményes részére meghallgatás nélkül rendeltessék el, elég az engedményezést teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolni.

[1] Budapesti kt. 1886. évi 6984. sz.

[2] A szegedi kt. határozattárába fölvett 3. polg. hat. Igazságügyi Közl. III. 143. l.

[3] A törvényjavaslatok szerint (13. illetve 501. §.) t. i. engedmény esetében «az érdekelt felek» lettek volna meghallgatandók. Az igazságügyi bizottság e helyett csak az engedményezőnek és az engedményesnek kihallgatását javasolta; és ez lett törvénynyé, a 10. §-nak megfelelő módosítását azonban elfelejtették.

[4] Budapest kt. 1885. évi 36861. sz.

De nem mellőzhető a meghallgatás, ha az engedményezés igazolására a Ptrs 167. és 168. §-ának meg nem felelő, például idegen kézzel írt és tanuláirás nélküli okiratot csatolnak. Az, hogy az engedmény magára a váltóra, annak másolatára vagy toldatára legyen vezetve, nem szükséges, mivel az 1876: XXVII. t.-cz. 16. §-a ezt a kelléket — a törvénykezési eljárás szempontjából — oly czélra kívánja, hogy a váltókövetelést az engedményes javára meg lehessen ítélni, míg itt már csak közvetve váltókövetelésnek, közvetlenül azonban biróilag megitélt követelésnek átruházásáról van szó. Másrészt üres hátirat (1886: XXVII. t.-cz. 10. §.), ha a névirás hitelesítve is volna, nem szolgálhat annak alapjául, hogy a végrehajtás a váltóbirtokos javára elrendeltessék; mivel puszta névirás közpolgári eljárásban szerződést tanusító okiratnak egyáltalában nem tekinthető.*

14. §.

Ha a marasztalt fél időközben meghalt, s a jogosított a végrehajtást csupán azon vagyonokra kívánja vezettetni, melyek a végrehajtást szenvedő fél hagyatékában találtatnak, vagy róla az örökösökre szállottak, a végrehajtás az ismert vagy igazolt, esetleg az ismeretlen örökösök ellen rendelendő el. A végrehajtás elrendelésével egyidejűleg, ha az örökösök ismeretlenek, ezek részére, ha pedig nincs szabályszerűen igazolva, hogy a végrehajtási kérvényben megnevezett örökösöket a kizárólagos örökösödési jog illeti, a netalán még létező örökösök részére és költségére ügygondnok rendelendő. A végrehajtást rendelő végzés, úgy az ismert örökösök mindenikének, mint az ügygondnoknak kézbesítendő, s ennek alapján csakis azon vagyonra vezethető a végrehajtás, mely a végrehajtást szenvedőnek hagyatékában találtatik, vagy róla szállott át az örökösökre (92. §.).

Annak az eljárásnak tekintetéből, a melyet akkor kell követni, ha a marasztalt (vagy általában a végrehajtható okirat szerint kötelezett) fél időközben, t. i. az okirat keletkezése óta meghalt, a törvény három esetet különböztet meg; 1. a végrehajtató a kérvényben előadja, hogy a marasztalt fél meghalt, megnevezi örököseit, vagy ezek egy részét, avagy ismeretleneknek mondja azokat, és az örökö-

* V. ö. osztr. végr. t. 9. 19. §-ait, német prts 727. 730. §-ait.

sök ellen kéri a végrehajtást, még pedig csupán a hagyatékban[1] talált vagy az örökösökre szállott «vagyonokra» — 14. §.; 2. a végrehajtató elhallgatja vagy nem tudja a marasztalt fél elhalálozását és ez ellen kéri a végrehajtás elrendelését, vagy az, a ki ellen a végrehajtást elrendelték, ez után és a végrehajtás foganatosítása előtt meghal — 17. §.; 3. a végrehajtató közvetlenül a marasztalt fél örökösei ellen és ezeknek vagyonára kéri a végrehajtást 15. §. —

A 14. §-ban tárgyalt 1. esetben a végrehajtató hivatkozással a birósági iratokra vagy közokirat bemutatásával igazolhatja, hogy a kiket ő megnevezett, az örökhagyó kizárólagos örököseinek bíróilag elismervék; ekkor ügygondnok kirendelése nem szükséges. Vagy valószínűvé teszi — anyakönyvi kivonat, végrendelet hit. másolatának melléklése által, — hogy az általa megnevezettek az örökösök; ekkor a netaláni többi örökösök részére ügygondnokot kell kinevezni. Vagy kijelenti a végrehajtató, hogy az örökösök előtte egyáltalán ismeretlenek, és ekkor az ügygondnokot az ismeretlen örökösök részére kell rendelni.

A bíróság elrendeli a végrehajtást «a végrehajtást szenvedő (helyesebben a *marasztalt* fél) hagyatékában talált, vagy róla az örökösökre szállt vagyonokra». A «*vagyonok*» alatt (bár a §. további szövegében «vagyon»-ról van szó) *vagyontárgyakat*, vagyis oly dolgokat, jogokat, követeléseket kell érteni. a melyek az örökhagyó halálakor az ő vagyonának részei voltak, és a melyek vagy mint öröklési jogra vonatkozólag vitásak, az örökös birtokában nincsenek (zárlat alatt álló hagyatéki ingóságok vagy követelések), vagy törvényszerűen átadva még nincsenek (telekkönyvileg az örökhagyó nevén álló ingatlanok), vagy végre öröklési jog czímén már átszállott dolgok, jogok, követelések (öröklés jogán bírt ingóságok, ugyanily czímen telekkönyvileg az örökös nevére írt ingatlanok és jelzálogos követelések). Mind e vagyontárgyakra, ha mint dolgok természetben még meg-, és ha átadvák, az örökösök tulajdonában vannak, mint jogok vagy követelések pedig még fennállanak, a végrehajtás föltétlenül elrendelendő és foganatosítható, éppen úgy, mint ha a marasztalt fél még életben volna és a végrehajtást ama tárgyakra, mint az ő tulajdonába tartozókra vagy őt illetőre intéznék; és ezért azokat a végrehajtási kérvényben meg kell jelölni.[2] Ugyanez okból nem használ az örökösnek bizonyítania, hogy az örökhagyóért a lefoglalt vagy az örökölt összes

[1] A *marasztalt* vagy *kötelezett*, nem pedig, a mint a §. szövege tévesen mondja: «*a végrehajtást szenvedő* fél» hagyatékában. A végrehajtás az *örökös* ellen rendeltetik el, tehát ez szenvedi a végrehajtást; az *örökhagyó* csak el van marasztalva.

[2] Ellenkezően, de indokolatlanul budapesti kt. 1882. évi 4280. sz.

dolgok, jogok, követelések értékét meghaladó adósságokat törlesztett már; mert ez irányban az óvatosság az örökösre tartozván, ha a hagyatékot túlterheltnek tartotta, érdekében állott az örökséget el nem fogadni s a hagyatékot a hitelezőknek átengedni. Ehhez képest a 92. §. szerint az örökös igénykeresettel csakis abban az esetben léphet fel, ha a végrehajtást nem az örökhagyóról reá szállott, hanem az ő tulajdonába tartozó más ingóságokra intézték. Valamint nem érvényesítheti az egyik örökös a végrehajtató irányában azt, hogy a többi örökösök a követelés kiegyenlítéséhez örökségeik arányában járuljanak; mert a hitelező követelésének kielégítését a hagyatékból származó bármelyik és öröklési jog czímén bárkinél lévő vagyontárgyból kívánhatja. Nem használ továbbá mindig az örökösnek igazolnia, hogy az örökségének megfelelő jutalékot még az örökhagyó életében kapta meg; mert a megajándékozott is az ajándékozáskor már meg volt adósságért az ajándék erejéig felelős.[1] Végre következik a mondottakból, hogy a hitelező, a ki a 14. §-hoz képest keres kielégítést, nem köteles várni, míg a hagyatéki vagyont az örökösöknek a bíróság átadja.[2] Viszont ha a bíróság a végrehajtást oly ingatlanra rendelte el, a mely a végrehajtást szenvedő tulajdona, de a melyet ez a meghalt marasztalt féltől nem örökölt: a 168. §. szerinti keresetnek van helye.[3]

15. §.

Ha a végrehajtató nem a végrehajtást szenvedő hagyatékában talált, vagy róla az örökösökre átszállott tárgyakra, hanem közvetlenül az örökösök ellen kívánja a végrehajtást intéztetni, kérelme felett sommás, illetőleg jegyzőkönyvi tárgyalás tartatik és szükség esetében, bizonyítási eljárás után, végzés által hozatik határozat. Azon kérdés, hogy a végrehajtás az örökösök ellen elrendelhető-e, a fennálló anyagi jogszabályok szerint döntendő el.

Ez a 14. §-nál felsorolt esetek harmadika, a mikor az örökös az elmarasztalt örökhagyóról reá szállott dolgokat elidegenítette, a jogokat érvényesítette, a követeléseket behajtotta, az örökölt vagyont saját más vagyonába olvasztotta; a mikor az öröklött tárgyakból az örökösnél természetben még meglevők a követelés fedezésére elégtelenek; végre a mikor a végrehajtató a hagyatékból származó dolgokat megjelölni nem tudja vagy nem akarja, a mikor tehát az

[1] Curia 1883. évi 5597. sz.
[2] Budapesti kt. 1886. évi 2852. sz.
[3] Curia 1885. évi 1775. sz.

örökös ellen irányzott végrehajtási kérelmét arra alapítja, hogy az örökös az örökhagyó adósságáért saját vagyonával is felelős azon érték erejéig, a mely reá az örökhagyótól származott.[1] Itt eltérően az előbbi §. esetétől, nem arról van szó, hogy az örökhagyónak adóssága az ennek vagyonához tartozott tárgyakból fizettessék, hanem arról, hogy az örökös, a ki az örökhagyó vagyonának cselekvőleges részét átvette, annak szenvedőleges részét is viselje. Az ez iránti jogszabályok pedig, különösen azon kérdések tekintetében: hogy mily mértékig terjed az örökös felelőssége az örökhagyó tartozásaiért, és mily jogviszonyban állanak erre nézve az örököstársak egymással és ismét ezek a hagyományosokkal? az anyagi jog keretébe tartozik; és így ezek értelmében lesz a végrehajtóval és a végrehajtást szenvedő örökösökkel tartott tárgyalás és szükség esetében a bizonyító eljárás alapján eldöntendő, van-e helye a végrehajtás elrendelésének és mily összeg erejéig. Eskü által bizonyításnak itt sem lehet helye (lásd a 9-ik §. magyarázatát).

A most tárgyalt esettől különbözik az, a mikor az örökhagyó adósságai miatt már a keresetet az örökös ellen indították. Ekkor az örökös felelősségének és a felelősség mértékének kérdését *a perben* kell tárgyalni és az itéletben kell eldönteni; a végrehajtást pedig az itélet értelmében kell elrendelni és foganatosítani.[2] De «oly itélet alapján, mely által az örökös öröksége (örökhagyó hagyatéka) erejéig marasztaltatott, a nélkül, hogy az örökség (a hagyaték) minősége és mennyisége az itéletben közelebbről meghatároztatott volna: a végrehajtás el nem rendelhető».[3]

16. §.

Ha a jogosított halt el időközben, az örökösök a végrehajtás elrendelését kérhetik, ha szabályszerűen igazolják azt, hogy az örökösödési jog őket illeti. Ha az örökösödési jog nem igazolható, annak kérelmére, a ki örökösödési jogát valószínűvé teszi, a végrehajtás elrendeltetik ugyan, egyidejűleg azonban a követelés érvényesítésére ügygondnok neveztetik, ki a végrehajtás útján behajtott pénzt vagy értéket, ha időközben az örökösödési kérdés el nem döntetik, a hagyatéki bíróságnak átszolgáltatja.

A perben megbizott ügyvéd mindaddig, míg a jogo-

[1] Curia 1889. évi 1980. sz.

[2] Lsd Kern T.: Az örökös felelőssége a hagyatéki terhekért.

[3] A temesvári kt. határozattárába felvett 1. polg. határozat. Igazs. Közl. I. 287. l.

sított elhalálozása tudomására nem jut, a jogosított nevében, ha pedig az elhalálozás tudomására jut, mindaddig, míg az örökösök a fentebbiek szerint fel nem lépnek, as ismeretlen örökösök nevében a szükséges végrehajtási lépéseket megteheti, köteles azonban a behajtott pénzt vagy értéket, ha időközben az örökösödési kérdés el nem döntetett, a hagyatéki bíróságnak átszolgáltatni.

Az örökösödési jog «szabályszerű» igazolása csak akkor történhet, a mikor az örökösödés kérdését birói vagy hatósági közbenjárással oldották meg, és történik a vonatkozó átadási végzés, öröklési vagy hagyományi bizonyítvány vagy az örökösödési perben hozott itélet felmutatása által (1894: XVI. t.-cz. 7., 8., 10. fej.). — Az örökösödési jog valószínűvé tétele esetében (l. a 14. §-nál) kinevezett ügygondnok jogkörébe «a követelés érvényesítése» tartozván, mindazokat az intézkedéseket, a melyek a végrehajtás elrendelése után annak befejezéseig a végrehajtót illetik, neki kell megtennie, és csak ő teheti meg. A behajtott pénzt vagy értékét az ügygondnok, esetleg a perben megbizott ügyvéd «a hagyatéki bíróságnak» köteles átszolgáltatni — ha van ilyen. De ha nincs, ha az örökség átvétele bíróság közbenjárása nélkül történt? Ilyenkor nem marad egyéb hátra, mint hagyatéki bíróság alatt azt a bíróságot érteni, a mely az örökösödési eljárásra illetékes *volna*, ha az eljárást hivatalból vagy valamely érdekelt fél kérelmére megindítanák (1894 XVI. t.-cz. 1., 7. §§.). Az ügygondnok díjait és költségeit a dolog természeténél fogva a végrehajtató örökösök viselik és azok tekintetében az 1874 XXXIV. t.-cz. 54—60. §§. rendelkezései irányadók.

A 2. bekezdésben foglalt intézkedés az 1874 XXXIV. t.-czikk 43. §-ának kifolyása.

17. §.

Ha a jogosított személyben a végrehajtás folyamán történik változás: a végrehajtás folytatásának az új jogosított javára való elrendelése azon bíróságnál kérendő, mely a végrehajtást elrendelte.

A kiküldött azonban addig is, míg a végrehajtást elrendelő bíróság határoz, foganatosítani köteles mindazon végrehajtási cselekményeket, melyek szükségesek a végből, hogy a követelés biztosítva legyen.

Ha a végrehajtás foganatosítása alkalmával tűnik ki, hogy a végrehajtást szenvedő fél elhalt, vagy ha halála a

végrehajtás elrendelése után következik be, a végrehajtás az azt elrendelő bíróságnak újabb határozata nélkül a hagyatékban talált, vagy a marasztaltról az örökösökre szállt vagyonra a 14. §. szerint foganatosítandó. Ezen esetben a 14. §. rendelkezése szerint szükséges ügygondnokot a kiküldött nevezi ki.

Itt az érdekelt személyekben a végrehajtás elrendelése *után* közbejött, vagy ha előbb is történt, a bíróságnak, illetve a kiküldöttnek csak ez után tudomására jött változás tárgyaltatván, a törvény két esetet különböztet meg. Az első az, mikor a *jogosított* személyben történik változás; a mi ismét vagy a követelés engedményezésén, vagy a jogosított személy elhalálozásán alapulhat. Bármely esetben az új jogosítottnak a végrehajtást elrendelő bíróságnál (2. §.) kell kérnie azt, hogy a végrehajtás folytatása az ő javára rendeltessék el. Ha a követelés engedmény útján szállott a kérelmezőre, a bíróság a 13. §. szerint, ha pedig örökösödés tárgya volt, a 16-ik §. szabályai szerint fog eljárni.

A 2. bekezdés csak *ingókra* intézett végrehajtásra vonatkozik; és a mennyiben a végrehajtás foganatosítását a követelés biztosítására szükséges intézkedésekre szorítja, ezzel tiltja azt, hogy mielőtt a bíróság a jogosultság kérdésében határozott volna, a kiküldött árverési hirdetményt bocsásson ki (102. §.), és ha ezt kibocsátotta már, hogy az árverést foganatosítsa, a mikor a nála levő ügyiratokból kitünik, hogy a végrehajtási végzés szerint jogosított személyében változás történt. A törvény ki nem mondja ugyan, de az analogiánál fogva kétségtelen, hogy ugyane kérdés eldöntéséig a telekkönyvi hatóság sem rendelhet árverést, ha saját ügyiratairól kitünőleg a végrehajtásra jogosított személy változott, így különösen, ha más kéri az árverést, mint a kinek javára a végrehajtás és a végrehajtási zálogjog bekeblezése elrendeltetett.*

A fentebb érintett, valamint a 14. §. mellett felsorolt esetek második az: amikor a változás a végrehajtást *szenvedőnek* személyében történt, ennek elhalálozása által; és szem előtt van itt tartva a 16. §-ból kifolyó az az eshetőség is, hogy az elhalálozás még a végrehajtás elrendelése vagy kérése előtt történt, de erről a perben meg-

* Ezért a budapesti kt. 1887. évi 27769. sz. a. helytelenül mondotta az árverést elrendelhetőnek annak kérelmére, a kinek javára a végrehajtási zálogjog átruházását közvetlenül tkvi hatóságnál beadott kérvény következtében telekkönyvileg bejegyezték. (Szerző: Ügyvédek Lapja 1888. évi 51. sz.) Ellenben helyesen jelentette ki a budapesti kt. IV. tanácsa: hogy «a végrehajtási zálogjog átruházásának bekeblezése tkvi kérvény tárgyát sem képezheti».

bizott ügyvéd tudomással nem birt. Ilyenkor az eljárás ugyanaz, mint a 14. §. esetében, azzal a különbséggel csupán, hogy az ismeretlen, illetve a netaláni többi örökösök részére az ügygondnokot nem a bíróság, hanem a kiküldött nevezi ki. — A 92. §. intézkedése, a mennyiben a 14. §-ra vonatkozik, itt is alkalmazható.

Szabályozást nem nyert a törvényben az az eset, a mikor a végrehajtást szenvedő fél elhalálozását a végrehajtás elrendelése után, közvetlenül a bíróságnak hozzák tudomására; így, a mikor ingatlanokra intéztetvén a végrehajtás, a végrehajtási zálogjog bekeblezését, vagy az árverést elrendelő végzés kézbesítésének megkisérlésekor tünik ki, hogy a végrehajtást szenvedő időközben meghalt. Ilyenkor az örökösök értesítése és az ügygondnok kinevezése tekintetében a 14. §. szabályai lesznek megfelelően alkalmazandók. Az értesítés és az ügygondnok kinevezése az elhalálozásra vonatkozó jelentés elintézéseül történik. Az a körülmény, hogy a végrehajtás vagy az árverés iránti kérvény beadásakor a végrehajtást szenvedő már életben nem volt, a 17. §. értelmében az illető végrehajtási cselekményt elrendelő végzés megtámadására indokul semmi esetben nem szolgálhat.

18. §.

A végrehajtás foganatosítására azon esetben, ha a végrehajtás ingatlanra vezettetik, az illető bíróság mint telekkönyvi hatóság, minden más esetben azon járásbíróság illetékes, a melynek területén a végrehajtás foganatosítandó. Ha ugyanazon végzésben részint telekkönyvi hatóság, részint járásbíróság által foganatosítandó végrehajtás rendeltetett el, mindkét hatóság külön kerestetik meg.

Budapest főváros hatóságának területén mindazon végrehajtások, melyek nem telekkönyvi bejegyzés által teljesítendők, az igazságügyminister által e végből megbizott egy vagy két járásbíróság által foganatosíttatnak.

A végrehajtás foganatosítása alatt a végrehajtás elrendelése után következő azoknak a birói cselekvényeknek összegét kell értenünk, a melyek a jogosított fél kielégítésének czéljára törvényesen szabályozvák. Erre oly esetben, a mikor a végrehajtást ingatlanra, azaz készpénzbeli követelés behajtása végett az ingatlan állagára (136. §.) vagy haszonélvezetére (208., 211. §§.), tulajdonjog vagy más dologi jog telekkönyvi bekeblezésére (220. §.) vagy ezzel együtt az ingatlan vagy a dologi jog birtokba adására intézik (221. §.), az «illető» bíróság, vagyis az a bíróság mint telekkönyvi hatóság illetékes, a melynek terüle-

tén a kérdéses ingatlan vagyon fekszik (Ptrs 42. §., Ptrs N. 6. §., S. E. 1. §. 2. p.). Nincs kivétel, ha az ingatlan, a melyből a készpénzbeli követelés behajtandó, telekkönyvezve nincs (203. §.). Ellenben kivétel a szabály alól az az eset, a mikor kapcsolatos telekkönyvi bekeblezés nélkül csupán valamely ingatlannak, vagy erre vonatkozó dologi jognak birtoka és használata a végrehajtás tárgya; mert ebben az esetben a 221. §. szerint az illető járásbíróság foganatosítja a végrehajtást.[1] Ellentmondás van tehát a 221. §. és a kivétel nélküli szabályt felállító 18. §. között.[2]

A végett, hogy a végrehajtási eljárás egyszerűsíttessék, és hogy mellőztessenek azok a bonyodalmak, a melyek előbb abból származtak, hogy ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen ugyanazokra a tárgyakra különböző bíróságok kiküldöttjei teljesítettek birói foglalásokat, és hogy ha a végrehajtást ingókra és ingatlanokra rendelték el, az ingóságokra vezetendő végrehajtás foganatosítása végett is a dologi bíróság kerestetett meg, mely gyakran csak hosszú idő mulva intézkedett és sok esetben a végrehajtás foganatosításával viszont a megkereső járásbíróságot bizta meg:[3] a törvény azt rendeli, hogy a telekkönyvi hatóság a végrehajtást kizárólag az ingatlanokra foganatosítsa, és hogy *nem* ingatlanra vezetett végrehajtás foganatosítására tekintet nélkül a végrehajtást szenvedőnek lakhelyére, és tekintet nélkül arra, hogy ingatlanokat is vesznek végrehajtás alá, egyedül a külön megkeresendő járásbíróság, *mint polgári bíróság* illetékes, a melynek területén a végrehajtás foganatosítandó. (V. ö. a 6., 12., 19., 43., 47. és 139. §-ait.) Ennélfogva ugyanazt a járásbíróságot mint telekkönyvi hatóságot és mint polgári bíróságot külön kell megkeresni, a mikor a végrehajtást ingatlanokra és egyéb dolgokra fogják intézni.

A végrehajtás foganatosítása végett megkeresett járásbíróság a megkereső bíróság végzésének illetékességi szempontból való megbírálására nincs hivatva.[4] Ha a végrehajtást szenvedő a végrehajtás

[1] Ezért egyedül határjelek felállítása által teljesítendő végrehajtás foganatosítására a járásbíróság van hivatva. Curia 1886. évi 2132. sz.

[2] Az ellentmondás onnan van, hogy az 1879. évi javaslatban a telekkönyvezetlen ingatlanokra vonatkozó intézkedés egészen hiányzott, és ehhez képest a törvény 18. §-ának megfelelő 505. §-ban a telekkönyvi hatóság illetékessége arra az esetre volt megállapítva, «ha a foganatosítás végett telekkönyvi bejegyzés szükséges»; a mivel azután a 719. §. intézkedése (mely a törvény 221. §-ának megfelel) összhangzásban állott. Az igazságügyi bizottság azonban felvette a 203. új §-t, a 18. §-t ehhez képest módosította, de elkerülte figyelmét az, hogy a módosításra a 221. §-nak is befolyással kellett volna birnia.

[3] Tjav. indklása.

[4] Budapesti kt. 1885. évi 3113. sz.

foganatosítása előtt lakását más birói területre tette át, a megkeresett bíróság a megkeresést elintézés végett az illetékessé vált bírósághoz áttenni s erről a megkereső bíróságot értesíteni köteles.[1]

Budapest székes főváros területén a nem ingatlanra vezetendő végrehajtások foganatosításával az igazságügyminister 1881. évi 3333. számú rendeletének 1. §-ában a Duna-jobbparti részen a budapesti I—III., a Duna-balparti részen az V. ker. kir. járásbíróságot bizta meg.[2]

19. §.

A végrehajtási kérvénynek a végrehajtást elrendelő végzéssel ellátott első példánya a végrehajtónak kézbesíttetvén, a többi példányok rendszerint a kiküldöttnek adatnak ki, illetőleg a végrehajtás foganatosítására illetékes bírósághoz tétetnek át.

Ha a végrehajtó úgy kívánja, az összes végrehajtási példányok neki kézbesíttetnek, melyekkel a kiküldötthöz, vagy a végrehajtás foganatosítására illetékes hatósághoz közvetlenül fordulhat; ezen eljárásáért azonban külön költség felszámításnak helye nincs.

A végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, a végzéssel ellátott végrehajtási kérvények megérkezte vagy bemutatása után, ha a végrehajtás kiküldött által foganatosítandó, a kiküldöttet azonnal kirendeli, s a végrehajtási végzésekkel s a kiküldetéssel ellátott végrehajtási kérvényeket a kiküldöttnek, vagy, ha kéretik, a végrehajtónak rövid úton kézbesíti.

A végrehajtás foganatosítására rendszerint birósági végrehajtók, és sürgős esetekben, ha a végrehajtók akadályozva vannak, birósági hivatalnokok vagy joggyakornokok küldetnek ki. Fontosabb esetekben a bíróság, a végrehajtás foganatosításával birósági tagot, vagy kir. közjegyzőt bizhat meg (154. §.).

[1] Curia 1890. évi 2903. sz.

[2] Hogy a §. 2. bekezdése oly végrehajtásokat említ, a «melyek nem telekkönyvi bejegyzés által teljesítendők» (a helyett: «melyek nem ingatlanra foganatosítandók»), annak oka ismét a 203. §. felvétele: a 18. §. első bekezdését az új §-hoz képest módosították, a második bekezdést elnézésből már nem. Az elnézésnek nincs talán gyakorlati jelentősége, mivel Budapest főváros területén alig vannak telekkönyvezetlen ingatlanok, vagy olyanok, a melyeknek haszonvétele mellett az azokon lévő felülépítmények tulajdona telekkönyvi bejegyzés nélkül megilletne valakit (203. §.) — V. ö. osztr. végr. t. 17., 19. §-ait, német ptrs 764., 828. §-ait.

A 47. §. szerint az ingók lefoglalása attól az időtől fogva ad zálogjogot, a melyben azoknak az összeirása történt; az ingatlanokra intézett végrehajtásban pedig a telekkönyvben bejegyzendő jog elsőbbsége attól az időtől számit, a melyben a végrehajtást rendelő végzés a telekkönyvi hatósághoz érkezett. Ezért a végrehajtató érdekének szempontjából fontos, hogy a végrehajtás elrendelése iránti kérelme mielőbb elintéztessék, kiadassék és az összeirás mielőbb foganatosíttassék; a közigazság szempontjából pedig éppoly fontos, hogy egy személy ellen többek részéről intézett végrehajtások esetén egy végrehajtató se részesüljön jogellenesen előnyben a többivel szemben. Ily előnyben való részesítés elhárítását czélozza az 1888. jun. 4-én 33724/1887. I. M. sz. a. kiadott rendelet.

A 19. §. első bek. egyébiránt lényegileg ugyanazt rendeli, mint a 12. §. Azért e tekintetben még csak egy megjegyzés: A 12. és 19. §§. szerint a végrehajtást elrendelő bíróságnál a végrehajtási kérvénynek egyik példánya sem marad — kivéve, a mikor a kérelmet szóval terjesztették elő (7. és 12. §§.). Ha már most a végrehajtást szenvedő a végrehajtási végzés ellen felfolyamodást ad be oly esetben, a mikor a végrehajtást csak ingatlanokra vagy ingatlanokra *is* intézték és ennélfogva a végrehajtási kérvény egy példányát neki közvetlenül a végrehajtást elrendelő bíróság kézbesítette (6. §.): a 140. §. értelmében köteles a felfolyamodó azt a példányt a felfolyamodáshoz csatolni. A mikor a végrehajtás csupán ingóságokra irányul és ezért a végrehajtási végzést a végrehajtást szenvedőnek csak a foganatosításkor kézbesítik, mivel ha a kiküldöttnek jelentése s ezzel együtt az annak kézbesítve volt végrehajtási kérvény (12. §.) *a végrehajtást elrendelő* bírósághoz terjesztetik be (11. §. 2. bek., 27. §. 2. bek.): a másodbíróságnak megküldendő iratokhoz a kérvény e visszaérkezett példányát kell csatolni; ellenesetben — hacsak a felfolyamodó a kérvénynek az ő részére kézbesített példányát jó szántából nem mellékli a felfolyamodáshoz — czélszerűen úgy jár el a végrehajtást elrendelő bíróság, hogy előbb visszakövetteli a végrehajtatótól a kérvény első példányát és az iratokat csak ezután terjeszti fel. Hasonló intézkedés szükséges akkor, ha a 12. §. 3. bekezdéséhez képest a végrehajtási végzést a végrehajtást szenvedőnek közvetlenül, a végrehajtás foganatosítása nélkül kézbesítették. Ha pedig a bíróság a végrehajtást el nem rendelte és az ebbeli végzés ellen a kérvényező él felfolyamodással: mivel ilyenkor a 12. §. szerint a kérvény összes példányait visszakapja, ezeket a felfolyamodónak a felfolyamodó beadványhoz kell csatolnia. Biztosítási végrehajtás elrendelése elleni felfolyamodás esetében az ügyiratok szükséges kiegészítése a 232. §. szerinti meghallgatás alkalmával történhet.

Azt a kérelmet, hogy az összes «végrehajtási példányok», t. i. a végrehajtási kérvény összes példányai, a végrehajtatónak kézbesíttessenek, leghelyesebben magában a végrehajtási kérvényben lehet előterjeszteni. Miután azonban a törvény az ily kézbesítést a végrehajtató egyszerű «kívánságától» teszi függővé, az összes példányokat a végrehajtató részére akkor is lehet kézbesíteni, ha a fél vagy képviselője e végett a birósági kiadónál jelentkezik. Ugyanez áll arra az esetre, ha a végrehajtató kívánja, hogy a foganatosítás végett megkeresett bíróság a végrehajtási kérvény példányait és a kiküldő végzést ne közvetlenül a kiküldöttnek, hanem neki kézbesítse. — Közvetlenül «a kiküldötthöz» a végrehajtató természetesen akkor fordulhat, amikor a bíróság magában a végrehajtási végzésben a kiküldöttet is kirendeli (11. §. 2. bek.); minden más esetben a végrehajtási végzést vagy az ezzel intézett külön megkeresést a foganatosítás végett megkeresett bíróságnál be kell iktatni és bíróilag el kell intézni.

Az «összes végrehajtási példányok» alatt egyébiránt nem kell a végrehajtási végzésnek azt a példányát is érteni, a melyet ingatlanokra elrendelt végrehajtás esetében a 139. §. szerint a végrehajtást szenvedőnek mindig közvetlenül kézbesítenek; mert a végrehajtatónak csak azokat a példányokat adják ki, a melyekkel ő «a kiküldötthöz vagy a végrehajtás foganatosítására illetékes hatósághoz fordulhat», tehát a melyek ezek részére szólnak; és mert a félre csakugyan nem lehet bízni azt, hogy a saját ügyében hozott végzést ellenfelének — a *mikor* tetszik és *ha* tetszik — kézbesítse. A szakasz utolsó bekezdését csak az ingatlanok elárverezésén kívüli foganatosítási cselekményekre kell érteni, mert az ily árverések foganatosításánál a kiküldöttre nézve a 154. §. különlegesen intézkedik.

A végrehajtási s árverési csekekmények foganatosításának nyilvántartása s ellenőrzése a foganatosítás végett megkeresett bíróság kötelessége, és az e részben tanusított mulasztásból eredő kárért felelősséggel tartozik.[1] Birósági tag vagy kir. közjegyző a telekkönyvi hatóság székhelyén foganatosítandó árverésre rendszerint (154. §.), más végrehajtási cselekvényekre csak fontosabb esetekben kivételesen küldetik ki.[2]

[1] Curia 1886. évi 6235. sz.

[2] Az egy bíróságnál alkalmazott több végrehajtó teendőinek az egyesek között lehetőleg egyenlő arányban való felosztása a bíróságra van bízva (1872. évi 3564. sz. igazságügymin. rend. 10. §-a; lásd még a 70. és 85. §§. magyarázatát). A biráknak és birósági hivatalnokoknak kiküldéséről az Ü. Sz. VII. fejezete rendelkezik.

20. §.

A kiküldött a végrehajtást hivatalból csak akkor köteles foganatosítani, ha a végrehajtást elrendelő végzésben, a végrehajtás hivatalból foganatosítandónak mondatott ki, hacsak a foganatosítás előtt a végrehajtató vagy a megbizottja a végrehajtástól való ellátását vagy a végrehajtásnak felfüggesztését a kiküldöttnek irásban be nem jelenti.

A 3. és 4. §§. esetében a végrehajtás hivatalból foganatosítandó, ha csak a megkeresvényben vagy kérvényben világosan az ellenkező nem foglaltatik.

A mennyiben a végrehajtás nem helyben teljesítendő, a kiküldött a költségek előlegezését követelheti. Erről hivatalból foganatosítandó végrehajtás esetében a végrehajtató, megkeresés esetében pedig — ha a végrehajtatónak vagy képviselőjének lakása nem tudatnék — a megkereső hatóság a kiküldetés alkalmával értesítendő.

21. §.

A kiküldött, a hivatalból teljesítendő végrehajtásokat a kiküldetésnek, nem hivatalból teljesítendő végrehajtásokat pedig a jelentkezésnek sorrendjében, késedelem nélkül foganatosítani köteles, a nem helyben teljesítendő végrehajtásokat azonban csak akkor, ha a szükséges költségelőleg rendelkezésére bocsáttatott. A jelentkezés napját és óráját, a kiküldött, a végrehajtató kérelmére a jelentkezés sorrendét kitüntető sorszám alatt, a végrehajtást elrendelő végzésnek a végrehajtatót illető példányára feljegyezni, aláirásával elismerni, és ha valamely sürgős végrehajtás teljesítésében akadályoztatnék, az iratokat a végrehajtató kivánságára, a helyettesítés eszközöltetése végett, térítvény mellett a végrehajtatónak kiadni köteles.

A késedelemért a kiküldött vagyonilag is felelős.

A 20. §. 1. bekezdésének értelme az, hogy a kiküldött a végrehajtást hivatalból csak akkor köteles foganatosítani, ha a végrehajtási végzés a végrehajtást hivatalból foganatosítandónak kimondotta; *

* Ez pedig a 8. §. folyamodványa (lásd ennek magyarázatát).

de ezen előfeltétel mellett sem foganatosítandó hivatalból a végrehajtás, ha a végrehajtató a végrehajtástól való elállását, vagy a végrehajtás felfüggesztését a kiküldöttnek irásban bejelenti. E szabály aluli kivételek a 3. és 4. §. esetei, a melyekben a szabálynak éppen ellenkezője áll.

A költségelőlegezés iránti intézkedés analog az 1871 : LI. t.-cz. 15. §-ával. Az előlegezést egyébiránt a kiküldött csak *követelheti.* Hogy a végrehajtó, illetve a megkereső bíróság «erről» (?) értesítendő, ez csak azt jelentheti: hogy a bíróság megállapít egy összeget, a mely a nem helyben foganatosítandó végrehajtással járó kiadásokat megközelíti, és arról értesíti a végrehajtót, hogy a kiküldött *ennek* az összegnek előlegképen való követelésére van jogosítva. Ha a végrehajtás a végrehajtató közbenjárásával foganatosítandó, a kiküldött a költségelőleget a jelentkezéskor követelheti. A míg pedig a végrehajtató a kiküldöttet a megállapított költségelőleggel el nem látja, ez a végrehajtást a bíróság székhelyén kivül foganatosítani nem köteles és a késedelemért vagyonilag nem felelős.

E szabály alóli kivételt állapít meg a 86. §. arra az esetre, a mikor a kiküldött a végrehajtásnak hivatalból való foganatosításával van megbizva és ugyanazon adós ellen elrendelt más végrehajtást foganatosít.

A bir. végrehajtó a kiküldő végzés átvételének, a végrehajtató vagy képviselője jelentkezésének és a költségelőleg fizetésének idejét az 1871 LI. t.-cz. 9. és 10. §-ai szerint vezetett könyvében bejegyezni köteles. — A helyben teljesítendő végrehajtásoknak sorrendjét feltétlenül a kiküldetésnek, illetve a jelentkezésnek ideje határozza meg. A nem helyben teljesítendő végrehajtások sorrendjére mint másik tényező még a költségelőleg fizetésének ideje birhat befolyással, de csak arra az esetre, ha a kiküldött előleget követel és vár. Ennél fogva a bir. végrehajtó a sorrend ellen nem vét, ha például egy napon a székhelyen kivüli oly kiküldetést kap, a melyet csak előleg mellett akar foganatosítani, a következő napon olyat, a melynek előleg nélkül is megfelelni kész, és harmadnapon, mielőtt az első végrehajtató előleggel ellátta volna, a másodnapi kiküldetésben jár el — feltéve t. i., hogy a végrehajtás nem ugyanazon adós ellen foganatosítandó (86. §.). — A kiküldöttnek akadályoztatása esetében a helyettesítést annál a bíróságnál kell kérni, a mely az első kiküldöttet kirendelte; de nincs kizárva, hogy a bíróság vagy ennek főnöke a helyettesítést legrövidebb úton, a kiküldő végzés záradékolása által is teljesítse.

A vagyoni felelősséget a bir. végrehajtókra nézve a 1871 : LI. t.-cz. 20. §-a, a birákra és birósági hivatalnokokra nézve az 1871

VIII. t.-cz. 66—74. §-ai, a kir. közjegyzőkre nézve az 1874 : XXXV. t.-cz. 172—189. §-ai szabályozzák. — Lsd még a 19. §. magyarázatában említett I. M. rendeletet.

22. §.

Reggel 8 óra előtt és este 8 óra után a végrehajtási cselekményt megkezdeni vagy a megkezdettet folytatni rendszerint nem lehet. Sürgős esetekben a végrehajtásnak esteli 8 óra után, vagy reggeli 8 óra előtt való foganatosítására, a birósági főnök és pedig előzetesen is engedélyt adhat.

A Gergely-naptár szerint való közönséges ünnepeken, és a végrehajtást szenvedő vallási ünnepein, csak azon végrehajtási cselekvények teljesíthetők, melyek a végett szükségesek, hogy a végrehajtandó követelés biztosítva egyen.

Az engedélyt arra, hogy a végrehajtást reggel 8 óra előtt vagy este 8 óra után foganatosítsák vagy folytassák, nem a bíróságnak, hanem a birósági főnöknek mint ilyennek hatáskörébe tartozván, azt nem a kiküldő végzésben, hanem erre rávezetve vagy külön iratban kell megadni és az eljárás törvényességének megitélése végett a végrehajtási jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Az engedélyt előlegesen lehet megadni, azaz még mielőtt a foganatosítás megkezdődött volna, valamint a foganatosítás közben is; de mielőtt az engedélyt felmutatják, a kiküldött a végrehajtásnak rendes idő előtti vagy utáni foganatosításához nem kezdhet és a megkezdettet nem folytathatja. Az engedély utólagos kieszközlése vagy felmutatása az eljárást törvényessé nem tenné; mert ez már nem engedély, hanem jóváhagyás természetével birna, a mire a bíróság főnökét a törvény fel nem jogosítja. Az eset sürgősségének megitélése kizárólag a főnök belátására van bizva.

Ünnepek elnevezése alatt nemcsak az évenkénti (dies anniversarii), hanem a hetenkinti ünnepeket (dies hebdomadarii), a *vasárnapokat* is kellett érteni. Ily tágabb értelemben használták az «ünnep» szót az 1840 : XV. t.-cz. II. r. 202—204. §-ai és használja a Ptrs 255. §-a is. *Közönséges* ünnepek fogalma alá nem esnek azok a napok, a melyeket hatósági rendeletnél vagy szokásnál fogva egyes vidékeken vagy helyeken ünnepelnek. A közönséges ünnepeken végrehajtási cselekvény szabály szerint senki ellen sem teljesíthető, bármily vallásu

legyen az; és *ezenfelül* nem teljesíthető a végrehajtást szenvedő vallási ünnepein, izraeliták ellen különösen az 1840:XV. t.-cz. I. r. 55. §-ában felsorolt napokon. — A behajtandó követelés biztosítására különösen szükségesek, tehát ünnepeken is teljesíthetők: a 47., 70., 73—77., 79—81., 83. §-okban szabályozott cselekvények. — Egyébiránt a §-ban megjelölt időben csak tényleg megkezdeni vagy folytatni nem lehet a végrehajtási cselekményeket: de az, hogy valamely cselekményt például vasárnap megkisérelték, de köznapon foganatosították, az eljárás semmiségét nem vonja maga után.*

23. §.

Ha nem hivatalból foganatosítandó valamely végrehajtás foganatba vétele a kiküldöttnél 3 hónapon át nem szorgalmaztatik, a végrehajtási iratok, a bíróságnak jelentés mellett bemutattatván, irattárba tétetnek.

A végrehajtási jog, a követelés minőségére és jogczímére való tekintet nélkül, az itélet jogerőre emelkedésétől vagy más végrehajtható közokiratban foglalt teljesítési határidőtől számított és semmi körülmény által félbe nem szakítható rendes magánjogi elévülési határidő alatt évül el. Az elévülési határidőn belül, a végrehajtató kérelmére, ujabban rendeltetik kiküldött.

A törvény csak arra az esetre rendeli ugyan, hogy a kiküld ö végrehajtási iratokat 3 hónap mulva a kiküldő bírósághoz bemutassa, ha a végrehajtás *nem* hivatalból volt foganatositandó; miután azonban ennek indoka az a vélelem, hogy a végrehajtató a végrehajtást nem, vagy legalább egyelőre nem akarja foganatosíttatni; és minthogy ugyanez a vélelem áll akkor is, amikor a végrehajtás hivatalból nem helyben teljesítendő és a végrehajtató a kiküldöttet a követelt költségelőleggel el nem látja (20., 21. §§.): kétségtelen, hogy az indok azonosságánál fogva az iratok bemutatásának az utóbbi esetben is van helye.

A §. 2. bekezdése megszüntette a Ptrs 378. §-ának visszás intézkedéseit és a gyakorlatban e miatt szükségessé vált különböző kiterjesztő magyarázatot; és tekintettel arra, hogy a birói határozatokban vagy egyezségben a követelések az előbbi jogczím különböző voltától többé nem függő alapot nyernek; valamint tekintettel arra, hogy nem czélszerű a végrehajtási jognak rövid idő alatti elévülése által kényszeríteni a végrehajtót, hogy költség- és munkapazarlással végrehaj-

* V. ö. osztr. végr. t. 30. §-át, német ptrs 761. §-át.

tásokat kisértsen meg akkor is, ha azok eredménytelenségét előre látja: a végrehajtási jog elévülésének idejét a rendes magánjogi elévülési határidőben, tehát 32 évben, ott pedig, hol az osztr. ált. ptkönyv van hatályban, 30 évben állapította meg. Különbséget nem tesz, hogy a követelés váltóból vagy más jogügyletből keletkezett.[1] Valamint a végrehajtási jog elévülésére befolyással nem bír a követelés minősége és jogczíme, úgy az sem változtat az elévülési időn, hogy némely követelés érvényesítése a rendes elévülési időnél rövidebb határidőhöz van kötve.[2] Különösen:

Tekintve, hogy a szakasznak azt a rendelkezését, mely szerint a végrehajtási jog csak a rendes magánjogi elévülési idő alatt évül el, az 1883:XXV. t.-czikk nem változtatta meg: az e törvény 19. §-ában a kamatokra nézve megállapított rövidebb elévülési idő a bíróilag *megitélt* kamatokra nem alkalmazható.[3]

Az 1882. jan. 1. előtti időben jogerőre emelkedett itélet vagy létrejött peregyezség alapján, ha azóta a rendes elévülési idő le nem járt, a kielégitési végrehajtást el kell rendelni a Ptrsnak a volt semmitőszék által megállapított értelmezésénél, és a jelen törvény 23. §-ánál fogva; ha pedig a végrehajtás is el volt már rendelve 1879. jan. 1. előtt, és ezt mindeddig nem foganatosították, ha tehát a jelen törvény hatályba lépte előtt a Ptrs 378. §-a szerinti elévülési idő már lejárt volna, mégis a jelen törvényt kell alkalmazni, és ennek 23. §. szerint a rendes magánjogi elévülési határidőn belül a végrehajtató kérelmére az ellenfél meghallgatása nélkül ujabban kiküldöttet kell rendelni, mivel ez az eset a 256. §. *a)* pontjának szabálya alá esik.

24. §.

A birói kiküldött a végrehajtás foganatosításának megkezdése előtt a végrehajtást elrendelő végzést a végrehajtást szenvedőnek kézbesiteni köteles.

A végrehajtás foganatosításánál az érdeklettek, és ezeken kívül úgy a végrehajtató, mint a végrehajtást szenvedő részéről felhivott két-két felnőtt férfi tanu lehetnek jelen.

Ha a végrehajtást szenvedő honn nem találtatik, a végzés háznépének vagy megbizottjának kézbesittetik.

[1] Tjav. ind. — A jogerőre emelkedés tekintetében lásd az 1. §.-nál *ad a).*

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 29. sz.

[3] A kir. Curia 62. számú polg. döntvénye.

Ilyennek nemléte esetén a végrehajtás a kiküldött által meghivott két tanu jelenlétében foganatosíttatik, a végrehajtási végzés pedig a végrehajtást szenvedő részére a kiküldött által kinevezendő ügygondnoknak kézbesíttetik.

25. §.

Ha a végrehajtás a marasztalt fél lakhelyétől különböző helyen teljesítendő, a kiküldött ügygondnokot rendel, a végzést ennek kézbesíti, s erről a végrehajtást szenvedőt — ha lakhelye vagy tartózkodási helye tudva van — a végrehajtás befejezésétől számított 24 óra alatt postára adott ajánlott levélben értesíti. A kir. kincstár és a közalapítványok ellen vezetett végrehajtások eseteiben a kiküldött, a végrehajtás befejezésétől számított 24 óra alatt, postára adandó ajánlott levélben a kincstár vagy a közalapítványok képviseletére hivatott központi közeget értesíteni köteles.

A feladási vevények az iratokhoz csatolandók.

Ha a végrehajtás a bíróság székhelyén kívül teljesíttetik, a végrehajtást szenvedő pedig a bíróság székhelyén lakik: ügygondnok-kirendelés mellőzésével, a végrehajtást rendelő végzés, a végrehajtást szenvedőnek kézbesítendő (24. §.).

Azt, hogy a végrehajtást elrendelő végzés (a kérvény egy példányával és esetleg mellékletekkel — 6. és 12. §.) a végrehajtást szenvedőnek vagy helyette a háznéphez tartozó személynek, illetve ügygondnoknak kézbesíttetett, a végrehajtási jegyzőkönyvben kell ugyan megemlíteni (26. §. *e)*), és a kézbesítést a jegyzőkönyvvel lehet tanusítani; czélszerű azonban ezen kívül a kézbesítésről szabályszerű vevényt is kiállíttatni s ezt a végrehajtást elrendelő bíróságnak haladéktalanul megküldeni. Csak ily eljárás mellett lehet a végrehajtást elrendelő bíróságnak a végzése elleni felfolyamodást akadálytalanul elintéznie s a másodbírósághoz felterjesztenie, a nélkül hogy ez által a végrehajtás menete, a mennyiben törvény szerint folytatható, megakadna.

A végrehajtási kérvénynek és végzésnek a végrehajtást szenvedő részére szóló egyetlen példányát csak egy személynek lehet kézbesíteni. Ha tehát a kiküldött a végrehajtást szenvedőt honn nem találja,

a végzést nem «háznépének», hanem a háznép közül a végrehajtást szenvedő képviselésére leginkább hivatott személynek kell kézbesíteni.

Ugy a 24. mint a 25. §. értelmében a végrehajtást szenvedő részére kinevezett ügygondnok teendője főleg az, hogy a végrehajtást szenvedőt a végrehajtás foganatosításáról haladéktalanul értesítse s a végrehajtási végzést kezéhez juttassa. Mihelyt ez megtörtént, az ügygondnok tisztje megszünik. Hogy ez így van, következik a 35. §. 3. bekezdéséből, mely szerint oly esetben, a mikor a végrehajtást szenvedő a biróság székhelyén lakik, a mikor tehát annak haladéktalan értesítése a végrehajtási végzés közvetlen kézbesítése által lehetséges, ügygondnok kirendelése elmarad. Ez utóbbi esetben a kézbesítést, mint a végrehajtási cselekvény kiegészítő részét, a kiküldött teljesíti. «Mindaddig azonban, a míg a végrehajtást szenvedő a végrehajtás foganatosításáról tudomást nem nyert, a részére kinevezett ügygondnok mindazokkal a törvényes jogorvoslatokkal élhet, a melyekkel az általa képviselt élhetne. Az ügygondnok által a végrehajtást szenvedő érdekében használt jogorvoslatot tehát el kell fogadni, és csakis abban az esetben lehet visszautasítani, ha megállapítható, hogy a végrehajtást szenvedő a végrehajtás foganatosításáról már értesült.[1]»

A 24. §. szerinti ügygondnok a 75. §. értelmében kinevezett zárgondnokkal nem azonosítható, rá nézve tehát a 250. és 253. § sem nyerhet alkalmazást; mindamellett az ügygondnok dijait, mint a végrehajtás foganatosíthatására szükséges költségeket, a végrehajtató előlegezni köteles.[2]

A végrehajtást szenvedő felett ajánlott levélben nemcsak arról kell értesíteni, hogy részére ügygondnokot rendeltek és hogy a végrehajtási végzést ennek kézbesítették,[3] hanem — sőt főleg arról is, hogy a végrehajtást ellene mikor és hol foganatosították. Kétségtelen ez ismét a 25. §. 3. bekezdésénél fogva. E szerint ugyanis az 1. bekezdésben foglalt szabály aluli kivételként csupán az ügygondnok-kirendelést mellőzik és a végrehajtási végzést magának a végrehajtást szenvedőnek — természetesen utólag kézbesítik; a levél útján való értesítést azonban a 25. §. 3. bekezdése mellőzendőnek nem mondja, és ez az értesítés itt csakis a végrehajtás foganatosítására vonatkozhat. Az pedig, hogy ily esetben a végrehajtást szenvedő levél útján

[1] A budapesti kt. határozattárába felvett 3. polg. határozat. Igazs. közl. III. 142. l.

[2] Budapesti kt. 1885. évi 6513. sz.

[3] Pedig a §. szószerinti értelme ez, mert a végrehajtást szenvedő csak «erről» nyerne értesítést.

való értesítésre igényt tarthat, el is tekintve a 25. §. 3. bekezdésének az 1. bekezdéshez való viszonyától, kétségtelen azért, mert magából a végrehajtási végzésből a végrehajtás foganatosításáról tudomást nem szerezhet, és ügygondnokot, a ki őt értesítené, részére ki nem rendeltek, holott a 35. §. szerint a végrehajtás foganatosítása elleni előterjesztés beadásának határideje az *eljárástól* számíttatik; kell tehát, hogy a törvény módot nyujtson arra, hogy a végrehajtást szenvedő az ellenében foganatosított eljárásról idejekorán értesüljön.

A háznép közüli személy, a megbizott, vagy az ügygondnok részére történt kézbesítés egyébiránt ugyanazzal a hatálylyal bir, mint ha a végrehajtási végzést magának a végrehajtást szenvedőnek kézbesítették volna. A végzés elleni felfolyamodás határidejét ennélfogva attól a kézbesítéstől kell számítani.

A végrehajtató és a végrehajtást szenvedő, illetőleg e helyett az, a kinek a végrehajtási végzést kézbesítették, jogosítva van a végrehajtás foganatosításához tanukat meghívni; a kiküldött pedig, ha a végrehajtást szenvedőt honn nem találta és háznépe vagy megbizottja sincs, tanukat alkalmazni köteles. Az eset hasonlóságánál fogva tanuk jelenlétében kell a végrehajtást foganatosítani akkor is, ha a foganatosítás a marasztalt fél lakhelyétől különböző helyen történik (25. §.) és ha félnek ott megbizottja nincs.

A kir. kincstár és a közalapítványok ellen vezetett végrehajtás a marasztalt fél lakhelyétől különböző helyen teljesített végrehajtással egy tekintet alá esik. A kir. kincstár és közalapítványok képviseletére hivatott központi közegek: a kincstári jogügyek igazgatósága, illetőleg a kir. közalapítványi ügyigazgatóság Budapesten.*

26. §.

A végrehajtás foganatosításáról jegyzőköny vétetik fel, melybe a következők foglaltatnak:

a) végrehajtási eljárásnak a felek neveire, a végrehajtást elrendelő végzésre, és a mennyiben a végrehajtás megkeresett bíróság által foganatosíttatik, a kiküldetést tartalmazó végzésre való hivatkozás melletti megjelölése;

b) a végrehajtás helye és ideje, a végrehajtás megkezdési és befejezési időpontjának óra szerint való pontos megjelölésével. Nagyobb városokban a végrehajtás

* V. ö. német ptrs. 759., 760. §-ait.

helye, az utcza és házszám, esetleg a városrész kitétele mellett jelölendő meg;

c) a kiküldöttnek és a jelenlevő feleknek vagy képviselőinek megnevezése;

d) azon kötelezettségnek és járulékainak megjelölése, a melyekre nézve a végrehajtás elrendeltetett;

e) a végrehajtási cselekvény pontos leirása;

f) a felek és a netalán érdeklettek kérelmei és az ügyre tartozó megjegyzései, utóbbiak lehető röviden összevonva.

A kiküldött a felek, illetőleg képviselőik, a jelen volt többi érdeklettek és a kiküldött vagy a felek által netalán meghivott tanuk (24. §.) által a jegyzőkönyv aláirandó. Az aláirás megtagadása, úgyszintén az aláirást netalán gátló körülmény a jegyzőkönyv aláirásánál megjegyeztetik.

A jegyzőkönyvet és az összes végrehajtási iratokat a felek és érdeklettek vagy képviselőik megtekinthetik, s azokról saját költségükre másolatot vehetnek.

A végrehajtási jegyzőkönyvnek kellékei itt szabatosan, és pedig a helyesen szerkesztett jegyzőkönyv sorrendjében meg lévén állapítva, ezekhez csak azt szükséges megjegyezni: hogy az utolsó előtti bekezdésből folyólag a jegyzőkönyvet azonnal a foganatosításkor kell felvenni, és hogy a kötelezettséget, a melyre nézve a bíróság a végrehajtást elrendelte, elég megjelölni; a 69. §. esetét kivéve tehát nem szükséges pénzbeli követelés miatti végrehajtáskor a követelés összegét a járulékok felsorolása mellett kiszámítani. Ez az árverési jegyzőkönyvbe tartozik (105., 110., 170. §§.). Lásd még az 1881. évi 3274. sz. igazságügymin. rend. 24. §-át.*

~~27. §.~~ 74

A végrehajtási költségeket a marasztalt fél viseli akkor is, ha a perköltségek megfizetésére nem köteleztetett.

A kérvény beadásakor és minden eljárás alkalmával, az addig felmerült költségek külön számítandók fel és állapítandók meg, mi végből a kiküldött az eljárás befejezésétől számított 3 nap alatt az iratokat a kiküldő bíróságnak bemutatni köteles. A bíróság az eljárás költ-

* V. ö. német ptrs. 762. §-át.

ségeit — ideértve a birósági végrehajtók díjait és költségeit is — megállapítja, arról a feleket értesíti, s a mennyiben az eljárás további foganatosítása igénylené, az iratokat a kiküldöttnek visszaadja.

Ha a per körülményeinél fogva méltányos is volt marasztalás daczára a perköltségeket kölcsönösen megszüntetni, akár a jog, akár a méltányosság szempontjából indokolni még sem lehetne azt, hogy az adós még azon költségek alól is meneküljön, a melyek a végett szükségesek, hogy az itélet foganatot nyerjen. A végrehajtási költségeket tehát a marasztalt fél föltétlenül viseli. Egyébiránt a dolog természetében fekszik,[1] hogy csak azok a költségek esnek a végrehajtást szenvedő terhére, a melyek a végrehajtás czélravezető foganatosítására szükségesek.[2]

A §. 2. bekezdése hibásan van szerkesztve. A kérvény «beadásakor» költségek fel nem számíthatók, hanem felszámíthatók a beadott kérvényben. «Kérvény» alatt e helyütt a végrehajtás foganatosítása közben szükséges különböző beadványt a végrehajtási kérvényen *kivül* kell értenünk; mert ez utóbbinak költségeiről és ezek megállapításáról már 11. §-ban volt szó. Nem «az addig felmerült», hanem csak a kérvény vagy az eljárás körül, és az előbb felmerült, de még meg nem állapított költségek teszik e felszámítás és megállapítás tárgyát. «Eljárás alkalmával» költségek felszámíthatók ugyan, de meg nem állapíthatók; mert ennek éppen ellenkezőjét rendeli a §. következő mondata. És nem «a végből» mutatja be a kiküldött az iratokat, hogy «a kérvény beadásakor és minden eljárás alkalmával az addig felmerült költségek külön felszámíttassanak és megállapíttassanak», hanem csupán a végett, hogy a biróság az eljárás felszámított költségeit állapítsa meg. A §. 2. bekezdése tehát azt akarja kifejezni:

[1] A német ptrs. 788. §-a ezt határozottan kijelenti; hasonlóan az osztr. végr. t. 74. §-a.

[2] Ezért: ha a végrehajtást csak megkisérlették, de a végrehajtó határozott akaratából nem foganatosították, a költség a végrehajtást szenvedő ellen meg nem állapítható. (Budapesti kt. 1885. évi 32308. sz). Ugyanez okból: ha a végrehajtás helyén ügyvéd lakik, a végrehajtató ügyvédjének utazási költsége az ellenfél terhére meg nem állapítható. (Budapest kt. 1886. évi 20743. sz). Ha a végrehajtató a végrehajtást szenvedőnek előbb csak ingó vagyonára, azután pedig külön kérvénynyel ingatlan vagyonára, vagy megfordítva előbb csak ingatlan vagyonára, azután külön kérvénynyel ingó vagyonára kéri a végrehajtás elrendelését: az utóbbi kérvény költsége a végrehajtást szenvedő terhére rendszerint nem állapítandó meg. (Kolozsvári kt. határozattárába felv. 6. sz. hat.). Másrészt: «a végrehajtató ügyvédjét a közbenjárásért díj és költség megilleti akkor is, ha a végrehajtás foganatosításánál közbenjárt helyettese nem ügyvéd vagy nem bejegyzett ügyvédjelölt». (Kir. Curia XV. számú polg. döntvénye.)

hogy a végrehajtás elrendelése után az eljárás folyamán a végrehajtató részéről beadott minden kérvényben és a közbejött minden eljárás alkalmával a kérvény, illetve az eljárás körül felmerült, ugyszintén az előbb felmerült, de még nem állapított költségek külön felszámítandók és a bíróság által megállapítandók. Az eljárásnál felmerült költségeknek (ide értve a bírósági végrehajtók díjait és költségeit is), megállapítása végett a kiküldött az eljárás befejeztétől számított három nap alatt az iratokat a kiküldő bíróságnak bemutatni köteles; mely a költségeket megállapítván, erről a feleket értesíti stb.[1]

Miután a kiküldő bíróság a bírósági végrehajtó díjait és költségeit is megállapítja, ezzel meg van szüntetve az 1875: LX. t. cz. ellenkező intézkedése. A végrehajtási költségekre vonatkozó birói gyakorlatból kiemeljük még, hogy:

A végrehajtás a jelzálogjognak a megitélt követelés erejéig az itélet alapján, a tkvi rend. 92. §-ához képest, tehát nem a végrehajtási eljárás keretében kieszközölt előjegyzésével felmerült költség erejéig el nem rendelhető.[2]

Abban az esetben, ha a végrehajtás folyamán hozott birói határozatban a költségek a képviselő ügyvéd részére saját felével szemben megállapítva nincsenek, a képviselettel megbizott ügyvéd a fele részére megállapított költség tekintetében saját nevében külön fölfolyamodással élni nem jogosult.[3] Ellenben: a bírósági végrehajtót a dijai és költségei megállapítása tárgyában felfolyamodási jog illeti.[4]

A bíróság az iratokat a kiküldöttnek abban az esetben adja vissza, a mikor a végrehajtás további folyamán legközelebb teendő intézkedés a kiküldöttnek hatáskörébe tartozik (102., 215. §§.; lásd még a 91. §. hasontárgyu rendeletét).

Miután a kiküldöttnek eljárása ellen előterjesztés alakjában (34. §.) közvetlenül van jogorvoslatnak helye, épen nem szükséges, hogy a kiküldő bíróság az eljárást jóváhagyja vagy a beterjesztett jegyzőkönyvet *jóváhagyóan* vegye tudomásul és ezáltal azt jelentse ki, hogy az eljárás csak e jóváhagyás következtében lesz jogérvényes. Sőt ily eljárás határozottan hibás, és az előterjesztéssel össze nem fér; mert a kiküldöttnek eljárása az által válván jogerőssé, hogy az

[1] Lásd a 11. §. hasontárgyú intézkedését. — Az árverés meg nem tartásánál felmerült költség az utóbb megtartott árverés alkalmával és nem külön kérelmi úton állapítandó meg. (Budapest kt.)

[2] Pécsi kt. határozattárába felv. 4. sz. polg. hat. (Igazs. közl. XII. 196. l.)

[3] Marosvásárhelyi kt. határozattárába felv. 7. sz. polg. hat. (Igazs. közl. IV. 338. l.)

[4] Budapesti tb. 3. számú t. ü. hat.

ellen előterjesztést nem adnak be, vagy hogy a bíróság az előterjesztést elveti; ha a bíróság az előterjesztés beadására kiszabott határidő lejárta *előtt* mondja ki a jóváhagyást, ez időelőtti; ha a határidő lejárta *után* mondja ki és előterjesztést be nem adnak, akkor felesleges; ha pedig előterjesztés beadásának daczára és ennek érdemleges elintézése előtt veszi a jegyzőkönyvet jóváhagyó tudomásul, ez mint a jogorvoslatnak elintézését præoccupáló kijelentés éppen helytelen. (Lásd a 91. §. magyarázatát).

A birói végrehajtónak járó díjak és költségek összege tekintetében az 1871:LI. t. cz. 21., 24—27. §-ai, az 1875:IX. t. cz. 5. §-a, az ennek végrehajtása tárgyában 1875. évi 26020. sz. a. kiadott, és az 1891. évi 31158. számu igazságügyministeri rendelet szabályai irányadók.[1] A kir közjegyző díjairól az 1880:LI. t. cz. 25. és 26. §-a, az itélőbirák és birósági hivatalnokok mint kiküldöttek díjairól és költségeiről az Ü. Sz. 258. és 259. §-a és az 1896. évi 21124. sz. igazságügym. rend. intézkedik (Igazs. közl. V. 5. sz.). Az 1875. évi 26020. sz. igazságügym. rend. 27. §-a szerint különösen a bir. végrehajtó fel van jogosítva, hogy a mennyiben bíróilag megállapított díjai és költségei felhivásra azonnal ki nem fizettetnek, fizetési meghagyás kibocsátását és ennek sikertelensége esetén a végrehajtás elrendelését is kérhesse.

Az ügyvédi képviselet mellett kért és foganatosított végrehajtásból kifolyóan a birói végrehajtó részére bíróilag megállapított dijaknak és költségeknek megfizetésére pedig első sorban az ügyvéd kötelezendő.[2]

28. §.

Úgy a végrehajtást elrendelő, mint a végrehajtás foganatosítására megkeresett bíróság, a végrehajtást szenvedő kérelmére a végrehajtást felfüggeszteni, vagy kisebb terjedelemre szorítani köteles, ha a végrehajtást szenvedő közokirat által igazolja a következő tények valamelyikét:

a) hogy azon határozatot, melynek alapján a végrehajtás elrendeltetett, a felsőbb bíróság, jogerőre emelke-

[1] A bir. végrehajtó különböző községekben, de egy napon teljesített végrehajtási cselekményeiért napi díját csak egyszer, még pedig az Ü. Sz. 259. §-a értelmében az illető ügyfelek között megosztva számíthatja fel. (Győri kt. 1. számú, és a kassai kt. 3. számú polg. döntvénye. A midőn a bir. végrehajtó egy napon, székhelyére visszatérés nélkül, egyik községből a másik községbe menve, különböző községekben foganatosít végrehajtási cselekményeket, őt az 1875:IX. t. cz. 5. §-ában megjelölt dijszabályzatban megállapított fuvardij megosztva illeti meg. (Szegedi kt. 2. sz. polg. döntv. 2. p.)

[2] Kassai kt. határozattárába felv. 5. sz. polg. hat. (Igazs. közl. VIII. 143. l.)

dett határozat által egészben vagy részben megváltoztatta, vagy póteljárás elrendelése nélkül az egész eljárást megsemmisítette;

b) hogy halasztó hatálylyal nem biró igazolás, perújítás, semmiségi per avagy a végrehajtás megszüntetése, korlátozása, vagy felfüggesztése iránt indított, de halasztó hatálylyal nem biró kereset folytán hozott jogerejű határozattal a végrehajtás alapjául szolgáló határozat egészben vagy részben megváltoztattatott, hatályon kívül tétetett, felfüggesztetett vagy megsemmisíttetett.

A bíróság ezen esetekben a körölményekhez képest, a már foganatosított végrehajtási cselekmények hatályon kívül tételét is megrendeli.

A §. felsorolja az eseteket, a melyekben a végrehajtást szenvedő egyszerű *kérelmére* kell a végrehajtást felfüggeszteni vagy kisebb terjedelemre szorítani; mig a 30. és 31. §-ok azt az eljárást szabályozzák, mely szerint a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése *kereset* következtében itélet által történik. A végrehajtást szenvedő azt a kérelmét vagy a végrehajtást elrendelő, vagy az ezt foganatosító bírósághoz intézheti; és ha a végrehajtást elrendelő bírósághoz fordult, ez határozatát — ha kérelmének helyt adott — közölni fogja érvényesítés végett a foganatosító bírósággal.*

A törvény határozottan csak *felfüggesztésről* intézkedik; tekintve azonban, hogy a «felfüggesztés» a törvényjavaslat azon intézkedéséből maradt hátra, mely szerint e kérdésre nézve első sorban a kiküldött határozott volna, a kit a végrehajtás megszüntetésével megbizni természetesen nem lehetett; és tekintve, hogy a §. utolsó bekezdése szerint a körülményekhez képest a már foganatosított végrehajtási cselekmények hatályon kivül tehetők: kétséget nem szenved, hogy oly esetben, a mikor a végrehajtás alapjául szolgáló határozat jogerejüleg *egészen* megváltozott, vagy az eljárással együtt megsemmisült, a felfüggesztés lényegileg egyenlő lesz a megszüntetéssel. A végrehajtás kisebb terjedelemre szorításának pedig akkor van helye, a mikor a végrehajtás alapjául szolgáló marasztaló határozatot a felsőbb bíróság csak részben változtatta vagy semmisítette meg, vagy a mikor a végrehajtást meg nem szüntette, hanem csak korlátozta.

* A ministeri javaslat szerint a felfüggesztés vagy kisebb terjedelemre szorítás a kiküldöttnek hatáskörébe tartozott volna (519. §.); az országgyülés igazságügyi bizottsága azonban «nem talált elég garantiát abban, hogy a végrehajtás felfüggesztésének fontos kérdése a kiküldöttre bizassék».

Mivel a törvény a végrehajtás alapjául szolgáló «határozatról» és a felsőbb «bíróságnak» ezt megváltoztató, megsemmisítő határozatáról tesz csupán említést. az 1. §. *d)* pontja s a *h)* pont esetei közül a közigazgatási s pénzügyi hatóságok határozatai alapján elrendelt végrehajtás eseteiben a 28. §. nem alkalmazható. Ellenben az 1. §. *g)* pontja alapján folyamatba tett végrehajtás eseteiben helye van a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek, nem ugyan a 28. §-nál fogva, hanem a 2. §. utolsó bekezdése és az 1874: XXXV. t. cz. 120. §-a alapján.

A felfüggesztés iránti kérelem fölött az ellenfél meg nem hallgattatván, a kérvény alapjául tett tényt *közokirattal* kell igazolni. A törvény által felsorolt felfüggesztő és megszorító hatályú tények tekintetében megjegyezzük:

ad a) Ez az eset előfordulhat az 1. §. *b)* pontja alapján elrendelt végrehajtásoknál (lásd ennek magyarázatát). Az a rendelkezés, mely szerint a felsőbb bíróság határozatának, hogy felfüggesztő hatálylyal birjon, jogerejünek kell lennie, tetemesen módosult, a mióta a Ptrs N. 37. §-a a S. E. 117. §-a által hatályát vesztette. *Rendes* eljárásban a másodbíróság helybenhagyó ítéletét (Ptrs N. 48. §.) csak a kir. curia változtathatja vagy semmisitheti meg, ennek ítélete pedig minden körülmények között jogerejű. *Sommás* eljárásban, ha a S. E. 117. §-a értelmében hozott ítélet volt a végrehajtás elrendelésének az alapja: a felebbezési bíróság 159. §-hoz képest maga korlátolhatja a végrehajtást. Ha nem teszi: ítélete alapján — mielőtt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére szóló határidő lejárt, valamint ha ezen idő alatt felülvizsgálatot kértek (S. E. 138., 191. §§.) — a végrehajtás felfüggesztését kérni nem lehet.* Ha a végrehajtás alapja a felebbezési bíróság végrehajthatónak nyilvánított ítélete (S. E. 159. §. 2. bek.): a felülvizsgáló bíróságnak ezt az ítéletet megváltoztató vagy «feloldó» határozatánál fogva természetesen feltétlenül lehet a végrehajtás felfüggesztését kérni, miután az ellen további felebbvitelnek helye nincsen. A felebbezés nyilvános előadása esetében a S. E. 159. §-ában foglalt rendelkezések nem alkalmazandók (179. §.); ennél fogva ily esetben, ha az elsőbirósági itélet alapján a S. E. 117. §-ához képest végrehajtás folyik, ennek felfüggesztése tárgyában egészen a

* Hiba a S. E. 159. §-ában az, hogy a felebbezési bíróság az elsőbirósági itélet végrehajtását csak akkor korlátolhatja, «ha a felebbezési tárgyalás folytatásának elhalasztása válik szükségessé», de nem egyszersmind, ha az elsőbíróság itéletét megváltoztatta vagy feloldotta. A törvényhozás nyilván feltette, hogy ily itélet alapján a végr. t. 28. §-a szerint föltétlenül lehet kérni a végrehajtás korlátozását — holott a törvény *jogerőre emelkedett* felsőbb birósági határozatot kiván.

jelen törvény 28. §-a értelmében kell eljárni, vagyis a végrehajtást csak akkor kell felfüggeszteni, ha az ennek alapjául szolgáló itéletet megváltoztató vagy «feloldó» határozat jogerejüvé vált. Megjegyzendő, hogy a S. E. 165. §-a az itéletnek kétféle feloldását ismeri, azt, a melynél fogva a felebbezési biróság az ügyet a hiányok kijelölésével tárgyalás és ujabb itélethozatal végett az elsőbirósághoz visszautasítja (a mely tehát a Ptrs 108. §-a szerinti feloldásnak felel meg); és azt, a melylyel ily visszautasítás nélkül az eljárást megszünteti (a mely tehát eredményében egyenlő a Ptrs N. 40. §-a szerinti megsemmisítéssel). Az utóbbi feloldás a jelen szakasz alkalmazásánál avval a hatálylyal bir, a melylyel a Ptrs N. az itélet megsemmisítését ruházta fel (S. E. 231. §.). Ellenben nincs helye a végrehajtás felfüggesztésének az elsőbb helyen említett feloldó határozat alapján, ép oly kevéssé, mint a rendes eljárásban oly végzés alapján, mely az alsóbb biróság itéletét feloldotta (lásd a 39. §. *b)* pontját). Valamint nincs helye a végrehajtás felfüggesztésének oly felsőbb birósági határozat alapján, a mely csupán a végrehajtás alapjául szolgáló itéletet, vagy ezt és az eljárás egy részét semmisítette meg (illetve oldotta fel); hanem szükséges az *egész eljárást* megsemmisítő (megszüntető), tehát oly határozat, mely szerint a felsőbb biróság a perbeli eljárást a tárgyalástól kezdve szabálytalannak találta.

ad b) A halasztó hatálylyal nem biró igazolásról és a perújításról az 1. §. *a)* pontjánál volt. szó. A semmiségi pert a Ptrs N. 50. §-a, a végrehajtás megszüntetése iránti pert a jelen törvény 30. és 31. §-a szabályozza. — E szavak «halasztó hatálylyal nem biró» csakis az igazolásra, illetve a végrehajtás megszüntetése iránti perre vonatkoznak; mert a perújítás és a semmiségi per a végrehajtásra halasztó hatálylyal semmi körülmények között sem bir. — A felfüggesztő hatályu határozatnak itt is, úgy mint az *a)* pontban, jogerejűnek kell lennie. — A mi pedig annak a határozatnak a tartalmát illeti, a melynek alapján a végrehajtás felfüggesztését kérik, a törvény eme szavai, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló határozat «megváltoztattatott, hatályon kivül tétetett, felfüggesztetett vagy megsemmisíttetett» legyen, nem eléggé találók. *Igazolási* ügyben ugyanis oly határozat bir a végrehajtásra felfüggesztő hatálylyal, a melylyel a biróság az igazolási kérelemnek helyt ad (Ptrs N. 65. §.) és az elmulasztott határnap vagy határidő helyébe ujabbat tűz ki. Hogy a végrehajtás alapjául szolgáló határozat hatályon kivül helyeztetett legyen, nem szükséges. Igy, ha a felebbezési határidő elmulasztása esetében kérik és adják meg az igazolást, a marasztaló határozat hatályban marad, de csak mint olyan, mely ellen a felebbezési határidő nyitva áll, a mely tehát még jogerőre nem emelkedett, a melynek az a hatálya,

hogy végrehajtás alapjául szolgálhasson, az 1. §. *b)* pontjában említettek kivételével fel van függesztve.

Perujítás esetében annak a jogerejü határozatnak van a végrehajtásra felfüggesztő, sőt lényegileg megszüntető hatálya, a mely az alapperbeli marasztaló itéletet hatályon kivül helyezi, *és* megváltoztatja. Néha a bíróság a perujítási kérelemnek helyt adván, az alapperbeli itéletet hatályon kivül helyezi, de nyomban ugyanily itéletet hoz. Ily itélet a végrehajtás felfüggesztésére természetesen nem alkalmas. Ugyszintén nem lehet a végrehajtás felfüggesztését kérni — daczára a Ptrs N. 48. §-ának — a rendes ujított perben hozott, az alapperbeli marasztaló itéletet megváltoztató két egybehangzó itélet alapján, ha a másodbirósági itéletet megfelebbezték; mert a törvény a felfüggesztéséhez határozottan jogerejü — nem pedig végrehajtható — itéletet kiván. — *Semmiségi perből* kifolyóan az eljárás megsemmisítését kimondó jogerejü itélet alapján van a végrehajtás felfüggesztésének, illetve megszüntetésének helye. — *Végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése* iránti perben hozott itélet bemutatása a végrehajtás felfüggesztése vagy kisebb terjedelemre szorítása végett, tulajdonképen annyi, mint ennek az itéletnek *végrehajtása*; és a végrehajtási eljárástól csak annyiban tér el, hogy a megitélt jog érvényesítése a végrehajtás foganatosítására megkeresett bíróságnál is, tehát nem a per bíróságánál (30. §.) kérhető.

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti kereset következtében hozott határozat a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot soha sem változtatja meg, hatályon kivül nem helyezi, fel nem függeszti és meg nem semmisíti; mert a pert csupán a *végrehajtás* megszüntetése stb. végett indítják. A *b)* pont vonatkozó kitételét tehát * úgy kell érteni, a mint a 39. §. *d)* pontja helyesen fejezi ki: hogy felfüggeszteni vagy kisebb terjedelemre szorítani kell a végrehajtást «a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt indított, de halasztó hatálylyal nem biró kereset következtében a végrehajtás megszüntetését, korlátozását vagy felfüggesztését kimondó jogerejü itélet alapján».

A §-ban felsorolt valamennyi esetben, csupán az igazolásra nézve némi eltéréssel, ha a végrehajtást szenvedő a végrehajtás felfüggesztését nem kérte vagy nem kérhette, és ha ezért a végrehajtató már kielégítést nyert: a 40. szakasz szerint visszvégrehajtásnak van helye. A 28. §-ban felsorolt, de *jogerőre nem emelkedett* határozatoknak halasztó hatályát a végrehajtás foganatosítására a 39. §. szabályozza.

Azok a körülmények, a melyeknek fenforgása esetében a bíróság

* A tjavaslatban az igazságügyi bizottság által tett pótlás.

a már foganatosított végrehajtási cselekményeket hatályon kivül helyezheti (utolsó bek.), azok: hogy a felmutatott közokirat a mellett tanuskodjék, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló határozat hatályát teljesen elvesztette; és hogy a végrehajtási cselekmény hatályon kivül tétele harmadik személy szerzett jogát ne sértse. Ennélfogva a jogerőre emelkedett árverést felfüggesztés iránti kérvény következtében hatályon kivül helyezni nem lehet, és a kérvény ez esetben csak a vételárnak a végrehajtató részére való kiszolgáltatását gátolja.

A §-sal kapcsolatban arra a kérdésre kell még felelni: vajjon jogosítva van-e a *büntető bíróság* vagy a vizsgáló biró polgári perből kifolyó végrehajtás felfüggesztését elrendelni, és a végrehajtást foganatosító bíróság az ez irányban érkezett megkeresést köteles-e teljesíteni vagy sem? Hogy a büntető bíróság erre jogosítva nincs, ez alig szenved kétséget; mert arra, hogy a tisztán magán természetű jogot megitélő birói határozatnak érvényesítését közvetlenül megakaszsza, a büntető bíróságot és a vizsgáló birót a törvény fel ne hatalmazza;[1] és mert a Ptrs 321. §-a szerint a büntető bíróság még a magánperben hozott birói *itéletet* sem helyezheti hatályon kivül, és a bűnösséget kimondó jogérvényes itélet is a polgári bíróság előtt indítandó perujításnak szolgálhat csak alapul; annál kevésbbé birhat tehát a büntető bíróság joggal arra, hogy a polgári bíróság itéletének hatályon kivül helyezése iránti minden törvényes eljárás mellőzésével egyenesen a polgári itélet *végrehajtásának* felfüggesztése iránt intézkedjék. Ennél fogva a büntető bíróság vagy a vizsgáló biró ily tárgyu *megkeresésének* a végrehajtást foganatosító bíróság, melyre nézve a végrehajtási törvény szabályai irányadók, és a mely a végrehajtást csupán e törvény 28. §-ához képest függesztheti fel, megfelelni nem köteles. Máskép áll a dolog, ha büntető bíróság a végrehajtás felfüggesztését *határozatilag* kimondaná és a megkeresésben kiemelné, vagy a végrehajtást szenvedő igazolná, hogy a bemutatott határozat a végrehajtató irányában jogerejüvé vált. Akkor igenis végre kell hajtani a büntető bíróság határozatát; mert bár jogilag nem helyes, arra nézve, a ki az ellen a kellő jogorvoslattal nem élt, a fenforgó esetben mégis törvény erejével bir.[2]

[1] Az 1896: XXXIII. t.-cz. 490. §-a szerint a büntető bíróság csak a *jogügyletet* nyilváníthatja érvénytelennek, és az ebből folyó jogkövetkezmények iránt határozhat, «ha a vádlott bünössége valamely *vele kötött jogügyletnek* érvénytelenségét vonja maga után.

[2] Lásd még a kapcsolatos 39. §-t. — V. ö. német ptrs. 775., osztr. végr. t. 39. §-át.

29. §.

A marasztalt fél ellen elrendelt csőd hatályára, és a csőd elrendelése előtt foganatositott végrehajtásoknak mi módon való folytatására nézve, a csődtörvény rendelkezései alkalmazandók.

Az 1881 : XVII. t.-cz. ide vonatkozó főbb határozatai a következők:

A csődnyitás joghatálya kiterjed a vagyonbukottnak végrehajtás alá vonható (tehát végrehajtásilag már le is foglalt) összes vagyonára (1. §.). A csődnyitás hatályának kezdete után a csődtömeghez tartozó dolgokra a vagyonbukott tartozása alapján, a csődtömeg elleni hatállyal biztosítást, zárlatot vagy végrehajtást elrendelni, vagy az elrendeltet foganatosítani nem lehet, és ha foganatosíttatott, az joghatállyal nem bir (22. §.). A csődnyitás hatályának kezdete előtt szerzett zálogjognak a tömeghez tartozó dolgokra vagy jogokra leendő érvényesítése végett a végrehajtást a csődnyitás után is lehet elrendelni és foganatosítani (13. §.). Azok a hitelezők, kik valamely dologi jog alapján a vagyonbukott bizonyos vagyonából külön kielégítést igényelhetnek, követeléseiket a csődhitelezők megelőzésével érvényesíthetik (52. §.). Azok a hitelezők, a kiket külön kielégítési jog illet. igényeiket úgy, mint csődön kivül érvényesíthetik; kötelesek azonban törvényes lépéseiket a tömeggondnok ellen intézni. Az eljárás rendszerint a csődbíróság előtt indítandó meg (152. §.). Ha azonban az ügy a törvényk. rendts szerint dologi vagy telekkönyvi bíróság hatáskörébe tartozik, vagy ha a per a csődnyitás előtt más bíróságnál már megindíttatott, az illetőség tekintetében a törvényk. rendts szabályai szolgálnak irányadóul (153. §.). A végrehajtási árverést a végrehajtási joggal biró bármelyik zálogos hitelező követelheti. Ha jelzálogos hitelező az általa kieszközlött végrehajtási árverés foganatosítását vagy a vételár felosztását késlelteti, a tömeggondnoknak jogában áll a végrehajtási lépéseket folytatni (175. §.). A külön kielégítés alapjául szolgáló dolgok jövedelmének és vételárának felosztása a törvényk. rendts értelmében történik (176. §.). A hitelezők, a kiknek követelései meg nem támadtattak, vagy per útján megállapíttattak, a közadós ellen végrehajtást intézhetnek (238. §.).

30. §.

Ha a végrehajtónak végrehajtási joga egészben vagy részben elenyészett, vagy időhaladék engedése által felfüggesztetett: a végrehajtást szenvedő a végrehajtásnak

megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt a következő esetekben indithat keresetet:

a) birói határozatokon alapuló végrehajtások eseteiben: ha a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti kérelem olyan ténykörülményen alapul, a mely a határozat hozatalát megelőző peres eljárás befejezése után merült fel;

b) perbeli egyezségen alapuló végrehajtások eseteiben: olyan ténykörülmény alapján, mely az egyezség után következett be;

c) közjegyzői okiratok alapján elrendelt végrehajtások eseteiben: olyan ténykörülmény alapján, mely a végrehajtást elrendelő végzés kézbesítése után merült fel, avagy egyébként az 1874 : XXXV. t.-cz. 113. és következő §-okban szabályozott kifogás utján nem érvényesíthető.

A kereset a végrehajtást elrendelő bíróságnál adandó be, s jegyzőkönyvi, illetőleg sommás úton tárgyaltatik, és itélet által döntetik el.

Két egyenlő itélet ellen további felebbezésnek helye nincs.

A végrehajtás megszüntetése iránt indítható a kereset,[1] ha a végrehajtási jog *egészben* elenyészett; korlátozása iránt, ha *részben* enyészett elé; felfüggesztése iránt pedig, ha a teljesítésre nézve *időhaladék* engedtetett.

Hogy mily természetű ténykörülmények legyenek azok, a melyeknél fogva a végrehajtási jog elenyészik, annak részletes kifejtése az *anyagi* jog feladata. A kétfelüli jogszabályok közötti kapcsolat helyreállítására itt mégis meg kell jegyezni a következőt:

A kérdéses ténykörülményeknek alkalmasoknak kell lenniök arra, hogy azok alapján a «*végrehajtási jog* elenyészszék», alkalmasoknak tehát nem magának a bíróilag megitélt vagy általában végrehajthatóan megállapított igénynek, hanem annak a jogosultságnak elenyésztetésére, hogy az igényt törvényesen sanctionált kényszer útján lehessen érvényesíteni. A megkülönböztetés azért fontos, mert habár a kötelmet megszüntető okok (teljesítés — különösen fizetés[2] — beszá-

[1] Hogy a beadványt kérelemnek és nem keresetnek czímezték, az eljárás megsemmisítését nem vonja maga után. (Curia 1886. évi 3369. sz.)

[2] A fizetéssel azonban nem azonos hatályú a marasztalási összegnek birói kézbe történt letétele. A letétel tehát a végrehajtás megszüntetése

mítás,[1] megszüntető szerződés, újítás, egyesülés, halál, elévülés) és a végrehajtási jogot elenyésztető okok rendszerint fedik egymást, kivételesen mégis egyrészt az az ok, a melynél fogva a megállapított igény megszünik, nem vonja maga után a végrehajtási jog megszünését,[2] másrészt meg elenyészhet a végrehajtási jog, az azzal biztosítva volt követelés fenmaradása mellett.[3]

Az *alaki* jog szempontjából nem lehet a 30. §-ának megfelelő keresetet indítani a 28. §. *a)* és *b)* pontjaiban említett határozatok alapján, miután ezeknél fogva a végrehajtás megszüntetése *kérhető*, ily alapon tehát per indítására törvényes szükség nincsen. Ha alperes a végrehajtás megszüntetését kérte, és a perben a végrehajtási jognak csak részben elenyészte bizonyúlt: a végrehajtás korlátozását lehet kimondani, mivel a megszüntetés iránti kérelemmel össze lehet kapcsolni azt is, hogy a végrehajtató a jogtalanul felvett összeg visszafizetésére köteleztessék.[4] A felfüggesztés terjedelme tekintetében az engedett időhaladék irányadó; és a felfüggesztésnek itélet által kijelentését nem gátolhatja az, hogy az itélet hozatalakor az időhaladék talán már lejárt, mivel ez esetben is a haladék birói megállapításának az lesz az eredménye, hogy az annak lejárta előtt tett végrehajtási intézkedések hatálytalanokká válnak.

Ad a) A peres eljárás be van fejezve abban a határidőben, a melyben a perfeleknek az itélet hozatala előtt utolsó alkalmuk van a perre nézve az eljáró bíróság előtt nyilatkozni; tehát ha a bíróság külön bizonyító eljárást nem rendelt, rendes eljárásban a viszon-

iránti keresetnek nem szolgálhat alapjául (budapesti kt. 1885. évi 14815. sz.), még akkor sem, ha a végrehajtást szenvedő a letett összeget a végrehajtatónak kiadatni kérte, de ez az összeget fel nem vette. (Curia 1889. évi 9248. sz.)

[1] Budapesti kt. 1886. évi 52319. sz.

[2] Például: újítás esetében (ha ennek a biztosító mellékjogokra való hatását nem az osztr. p. tkönyv 1378. §-a, hanem a magyar Tervezet 1321. §-a értelmében construáljuk) a régi követelést biztosító végrehajtási zálogjog az új követelés biztosítására is szolgál. Vagy: annak halála következtében, a ki személyesen köteles valamit teljesíteni, a kötelem megszünik ugyan, de ha a bíróság ellene — még életében — a 222. §-hoz képest pénzbüntetést állapított meg és ezután a megállapított összeg biztosítása végett ellene kiel. végrehajtást rendelt el: utóbb bekövetkezett halála nem fogja a további végr. jogot elenyésztetni és megakadályozni azt, hogy az összeget a lefoglalt vagyontárgyakból — az örökösök ellen folytatott végrehajtás útján — meg lehesszen venni.

[3] Például: a végrehajtató a követelés fentartásával a foglalás által nyert zálogjogról lemond. Ezért szűkre és nem helyesen fogta a kir. Curia a végr. jog elenyészését, a midőn kijelentette, hogy «a végrehajtás-megszüntető per alapját az képezi, hogy a végrehajtási jog a *követelésnek fizetés vagy más módon való elenyészése következtében* megszünjék». (1899. évi 18073. sz.)

[4] Curia 1896. évi 1101. sz.

válasz, ha pedig végiratot is adtak, az ellenvégirat benyújtásakor, illetve az erre kitüzött határidő lejártakor; jegyzőkönyvileg tárgyalt perben a törvény szerint vagy kölcsönös beleegyezéssel a tárgyalás befejezésére megállapított idő lejártával; sommás perben a tárgyalás bezártakor (S. E. 102. §. 1. bek.). Ha a rendes eljárásban külön bizonyító eljárás előzte meg az itéletet, az észrevételek előterjesztésével, illetve az erre szolgáló határidő lejártakor. Az ezeken a határidőkön túl, bár még az itélet hozatala előtt felmerült ténykörülmények a megszüntetési vagy felfüggesztési kereset alapjául szolgálhatnak;[1] de nem azok, a melyek oly időből valók, mely után a félnek még joga és alkalma volt a bíróság előtt nyilatkozni. Így ha az alperes a végirat beadása után és az ellenvégirat beadására kitűzött határidő előtt fizetett, ezt a körülményt végrehajtás megszüntetése iránti kereset útján nem érvényesítheti, habár ellenvégiratot tényleg be nem adott.

Ad c) Az e pontnál fogva indított kereset alapjául szolgáló ténykörülménynek *általában* olyannak kell lennie, a mely az 1874 : XXXV. t.-cz. 113. s köv. §-aiban szabályozott kifogás útján nem érvényesíthető; és pedig vagy azért nem, mert csak a végrehajtást elrendelő végzés kézbesítése után merült fel, és az előbb hozott végrehajtási végzés ellen irányzott kifogás alapjául e miatt nem szolgálhat;[2] vagy azért nem, mert a megszüntetési kérelem alapjául vett ténykörülmény okirattal nem bizonyítható (1874 : XXXV. t.-cz. 117. §.). Ez utóbbi esetben az idő tekintetében elég, ha a ténykörülmény a közjegyzői okirat keletkezése után merült fel.[3]

Végrehajtás megszüntetése vagy felfüggesztése iránti kereset csupán «birói határozatok, perbeli egyezség és közjegyzői okiratok» alapján elrendelt végrehajtások folyamán lévén indítható, közigazgatási és pénzügyi hatóságok határozatai alapján (l. §. *h*) elrendelt végrehajtás esetében ily keresetnek helye nincs;[4] valamint helye nincs biztosítási végrehajtás ellenében.[5] A kereset feltételezi azt, hogy az

[1] Curia 1883. évi 911. sz.

[2] Habár tán helyesebb lett volna a határidőt a végrehajtási végzés hozataláig, sőt a végrehajtási kérvény beadásáig visszavezetni; mivel bajos a végr. végzést kifogással oly körülmény alapján megtámadni, a mely a végzés kézbesítése előtt ugyan, de hozatala után merült fel.

[3] Curia 1888. évi 8829. sz.

[4] Budapesti kt. 1887. évi 31400. sz. Nem helyeselhető a Curiának az a kijelentése, hogy «a 30. §. nem zárja ki azt, hogy a közigazgatási határozatok alapján elrendelt végrehajtásoknál alkalmaztassék». (1894. évi 10970. sz.)

[5] Budapesti kt. 1885. évi 2329. sz. Nem habozunk egyenesen elhibázottnak állítani a kir. Curia ama határozatait, melyek szerint «a 30. §. csak a végrehajtási jogról szól, ez pedig mint általános jogi fogalom mind a *biztosítási*, mind a kielégítési végrehajtási jogot magában foglalja» (1892 évi 8864. sz., 1895. évi 690. sz. 1896. évi 164. sz.). Az 1. §. mellett kifej-

arra alkalmat szolgáltató végr. határozat vagy cselekmény jogerejüleg fennálljon; ha tehát ez a határozat felfolyamodással, illetve a cselekmény előterjesztéssel meg van támadva: a kereset fölötti tárgyalást a felfolyamodás vagy előterjesztés eldöntéseig fel kell függeszteni.[1]

Záros határidőt a kereset beadására a törvény ki nem tűz, és a keresetnek csupán halasztó hatályát tételezi fel ily határidő alatti beadástól (31. §.).[2] Ha a keresetet e záros határidő alatt folyamatba nem tették, vagy azt, hogy a kereset halasztó hatálylyal birjon, nem kérték, a kereset értelmében hozott itéletet a 36. §. és a 39. §. *d)* pontja, illetve a 28. §. *b)* pontja értelmében kell érvényesíteni. (Lásd e §-oknak és a 31. §-nak magyarázatát.) — A keresetet közvetlenül a végrehajtást elrendelő bíróságnál kell beadni,[3] még pedig az alapvégrehajtást elrendelő bíróságnál abban az esetben is, a mikor a keresetre a folytatólagos végrehajtás szolgáltatta az alkalmat.[4] Az illetékességre nézve a külföldi, illetve az osztrák bíróságok határozatai alapján elrendelt végrehajtások eseteiben lásd a 3. §. magyarázatát.

Egyébiránt a §-ban úgy a perútra, mint a felebbviteli rendszerre nézve foglalt különleges, kedvezőbb intézkedés nem zárja ki azt, hogy a végrehajtást szenvedő, ha e kedvezményeket igénybe venni nem kívánja, a végr. zálogjog telekkönyvi kitörlése iránti keresetet a Ptsr N. 6. §-ában megjelölt bíróságnál tehesse folyamatba.[5] A sommás eljárás szempontjából megjegyzendő: A 159. §. szerint a felebbezési bíróság a 117. §. értelmében végrehajtható elsőbírósági itélet végrehajtását korlátolhatja. Ennek a szakasznak segélyével tehát némileg ugyanazt a czélt lehet elérni, mint a jelen §. szerinti eljárás útján. Az utolsóelőtti bekezdésben említett «jegyzőkönyvi úton» való tárgyalás (Ptrs

tettük már, hogy a törvény I. czímében («általános határozatok») csupán az 1. §. intézkedik *kielégítési* végrehajtásról, habár kétségtelen, hogy a törvény egyszerűen «végrehajtás» czímével tárgyalt sok szabályában kizárólag *kielégítési* végrehajtást ért. Így a 30. §-ban is, a melynek *a)* pontja egész határozottan az 1. §. *a), b), c), e), f)* pontjaira, *b)* pontja az 1. §. *d)* pontjára, *c)* pontja az 1. §. *g)* pontjára vonatkozik. A 223. §. 1 bekezdésére, a 225. és a 227. §. szerinti biztosítási esetekre semmikép sem lehet a 30. §. szabályait alkalmazni. Különben is a biztosítási végrehajtásra vonatkozólag a 232. §. oly eljárást állapít meg, a mely a 30. §. szabályainak alkalmazását feleslegessé teszi.

[1] Budapesti kt. 1886. évi 1705. sz.

[2] A kereset tehát beadható az elrendelt végrehajtás foganatosítása előtt is (Curia 1886. évi 886. sz., 1889. évi 1116. sz., 1894. évi 1933. sz.).

[3] Eltérően a Ptrs. 374. és a tjavaslat 522. §-ától. A végrehajtást foganatosító bíróság a nála helytelenül beadott keresetet hivatalból visszautasítani köteles és nem teheti át a keresetet a végrehajtást elrendelő bírósághoz. Curia hat.

[4] Curia 1884. évi 2227. sz. — Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 36. sz.

[5] Curia 1890. évi 6471. sz. — ha ugyan végrehajtási zálogjogra vonatkozólag kitörlési keresetnek helye van. Lásd a 136. §-nál.

144. §.) a kir. törvényszéknél indított perre szól, «sommás út» alatt pedig az 1893 : XVIII. t.-cz. szerinti eljárást kell érteni (S. E. 229. §. 1. bek.). Az utolsó bekezdés rendelkezése a S. E. 229. §. 3. bekezdésénél fogva bővül annyiban, hogy a sommás eljárás útján tárgyalt perekben, ha a felebbezési bíróság az eljáró bíróság itéletét helybenhagyta, felülvizsgálati kérelemnek helye nincs.*

31. §.

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti kereset, a végrehajtás folytatására halasztó hatálylyal csak akkor bir, ha eredetiben bemutatott közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyított tényen alapul, s egyszersmind vagy a végrehajtás foganatosításától, illetőleg a végrehajtási jog telekkönyvi bejegyzését tudató végzés kézbesítésétől számított három nap alatt, avagy ha a végrehajtási jog későbbi tény folytán szünt meg, az ezen tény felmerülte után foganatosított további végrehajtási eljárás befejezésétől, illetőleg a bíróság vagy a kiküldött által hozott végzésnek kézbesítésétől számított három nap alatt adatik be.

Az iránt, hogy a kereset halasztó hatálylyal bir-e vagy nem, a bíróság a tárgyalást elrendelő végzésben határoz, s a mennyiben a végrehajtás folytatását felfüggeszti: a kiküldöttet, illetőleg a megkeresett hatóságot haladéktalanul értesíteni köteles. A kereset alapjául szolgáló okirat eredetije a bíróságnál megtartandó.

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt beadott, nyilván alaptalan halasztó hatályú kereset, 500 forintig terjedő pénzbirsággal büntettetik.

A kereset halasztó hatályának két előfeltétele van: 1. hogy eredetiben bemutatott közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal (Ptrs 167., 168. §§.) bizonyított tényen alapuljon; 2. hogy három napi záros határidő alatt indíttassék.

Ad 1. Nem csak azt kell vizsgálnia a bíróságnak, hogy a megszüntetési vagy felfüggesztési kereset alapjául tett ténykörülmény közokirattal vagy teljes bizonyító erejü magánokirattal igazolva van-e, hanem azt is, hogy az ekkép igazolt ténykörülmény a végrehaj-

* V. ö. az egész szakaszra nézve az osztr. végr. t. 35. és a német prts 767. §-át.

tási jog egészben vagy részben elenyésztetésére vagy felfüggesztésére alkalmas, és a 30. §-ban megállapított határidőkben merült-e fel vagy sem?

Ad 2. A három napi határidőt számítani kell: oly esetben, a mikor a végrehajtás foganatosítása a hely szinén való eljárás által történik (47., 203., 214. §§.), a foganatosítás napjától; a mikor a végrehajtás telekkönyvi bejegyzés által (136., 208., 211., 230. §§.), nem különben a mikor a végrehajtás közpénztárból felvehető követelésre vagy birói letétbe helyezett összegre kiküldött kirendelése nélkül foganatosíttatik (84. §.), a telekkönyvi bejegyzést tudató (tehát nem a végrehajtást elrendelő), illetve a pénztárnál történt foglalásról értesítő végzés kézbesítésétől; végre a mikor a végrehajtási jogot megszüntető ténykörülmény a most említett időpontok után merült fel, a még ezután foganatosított további, helyesebben a legközelebbi[1] végrehajtási cselekménytől, illetve az ily cselekményt tudató végzés kézbesítésétől.[2]

A *halasztó hatály* a végrehajtás foganatosítására abból áll, hogy attól az időponttól kezdve, a melyben az e tárgyban hozott végzés a kiküldöttnek kezéhez, vagy a végrehajtást foganatosító telekkönyvi hatósághoz jutott, további végrehajtási cselekmény el nem rendelhető, és ha már elrendeltetett, nem foganatosítható. Az addig teljesített cselekmények azonban megtartják joghatályukat.[3]

Ha a bíróság a keresetet a tárgyalást elrendelő végzésben halasztó hatálylyal nem birónak mondotta ki, a végzés e része ellen (Ptrs N. 52. §.) felfolyamodásnak helye van a kir. itélőtáblához. Az, hogy a kereset birjon-e halasztó hatálylyal a végrehajtás folytatására vagy se, a pertől független *végrehajtási* kérdés; és ezért e kérdés másodfokú elbirálása a járásbíróság előtt indított és érdemben is ennek részéről elbirálandó sommás kereset következtében nem a kir. tszék, mint felebbezési bíróság, hanem S. E. 230. §-a értelmében a végrehajtási eljárásban másodfoki biráskodást gyakorló kir. itélőtábla hatósági körébe tartozik.[4]

[1] Dósa F.: Jogt. Közl. 1885. 7. sz.

[2] Tehát: ha a követelést a végrehajtási zálogjog tkvi bekeblezését rendelő végzés kézbesítése után fizették ki, az árverési hirdetmény kézbesítésétől.

[3] Ezért az oly megszüntetési kereset, a melyben egyszersmind azt kérik, hogy halasztó hatálylyal felruháztassék — és ezt kifejezetten kérni kell, — a legsürgősebb elintézést igényli.

[4] Kassai kir. itélőt. határozattárába felv, 4. számú hat. (Igazs. Közl. VII. 340. l.) Ugyanezt, de tágabb körre alkalmazva kimondotta a győri kir. itélőtábla 7. számú döntvényében: «Annak másodfokú elbirálása, hogy a kir. járásbíróságok előtt indított valamely keresetnek (1881 : LX. t.-cz. 30. 92. §., 1881 : LIX. t.-cz. 69. s köv. §§.), vagy valamely birói határo-

A halasztó hatályt megtagadó végzés elleni felfolyamodás csupán a 37. §-ban felsorolt cselekményeket halasztja el. Ha tehát az ingó vagyon árverésén befolyt vételárt már kiadták, az ingatlan árverést foganatosították stb. mielőtt a másodbirósági megváltoztató határozat érvényesíthető lett volna, úgy szintén ha az elsőbiróságnak az említett értelemben szóló végzése jogerőre emelkedett, vagy azt, hogy a kereset halasztó hatálylyal felruháztassék, nem kérték, a mennyiben a végrehajtási eljárás teljes lefolyásáig a megszüntetési perben határozat nem keletkezett: a pernyertes felperes a 40. §. *c)* pontja értelmében már csak visszvégrehajtás útján juthat az ő jogához. Ha a bíróság halasztó hatálylyal *nem* biró kereset következtében a végrehajtás megszüntetését, korlátozását vagy felfüggesztését itélettel kimondja, ez az itélet jogerőre emelkedés előtt is a 39. §. *d)* pontja szerint a 36. §-ban körülirt halasztó hatálylyal bir: az itélet jogerőre emelkedése után pedig a 28. §. szerint a végrehajtás felfüggesztése, illetve megszüntetése s a foganatosított végrehajtási cselekmények hatályon kívül tétele kérhető. (L. a §§. magyarázatát.)*

32. §.

A végrehajtás foganatosítását ellenmondással, kifogással vagy ellenszegüléssel gátolni nem szabad.

A kiküldött, a mennyiben a végrehajtási cselekmény foganatosítása szükségessé teszi, a végrehajtást szenvedő lakását es tartályait felnyittathatja és kutatásokat eszközölhet.

Ellenszegülés esetében a végrehajtás az illető törvényhatóság vagy község legközelebbi közbiztonsági közegének segélyével foganatositandó, melyhez a megkeresést a kiküldött közvetlenül intézi. A netalán szükséges katonai karhatalom megszerzése végett a kiküldött a kiküldő bíróság főnökéhez köteles fordulni.

A végrehajtásnak ellenszegülés által való meggátlása esetében a kiküldött a bűnvádi eljárás megindítása végett hivatalból külön jelentést tartozik tenni.

zatnak (1881 : LX. t.-cz. 39. §.) vagy jogorvoslatnak (1881 : LIX. t.-cz. 36., 57., 67., 68. §§. 1893 : XVIII. t.-cz. 138., 210. §§., 1868 : LIV. t.-cz. 323. §.) a keresettel, határozattal, illetve jogorvoslattal összefüggésben levő alapügyből folyó végrehajtásra, illetőleg annak további folyamára van-e halasztó hatálya? a végrehajtásban másodbiróságot gyakorló kir. itélőtábla hatáskörébe tartozik.

* V. ö. az osztr. végr. t. 40. és a német ptrs 769. §-át.

A végrehajtást a lakás és tartályok felnyitásának és kutatásnak segélyével kellő tapintattal és csak akkor kell foganatosítani, a mikor ez a végrehajtási cselekmény sikeres foganatosítása végett okvetlenül szükséges; és a kutatás sohasem terjedhet a végrehajtást szenvedő testén lévő tárgyak átvizsgálásáig, a mely még a büntető eljárásban is csak kivételesen vehető alkalmazásba.[1] A birói kiküldöttnek különösen a végrehajtást szenvedőre címezve postán érkezett levél felbontása, kikutatása s az abban foglalt pézküldeménynek lefoglalása jogában nem áll.[2] A közbiztonsági közeg és a karhatalom megszerzésének módozatait az 1874. évi 8405. s 11144. és az 1882. évi 45130. igazságügym. rendeletek szabályozzák.

A végrehajtásnak ellenszegülés által való meggátlása a büntető törvénykönyv 165. §-a szerint a hatóság elleni erőszak bűntettét állapítja meg, és három évig terjedhető börtönnel büntettetik. Kétségtelen, hogy ha meggátlás következtében a végrehajtás egészben vagy részben sikertelenné válik, a bűnöst a kártérítő kötelezettség is terheli. A §. elhelyezéséből és szövegéből világos, hogy annak rendelkezései csak a végrehajtásra alkalmazhatók, ellenben a 208. és 209. §. szerint tényleg már foganatosított zárlat folyamán bevezetett zárgondnoknak újabb birtokbehelyezésére alkalmazást nem találnak.[3]

Az ellenszegülésről a jelentést nem az eljárásról a kiküldött bírósághoz beadott általános jelentésbe foglalva, hanem külön, közvetlenül a büntető bírósághoz vagy a kir. ügyészséghez intézve kell megtenni.[4]

33. §.

A királyi palotában és általában a királyi udvari épületekben, a királyi ház valamely tagjának laképületeiben és a területen-kivüliség jogát élvezők lakásán végrehajtási cselekmények csak a főudvarnagyi hivatal kiküldöttje, vagy az általa megkeresett birósági közeg által teljesíthetők.

Katonai vagy katonaság használatában levő épületekben végrehajtási cselekmények csak az illető parancsnok

[1] Ha az illető egyént «büntett, vagy fogházbüntetéssel büntetendő vétség *nyomatékos* gyanuja terheli», vagy ha a hatóság előtt szokásos büntetteskép ismeretes (1896 : XXXIII. t. cz. 176. §.) Szerző: Jogt. Közl. 1887. évi 42. sz.; részben másként Lux A.: ugyanott 1887. évi 43. sz.

[2] A pécsi kir. itélőtábla határozattárába felvett 1. polg. határozat. (Igazs. közl. III. 308. l.)

[3] Budapesti kt. 1887. évi 56854.

[4] V. ö. német ptrs. 758., osztr. végr. t. 26. §-át.

értesitése után foganatosíthatók. A parancsnok a végrehajtási cselekmény foganatosításánál való jelenlétel végett katonai személyt bízhat meg.

A területen-kivüliség jogát élvezik: az idegen uralkodók, az idegen államok nagykövetei, rendkivüli követei és teljhatalmu ministerei, a pápai nuncius, a chargés d'affaire-féle közegek, a diplomatiai jellegü s a nem diplomatiai consulok, a nem ellenséges idegen államok csapatai s ugyanezek hadi s egyéb hajói. — A főudvarnagyi (udvari főmarschalli) *hivatal*[1] az ebben a §-ban említett helyiségekben és az extraterritorialis személyek lakásán egyáltalában valamennyi birósági cselekmények végrehajtására illetékes.[2]

A katonai vagy katonaság által használt épületekben a végrehajtási cselekvénynek szándékolt foganatosításáról az illető parancsnok az eljárás napján szóval értesítendő, és annak megtörténte, valamint a foganatosításnál való jelenléttel a parancsnok által megbizott katonai személy neve és állása, esetleg az, hogy ily személy ki nem rendeltetett, a végrehajtási jegyzőkönyvbe beirandó.[3] Ha a laktanya-parancsnok az értesítést hozó birósági közeg megjelenésekor távol van, a laktanya-ügyeletes köteles ezt az értesítést átvenni és a laktanyaparancsnoknak haladéktalanul jelentést tenni. Ha pedig az utóbbi nem található meg vagy nem érhető el azonnal, a jelentés haladéktalanul a laktanyaparancsnok-helyettesnél teendő meg.[4]

34. §.

A végrehajtási eljárás során hozott birósági végzések ellen. a mennyiben a törvény ki nem zárja, felfolyamodásnak, a kiküldött eljárása, végzései és intézkedései ellen pedig előterjesztésnek van helye.

A felfolyamodásra nézve, a mennyiben a jelen törvény különös intézkedést nem tartalmaz, az általános rendelkezések alkalmazandók.

[1] A főudvarnagyi hivatal irodaigazgatójának elnöklete alatt a bécsi orsz. törvényszék négy birájából alakul.

[2] Főudvarnagyi *bíróságnak* Budapesten való felállításáról törvényjavaslatot beterjesztett az igazságügyminiszter a képviselőháznak 1904.márcz.2-án.

[3] 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 14. §. — V. ö. német ptrs. 790., osztr. végr. t. 31. §-át.

[4] 1903. évi 25423. sz. I. M. rendelet.

A végrehajtási eljárás folyamán használható jogorvoslatok tekintetében a törvény azt a szabályt állította fel, a melyet az 1871 : LIII. t.-cz. 50. §-a a birtokrendezési eljárásban, az 1876. nov. 30-án kelt igazságügym. rend. 89. § a a váltóeljárásban, és a volt kir. semmítőszék gyakorlata a pertárnok intézkedéseire nézve már előbb is meghonosított, és melyet a Ptrs N. 55. §-a a rendes perben a bizonyítási eljárás felvételével megbizott birósági tag eljárására és intézkedéseire kiterjesztett: hogy t. i. a bíróság kiküldött közegének cselekményei ellen első sorban a kiküldő bíróságnál kell orvoslást keresni; felfolyamodással pedig a bíróság végzése ellen lehet élni.[1]

Azok a végzések, a melyek a végrehajtási törvényben említett, de itt inkább csak előfeltételeikre s következményeikre nézve szabályozott *perekben* (végrehajtás megszüntetése iránti perben, tulajdoni igényperben stb.) keletkeznek, ide nem tartoznak, és egészen a Ptrs N. III. fejezetének, illetve a S. E. 214. és 230. §-ának szabályai alá esnek. A tulajdonképeni végrehajtási eljárás során hozott birósági végzések elleni felfolyamodásra nézve pedig szabály szerint «az általános rendelkezéseket» kell alkalmazni.

Az «általános rendelkezések» az 1879-iki törvényjavaslatból maradtak hátra, mely szerint a perrendtartás novellája és a végrehajtási törvény *egy* törvénybe lettek volna foglalva. A kettőnek szétválasztása után helyesebb azt mondanunk, hogy a kérdéses végzések elleni felfolyamodásra nézve, a mennyiben a jelen törvény különös intézkedést nem tartalmaz, a Ptrs N. és a S. E. rendelkezései alkalmazandók. Ezek a rendelkezések azonban nagyrészt tüzetesen a peres eljárásra lévén szabva, azoknak a különböző természetű végrehajtási eljárásra való alkalmazása több megjegyzést igényel.

A felfolyamodás a felebbvitelnek egyik neme lévén, a felebbvitelnek a Ptrs N. I. fejezetében tárgyalt általános szabályai[2] a dolog természetének megfelelően a végrehajtási eljárásban is alkalmazást találnak. Ezekhez képest:

1. A felebbvitelnek helytelen elnevezése (felfolyamodás helyett felebbezés) a beadvány visszautasítására indokul nem szolgálhat. (Ptrs N. 25. §.) De alig terjeszthető ki ez a concessio odáig, hogy birósági végzés elleni előterjesztést is felfolyamodás gyanánt kelljen elfogadni

[1] De a birósági végzések ellen jogorvoslatul *csak* felfolyamodással. Az igazolás jogorvoslatának a végrehajtási eljárásban határidő elmulasztása miatt nincs helye. (Budapesti kt. 1885. évi 21537. és 1887. évi 40193 sz.)

[2] De csupán e szabályok, nem pedig oly általános szabályok is, a melyek a S. E-nek a «felebbvitelt» tárgyazó czimében foglalvák. A S. E-ra mint későbbi törvényre a jelen törvény alkotásakor nem gondolhattak, tüzetesen pedig ily szabályok a végrehajtási eljárásra kiterjesztve nincsenek.

és a másodbirósághoz felterjeszteni; mert míg úgy a felebbezést, mint a felfolyamodást (ez utóbbit csupán a jelen törvény 232. §-ában említett eset kivételével) a felek meghallgatása nélkül terjesztik fel és érdemileg a másodbíróság vizsgálja meg, a kettő tehát — legalább az elsőbíróság előtt — csakis az elnevezésben különbözik: addig az előterjesztés fölött valahányszor szükségesnek mutatkozik, a feleket meg kell hallgatni, és a fölött érdemileg az elsőbíróság határoz. A felfolyamodás és előterjesztés között tehát nemcsak *névleges*, hanem az eljárás és az illetőség tekintetében oly *lényeges* a különbség, hogy az előterjesztést felfolyamodásként kezelni annyit tenne, mint az illető fél kérelmétől eltérően, lényeges hibáját kijavítva, fölötte gyámkodva intézkedni.

2. A felfolyamodást — eltekintve a 119. §. esetétől — mindig, járásbíróságnál is irásban kell beadni, és szóval bejelenteni nem lehet; mert habár a Ptrs N. 26. §-a általában a «felebbvitelt» szóval bejelenthetőnek mondja, másrészt ezt csak *sommás* ügyekben engedi, a mi a végrehajtási eljárásra éppen nem alkalmazható; a felebbezésnél ennek sommás perekben *bejelentéséről* határozottan intézkedik (32. §.), ellenben a felfolyamodásnak csupán *beadásáról* emlékezik meg (51. §.); a minél fogva a felebbvitelnek szóval bejelentése csak a felebbezésre értendő. Ugyanez következik a jelen törvény 37., 38., 48., 140., 165., és 186. §-aiból. Ha azonban a bíróság a végzést a 119. §. esetén kívül a felekkel kihirdetés útján közölte, és ez által a feleket a felfolyamodás használatának módjára nézve tévedésbe ejtette: a szóval bejelentett felfolyamodás a bejelentés okából vissza nem utasítható.[1]

3. A mit az ügyvédi kényszerre vonatkozóan a 6. §-nál általánosságban mondottunk, azt különösen a felfolyamodásokra is kell alkalmazni.

4. A felfolyamodást a Ptrs N. 26. §-ánál és az Ü. Sz. 286—297. §-ainál fogva közvetlenül annál a bíróságnál kell beadni, a melynek végzése ellen irányul, illetve harmadbírósághoz való felfolyamodás eseteiben, a melynek végzését a másodbíróság megvizsgálta. A végrehajtási végzés elleni felfolyamodást tehát a végrehajtást elrendelő bíróságnál kell beadni, habár a végzést a végrehajtást foganatosító más bíróság kiküldöttje kézbesítette. Az illetéktelen bíróságnál beadott felfolyamodás hivatalból visszautasítandó.[2] Ha azonban a végrehajtást elrendelő bíróság végzése elleni felfolyamodást a foganatosító bíróságnál adták be, és ez (habár szabálytalanul) az elrendelő bírósághoz

[1] A kassai kir. itélőtábla 2. számú polg. döntvénye.

[2] Budapesti kt. 1885. évi 18766. és 32316. sz. Korábbi időben ellenkezően: 1882. évi 1891. sz. Lásd Szerző: Jogt. közl. 1885. évi 52. sz.

tette át, ez utóbbinak a felfolyamodást el kell fogadnia, ha ő hozzá a kézbesítéstől számított 8 napi határidő alatt beérkezett.[1]

5. A Ptrs N. 27—31. §-ai a végrehajtási eljárásban is egész terjedelmökben alkalmazhatók.

Annak szem előtt tartásával, hogy a S. E. 230. §-a szerint a járásbíróságnak a végrehajtási eljárásban hozott végzése ellen használt felfolyamodás felett továbbra is az illetékes kir. itélőtábla, a másodbirósági végzés ellen használt felfolyamodás felett pedig — a mennyiben ennek helye van — a kir. curia határoz: a Ptrs N. III. fejezetét a végrehajtási eljárásra alkalmazva és tekintettel minden egyes helyen az 1881 : LX. t.-cz. «különös intézkedéseire»: a következő szabályokat nyerjük eredményül:

1. Felfolyamodás jogosultságával bir minden érdekelt fél; ilyen pedig mindenki, a ki a törvény szerint igényt tarthat arra, hogy a megtámadandó végzést neki kézbesítsék vagy kihirdessék. Harmadik személyek jogait esetleg csak a végrehajtás foganatosítása érinthetvén és ezért a végrehajtást rendelő végzés csak a végrehajtatónak vagy a végrehajtást szenvedőnek kézbesíttetvén: harmadik személy ama végzés ellen felfolyamodással nem élhet.[2] Ellenben a bir. végrehajtót a dijai s költségei megállapítása tárgyában hozott birói határozat ellen a felfolyamodási jog megilleti.[3] Hasonlóan megilleti a felfolyamodás az örökhagyó gyermekeit az ezután maradt hagyaték elleni végrehajtás folyamán.[4] Másrészt a végrehajtást szenvedő maga a végrehajtást elrendelő végzés ellen az esetben, ha a végzés neki csak a foganatosításkor kézbesítendő, a végrehajtást pedig még nem foganatosították, a végzés keltétől számítva három hónapon belül (12. §. 3. bek.) felfolyamodással élni nem jogosult.[5]

2. A Prts N. 35. §-ának 2. bekezdése oly esetben, a mikor az elintézendő kérdés valamennyi végrehajtást szenvedőre nézve csak egységesen dönthető el, az eset hasonlóságánál fogva a végrehajtási eljárásban beadott felfolyamodásokra is alkalmazandó, és a felfolyamodás az azzal nem élő végrehajtást szenvedő nevében is beadottnak tekintendő.[6]

[1] A szegedi kt.-nak 4. sz. a. és a marosvásárhelyi kt.-nak 5. sz. a. hozott, a határozattárba felvett polg. határozata. (Igazs. közl. III. 144. és 285. l.)

[2] Budapesti kt. 1885. évi 53822. sz. Lásd a marosvásárhelyi kt. határozattárába felvett, ide is szóló 7. polg. határozatát a 27. §-nál.

[3] A budapesti kt. 2. számu t. ü. döntvénye, habár feltünő, hogy a bir. végrehajtó mint a bíróság kiküldöttje s közege a kiküldő bíróság határozata ellen perrendszerű jogorvoslattal élhessen.

[4] Curia 1882. évi 8131. sz.

[5] Marosvásárhelyi kt. 3. polg. döntv.

[6] A temesvári kt. határozattárában fölvett 3. polg. határozat. (Igazs. közl. II. 42. l.)

3. A felfolyamodás beadására kiszabott 8 napi határidő a végzésnek az illető fél, ennek háznépe, megbizottja vagy az ügygondnok részére történt kézbesítésétől számíttatik. (Lásd a 24. és 25. §§. magyarázatát.) Kétszeri kézbesítés esetében — mely eset előfordul, a mikor a végrehajtást több járásbiróság kiküldöttje foganatosítja, vagy a mikor ingókra és ingatlanokra intézik (6. §. magyarázata) — a felfolyamodás csak az első kézbesítéstől számított 8 nap alatt adható be. A csődtörv. 9. §. 2. bek. az a rendelkezése, hogy a csődnyitásig lejárt záros határnapok helyett a tömeggondnok kérelmére új határnapok tüzendők, a kielégítési vagy biztosítási végrehajtást rendelő végzések elleni felfolyamodásra szabott határidőkre nézve is alkalmazandó.[1] Kihirdetésnek csupán az ingók elárverezéséből befolyt vételárra nézve a kielégítési sorrend tárgyában hozott végzésnél van helye, és ekkor a felfolyamodást azonnal a kihirdetéskor kell bejelenteni és három nap alatt lehet irásban indokolni. (119. §.) Az ingatlanok elárverezése után a kielégítési sorrendet megállapító végzés elleni felfolyamodás határideje 23 nap a sorrendi tárgyalás napjától számítva (199. §.). A felfolyamodási határidő elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs; mivel a Ptrs N. 61. §-a ezt a mulasztást mint igazolhatót nem említi.

4. A Ptrs N. 52. §-ában a peres eljárásra nézve «a per folyama alatt a kereset indításától az itéletig» előfordulóknak felsorolt esetek közül, a melyekben felfolyamodásnak helye nincs, csak három illik a végrehajtási eljárásra. Az első az, a mikor a végzésileg a beadványnak hiánypótlás végett visszaadását rendelik el. A végrehajtási eljárás folyamán az ily végzés elleni felfolyamodást *el kell fogadni*; mert a peres eljárásban az ilynemű végzések által okozott sérelmek orvoslása az ügy értelmében hozott itélet elleni felebbezésben kérhető, azok ellen tehát a felebbvitel általában kizárva nincs; mert a végrehajtási eljárásban az egyes végzések rendszerint nem szolgálnak úgy, mint a perben egy utóbbi ügydöntő határozat előkészítésére, és ennélfogva itt valamely végzés által szenvedett sérelem orvoslása későbbi végzés elleni felfolyamodásban többé nem kérhető; és mert a végrehajtási eljárásban a beadványnak hiánypótlás végett visszaadása sokszor, a mikor t. i. a kivánt pótlás nem teljesíthető, lényegileg egyértelmű a vonatkozó kérelem teljes elutasításával.[2]

A végrehajtási eljárásra némileg illő második eset az, a mikor végzéssel szakértők kihallgatását rendelik el, a mennyiben ily végzé-

[1] Kassai kt. határozattárába felvett 3. polg. hat. (Igazs. közl. II. 40. l.)
[2] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 385. l.

seket a jelen törvény 104. és 242. §-ai szerinti eljárásban hozni lehet. Tekintve pedig, hogy ily esetekben a szakértők kihallgatása — hasonlóan mint a peres eljárásban — az ügy alaposabb eldöntése végett történik, és hogy az ezen eldöntést tárgyazó végzés ellen sem lehet felfolyamodással élni: szakértők kihallgatását elrendelő végzés ellen felfolyamodás a végrehajtási eljárásban sem fogadható el. Ide sorozható az az eset, a mikor az elsőbirósági végzés kizáróan csak kiküldöttnek kirendelését tartalmazza. Ily végzés ellen felfolyamodásnak szintén nincs helye.*

A harmadik eset, a mikor végzésileg tárgyalást rendelnek, a végrehajtási törvény 10., 15., 118., 143., 186., 188., 217., 222., 236., 244., 249., 251. §-aihoz képest. Az ily végzés a peres eljárásban tárgyalást rendelő végzéssel lényegben és következményben egyenlő, és ennélfogva az ellen felfolyamodásnak szintén nincs helye.

5. Előleges bizonyításnak a végrehajtás folyamán helye nem lévén, az ezt elrendelő végzésekre vonatkozó intézkedés kivételével a Ptrs N. 53. §-ának szabályai a végrehajtási eljárásban is alkalmazhatók.

6. Miután a 3. pont szerint a Ptrs N. 52. §-ában felállított szabály a végrehajtási eljárásban csak a tárgyalást, szakértők kihallgatását rendelő és kiküldöttet kirendelő végzésekre alkalmazható, önként értetik, hogy az 54. §-ban az 52. §. másnemű végzései aluli kivételként felsorolt végzések ellen a felfolyamodás kizárva nincs. Ily végzések — a végrehajtási eljárásra alkalmazva — azok, a melyekkel a bíróság a kérvényt illetéktelenség miatt, a végrehajtási eljárás folyamatba tételére, vagy a felfüggesztett eljárás folytatólagos folyamatba tételére vonatkozó beadványt pedig bármi okból visszautasítja, a folyamatban lévő eljárást megszünteti vagy felfüggeszti, pénzbirságot szab ki, és birói letét kiadását megengedi vagy megtagadja.

7. Ellenben ki van zárva a felfolyamodás «a törvény különös intézkedésénél fogva» a jelen törvény 37., 44., 93., 104., 106., 109., 140., 155., 202., 246. és 248. §-ai által felsorolt esetekben.

8. Ha a végrehajtási eljárás folyamán valamely határozat vagy cselekmény bizonyos érdekelt személy irányában jogerőre emelkedett, ugyanez azt a határozatot vagy cselekményt mint meghaladottat, később hozott határozat vagy közbejött cselekmény elleni jogorvoslattal többé meg nem haladhatja.

9. A Ptrs N. 55. és 56. §-a csupán a peres eljárásra vonatkozván, a végrehajtási eljárásban nem jöhet alkalmazásba; az 57. §-ról pedig a jelen törvény 37. §-ának magyarázatában lesz szó.

10. A másodbiróság az elsőbiróság által eldöntött kérdést a végre-

* Kassai kt. 1897. évi 1254. sz., budapesti kt. 1888. évi 55137. sz.

hajtási eljárásban is — a mennyire lehetséges — *érdemileg* intézi el (Ptrs N. 58. §.). Az érdemleges elintézés azonban az elsőbirósági végzés megváltoztatása esetében igen sokszor csak általános lehet, úgy hogy a megfelelő részletek kifejtése, a másodbiróságilag kijelentett elvi szabálynak a fenforgó esetben való alkalmazása az eljáró bíróságra van bízva. Igy például, ha az eljáró bíróság a végrehajtási zálogjog telekkönyvi bekebelezését megtagadta, a másodbíróság pedig elrendeli azt, ez utóbbi a telekk. rendeletnek megfelelően úgy hozza a megváltoztató végzést, hogy ez telekkönyvileg közvetlenül foganatosítható legyen; ellenben ha az eljáró telekkönyvi hatóság az árverés iránti kérelmet tagadta meg és a másodbíróság az elsőbirósági végzést megváltoztatja, a megváltoztatáson felül csak azt jelentheti ki, hogy az árverési kérelemnek helyt ad és az eljáró bíróságot a szabályszerű árverési hirdetmény kibocsátására utasítja. Az elsőbirósági végzés helybenhagyása sem felel meg mindig a körülményeknek, és e helyett sokszor alkalmasabbnak mutatkozik a felfolyamodásnak «helyt nem adni». Az alakilag helyes elintézési módnak választása a másodbíróság tapintatára bizva marad.

11. A megsemmisítésre nézve a Ptrs N. 58. §-ának szabálya a végrehajtási eljárásban is áll. E szerint a végzés csak az elsőbíróság illetéktelensége esetében és akkor semmisítendő meg, a mikor a szabálytalan intézkedés szabályszerűvel nem pótolható. Megváltoztatás helyett megsemmisítést kimondani, következményeiben is helytelen azért, mert ez a másodbirósági végzés ellen további felfolyamodás tekintetében (Ptrs N. 59. §. 1. p.) zavart idézhet elő.

12. Tekintve, hogy a jelen szakasz szerint végrehajtási eljárásban a felfolyamodásra nézve a Ptrs N. általános rendelkezései alkalmazandók; és tekintve, hogy ez utóbbi t.-cz. 58. §-ához képest a 39. §-ban a felebbezésre vonatkozó szabályok között felsorolt alaki sérelmek, a mennyiben a felebbvitel végzés ellen irányul, felfolyamodás útján is orvosolhatók, és e szerint a 39. §. intézkedései a körülményeknek megfelelőleg felfolyamodás esetében is alkalmazandók: az ezen §. szerinti alaki sérelmek közül a *b)*, *c)*, *i)*, *k)*, *l)*, *m)*, *n)* és *o)* pontok alattiak, ha a felfolyamodó fél a felfolyamodásban kifejezetten meg sem jelölte, *hivatalból* figyelembe veendők; a többi pont alatti sérelmek pedig csak akkor, ha a felfolyamodásban ki vannak emelve. Az idézett §. alkalmazásánál a végrehajtási eljárásban per helyett végrehajtási ügyet, itélet helyett végzést, felebbezés helyett felfolyamodást kell érteni.

13. A végzés *feloldása* (a Ptrs 108. §-a értelmében) a végrehajtási eljárásban alkalmazható és gyakran szükségessé válik, a mikor a törvény az érdemleges végzés hozatala előtt tárgyalás tartását, az

érdekeltek vagy az ellenfél meghallgatását az eljáró bíróság kötelességévé teszi, vagy legalább megengedi; tehát a 4. pont utolsó bekezdésének, továbbá a 13., 35., 42., 76., 77., 118., 129., 165., 195., 208., 232., 235., 239., 244., és 245. §§. eseteiben. A feloldás hatálya általában csak felfüggesztő. Ennek megfelelően a 30. §. nem ad visszvégrehajtási jogot, ha a felebbviteli bíróság a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot feloldotta. Ugyanebből az elvből kiindulva a feloldás hatályának a végrehajtási eljárás során abból kellene állania, hogy a feloldott végzésre további végrehajtási intézkedéseket nem lehet ugyan alapítani, de az avval tett intézkedés érvényben marad addig, a míg azt más végzés nem helyettesíti. A 141. §. 2. bekezdése azonban a végrehajtást rendelő végzés feloldását a végrehajtás további folyamára nézve a megváltoztatással és a megsemmisítéssel egyenlő joghatályra emeli; holott a végrehajtást rendelő végzés éppen úgy alapja a végrehajtási zálogjog bekebelezésének, mint a végrehajtható okirat alapja a végrehajtás elrendelésének.[1]

14. Tekintettel arra, hogy «a végrehajtási eljárás során hozott végzések nem vitás kérdéseket döntenek el, hanem a jogérvényes itélet vagy egyezség tartalmazta kötelezettség-kényszer foganatosításának alakszerűségét tárgyazzák és hogy ennélfogva nem szolgál a jogbiztonság rovására, hogy ez esetekben a kir. tábla véglegesen dönt»:[2] a másodbirósági végzések ellen további felfolyamodással élni rendszerint nem lehet. Kivételnek a Ptrs N. 59. §. 1—4. pontjaiban és a jelen törvény 119., 140., 199. 217. és 222. §-aiban említett másodbirósági végzések, melyek ellen feltételesen további felfolyamodásnak a harmadbirósághoz van helye.[3] Mikor a másodbiróság oly elsőbirósági határozat ellen közbevetett felebbviteli beadványt utasít vissza, a melynek végérvényes felülbirálására volt a törvény értelmében hivatva, végzése ellen további felfolyamodásnak nincs helye. Ha azonban a másodbiróság által visszautasított felebbviteli beadvány oly elsőbirósági határozat ellen volt intézve, a mely esetleg harmadbirósági felülvizsgálat tárgya lehet: végzése ellen a további felfolyamodásnak helye van.[4]

15. A Ptrs N. 60. §-ának a pénzbirságra vonatkozó rendelkezése a végrehajtási eljárásban is alkalmazható.

[1] A 141. §. felfogásának megfelel a budapesti kt. kijelentése, hogy ha végrehajtást rendelő elsőbirósági végzés feloldatik, a foganatosított végrehajtás hatályon kívül helyezendő. (1885. évi 41796. sz.)

[2] Tjavaslat ind.

[3] Az ellenkezőt, hogy felfolyamodás harmadbirósághoz szabály szerint meg van engedve, helytelenül vitatja Nagy A.: Jogt. Közl. 1884. évi 48. sz. czáfolják Telkszky I. és Szerző: ugyanott 1884. évi 5. sz.

[4] Curia 10. sz. teljes ü. döntv.

A felfolyamodás felszerelése és felterjesztése tekintetében lásd a 19. és 140. §-t és ezek magyarázatát.*

35. §.←5

Az előterjesztés a sérelmes eljárástól és intézkedéstől, vagy a sérelmes végzés kézbesítésétől, 8 nap alatt a bírósághoz vagy a kiküldötthöz adandó be, ki az iratokat jelentés kiséretében a bírósághoz 24 óra alatt beadni köteles.

Az előterjesztés felett és pedig a szükséghez képest a feleknek vagy a kiküldöttnek meghallgatása után, a 18. §. szerint illetékes bíróság 8 nap alatt határoz és a mennyiben valamely eljárást a kiküldött által elkövetett szabálytalanság miatt megsemmisít, a kiküldöttet a felek kérelme és felszámítása alapján, az okozott költségek 15 nap alatti megfizetésében, elmarasztalhatja.

Előterjesztésnek helye van a végrehajtási cselekmény foganatosítására kiküldött személyek eljárása, végzései s intézkedései ellen. Ily személyek azok, a kiket a bíróság az ingóságokra készpénzbeli követelés miatt intézett végrehajtás foganatosítására (19. §.), ingatlanok elárverezésére (154. §.), a vevőnek a megvett ingatlan birtokába helyezésére (180. §.), kielégítési sorrendbe felvett követelések kielégítésére (201. §.), haszonélvezet lefoglalására s jövedelmeinek értékesítésére (208., 209. §§.), bizonyos ingó vagyon átadására (214. §.), eldaraboláshi vázlat felvételére (220. §.) birtokba helyezésre (221. §.) és a zárlati tárgyaknak az elmozdított zárgondnoktól átvételére (246. §.) küld ki. Nem esik azonban ily tekintet alá az ingatlanok elárverezése után a sorrendi tárgyalást vezető biró (194. §.); mert ez nem birói kiküldött, hanem «kiküldött biró»; mert ha a sorrendi tárgyalás ellen előterjesztés engedtetnék, ezzel össze nem volnának egyeztethetők a 196. és 199. §. intézkedései, melyek szerint a kielégítési sorrendet a tárgyalás napjától számított 15 nap alatt föltétlenül el kell készíteni, és a sorrend elleni felfolyamodás szintén a tárgyalás napjától számított határidő alatt adandó be; és mert az 1887 : XXIX. t. cz. hatályba lépte óta a telekkönyvi ügyek a törvényszéknél is egyes bíróságilag intéztetvén el, a tárgyalást maga a végrehajtási ügyben eljáró egyesbiró, «a telekkönyvi hatóság» vezeti.

* Lásd még szerző: «A jogorvoslatok rendszere a végr. eljárásban» Jog 1890. évi 51. sz.

Az árverési feltételek módosítása s a telekkönyvi hatóságnak az árverés elrendelésére vonatkozó intézkedései által okozott alaki sérelmek orvoslása végett (165. §.), valamint a zárgondnoknak adott kezelési utasítás meg nem tartása és helytelen kezelés esetében (245. §.) szintén lehet előterjesztéssel élni; de ez a 35. és következő §-okban szabályozott előterjesztéssel csak névrokonságban áll és e §§. rendelkezései alá nem esik.

Előterjesztés jogosultságával mindenki bir, a kinek jogai a kiküldöttnek eljárása, végzése, s intézkedése által sérelmet szenvedhetnek; tehát a végrehajtó, a végrehajtást szenvedő, a birlaló,[1] az igénylő, a korábbi foglaltató, a vevő, a jelzálogos hitelező stb. De nem bir evvel a jogosultsággal az, a ki a sérelmes eljárásnál vagy intézkedésnél csak később lett érdekelt féllé, és a ki ennélfogva a kérdéses eljárás vagy intézkedés idejében oly joggal, mely az által sérthető lett volna, még nem birt. Így például előterjesztéssel nem támadhatja meg a foglalás cselekményét a felülfoglaltató akkor sem, ha a felülfoglalás az ő részére az alakilag sérelmes alapfoglalástól számított 8 napon belül történt.

Az előterjesztés beadására kiszabott 8 nap oly esetben, a mikor az eljárás több napon át tartott, a cselekmény egységénél fogva, az eljárás befejeztének napjától számíttatik, habár a kiküldött valamely előbbi napon tette a sérelmesnek talált intézkedést. Egyébiránt a bírói kiküldött eljárása elleni előterjesztés beadásának határidejét bárkivel szemben az eljárás foganatosításától kell számítani, tekintet nélkül arra, hogy az illető fél az eljárásról mikor nyert tudomást.[2]

A bíróság alatt, a melynél az előterjesztés beadható, a §. második bekezdéséhez képest csak a 18. §. szerint illetékes, tehát az a bíróság érthető, a melytől a kiküldöttnek adott megbizása származik, és mely ennélfogva a saját kiküldöttjének cselekménye elleni előterjesztés fölött határoz.[3] Kivételként azon szabály alól hogy az előterjesztést a kiküldöttnél is lehet beadni, a 178. §. szerinti előterjesztést közvetlenül a tkvi hatóságnál kell benyujtani.

Ha az előterjesztést a kiküldötthöz adják be, ez köteles a beadványra az érkezés idejét ráírni, a mennyiben az eljárásra vonatkozó jegyzőkönyvet a bírósághoz még be nem terjesztette, az előterjesztés átvételét a jegyzőkönyvbe vezetni, és a beadványt ahhoz csatolni.[4]

[1] Ezt azonban az előterjesztés elmulasztása nem fosztja meg attól, hogy a zár aluli feloldást igényper útján követelhesse.

[2] Győri kt. határozattárába felv. 30. polg. hat. (Igazs. Közl. XII. 132. l.)

[3] Még abban az esetben is ez a bíróság van hivatva az előterjesztés fölött határozni, ha a megkereső törvényszék az előterjesztésre helytelenül, már tárgyalást rendelt. (Curia 1885. évi 6377 sz.)

[4] 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 15. §.

Az előterjesztés akár a kiküldöttnél, akár a bíróságnál «beadandó», ennélfogva az előterjesztést szóval bejelenteni nem lehet.[1]

A feleknek vagy a kiküldöttnek meghallgatása az előterjesztés fölött szükséges, valahányszor az előterjesztésben felhozott ténykörülmények, ha valók, a megtámadott eljárás, végzés vagy intézkedés semmiségét vonják magok után, és ezek a ténykörülmények sem köztudomásúak, sem közokirattal nincsenek igazolva, de ugyanily módon megczáfolva sincsenek. Ez a szabály egyébiránt a dolgok természetének megfelelően a 42., 44., 76., 106., 109., 165., 232., 243., 244. és 345. §§. eseteiben is alkalmazható, a melyekben a törvény az érdeklettek meghallgatását szintén a mutatkozó szükségtől teszi függővé. — A «meghallgatást» (S. E. 229. §. 4. bek.), a melyet az alakszerű tárgyalástól meg kell különböztetni, a biró (törvényszéknél kiküldött biró) nyomozólag és oly irányban vezeti, hogy a kérdésben forgó körülmények lehetőleg tisztázódjanak. Okiratokon kívül más bizonyíték használásának ez úton alig lehet helye.

A kiküldött a szabálytalan eljárása által nem csak az előterjesztéssel élő félnek, hanem az eljárás érvényességét védő másik félnek okozott, és pedig úgy maga az eljárás, mint a szükségessé vált előterjesztés és a meghallgatás körül felmerült költségek megfizetésében is marasztalható.[2]

36. §.

Az előterjesztésnek halasztó hatálya annyiban van, a mennyiben annak érdemleges elintézéséig árverést foganatosítani, a lefoglalt követelést a végrehajtatóra átruházni, készpénzt utalványozni és a marasztalás tárgyát a végrehajtatónak átadni nem lehet.

37. §.

A birósági végzések elleni felfolyamodásnak csupán az ingó vagyon árverésén befolyt vételár kiadására, az ingatlan árverés foganatosítására, a lefoglalt követelésnek a végrehajtatóra való átruházására, készpénz utalványo-

[1] Budapest kt. 1887. évi 38448.

[2] Az előterjesztésre nézve lásd még a 27. §. magyarázatát. Hivatalból a bíróság a kiküldött végrehajtó eljárását csak a törvény által megjelölt esetekben és akkor veheti érdemleges megvizsgálás alá, mikor a kiküldött megbizásnak ellenére járt el. (Budapesti kt. 1885. évi 32970. sz.) — Lásd Róth N.: «Az előterjesztésről». Ügyv. L. 1887. évi 38. s köv. sz.

zására, a marasztalás tárgyának a végrehajtató részére való átadására és a 36. §. szerint elmarasztalt kiküldött elleni kielégítési végrehajtás elrendelésére van halasztó hatálya.

A végrehajtást elrendelő végzés ellen beadott felfolyamodásnak a lefoglalt ingóságok árverésére is halasztó hatálya van.

Ha a másodbiróság helybenhagyó vagy megváltoztató határozat által árverést, a lefoglalt követelésnek a végrehajtatóra átruházását, készpénz kiutalványozását, vagy a marasztalás tárgyának a végrehajtató részére való átadását rendeli meg: az ezen másodbirósági határozat foganatba vétele tárgyában hozott elsőbirósági végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs.

A 36. §. az előterjesztés *beadásának* halasztó hatályát tárgyazza annak érdemleges elintézéséig; míg az elintézés és az ez elleni felfolyamodás befolyását a végrehajtás további menetére a 38. §. szabályozza.

Az előterjesztés halasztó hatálya csak csekély részben különbözik a felfolyamodásnak a 37. §-ban szabályozott halasztó hatályától: először t. i. abban, hogy az előterjesztés érdemleges elintézéséig árverést egyáltalában nem lehet foganatosítani, sem ingatlanokra, sem ingókra; míg a felfolyamodások közül egyedül az bir halasztó hatálylyal az ingóságok árverésére, a melyet tüzetesen a végrehajtást elrendelő végzés ellen intéztek; másodszor abban, hogy a 35. §. szerint a kiküldöttet költségekben marasztaló végzés alapján, ha e végzést akár a kiküldött, akár az egyik fél felfolyamodással megtámadta, végrehajtást elrendelni nem lehet. *Kivételes* szabályozást nyer a 115. §-ban az előterjesztés halasztó hatálya a váltóhitelező birtokában levő oly kézi zálogra intézett végrehajtás esetében, a melyet kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére adtak.

Ugy az előterjesztés érdemleges elintézéséig, mint felfolyamodás folytán foganatosítani nem lehet a 123., 125., 169., 201., 215. és 221. §§-ban szabályozott cselekvényeket. Önként értetik, hogy oly esetben a mikor a kiküldöttnek eljárását előterjesztéssel, vagy a biróság végzését felfolyamodással csak *részben* támadták meg, az előterjesztés, illetve a felfolyamodás a végrehajtásnak meg nem támadott részében való folytatását nem gátolja.

A 37. §-ban taxative lévén felsorolva azok az esetek, a melyek-

ben a felfolyamodás a végrehajtási eljárásban halasztó hatálylyal bir, a 34. §. nyomán, mely szerint a felfolyamodásra nézve az általános rendelkezések csak annyiban alkalmazandók, a mennyiben a törvény különös intézkedést nem tartalmaz, azt lehetne állítani, hogy a végrehajtási eljárásban áll ugyan a Ptrs N. 57. §-ának ama szabálya, hogy a birói letétet utalványozó végzés elleni felfolyamodásnak halasztó hatálya van, a mennyiben ez a jelen 37. §-ban megerősítést talál; de meg nem áll a végrehajtási eljárásban (31., 99., 202., 236., 244. §§.) azon másik szabálya, mely szerint az elsőbiróság oly végzése ellen, a melylyel pénzbirság alkalmaztatik, halasztó hatálylyal biró felfolyamodásnak van helye. Mindamellett a másik szabály alkalmazása elől is alig lehet kitérni; mert oly végzés, a mely pénzbirságot alkalmaz, habár a végzés a végrehajtási eljárás folyamán keletkezett, ugyanoly természettel bir, mint a peres eljárás folyamán hozott hasontárgyú határozat; és mert az ily végzés a végrehajtás folyamával szervesen össze nem függ, és a végrehajtási eljárással csak annyiban áll kapcsolatban, a mennyiben a bíróság a pénzbirságot az ezen eljárás folyamán közbejött cselekvényért alkalmazta; a minél fogva a végrehajtási eljárásban is, ha az érintett tárgyú végzés ellen felfolyamodást használtak, végrehajtás elrendelésének nem lesz helye. Másrészt a 37. §-ban foglalt taxativ felsorolásnál fogva «a végrehajtást elrendelő végzés ellen beadott felfolyamodás nem bir halasztó hatálylyal arra nézve, hogy a végrehajtató a 124. §. szerint megengedett esetben a lefoglalt készpénz-követelés behajtására feljogosíttassék.*

A 37. §. a felfolyamodás halasztó hatályának csupán általános szabályait adja. Különös és részben kivételes intézkedéseket tartalmaznak e tekintetben a 38., 48., 115., 119., 176., 186., 199., 236., 239., 244., 251. és 252. §§., mely intézkedésekről az illető helyeken lesz szó.

Egyébiránt valahányszor a törvény a felfolyamodás halasztó hatályát említi, mindig, csak az *elsőbirósági* végzés elleni felfolyamodást kell érteni; mert a Ptrs. N. 59. §-ának általános, és a jelen törvénynek csupán 119., 140., 199., 217. és 222. §-aiban foglalt különös intézkedések által korlátozott szabálya szerint a másodbirósági végzés ellen megengedett felfolyamodásnak halasztó hatálya nincs.

A mondottakat néhány gyakori esetre alkalmazva:

A végrehajtási zálogjog telekkönyvi bekeblezését elrendelő végzés elleni felfolyamodásban nem érvényesíthető az, hogy a végrehajtást elrendelő végzés felfolyamodással szintén meg van támadva; sőt a másodbiróság akadály nélkül elintézheti a bekeblezést rendelő végzés

* A pozsonyi kt. határozattárába fölvett 8. polg. hat. (Igazs. Közl. IV. 119. l.)

elleni felfolyamodást, a nélkül, hogy a végrehajtást elrendelő végzés elleni felfolyamodás már másodbirósági elintézést nyert volna.

Ingatlanokra az árverés *elrendelését* nem gátolja az, hogy akár a végrehajtást, akár a végrehajtási zálogjog bekeblezését elrendelő végzést felfolyamodással megtámadták.

Úgyszintén nem ok az ingatlanok árverésének felfüggesztésére, tehát a kitűzött árverési határidő megszüntetésére az, hogy az árverési végzés ellen felfolyamodást adtak be.[1] *Foganatosítható* az utóbb említett esetek egyikében sem lesz ugyan az árverés, ha annak határnapjáig a másodbirósági határozat le nem érkezik; de foganatosítható, ha addig leérkezett a másodbiróság oly határozata, a mely az elsőbiróság végzését helybenhagyja, illetve a felfolyamodásnak helyt nem ad vagy a felfolyamodást visszautasítja. Ez pedig az árverési határnapokra a törvény szerint kiszabott hosszú időközök mellett a végrehajtási eljárás gyors lebonyolításának érdekében sokszor megeshet, főleg ha az ily természetű ügyek haladéktalan elintézésére úgy az első, mint a másodbíróságoknál kellő figyelmet fordítanak.[2]

Az előterjesztés és felfolyamodás halasztó hatályának *érvényesítése* tekintetében megjegyezzük még, hogy ez iránt a bíróságnak, a melynél az előterjesztést vagy a felfolyamodást beadták, hivatalból kell intézkednie olykép, hogy ha az elhalasztandó cselekvény saját hatáskörébe tartozik, a jogorvoslatot annak idejében tudomásul veszi, vagy — a mi helyesebb — azt, hogy mennyiben bir halasztó hatállyal az előterjesztés vagy a felfolyamodás, mindjárt ezek elintézésében kijelenti; ha pedig saját kiküldöttje vagy más biróság által foganatosítandó cselekményről van szó, a kiküldöttet, illetve a megkeresett bíróságot (telekkönyvi hatóságot) az előterjesztés vagy a felfolyamodás beadásáról értesíti. Egyáltalában kívánatos, hogy egyrészt a végrehajtást elrendelő, másrészt az ezt foganatosító biróság a nálok használt jogorvoslatok tekintetében folytonos érintkezésben álljanak. Kétséget nem szenved, hogy oly esetben, a mikor az előterjesztés vagy felfolyamodás halasztó hatályának érvényesítésére nézve a biróság mulasztást követ el, ennek pótlását az érdekelt fél kérheti, de csakis annál a bíróságnál, a melynél az előterjesztést vagy felfolyamodást beadták; ellenben nincs joga közvetlenül a végrehajtást foganatosító bíróságnál kérni a végrehajtás felfüggesztését, a végrehajtást elrendelő biróság végzése ellen használt folyamodás igazolása alapján, mivel ez az eset a 28. §-ban felsorolva nincs. A kiküldött pedig min-

[1] A tkvi hatóság tehát nincs hivatva, az árverési hirdetmény elleni felfolyamodás felterjesztése alkalmával az árverés felfüggesztésére nézve intézkedni. (A budapesti kt. IV. polg. tanácsának elvi megállapodása.)

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 224. és 1883. évf. 53. l.

den esetben csak a kiküldő bíróság utasítása alapján halaszthatja el a végrehajtás folytatását. — Az előterjesztéssel egyenlően halasztó hatályt gyakorló *határozatok* a 39. §-ban vannak felsorolva. A visszaéléseknek, a melyeket az ingóságokra vezetett végrehajtás során az árverési hirdetmény elleni ismételt előterjesztésekkel űzni szokássá vált, elejét vette az 1888. évi jan. 25-én 1605. sz. a. kiadott igazságügym. rendelet.[1]

A 37. §. harmadik bekezdése különnemű tárgyról, némely elsőbirósági végzés elleni jogorvoslat, tüzetesen a felfolyamodás kizárásáról intézkedik.[2] Nincs pedig helye felfolyamodásnak oly elsőbirósági végzések ellen, a melyek a §. első bekezdésénél fogva halasztó hatállyal biró felfolyamodás következtében hozott másodbirósági határozat foganatba vételét tárgyazván, lényegileg a másodbirósági végzés hatályosítását foglalják magokban.

Az itt felsorolt esetek elsejéből, abból t. i., hogy ha a másodbíróság árverést rendel, az e határozat foganatbavétele tárgyában hozott elsőbirósági végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs, helytelen volna azt a következtetést vonni, hogy tehát mégis fel kell függeszteni az árverést az árverési végzés ellen beadott felfolyamodás következtében, a mennyiben csak úgy állhat elő a törvény által szem előtt tartott eset. Helytelen volna pedig azért, mert a törvény érintett intézkedése csakis azokra az esetekre vonatkozik, a mikor az árverési határnap az árverési végzés elleni felfolyamodás másodbirósági elintézése közben elmult, és ezért a másodbirósági végzés leérkeztekor uj árverési hirdetmény kibocsátása vált szükségessé; vagy a mikor a telekkönyvi hatóság az árverés elrendelését megtagadta és a másodbíróság megváltoztató végzést hozott.

38. §.

Ha az előterjesztés folytán a kiküldött eljárása, intézkedése vagy végzése megsemmisíttetik, illetőleg megváltoztattatik: az e tárgyban hozott birósági végzés ellen a végrehajtató részéről beadott felfolyamodásnak annyiban van halasztó hatálya, a mennyiben annak érdemleges elintézéseig a foganatosított végrehajtási cselekmények a felfolyamodás elintézésétől függő joghatálylyal fentartandók.

[1] E visszaélésekre nézve lásd szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 12. sz., Barta J.; ugyanott 1885. évi 35. sz. és Alexander: 1885. évi 39. sz.

[2] Ezek az intézkedések a tjavaslatban külön (529.) §-ba voltak foglalva.

Ez a felfolyamodás halasztó hatálya tekintetében az általános szabályok (Ptrs. N. 57. és jelen t. 37. §.) aluli kivételes intézkedés. — Habár a törvény határozottan nem mondja, kétségtelen mégis, hogy ebben a §-ban csak az *elsőbiróság* megsemmisítő vagy megváltoztató végzésről és az e végzés elleni felfolyamodásról van szó; mert az előterjesztés tárgyában a másodbiróság végérvényesen határozván, ennek végzése ellen további felfolyamodásnak helye nincs (37. §.). — A felfolyamodás elintézésétől függő joghatálylyal fentartandók «a foganatosított végrehajtási cselekmények», tehát nemcsak azok, a melyeknek foganatosítása már előbb történt, hanem az is, mely ellen az előterjesztés irányozva volt, és a melyet az elsőbiróság megsemmisített. De ha a kiküldöttnek előterjesztéssel megtámadott cselekménye a végrehajtás folytatását czélozta (például árverési végzés — 102. §.), a cselekmény a megsemmisítés által, az ezt kimondó végzés ellen használt felfolyamodás daczára hatálytalanná válik annyiban, hogy ha a másodbiróság az elsőbirósági végzést megváltoztatja, a kiküldöttnek intézkedését vagy végzését ujjal kell pótolni.

A 36., 37. és 38. §§. összevetéséből világos, hogy abban az esetben, a mikor az eljáró biróság az előterjesztésnek helyt *nem* adott, az ebbeli végzés ellen beadott felfolyamodás nem akadályozza ugyan a lefoglalt ingóságok árverését (mivel ezt csak az előterjesztés *érdemleges elintézéséig* nem lehet foganatosítani — 36. §. — és az ingók árverésére csak a végrehajtást elrendelő végzés ellen beadott felfolyamodásnak van halasztó hatálya — 37. §.), de úgy mint az elsőbirósági végzés ellen intézett minden más felfolyamodás, gátolja a 37. §. első bekezdésében felsorolt intézkedések foganatosítását.

39. §.

A végrehajtás folytatására nézve a 36. §-ban körülirt halasztó hatálylyal bir:

a) a felsőbb biróságnak még jogerőre nem emelkedett azon határozata, mely a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot megváltoztatta, vagy az egész eljárást póteljárás elrendelése nélkül megsemmisítette;

b) a felsőbb biróságnak azon határozata, mely a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot feloldotta vagy póteljárás elrendelése mellett megsemmisítette;

c) halasztó hatálylyal nem biró igazolás, perujítás vagy semmiségi per folytán hozott, még jogerőre nem emel-

kedett azon határozat, mely a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot hatályon kívül helyezte, megváltoztatta, vagy megsemmisítette;

d) a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt indított, de halasztó hatálylyal nem biró kereset (31. §.) folytán, a végrehajtásnak megszüntetését, korlátozását vagy felfüggesztését kimondó, még jogerőre nem emelkedett itélet.

Részben megváltoztató, feloldó, hatályon kívül helyező vagy megsemmisítő, úgy a végrehajtásnak részbeni megszüntetését, korlátozását vagy felfüggesztését kimondó határozatok csak a végrehajtás azon részére birnak halasztó hatálylyal, a melyre vonatkoznak.

Folytatandó a végrehajtás, az *a)* pont esétében, ha a felsőbb birósági határozat megváltoztatásával azon határozat, melynek alapján a végrehajtás elrendeltetett, helybenhagyatik; a *b)* pont esetében, ha újabb végrehajtható határozat hozatik; a *c)* pont esetében, ha jogerőre emelkedett határozat által a felsőbb bíróság az igazolásnak, a perujításnak vagy semmiségi pernek helyt nem ad, vagy újabb végrehajtható határozatot hoz; a *d)* pont esetében pedig, ha a megszüntetés, korlátozás vagy felfüggesztés iránt indított kereset jogerőre emelkedett birói határozattal elutasíttatik.

Míg a 28. §. azokat az eseteket sorolja fel, a melyekben a végrehajtást szenvedő kérelmére az egész további végrehajtást fel kell függeszteni, sőt a körülményekhez képest a már foganatosított végrehajtási cselekmények is hatályon kivül helyezhetők, addig a 39. §. azokat az eseteket tárgyazza, a melyekben a végrehajtási eljáráson *kivül* folyó, de ennek alapjául szolgáló vagy ezzel kapcsolatos ügyben hozott határozatnál fogva valamennyi további végrehajtási intézkedés feltétlenül be nem szüntethető ugyan, de az árverés foganatosításának, a lefoglalt követelés átruházásának, készpénz utalványozásának és a megitélt tárgy átadásának elhalasztása mégis kieszközölhető. Ehhez képest a 39., illetve az ebben felhivott 36. §. szerinti halasztó hatály feltételei enyhébbek, mint azok, a melyek a 28. §-ban körülirt következményeket vonják magok után.

A 39. §. *a)* pontja ugyanis megfelel a 28. §. *a)* pontjának, de nem szükséges, hogy a felsőbb bíróság határozata jogerejű legyen.

Ennélfogva az itt tárgyalt eset csak a sommás perből fejlődött végrehajtási ügyben fordulhat elő: a mikor a végrehajtást a S. E. 117. §-ának megfelelő itélet alapján rendelték el és a felebbezési bíróság a végrehajtást korlátolta (159. §.); a mikor a felebbezés nyilvános előadása esetében a felebbezési bíróság a 117. §-nak megfelelő itéletet megváltoztatta vagy a 165., 166. és 204. §§. szerint újabb eljárás vagy itélethozatal elrendelése nélkül feloldotta (S. E. 231. §.); és a mikor az esetek bármelyikében a felsőbb bíróság határozata még jogerejűvé nem vált. Elő nem fordul ellenben a Ptrs N. 48. §-ánál fogva másodbirósági helybenhagyó itélet alapján elrendelt végrehajtásnál; mert ha a másodbirósági itéletet a harmadbíróság megváltoztatta vagy az eljárással együtt megsemmisítette, ez utóbbinak többé nem felebbezhető határozata alapján a 28. §. alkalmazását lehet kérni. Lásd a 28. §. magyarázatát.

A *b)* pont két esete közül az első, a mikor a felsőbb bíróság a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot a Ptrs. 108. §-ához képest vagy tárgyalás és újabb itélethozatal végett a S. E. 165. §-a értelmében feloldotta, a 28. §-ban fordul elő*; a másik eset pedig a 28. §. *a)* esetétől annyiban különbözik, hogy itt nem az egész eljárás megsemmisítése póteljárás elrendelése *mellett* kivántatik. A jogerőre emelkedést vagy ennek ellenkezőjét a törvény nem említi, mivel ilynemü határozatok ellen fellebbvitelnek helye nincs.

A *c)* és *d)* pont ismét csak azzal az eltéréssel, hogy itt jogerőre *nem* emelkedett határozatokról van szó, megfelel a 28. §. *b)* pontjának; csak hogy e helyütt a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti per az igazolástól, perújítástól és semmiségi pertől, mint czéljára nézve különböző, helyesen el van választva.

Közigazgatási és pénzügyi hatóságok határozatai alapján elrendelt végrehajtás eseteiben a 28. §-nál említett okból a 39. §. sem nyer alkalmazást.

A mi a végrehajtás *folytatását* illeti, az *a)* pont esetében csak a *harmadbirósági* határozat szolgálhat annak alapjául, oly határozat t. i. a mely a felebbezési bíróság határozatának megváltoztatásával az elsőbiróság által hozott és a S. E. 117. §-nál fogva végrehajtott itéletet helybenhagyja. A *b)* pont esetében folytatni kell a végrehajtást,

* Lásd a feloldás hatályára nézve a 33. §-nál a 13. pontot. A 39. §-ban foglalt rendelkezés, hogy a feloldás csak a végrehajtás további folyamára bir a 36. §-ban körülírt halasztó hatálylyal, tehát hogy a megváltoztatással és megsemmisítéssel nem azonos hatályú: a feloldás lényegének inkább felel meg, mint a tjavaslatban (519. §.) tervezve volt; de ellentmondásban áll a 141. §-szal, mely szerint a végrehajtást rendelő végzés feloldása éppen úgy mint a megváltoztatás és megsemmisítés, a bekeblezett végrehajtási zálogjog törlését vonja maga után.

ha a feloldás vagy a póteljárás elrendelése melletti megsemmisítés következtében újabb *végrehajtható*, tehát vagy jogerőre emelkedett, vagy oly határozatot hoztak, a mely a végrehajtásra csak halasztó hatálylyal *nem* biró felebbezéssel támadható meg (1. §. *a)* és *b).*) A *c)* és *d)* pont eseteiben *jogerőre emelkedett* felsőbb birósági határozat szükséges a végrehajtás folytatására, tehát vagy nem felebbezett másodbirósági, vagy harmadbirósági határozat.

Lásd még a győri kt-nak ide is szóló 7. polg. döntvényét a 31. §-nál.

40. §.

Visszvégrehajtásnak helye van:

a) ha azon határozatot, melynek alapján a végrehajtás elrendeltetett és foganatosíttatott, felebbezés vagy felfolyamodás folytán hozott s jogerőre emelkedett határozat által a felsőbb bíróság megváltoztatta vagy póteljárás rendelése nélkül az egész eljárással együtt megsemmisítette;

b) ha halasztó hatálylyal nem biró igazolás, perujítás vagy semmiségi per folytán hozott s jogerőre emelkedett birói határozat által azon határozat, melynek alapján a végrehajtás elrendeltetett és foganatosíttatott, hatályon kívül helyeztetik, egészben vagy részben megváltoztattatik avagy megsemmisíttetik;

c) ha a végrehajtás megszüntetése, korlátozása, vagy felfüggesztése iránt indított, de halasztó hatálylyal nem biró kereset folytán hozott s jogerőre emelkedett itélettel a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése kimondatott.

A fentebbi *a)*, *b)* és *c)* pontok esetében akkor is helye van a visszvégrehajtásnak, ha a végrehajtást szenvedő a végrehajtatót, a végrehajtás megelőzése szempontjából önként kielégítette, de csak akkor, ha a kielégítés vagy a bíróság közbejöttével vagy a kiküldött előtt végrehajtási eljárás alkalmával történt vagy közokirattal igazoltatik.

A visszvégrehajtás a végrehajtásra nézve megállapított szabályok szerint történik.

Megtörténik, hogy a végrehajtást szenvedő fél, daczára annak, hogy a 28. és 39. §-ban említett eljárások valamelyikét folyamatba

tette, még sem eszközölhette ki sem a végrehajtás felfüggesztését, sem a 36. §-ban említett cselekmények elhalasztását; mert addig, a míg a felfüggesztésre vagy elhalasztásra alkalmas határozat birtokába jutott, a végrehajtás a végrehajtató kielégítéséig haladott. Vagy a végrehajtást szenvedő elmulasztotta a felfüggesztésre vagy elhalasztásra vezető alkalmas lépéseket annak idejében megtenni. Ilyenkor a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot hatályon kívül helyező, vagy a végrehajtást megszüntető határozat által a részére megitélt jogot többé csak visszvégrehajtás útján érvényesítheti. Ehhez képest a határozatok, a melyeknek alapján visszvégrehajtásnak van helye, teljesen azonosok a 28. §. *a*) és *b)* pontjaiban említett határozatokkal (azzal az eltéréssel csupán, hogy a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti per szabatosabban, úgy mint a 39. §-ban, külön pontba van foglalva), és a 39. §. *a*), *c)* és *d)* pontjaiban, felsoroltaktól csak abban különböznek, hogy itt azoknak jogerőre emelkedése kivántatik meg. Utalással tehát e §§. magyarázatára, e helyütt még csak néhány megjegyzés szükséges.

1. Az *igazolásra* vonatkozólag a 28. §-nál azt mondottuk, hogy a végrehajtás felfüggesztésére elég, ha a bíróság az igazolási kérelemnek helyt adott és az elmulasztott határidő helyébe újabbat tűzött ki. A visszvégrehajtásra nézve ez természetesen nem áll; és hogy ez elrendelhető legyen igazolás következtében, kell hogy a törvény szószerinti értelmében a végrehajtás alapjául szolgáló határozat tényleg hatályon kívül helyeztetett, a mennyiben pedig az igazolást a felebbezési határidő elmulasztása miatt kérték, a felsőbb bíróság a határozatot megváltoztatta vagy póteljárás elrendelése nélkül az egész eljárással együtt megsemmisítette (feloldotta — S. E. 231. §.) legyen.

2. «Ha a megtámadási perben a foganatosított kielégítési végrehajtás, a melynek folytán a hitelező kielégítést is nyert, a csődtömeg és illetőleg a csődhitelezők irányában hatálytalannak mondatik ki, a jelen szakasz *b)* pontja joghasonlatosságánál fogva visszvégrehajtásnak . . . . van helye.»*

3. Oly itélet, a mely arra irányozott kereset következtében a végrehajtást felfüggeszti, az esetben is hozható ugyan, ha az itélet hozatalának idejében a nyert időhaladék már lejárt (lásd a 30. §. magyarázatát), és a 28. és 39. §§-hoz képest — főleg harmadik személyek által nyert jogok szempontjából — az ily itélet is érvényesíthető; de ha ennek jogerőre emelkedéséig a végrehajtató kielégítést

* A marosvásárhelyi kt. határozattárába fölvett 6. polg. hat. (Igazs. közl. IV. 268. l.)

nyert már, habár az érintett itélet szerint akkor a kielégítéshez joga még nem volt: amaz itélelet alapján visszvégrehajtás még sem kérhető, annál a jogelvnél fogva, hogy a feltétlen és valóságos adósság fizetése a lejárat után vissza nem követelhető csupán azért, mert az adósság a fizetés idején még le nem járt.

A szakaszban érintett jogerejű határozatok alapján visszvégrehajtásnak abban az esetben van helye, ha a végrehajtató akár a végrehajtás végleges foganatosítása következtében, akár a marasztalt félnek (tehát mivel a kielégítés a végrehajtási kérvény beadása előtt is történhet, nem szükségképen a «végrehajtást szenvedőnek») önkéntes cselekvénye következtében tényleg kielégítést kapott, feltéve az utóbbi esetben, hogy az önkéntes kielégítés a törvény által szabályozott módon történt. Ha a végrehajtás a fizetésig vagy a megitélt tárgy átadásáig még nem haladt: nem visszvégrehajtásnak, hanem a 28. §-ban szabályozott eljárásnak lesz helye. Önként értetik, hogy a visszvégrehajtás mértékére nézve egyrészt a tényleg történt kielégítés, másrészt az a határozat irányadó, a melynek alapján a visszvégrehajtást kérik; és hogy pénzbeli marasztalás és részleges kielégítés vagy a marasztaló itélet részleges megváltoztatása, illetve a végrehajtás korlátozása esetében a visszvégrehajtást annak a különbözetnek erejéig kell elrendelni, a melylyel a fizetett összeg a fizetés idejében volt valóságos tartozást felülhaladja. Az alapvégrehajtás költségeire, mint a melyeknek a végrehajtható okirattal szemben késedelmes fél az okozója, a visszvégrehajtás rendszerint ki nem terjed.

Az önkéntes kielégítés módjai közül, a melyeknek esetében visszvégrehajtás elrendelhető, a bíróság közbenjöttével való kielégítést a 41. §. szabályozza. A kiküldött «kezeihez teljesített fizetés csak az esetben tekintendő a végrehajtó közeg által hivatalánál fogva átvettnek» és ennélfogva a kiküldött előtt történt kielégítés alapján csak úgy lehet visszvégrehajtást kérni, «ha az átvétel foglalás, árverés vagy ezzel egy tekintet alá eső tőzsdei eladás (121. §.) foganatosítása közben, vagy ezen cselekmények bármelyikének elhárítása végett azon alkalommal történt, midőn a foglalás, árverés vagy az árverés mellőzésével értékesítendő hitelpapirok eladása (121. §.) foganatosítandó lett volna, és a teljesített fizetés az illető eljárási jegyzőkönyvben kitüntettetett, vagy ha végre az átvett összeg bánatpénzt vagy az eladott dolgok olyan vételárát képezi, mely a törvény (például 108. §.) illetőleg az árverési feltételek értelmében a végrehajtó közegnek volt fizetendő».* Ezért a kiküldött előtt történt kielégítésnél fogva csak

* Curia 21. számú t. ü. döntvénye.

úgy lehet visszvégrehajást kérni, ha a kielégítést a végrehajtási eljárás alkalmával, tehát a foglalás vagy az árverés közben, illetve ezen eljárások megkisérlésekor az illető eljárásról felvett és a bírósághoz beterjesztett jegyzőkönyv tanusítja. A visszvégrehajtás egyik alapjául szolgáló s az önkéntes kielégítést igazoló közokiratból pedig ki kell tünnie annak, hogy a kielégítés a marasztaló határozat hozatala után és tüzetesen az ebben megállapított kötelezettség teljesítésének czéljára történt. Nem szükséges azonban, hogy az esetleges visszakövetelést, vagy a visszvégrehajtás jogát a kielégítéskor kifejezetten fentartották legyen.

A visszvégrehajtás «a jogbiztonság szempontjából harmadik személyek jóhiszeműen szerzett jogait nem érinthetvén»,* mindig csak a végrehajtató ellen, tehát az árverési vevő, vagy az ellen, a ki a végrehajtatónak átadott tárgyra dologi jogot szerzett, soha sem intézhető.

A 28. §-nál említett okból a közigazgatási és pénzügyi hatóságok határozatai alapján folyamatba tett végrehajtási eljárásban, valamint a 28. és 39. §-ban szabályozott eljárásnak nincs, úgy visszvégrehajtásnak sincs helye.

41. §.

Jogában áll a marasztalt félnek a végrehajtás elrendelése után, sőt a végrehajtás elrendelését megelőzőleg is a marasztalási összeg kifizetését a perbiróság közbenjöttével teljesíteni.

Ha e végből mindkét fél személyesen jelentkezik: a személyesen nem ismert felek személyazonosságának igazolása után a kifizetés tényéről jegyzőkönyv vétetik föl, mely a felek által aláiratik és az iratcsomóhoz csatoltatik. A fizető e mellett külön nyugta kiadását is követelheti.

A marasztalt fél egyoldalú jelentkezése esetében a nyertes fél, illetőleg perbeli képviselője késedelem nélkül megidézendő és ha személyesen vagy pénzfelvételre jogosított meghatalmazottja által meg nem jelennék: a marasztalt félnek jogában áll a marasztalási összeget, mint visszavonhatlanul a nyertes felet illetőt, ennek részére a bíróságnak letenni.

A nyertes félnek vagy képviselőjének megjelenése által okozott költségeket a marasztalt fél köteles viselni.

* Tjavaslat indoklása.

Ugyanily módon teljesíthető a fizetés a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett bíróság közbenjötte mellett is, de csak akkor, ha a nyertes fél a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett bíróság területén lakik, vagy annak ott a pénzfelvételre jogosított meghatalmazottja van.

A fentebbi szabályok megfelelően alkalmazandók nem készpénzbeli marasztalások teljesítésére is, de csak akkor, ha minőségénél fogva a kötelezettség a bíróság hivatalos helyiségében akadálytalanul teljesíthető.

A §. czélja az: «hogy ez által a marasztalt fél a végrehajtási jog hosszú időtartama alatt kellően fedezve legyen arra nézve, hogy a már egyszer kielégített követelés rajta végrehajtás útján ismételve behajtatni nem fog; és hogy esetleges visszvégrehajtási igényeinek érvényesítésére biztos támpontot nyerjen».*

A fizetést a végrehajtás elrendelését megelőzőleg, tehát a végrehajtási kérvény beadása előtt is, de mivel «marasztalási» összegről van szó, csak a marasztaló határozat hozatala után, a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett bíróságnál pedig csak a megkeresés beérkezte után lehet teljesíteni.

Azt, hogy a marasztalt félnek jogában áll a marasztalási összeget «mint visszavonhatlanul a nyertes felet illetőt», ennek részére a bíróságnál letenni, nem akkép kell érteni, hogy a letevő fél lemond a letett összegnek a nyertes féltől esetleg visszvégrehajtás útján való visszakövetelhetéséről; hanem úgy, hogy a marasztalt fél többé vissza nem vonhatja azt a nyilatkozatát, mely szerint a marasztalás összegét a nyertes fél javára helyezi birói letétbe, a letétnek saját maga javára leendő kiutalványozását tehát többé nem kérheti; visszvégrehajtási joga azonban a marasztalási összeg talán éppen e jog biztosítása végett történt letétele daczára érintetlenül marad.

Tekintettel arra, hogy a bíróság közbenjöttével való fizetés joga az elmarasztalt fél érdekeinek megóvására szolgál, a nyertes félnek vagy képviselőjének megjelenése által okozott költségeket a marasztalt fél viseli ugyan; de ha ez a fél vagy képviselője megidézés daczára meg nem jelent és ennélfogva a marasztalási összeget a birói letétbe kellett helyezni, a letét kiutalványozásának kieszközlésével és a letét felvételével járó költségek a marasztalt felet többé nem terhelik.

A szakaszban határozottan «a marasztalási összeg», tehát az *egész* tartozás kifizetéséről és letételéről lévén szó, részletfizetés esetében az e §. szerinti eljárásnak nincs helye.

* Az igazságügyi bizottság indoklása.

42. §.

Ha a végrehajtást szenvedő azon itélet ellen, melynek alapján a végrehajtás elrendeltetett, halasztó hatálylyal nem biró felebbezéssel él, vagy halasztó hatálylyal nem biró igazolást, perujítást avagy semmiségi pert indít s egyszersmind kimutatja, hogy az itélet megváltoztatása, feloldása, megsemmisitése vagy hatályon kívül tétele esetében visszvégrehajtási igénye veszélyeztetve van: kivánhatja, hogy a kielégítés, illetőleg a kielégítési végrehajtás a végrehajtató által nyujtandó biztosítástól tétessék függővé, ilyen biztosítás nem nyújtása esetében pedig engedtessék meg, hogy fizetés helyett a végrehajtási összeget vagy a végrehajtás tárgyát, s a mennyiben utóbbi a bíróságnál való letételre nem alkalmas, a bíróság által — szükség esetében szakértők meghallgatásával — megállapítandó készpénzbeli egyenértéket a bíróságnál tegye le.

Ezen kérelem a per bíróságához adandó be, mely szükség esetében az ellenfél meghallgatása után határoz.

Biztosítékul — ha ez iránt a felek között más megállapodás nem jő létre — készpénz vagy a kormány által óvadékképesnek nyilvánított értékpapirok fogadandók el az árfolyam két harmadáig, de semmi esetre sem a névszerinti értéken felül.

A beadott kérvény a végrehajtás elrendelésére és az elrendelt végrehajtás foganatosítására csak akkor bir halasztó hatálylyal, ha a marasztalás összege, vagy a marasztalás tárgya, illetőleg ennek egyenértéke a bíróságnál letétetett.

A perjogban bizonyos rendes és rendkívüli jogorvoslatok halasztó hatály *nélkül* engedtetnek meg a végből, hogy ezek a már megitélt követelés érvényesítésének elodázására rosszhiszeműen fel ne használtassanak. De, mert a halasztó hatálylyal nem biró ily jogorvoslatokat használó fél nyertes lehet, a mennyiben kimutatja, hogy esetleges visszvégrehajtási igénye veszélyeztetve van, joggal követelheti, hogy ellenfelének a végrehajtás csak akkor engedtessék meg, ha az ő visszkövetelési igényét biztosítja; ha pedig ellenfele ezt nem teszi, neki álljon jogában az összeget vagy értéket birói kézhez letenni. Az utóbbi intézkedés, az t. i., hogy a végrehajtás alatt állónak minden esetre fizetnie kell, fizetni vagy a végrehajtatónak, vagy a biró-

ság kezeihez, elegendő biztosítékot nyujt arra nézve, hogy a 42. §. míg egyrészt módot nyujt arra, hogy a végrehajtást szenvedő igazságtalan károsítástól mentessék, másrészt a kielégítés elodázása rosszhiszemüen fel nem használtatik; annál kevésbbé, ha kimondatik, hogy az e tárgybeli kérvénynek csak akkor van halasztó hatálya, ha a marasztalás összege, tárgya vagy egyenértéke birói kézhez valósággal letétetett.[1] Ezek az indokai az ezen §-ban foglalt, eddigi eljárásunkban teljesen ismeretlen volt szabályoknak; és ezek az indokok a törvény szabályainak helyes és a körülményeknek megfelelő alkalmazásában útmutatóként szolgálhatnak.[2]

A végrehajtást szenvedő, vagy — mivel az itt szabályozott eljárás, mint a §. utolsó bekezdéséből kitünik, a végrehajtható határozat hozatala után, de a végrehajtás elrendelése előtt is megindítható — a végrehajtással fenyegetett fél a végett, hogy a részére a törvényben biztosított jogot elnyerje, kettőt tartozik igazolni:

1. Hogy az itt felsorolt és a 28. §. *a)* és *b)* pontjainál bővebben magyarázott jogorvoslatok valamelyikével[3] tényleg élt. Annak kimutatása tehát, hogy a perújítás czéljából a bűnvádi eljárás megindítását kérelmezte, nem elég; mert Ptrs 321.§-a szerint az ellenfél vagy más valaki büntetendő cselekményének alapján a perújítás csak akkor kérelmezhető, miután a bíróság a bűnösséget jogérvényes itélettel kimondotta; e szerint a bűnvádi eljárás megindításának vagy folyamatban lételének, a mely a perújításnak csak bizonytalan sikerű előkészítése, ugyanaz a joghatály, mint magának a perújításnak nem tulajdonítható.[4]

[1] Tjavaslat indoklása.

[2] A szakasz indoklásának azt az önmegnyugtatását, hogy a kielégítés elodázásának lehetőségét nem fogják rosszhiszeműen felhasználni, mivel a törvény a fizetés szükségszerűségében a visszaélés gátját is felállítja, a gyakorlat be nem váltotta. Be nem váltotta főleg oly esetekben, a mikor a szegénysorsú felperes megélhetése attól függ, hogy a neki tartás, nyugdíj, biztosítás czímén megitélt összeget haladéktalanul megkapja, a gazdag alperesnek pedig könnyű módjában áll a per bármily alaptalan megújítása és a marasztalás összegének birói letétbe helyezése által a felperest arra bírni, hogy gyors kielégítése fejében jogos követelésének tetemes részéről lemondjon. Ha nem csalatkozunk, leginkább ennek bölcs megfontolása indította a budapesti kir. itélőtáblát legújabb, 1905. máj. 11-én hitelesített következő döntvényének meghozatalára: «A tartás, élelmezés, életjáradék vagy ehhez hasonló követelések iránti perekben az 1893: XVIII. t.-cz. 117. §. 5. pontja alapján végrehajthatónak kimondott itélet, vagy az 1881: LIX. t.-cz. 48. §-a értelmében végrehajtható két egybehangzó itélet alapján kért vagy elrendelt végrehajtás esetében az 1893: XVIII. t.-cz. 117. §. 5. pontjának korlátai között, vagyis a kereset beadását megelőző félévre hátralévő s a per folyama alatt lejárt részletekre nézve a végr. törvény 42. §-a alkalmazást *nem* nyerhet.»

[3] A végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti perek (28. §. b. pont) kivételével. Ezek bármelyikének indítása a 42. § alkalmazásba vételét nem indokolhatja.

[4] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 314. l.

Hasonló okból azt sem illeti meg a §. jogkedvezménye, a ki a neki megitélt eskü letételére a jelentkezés vagy az eskü letételére kitűzött határnap elmulasztása miatt halasztó hatálylyal nem biró igazolást kért. A kért igazolás elnyerése egymagában nem biztosíték arra nézve, hogy az eskü le fog tétetni, még arra nézve sem, hogy a peres félnek komoly szándéka az esküt letenni, mivel az igazolás elnyerésével az eskü letételének vagy az esküre való jelentkezésnek csak a *lehetősége* van helyreállítva.[1]

2. A végrehajtással fenyegetett fél igazolni köteles, hogy esetleges visszvégrehajtási igénye *veszélyeztetve* van. E feltétel helyes értelmezésétől és a körülmények megfelelő alkalmazásától függ leginkább, hogy a törvény a gyakorlati alkalmazásban czélját ne téveszsze, hogy azzal a végrehajtást szenvedő fél a végrehajtásra jogosítottnak bosszantására és károsítására és viszont ez amannak kijátszására vissza ne élhessen.

Általánosan érvényes szabályok a «veszélyeztetés» tág fogalmánál és az előfordulható körülmények a végtelenségig különböző árnyalatainál fogva e tekintetben felállítani lehetetlen; végre is minden attól függ, hogy a bíróságok minden körülmény szorgos figyelembe vétele mellett az egyes esetekben a veszélyeztetés fenn- vagy fenn nem forgásának kérdését helyesen döntsék el; és azért e kérdésben irányadókul alkalmazható néhány megjegyzésre kell szorítkozni.

Az itt szóban forgó veszélyeztetés azzal a veszélylyel, a melynek valószínűsége a 223. §. szerint a biztosítási végrehajtás elrendelése tekintetéből kimutatandó, és melyre nézve a korábbi törvények hatálya alatt a gyakorlat bizonyos elvekben már megállapodott, némi hasonlatossággal bir ugyan; de lényegesen különbözik abban, hogy míg a biztosítási végrehajtásnál a *kérvényező* követelésének fennállását teljes bizonyító erejű okirattal igazolja, addig a visszvégrehajtás biztosításánál ellenkezőleg a végrehajtható határozat az *ellenfél* követelésének fennállása mellett szól, a kitől biztosítást követelnek, a kérvényező pedig csupán azt mutatja ki, hogy e határozat ellenében bizonytalan eredményű jogorvoslattal élt. Ennek figyelembe vétele elég arra, hogy a visszvégrehajtás biztosításánál a veszélyeztetés kimutatására nézve szigorúbb követelményeket állítsunk fel, mint a biztosítási végrehajtásnál.[2] És annak tekintetbe vétele mellett, hogy a pernyertes félnek *kielégítéséhez* van joga, be nem lehet érni azzal,

[1] Az ellenkezőt tartja a kolozsvári kt. határozattárába felv. 4. polg. hat. (Igazs. Közl. VI. 136. l.)

[2] A mint a biztosításnál csak a veszély *valószinűségének*, ellenben a 42. §-ban az igény *veszélyeztetésének* kimutatása szükséges.

hogy a marasztalt fél a marasztalási összeget birói letétbe helyezi és hogy ő visszvégrehajtási jogát veszélyezettnek tartja.[1]

Különbözik továbbá a biztosítási végrehajtásnál a valószínűvé teendő veszélyeztetés attól a veszélytől, a mely a 42. §. esetében kimutatandó, abban is: hogy amannál a kérvény idejében fenforgó, ennél pedig a használt jogorvoslat következtében hozandó végrehajtható határozat idejében, tehát tán évek mulva fenforogható veszélyről van szó. E miatt, miután abból, hogy valaki jelenleg elegendő vagyonnal bir, nem következik, hogy ilyennel bírni fog évek multán is, egyrészt a veszélyeztetés megitélésénél nem annyira a végrehajtató jelenlegi vagyoni állapotát kell figyelembe venni, mint inkább foglalkozását, életmódját, gazdálkodását és azt az időt, a melynek multán a használt jogorvoslat következtében az érdemleges végrehajtható határozatot valószínűleg meg fogják hozhatni; a minélfogva a veszély kimutatását sokkal enyhébben lehet venni halasztó hatálylyal nem biró felebbezés beadásának, mint perújítás indításának esetében, mert amaz a nyertes fél kielégítését csak hónapokra akasztja meg, holott ez a 42. §. alkalmazása mellett évekre halaszthatja el. Perújítás esetében azért is szigorúbban bírálható meg a veszélyeztetés kimutatása, mert a 39. §. *c)* pontja értelmében, mihelyt a perújítás során hozott *elsőbirósági* itélet a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot hatályon kívül helyezi, ez különben is a végrehajtásnak a foglaláson túl való folytatására (36. §.) halasztó hatálylyal bir.[2] — Másrészt nem szabad szem elől téveszteni, hogy az az összeg, a melyet a végrehajtást szenvedőnek fizetnie kell, a végrehajtató vagyonának kiegészítő részévé válik. Ha tehát például 10.000 K marasztalási összeg forog szóban, a veszély éppen nem lesz kimutatva annak bizonyítása által, hogy a végrehajtató csak 5000 K-át érő vagyonnal bir; mert ha a 10.000 K-át a marasztaló itélethez képest a pernyertes fél kezéhez kifizetik, ennek vagyona 15.000 K értéket fog képviselni.

Figyelemmel kell lenni a veszélyeztetés kimutatásánál annak a nehézségnek nagyobb vagy kisebb voltára, a melylyel a visszvégrehajtási igény esetleg érvényesíthető.[3] Tekintettel kell lenni a végrehajtató követelésének jogalapjára, a minél fogva tartás, életjáradék vagy élelmezés czímén megitélt összegek behajtásánál, miután a törvény éppen az ilyenmű tartozások kielégítésének sürgős volta miatt ruházta fel az elsőbirósági itéletet felebbezés ellenére a végrehajthatóság jel-

[1] Ellenkezően Földváry: Jogt. Közl. 1882. évf. 50. sz.

[2] Teleszky I.: Jogt. közl. 1883. évi 1. sz.

[3] Ezért a budapesti kt. gyakorlata szerint a visszvégrehajtási igény veszélyeztetését eléggé kimutatja egymagában az a körülmény, hogy a végrehajtató külföldön lakik.

legével: a 42. §. nem alkalmazható. Figyelemmel kell lenni végre úgy a lefolyt per körülményeire, mint a használt jogorvoslat nemére, és az ennél a jogorvoslatnál netán felhozott bizonyítékokra is. Igy, ha már a per körülményeiből világos, hogy a gazdag adós csak azért védekezik a világos követelés behajtása iránti perben, hogy szegényebb hitelezőjét bosszantsa és a két egyenlő itélet ellen felebbezés is csupán e czélra látszik irányzottnak lenni: a visszvégrehajtási igény veszélyeztetésének igazolását sokkal szigorúbban kell követelni, mint a mikor a per körülményei szerint igen vitás jogkérdés eldöntéséről van szó, a melyben a két egyenlő elsőbirósági itélettel ellenkező harmadbirósági itélet hozatala könnyen bekövetkezhetik. Hasonlóan a legszigorúbb mérték alkalmazandó a veszély kimutatására a perújításnál, ha a bíróság az újított keresetet is megbirálásának körébe vonván, arra a meggyőződésre jut, hogy a perújítást megfelelő alap nélkül, tán csak épen oly czélból kérték, hogy a 42. §. alkalmazásával a pernyertes hitelezőit meg lehessen hurczolni.[1] Ha a végrehajtást a 13. §. értelmében új jogosított javára rendelték el, és utóbb a végrehajtást szenvedő fél, a ki perújítással élt, a 42. §-ban megjelölt kérelmet terjeszti elő, neki hogy visszvégrehajtási igénye veszélyezettnek megállapíttassék, elég kimutatnia, hogy a veszély az alapperbeli ellenfele, az *engedményező* ellen forog fenn.[2]

A visszvégrehajtás biztosítása iránti kérelmet első sorban mindig arra kell irányozni, és ehhez képest a helytadó végzést is akkép kell hozni, hogy a végrehajtás a *végrehajtató által* nyujtandó biztosítéktól tétessék függővé; és fizetés helyett a marasztaló összegnek a bíróságnál letétele a végrehajtást szenvedőnek *csak arra az esetre* engedhető meg, ha a végrehajtató biztosítékot nem nyujtana.[3]

Pénzbeli marasztalásból kifolyólag a gyakorlatban alig fordul elő oly eset, a melyben a végrehajtató biztosítékul készpénzt, és olyan is kevés, a melyben könnyen pénzzé tehető értékpapirt tenne le; mert ritkán fog akadni, a ki bizonyos összeget sajátjából birói kézbe letegyen csupán a végett, hogy más valakitől utóbb ugyanezt az összeget

[1] Teleszky I.: Az idézett helyen.

[2] Igy tartja a győri kt. határozattárába felvett 26. polg. hat. (Igazs. közl. IX. 152. l.), mert «az engedmény által az adós jogi állása nem változik (?), jogi helyzete terhesebbé nem válik». Csakhogy oly esetben, a mikor az engedményezés következtében a végrehajtást «az új jogosított», az engedményes javára rendelték el (13. §. 2—4. bek.), az esetleges visszvégrehajtást *ugyanez ellen* kell majd elrendelni és foganatosítani; és ezért a 42. §. alkalmazásánál helyesen csakis az *engedményes* elleni visszvégrehajtási igény veszélyezett voltát lehet figyelembe venni. Különben is: honnan tudjuk, hogy ez által az adós jogi helyzete terhesebbé válnék? Hátha éppen megfordítva *annak* kimutatása volna *nehezebb*, «hogy a veszély az alapperbeli ellenfél, az engedményező ellen forog fenn!»

[3] Igen sok bíróság még most is vét e szabály ellen.

végrehajtás útján visszaszerezze, ha ugyan visszaszerezheti. Ha pedig akad, aki ily drága kedvtöltést enged magának, annál a visszvégrehajtási igény veszélyeztetéséről alig lehet szó. Pénzbeli marasztalás esetében tehát ritka kivétellel az a kérdés, vajjon a *marasztalt félnek* megengedtessék-e fizetés helyett a marasztalás összegét birói kézhez letenni; és legfeljebb bizonyos dolog átadására szóló marasztalás esetében választja a végrehajtató az általa készpénzben vagy értékpapirokban adandó biztosíték módját.

A kérelem fölött az ellenfelet csak «szükség esetében» kell ugyan meghallgatni, de ez a szükség a mondottaknál fogva majdnem mindig megvan. (A «meghallgatásra» nézve lásd a 35. §. magyarázatát.)

A kormány által óvadékképeseknek nyilvánított értékpapirok az 1881. évi 3333. számú igazságügyministeri rendelet 8. szakaszában és erre vonatkozólag később időnkint kiadott pótrendeletekben vannak felsorolva.[1]

A végett, hogy a kérvény a végrehajtás elrendelésére, illetve folytatására halasztó hatálylyal birjon, kell hogy a marasztalás összege, tárgya, ennek egyenértéke a kérvénynyel egyidejüleg vagy legfeljebb a kérvényre való meghallgatás folyama alatt a bíróságnál letétessék; az ily letétel azonban nem akadályozhatja azt, hogy a bíróság a végrehajtató választására bizza, vajjon ő akar-e a kielégítés feltételéül biztosítékot adni, vagy a letételt kívánja egyelőre a kielégítés helyét pótlónak elfogadni.[2]

Ha azt az itéletet (határozatot), a melynek alapján a végrehajtást elrendelték, a végrehajtást szenvedő felebbezése következtében a felsőbb bíróság jogerőre emelkedett határozattal megváltoztatta, vagy póteljárás elrendelése nélkül az egész eljárást megsemmisítette, sőt[3] ha csak a Ptrs 108. §-a értelmében az itéletet fel is oldotta (28. §. *a)* pont); úgyszintén ha az igazolás, perújítás vagy semmiségi per következtében a végrehajtás alapjául szolgáló határozat megváltozott vagy megsemmisült (28. §. *b)* pont): egyben a foganatosított végrehajtás megszüntetésével — a mennyiben t. i. az előbbi állapot még visszaállítható — a végrehajtató visszakapja az általa nyújtott biztosítékot, a végrehajtás foganatosítása által okozott, szükség esetében per útján megállapított károsszeg levonásával. A végrehajtást szenvedő pedig ugyanebben az esetben visszakapja a bíróságnál általa letett végrehajtási összeget vagy a végrehajtás ugyanott letett tárgyát. Ellenesetben, ha t. i. a végrehajtást szenvedő felebbezése, igazolási ké-

[1] Lásd Dárday: Igazságügyi törvénytár I. R.
[2] V. ö. német ptrs. 651., 652., osztr. végr. t. 44. §-át.
[3] Legalább a kolozsvári kt. határozattárába felv. 5. polg. hat. szerint (Igazs. közl. VI. 228. l.)

relme, perújító vagy semmiségi keresete eredményre nem vezetett: a 42. §. alkalmazása előtti állapot restituálásakép a végrehajtató visszakapja a biztosítékát és a végrehajtás — a mennyiben időközben még czélra nem vezetett — tovább folyik, illetve a végrehajtást szenvedő által a bíróságnál letett készpénzösszeg vagy más tárgy szolgál a további végrehajtás tárgyául.

Lásd még a győri kt. ide is szóló 7. sz. döntvényét a 31. §-nál.

II. CZIM.

VÉGREHAJTÁS KÉSZPÉNZBELI KÖVETELÉS BEHAJTÁSÁRA.

43. §.

Készpénzbeli követelés behajtására irányzott végrehajtás a végrehajtató választása szerint, a végrehajtást szenvedőnek ingóságaira vagy ingatlanaira vagy egyidejűleg mindkét minőségü vagyonaira vezethető.

A végrehajtás elrendelése iránt beadott kérvényben, vagy a 7. §. szerint felvett jegyzőkönyvben a végrehajtató nyilatkozni tartozik az iránt, hogy minő vagyonra kivánja a végrehajtást intéztetni. Ha a végrehajtató a végrehajtást ingóságokra kivánja vezettetni, elegendő azon járásbiróság megnevezése, melynek területén a végrehajtás alá vonandó ingóságok léteznek.

A végrehajtást elrendelő végzésben a készpénzbeli tőkekövetelésen kívül a kamatok is a kamatláb és a kamatozási időpont megjelölésével kiteendők.

Ha a végrehajtás alapjául szolgáló itéletben vagy egyezségben kamatfizetési kötelezettség nem foglaltatik: a teljesítési határidő lejáratától a kielégítésig hat százтóli késedelmi kamat jár.

Mivel a forgalmi hitel emelése szempontjából kiváló súly fektetendő arra, hogy a követelés kényszervégrehajtás útján minél könnyebben és minél előbb érvényesíthető legyen:* a végrehajtatónak választására van bizva, hogy a végrehajtási alapot a végrehajtást

* Tjavaslat ind.

szenvedőnek ingóságaiban vagy ingatlanaiban vagy egyidejűleg mindkét minőségű vagyonában keresse.[1]

A 6. §-nál érintettük már, hogy oly esetben, a mikor a végrehajtást ingóságokra és ingatlanokra intézik, a végrehajtást elrendelő végzést és az ennek alapjául szolgáló kérvényt a végrehajtást szenvedőnek két izben kézbesítik: egyszer kézbesíti az ingatlanokra vezetett végrehajtás szempontjából közvetlenül a végrehajtást elrendelő bíróság, és egyszer az ingóságok lefoglalásakor a kiküldött. Ebből kétségkívül a végrehajtató érdekeinek sérelme származhat, mert a marasztalt fél a neki közvetlenül kézbesített végzés által előre figyelmeztetve lévén, hogy ingóságai rövid idő mulva foglalás alá kerülnek, azokat elrejtés vagy elidegenítés által elvonhatja a foglalás alúl. Ez ellen néha és némileg megvédheti ugyan a végrehajtót a 19. §., mely szerint meg van neki engedve, hogy a végrehajtást elrendelő végzést maga vegye kezeihez, maga jelentkezzék azonnal a kiküldöttnél vagy a megkeresett hatóságnál, és a végrehajtást előbb foganatosíttassa, mintsem a végrehajtási végzést ellenfelének hivatalos úton kézbesítik. De ez mindig nem sikerül; és azért a mellett történt felszólalás: hogy vagy kézbesítsék a végrehajtási végzést a végrehajtást szenvedőnek csupán egyszer, az ingókra elrendelt végrehajtás foganatosításakor; vagy engedtessék meg ingóságokra s ingatlanokra a végrehajtást külön két beadványban kérni s ilyenkor állapítsák meg mindkét kérvénynek költségeit.[2]

Az indítványozott első eljárási mód azonban határozottan törvényellenes (lásd a 6., 12., 19. és 139. §§. magyarázatát). A mi pedig a két külön végrehajtási kérvény beadását illeti, ez tiltva nincs;[3] csak hogy a második kérvény a folytatólagos végrehajtási kérvény tekintete alá esik (116., 117. §§.), és azért ha az első kérvény következtében elrendelt végrehajtást még nem foganatosították, a második kérvényre a végrehajtást mint folytatólagos végrehajtást el kell ugyan rendelni, de az utóbbi kérvény költségei a végrehajtást szenvedő ellen meg nem állapíthatók.[4] Hogy a költségeket kétszeresen állapítsák meg, nem indokolható azzal, hogy kétszeres kérvény beadását a végrehajtató érdekeinek megóvása tenné szükségessé; mert

[1] Eltérőleg az 1848: XV. t.-cz. II. r. 150. §-ának és a Ptrs 358. §-ának rendelkezéseitől.

[2] Kiss E.: Jogt. Közl. 1882. évi 9. és 15. sz.

[3] Kolozsvári kt. 1898. évi 278. sz.

[4] Teleszky I.: ugyanott. — «Ha a végrehajtató a végrehajtást szenvedőnek elébb csak ingó vagyonára vagy megforditva kéri a végrehajtás elrendelését: az utóbbi kérvény költsége a végrehajtást szenvedő terhére rendszerint nem állapitandó meg.» Kolozsvári kt. határozattárába felv. 6. polg. hat. (Igazs. közl. 10. 135. l.)

a marasztalt fél, ha kötelezettségének eleget nem tesz, a végrehajtás foganatosítását különben is minden órában várhatja, s így ha szándékában van ellenfelének kielégítését meghiusítani vagy megnehezíteni, ezt a szándékát megvalósíthatja még mielőtt végzés vétele figyelmessé tenné arra, hogy a végrehajtás küszöbön áll; *biztosítási* végrehajtásnál pedig, a hol a czél az adóst meglepni, egészen más az eljárás (lásd a 228. §-nál); és mert, kivéve azt a ritkán előforduló esetet, a mikor az első végrehajtási végzésnek az adós részére való kézbesítése, az ingóságok lefoglalása s a végrehajtási végzésnek a telekkönyvi hatóságnál való beiktatása egy órában történik, végre is elkerülhetlen az, hogy az adós a végrehajtásnak folyamatba tételéről az egyik vagy a másik minőségü vagyonra történt foganatosítása *előtt* értesüljön. Ha tehát rosszhiszemüleg akar eljárni, a mikor megtudja, hogy ingatlan vagyona meg van támadva, a melyet a követelés kielégítésére elégtelennek ismer, nem fog késni ingó vagyonán túladni; ha pedig előbb a követelést nem fedező ingóságait foglalják le, álügylet által igyekezni fog a végrehajtás foganatosítását az ingatlanokra meghiusítani. A végrehajtást ingóságokra s ingatlanokra legczélszerübben egy beadványban lehet kérni, és a végrehajtatón áll azután a 19. §-ban adott engedélynek és a fenforgó viszonyoknak és körülményeknek czélszerü felhasználásával a végrehajtást sikeres eredményre vezetni.

A végrehajtási kérvény kellékei általában a 8. §-ban, a végrehajtás alá veendő ingatlanok megjelölésének módja a 135. §-ban szabályozvák; itt pedig tüzetesen ki van jelentve, hogy pénzbeli marasztalás esetében a kérvényben a végrehajtató nyilatkozni köteles arra nézve, hogy a végrehajtást ingóságokra, ingatlanokra vagy mindkettőre kivánja-e intézni; és ki van jelentve,[1] hogy ingóságokra irányzott végrehajtás esetén úgy a kérvényben, mint az erre hozott végzésben sem a várost, községet, pusztát, a hol a lefoglalandó ingóságok vannak, sem az ingóságok minőségét (ide értve a követeléseket is, miután az ezekre intézett végrehajtást az ingóságokra vezetett végrehajtásról szóló fejezet tárgyalja), megjelölni nem szükséges, hanem elég a járásbiróság megnevezése, a melynek területén az ingóságok találhatók, és a melynek kiküldöttje a 18. §. első és az 50. §. utolsó bekezdésénél fogva amaz ingóságok lefoglalására egyedül van hivatva.[2]

A tőkekövetelésen kivül a kamatlábnak és a kamatozás időpont-

[1] A mi tulajdonképen a 47. §-szal kezdett részbe tartoznék.

[2] Ezért alig helyeselhető a budapesti kt. kijelentése, hogy «az államhivatalnok tiszti fizetése, és lakpénze az ingóságok általános fogalma alá nem esik s azokra a végrehajtás csak az esetben foganatosítható, ha az a tiszti fizetésre és lakpénzre kifejezetten elrendeltetett». (1888. évi 19821. sz.) Alaposan támadja Várady A.: Jogt. Közl. 1888. évi 36. sz.

jának a végrehajtási végzésben megjelölése a végett szükséges, hogy a foglalás megkezdése előtt a követelés és járulékai a 69. §-hoz képest felszámíthatók, illetve a telekkönyvben pontosan bejegyezhetők legyenek. A követelésnek és járulékainak a végrehajtási végzésben történt megállapítása, ha a végzés jogerőre emelkedik, a végrehajtás egész további folyamán irányadó; és ez a megállapítás a végrehajtás alapjául szolgáló közokirat értelmében, a végrehajtató felszámítása értelmében pedig abban az esetben történik, ha ez amannál kisebb összeget eredményez.[1]

A §. utolsó bekezdésében foglalt intézkedés annak az anyagi jogszabálynak, hogy a kár, a melyet az adós hitelezőjének a tőke megfizetésében tanusított késedelem által okozott, a késedelmi kamattal térül meg, és hogy késedelem terheli az adóst, a ki a szerződésileg vagy kizárólag meghatározott fizetési határidőt meg nem tartja, valamint az 1877: VIII. t.-cz. 7. §-ának folyománya.[2] Az 1895: XXXV. t.-cz. 1. §-ánál fogva egyébiránt a *hat* száztóli késedelmi kamat helyett most már *öt* százalékos kamatot kell érteni.[3]

44. §.

Ha több járásbirósági területen lévő ingóságokra, vagy ingóságokra és ingatlanokra kért végrehajtás rendeltetett el: végrehajtató ezen végrehajtások mindenikének foganatosítását kivánhatja.

Ha a végrehajtató bár tudta, hogy a már előbb ingóságokra foganatosított végrehajtás által a követelés és a járulékok teljes fedezetet nyertek, más helyen a végrehajtást még is foganatosította: a végrehajtást szenvedő azon bíróságnál, mely a végrehajtást megrendelte, kérheti, hogy az utóbb eszközlött végrehajtás által okozott

[1] Azon az alapon, hogy a marasztalási összeg letétbe helyeztetett, sőt hogy a kiutalványozás iránt is intézkedés történt már, a végrehajtás elrendelését megtagadni nem lehet. (Budapesti kt. 1888. évi 8448. sz.)

[2] A perujítás tárgyában hozott jogerejű határozat az alapperbeli határozat hatályát megszüntetvén, visszaható erővel bír: a minél fogva az illetéktelenül fizetett összeg után a késedelmi kamat perújítás esetén is a fizetés teljesítésének napjától jár. (Budapesti kt. 1888. évi 21964. sz.)

[3] «Az utolsó bekezdés rendelkezése akkor is alkalmazandó, ha a nyertes fél a feltétlenül marasztaló elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet alapján kielégítési végrehajtást nem kér, a vesztes fél pedig a harmadbirósági itélet után a kötelezettségnek kamatfizetés nélkül magánúton eleget tesz.» A pozsonyi kir. itélőtábla határozattárába felvett 9. polg. határozata. (Igazs. közl. IV. 156. l.)

költségek alól mentessék föl és az okozott költségek viselésében a végrehajtató marasztaltassék el.

A kérelem felett a bíróság szükség esetében a felek meghallgatása és a végrehajtási iratok bekívánása után határoz. A hozott végzés ellen felfolyamodásnak helye nincs.

Minthogy a 43. és 44 §. szerint meg van engedve, hogy a végrehajtás egyidejüleg különböző bíróságok területén lévő vagyonokra vezettessék, megfelelő intézkedések szükségesek arra nézve, hogy ha az egyik bíróság területén foganatosított végrehajtás során a követelés kielégítést nyer, a többi végrehajtás beszüntettessék.* Ezeket az intézkedéseket tartalmazzák a 44—46. §§. Intézkedik pedig a 44. §. arról az esetről, a mikor a végrehajtás még nem haladott annyira, hogy a bíróság vagy a kiküldött kezeihez a végrehajtató kielégítésére szolgáló készpénz folyt volna be; a 45. §. arról, a mikor a végrehajtás ezt a stadiumot is meghaladta; a 46. §. pedig arról, a mikor a készpénz befolyt ugyan már, de ennek kiadását harmadik személy igényei akadályozzák.

A 44. §. 2. bekezdésének alkalmazása csupán akkor áll be, a mikor a végrehajtást előbb *ingóságokra* foganatosították, s a mikor a végrehajtató a becslésből *tudta,* hogy követelése járulékaival együtt minden körülmények között fedezve van, és a végrehajtást ennek daczára más helyen is akár ingóságokra, akár ingatlanokra *foganatosította.* Kitünik ebből, hogy ennek az intézkedésnek alkalmazása fölötte szük körre van szorítva. Nincs különösen helye: a mikor a végrehajtás foganatosítása előbb ingatlanokra, a végrehajtási zálogjog bekeblezése által történt; a mikor nincs meg annak teljes bizonysága, hogy az előbb ingóságokra vezetett végrehajtás a végrehajtató követelését teljesen fedezi, akár azért, mert a becsérték az összes követelést a még felmerülő költségekkel együtt tetemesebben meg nem haladja, akár azért, mert az ingóságok szoros zár alá nem vétetvén, nincs elegendő biztosíték arra nézve, hogy azok az árveréskor meglesznek. Nincs helye továbbá, a mikor a végrehajtató a már nyert fedezetről tudomással nem birt, mivel az ingóságokra a végrehajtást közbenjárása nélkül foganatosították és a végrehajtás eredményéről még nem értesült; végre, a mikor a végrehajtás foganatosítása másodsorban csak a végrehajtási jog telekkönyvi feljegyzése által, ingóságokra s ingatlanokra intézett együttes végrehajtási kérvény következtében történt, mivel ez a foganatosítás külön költségeket nem oko-

* Tjavaslat indokolása.

zott. Ellenben helye van e szabály alkalmazásának, a mikor a végrehajtató az ingóságokból nyert fedezet daczára az ingatlanokra vonatkozólag árverési kérvényt adott be, mivel ekkor ennek a kérvénynek költségei vannak kérdésben; és helye lehet, a mikor a teljes fedezet a törvényben szintén az ingóságok közé sorozott követelések lefoglalásának az eredménye.

A kérelem és a netán szükséges meghallgatás (35. §.) után hozott végzés tárgya egyébiránt csakis: a másodizben foganatosított végrehajtás költségei (37. §.) aluli felmentés, és a végrehajtást szenvedőnek, leginkább a kérvény és a meghallgatás körül okozott költségek viselése; a nélkül, hogy ez által a másodsorban foganatosított végrehajtás hatályát veszítené, felfüggesztetnék, vagy csak a végrehajtónak az a joga is csorbulna, hogy kielégítését éppen az utóbb lefoglalt dolgok elárverezése utján szorgalmazhassa.

Miután annak a kérdésnek eldöntésénél, hogy a foganatosított végrehajtás a követelést teljesen fedezi-e vagy sem, igen sok a birói arbitriumtól és a körülmények minél közelebbi ismerésétől függ, az e §. értelmében hozott, különben is csekélyebb jelentőségü végzés ellen a felfolyamodás ki van zárva.

45. §.

Ha a végrehajtás több járásbirósági területen levő ingóságokra foganatosíttatott, a mennyiben az első izben foganatosított árverésen bejött vételárból, a végrehajtató követelése járulékaival teljes kielégítést nyert, a többi végrehajtások a végrehajtást szenvedő kérelmére feloldottaknak nyilvánítandók és a megkeresett bíróságok értesítendők.

Ha ingók és ingatlanokra vezettetik a végrehajtás és a végrehajtató követelése az ingóságokra foganatosított árverés során teljesen kielégíttetett: a végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtási iratok beérkezte után azon bíróságot, mely az ingatlanra vezetett végrehajtás foganatosítására illetékes, haladéktalanul megkeresni köteles a végből, hogy a végrehajtás megszüntetésével a netalán teljesitett végrehajtási bejegyzések törlését eszközöltesse.

Ugyanezen szabályok megfelelő értelemben akkor is alkalmazandók, a mikor több telekkönyvi hatóság területén fekvő ingatlanokra rendeltetett el a végrehajtás.

46. §.

Az előző §. eseteiben, ha a megtartott árverésen eladott ingóságokból befolyt vételár felosztását elsőségi kérdések eldöntése akadályozza, vagy az elárverezett ingatlan vételárának felosztása még meg nem történt: a végrehajtást szenvedő a további végrehajtási cselekvények felfüggesztését a foganatosításra illetékes bíróságnál kérheti, ha kimutatja, hogy a vételárból a végrehajtás alatt álló követelés járulékaival együtt, minden valószínűség szerint teljes kielégítést fog nyerni.

A 45. §. (a melynek czéljára vonatkozólag lásd a 44. §. magyarázatának bekezdését) három esetet tart szem előtt: 1. a mikor a végrehajtás több járásbiróság területén levő ingóságokra foganatosíttatván, a végrehajtató az egyik járásbiróság útján foganatosított árverés következtében nyert kielégítést; 2. a mikor az ingókra és ingatlanokra vezették a végrehajtást és a végrehajtató ingóságok elárverezése által nyert kielégítést; 3. a mikor a végrehajtás több telekkönyvi hatóság területén fekvő ingatlanokra intéztetvén, a kielégítés az egyik területen elárverezett ingatlanok eladási árából következett be. Ezzel azonban a hasonló elbánást igénylő esetek nincsenek kimerítve. Megtörtént ugyanis *a)* hogy több járásbiróság területén a végrehajtást szenvedőnek követeléseit és ingóságait, vagy több rendbeli követeléseit foglalták le, és a végrehajtató követelése kielégítést nyert nem ugyan «az első izben foganatosított árverésen bejött vételárból», de az egyik járásbiróság területén lefoglalt követelés átruházása (123. §.), behajtása (125. §.) vagy utalványozása által (133. §.); ilyenkor a törvény analogiájánál fogva a többi végrehajtást, tehát a többi követelés vagy az ingóságok lefoglalását szintén feloldottnak kell nyilvánítani. *b)* Megtörténhet, hogy a végrehajtást több járásbiróság területén levő ingóságokra és ezen felül ingatlanokba foganatosították, és a végrehajtató követelését már az egyik járásbiróság kiküldöttje az ingóságokra intézett árverés során kielégítette: ekkor az ingóságokra vezetett többi végrehajtást feloldottnak nyilvánítani s egyuttal az ingatlanokra foganatosított végrehajtást megszüntetni és a végrehajtási bejegyzéseket törülni kell. *c)* Megtörténhet, hogy miután ingókat és ingatlanokat vettek végrehajtás alá, a végrehajtató követelése az előbb az ingatlanokra foganatosított árverés során nyerte teljes kielégítését; ilyenkor is a végrehajtást szenvedő kérelmére az

ingóságokra vezetett végrehajtás feloldásának be kell következnie.* Arról az esetről végre, a mikor ugyanannak a telekkönyvi hatóságnak a területén lévő több ingatlan külön elárverezendő és azok egy részének vételárával a végrehajtató követelése már fedezve van, a 172. §. intézkedik.

Annak a megkeresésnek intézésére, hogy az ingatlanokra foganatosított végrehajtás megszüntetésével a végrehajtási bejegyzések töröltessenek, a 45. §. második bekezdése szerint a végrehajtást elrendelő bíróság illetékes; az a bíróság azonban, a mely annak nyilvánítására hivatva van, hogy az ingóságokra foganatosított többi végrehajtásokat feloldják, a §. első bekezdésében megjelölve nincs; és ennélfogva leghelyesebb az, ha erre a 28. §. analogiája szerint úgy a végrehajtást elrendelő, mint azt a bíróságot tartjuk illetékesnek, a mely a végrehajtás foganatosítása iránt megkerestetvén, a végrehajtatót kielégítette; olykép: hogy az ingóságokra foganatosított többi végrehajtás feloldását kérni kell a végrehajtást *elrendelő* bíróságnál, ha a végrehajtót ugyanez, illetve ennek kiküldöttje elégítette ki, vagy ha a végrehajtási iratok a megkeresett bíróságtól a végrehajtást elrendelő bírósághoz a 113. §-hoz képest már át vannak téve (a fenebb felsorolt *a)* és *b)* esetekben); a végrehajtás *foganatosítása* iránt megkeresett annál a bíróságnál pedig, a mely a végrehajtót kielégítette, akkor, ha a végrehajtási iratokat még át nem tette vagy ha a kielégítés telekkönyvi hatóság által történt (*c)* eset), át sem teszi.

A törvény a még hátralévő végrehajtás megszüntetését csak akkor teszi függővé a végrehajtató kérelmétől, ha ingóságokra foganatosított végrehajtás feloldása van szóban; ellenben ha ingatlanokra foganatosított végrehajtást kell megszüntetni, ezt és a végrehajtási bejegyzések telekkönyvi törlése iránti intézkedést a nyilvánkönyvi állás rendezésének czéljából és így némileg közérdekben a végrehajtást elrendelő bíróságnak hivatalból teljesítendő kötelességévé teszi, mihelyt ez a hozzá beérkezett végrehajtási iratokból meggyőződik arról, hogy a végrehajtató követelése teljesen ki van elégítve (113. §. — fenebbi 2. eset). De ha a végrehajtató ingatlanokra foganatosított árverés következtében nyerte kielégítését, mivel az ezt tárgyazó iratokat a telekkönyvi hatóság a végrehajtást elrendelő bírósághoz át nem teszi: az ingatlanokra más telekkönyvi hatóságnál még folyamatban lévő végrehajtás megszüntetését a végrehajtást elrendelő biró-

* Ezért a törvény szellemével össze alig egyeztethető a budapesti kt. ama kijelentése, hogy «ha a végrehajtás a 45. §-tól eltérőleg előbb az ingatlanra, azután az ingókra foganatosíttatik, az árverés az ingókra nézve fel nem függeszthető azon ok miatt, mert az ingatlan vételárból a követelés tulzólag is fedezetet nyert». 1884. évi 24027. sz.

ság csak a végrehajtást szenvedő fél kérelmére és a megtörtént kielégítés közokirattal való kimutatásának alapján fogja elrendelhetni (fentebbi *c)* eset). A végrehajtást szenvedő egyébiránt a további végrehajtás feloldását nem csak kérvénynyel, hanem a foganatosító bíróság kiküldöttjének intézkedése elleni előterjesztés útján is kieszközölheti.*

A törvény csak azokról az esetekről emlékezik ugyan meg, a melyekben a végrehajtató követelése «teljes kielégítést nyert», illetve «teljesen kielégíttetett» ; kétségtelen azonban, hogy a 45. §. alkalmazásának helye van már akkor is, a mikor a közpénztárban vagy birói letétben lévő készpénzt a végrehajtató követelésének kelégítésére kiutalványozták, habár a végrehajtó az utalványozott összeg felvételével késik.

Ellenben ha a végleges kielégítést nem maga a végrehajtató késlelteti, hanem az eladott ingóságok vételárának felosztását elsőségi kérdések eldöntése akadályozza (114. §.), vagy az elárverezett ingatlan vételárának felosztása (201. §.) az eddigi vezető eljárás hosszabb utja miatt még meg nem történt, a mennyiben ilyenkor a végrehajtató tényleges kielégítést saját hibáján kívül még nem nyert ugyan, de másrészt méltánytalan volna a végrehajtást más vagyonra nézve folytatni, a mikor a kielégítésre szolgáló pénz készen fekszik és minden valószinűség a mellett szól, hogy abból a végrehajtató követelése egészen kitelik: a 46. §. megadja a végrehajtást szenvedőnek a jogot, hogy — nem ugyan úgy, mint az előbbi §. szerint a végrehajtás feloldását, de mégis a további végrehajtási cselekmények felfüggesztését kérhesse oly hatálylyal, hogy ezeknek a cselekvényeknek foganatosítása csak akkor történhessék, ha a végrehajtató követelésének teljes kielégítése a kimutatott valószinüség ellenére még sem következett be. Ezt a felfüggesztést, a 45. §-tól eltérően, az a bíróság rendeli el, a mely a felfüggesztendő végrehajtási cselekvények foganatosítására illetékes (18. §.).

I. Végrehajtás ingóságokra.

47. §.

Ingóságok végrehajtási foglalása a kiküldött által a helyszinén teljesítendő összeírás által foganatosíttatik.

A foglalás azon időtől fogva, melyben az összeirás történt, az összeírt tárgyakra nézve zálogjogot ad.

* Budapesti kt. 1884. évi 24027. sz.

Ha a foglalás alá vehető ingóságok oly csekély értéket képviselnek, hogy abból előreláthatólag az árverési költségeknél több nem kerülne ki: a foglalás mellőzendő.

A végrehajtás alá veendő ingóságokra nézve, a kijelölési jogot a végrehajtató gyakorolja akkor is, ha követelése már zálogilag van biztosítva.

Midőn a végrehajtás a végrehajtató képviseltetése nélkül hivatalból teljesíttetik: a kijelölés joga a kiküldöttet illeti.

A foglalás addig folytatandó, míg a végrehajtató kívánja, hivatalból teljesítendő végrehajtásoknál pedig addig, míg a követelés járulékaival együtt teljesen fedezettnek látszik. Azon tárgyak, melyekről a végrehajtást szenvedő vagy bárki más azt állítja, hogy másoknak a tulajdonai, avagy a melyek a körülményekből mások tulajdonainak vélelmezhetők, csak akkor vétethetnek foglalás alá, ha a végrehajtást szenvedőnek egyéb ingóságai a követelésre nézve teljes fedezetet nem nyújtanak. Az állítólagos igénylők neve és lakhelye a végrehajtási jegyzőkönyvben kitüntetendő.

A végrehajtási kérvény általános kellékei a 8. §-ban, a készpénzbeli követelés behajtására irányzott végrehajtási kérvény különös kellékei a 43. §-ban, és hasonlóan a végrehajtási végzés a 11. és 43. §-ban nyervén szabályozást, a 47—134. §-ban már csak a készpénzbeli követelés behajtása végett ingóságokra (és cselekvőleges követelésekre) vezetett végrehajtás *foganatosításáról* van szó.

Az ilynemű végrehajtás a birói zálogjognak *foglalás* által való megszerzésével kezdődik. A foglalás pedig az ingóságoknak a helyszinén, azaz ott teljesítendő összeírása által foganatosíttatik, a hol az ingóságok az összeírás idejében vannak (43., 50. §§.). A felülfoglalásról a 70. §. külön intézkedik. Foglalni nem szükséges és végrehajtásilag közvetlenül árverezni lehet csupán a 115. §-ban említett kézizálogokat; ellenben másnemű, akár szerződési, akár törvényes zálogjog tárgyainak (72. §.) végrehajtási elárverezése előtt a foglalás nem mellőzhető; a mi természetesen nem érinti a zálogos hitelezőnek azt a jogát, hogy harmadik személyek irányában zálogjogi elsőbbséget a saját zálogjogát megalapító szerződés vagy a törvény erejénél fogva érvényesíthessen.

A foglalás zálogjogot ad* nem attól az időtől, a melyben a fog-

* Pignus in causa judicati captum — egyezőleg korábbi törvényeinkkel a német ptrs. 804. és az osztr. végr. t. 253. és 256. §-aival, de eltérőleg

lalási eljárást befejezték, hanem már attól az időponttól kezdve, a mikor az illető ingóság összeirása a foglalási jegyzőkönyvbe való bevezetés által megtörtént; a minél fogva oly esetben, a mikor foglalás közben a kiküldöttnél más végrehajtató is jelentkezik, az eddig már összeirt ingóságok csak az első foglaltató követelésének fedezeteül szolgálnak. (87. §.)

Az az intézkedés, mely szerint oly esetben, a mikor az árverési költségeknél többet nem érő ingóságok volnának csak lefoglalhatók, a foglalás mellőzendő, abban találja indokát, hogy ez esetben a foglalás tényleges eredményre úgy sem vezetne, és a végrehajtást szenvedő a jelentéktelen ingóságoktól megfosztatnék, a nélkül hogy a végrehajtó azért bármit is nyerne.[1] Mindamellett szükséges, hogy ilyenkor is a kiküldött jegyzőkönyvet vegyen fel, és abban a lefoglalható, de le nem foglalt ingóságokat pontosan körülírva, a saját maga által megállapított becsértékkel együtt sorolja fel.[2]

Hogy a végrehajtás alá veendő ingóságokra nézve a kijelölés jogát a végrehajtató feltétlenül gyakorolhatja, ez okszerű folyománya a 43. §. első bekezdésének; és szükséges azért, mert a forgalmi hitel emelése végett a hitelezőnek meg kell adni azt a jogot, hogy zálogul oly tárgyakat választhasson, a melyekből legbiztosabb és leggyorsabb kielégítésre számíthat. A végrehajtató kijelölési jogát nemcsak az nem korlátozza, hogy követelése kézi zálogga1 vagy jelzáloggal, hanem az sem, hogy biztosítási végrehajtás útján nyert zálogjog által van fedezve.[3] Ha a végrehajtató a lefoglalásnál közben nem jár, azt kell vélelmezni, hogy a kijelölés jogát a kiküldöttre ruházta át. Több végrehajtató találkozásánál a kijelölés jogának gyakorlására nézve lásd a 86. §. magyarázatát.

Ha a végrehajtó vagy képviselője az összeirásnál jelen van, egyedül annak kivánsága szabja meg a foglalásnak — már talán nagyon tág és gyakran a merő bosszantásig terjedő — határait;[4] ellenben hivatalból teljesítendő végrehajtásnal feltételezni lehet, hogy a végrehajtató az adós fizetőképességében és akaratában még némileg meg-

a franczia jogtól (Code de proc. 656. s köv. szak.) és a legtöbb régibb német törvényektől, a melyeknek értelmében a foglalás csupán a végrehajtást szenvedő rendelkező jogának korlátozására szolgál, a nélkül, hogy a végrehajtató részére más hitelezővel szemben, a ki szintén végrehajtható okirattal bír, kielégítési elsőbbséget biztosítana.

[1] Tjavaslat ind. — Ugyanígy intézkedik a német ptrs. 803., és az 1887. jun. 10-iki osztr. törv. 4. §-a.

[2] 1881. évi 3274. számú igazságügym. rend. 16. §.

[3] Budapesti kt. 1888. évi 25893. sz.

[4] A német ptrs. 803. §-a az ingóságokra intézett végrehajtást csak annyira engedi, a mennyire a hitelező kielégítése s a költségek fedezése végett szükséges.

bizik, és ezért elég, ha a foglalás addig folyik, a míg a követelés a becsértékből (71. §.) kivehetőleg teljesen fedezettnek látszik; a mi azonban ki nem zárja azt, hogy az összeirást a követelést és járulékait jóval meghaladó becsértékig folytassák.

A §. utolsóelőtti mondatában foglalt, és a szükségtelen igényperek lehető elkerülésére s harmadik személyek netaláni jogainak megóvására czélzó intézkedés egészen megfelel a Ptrs. 463. § ának; az pedig, hogy az igénylők nevei s lakhelyei a végrehajtási jegyzőkönyvben (26. §.) kitüntetve legyenek, a végett szükséges, hogy azoknak az igénykereseti felhivást a 89. §. értelmében kézbesíteni vagy posta útján megküldeni és őket a 104. §-hoz képest esetleg tartandó meghallgatásra idézni lehessen.

Ha az ingó dolog a végrehajtást szenvedőnek csak részben tulajdona, a foglalást az illető hányadra kell intézni. Ily esetben alig lehet a tulajdonostárs beleegyezése nélkül a 156. §. hasonlatosságára az *egész* dolgot árverés alá bocsátani, habár a hányadok szerinti eladás aránytalanul csekély vételárt eredményez.*

48. §.

A végrehajtást szenvedőnek birlalásában levő ingóságok feltétlenül, másnak a birlalásában levő ingóságok pedig rendszerint akkor foglalhatók le, ha a birlaló a foglalásba beleegyezik. A birlaló ellenzése esetében is foganatosítandó a végrehajtás, ha a végrehajtató által előterjesztett bizonyítékokból valószínűnek látszik, hogy a foglalás alá veendő ingóságok a végrehajtást szenvedőnek tulajdonát képezik. Ezen esetben a birlaló vagy háznépe, illetőleg a részére kinevezett ügygondnok (24. §.) a kiküldött által értesítendő. A birlalót az eljárás ellen előterjesztési és felfolyamodási jog illeti, és ha előterjesztése folytán a kiküldött eljárása megsemmisíttetik: az e tárgyban hozott végzés ellen beadott felfolyamodás, a lefoglalt tárgyaknak a foglalás által való felmentésére halasztó hatálylyal nem bir.

Ha nem látszik valószinűnek, hogy a másnak birlalatában levő ingóságok a végrehajtást szenvedőnek tulajdonát képezik: a foglalás ellenzése jegyzőkönyvbe vétetik, és a birlaló a végrehajtatónak az ellenzés által okozott károkért

* Ellenkezően. *Bagyik* S.: Jog. 1891. évi 2. sz.

a jegyzőkönyv felvételének időpontjától felelős. A kártérítési követelés a törvény rendes útján érvényesíthető.

Ingó dologra zálogjogot a jogczímmel biró hitelező az által szerez, hogy a dolgot zálogul birtokba veszi. Az ingó dolgot tehát rendszerint zálogul adhatja, a ki hatalmában tartja, a ki annak birlalója, fenmaradván a tulajdonosnak tulajdoni kereset indításának joga. Ennek megfelelően ingóságokra foglalás által birói zálogjogot is a birlaló ellenében feltétlenül lehet szerezni;[1] ellenben mást mint a végrehajtást szenvedő birlalásában talált ingóságokra csak úgy, ha a birlaló a foglalásba beleegyezik, és ez által kijelenti, hogy avval a joggal, mely szerint a foglalást ellenezheti, élni nem akar; vagy ha a birlaló a foglalást ellenzi ugyan, de a végrehajtató a foglalást megelőzőleg előterjesztett bizonyítékokkal valószinüvé teszi, («valószinünek *látszik*» nyilván elhibázott kifejezés), hogy a kérdéses ingóságok harmadik személy birlalásának daczára a végrehajtást szenvedő tulajdonába tartoznak.[2] E két eset között hézag van, és abba bele kell illeszteni azt a harmadikat, a mikor a birlaló a foglalásba nem egyezik, de nem is ellenzi azt, vagy azért, mert nyilatkozni nem akar, vagy mert a foglaláskor jelen nincsen. Ilyenkor az ellenzés nem történtét a beleegyezéssel egyenlő hatályúnak venni, a végrehajtatót a végrehajtást szenvedő tulajdonát valószínüvé tevő bizonyítékok előleges előterjesztésétől felmenteni és ezeknek előterjeszthetését a foglalás netalán megtámadásának esetére fenhagyni nem lehet; mert feltétlenül csakis a végrehajtást szenvedő birlalásában levő ingóságok foglalhatók le, a másnak birlalásában levők pedig csak a törvényben megállapított előfeltételek valamelyikének fenforgása esetében, a minélfogva az e tekintetben utólag netán előterjesztendő bizonyítékok a foglalási cselekmény törvényszerüségének megbirálásánál többé figyelembe nem jöhetnek; és mert a törvény szövegezéséből, mely szerint a háznép vagy ügygondnok értesítését (24. §.), tehát mikor a birlalót honn nem találták és ez a fogadás megengedése vagy ellenzése iránt nem nyilatkozhatott, a fennebb említett esetek *másodikával* hozza kapcso-

[1] Róth N. (Ügyv. L.) 1888. évi 34—38. sz.) ennél fogva alaptalanul támadja meg a törvényt abból az okból, mert a 48. §. birlalóiról és nem birtokosról szól. A 48. §-szal egyértelmüen intézkedik a német ptrs. 809. §-a: «Sachen, welche sich im *Gewahrsam* des Gläubigers oder eines zur Herausgabe bereiten Dritten befinden.»

[2] Ha a végrehajtást szenvedő a másnak birlalásában lévő ingóságokat mint sajátjait lefoglalandóknak kijelöli, ez a tulajdonjog valószinüvé tételét nem pótolja. (A volt semmitőszék 1879. évi 2089. sz. a.)

latba («*ezen* esetben»), szintén kivehető, hogy ilyenkor is a foglalás foganatosíthatása az említett bizonyítékok előterjesztésétől függ.[1]

A mi a valószinüvé tétel módját illeti: «ha a birlaló a foglalást ellenzi, a végrehajtató által előállított egy vagy több tanunak a bírósági kiküldött előtt tett nyilatkozata, annak valószínűsítésére, hogy a foglalás alá vonandó ingóságok a végrehajtást szenvedő tulajdonát képezik, bizonyítéknak tekintendő.»[2]

A mondottakból kitünik, hogy valahányszor a végrehajtást valaki ellen csak bizonyos reá szállott ingóságokra, vagy általa képviselt más személy ugyancsak általa kezelt vagyonára intézik (örökös ellen az örökhagyó, gyám ellen a kiskoru tartozásai miatt): a végrehajtás megtámadásának a 48. §. alapján nincs helye, és a foglalás netán megtámadta tulajdonjog védelmére csupán az igénykereset marad fenn (14., 92. §§.).

A végrehajtást szenvedőt mint vélelmezett örököst biróilag még át nem adott ingó hagyatékból, vagy a hagyatéki ingóságokból megillethető hányadrész, mint ilyen, Magyarországnak azon a területén, a melyen az osztr. polg. tkönyv egész terjedelmében nincs hatályban, végrehajtási foglalás tárgya nem lehet, következőleg arra készpénzbeli követelés behajtása czéljából a végrehajtás sem rendelhető el. Mi sem gátolja azonban azt, hogy a végrehajtást szenvedő birlalatában levő hagyatéki ingóság, vagy a hagyatékba tartozó, de még valamely örököstárs birlalatában levő hagyatéki ingóságnak a végrehajtást szenvedőt megillető hányada a jelen szakasz értelmében lefoglaltassék; és e czél elérésére elegendő, ha a biró a végrehajtást általában véve a végrehajtást szenvedő ingóira rendeli el.[3]

A végett, hogy a birlalás kérdését ejőterjesztése esetén a bíróság is alaposan megoldhassa, a foglalás ellenzése esetében kétszeres figyelmet kell fordítani arra, hogy a végrehajtási jegyzőkönyvben (26. §.) a végrehajtás helye, a ház, a helyiség, a melyben az ingóságokat találták, az üzlethelyiség czímtáblája, a helyiség bérlője pontosan meg legyenek jelölve, a végrehajtási cselekmény lefolyása szabatosan le legyen irva, és a felek és érdeklettek kérelmei s megjegyzései hiven fel legyenek véve. A foglalást pedig azért, mert valaki ellenzi, vagy mert valakinek beleegyezése a foglalásba hiányzik, abban hagyni, úgy szintén a foglalási eljárást ez okokból előterjesztés következtében megsemmisíteni helyesen csak akkor lehet, ha a kérdéses dolgokat a végre-

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 183. l.

[2] Marosvásárhelyi kt. 8. számú polg. döntvénye.

[3] A győri kir. itélőtábla határozattárába felvett 3. polg. határozat. (Igazságügyi közl. III. 248. l.)

hajtást szenvedőtől külön személy kétségtelen és kizárólagos birlalásában találták. Különben sem hiányzanak az arra czélzó kisérletek, hogy a 48. §. a végrehajtás meghiúsítására rosszhiszeműleg kizsákmányoltassék, különösen iparhatóság igazolvány megszerzése s a czímtábla rögtönzött megváltoztatása által;[1] és a törvény intentiojának bizonyára megfelelőbb, ha kétes esetben arra szorítjuk azt, a ki birlalónak állítja magát, hogy tulajdonjogának igazolása végett a végrehajtás további folyamára esetleg halasztó hatálylyal biró igénykeresetet indítson, mint ha a foglalásnak helyt nem adunk, illetve ha megsemmisítjük azt, és a végrehajtatót a végrehajtatást ellenzővel szemben a kártérítési igény érvényesítésének reményével biztatjuk. Eléggé van-e valószinűvé téve a birlaló beleegyezésének hiányában az, hogy a másnak birlalásában lévő ingóságok a végrehajtást szenvedő tulajdonába tartoznak, ennek meghatározása nem csak az előterjesztett bizonyítékok perrendszerű bizonyító erejétől, hanem a fenforgó körülményeknek, a birlaló s a végrehajtást szenvedő közötti viszonynak, az egyik és másik foglalkozásának mérlegezésétől is függ.[2]

A kiküldöttnek eljárása ellenében, ha a végrehajtás foganatosítását megtagadja, vagy azért, mert nem a végrehajtást szenvedőt tartja birlalónak, vagy mert a harmadik személy birlalása kétségen felül állván, az előterjesztett bizonyítékokból nem látja valószinünek azt, hogy az ingóságok a végrehajtást szenvedőnek tulajdonai: a végrehajtatót az előterjesztés (31. §.) joga illeti meg. Ennek azonban, ha a kiküldő bíróság, vagy felfolyamodás következtében a másodbíróság az előterjesztésnek helyt is ad, eredménye csak az lesz, hogy a kérdés alatt álló ingóságok most már lefoglalandók, ha ugyan egyáltalán még megtalálják, és ha a birlalás tekintetében a körülmények nem változtak; de arról szó sem lehet, hogy a végrehajtató amaz ingóságokra az első izben szándékolt foglalás alapján vagy az ettől számított elsőbbséggel bármi jogot igényelhessen.

Ha pedig a kiküldött a foglalást a birlaló beleegyezése nélkül foganatosította, ez utóbbit az eljárás ellen előterjesztés és az erre hozott birósági végzés ellen, a mely az előterjesztésnek helyt nem ad, ugyancsak a birlalót, az ellen pedig, a mely a birlaló előterjesztésére a kiküldött eljárását megsemmisíti, a végrehajtatót felfolyamodás joga illeti.[3] Erre a felfolyamodásra nézve a tör-

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 223. l.

[2] Tjav. indokolása. S. E. 64. §.

[3] Harmadik személy birlalásában levő ingóságok lefoglalása csakis a birlalónak ad jogot a foglalásnak előterjesztéssel való megtámadására, de nem a birónak arra, hogy a kiküldöttnek eljárását hivatalból megsemmi-

vény[1] a 38. §-ban foglalt szabály alul kivételt tesz, a midőn rendeli, hogy a felfolyamodás a lefoglalt tárgyaknak a foglalás *alul*[2] való felmentésére halasztó hatálylyal *nem* bír. Az elsőbirósági végzés hozatala után tehát a lefoglalt ingóságok, ha csupán birói zár alá vették (73. §.), ez alúl ipso facto felszabadúlnak, ha szoros zárt alkalmaztak (75. §.) vagy ha a dolgokat birói letétbe helyezték (73. §.), a birlaló kérelmére a foglalás alul bíróilag felmentetnek és ismét a birlaló korlátlan rendelkezése alá kerülnek. Ha már most a másodbiróság megváltoztatja az elsőbiróság végzését, és a birlaló előterjesztését elveti, az ebbeli határozatnak csak az esetben lesz közvetlen hatása, ha a lefoglalt tárgyakra foganatosított szoros zár még fel nincs oldva, vagy a dolgokat birói letétben őrzik még:[3] ellenben, ha a lefoglalt tárgyak a foglalás alul a fenebbi módok valamelyikén már fel vannak mentve, a másodbirósági végzés a végrehajtatónak csak arra szolgál, hogy annak alapján a kérdéses dolgokra, ha megvannak még és a körülmények nem változtak, újabb végrehajtást intézhessen; ha pedig az újabb foglalást nem tudja vagy nem akarja foganatosítani, a másodbirósági végzést a birlaló elleni kártérítési perben használhassa annak bizonyítására, hogy a végrehajtást a szóban lévő ingóságokra jogszerűen foganatosította, s hogy azt a birlaló jogszerűtlenül meghiúsította.

A végrehajtatónak a birlaló elleni kártérítő követeléséről a törvény csak arra az esetre vonatkozólag emlékezik ugyan, a mikor valószinünek nem látszik, hogy a más birlalatában lévő ingóságok a végrehajtást szenvedő tulajdonába tartoznak, és a mikor a foglalást a birlaló ellenezte; az esetek hasonlatosságánál fogva azonban kétséget nem szenved, hogy kártérítő kötelezettség terheli a birlalót akkor is, ha a foglalást nem ellenezte ugyan, de abba tán felszólítás daczára – bele sem egyezett; úgy szintén, ha — a mint fennebb érintettük — a foglalási eljárást a birlaló előterjesztése következtében az elsőbiróság megsemmisítette, a másodbiróság az előterjesztést elutasította, de a lefoglalt tárgyak a foglalás alul időközben fel lőnek mentve; szóval valahányszor a foglalás a birlaló jogszerűtlen fellépése következtében meghiusult. A kártérítési perben bizonyítani kell, hogy az ingóságok a megkisérlett, illetve a megtörtént foglalás idejében

sítse. (Budapesti kt. 1886. évi 1263. sz.) Az előterjesztés elmulasztása egyébiránt nem fosztja meg a birlalót attól a jogtól, hogy tulajdonjogát igénypert utján érvényesítse. Ha előterjesztéssel és igénykeresettel él, ez amaz után veendő esetleg elintézés alá.

[1] Eltérőleg a tjavaslattól, a melyből ez a pont egészen hiányzott.

[2] És nem a mint a törvényben hibásan áll: a foglalás «által».

[3] Helytelen tehát az a nézet, mintha az ily másodbirósági végzés gyakorlati következménynyel egyáltalában nem birna. (Szerző: Jogt. Közl. 1883. évf. 7. l.)

a végrehajtást szenvedő tulajdonába tartoztak; bizonyítani kell továbbá, hogy az alperes fellépése nélkül a felperes a foglalás következtében a követelt összeg erejéig kielégítést nyert volna; és hogy az adott viszonyok között a végrehajtást szenvedőtől kielégítést nyernie nem lehetett. A bizonyítás nehézsége következtetést vonni enged az ily kártérítési per sikerének bizonytalanságára; és ez, valamint a fentebbiek szerint általában az a nehézség, a melylyel a végrehajtató jogait érvényre emelheti, ha a foglalás nem teljesül, vagy ha a bíróság megsemmisíti: útmutatóul szolgálhat arra nézve, hogy mily szigorral kell a birlalás és az ebből származó jogkövetkezmények megitélésénél eljárni.

49. §.

A házasfelek együttlakásának tartama alatt a házas felek közös birlalásában levő ingóságok a férj ellen vezetett végrehajtás esetében lefoglalhatók, kivéve azon arany- és ezüstnemüeket, drágaságokat és ruhaneműeket, melyek a nőnek nevével vagy nevének kezdőbetűivel megjelölve vannak, továbbá azon ingóságokat, a melyek nyilvánvaló rendeltetésüknél fogva a nő használatára vannak szánva. A nő ellen vezetett végrehajtás esetében pedig lefoglalhatók azon arany- és ezüstneműek, drágaságok és ruhaneműek, a melyek a nő nevével vagy nevének kezdőbetűivel megjelölve vannak, továbbá azon ingóságok, a melyek nyilvánvaló rendeltetésüknél fogva a nő használatára vannak szánva, végre azon ingóságok, a melyekre nézve a végrehajtató által előterjesztett bizonyítékokból valószínűnek látszik, hogy a végrehajtást szenvedő nőnek a tulajdonát képezik (92. §.).

A végrehajtást szenvedő apával vagy anyával közös háztartásban levő gyermekek használatára rendelt ruhaneműek nem foglalhatók le.

A ministeri tjavaslat abból indulván ki, hogy magánjoguk szabványai szerint a házastársak között kötelező vagyonközösség vagy vagyonegyeség nincsen (indokolás), 541. §-ában akkép intézkedett, hogy «a házasság tartama alatt a férj és nő közös tényleges birlalásában lévő ingóságok bármelyik házastárs ellen vezetett végrehajtás esetében lefoglalhatók, kivéve az arany- és ezüstneműeket» stb. Az igazságügyi bizottság azonban az érintett javaslatot oda módosította, hogy a házasfelek együttlakásának tartama alatt csak a férj ellen intézett

végrehajtás utján foglalhatók le a házasfelek közös birlalásában lévő ingóságok, azok kivételével, a melyek minőségüknél fogva a nő tulajdonának vélelmezhetők; a nő ellen vezetett végrehajtás esetében pedig ellenkezőleg csak az utóbb említett minőségü vagy megjelölésü ingóságok! és azok, a melyekre nézve valószinűvé teszik, hogy a nő tulajdonába tartoznak (48. §.).[1] Pusztán az a körülmény, hogy a nő iparhatósági igazolvánnyal bir, s hogy arra a helyiségre, a melyben a foglalás történt, czégfelirata van alkalmazva, a foglalást nem gátolhatja.[2] Önként értetik, de a 49. §-nak 48. § hoz való viszonyából is világos, hogy ha a férj adósságaiért a nő ingóságát vagy viszont a nő adósságáért a férj ingóságát foglalták le, a jogaiban sértett házastárs igényper utján fellépni van jogosítva.[3] Ezért van idézve a szakasz végén zárjel között a 92. §.[4]

Abban a nem éppen ritka esetben, a mikor a férj nevének és a nő nevének kezdőbetűi azonosak, az ezekkel a kezdőbetűkkel jelölt arany- és ezüstneműek stb. (a vélelem a férj tulajdona mellett szólván) oly tekintet alá esnének, mint ha megjelölve egyáltalában nem volnának.

Abból, hogy a végrehajtást szenvedő atyával vagy anyával közös háztartásban levő gyermekeknek csupán ruhaneműi vannak a foglalás alul kivéve, viszont következik, hogy a mikor a végrehajtást a szülővel közös háztartásban élő gyermek ellen intézik, a háztartásban talált ingóságok közül csak a gyermek használatára rendelt ruhaneműek szolgálhatnak a végrehajtás tárgyául.

Ha a végrehajtást nem házasságban élő, de együtt lakó s közös háztartásban lévő személyek egyike ellen intézik, abból az okból, mert itt azok a tekintetek nincsenek meg, a melyek a törvényhozást arra indították, hogy a férj és a nő ellen elrendelt végrehajtások között különbséget tegyen: a közös birlalásban lévő ingóságokból a végrehajtás szenvedőt illető hányad foglalható le.[5] Ki vannak véve itt is a foglalás alul azok a dolgok, a melyek megjelölésöknél, rendeltetésöknél vagy az előterjesztett bizonyítékoknál fogva a végrehajtástól ment személy kizárólagos tulajdonának vélelmezendők. — Azt, hogy

[1] «A gyakorlati élet szem előtt tartásával, a rendszerinti viszonyok figyelembe vételével és a családi élet rendszerinti követelményeinek megfelelően.» (Igazságügyi bizottság jelentése.) — A szabály megfelel a római jogbeli úgyn. *praesumtio muciana*-nak.

[2] Budapesti kt. 1887. évi 43533. és 47770. sz. Helyesli Gold S.: Ügyv. L. 1887. évi 31. sz.; megtámadta Vásárhelyi D.: Jogt. Közl. 1888. évi 21. sz.

[3] Budapesti kt. 1887. évi 59705. sz. — még akkor is, ha előterjesztésével elutasittatott.

[4] Lsd Sziklay G.: és Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évf. 31. l., szerző ugyanott 1884. évi 9. sz.

[5] Lsd a 47. §. magyarázatát.

mit lehet valamely közkereseti társaság egyes tagja ellen vezetett végrehajtás következtében a társasági vagyonból lefoglalni, az 1875 : XXXVII. t.-cz. 95. §-a határozza meg.

50. §.

Az ingóságok a szobáknak vagy más helyiségeknek megjelölése mellett, számrendben folyó tételenként iratnak össze.

Mindenik tétel a végrehajtási jegyzőkönyvbe a minőség, mennyiség, darab, szám, súly, mérték vagy más ismertető jelek lehető pontos kitétele mellett vezetendő be.

Ugyanazon fajbeli csekélyebb értékű ingóságok együtt egy tételbe vehetők, akként csoportosítva, hogy az így összesített tétel együttes becsértéke 100 frtot meg nem haladhat.

A kiküldött csak az általa megszemlélt, előttem felszámlált vagy megmért ingóságokat írhatja össze.

A tételenkinti pontos összeírás a végett szükséges, hogy az árveréskor, a zárgondnoki kezelés megszüntetésekor, az ingóságok birói letétbe helyezésekor, a zálogjogi elsőbbség megállapításakor, igénykereset, valamint elidegenítés vagy szándékos rongálás esetén a tárgyak azonossága s illetve a foglaláskor volt minősége meg legyen állapítható.* Az ugyanazon fajbeli csekélyebb értékű ingóságoknak könnyítése végett van megengedve.

Az, hogy a kiküldött az ingóságokat megszemlélte legyen, az összeíráshoz elég oly dolgoknál, a melyek egyenkint, csupán a minőség és ismertető jel kitétele mellett összeírhatók; felszámlálni s megmérni pedig azokat az ingóságokat szükségesa, a melyek mennyiség, darab, szám, súly vagy mérték szerinti összeírást igényelnek.

Az összeírásra nézve itt megállapított szabályok közül csak azoknak mellőzése vonja maga után előterjesztés következtében a foglalás megsemmisítését, a melyeknek megtartása az érvényes összeírás feltételéül van felállítva; semmis tehát a foglalás azokra a dolgokra

* A német ptrs. 808. §-a szerint a zálogolást rendszerint az által foganatosítják, hogy a végrehajtó az ingókat birtokába veszi. A végrehajtást szenvedő birtokában az ingóságokat csak kivételesen hagyják, és ekkor a zálogolást pecsét alkalmazása által «vagy más módon» láthatóvá teszik. Az osztr. végr. t. 253. §-a a mi törvényünk álláspontját foglalja el. egy tételbe összefoglalása az összeírás és árverés egyszerűsítése és

nézve, a melyeket a kiküldött meg nem szemlélt, illetve fel nem számlált vagy meg nem mért; úgyszintén, ha külön fajbeli, különböző minőségű dolgokat egy tétel alatt, csupán a helyiség vagy a tartály megjelölése mellett vett volna fel, a melyben a tárgyak vannak (például: a szobában talált bútorok, a szekrényben lévő ruhaneműek); mivel az ily felvétel összeírásnak sem minősíthető. A többi szabályok meg nem tartásának ellenben (például: ha a tárgyak elég pontosan nincsenek megjelölve, vagy ugyanazon fajbeli, de együttesen 200 K-nál nagyobb becsértékű ingóságokat egy tételbe foglaltak össze) legfeljebb az lehet a következménye, hogy a kiküldött a hibát utólagosan kijavítani köteles.

~~54.~~ §

1908: 41: 2, 3

Végrehajtás alá nem esnek, s ennélfogva le sem foglalhatók:

a) az isteni tiszteletre közvetlenül szánt tárgyak;

b) az isteni tiszteletre szánt helyiségekhez tartozó szerelvények, a mennyiben nem magántulajdont képeznek;

c) a vallási ereklyék, de foglalványaik lefoglalhatók;

d) köz- vagy magánhivatalhoz tartozó tárgyak, pecsétnyomók, irományok, jegyzőkönyvek stb.;

e) rendjelek, érdempénzek s egyéb díszjelek;

f) közhivatalnokoknak és a hadsereghez, hadi tengerészethez és honvédséghez tartozó személyeknek egyenruházata;

g) a hadsereghez, hadi tengerészethez és a honvédséghez tartozó személyek fegyverzete és a véderőbeli felszereléshez szolgáló eszközök, szerszámok, műszerek és lovak;

h) a végrehajtást szenvedő és háznépe részére szükséges öltözetek, ágynemű, továbbá ugyanezek részére a legszükségesebb élelmi és tüzelőszerek a legközelebbi 15 napra, végre a szükséges konyha és konyhaedény;

i) a végrehajtást szenvedő és családja részére szükséges ima- és iskolakönyvek és taneszközök;

k) a családi arczképek, de kereteik lefoglalhatók;

l) a keresetmód folytatásához, a polgári rendeltetés betöltéséhez és a személyes biztonsághoz szükséges fegyverek;

m) tudósok és művészeknek hivatásuk betöltéséhez szükséges könyvei, mintái és szerei;

n) az iparosok, gyármunkások és napszámosoknak szükséges munka-szerei;

o) az iparosoknak feldolgozás alatt álló anyagkészlete 50 frt érték erejéig;

p) a végrehajtást szenvedő és háznépe eltartásához szükséges egy tehén, vagy e helyett a végrehajtást szenvedő választásához képest négy juh vagy négy kecske, ugyszintén ezen állatok részére egy hónapi időtartamra szükséges takarmány;

r) a végrehajtást szenvedő által tulajdonul birt, s általa házilag mívelt, vagy míveltetett szántóföldek bevetéséhez szükséges vetőmag öt hectolitert meg nem haladó mennyiségben.

Lak- vagy üzlethelyiség bérletéből felmerülő követeléseknél az *m)* és *o)* pontokban foglalt tárgyak végrehajtás alá vonhatók annyiban, a mennyiben a bérleti követelés más vagyon lefoglalásával teljesen nem fedezhető.

Az 51—68. §§-ban azok a dolgok, jogok, készpénzösszegek és követelések vannak felsorolva, a melyekre végrehajtás vagy éppen nem, vagy részben nem intézhető. Az ebbeli szabályok különbözők még annyiban is, hogy némely dolgok, követelések stb. végrehajtás tárgyai feltétlenül nem, mások ellenben csak feltételesen nem lehetnek. Erről az egyes §§-nál lesz szó.

Tüzetesen az 51. §-ra nézve, a hol részint a vallási érzület (*a)*, *b)*, *c)*), részint a közszolgálat (*d)*, *f)*, *g)*), részint a kegyelet (*e)*, *k)*), részint és főleg a megélhetés (*h)*, *l—r)*) tekintetéből végrehajtás alá nem eső tárgyak felsorolvák, megjegyezzük:

A §. *c)*, *d)*, *h)* *k)*, *l)*, *m)*, *n)* pontjai megfelelnek a Ptrs 395. §. *a)*, *b)*, *e)*, *k)*, *f)*, *g)*, *d)*, *e)* pontjainak, némi módosításokkal és pótlásokkal. Az *a)* és *b)* pontokban foglalt intézkedéseket a törvénykezési gyakorlat már előbb meghonosította volt. A *b)* pont azon hozzátételénél fogva, «a mennyiben nem magántulajdont képeznek», magánosoknak az izraelita imaházakban lévő imaszékeire, illetve ezek használatának jogára végrehajtás intézhető; és az egyházközségek pénzalapjai és követelései az *a)* és *b)* pontoknál fogva a végrehajtás alul szintén nincsenek kivéve. — A katonatiszt tulajdon lovára intézett végrehajtás (*g)* pont) foganatosításának módját az 1884. évi 6602. sz. igazságügym. rend. szabályozza. — Valamint a *h)* pont szerint le nem lehet foglalni a végrehajtást szenvedő szükséges élelmi

szereit és öltözékét, úgy az élelmezésből, ruházatból és lakásból álló eltartási kikötmény sem lehet a foglalás tárgya.[1] A *h)* pontban a konyha alatt csak az állag sérelme nélkül átszállítható, úgynevezett takaréktűzhely értendő. A művészeknek nem művészetök személyes gyakorlására, hanem művészi vállalatra, tehát a szinházigazgatónak a szinházi előadásokra szükséges szerei (*m)* pont) birói gyakorlatunk szerint ép oly kevéssé vannak a foglalás alul kivéve,[2] mint a varrógépek, a melyek munkaszereknek (*n)* pont) nem minősülnek.[3]

A §-ban felsorolt pontok végrehajtás alá *föltétlenül* nem esnek, «és ennélfogva le sem foglalhatók»; azok tehát, valamint az 52—59., 61—68. §§-ban felemlített dolgok, jogok és követelések a birói zár alul feloldhatók nemcsak a végrehajtást szenvedő fél előterjesztésénél fogva, hanem a kiküldő bíróság esetleg megsemmisítheti az azok lefoglalását tárgyazó eljárást hivatalból is, a mikor a kiküldött a felvett jegyzőkönyvet a 91. §-hoz képest bemutatja. (Lsd ezen §. magyarázatát.) Ily hivatalból való megsemmisítés azonban csak akkor indokolható, a mikor az illető dolgoknak, jogoknak és követeléseknek a végrehajtástól való mentességét a közérdek föltétlenül, a végrehajtást szenvedő fél felszólalása nélkül is követeli, tehát az 51. §. *a), b), c), d), e), f), g)* pontjainak, az 52. §. első bekezdésének, az 53. §. második bekezdésének, az 54—59. és 65. §§. eseteiben; valamint a most nem említett egyéb esetekben, ha a foglalás ellen ennek törvényellenessége miatt *kifogást* tettek és ezt a beterjesztett végrehajtási jegyzőkönyv tanusítja. Ellenben miután az utóbbi esetekben nincs szó oly közérdekről, a mely a végrehajtást szenvedő beleegyeztével sem volna megsérthető; és miután ezekben az esetekben a törvény elsősorban a végrehajtást szenvedőnek nyujt oly kedvezményt, a melyről le is mondhat és a melyet akarata ellenére rákényszeríteni nem lehet: ilyenkor az észrevétel és kifogás nélkül történt foglalás egészben vagy részben csak a végrehajtást szenvedő előterjesztésére (34. §.) lesz megsemmisíthető.[4]

Lak- vagy üzlethelyiség bérletéből felmerült követelés iránti végrehajtás esetében az *m)* és *o)* pontokban foglalt dolgok összeírása előtt jegyzőkönyvileg, és ha lehet, a végrehajtást szenvedőhöz más fedezet

[1] Budapesti kt. 1885. évi 4758. sz.

[2] Semmitőszék 1877. évi 9084. sz. Ellenkezően: marosvásárhelyi kt. 1891. évi 467. sz.

[3] Az osztrák bíróságok a varrógépekre nézve ellenkező gyakorlatot követnek.

[4] Pl. kassai kt. 1897. évi 1680. sz.: «Az 51. §. *n)* pontjába ütköző foglalás, miután ez esetben közérdekről nincs szó, hivatalból nem semmisíthető meg.» V. ö. az *a)—r)* pontokra nézve a német ptrs. 811. §-át, az 1887. jun. 10-i osztr. törv. 1. és 2. §. és az osztr. végr. t. 250. és 251. §-ait.

kijelölése iránt intézett felszólítás előre bocsátása után meg kell állapítani, hogy a bérleti követelés más vagyon lefoglalása által teljesen nem fedezhető. Ha ez megtörtént, az érintett tárgyak lefoglalása elleni előterjesztésnek eredménye nem lehet.

A §. utolsó bekezdése önálló, a 72. és 225. §-szal összefüggésben nem levő, és csakis lak- vagy üzlethelyiség bérletéből (tehát nem másnemű bérletből és nem haszonbérletből) felmerült követelések javára szóló oly intézkedés, a mely a bérlő tulajdonába tartozó, akár a bérelt helyiségben, akár azon kívül lévő ingóságokra vonatkozik és a melyet úgy a törvényes zálogjoggal biztosított (72. §.), mint az ezzel nem biztosított követelés iránti végrehajtás esetén kell alkalmazni.[1]

52. §.

A posta-jog, továbbá a posta-szolgálatra rendelt fuvarozási eszközök, készletek és szerek, az államkincstár számára beszedett postailleték és vitelbér-összegek, végre a postamestereknek szállítási és iroda-átalányi járandósagai a végrehajtásnak nem tárgyai.

A postára elküldés végett feladott készpénz és más érték-küldemények, posta-utánvételi összegek, postai vagy távirati úton utalványozott összegek végrehajtás alá szintén nem vétethetnek.

Az itt felállított kivételek a végrehajtás alul a postaintézmény szakadatlan működésének és hitelének megóvásában találják indokolásukat; és a szakasz némileg megfelel a Ptrs 396. §-ának.[2]

A §. 2. bekezdése könnyen félreérthető olyképpen, mintha csak a végrehajtást szenvedő által postára feladott és másra címzett készpénz és értékküldemények és ugyancsak a végrehajtást szenvedő által lefizetett utánvételi vagy utalványozott összegek nem volnának végrehajtás alá vehetők; úgy tehát, hogy a végrehajtást szenvedőre címezve érkezett készpénzt stbt le lehetne foglalni. Tekintve azonban, hogy a törvény a postára elküldés végett általában feladott, tehát *bárki által* feladott készpénzről és értékküldeményekről és postautánvételi, és postai vagy távirati úton utalványozott összegekről szintén általánosságban tesz említést; valamint tekintve, hogy a tjavaslat indo-

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 28. sz.
[2] V. ö. az osztr. végr. törvényt életbeléptető törv. VIII. czikk 7. p.

kolása szerint az 52. §. a végrehajtás alá nem vonható tárgyak tekintetében a Ptrs 396. § ának megfelelően kiván intézkedni, ez utóbbi szerint pedig félre nem érthetően «a postaintézetnek szállítás vagy közvetítés végett átadott külddmények és — általában — a postai utalványok és utánvételek» nem tárgyai a végrehajtásnak: azokat a készpénzösszegeket és értékküldeményeket sem lehet végrehajtás alá venni, a melyek más valaki által befizetve vagy feladva a postén a végrehajtást szenvedőre címezve érkeztek, és a melyeket még ki nem fizettek, illetve még át nem adtak; sőt a törvény leginkább ezeket tartja szem előtt, mivel a másra címezve befizetett készpénz visszafizetéséről vagy a más számára feladott értékküldemény visszaadásáról a postakezelési szabályoknál fogva és az elküldés gyorsasága mellett különben is a legritkább esetekben lehet szó.

A kiküldöttnek eljárását e §. szempontjából a postajogra, a postaszolgálatra rendelt fuvarozási eszközökre, készletekra és szerekre, a beszedett postaillelték- és vitelbérösszegekre foganatosított végrehajtás tekintetében, ha a foglalást nem is ellenezték, a többire pedig az ellenzés daczára foganatosított végrehajtás tekintetében a bíróságnak előterjesztés nélkül is meg kell vizsgálnia. (Lásd az 51. §. magyarázatát.)

53. §.

Iparüzleti jog csak úgy vonathatik végrehajtás alá, ha a fennálló iparszabályok szerint érvényesen átruházható.

Mennyiben van helye végrehajtásnak az állami egyedáruság tárgyaira s azok termeléséhez vagy eladásához szükséges eszközökre, továbbá lotto-nyereményekre és vámkezelés alatt levő árukra: a fennálló jövedéki törvények szerint döntendő el.

A §. első bekezdése megfelel a Ptrs 397. §-ának.

A törvény hozatalakor érvényben volt (1872 VIII. t.-cz.), úgy szintén a jelenleg érvényben levő ipartörvény (1884: XVII. t.-cz.) értelmében csak az úgynevezett realiparjogokat lehet érvényesen átruházni, a melynek az utóbbi törv. 23. §-a szerint újonnan többé nem engedélyeztetnek, de az addig engedélyezettek épségökben továbbra is megmaradnak; akár legyenek azok valamely fekvőséggel oly elválhatatlanul egybekapcsolva, hogy rendszerint csak azzal együtt átruházhatók vagy elzálogosíthatók (és ezeket telekkönyvileg be is lehet jegyezni — 1859. jan. 18-iki ministeri rendelet), akár képezhessék adásvevés vagy más czímen egyedül is, átruházás tárgyát. Ide so-

rozhatók a reáljogú gyógyszertárak is, mivel az 1876 : XIV. t.-cz. 133. §-a szerint ilyenekre jog ezentúl szintén nem adományozható ugyan, de a 130. §-hoz képest a meglevő reáljogú gyógyszertárak valamint eddig, úgy ezentúl is magánjogi szerződések és átruházások tárgyává tehetők.* «A találmányi szabadalmakra elrendeltetni kért végrehajtásnál követendő eljárásról» az 1884. évi 29921. számú igazságügym. rendelet intézkedik.

54. §.

Álladalmi, törvényhatósági és községi szolgálatban levő tisztviselők és hivatalnokok, egyház-községi lelkészek és segédlelkészek, állami, községi és felekezeti nyilvános tanintézeteknél alkalmazott tanárok, tanítók és tanítónők, a véderőhöz tartozó személyek, közhasználatra szolgáló gőzmozdonyú vasutak hivatalnokai, a nemzeti szinháznál alkalmazott igazgatósági, művezetési és gazdasági tisztviselők, drámai és operai magánszereplők, végül a börtönőrök, az állami hivatalszolgák és a gőzmozdonyú vasutak szolgái rendes fizetésének, illetőleg várakozási illetékének, személyes (működési) és kor-pót-díjainak legfölebb egyharmada és ez is csak úgy vehető végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi 800 frt a foglaláson túl is érintetlenül fenmaradjon.

A fölebb elősorolt személyek lakpénzeik csak lakbér fejében, a szolgálat után járó más illetményeik pedig épen nem foglalhatók le.

A §-nak a közérdekek indokolta intézkedése, mely szerint tényleges közszolgálatban álló bizonyos személyeknek járandóságai meghatározott összegig végrehajtás alá nem vonhatók, a Ptrs 399. §-ában birja kiindulási pontját. Az itt felállított szabály azonban a mutatkozott szükséghez és a megváltozott viszonyokhoz képest nevezetes változáson ment át. E §. szerint csak a köztisztviselők, tanárok és lelkészek élvezték a járandóságaik bizonyos részben való immuniiásának jogát; és a

* Oly gyógyszertár, a melyre valakinek csak személyes üzleti joga van (1876 : XIV. t.-cz. 131. §.), át nem ruházható, tehát le sem foglalható és el nem árverezhető; a mi azonban alig zárja ki azt, hogy az ily gyógyszertárra a végrehajtás a 113. §. módjára intéztessék úgy, hogy a zárgondnok kinevezésénél a bíróság figyelemmel lenni köteles az 1876 : XIV. t.-cz. 129. §-ára, a mely meghatározza azt, hogy ki van jogosítva gyógyszertár kezelésére. V. ö. Fenyvessy S.: Jogt. Közl. 1884. évi 33. sz. és az egész §-ra nézve osztr. végr. t. 341. §-át.

meg nem támadható rész általában 300 frtban volt megállapítva. A birói gyakorlat a törvény rendelkezésén némileg tágított már, a mennyiben például a katonatiszteket, a néptanítókat, a birósági végrehajtókat, a megyei hajdúkat szintén a kedvezményezett személyek közé számította. Az 1876 XXXI. t.-cz. kedvezményezett személyekként ugyanazokat sorolta fel, de a járandóság végrehajtás alá vonásának kétféle és sokkal szűkebb határt szabott: a járandóság kétharmadát és mindenesetre 1200 koronát érinthetetlennek kijelentvén. Az 1879. évi törvényjavaslat (546. §.) ezt az intézkedést változatlanul vette át. A törvény pedig még tovább ment, figyelemmel a helyzet körülményeire, és szem előtt tartva az 1876 : XV. t.-cz. 54. §-ának rendelkezéseit, a melyek az adóvégrehajtások eseteiben való mentességet tárgyazzák, úgyszintén külföldi törvényhozásoknak, különösen az új német perrendtartásnak idevonatkozó intézkedéseit,[1] a javaslat által kezdeményezett irányban haladva, a végrehajtást szenvedő és családja existentiájának biztosítása által igényelt mértékben kiterjesztette azon határig, a meddig a méltányossági szempontok a merev jogi követelményekkel szemben indokoltan előnyözhetők;[2] és valamint az 51. §-t az *o)*, *p)*, *r)* pontokkal kibővítette s az 55.. 57., 61. és 62. §§-ban a 350 és 300 forinttal tervezett minimumot 500 frtra, az 1 frtot pedig 1 frt 50 krra emelte, úgy az 54. §-ban a feltétlenül megtámadhatlan minimumot évi 800 frtban állapította meg

Annak az összegnek kiszámításánál, a melynek a végrehajtást szenvedő részére a foglalás után is érintetlenül fenn kell maradnia, szem előtt tartandó az a kettős korlátozás: hogy többet nem lehet végrehajtás alá venni, mint a járandóság egyharmadát és hogy évi 1600 K-át a végrehajtás által nem szabad érinteni. Ehhez képest az évi 1600 K-át vagy ennél kisebb összeget tevő fizetésre végrehajtást intézni egyáltalában nem lehet — a második korlátozásánál fogva. Évi 2400 K-át vagy nagyobb összeget tevő fizetésnek csak egyharmadát lehet lefoglalni, tehát például 3600 K-ból 1200 K-át, 6000 K-ból 2000 K-át — az első korlátozásnál fogva. Évi 1600 K és 2400 K közötti fizetésből pedig az 1600 K-án felüli összeget, például 2000 K-ból 400 K-át, 2200 K-ból 600 K-át — az első és a második korlátozás combinált hatásánál fogva.

[1] 850. §., a mely a le nem foglalható összeget évi 1500 márkában állapítja meg és az ezen *felüli* járandóság egyharmadát mondja végrehajtás alá vonhatónak. Az osztr. végr. törvényt életbeléptető t. IX. czikk 8. pontja fentartotta az 1882. évi ápr. 21-iki törvényt, a mely miénkkel egyezően rendelkezik.

[2] Igazságügyi bizottság jelentése.

A lakpénz az érintetlenül maradó összeg megállapításánál számításba nem jön, de lakbér fejében egészen lefoglalható. «Más illetmények», például a működési pótlékok. — Ha a végrehajtást szenvedő készpénzbeli fizetésen kívül természeti szolgálmányokban vagy ingatlanok haszonélvezetében is részesül, a szolgálmányok vagy haszonélvezet évi értékét, kivéve a lakpénzzel egy tekintet alá eső természeti lakást, szintén számításba kell venni.[1] Minthogy a megállapított kedvezmények szorosan magyarázandók: a nemzeti szinház tagjainak fellépti díjai, a «nemzeti zenede» tanárainak a fizetése, az ipar és kereskedelmi kamarák hivatalnokainak fizetése, a fővárosi kerületi esküdtek aranyakban megszabott tiszteletdíjai a korlátlan lefoglalás alul kivéve nincsenek.[2] Másrészt miután az 1894 : XXXIII. t.-cz. 4. és 12. §-ai szerint az anyakönyvvezető és helyettese közhivatalnoknak tekintendő: az azok részére a kincstár terhére az 1894 : XXXIII. t.-cz. 11. §-a értelmében megállapított tiszteletdíj végrehajtás alá nem vonható és le nem foglalható.[3]

Az 1882. január 1. előtt foganatosított végrehajtás, miután a Ptrs 361. §-ához képest a teljesített foglalás a végrehajtatónak zálogjogot adott a lefoglalt fizetés még csak lejárandó részleteire is, ezt a már megszerzett jogot pedig az utóbb hatályba lépett törvény meg nem csonkíthatja: érvényben marad a járandóság e nap után esedékes részleteinek azon részére nézve is, a mely a jelen §. szerint végrehajtás alá nem vehető. Ily értelemben határozottan intézkedett az 1876 : XXXI. t.-cz. 7. §-a.[4] Ugyanezt a szabályt kell alkalmazni az 55. és 57. §. tekintetében is, ha a foganatosított végrehajtásnál az 1876 : XXXI. t.-cz. 2. és 4. §-a szolgált irányadókul.[5] — Az eljárás hivatalból föltétlen megvizsgálása szabály a jelen §. eseteiben a 60. §-nál fogva. (Lásd ezen és az 54. §. magyarázatát.)

55. §.

Az 54. §-ban említett személyeknek, vagy ezek özvegyeinek nyugdíjai, vagy kegydíjai, úgyszintén a nyugalmaztatás folytán járó személyes pótdíjak, valamint a lelkészek aggastyáni fizetései, szintén csak egyharmadrész-

[1] Budapesti kt. 1886. évi 10757. sz.
[2] Budapesti kt. gyakorlata.
[3] A győri kt. határozattárába felvett 14. polg. határozat. (Igazságügyi közl. V. 417. l.)
[4] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 104. l.
[5] Budapesti kt. 1884. évi 2613. sz.

ben foglalhatók le, de csak úgy, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi 500 frt a foglalás után is szabad rendelkezésre fenmaradjon.

Ha az 54. §-ban elősorolt személyek nyugdíj helyett végkielégítést, vagy a véderőhöz tartozó személyek katonai rangjok elvesztésével kegydíjat kapnak: ez a végrehajtási foglalás tekintetében a nyugdíjjal egyenlő tekintet alá esik.

A §. megegyezik az 1876 XXXI. t.-cz. 2. §-ával azzal az eltéréssel, hogy a végrehajtással meg nem támadható minimumot 350 forintról 500 frtra, 1000 K-ra emeli. Azt a végzést, a mely a közös hadsereg nyugdíjállományában lévő tiszt vagy katonai hivatalnok ellátási illetményeire rendeli el a végrehajtást, az annak lakhelye szerint illetékes katonai pénztárnak kell megküldeni; ha pedig a végrehajtás az ország határán kívül foganatosítandó, az e pénztárra illetékes bíróságot kell megkeresni. Ha a végrehajtás a honvédség nyugdíjállományában lévő tiszt vagy tisztviselő ellátási illetményeire rendeltetik el, a végzést a honvédelmi ministeriumnak és annak az állampénztárnak vagy adóhivatalnak is kell megküldeni, a melyhez az illetmények felvétele végett a nyugdijas utalva van.[1]

A lefoglalható rész kiszámítása, az 1882. január 1. előtt foganatosított végrehajtások hatálya és az eljárás hivatalból megvizsgálása tekintetében elég az 51. és 54. §. magyarázatára hivatkozni. A kegydíjakra nézve lásd még a 61. §. magyarázatát, és lásd különösen ugyanott a kolozsvári kt.-nak ide is szóló 9. számú határozatát.[2]

56. §.

A rokkantak ellátási díjaira, a sebesültek pótdíjaira, a vitézségi érmek után járó díjakra, az elhunyt katonai személy családjának halálozási évnegyed czímén kiutalt illetményekre vagy végkielégítési összegre, a jelen és az 54. §-ban említett személyek özvegyeinek vagy gyermekeinek, a férj, illetőleg az atya szolgálataiért adományozott illetményekre, végrehajtást vezetni nem lehet.

[1] 1895. évi 24418. számú igazságügym. rendelet.

[2] A német ptrs 850. §-a nem tesz különbséget a fizetés és a nyugdij stb. között, az osztr. 1882. ápr. 21-iki törv. 2. §-a a miénkkel egyezően rendelkezik.

Egészen megegyezik az 1876 : XXXI. t.-cz. 3. §-ával. Az eljárást itt is hivatalból kell megvizsgálni, és a törvényellenes foglalást ellenzés és előterjesztés nélkül is meg kell semmisíteni (lásd az 51. és 54. §. magyarázatát).[1]

57. §. [illegible]

A katonai házassági biztosíték kamatainak csak egy harmada és csak úgy foglalható le, hogy a kamatokból egy évre legalább 500 frt a végrehajtás alól ment maradjon. E korlátozás mellett is a végrehajtás csak oly kötelezettségek miatt engedhető meg, melyeket a házassági kötelék tartama alatt, mindkét házastárs közösen, vagy a házassági kötelék megszünte után, a nő vállalt magára.

A katonai házassági biztosíték tőkéje csak azon korlátozással vonható végrehajtás alá, hogy a tőke a végrehajtás utján behajtandó követelés kielégítésére, csak a biztosítéki kötelék feloldása után fordíttathatik.

A §. első bekezdése megfelel az 1876 : XXXI. t.-cz. 4. §-ának oly eltéréssel, hogy a végrehajtástól ment összeg minimumát 700 koronáról 1000 K-ra emelte; és hogy a végrehajtás — eltekintve mindkét házastárs kötelezettségeitől — a házassági kötelék megszünte után keletkezett nem csak oly kötelezettségek miatt van most megengedve, a melyeket *a nő*, tehát a biróságilag elválasztott nő is vállalt magára; illetve oly készpénzösszeg miatt, a melynek megfizetésére a nőt vagy mindkét házastársat végrehajthatóan kötelezték.[2]

A §. második bekezdése új, és teljesen megfelel a katonai házassági biztosíték jogi természetének; mert a biztosíték tőkéje — ha a biztosítéki okirat más intézkedést nem foglal magában — annak tulajdona marad, a ki a biztosítékot adta és a tulajdonjog csak annyiban van korlátozva, hogy addig, a míg a biztositék czélja fennáll, a tulajdonos a tőkéről nem, és ha a biztozított házasfelektől külön személy, a tőke jövedelmeiről sem intézkedhet. A biztosíték természete tehát nem gátolja, hogy a házassági biztosíték tőkéjét még a biztosítéki kötelék fennállása idejében is végrehajtás alá vonni lehessen; de a végrehajtás azon hatálya, hogy a tőke a végrehajtás útján behajtandó követelés kielégítésére fordíttassék, csak akkor állhat be, a mikor a biztosíték czélja megszünvén, a biztosítéki kötelék feloldódik. Abból, hogy a katonai házassági biztosíték tőkéje nem föltétlenül

[1] V. ö. német ptrs 850. §. 5. p.
[2] V. ö. osztr. 1882. ápr. 21-iki t. 5. §-át.

a biztosított házasfeleknek vagy ezek egyikének, hanem annak a tulajdona, a ki a biztosítékot adta, illetve a kit a biztosítéki okirat tulajdonosnak megjelölt, következik, hogy a biztosíték tőkéjére vezetett végrehajtásnál nem áll az a szabály, mint a kamatokra nézve, hogy a behajtandó követelés megfizetésének kötelezettségét a két házastárs közösen vállalta legyen magára, hanem a biztosítéki tőkére végrehajtás *a tőke tulajdonosának* kötelezettségei miatt intézhető.

Az eljárást a bíróság e §. szempontjából is hivatalból vizsgálja meg (lásd erre, a lefoglalható kamatösszeg kiszámítására és az 1882 január 1. előtt foganatosított végrehajtás hatályára nézve az 51. és 54. §. magyarázatát).

58. §.

Az 54. és 55. §-ok rendeletei alól kivételnek van helye az esetben, ha a végrehajtás az adós ellen feleségét, törvényes leszármazóit vagy szülőit illető tartás miatt intéztetik. Ez esetben a marasztaltnak 300 frtot meghaladó tényleges szolgálati illetményei (54. §.), tényleges szolgálaton kívül annak egész nyugdíja és személyes pótdíja korlátlanul lefoglalhatók.

A katonai házassági biztosíték kamatai az adós feleségének vagy törvényes leszármazóinak tartása miatt szintén korlátlanul, teljes összegeikben vonhatók végrehajtás alá.

Az adós szüleinek tartása miatt azonban a végrehajtásnak a házassági biztosíték kamatait illetőleg, csak az 500 frtot meghaladó részre van helye.

A §. az 1876 XXXI. t.-cz. 5. §-ának hasonló intézkedését vette át, oly változtatással, hogy a házassági biztosíték kamatjainak le nem foglalható részét az 57. §-nak megfelelően 700 K-ról 1000 K-ra emelte; és hogy a míg az idézett t.-cz. az 1. és 2. §. rendeletei alul és a katonai házassági biztosíték kamatjaira nézve kivételt tett többek között az adós «gyermekeit», tehát közvetlen, még pedig akár törvényes, akár (az anyánál) törvénytelen leszármazóit illető tartás miatt vezetett végrehajtásnál: addig a jelen törvény az 54. és 55. §. aluli kivételt megállapította az «adós törvényes leszármazóit», tehát az unokákat is illető, de nem egyszersmind a törvénytelen gyermekek részére * megitélt tartás miatti végrehajtás érdekében. Házasságon kívüli nemzés esetében a férfi ellen megitélt «tartás»-ra nézve a kivétel természetesen nem áll; mivel a gyermek a férfinak nem «törvényes leszár-

* Budapesti kt. 1885. évi 37146. sz.

mazója», de még rokona sem. Lefoglalhatók pedig az ily végrehajtások folyamán a marasztalt és az 54. §-ban felsorolt személyeknek 600 K-át meghaladó tényleges szolgálati illetményei egészen, a nélkül hogy a foglalás — úgy mint másféle követelések miatt vezetett végrehajtásoknál — az illetmény egyharmadára vagy más hányadára volna korlátozva; és lefoglalható az 55. §-tól eltérően a tényleges szolgálaton kivül álló adós nyugdija és személyes pótdíja egészen, de az 54. §-ban említett személyek özvegyeinek nyugdija és a kegydij általában csak az 55. §-ban felállított korlátok között, mivel ezek az 58. §-ban (lehet, hogy elnézésből) kivételként felemlítve nincsenek.

Az 58. §. oly adóst említ, ki ellen végrehajtást intéznek «feleségét, törvényes leszármazóit vagy szülőit» illető tartás miatt; és ez szószerinti értelemben, ha t. i. az idézett szavakat együttes vonatkozásba állítjuk az adós irányában, oda is volna magyarázható, hogy itt csak férfi adósról van szó (csak ennek lehetvén felesége); annál inkább, mivel az özvegyek nyugdiját az 58. §. szintén nem érinti. Ez a magyarázat azonban téves volna; mert az 58. §. általában állít fel kivételt az 54. és 55. §. rendeletei alul; és ha már az 54. §-ban említett személyek özvegyeinek törvényes leszármazói és szülői — valószinűleg csak törvény szerkesztésénél történt elnézés miatt — nem élvezik azt a jogot, hogy az őket illető tartás miatt az adós özvegy nyugdíját korlátlanul lefoglalhassák: nincs helyes ok arra, hogy ne részesítsük az 54. §-ban említett nőnemű személyek (tanítónők, a postánál, távirdánál, vasutaknál lévő nőhivatalnokok, a nemzeti szinháznál alkalmazott szinésznők, az operánál alkalmazott magán-énekesnők vagy tánczosnők) törvényes leszármazóit és szülőit ugyanabban a jogban, a mely ez utóbbiakat az 54. §-ban felsorolt férfi személyek ellenében megilleti.

A §. csak a «marasztaltnak» illetményét, nyugdiját és pótdiját mondja korlátlanul lefoglalhatónak; a miből következnék, hogy az 1. §. *d)* és *g)* pontjainak esetében az 58. §. nem alkalmazható. Tekintve azonban, hogy a törvény több helyütt marasztaltról szól (pld. 104. §.), a hol ez alatt nyilván a végrehajtást szenvedőt érti; és tekintve, hogy az 1. §. egyik vagy másik pontja szerint kötelezett fél között a végrehajtás folyamán különbséget tenni nem lehet: az 58. §. első bekezdése az egyezségileg vagy közjegyzői okirat szerint kötelezettre is értendő.*

A katonai házassági biztosíték kamatainak lefoglalására nézve különbséget tesz a törvény oly esetek között, a mikor a végrehajtást az adós feleségének vagy az adós (akár férfi, akár nő) törvényes

* Curia 1888. évi 7610. sz. — Várady K.: Jogt. Közl. 1888. évi 40. sz.

leszármazóinak, és a mikor az adós szülőinek tartása miatt vezetik. Az első esetben a biztosíték kamatai az 57. §-tól eltérően egészen lefoglalhatók; a második esetben pedig úgy mint az 57. §. szerint 1000 K-nak a végrehajtás által szintén érintetlenül kell ugyan maradnia, de nincs korlátozva a végrehajtás a kamatjáradék hányadára; úgy, hogy például 1800 K évi kamatból le lehet foglalni 800 K-át, ellenben más végrehajtás következtében az 57. §. szerint 600 K-át.

A foglalási eljárást a bíróság e §. eseteiben is hivatalból vizsgálja meg (l. az 51. és 54 §. magyarázatát és v. ö. a hasonló tárgyú 63. §-t).

59. §.

Az 54. és 55. §§-ban érintett személyeknek olyan illetményei és járandóságai, melyek őket hivatalos kiküldetésük folytán vagy hivatalos állásuknál fogva tett utazásaik következtében a fennálló szabályok szerint illetik, végrehajtás alá nem vonhatók, habár ezen illetmények és járandóságok nem a közpénztár által fizetendők is.

Az 1876 XXXI. t.-cz. 6. §-ának teljesen megfelelő intézkedésnek indoka az: hogy a kérdéses illetmények és járandóságok a közérdekben tett utazás költségeinek fedezésére vannak szánva.[1]

Az eljárást e §. szempontjából szintén hivatalból kell megvizsgálni (l. az 51. és 54. §. magyarázatát).[2]

60. §.

Az 54—59. §§-ban a végrehajtás korlátozására vonatkozólag megállapított intézkedésektől eltérő egyezmény, vagy a végrehajtást szenvedő részéről való lemondás hatálylyal nem bir.

A fizetésre kieszközlött végrehajtás nem veszti el hatályát akkor sem, ha a végrehajtást szenvedő áthelyeztetett, magasabb fizetés élvezetébe lépett, vagy előléptettetett. A fizetésre kieszközlött végrehajtás a végrehajtást szenvedőnek nyugdíjára és végkielégítési járulékára is hatálylyal bir.

Habár az 1876 : XXXI. t.-czikkben kijelentve nem volt, a birói gyakorlat már e törvény alapján is abban állapodott meg, hogy mi-

[1] Igy ki vannak véve a végrehajtás alul a vasuti mozdonyvezetők kilométerpénzei is (budapesti kt. 1884. évi 5598. sz.), úgy szintén a bir. végrehajtónak mint az eljárása tekintetében az állam szolgálatában álló személynek dijai (budapesti kt. 1884. évi 37308. sz.).

[2] V. ö. osztr. 1882. ápr. 21-iki t. 3. §-át.

után az itt meghatározott összegek a közérdek szempontjából vannak a végrehajtás alul kivéve, az ezzel a törvényes intézkedéssel ellenkező egyezménynek joghatály nem tulajdonítható. És ez most törvénynyé vált. A törvény emez intézkedéséből egyrészt az folyik: hogy ha ennek daczára az 54—59. §§-ban végrehajtás alá nem vehetőknek kijelentett összegekre foglalást intéztek volna, akár a végrehajtást szenvedőnek határozott beleegyezésével, akár csak ellenzése nélkül: a bíróság a végrehajtási jegyzőkönyvnek a 91. §. szerinti bemutatásakor az eljárást hivatalból megsemmisíteni köteles (l. az 51. és 91. §. magyarázatát). Sőt ha a bíróság a törvényben le nem foglalhatónak kijelentett valamely járandóságra végrehajtást rendelt és a megfelelő összeg utalványozására *közhatóság* van hivatva (83. §.), ezt is — természetesen a használható jogorvoslat fenmaradásával — megilleti a jog, hogy az összeg utalványozását megtagadja vagy a kellő mértékre leszállítsa. Mert a közszolgálat érdekében felállított törvényes szabályról lévén szó, az illető szolgálati ág hatóságaitól nem lehet megtagadni azt a jogosultságot, hogy annak az érdeknek védelméről magánérdek kielégítésére tett *bírói* intézkedés ellenében is gondoskodjék.

Másrészt a szakasz első bekezdésének rendelkezéséből az következik, hogy a 61., 62., 64., 66., 67. és 68. §§-ban említett személyek az ugyanott részökre biztosított jogkedvezményről lemondhatnak kifejezetten, vagy az által, hogy a végrehajtást nem ellenzik, annak foganatosítása ellen előterjesztéssel nem élnek;[1] és hogy ennélfogva ez esetekben, ha a végrehajtási jegyzőkönyv a foglalás ellenzéséről nem tanuskodik, a bíróság nincs hivatva arra, hogy az eljárás törvényszerűségét hivatalból is megvizsgálja, és az eljárást hivatalból megsemmisítse.

A §. második bekezdésében foglalt tüzetes intézkedés felvételét az tette szükségessé, hogy mellőztessenek azok a költségek, a melyek az ismételt végrehajtások vezetése körül felmerülnek.[2]

A 2. bekezdés első mondatát a későbbi 1893 : IV. t.-cz. 5. §-ára alkalmazva, a szabály az: hogy a fizetésre kieszközölt végrehajtás nem veszti el hatályát akkor sem, ha a végrehajtást szenvedő áthelyeztetett, magasabb fizetési osztályba kineveztetett, vagy magasabb fizetési fokozatba fokozatos előléptetés útján jutott. Azt pedig, hogy a végrehajtás nem veszti hatályát, nem úgy kell érteni, hogy a fizetés ezentúl is letiltva marad ugyanoly összeg erejéig, a mely letiltva volt a kinevezés vagy előléptetés előtt — mert ezt mint önként érthetőt a törvénynek szükségtelen lett volna kijelentenie; hanem érteni kell úgy, hogy a foganatosított végrehajtás hatályos lesz arra a le-

[1] Máskép a törvény úgy mint az 54—59. §§. eseteire nézve, ama személyeknek is megtiltotta volna a lemondást.

[2] Tjav. indokolása.

foglalható különbözetre is, a melylyel a kinevezés vagy előléptetés következtében a végrehajtást szenvedőnek végrehajtás alá vonható fizetése gyarapodott. Ha például államhivatalnok 2000 K évi fizetését a lefoglalható rész (400 K) erejéig nagyobb összegű követelés megvétele végett lefoglalták, és a végrehajtást szenvedő egy év mulva kinevezés következtében 2400 K évi fizetés élvezetébe jut, a végrehajtás most is az *egész* lefoglalható összeg, tehát 800 K erejéig lesz hatályos. Ez a szabály azonban csak abban az esetben áll, a mikor «a végrehajtást a fizetésnek *nem számszerűleg meghatározott* részére» (a felhozott példában *nem* 400 K-ra vagy ennél kisebb összegre) rendelték el és foganatosították. Abban a tekintetben pedig, hogy a fizetésre korábban szerzett végrehajtási zálogjogok kiterjednek-e az utóbb nyert fizetési többletre is, a kir. adóhivatal szigorúan a végrehajtási végzés (illetve a foglalást tudató rendelvény — 83. §.) szövegéhez ragaszkodik, és a szövegre nézve esetleg felmerülő kételyek eloszlatása végett ahhoz a bírósághoz fordul, a mely a végzést hozta, illetve ahhoz, a mely a végrehajtót kiküldötte.[1]

Ha a végrehajtást szenvedő nyugdíjat vagy végkielégítést kapott, miután a végrehajtást *fizetésére* foganatosították, két esetet kell megkülönböztetni: a nyugdíjazás következtében a lefoglalható járandóság az 54. és az 55. §. combinatiójánál fogva *nem* nagyobbodik (kisebbedik vagy ugyanaz marad), vagy *nagyobbodik*. Az első esetben a végrehajtás természetesen csak oly összeg erejéig marad hatályban, a mely a nyugdíjból az 55. §. értelmében lefoglalható, a lefoglalt összeg tehát esetleg kisebbedik. A második esetben a fizetés emelkedésére fentebb kifejtett szabályok állanak. Ha tehát a példában felhozott államhivatalnokot 35 évi szolgálat után 1800 K-val nyugdijazzák a lefoglalt 400 K fizetés-rész 600 K nyugdij-részszé fog átalakulni és gyarapodni.

Törvényes hasonszerűségénél fogva érvényben marad a fizetésre vezetett letiltás akkor is, ha a végrehajtást szenvedő törvényhatósági tisztviselőt tisztújítás alkalmával arra a hivatalra, a melyet már elfoglalt, ismét megválasztják;[2] sőt arra az esetre is, a mikor a végrehajtást szenvedő állandó rendszeres napidíjak élvezetéből rendes fizetés élvezetébe lép.[3]

61. §.

Nyilvános számadásra kötelezett társulatoknál és gőzhajózási vállalatoknál alkalmazott hivatalnokok és szol-

[1] 1894. évi 21601. számú I. M. rendelet. (Igazs. Közl. IV. 9. l.)

[2] Curia 1884. évi 8074. sz. — V. ö. német ptrs. 833. osztr. 1882. ápr. 21-iki törv. 7. §-át.

[3] Curia 1892. évi 3787. sz.

gák, valamint általában állandó köz- vagy magánalkalmazásban lévő, de az 54. §-ban fel nem sorolt egyének évi fizetéseinek és járandóságainak vagy nyugdíjainak csak fele része, és ez is csak úgy vonható végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére legalább évi 500 frt fenmaradjon.

Ugyanezek özvegyeinek és gyermekeinek nyugdíjaira, vagy az atya, illetőleg férj szolgálataiért adományozott illetményeire, végrehajtás nem vezethető.

Állandóan alkalmazottnak tekintendő az, a ki a törvény, a szerződés vagy a szokás szerint legalább egy évi időtartamra van alkalmazva, határozatlan időre szóló alkalmazás esetében pedig az, a kinek alkalmazása előre bocsátott, legalább hat heti felmondásra szüntethető meg.

Míg az 54—59. §§-ban foglalt intézkedéseknek az 1876 XXXI. t.-cz. szolgált alapjául, addig a 61—68. §-okban a végrehajtás aluli új kivételek vannak felvéve. — A 61. §-ban felsorolt személyek illetményeinek, valamint a napidíjaknak és a munkabéreknek (62. §.) bizonyos korlátig a végrehajtás alul való mentesítését «méltányossági tekintetek és az indokolja, hogy az ilyen még csak jövőben kiérdemlendő illetményeknek egészben való végrehajtás alá vonása azt eredményezné, hogy a végrehajtást szenvedő az alkalmazásból elbocsáttatnék és a végrehajtató kielégítést még sem nyerhetne».[1] Nyilvános

[1] Tjav. indoklása.

számadásra kötelezett társulatok a részvénytársaságok és szövetkezetek (1875 : XXXVII. t.-cz. 10. és 11. czím). A §-ban felsorolt egyének fizetése s járandósága alatt azok lakpénze is értendő; erre tehát az 54. §. utolsó bekezdésében foglalt kedvezmény ki nem terjed.[2]

A következő 62. §. szerint a nyugdíjat élvező napidijasnak napidija foglalás alá vehető. A 61. §-ban tárgyalt eset analogiája és a törvény czélzata szükségképen arra vezet, hogy foglalást engedjünk a 55. §-nak megfelelő nyugdíjat élvező magántisztviselő fizetésére is, mivel a jövedelem czímének különböző volta a kérdés elbirálásánál figyelembe nem jöhet. Az 55. és a 61. §-ban foglalt korlátozó rendelkezéseket pedig akkor, ha a végrehajtást szenvedő nyugdíj és fizetés czímén együttvéve 1000 K-nál nagyobb jövedelmet élvez, leghelyesebben úgy alkalmazzuk, ha a különböző czímeken élvezett jövedelmet összeszámítjuk és a magántisztviselői fizetés fele összegének vérgre-

[2] Budapesti kt. 1887. évi 6291. sz.

hajtás alá vonását megengedjük, úgy azonban, hogy az összesített jövedelemből 1000 K érintetlenül maradjon.[1]

A végrehajtás alá vonható összeg kiszámítása egyébként az 54. §-nál előadott módon történik. — A 60. §-nál említett okból, ha a 61. §. szerint végrehajtás alá nem eső összeget foglaltak volna, a kiküldő bíróság az eljárást hivatalból megvizsgálni s megsemmisíteni csak akkor van hivatva, ha a foglalást a jegyzőkönyv tanusága szerint ellenezték. Ugyanez áll a 62., 64—68. §§. eseteiben. — Az 1882. jan. 1. előtt foganatosított végrehajtások hatálya tekintetében lásd az 54. §. magyarázatát.[2]

~~62. §.~~ /2

Napidíjaknak csak a napontai 1 frt 50 krajczárt meghaladó része vonható végrehajtás alá. Azok napidíjai azonban, a kik legalább 500 frtra rugó és a végrehajtás alól mentesített nyugdíjt is élveznek, valamint az országgyűlési képviselők napidíjai is, korlátlanul lefoglalhatók.

Munkabéreknek, ha nap vagy hétszám szerint fizettetnek, csak azon része vehető végrehajtás alá, mely a napontai 1 frt 50 krajczárt meghaladja.

Gazdasági cselédek bérei és élelmiczikkei, akár előlegeztettek a gazda által, akár még kiadva nincsenek, szolgálatban létük alatt le nem foglalhatók.

Az itt foglalt intézkedések egy részének indokát lásd a 61. §-nál. A gazdasági cselédek béreit és élelmi czikkeit a törvény tekintettel a földmívelés érdekeire vette ki a foglalás alul.

Azoknak napidijai, a kiknek nyugdija éppen 1000 K-át tesz ki, a végrehajtás alul kivéve már nincsenek. A napidijak lefoglalhatásának másik előfeltéte, hogy az 1000 K-ra rugó nyugdíj a végrehajtás alul *mentesített* legyen, az 55. és 61-sal szemben csak látszólag felesleges: mert a 61. §-ban felsorolt személyek valamelyikének lehet 1000 K vagy nagyobb nyugdija, de ez, illetve ennek 1000 K-án aluli része a végrehajtás alatt áll (lásd a 60. és 61. §. magyarázatát); ilyenkor tehát a törvény második előfeltétele nincs meg, és az illetőnek 3 K-án alúli napidija le nem lesz foglalható.

A törvény egyébiránt itt nyilván kifeledte a nyugdijnak a szolgálati illetményekkel való combinatióját; mert nyilván méltánytalan

[1] Kolozsvári kt. határozattárába felv. 9. polg. hat. (Igazs. Közl. XI. 51. l.)

[2] V. ö. osztr. 1873. évi ápr. 29-iki törv. 2. §-át.

az, hogy annak napidija, a ki 1000 K-át tevő, a végrehajtás alul mentesített nyugdíjat élvez, korlátlanul lefoglalható; míg annak napidija, a kinek nyugdija 1000 K-nál valamivel kisebb összegre rúg, csak 3 K-án felül vonható végrehajtás alá; úgy, hogy például az, ki évi 1200 K nyugdíját és 2 K napidíjat kap, meg nem támadható évenkinti 1000 K-ra van szorítva, holott az, ki 960 K nyugdíjat és 3 K napidíjat húz, ezekre az illetményeire nézve egyáltalán meg nem támadható, és évi 2055 K teljes járandóságának élvezetében marad. Valamint méltánytalan, hogy az 1200 K nyugdíjat és 3 K napidíjat huzó egyénnek egy évre 1000 K, ellenben az egyedül 3 K napidíjjal ellátott egyénnek 1095 K meg nem támadható illetmény van szánva.

A végrehajtási eljárás megvizsgálását illetőleg, ezen §. szempontjából lásd a 61. §-nak, az 1882. jan. 1. előtt foganatosított végrehajtások joghatályára nézve pedig az 54. §. magyarázatát.

Megjegyezzük, hogy a fegyenczek részére munkajutalom fejében járó keresmény végrehajtás alá szintén nem vonható.[1]

~~63.~~ §. 12

A 61. és 62. szakaszok korlátozó intézkedései a végrehajtást szenvedő feleségét, fel- vagy lemenő rokonait illető tartás miatt foganatosítandó végrehajtások eseteiben, munkabéreknél pedig a munkásnak vagy családjának élelmezéséből és lakbérletéből felmerülő követelés miatt vezetett végrehajtások eseteiben nem alkalmazandók.

A szakasz a 61. és 62. §. alul kétféle kivételt állapít meg. Az *első* szerint az ama §§-ban foglalt korlátozó intézkedések egyike sem alkalmazható. Hasonló ez a kivétel ahhoz, a mely az 58. §-ban van megállapítva; csakhogy ebben a kivétel a feleségen kivül «a törvényes leszármazók és szülők» javára, a 63. §-ban pedig ezek helyett «a fel- vagy lemenő rokonok», tehát úgy a törvényes, mint (az anyával és az anyai rokonokkal szemben) a törvénytelen gyermekek, nemkülönben a felmenő másod- vagy harmadizben rokonok javára is szól.[2] A törvénytelen gyermeket az anyával szemben megillető tartás miatti végrehajtásnál tehát az 54. és 55. §. rendeletei alul *van*, ellenben a 61. és 62. §. korlátozó intézkedései alul *nincs* kivételnek helye. A há-

[1] 1893. évi 12024. számú I. M. rendelet. (Igazs. Közl. II. 229. l.)

[2] Hogy a kedvezményezett személyekre nézve a két §. között teljes összhangzat nincs, onnan származik, hogy az 58. §-t az igazságügyi bizottság a min. tjavaslattól eltérően módosította, a 63. §. hasonértelmű módosításának szüksége pedig elkerülte a bizottság figyelmét.

zasságon kivül nemzett gyermek részére a term. atya ellen megitélt tartásdíjakra vezetendő végrehajtás esetében a 61. és 62. §. korlátozó intézkedése alul kivételt megállapító 63. §-ban foglalt rendelkezés nem alkalmazandó;[1] mert házasságon kivül nemzett gyermek és a

Az 58. §-nál tett az a megjegyzés, hogy a tartás miatt nemcsak férfi, hanem nőszemélyek ellen vezetett végrehajtásoknál is a kivételes intézkedést kell alkalmazni, a 63. §-ra nézve szintén áll.

A *második* kivétel kedvezményt biztosít csupán a munkás ellenében és ennek munkabérére nézve magának a munkásnak vagy családjának élelmezéséből és lakbérletéből eredő követelések részére; a minél fogva a munkabér úgy az e természetű követelések, mint a feleséget, fel- vagy lemenő rokonokat illető tartás miatt korlátlanul lefoglalható.

64. §.

A közpénztárakból, vagy szegény- és alapítványi pénzalapból fizetendő kegydíjakra és olyan jótékonysági és alamizsna-pénzekre, melyek özvegyeknek, árváknak és általában a szűkölködőknek, társulatok, intézetek, alapítványok vagy egyesek által nyújtatnak, végrehajtás nem intéztethetik.

A §. korlátozó intézkedéseit a jótékonysági illetmény természete indokolja. A kegydíjakra nézve egyébiránt a törvény merően ellentétes két intézkedést tartalmaz; mert az 55. §. szerint a kegydíj egy harmadrésze, ha a fenmaradó rész évi 1000 K-át kitesz, lefoglalható; ellenben a 64. §. szerint a kegydíjra végrehajtás egyáltalában nem intézhető. Igaz, hogy az 55. §. csak az 54. §-ban említett személyeknek vagy ezek özvegyeinek kegydíjairól szól; de a 64. §. a kegydíjakról általában, olyanokról is, a melyeket közpénztárakból fizetnek, tehát az 54. §-ban felsorolt személyek kegydíjairól is intézkedik. Valószinű, hogy a törvény kegydíjakról csak az 55. §-ban, ellenben a 64. §-ban *kegyadományokról* akart rendelkezni.[2] Úgy a mint az 55. és a 64. §. szószerint rendelkezik, a két szakaszt összeegyeztetni nem lehet; és előforduló esetben alighanem a 63. §-nak a végrehajtással megtámadott személyre nézve kedvezőbb intézkedését fog kelleni annak kérelmére alkalmazni. — Lásd még a 62. §. magyarázatának utolsó bekezdését.

[1] Pécsi kt. határozattárába felv. 5. sz. polg. hat. (Igazs. Közl. XIV. 139. l.) term. atya egymásnak nem «rokonai».

[2] Valószinű ez azért, mert a törvény 55. §-ának alighanem az osztr. végrehajtási törvényjavaslat 804. §-a, a 64. §-nak a jav. 816. § a szolgált mintául; ezek elsejében pedig kegydíjról (Gnadengehalt), másodikában kegyadományról (Gnadengabe) van szó.

65. §.

Egyrészről a kincstár, a köztörvényhatóságok és az országos alapok, másrészről magánszemélyek között kötött szerződési viszony tartama alatt, az ezen szerződés folytán szállítandó tárgyakra, továbbá a kincstár, a törvényhatóság vagy az alap által adandó előlegekre vagy részletfizetésekre épen nem, a szerződés teljesítéséhez szükséges eszközökre pedig csak úgy vezethető végrehajtás, hogy ez által az eszközöknek a szerződés betöltésére való fordítása ne gátoltassék.

A kincstárral, a törvényhatósággal vagy az országos alapokkal szerződött magánszemélynek a szerződés teljesítése és a végszámolás megtörténte után esedékes követelései a szerződési időtartam alatt is lefoglalhatók.

Óvadékul adott pénz vagy érték végrehajtás után lefoglalható ugyan, de a foglaltató hitelező csak akkor és annyiban követelheti kielégíttetését, a mikor és a mennyiben az óvadéki minőség megszüntettetett.

Az ebben a §-ban foglalt korlátozásokat a közérdek indokolja, a mely megkívánja, hogy a kincstár, köztörvényhatóságok és az országos alapok által kötött szerződések akadálytalanul teljesüljenek. Másrészt a közérdeknek és a végrehajtató érdekeinek méltányos kiegyenlítése nyilvánul abban, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges eszközökre feltételesen, a szerződés teljesítése után esedékes követelésekre a végelszámolás utáni hatálylyal, és az óvadékra az óvadéki minőség megszüntetésének esetére, a végrehajtás foganatosítható. — Megjegyezzük, hogy a §. első bekezdésében nemcsak olyan dolgokról van szó, a melyek a kincstár, a köztörvényhatóságok és az országos alapok részére magánszemélyek által, hanem olyanokról is, melyek viszont jogi személyek által szerződés következtében magánszemélyek részére szállítandók; valamint tehát az előbbiekre a jogi személyek ellen, úgy az utóbbiakra a magánszemélyek ellen végrehajtást vezetni nem lehet. Az ellen, a ki a dolgok szállítására szerződésileg kötelezve, de még azoknak birtokában van, valamint a szállítás és átadás után a dolgok birtokosa ellen a végrehajtást természetesen mi sem gátolja. Hasonlóan a szerződés teljesítéséhez szükséges eszközök alatt azokat kell érteni, a melyek akár a kincstárnak stb., akár az ezzel szerződési viszonyban álló magánszemélynek tulajdonai. Ellenben a szer-

ződési viszony tartama alatt le nem foglalható előlegek és részletfizetések csak azok, a melyeknek fizetése a kincstárt, a törvényhatóságot, az alapot terheli a magánszemély javára; és az esedékes követelések, valamint (a harmadik bekezdésnek a másodikkal való összefüggésénél fogva) az óvadékok is csak olyanok, a melyek a magánszemélyeket illetik.

A tiszti biztosítékok lefoglalását tárgyazó végzéseket közvetlenül és kizárólag a pénzügyministerium központi számvevőségének kell megküldeni.*

A 3. bek. rendelkezése egyébiránt az 1904 : VII. t. czikknél fogva gyakorlati jelentőségét nagy részben elvesztette.

A 62. §. magyarázatának utolsóelőtti bekezdése ide is szól.

66. §.

A kedvezményezettet illető életbiztosítási összeg, a biztosított adósságai miatt, végrehajtás alá nem vonható. E szabály áll akkor is, ha a kedvezményezettekül a biztosított örökösei — habár minden közelebbi megjelölés nélkül — vannak megnevezve.

Épületek tűzkár elleni biztosítása folytán, a biztosító által fizetendő kártérítési összeg a biztosított adósságai miatt, végrehajtás alá vonható ugyan, de azon jelzálogos hitelezők, kik a tűzkárt megelőző időpontban nyertek zálogjogot, a végrehajtási eljárásról a kiküldött által értesítendők. E hitelezőknek jogukban áll a foglaltató ellen kielégítési elsőbbségi jogaikat érvényesíteni, avagy pedig azt követelni, hogy a kártérítési összeg zár alá vétessék és a leégett épület helyreállítására fordíttassék.

Biztosított ingóságokért fizetendő kártérítési összeg a biztosított adósságaiért végrehajtás alá vehető; azonban azok, a kik a biztosított ingóságokra szereztek zálogjogot, kielégítési elsőséget igényelhetnek, ha ebbeli igényeiket a biztosított összeg utalványozása előtt bejelentik.

Életbiztosító ügyletnél biztosított az, a kinek élettartamától, egészségétől vagy testi épségétől az életbiztosító összeg fizetése függ; kedvezményezett pedig, a kinek javára a fizetendő összeg ki van kötve

* 1886. évi 28922. számú I. M. rendelet. Erre való figyelmeztetés 1896. évi 18866. I. M. sz. alatt.

(1875 : XXXVII. t.-cz. 498. §-a). Az életbiztosító összeg követelésként már a biztosító szerződésnél fogva a kedvezményezettet illetvén, ez az összeg a biztosítottnak adósságai miatt végrehajtás alá annál kevésbbé vonható, mivel a biztosított fél nem szükségképen az, a ki a szerződés szerint a biztosító díj fizetésére köteles, a ki tehát az életbiztosító összeg fizetésének feltételét teljesíti, a mennyiben az idézett t. czikk 499. §-a szerint életbiztosító ügylet harmadik személy halálának esetére is köthető. Hogy annak adósságai miatt, a ki a biztosító díjat fizeti, habár nem ő maga a biztosított, a biztosító összeget lefoglalni szintén nem lehet, az ügylet jogi természetéből szintén világos. Ellenben nincs tiltva az, hogy az életbiztosító összegre végrehajtás intéztessék a kedvezményezettnek adósságai miatt, és szintoly kevéssé a biztosítottnak adósságai miatt oly esetben, a mikor ő egyszersmind a kedvezményezett; így például, mikor valaki bizonyos életkor elérésére saját maga vagy más számára biztosít valamely összeget vagy életjáradékot. A mikor az életbiztosítás a biztosító kötvény bemutatójára szól, a biztosító összeg a biztosítottnak adósságai miatt is lefoglalható; mert ily esetben kedvezményezettnek senki sem lévén megnevezve, a 68. §. alkalmazást nem talál.[1] Ha tehát az ily kötvény a biztosítottnak haláláig az ő kizárólagos birtokában volt, mint hagyatéki vagyon az örökhagyó adósságaiért végrehajtás alá vonható.[2] Ha az életbiztosító kötvény feltételei szerint a biztosító összegre való igény — például a biztosított személy öngyilkossága miatt — elenyészett ugyan, de a kedvezményezett fél a befizetett díjat vagy ennek bizonyos részét követelheti, az ekként a biztosító által fizetendő összeg a kedvezményezettre nézve a biztosító összeg természetével birván, ez a biztosítottnak adósságai miatt végrehajtás alá szintén nem vonható.[3] Viszont ha a biztosító szerződés akkép szól, hogy a kedvezményezettnek bizonyos életkor elértének esetére a biztosító összeget fizetik, korábbi elhalálozása esetében pedig a befizetett biztosítási díj vagy ennek egy része annak, a ki a díjfizetéseket teljesítette, megtérül, ez utóbbi összeg, mint esetleges követelés a megtérítésre igényt tartó fél adóssága miatti végrehajtás alul kivéve nincs. Másrészt a biztosító bárcza önmagában, mint a biztosító és biztosított között egy harmadik, a kedvezményezett javára («in favorem tertii») kötött ügyletről szóló elismervény, s e szerint a forgalomnak nem tárgya és nem meghatározható értékű dolog, foglalás tárgya nem lehet.[4]

[1] Budapesti kt. 1883. évi 27882. sz.
[2] Curia 1886. évi 7548. sz.
[3] Szerző : Jogt. Közl. 1882. évf. 152. l.
[4] Curia 1887. évi 8743. sz.

Miután a tűzkártérítő összeg a leégett épület értékét helyettesíti, arra első sorban azok a jelzálogos hitelezők tarthatnak igényt, a kik a kérdéses épületre a tűzkárt megelőző időben jelzálogot nyertek. A kártérítő összeget azonban a biztosított fél felveheti, ennek személyes hitelezői tehát az összeget mint követelést lefoglalhatják; de másrészt alkalmat kell adni a jelzálogos hitelezőknek arra, hogy elsőbbségi igényeiket érvényesíthessék, a mi az által történik, hogy őket a végrehajtási eljárásról értesítik. Az értesítést a kiküldött teljesíti. Annak módját a törvény meg nem határozza ugyan; de az eset hasonlóságánál fogva leghelyesebb a 72. §-ban megszabott módon eljárni, tehát a foglalás megtörténtéről a jelzálogos hitelezőket a végrehajtás befejezésétől számított 24 óra alatt postára adott ajánlott levélben értesíteni. — Az elsőbbségi jog érvényesítése a 111. §., a bejelentvény tárgyalása a 18. §. szabályai szerint történik. A bejelentést, valamint ingóságok lefoglalása esetében az árverés megkezdéséig, úgy itt — a mint a §. utolsó bekezdésében érintve is van — az összeg utalványozása előtt kell megtenni; a végrehajtás foganatosításától számított 15 nap alatt tehát erre föltétlenül van idő, mivel az összeget a halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte, az itt is szükséges igénykereseti felhivás keltétől számított 15 nap előtt a végrehajtató részére utalványozni nem lehet (89., 93., 123. §§.). Ha a jelzálogos hitelezők azt kivánják, hogy a kártérítő összeg a leégett épület helyreállítására fordíttassék, e czélra zárgondnok kinevezése válik szükségessé (240. §.). Ha több jelzálogos hitelező között a kártérítő összeg hová fordításának kérdésében megállapodás nem jön létre, minden esetre a rangsorozatban előbb álló hitelezőnek kivánsága dönt. A jelzálogos hitelezők között a kielégítés sorrendjét egyébiránt a telekkönyvi hatóság állapítja meg; a minél fogva az elsőbbségi igény megállapítása után a járásbiróság az illető összeget további eljárás végett a telekkönyvi hatósághoz teszi át.*

Biztosított ingóságokért fizetendő kártérítő összeg lefoglalásánál az eljárás a most leirthoz hasonló; csak hogy itt azok a hitelezők, a kik a biztosított ingóságra szereztek zálogjogot, a végrehajtási eljárásról való külön értesítésre igényt nem tarthatnak.

Az életbiztosító összeg lefoglalásának szabályosságát a bíróság kifogás hiányából hivatalból ellenőrizni hivatva nincs (lsd a 61. §. magyarázatát). De ha tűzkártérítő összeget foglaltak le, a nyilvánkönyvileg biztosított dologi jogok érdekében köteles a bíróság ügyelni arra, hogy kiküldöttje a jelzálogos hitelezőket értesítette legyen, és ha nem tette, hogy az értesítést utólag pótolja.

* Budapesti kt. 1889. évi 25336. sz.

~~67.~~ §. 16

Mezei gazdálkodással foglalkozó egyéneknek azon igavonó jószágai és gazdasági eszközei, a melyek saját tulajdonukat képező, 12 katasteri holdat meg nem haladó és általuk házilag mívelt vagy míveltetett földbirtokon a gazdálkodáshoz okvetlenül szükségesek, végrehajtás alá vétethetnek ugyan, de ha a végrehajtást szenvedő azokat a folytatott gazdálkodáshoz használni kívánja és a jószágok kellő élelmezéséről gondoskodik, ezek tőle vagy rendelkezése alól el nem vonhatók és az évnek márczius hó 15-étől november hó 15-éig terjedő szakában árverés alá nem bocsáthatók.

A §. kivételes intézkedésének kedvezményében azok részesülnek, a kiknek foglalkozásuk a mezei gazdálkodás, a kik telekkönyvileg tulajdonukul bejegyzett, 12 holdat meg nem haladó, megművelést igénylő, tehát szántóföldnek, szőlőnek, rétnek használt földterülettel birnak, és a kik ezt házilag maguk művelik vagy családjok tagjai, illetve felfogadott személyek által műveltetik. Ellenben nem részesülnek abban azok, a kik mint hivatalnokok, kereskedők, iparosok stb. a mezei gazdálkodást csak mellékfoglalkozásként űzik; a kiknek az általok művelt földbirtok nem saját telekkönyvi tulajdonuk, habár telekkönyvileg a családjokhoz tartozó valamely személy nevére van írva; a kik 12 holdnál nagyobb földbirtokot neveznek sajátjoknak, habár ennek 12 holdon felüli részét haszonbérbe adták; és a kik birtokukat nem házilag kezelik, hanem haszonbérbe adják, vagy a termények bizonyos részének kikötése mellett mások által műveltetik. Márcz. 15-től november 15-ig csak az árverés megtartása nincs megengedve; a mi ki nem zárja azt, hogy az árverés nov. 15. utáni időre már e nap előtt kitüzessék és kihirdettessék.

Az adósnak a §. által a gazdálkodáshoz szükséges tárgyakra nézve bizonyos moratorium van engedélyezve; tekintve pedig, hogy a törvénynél fogva csak hasonló idő elmulta után értékesíthető dolgok nem tekinthetők oly fedezetnek, a melynél fogva a végrehajtásnak más tárgyakra való intézésében akadályozva lehetne az a hitelező, a kinek adósa rövidebb idő alatti fizetésre köteles: oly esetben, a mikor a 67. §-ban érintett, és ennek korlátozása alá eső dolgokat írtak össze, a 117. §. *a)* pontja alapján folytatólagos végrehajtásnak van helye.*

* Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 314. l.

A végrehajtási eljárásnak a §. szempontjából való megvizsgálása tekintetében lsd a 61. §. magyarázatát, a melyhez még hozzájárul, hogy itt az eljárás megsemmisítésének a kiküldött jelentésének elintézéseül csak úgy lehet helye, ha a foglalás ellenzése mellett a 97. §. szerinti előfeltételek fenforgását a végrehajtási jegyzőkönyv és ennek melléklete tanusítja.

68. §.

Gőzhajózási és vasuti vállalatoknak vagy más fuvarosnak, fuvarozás végett átadott tárgyak, annak tartozásaiért, kinek az áruk kiszolgáltatandók, csak az árúnak a rendeltetési helyre való megérkezése és a fuvarlevélnek az átvevő részére történt kézbesíttetése után foglaltathatnak le.

A feladó tartozásaiért, a fuvarozás végett feladott árúk csak azon esetben foglalhatók le, ha feladási vevény vagy rakjegy nem adatott ki, s egyszersmind a fuvarozó, vaspályáknál és gőzhajózási vállalatoknál pedig azon állomás főnöke, melynél a leadásnak történni kell, a foglalás megtörténtéről olyan időben értesíttetnek, midőn a fuvarlevélnek a vevő részére való kézbesítése még megelőzhető.

Ha rakjegy vagy feladási vevény állíttatott ki, a fentebbi előfeltételek mellett a fuvarozás végett átadott árúk a rakjegy vagy feladási vevény birtokosainak tartozásaiért lefoglalhatók ugyan, de csak akkor, ha a rakjegy vagy a feladási vevény megtaláltatik és vagy birói kézhez tétetik, vagy reá a foglalás feljegyeztetik (80. §).

A fuvarozó azon követelésének kielégítése előtt, melyre nézve őt az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 411. § a szerint zálogjog illeti, a lefoglalt tárgyakat egyik esetben sem köteles kiadni, s ha kiadja is, zálogjoga épségben maradván, ezen követelése az árverésen befolyt vételárból előzetesen elégíttetik ki.

Ha a végrehajtató a fuvarozónak ezen követelését kielégíti, a zálog- és kielégítési elsőségi jogot illetőleg a fuvarozó jogaiba lép.

A §. a kereskedelmi tkönyv ide vonatkozó intézkedéseinek szükségszerű folyománya. Intézkedik pedig az iránt, hogy a fuvarozás végett átadott dolgokat mily előfeltételek alatt lehet lefoglalni 1. annak

tartozásaiért, a kinek az árúk kiszolgáltatandók; 2. a feladó tartozásaiért, ha feladói vevényt vagy rakjegyet nem adtak ki; 3. a rakjegy vagy feladóvevény birtokosának tartozásáért; 4. intézkedik a fuvarozó előnyös követelésének biztosítása iránt.

1. Az 1875: XXXVII. t.-cz. 404. §-a szerint a fuvarozó a feladó későbbi utasításait az árú visszaadása, vagy annak más mint a fuvarlevélben (314., 315. §§.) kijelölt átvevő részére leendő kiadása tekintetében mindaddig teljesíteni köteles, a míg a fuvarlevelet az árú megérkezése után a rendeltetés helyén a kijelölt átvevőnek ki nem szolgáltatta. Eddig az időpontig tehát a *feladó* részére fenn van tartva a rendelkezés joga és lehetősége, különösen olyképen, hogy az árú a fuvarlevélben kijelölt átvevőnek ki ne adassék; a minél fogva az árú csak ezen az időponton túl esvén a kijelölt átvevő rendelkezése alá, ennek tartozásaiért csak akkor foglalható le.

2. Rakjegy a fuvarozó kiállította oly okirat, a melynek minden jogszerű birtokosa irányában a fuvarozó az árú kiadására kötelezve van (keresk. törv. 415. §-a); a feladóvevény birtokosát pedig megilleti az a rendelkezés joga, a melyet ily vevény ki nem állítása esetében az 1. pont szerint a feladó gyakorolhat (404. §.). Ennélfogva a rakjegy vagy feladóvevény kiállítása akadályozza azt, hogy az árúról ezentúl a feladó rendelkezzék; és ezért ennek tartozásaiért a feladott árúk többé le nem foglalhatók. Ha azonban rakjegy vagy feladóvevényt ki nem állítottak, a feladót az 1. pont szerint megillető rendelkezési jog alapján, ennek tartozásai miatt a fuvarozás végett feladott árúkra végrehajtás intézhető addig az időpontig, a mikor az ő rendelkezési joga megszünik; ez pedig beáll, mihelyt az árú megérkezte után a fuvarlevelet az abban kijelölt átvevő (a törvényben hibásan «vevő») részére kézbesítik. Ha tehát a fuvarozónak vagy az állomásfőnöknek a foglalásról való értesítése által a fuvarlevél kézbesítése még megelőzhető, az összeíráshoz hozzá lehet fogni, ellenkező esetben nem. Ezért ilyenkor a fuvarozónak, illetőleg az állomásfőnöknek nyilatkozatait az összeirás megkezdése előtt mindig jegyzőkönyvbe kell venni.

3. A rakjegy birtokosát a fennebbiek szerint megilleti a jog, hogy az árúknak az ő részére leendő kiadását követelhesse; a feladóvevény birtokosa pedig az 1. pontban érintett rendelkezési jogot gyakorolja. Ha tehát ily okiratokat kiállítottak, ezek jogszerű birtoka szolgál az árúk fölötti rendelkezési jog alapjául (a feladóvevény birtoka az 1. pontban megjelölt időig); és ennél fogva az árúkra csak annak ellenében lehet végrehajtást foganatosítani, a ki az okiratokat birtokában tartja. De a foglalás csak akkor ejthető meg, a mikor az áruk rendeltetésök helyére már megérkeztek és a fuvarlevelet a végrehaj-

tást szenvedőnek kézbesítették; mert mindaddig nincs bizonyosság arra nézve, hogy az árú iránt a feladóvevény birtokosa másképen nem intézkedett-e már? és a kiküldött a még útban levő árúkat mint általa meg nem szemlélhetőket még össze sem írhatja (50. §.). Ezek a foglalásnak a törvényben elég homályosan kifejezett «fentebbi előfeltételei».

4. A keresk. törvény 411. §-a szerint a fuvarozót a fuvarozási szerződésből eredő követelések, különösen a fuvardíj, fekbér, valamint a vámok és kiadások erejéig a fuvarozott árúkra zálogjog illeti; mely jog addig áll fenn, a míg a fuvarozott árúk az átvevőnek kiszolgáltatva nincsenek. E zálogjogának megóvása s könnyebb érvényesíthetése végett tehát a fuvarozónak szabadságában áll, követelései kielégítéséig az árúk kiadását megtagadni; ha pedig kiadja, törvényes zálogjoga épségben marad ugyan és követelése a vételárból előzetesen kielégítendő, de e czélra elsőbbségi igényét a 111. §-hoz képest be kell jelentenie.

Az eljárás hivatalból megvizsgálása tekintetében lsd a 61. §. magyarázatának utolsó bekezdését.

69. §.

A kiküldött a foglalás megkezdése előtt, a végrehajtást szenvedő kívánságára, a végrehajtató követelését és járulékait felszámítani és e felszámítást a végrehajtási jegyzőkönyvbe beiktatni köteles.

A 69—71. §§. a foglalás *módját* szabályozzák. A végrehajtást szenvedő a foglalást elháríthatja magáról az által, hogy a végrehajtatónak követelését és járulékait kifizeti. Sőt megtörténhet, hogy a fizetést készakarva a foglalásig halasztotta a végett, hogy ez által a visszvégrehajtást biztosítsa a maga számára (40. §.). Joga van tehát kívánni, hogy tartozásának összege pontosan felszámíttassék. De ha ily kívánságot elő nem terjeszt, a felszámítás szüksége elesik és azt sem kell ilyenkor a jegyzőkönyvbe felvenni, hogy a végrehajtást szenvedő *nem* kívánta. Az árverés megkezdése előtt hasonló felszámítás történik, de más czélra és szükségképen, a végrehajtást szenvedő kívánsága nélkül is. (Lsd erre nézve a 105, 110., 170. §§-nak, valamint a 26. §. magyarázatát.) A megkezdendő vagy szándékolt foglalás költségeit, ha a végrehajtást szenvedő fizető szándékát bejelenti, a járulékok között szintén fel kell számítani; de ha a végrehajtást szenvedőnek az ezek fejében felszámított összeg ellen kifogása van, tekintve hogy a kiküldött a költségek megállapítására jogosultsággal

nem bir (91. §.), a nevezett fél a foglalás elkerülése végett kénytelen lesz ugyan az egész felszámított összeget lefizetni, ezt azonban, mint vitásat, a kiküldött a bíróságnak bemutatni köteles. A bíróság azután az összeget a költségmegállapításhoz képest kiutalványozza. (Hasonló eljárásra nézve lsd a 113. §. magyarázatát).

70. §.

A kiküldött a foglaláskor lehetőleg kipuhatolni és a jegyzőkönyvben kitüntetni tartozik, hogy azon ingóságok, melyekre a végrehajtás vezettetik, korábbi végrehajtás folytán foglalás alatt állanak-e vagy sem.

Korábbi foglalás alatt álló ingóságoknak újabb lefoglalása rendszerint felülfoglalás által teljesíttetik.

A felülfoglalás újabb összeírás nélkül az által eszközöltetik, hogy a felülfoglalás az újabb végrehajtatónak és esetleg képviselőjének nevére, lakhelyére, a követelés összegére, a végrehajtás elrendelését és a kiküldetést tartalmazó végzésre való hivatkozás mellett, a korábbi foglalásról felvett jegyzőkönyv eredeti példányára feljegyeztetik, s e feljegyzés a felülfoglalás idejének pontos kitétele mellett a kiküldött által aláiratik.

A felülfoglalt ingóságokon kívül netalán foglalt más ingóságok összeírása szabályszerűen eszközöltetik.

Ha a korábbi végrehajtás alkalmával a lefoglalt dolgok szoros zár alá nem vétettek, és a korábbi foglalás az újabb végrehajtást megelőzőleg több mint hat hónappal történt, vagy ha az alapvégrehajtási jegyzőkönyv elő nem szerezhető, az újabb végrehajtás nem felülfoglalás által, hanem szabályszerű újabb összeírás által teljesíttetik. A kiküldött ezen eseteken kívül is, saját belátása szerint, vagy az érdeklettek valamelyikének kívánságára, újabb összeírás által teljesíti a végrehajtást akkor is, ha a körülményekből az látszik valószínűnek, hogy időközben változás történt a lefoglalt dolgokban. A kipuhatolt korábbi foglalás, a foglaltató vagy képviselője lakhelyének és a követelési összegnek felemlítése mellett, a jegyzőkönyvben ezen esetekben is kitüntetendő.

A 70—78. §-ok tüzetesen az ingó tárgyak lefoglalásának módjáról intézkedvén, a 70. §. ott veszi fel a fonalat, a hol azt az 51. §. a végrehajtás aluli kivételeknek közbeszúrt felsorolása folytán elejtette. Amott, t. i. az összeírásról általában, itt meg a felülfoglalásról van szó.

Minthogy a 18. és 47. §-nál fogva az ingóságokra vezetett valamennyi végrehajtás foganatosítása annál a járásbíróságnál pontosul össze, a melynek területén a lefoglalandó ingóságok vannak, fölötte meg van könnyítve annak kipuhatolása, hogy az ingóságok végrehajtás következtében foglalás alatt állanak-e vagy sem, kivált ha a 85. §. rendelkezését szigorúan és már előre megállapított ügykezelés nyomán megtartják (lásd ezen §. magyarázatát); mert a bir. végrehajtó emlékezete után vagy könyveinek nyomán kikeresheti az ugyanezen fél ellen netán már foganatosított végrehajtásokra nonatkozó iratokat. Szükséges pedig ez a puhatolás a kielégítési sorrend megállapításánál máskép könnyen keletkező bonyodalmak kikerülése végett annál inkább, mivel elsőbbségi igények bejelentése iránti felhivást — úgy mint a Ptrs 466. §-a szerint történt — jelenleg ki nem bocsátanak (111. §.); és a törvény határozott rendelkezésénél fogva a puhatolás eredménye a végrehajtási jegyzőkönyvben föltétlenül kitüntetendő, tehát nemcsak a mikor az ingóságok, a melyekre végrehajtást vezetnek, korábbi végrehajtás következtében foglalás alatt állanak, hanem akkor is, ha foglalás alatt nem állanak. A korábbi foglalás többé fenn nem állónak csak az esetben tekinthető, a mikor a birói zár aluli feloldás vagy a követelés kielégítése magokból a végrehajtási iratokból kitünik; ellenesetben a követelés netalán történt kielégítésének és ennélfogva a zálogjog megszüntének kérdése a 118. §. szerinti eljárás útján lévén tisztára hozandó.

A korábbi foglalás alatt álló ingóságok újabb lefoglalása *rendszerint* felülfoglalás által, a felülfoglalás a korábbi végrehajtási jegyzőkönyvre való feljegyzésének alakjában történik ugyan; a foglalásnál azonban csak az összeírást szabad mellőzni, de nem egyszersmind új végrehajtási jegyzőkönyv felvételét, a mely a 26. §. általános szabályai szerint minden esetben szerkeszteni kell, és a kiküldő bíróságnak be kell mutatni. Az, hogy a felülfoglalási záradék a korábbi végrehajtásról felvett jegyzőkönyvre azzal az alkalommal vezettessék, a mikor a kiküldött az összeírás végett a helyszinén megjelent, nem szükséges, és gyakran nem is lehetséges; megtörténhet ez később is. Tekintve azonban, hogy a 47. §. szerint a foglalás attól az időtől fogva ad zálogjogot, a mikor az összeírás történt; és tekintve, hogy felülfoglalásnál ennek az előbbi foglalásról felvett jegyzőkönyvre való feljegyzés pótolja az összeírást: a felülfoglaltató zálogjogi elsőbb-

sége csakis ama feljegyzés időpontjától számíttatik, tekintet nélkül arra, hogy a helyszini eljárást már előbb foganatosították; a minélfogva a felülfoglalás idejéül a felülfoglalási záradékban azt a napot és órát kell kitenni, a melyben a záradék feljegyzése tényleg végbement. Megeshet tehát, hogy annak a felülfoglaltatónak irányában, a ki a kiküldöttel *korábban* jelent meg a helyszinén, elsőbbséget nyer egy *később* jelentkezett foglaltató, ha ez az összeírást a 70. §. negyedik bekezdéséhez képest újabb összeírás által teljesítette, míg amaz a felülfoglalás feljegyzésének útját választotta és ez úton elkésett. Ha a felülfoglalás feljegyzése a helyszinén azonnal nem megy végbe, a végrehajtási jegyzőkönyvet mindamellett fel kell venni, és abban az eljárást pontosan le kell írni (26. §. *f*)), a jegyzőkönyvet azonban folytatni és befejezni csak akkor lehet, a mikor a felülfoglalás feljegyjegyzése már megtörtént.

Újabb szabályszerű összetrás által teljesül a végrehajtás kivételesen, de szükségképen 1. ha a korábbi végrehajtáskor a lefoglalt dolgokat szoros zár alá nem vették (75. §.) és a korábbi végrehajtás óta hat hónapnál hosszabb idő telt el; mivel ilyenkor feltehető hogy az eredetileg lefoglalt dolgokon vagy azok egy részén oly változások estek már, a melyek miatt az eredeti összeírás a felülfoglalt tárgyak hű képét nem mutatná; 2. ha az alapvégrehajtási jegyzőkönyv elő nem szerezhető, mert az eredeti összeírást az akkor másutt volt ingóságokról más bíróság kiküldöttje teljesítette, a jegyzőkönyvet más bíróságnak küldték meg, a felsőbb bírósághoz terjesztették fel, vagy bármi más ok miatt, mely okok közé bizonyára az is tartozik, hogy az alapvégrehajtási jegyzőkönyv megszerezhető ugyan, de csak időveszténssel és nem úgy, hogy arra a felülfoglalás a helyszini eljáráskor vagy közvetlenül ezután föl volna jegyezhető.

Szintén kivételesen, de nem is szükségképen, hanem csak saját belátása szerint, vagy a végrehajtató avagy a végrehajtást szenvedő kívánságára, teljesíti a kiküldött a felülfoglalást újabb összeírás által az érintett eseteken kívül is, ha valószinű («valószinűnek látszik?»), hogy a tárgyakon az alapfoglalás óta oly változás történt, a melynél fogva azokra az első összeírás többé rá rem illik.

Bármily okból történt legyen az, hogy a foglalást új összeírás által teljesítették, az erről felvett jegyzőkönyvben a kipuhatolt korábbi foglalást, a zálogjogi elsőbbség megóvása és a kielégítési sorrend könnyebb és helyes megállapíthatása végett, mindig fel kell tüntetnie. A felülfoglalásra nézve lásd még a 77. és 87. §-t.*

* V. ö. német ptrs. 826. és osztr. végr. t. 257. §-át. Követésre méltó az ez utóbbinak 254. és 255. §-ában szabályozott zálogolási lajstrom intéz-

71. §. 17

A lefoglalt ingóságok értéke a foglalással egyidejűleg becsű útján állapíttatik meg, s a becslés a végrehajtó által hivatalból kinevezett egy becsűs által teljesíttetik. A bíróság székhelyén foganatosítandó végrehajtások eseteiben becsüsül rendszerint a bíróságnál állandóan alkalmazott becsüsök valamelyike nevezendő ki.

A végrehajtatónak és a végrehajtást szenvedőnek jogában áll, a becsértéknek közmegegyezés útján való megállapításában megegyezni, vagy a becsérték megállapítását a kiküldöttre bizni.

A kiküldött állapítja meg a becsértéket akkor is, ha azon községben vagy pusztán, melyen a végrehajtás teljesíttetik, alkalmas becsüs nem találtatik.

A becsérték a végrehajtási jegyzőkönyvben kitüntetendő.

A lefoglalt ingóságok becsértékének megállapítása a végett szükséges, hogy az árverési hirdetmény közzétételének módjánál és az árverési határidő kitűzésénél (102., 103. §§.), nemkülönben a szoros zár vagy átszállítás (78. §.), az előzetes árverés mellőzése (104. §.) vagy a végrehajtás felfüggesztése (93. §.) végett leteendő biztosíték összegének meghatározásánál irányadó legyen; hogy az árverésnél kikiáltási árul szolgáljon (107. §.); hogy annak alapján a foglalás folytatásának (47. §.) vagy a folytatólagos végrehajtás elrendelésének (117. §.) tekintetéből meg lehessen ítélni, vajjon a követelés a teljesített foglalás által fedezve van-e vagy sem; végre, hogy a végrehajtási cselekmények meggátlása (32. §.) vagy a lefoglalt ingóságnak harmadik személy vagy a zárgondnok által való elidegenítése vagy szándékos rongálása esetében (74. §.) a kártérítő összeg megállapításának némi alapjául szolgáljon.

Mindezekre a czélokra azonban nem elkerülhetlenül szükséges annyira pontos és megbízható becslés, mint az, a mely a peres eljárásban a bizonyítékok egyike (Ptrs 219. §.); és azért nem szükséges, hogy a kinevezett becsüs hites becsüs legyen, vagy az eljárás alkalmával megeskettessék. Mindamellett, hogy a becslés merő alakisággá ne legyen és minden megbizhatóságot ne nélkülözzön, a kiküldöttnek feladatában áll, ha a körülmények engedik, főleg értékesebb

ménye, a mely lehetővé teszi, hogy a bizonyos személy ellen foganatosított összes végr. zálogolásokat nyilvántartsák.

tárgyak szakértelmet igénylő megbecslésénél, ahhoz értő vagy legalább általában értelmes személyt alkalmazni. Erre a §. harmadik bekezdése is mutat, a mikor abban az esetben, ha «alkalmas» becsüs nem találtatik, magát a kiküldöttet hatalmazza fel a becsérték megállapítására. A bíróságok székhelyén foganatosítandó végrehajtásoknál az állandó becsüsök egyikét kell alkalmazni, ha ilyennek előkerítése a végrehajtás sikerét veszélyeztető késedelemmel nem jár. Az Ü. Sz. 277. §-ánál fogva egyébiránt csak a törvényszéknél vannak állandó és meghitelt szakértő becsüsök, és ezért a törvény ide vonatkozó rendelete csak a törvényszékek székhelyén foganatosítandó végrehajtásoknál lesz megtartható.

A foglalás egyedül a végrehajtatónak és a végrehajtást szenvedőnek jogait érintvén, ezeknek meg kell adni a jogot, hogy a becsértéket egyetértőleg magok állapítsák meg, vagy a megállapítást a kiküldöttre bizzák. Ha alkalmas becsüs nem találkozik, azt, hogy a kiküldött egyszersmind becsüsként szerepeljen, a szükség parancsolja; és éppen azért, mert ez csak szükség parancsolta expediens, nincs kizárva az, hogy a kiküldött oly helyre, a hol tapasztalata szerint alkalmas becsüst nem talál, főleg ha nagyobb értékű ingóságok lefoglalására lehet számítani, szakértő becsüst — bár nagyobb költséggel — magával vigyen.*

72. §.

Ha olyan ingóságok foglaltatnak le, melyekre annak, kitől a végrehajtást szenvedő bérletet vagy haszonbérletet bir vagy birt, törvényes zálogjoggal biztosított követelése lehet: a bérbe- vagy haszonbérbeadót, a foglalás megtörténtéről, a kiküldött a végrehajtás befejezésétől számított 24 óra alatt postára adandó ajánlott levélben értesíti. A feladási vevény az iratokhoz csatoltatik.

Törvényes zálogjog illeti a bérbeadót, a kibérelt helyiségben levő ingóságokra félévi bérösszeg erejéig, a haszonbérbeadót pedig a haszonbérelt jószágon levő vagy ahhoz tartozó terményekre, gazdasági felszerelvényekre és lábas jószágokra egy évi haszonbér-összeg erejéig. Ezen félévi bérösszeg, illetőleg egy évi haszonbér ere-

* A német ptrs., miután a lefoglalt ingóságok értékéhez az eljárás tekintetében jogkövetkezményeket nem köt, csupán drágaságok szakértői megbecslését rendeli (814. §.) az árverés megkezdése előtt. Ugyancsak közvetlenül az árverés előtti becslést kiván az osztr. végr. t. 275. §-a.

jéig érvényesíthető a törvényes zálogjog, akár a már lejárt, akár a legközelebb lejárandó, akár a részben lejárt, részben lejárandó részletekre nézve, és pedig arra való tekinlet nélkül, hogy az ingóságok a bérlő vagy haszonbérlő tulajdonát képezik-e, avagy nem. Azon tárgyakra azonban, melyek a bérlő vagy haszonbérlő birtokába törvény által tiltott módon jutottak, a törvényes zálogjog ki nem terjed.

A §. előbb meghatározza azt a módot, mely szerint a bérbe- vagy haszonbérbeadót oly állapotba helyezik, hogy az őt megillető törvényes zálogjogot érvényesíthesse; és ezután — az anyagi jog körébe nyúlván — megállapítja ennek a törvényes zálogjognak terjedelmét és előfeltételeit.

A törvényes zálogjog érvényesítésének czéljából értesíteni kell mindazokat a személyeket, a kiktől a végrehajtást szenvedő akár a foglalás idején bir, akár ezt megelőzőleg birt bérletet vagy haszonbérletet, a kikről tehát feltehető, hogy a lefoglalt ingóságokra törvényes zálogjoguk van. Értesíteni kell tehát a háztulajdonost, ha a végrehajtást kibérelt lakásban talált ingóságokra és az ingatlan tulajdonosát, ha a végrehajtást haszonbérben tartott épületben vagy területen, avagy haszonbérelt jószághoz tartozó ingóságokra foganatosították; és értesíteni kell a ház, illetve más ingatlan tulajdonosát akkor is, ha a végrehajtást szenvedő bérlete vagy haszonbérlete a foglaláskor ugyan már megszünt, de a lefoglalt ingóságok még az előbb bérben vagy haszonbérben tartott helyiségekben vagy területen voltak. Azon személy alatt, akitől a végrehajtást szenvedő bérletet vagy haszonbérletet «*birt*», az alább kifejtendő okokból nem kell érteni azt is, a kinek a végrehajtást szenvedő által előbb bérben vagy haszonbérben tartott házából, épületeiből vagy területeiről a végrehajtás alkalmával a lefoglalt ingóságok már el voltak távolítva, hanem csupán azt, a kinek ingatlanához az ingó dolgok a törvényes zálogjogot megalapító külső viszonyban vannak még, habár a bérleti vagy haszonbérleti viszony *már megszünt*. Az épület vagy földbirtok tulajdonosának — eltérően az 1844: VI. t.-cz. 18. és a Ptrs 362. §-ának intézkedéseitől — most már a vegrehajtást bejelenteni vagy eleve értésére adni nem szükséges, hanem csak utólag kell a tulajdonost a foglalás megtörténtéről értesíteni oly módon, a mint a 25. §. a távol lévő végrehajtást szenvedőre nézve szabályozza.

A bérbe- vagy haszonbérbeadót illető törvényes zálogjog *terjedelmének* meghatározása végett meg kell felelni arra a kérdésre:

mily követelés biztosítására áll fenn a zálogjog? és arra: hogy a zálogjog *mily ingóságokra* terjed ki?

A törvényes zálogjog csakis a bér- és haszonbér természetével biró követelésre, a «bérösszegre» terjed, a kamat és a per- s végrehajtási költségek kizárásával.[1] A bérbe vagy haszonbérbe adót bérlője, illetve haszonbérlője elleni egyéb természetű (például a bérlemény rongálása czímén támasztható) követelései tekintetében, habár ezek bérleti vagy haszonbéri szerződésen alapulnak, a törvényes zálogjog meg nem illeti.[2] A zálogjogra pedig igényt tarthat a «bérbeadó»; de a zálogjog nem a bérbeadó személyéhez, hanem a követelés minőségéhez van kötve. Ezért nincs törvényes zálogjoga a haszonbérlőnek az alhaszonbérlő irányában;[3] másrészt pedig fenmarad a törvényes zálogjog, ha a követelés másra ruháztatott át.[4] A törvényes zálogjog által biztosítandó *bér*összeg az oszt. ált. ptkönyv 1101., az 1844 : VI. t.-cz. 18. s a Ptrs 362. §-ával megegyezően félévi követelés erejéig számítható fel. A *haszonbér*összeget az 1844 : VI. t.-cz. az osztr. ált. ptkönyvből kiindulva szintén félévi követelésre korlátozta; a nálunk kiváló tekintetbe vételt igénylő földjáradék biztosítása végett azonban ezt az időt már a Ptrs egy egész évre terjesztette ki, és ezt az új törvény is elfogadta; és egyúttal tüzetesebben körülírta ezt azzal: hogy a törvényes zálogjog fennállása tekintetében nem változtat az, hogy a bér-, illetve haszonbérrészletek már lejártak, még csak le fognak járni, vagy részben lejártak, részben pedig le fognak járni. Több mint fél, illetve egész évi követelés azonban a törvényes zálogjog terhére semmi esetben nem számítható fel; és azt, hogy a zálogjog legközelebb még csak lejárandó részletekre is érvényesíthető, oly megszorítással kell érteni: hogy eme részletek a bérbe- vagy haszonbérbeadót az eladandó ingóságok vételárából csak annyiban illetik, a mennyiben neki azokra mint bér- vagy haszonbérkövetelésre jogos igénye támad. Ha tehát például oly személynél, a ki negyedévi felmondás mellett bérelt lakással bir, február hóban végrehajtást foganatosítanak, a háztulajdonosnak a

[1] Curia 1885. évi 89. sz., 1887. évi 6109. sz., 1888. évi 6642. és 7478. sz., 1891. évi 5581. sz., 1895. évi 8311. sz., hasonlóan budapesti kt. 1890. évi 11368. sz., kolozsvári kt. 1896. évi 475. sz. — De ellenkező határozatok sem hiányoznak. Így Curia 1882. évi 234. sz. (valamint 1897. évi 4224. és budapesti kt. 1893. évi 8752. és 1895. évi 3500. sz.): «A bérbeadónak törv. zálogjoga nem csak a tőkekövetelésre s annak kamatjára, hanem mindazon költségekre is kiterjed, a melyek magának a tőkekövetelésnek törvény útján érvényesítése és biztosítása folytán felmerültek».

[2] Curia 1882. évi 143. sz., budapesti kt. 1885. évi 16766. sz.

[3] Curia 1890. évi 7815. sz.; de előbb ellenkezően is határozott (1884. évi 7268. sz.).

[4] Curia 1889. évi 723. sz.; budapesti kt. 1887. évi 30199. sz.

május hó és augusztus hó 1-én lejárandó két negyedévi bérrészlet erejéig törvényes zálogjoga van ugyan, de ha a lakást május elején felmondották és a lefoglalt ingóságokat az ekkor kezdődő negyedév folyama alatt elárverezték, a vételárból csak egy negyedévi bérösszeg lesz előnyösen kifizetendő. Ha pedig a bérlet a foglalás után kezdődő még több mint két negyedév tartamáig áll fenn, a bérbeadónak a vételárhoz mégis csak félévi bérösszeg erejéig lesz a végrehajtatót megelőző igénye; de viszont a törvényes zálogjog nem csorbítja azt a jogát, mely szerint a bérlemény visszabocsátása s a bérlő kimozdítása végett keresetet indíthasson. A lejárt részletekre nézve a félév mindig a foglalás és nem az árverés megtörténtétől visszafelé számíttatik.

A törvényes zálogjog *kiterjed* bérletnél a kibérelt helyiségben levő összes, bárminemű ingóságokra; haszonbérletnél (eltérően a Ptrs 362. §-ától és megegyezően az osztr. ált. ptkönyv 1101. §-ával) csak a haszonbérelt jószágon levő vagy ahhoz tartozó «terményekre, gazdasági felszerelvényekre és lábas jószágokra», tehát nem egyszersmind az ugyanott talált, de a felsorolt nemüek közé nem tartozó más ingóságokra. De ha a haszonbérlethez lakás is tartozik, a törvényes zálogjog kiterjed az ebben talált mindennemü ingóságokra, mint olyanokra, a melyek a «kibérelt helyiségben» találtatnak: még pedig félévi bér erejéig, ha a lakás szerződés szerint meghatározott összeg iránti külön bérlet tárgya, vagy a bérlet főtárgya; ellenben egy egész évi haszonbérösszeg erejéig, ha a lakás a haszonbérbeadó ingatlannak csak melléktárgya, és az azért járó bérösszeg szerződésileg külön megemlítve nincs. A törvény azon kitételének, hogy törvényes zálogjog illeti a haszonbérbeadót nem csak a bérelt jószágon levő, hanem az «ahhoz tartozó» terményekre stb.-re is, ez az értelme: hogy a zálogjog hatályos marad daczára annak, hogy a kérdéses tárgyakat időlegesen a bérleményről eltávolították (például a bérleményen kívül őrzött vagy dolgozó lábas jószág), vagy hogy állandóan is másutt tartják (például a haszonbérlő saját épületében elhelyezett termés, gazdasági eszköz, vetőmag): ha az illető tárgyak minőségéből és a fenforgó körülményekből kitünik, hogy azok a bérelt jószághoz tartoznak, annak megmunkálására rendelvék. Viszont nem csorbítja a haszonbérbeadó törvényes zálogjogát a haszonbérelt jószágon levő terményekre az a körülmény, hogy azok nem a haszonbérelt jószágon termettek.*

Miután a tűz által elpusztult ingóságokért vagy jég által tönkre tett termésért biztosítás következtében fizetett kártérítő összeg az ingó-

* Curia 1884. évi 3437. sz., 1885. évi 4631. sz.

ságok, illetve a termés értékét helyettesíti: a bérbe- vagy haszonbérbeadó törvényes zálogjoga kiterjed a kártérítő összegre is, feltéve, hogy a kérdéses ingóságok vagy termések elpusztulásuk idejében törvényes zálogjog tárgya voltak.

Hogy az ingóságok, a melyekre a bérbe- vagy haszonbérbeadót törvényes zálogjog illeti, a bérlőnek, illetve haszonbérlőnek tulajdon ingóságai legyenek, nem szükséges; kiterjed tehát a zálogjog az albérlő tulajdonába tartozó, valamint harmadik személy által akár a bérlőre vagy haszonbérlőre, akár az albérlőre használat, őrizet végett vagy más czélból bizott dolgokra, de nem azokra, a melyek tiltott módon jutottak azok birtokába, vagy a melyek csak történetesen kerültek a bérelt helyiségbe vagy a haszonbérelt jószágra.[1] Ennélfogva a végrehajtató ellen az albérlő által vagy oly valaki által intézett igénykereset, a ki az ingóságot a bérlőre bizta, a bérbe- vagy haszonbérbeadónak törvényes zálogjogát az érvény tekintetében éppen nem, hanem csak annyiban érintheti, hogy a mikor a bíróság az igénykeresetnek helyet adván, a lefoglalt dolgokat a birói zár alul feloldja, a bérbeadó, hogy követelését a törvényes zálogjoggal terhelt ingóságokból behajtsa, kénytelen azokra előbb végrehajtási zálogjogot szerezni, mivel a törvényes zálogjog önmagában nem ad jogot a árverés kérésére. Ugyanez okból a 89. §-hoz képest oly esetben, a mikor a bérleti követelés behajtása végett oly ingóságokat foglaltak le, a melyekre a végrehajtónak a 72. §-nál fogva törvényes zálogjoga van, igénybejelentési felhivásnak és halasztó hatályu igénykeresetnek helye nincs.

Másrészt a bérbe- vagy haszonbérbeadó törvényes zálogjogának nélkülözhetetlen előfeltétele az, hogy az illető ingóságok a foglaláskor tényleg a kibérelt helyiségben vagy a haszonbérelt jószágon legyenek illetve ahhoz tartozzanak.[2]

A törvényes zálogjog e természetében aztán könnyen feltaláljuk a feleletet arra a további kérdésre is: hogy mily joghatálya van a bérbe- vagy haszonbérbeadó törvényes zálogjogának más, különösen

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 29. sz.

[2] A Curia is — úgy látszik — ezt az álláspontot foglalja el. «A bérbeadó törv. zálogjoga még a bérleti helyiségben talált ingókra birói végrehajtás útján érvényesíttetvén, ezen zálogjog nem szünt meg annál a körülménynél fogva, hogy az ingók a törv. zálogjog érvényesítése után a bérleti helyiségből elszállíttattak» (1896. évi 3822. sz. Ugyanígy a budapesti kt. 1884. évi 5247. és 1889. évi 3218. sz. a.). Tehát ha az ingókat elszállításuk előtt végrehajtásilag le nem foglalták volna, a bérbeadó törvényes zálogjoga többé fenn nem állana. Vagy: «A félévi bérösszegre terjedő törvényes zálogjoggal a 72. §. értelmében mindenkor az *akkori* bérbeadó élhet» (1891. évi 3866. sz.). Máskor azonban ellenkezően: «A korábbi bérbeadót a későbbivel szemben elsőbbség illeti.» (1898. évi 3841. sz.)

birói zálogjogokkal szemben? Miután a törvényes zálogjog a tárgyaknak a bérleményre vitelekor ipso jure szereztetik, ellenben a foglalás a 37. §. szerint a zálogjogot csak attól az időtől fogva alapítja meg, a melyben az összeirás történt: kétségtelen, hogy a törvényes zálogjog elsőbbséggel bir annak a zálogjognak irányában, a melyet az ingóknak a bérleményre vitele *után* ugyanazokra végrehajtás útján szereztek. Habár ez a törvényben határozottan kifejezve nincs, mégis a dolog természetében fekszik, és a 111. és 112. §§-ból is következik; mert a 111. §. szerint «mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából *a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez* tartanak jogot, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig beadni tartoznak». Kivévék ezen kötelesség alul csupán azok, a kikre nézve az, hogy részökre a foglalás korábban történt, a végrehajtási iratokból kitünik. De ezekkel *egy tekintet alá* helyezi, tehát szintén a végrehajtató követelését megelőző kielégítésre jogosultnak tartja a 112. §. a bérbe- és haszonbérbeadókat, a midőn azokat az elsőbbségi bejelentés beadására szintén nem kötelezi, a mikor törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben megemlítve és követelésök összege ugyanott kitüntetve van. — De a törvényes zálogjog a bérbe- és haszonbérbeadó részére elsőbbséget biztosít avval a hitelezővel szemben is, a ki a kérdésben lévő ingóságokra végrehajtási zálogjogot szerzett, még *mielőtt* azokat a bérbe vett helyiségbe vagy a haszonbérbe vett jószágra szállították. Következik ez a 72. §. azon intézkedéséből, mely szerint az ott megjelölt ingóságokra a bérbe- vagy haszonbérbeadót törvényes zálogjog *föltétlenül* megilleti, «tekintet nélkül arra, hogy az ingóságok a bérlő vagy haszonbérlő tulajdonát képezik-e vagy sem». Ez által elvül fel van állítva, hogy a bérleti és haszonbérleti követelés biztosítására szolgáló zálogjog olyannyira a dologhoz tapad, hogy az ezen dologra vonatkozó minden más jog félreszorításával érvényesíthető, és ezt az érvényesítést semmiféle más jog sem akadályozhatja, még a korábban szerzett tulajdonjog sem, annál kevésbbé tehát a zálogjog.* Ezzel meg van szüntetve a Ptrs 361. és 362. §-aira alapított, a jogélet igényeivel ellenkező korábbi gyakorlat. A végrehajtási zálogjoggal biró hitelező kijátszásának elejét veszi a 119. §., mely szerint a törvényes zálogjoggal biró követelés valóságát, ha kétségbe vonják, per útján kell érvényesíteni, mely perben bármely érdeklett fél, tehát a végrehajtató is beavatkozhat.

Oly eset, a melyben az elsőbbség iránt annak a bérbe- vagy haszonbérbeadónak törvényes zálogjoga, a kinek tulajdonán az ingóságok

* Bodnár B.: ily értelmű találó fejtegetése Jogt. Közl. 1881. évf. 304. l. — Lsd még K. Ö. és Huf J.: ugyanott 1881. évi 32., 41. sz., valamint Stanik K. ellenkező irányú fejtegetését 1881. évi 36. sz.

vannak, vagy az ezekre foglalást intéző hitelező végrehajtási zálogjoga egy *korábbi* bérbe-, vagy haszonbérbeadónak törvényes zálogjogával concurrálna, elő nem fordulhat.[1] A bérbe- vagy haszonbérbeadónak törvényes zálogjoga ugyanis attól van feltételezve, hogy a zálogtárgy a bérleményben legyen vagy ahhoz tartozzék. A törvényes zálogjog keletkezik és hatályossá válik abban az időpontban, a melyben az ingóság a bérleménybe kerül, hatályos marad fennálló, sőt még csak keletkezendő követelések erejéig mindaddig, a míg az ingóság a bérleményben marad; de éppen azért, mert az ingóságnak és a bérleménynek kapcsolatbahozása által, maga ezen tény által keletkezik, és mert e kapcsolat létföltétele a törvényes zálogjognak: ugyanez valamint ipso jure keletkezett, mikor az ingóságot a bérleménybe hozták, vagy ennek megmunkálására használták, úgy önleg meg is szünik, mihelyt az illető ingóságot a bérleményről eltávolítják úgy, hogy ahhoz tartozónak többé nem tekinthető. A korábbi bérbe- vagy haszonbérbeadónak tehát oly ingóságokra, a melyek már akár új bérleményen, akár csak többé nem a volt bérleményen vannak és ahhoz többé nem tartoznak, törvényes zálogjoga egyáltalában nincs. Lehet foglalás által a bérkövetelés erejéig szerzett birói zálogjoga; de ennek irányában a későbbi bérbeadónak törvényes zálogjoga a fentebbiek szerint elsőbbséggel bir. Ellenkező nézetnek gyakorlati alkalmazása különös következményekre vezetne. Ha t. i. törvényes zálogjogot adunk a korábbi bérbeadónak, akkor szükségképen elsőbbséget is kell adnunk neki azon későbbi bérbeadó irányában, a kinek tulajdon helyiségében a lefoglalt ingóságok vannak; mert amannak zálogjoga korábban keletkezett.[2] A bérbeadó tehát az által, hogy bérlőjének ingóságai a kibérelt helyiségben vannak, éppen nem lehetne megnyugtatva arra nézve, hogy félévi bérkövetelésre zálogjogilag biztosítva van; mert attól kellene tartania, hogy ugyanazon ingóságokra egy más vagy harmadik korábbi bérbeadó is őt megelőző zálogjoggal bir. A ki ingóságokra végrehajtási zálogjogot szerez, soha sem lehetne tájékozva az iránt, hogy követelését a foglalás fedezte-e vagy sem; mert elsőbbségi igényekkel megtámadhatná őt több bérbeadó, kik követeléseinek fenn- vagy fenn nem állásáról — ellenkezően mint a korábbi foglalásokról — semmiféle birósági iratokból sem szerezhet meggyőződést. És hasonló bizonytalanságban volna az, a ki valakinek ingó vagyonában bizván, ennek hitelezni kiván; a mi pedig a forgalmi hitelre hátrányos befolyást gyakorolna.[3] — A bérbeadó és haszonbérbeadó zálogjogának concur-

[1] Ellenkezően Bodnár B. Lsd az 1. jegyzetet.

[2] Csakugyan ily értelemben szól a Curia fentebb említett 1898. évi 3841. számú határozata.

[3] A magyar p. tkönyv Tervezetének 1548. §-a egész határozottsággal

rálása esetén alig maradna egyéb hátra, mint a kettőnek követelését a 86. §. módjára *aránylag* fedezni.*

A törvényes zálogjog érvényesítésének módját a végrehajtási eljárás folyamán a 112. és 119. §. szabályozza.

73. §.

A kiküldött az összeírt tárgyak között talált készpénzt, ha a végrehajtást szenvedő annak a követelés kielégítésére, vagy törlesztésére való fordításába bele nem egyezik, — továbbá az arany- és ezüstneműeket és más drágaságokat a megbecslés után, végre az értékpapirokat (80. §.) magához veszi, erről a végrehajtást szenvedő részére és ha kivántatik, a végrehajtató részére is térítvényt ad és e tárgyaknak birói letétbe helyezése iránt haladéktalanul külön jelentést teszen.

A végrehajtatónak és a végrehajtást szenvedőnek jogában áll ellenőrködni az iránt, hogy a kiküldött a letételt haladéktalanul eszközölje, mi ha nem történnék, a mulasztást a bíróságnak szóval vagy irásban bejelenthetik.

Az intézkedések, a melyek a végett szükségesek, hogy a lefoglalt ingóságok az értékesítés alkalmával meglegyenek, és hogy a lefoglalt követeléseket a végrehajtató javára fizessék meg, a 73—82. §-okban szabályozvák. Ezek közül az első, hasonlóan a Ptrs 400. §-ához, az, hogy mindazokat a lefoglalt dolgokat, a melyek az 1881. évi 39425. számú igazságügymin. szabályrendelet 2. §-a szerint birói letét gyanánt szolgálhatnak — kivéve a magánkövetelésről szóló okiratokat, a melyek a 79. §. értelmében a végrehajtási jegyzőkönyvhöz mellékeltetnek — a birói letétbe kell helyezni. E czélra köteles a kiküldött ezeket a dolgokat, miután összeirta, és ha nem készpénzről van szó,

kijelenti, hogy «a törv. zálogjog csak addig tart. a míg az ingók annak az ingatlannak területén vannak, a mely egészben vagy részben a bérlet tárgya». Ezekkel nem ellenkezik a budapesti kt. azon kijelentése: hogy a bérbeadó törvényes záloga nem szünik meg annál a körülménynél fogva, hogy az ingók a törvényes zálogjog *érvényesítése után* a bérelt helyiségből leszállíttattak és más helyen lettek elárverezve (1889. évi 3218. sz.).

* Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 29. sz.

miután a 71. §-hoz képest meg is becsültette, magához venni, és ha a kiküldő bíróság székhelyén kir. adóhivatal van, az eljárás befejezte után haladéktalanul az adóhivatalba szállítani, és jelentését a letételt igazoló nyugtával ellátva, a kiküldő bírósághoz azonnal, s mindenesetre a letéteményezés napján benyujtani.[1] (V. ö. a 32. §. utolsó bekezdését.) Ez a «külön» jelentés össze nem kapcsolható azzal, a melyet a kiküldött a foglalási eljárás befejezése után a végrehajtási jegyzőkönyv bemutatása mellett tesz; és a jelentést el sem szabad halasztani az eljárás befeztéig, főleg oly esetben, a mikor a készpénz vagy drágaságok összeirása a foglalás elején történt, az egész eljárás azonban előreláthatólag hosszabb időt, tán több napot fog igénybe venni. Ha a kiküldő bíróság székhelyén adóhivatal nincsen, a kiküldött az átvett pénzt vagy értéktárgyat az eljárás befejezte után haladéktalanul a kiküldő bíróság főnökének vagy helyettesének adja át.[2] A bíróság erre az idézett rendelet 10. §-ához képest intézkedik.

Az összeirt tárgyak között talált készpénzt — máskép mint a 114. §. szerint az árverés után — a kiküldött csak abban az esetben fordíthatja a követelés kielégítésére vagy résztörlesztésére, ha a végrehajtást szenvedő abba beleegyezik; mert ezt a végrehajtást rendelő végzés elleni felfolyamodásban (37. §.), a kiküldött eljárása elleni előterjesztésben (36. §.), végrehajtás megszüntetése iránti keresetben (31. §.), felsőbb vagy elsőbirósági határozatok felmutatásában (39. §.) oly orvoslatok megilletik még, a melyek a készpénznek a végrehajtató részére való kiadását gátolják. A kiküldött közeg kezéhez teljesített fizetést csak akkor lehet olyannak tekinteni, a melyet a kiküldött hivatalánál fogva vett át, ha az átvétel foglalás, árverés vagy ezzel egy tekintet alá eső tőzsdei eladás (121. §.) foganatosítása közben, vagy ily cselekmény elhárítása végett avval az alkalommal történt, a mikor a foglalás, árverés vagy eladás foganatosítandó lett volna, és a teljesített fizetés az eljárási jegyzőkönyvben fel van tüntetve; vagy ha az átvett összeg bánatpénz, vagy az eladott dolgok oly vételára, a mely a törvény vagy az árverési feltételek értelmében a végrehajtó közegnek volt fizetendő.[3] A más esetekben a kiküldött kezéhez teljesített fizetés tehát sem végrehajtás megszüntetése iránti keresetnek (30. §.), sem visszvégrehajtásnak nem szolgálhat alapjául.

Saját igazolásukra s biztosításukra úgy a végrehajtatónak, mint a végrehajtást szenvedőnek joga van a készpénz és drágaságok átvételéről a végrehajtási jegyzőkönyvben való megemlítésen felül

[1] Id. min. szabályren. 11. §.
[2] Ugyanott.
[3] Curia 21. sz. polg. telj. ül. döntv. — Curia 1885. évi 724. sz.

(26. §. *e*)) a kiküldöttől még térítvényt kivánni; és joguk van ellenőrködni és szükség esetében a birósághoz tett bejelentés által siettetni azt, hogy a kiküldött a készpénzt vagy értéktárgyat az adóhivatalba szállítsa vagy a bíróság főnökének átadja. Az átvett készpénznek és más dolgoknak a kiküldött által való elsikkasztása egyébiránt kártérítés kötelezettségén felül a bünt. t. 462. §-ának következményét vonja maga után.*

74. §.

A lefoglalt ingóságok, az előző szakaszban említettek kivételével, a kiküldött által rendszerint szoros zár alkalmazása nélkül, birói zár alá vetteknek nyilvánittatnak. Az elidegenítés vagy szándékos megrongálás büntetőjogi következményeire a végrehajtást szenvedő, vagy ennek távollétében azok, kik a végrehajtásnál jelen vannak, figyelmeztetendők.

Ha valamely lakásban vagy raktárban eszközöltetett a végrehajtás, a lakás vagy raktár főbejárásának ajtajára birói pecsét alkalmazandó.

Az összeírt és ez által lefoglalt ingóságokat (47. §.), ha birói letétbe való helyezésre nem alkalmasak (73. §.), háromféle módon lehet biztosítani arra nézve, hogy az árverésig sértetlenül megmaradnak. E módok a biztonság mérve, de egyúttal a végrehajtást szenvedőnek ezzel járó megterheltetése szerint fokozatosan: 1. a birói zár (74. §.), 2. a szoros zár (75. §.), 3. az átszállítás (76. §.).

Szabály az, hogy a kiküldött a lefoglalt ingóságokat csupán birói zár alatt állóknak nyilvánítja; a mi abból áll, hogy az ingóságok a végrehajtást szenvedőnek birtokában és használatában megmaradnak ugyan, de mint olyanok, a melyeket ezentúl elidegenítenie, elhasználnia, szándékosan megrongálnia, a végrehajtató vagy a birói kiküldött előtt eltagadnia, vagy a melyekkel bármi más módon mint sajátjával úgy rendelkeznie, hogy az árveréskor sértetlenül nincsenek meg, a büntető törvény 359. §-ának következményei alatt nem szabad. Ezekre a következményekre nagyobb biztonság okából a végrehajtást szenvedőt, illetve a végrehajtásnál jelenlevőket figyelmeztetni, s hogy ez megtörtént, a végrehajtási jegyzőkönyvben felemlíteni kell; a nél-

* V. ö. német ptrs 815., osztr. végr. t. 259., 296. §-ait.

kül azonban, hogy ennek elmulasztása a foglalás joghatályán valamit változtatna. Legfeljebb a sikkasztás cselekményének beszámításánál szolgálhat a mulasztás enyhítő okul.

Azt, hogy a lakás vagy raktár főbejárásának ajtajára birói pecsét alkalmazandó, nem úgy kell érteni, mintha az ajtó lepecsételendő, a pecsét megsértése nélkül kinyithatatlanná volna teendő. Ez többé nem birói zár, hanem a 75. §. értelmében *szoros* zár volna már. A birói pecsét, illetve a birósági végrehajtó pecsétje (1871 LI. t. cz. 7. §-a) tehát csupán az ajtóra lesz illesztendő «a végrehajtás jeléül» és a végett, hogy a netán otthon nem talált végrehajtást szenvedő, a későbbi foglaltató és bármely érdekelt fél, a ki esetleg a végrehajtást szenvedőtől oly dolgokat kiván megszerezni, a melyek magokon a dolgokon külön fel nem ismerhető végrehajtás alapján zálogjogilag terhelve vannak, figyelmessé tétessék arra, hogy a lakásban vagy raktárban, a melynek ajtaján a birói pecsét van, foglalás történt.* Az ekképen a birói foglalás jeléül alkalmazott pecsét illetéktelen eltávolítása vagy megsértése egyébiránt mint zártörés a bünt. törvény 360. §-ának következményeit vonja maga után.

75. §.

A végrehajtató kérelmére, a kiküldött a lefoglalt ingóságoknak szoros zár alá vételét rendelheti el.

A szoros zár rendszerint az által foganatosíttatik, hogy a kiküldött végrehajtató ajánlatának meghallgatása után, zárgondnokot nevez és a lefoglalt ingóságokat annak kezelése alá adja.

Ha kereskedelmi áruczikkek foglaltattak le, azokat a kiküldött a bolt vagy raktár bezárása, s ha nem az egész árútár foglaltatik le, a lefoglalt árúknak tartályokba helyezése és lepecsételése által szoros zár alá venni köteles, hacsak a jelenlevő végrehajtató a szoros zár alkalmazásának mellőzését kifejezetten nem kivánja.

Más lefoglalt tárgyaknak elzárását vagy birói pecsét alá vételét a kiküldött csak azon esetben eszközölheti, ha ez által a végrehajtást szenvedőnek és családjának szükséges lakása és rendes foglalkozása gátolva nincsen.

* Országgy. napló: 1881. mart. 30.

Az egyszerű birói zárnál a végrehajtást szenvedőre nézve sokkal sulyosabb a *szoros* zár, melynélfogva a lefoglalt ingóságokat a végrehajtást szenvedőnek használatából és kezelése alul elvonják, és vagy zárgondnok kezelésére bízzák, vagy bezárt és lepecsételt helyiségben, illetve tartályban helyezik el. Ezért a szoros zár már csak vagy a kiküldöttnek tüzetes rendelkezésére, vagy bizonyos előfeltételek alatt jön alkalmazásba.

Köteles pedig a kiküldött szoros zárt alkalmazni, ha egész árutárt vagy kereskedelmi árúczikkeket foglaltak le; mert ily esetben a lefoglalt dolgok elidegenítésének veszélye közelebb fekszik. Köteles ezt tenni hivatalból foganatosított végrehajtás esetében (20. §.), valamint akkor, ha a végrehajtató vagy képviselője a foganatosításhoz meg nem jelent, föltétlenül; és ha megjelent, a szoros zárt csak akkor mellőzheti, ha a végrehajtató kifejezetten úgy kivánja — a mit a végrehajtási jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. Ilyenkor a boltot vagy a raktárt, illetve a tartályt, a melyben a lefoglalt árúczikkek elhelyezvék, bezárni s lepecsételni kell (a birói vagy végrehajtói pecséttel) úgy, hogy azok a pecsét eltávolítása vagy megsértése nélkül kinyithatók ne legyenek. Az elzárt helyiség vagy tartály kulcsát legtanácsosabb zárgondnok őrizetére bizni, s ezért zárgondnok kinevezése ily esetben is alig mellőzhető, habár ennek teendője egyébre nem terjed, mint arra, hogy a kulcsot őrizze, időnkint meggyőződjék arról, hogy az elzárt helyiségen vagy tartályon a pecsétek sértetlenek, és ha az ellenkezőt tapasztalja, erről a bíróságnak jelentést tegyen.

Már az 51. §-ból következik, hogy a végrehajtást soha sem szabad oly szigorral foganatosítani, a melynél fogva a végrehajtást szenvedőnek és családjának létfeltételei el volnának vonva. A végrehajtást szenvedőt és családját tehát a szükséges lakás használatában és a rendes foglalkozás gyakorlásában a végrehajtás által gátolni nem szabad; és ezért a kereskedelmi áruczikkek fogalma alá nem eső más lefoglalt dolgokat csak ily korlátozással lehet elzárni vagy birói pecsét alá venni; és így is csak ha a végrehajtató ez iránt kérelmet terjeszt a kiküldött elé. A kérelem teljesítése vagy megtagadása tárgyában a kiküldött határoz; és úgy a kérelmet, mint az a fölötti határozatot a végrehajtási jegyzőkönyvbe kell iktatni. — Egyébiránt avval, hogy a lefoglalt dolgok elzárása vagy birói pecsét alá vétele által a végrehajtást szenvedőt és családját a lakás használatában és foglalkozásukban gátolni nem szabad, nincs tiltva az: hogy a kiküldött a lakáshoz és rendes foglalkozáshoz nem szükséges ingóságokat, kivált a fényűzési czikkeket és bútordarabokat külön tartályban vagy a lakáshoz feltétlenül nem szükséges helyiségben elzárja, lepecsételje és a kulcsokat zárgondnoknak adja át. De szükséges, hogy ez a helyiség a végrehajtás szenvedő

saját, illetve általa kibérelt vagy egyébként használt lakásához tartozzék, és az elzárt tartály ugyanott helyeztessék el; mivel máskép az elzárás és lepecsételés már átszállítással volna összekötve, a melynek elrendelése a kiküldöttnek hatáskörén kivül esik.

A szoros zár enyhébb és a végrehajtó kérelmére feltétlenül alkalmazandó módja az, hogy a kiküldött a lefoglalt dolgokat el nem zárja, le nem pecsételi, és abban a helyiségben hagyja ugyan, a hol találta, tehát a végrehajtást szenvedő őrizete alul egészen el nem vonja, de mégis a végrehajtató ajánlatára a kiküldött által kinevezett zárgondnok kezelése alá adja, a kinek feladata s joga lesz, az ingóságoknak sértetlenül megmaradása fölött őrködni, a mennyiben a lefoglalt tárgyak e mellett még valamely gondozást is igényelnek (például házi állatok, borok stb.), arra is ügyelni, hogy ezt a gondozást el ne hanyagolják, és ha elhanyagolják, a dolgokat saját gondozása alá venni. — A szoros zár esetében kinevezett zárgondnoknak adandó utasításokra, a zárgondnok jogaira, kötelességeire, előmozdítására, számadásaira, ezek elintézésére, a zárlati költségek és zárgondnoki díjak előlegezésére s megállapítására nézve a dolog természetének megfelelően a 245., 250. és 252. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni. (253. §.)

76. §.

A végrehajtás alá vett ingóságoknak átszállítását a végrehajtató kérelmére, mely vagy a végrehajtási jegyzőkönyvben vagy külön terjesztendő elő, a 10. §. szerint illetékes bíróság rendeli el, ha a végrehajtatónak biztosítására szükségesnek látja. Az elrendelés előtt a bíróság a végrehajtást szenvedőt meghallgathatja s a mennyiben szükségesnek látja, az átszállítást a végrehajtató által leteendő biztosítéktól (42. §.) teheti függővé.

Az átszállítás a végrehajtató felelősségére történik.

A lefoglalt dolgok sértetlen megmaradásának harmadik és legszigorúbb biztosítási módja az *átszállítás*, melynél fogva az ingóságokat a végrehajtást szenvedő által használt helyiségből eltávolítván, annak őrizete, használata s behatása alul teljesen elvonják. A végett, hogy a végrehajtató jogos érdekének figyelemben tartása mellett a végrehajtást szenvedőnek jogai is kellően méltányolva legyenek, a lefoglalt ingóságoknak nagy költséget okozó, gyakran felesleges és nem ritkán csakis bosszantásra czélzó elszállítását, esetleg a végrehajtást szenvedő

meghallgatása után, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság rendelheti csupán el.[1] Az ez iránti kérelmet vagy a végrehajtási jegyzőkönyvben vagy külön, de miután a törvény «végrehajtás alá *vett* ingóságok» átszállításának kérelmezését említi és az átszállítás elrendelésére csakis a végrehajtást foganatosító, tehát esetleg a foganatosítás végett megkeresett bíróságot mondja illetékesnek: mindig a foglalás megtörténte *után* kell előterjeszteni; a mihez képest az átszállítás elrendelését magába a végrehajtási végzésbe soha sem lehet foglalni, és az átszállítást a foglalástól külön elrendelendő, külön kiküldést igénylő cselekménynek kell tekinteni.

Elrendelni kell pedig az átszállítást, ha a végrehajtató biztosítására szoros zár alkalmazása nem látszik elegendőnek; főleg ha e mellett a lefoglalt ingóságok a végrehatást szenvedő birta helyiségben a 75. §-hoz képest el nem zárhatók úgy, hogy ez által a helyiség lakásul használása meghiúsítva és a végrehajtást szenvedő rendes foglalkozásában gátolva nem volna; ha a végrehajtást szenvedő állandó lakhelylyel vagy lakással nem bir, vagy ha lakását más helységbe avagy éppen más bíróság területére áttenni készül.[2] Az átszállítási kérelem iránt a végrehajtást szenvedő meghallgatása (lásd a 35. §. magyarázatát) nem föltétlenül, hanem csak akkor szükséges, ha a kérelem alapjául felhozott körülmények a végrehajtási jegyzőkönyvben, illetve a vonatkozó beadványban kellően és hitelt érdemlően kimutatva nincsenek; és a dolog természete igényli, hogy az e tárgyban előterjesztett kérelmek legsürgősebb elintézést nyerjenek. Az a kérdés: vajjon a kért átszállítás a végrehajtató által leteendő biztosítéktól teendő-e függővé? az összes körülmények, különösen a lefoglalt tárgyak minőségének és rendeltetésének, az azok becsértéke és a követelés összege közötti aránynak, és a végrehajtató vagyoni állásának figyelembe vételével lesz eldöntendő. Ha a bíróság biztosíték letételét kívánja, az átszállítás foganatosítását mindamellett a letétel igazolásától feltételezetten azonnal rendelheti el.

Az átszállítás miként foganatosítását a törvény tüzetesen nem szabályozza; és ezért csak a dolog természetéből folyólag állíthatók fel azok a szabályok: hogy a lefoglalt ingóságokat alkalmas helyiségbe kell szállítani, és hogy ott vagy a 75. §-nak megfelelően el kell zárni s le kell pecsételni, vagy zárgondnok kezelésére kell bizni; hogy

[1] Tjav. indokvlása.

[2] A törvénynyel azonban éppen nem indokolható a budapesti kt. azon kijelentése (1887. évi 42834. sz.); hogy az átszállítás mint másodfokú biztosítási intézkedés csak akkor foghat helyt, ha végrehajtató a 75. §-ban körülírt, elsőfokú bizt. intézkedést képző szoros zárt már kérte, és ez elégtelennek bizonyult.

az átszállítás költségei, valamint az illető helyiségért fizetett bér a végrehajtási költségek közé tartoznak; és főleg hogy — miután átszállítás alatt nem érthető az, hogy a végrehajtató az ingóságokat birtokába kapja — az átszállításnál zárgondnok alkalmazása semmi körülmények között sem mellőzhető, akár álljon ennek teendője csupán abból, hogy az ingóságok tartására használt kulcs átvétele mellett a birói pecsét sértetlensége fölött őrködjék, akár abból is, hogy az ingóságokat gondozza s kezelje. (Lásd a 75. §. magyarázatát.)

Az átszállítás a végrehajtató felelősségére történik annyiban, hogy az átszállításnál és ennek következtében az ingóságokban ezek megrongálása vagy elpusztulása által esett kár a végrehajtatót terheli. Ha az átszállítás biztosíték letétele után történt, a biztosíték első sorban ama kárnak, illetve a végrehajtási követelés beszámítása által nem fedezett részének megtérítésére szolgál.

77. §.

Felülfoglalás esetén, a mennyiben a korább foglaltató kérelmére szoros zár nem alkalmaztatott, a később foglaltató kérelmére a szoros zár foganatosítandó ugyan, de a korább foglaltató, a zárgondnok javaslatba-hozatala iránt, a kiküldött által meghallgatandó s addig, míg ez megtörténik, csak ideiglenes zárgondnok nevezhető.

Ha a felülfoglaltató az átszállítás elrendelését kéri: ennek elrendelése előtt, a bíróság a korábbi foglaltatót minden esetben meghallgatni köteles.

Nyilván nemcsak a «felülfoglalás» esetéről, hanem általában «korábbi foglalás alatt álló ingóságok ujabb lefoglalásának» esetéről kivánt itt a törvény intézkedni. Mert a 70. §. szerint felülfoglalás alatt csupán az ujabb végrehajtásnak a korábbi foglalással felvett jegyzőkönyvre ujabb összeirás nélküli feljegyzését értjük; a felülfoglalással pedig az ujabb végrehajtás «szabályszerű ujabb összeirás» által való teljesítését az a szakasz egyenes ellentétbe helyezi. Pedig éppen akkor kell leginkább az ujabb végrehajtást «nem felülfoglalás által, hanem szabályszerű ujabb összeirás által» foganatosítani, a mikor a korábbi végrehajtás alkalmával a lefoglalt ingóságokat szoros zár alá *nem* vették, a mikor t. i. a korábbi foglalás több mint hat hónap előtt történt. Ehhez képest, ha a korábbi foglaláskor szoros zárt nem alkalmaztak, a későbbi foglaltató kérelmére szoros zárt kell foganato-

sítani, ideiglenes zárgondnok kinevezése mellett úgy akkor, ha az ujabb végrehajtást felülfoglalás által, mint az esetben, ha uj összeirás által foganatosították. A szoros zár alkalmazása természetesen itt is vagy a lefoglalt dolgok elzárása s lepecsételése vagy zárgondnoki kezelés alá adása által történik; és a törvénynek az az intézkedése, mely szerint ujabb végrehajtás esetében foganatosítandó szoros zár alkalmából *ideiglenes*, és a korább foglaltató meghallgatása után *végleges* zárgondnok feltétlenül kinevezendő, ujabb bizonyítéka annak, hogy szoros zár alkalmazásánál zárgondnok kinevezése nem mellőzhető, abban az esetben sem, a mikor a szoros zárt a lefoglalt tárgyak elzárása által foganatosították. (Lsd a 76. §. magyarázatát, a meghallgatás módjára nézve a 35. §. melletti megjegyzést.)

Az átszállítást kérheti az ujabb foglaltató úgy akkor, ha a korábbi foglalást csupán összeirás és az ingóságok birói zár alá vétele által, valamint akkor, ha a szoros zár alkalmazása által foganatosíttatta. Az átszállítás kérelmezése ugyanazon a módon történik, mint az eredeti foglaltató részéről; a kérelem elintézése pedig csak annyiban különbözik: hogy az eredeti foglaltató kérelmére az átszállítás azonnal, meghallgatás nélkül is elrendelhető, ellenben az ujabb foglaltató kérvénye következtében meghallgatásra határidőt minden esetre kell kitűzni, s erre a végrehajtást szenvedőt ha szükségesnek mutatkozik, a korábbi foglaltatót azonban okvetlenül meg kell idézni.

78. §.

Ha a végrehajtást szenvedő, a korábbi foglaltató, az igénylő, vagy bármely más érdékelt annak biztosítására, hogy a lefoglalt tárgyak az árveréskor sértetlenül meglesznek, azok becsértékét, vagy a mennyiben kisebb összegre rugna, a végrehajtás útján behajtandó követelést és járulékait biztosítékul birói kézbe leteszi (42. §.), a szoros zár foganatosítása és az átszállítás elrendelése mellőzendő, illetőleg a szoros zár feloldandó s az elszállított tárgyak a végrehajtást szenvedő birtokába visszabocsátandók.

Oly czélra, hogy a szoros zár és az átszállítás a végrehajtató jogos érdekének figyelemben tartása, de másrészt a végrehajtást szenvedő, a korábbi foglaltató, az igénylő és bármely más érdekelt személy jogainak kellő méltánylása mellett mellőzhető legyen, (l. a 76. § nál), a törvény biztosíték letételét engedi meg. Biztosítékul pedig

birói kézhez le kell tenni «a lefoglalt tárgyak becsértékét, *vagy a mennyiben kisebb összegre rugna*, a végrehajtás utján behajtandó követelést és járulékait».

A szabály az, hogy biztosítékul a tárgyak becsértékét kell letenni. De kétes, hogy mikor kell e helyett letenni a behajtandó követelést és járulékait; akkor-e, ha a *becsérték* kisebb a behajtandó követelésnél, vagy akkor, ha a *követelés* kisebb a becsértéknél? Például: ha a lefoglalt tárgyakat 1000 K-ra becsülték és a behajtandó követelés járulékaival együtt 500 K, mily összegű biztosíték kell a szoros zár és átszállítás mellőzésének czéljára, a becsértékkel egyenlő 1000 K-e, vagy a követeléssel egyenlő 500 K? És viszont mennyit kell biztosítékul letenni, ha 500 K-ra becsült ingóságokat foglaltak le, és a behajtandó követelés 1000 K-ra rúg?*

A mellett, hogy csak úgy lehet a szoros zár és az átszállítás mellőzését a követelés összegének létele által kieszközölni, ha ennél az összegnél a becsérték kisebb; és hogy ehhez képest a becsérték és a követelés közül mindig a *nagyobb* összeg az, a melyet biztosítékul le kell tenni, szól a nyelvtani szabály, mely szerint nem teljes mondatnak hiányzó alanyát rendszerint az *előző* mondatból kell pótolni; valamint e mellett szól az: hogy a becsérték, főleg ha ennek helyes megállapítására oly kevés súlyt fektetünk, mint a 71. §. szerinti eljárásnál, nem mindig közelíti meg a valóságos értéket; hogy az árverésnél nem ritkán a becsértéket tetemesen meghaladó árt lehet elérni; és hogy ennélfogva a végett, hogy a hitelezőtől a törvény szerint őt megillető biztosítási mód elvonassék, nem elég a követelésnél és járulékainál kisebb becsérteket, hanem szükséges e czélból az összes követelést birói letétbe helyezni. (Lsd a 93. §. hasontárgyú intézkedését és az erre vonatkozó magyarázatot.)

Mindamellett a §-nak csak az lehet az értelme, hogy biztosítékul le kell tenni a becsértéket, «vagy a mennyiben a végrehajtás után behajtandó követelés járulékaival együtt a *becsértéknél kisebb* összegre rugna, a követeléssel és járulékaival egyenlő összeget»; szóval le kell tenni a követelés és becsérték közül mindig a *kisebb* összeget. Mert ha a törvénynek ellenkező értelmet adunk, ha a követelés összege csak abban az esetben szabályozza a biztosíték összegét, a mikor a becsérték a követelésnél kisebb: akkor viszont valahányszor a becsérték nagyobb a követelésnél, a *becsértéknek* birói kézhez letételét

* A kétség oka az, hogy a §-ból ki nem vehető, vajjon ez a mondat «a mennyiben kisebb összegre rugna» az előző mondatban előforduló «becsértékre», vagy a következő mondat szerinti «követelésre» vonatkozik-e? — Sz. K. és Teleszky I.: Jogt. Közl. 1883. évf. 117. l.

kell kívánni; tehát ha a lefoglalt ingóságokat 1000 K-ra becsülték és a behajtandó követelés járulékaival együtt 500 K-át tesz, a szoros zár vagy átszállítás mellőzése végett 1000 K-t kellene letenni. Ezt pedig «a végrehajtató jogos igényei» nem kívánják; és e mellett a «végrehajtást szenvedőnek, a korábbi foglaltatónak és az igénylőnek joga» semmi méltánylásra sem találna; főleg ha figyelembe veszszük a 49. §. intézkedését, mely szerint «a foglalás addig folytatandó, a mig a végrehajtató kívánja»; mely szerint tehát a végrehajtatónak jogában áll a követelést és járulékait becsértékben akár tizszeresen meghaladó ingóságokat lefoglaltatni.

Ehhez járul még az a fontos körülmény, hogy a becsértéknek vagy a követelésnek és járulékainak letétele következtében a lefoglalt ingóságok a birói zár alul (74. §.) fel nem oldatnak, hanem csak a szoros zár és az átszállítás (75., 76. §§.) marad el; hogy a letétel annak biztosítására történik, hogy a lefoglalt tárgyak az árveréskor sértetlenül meglesznek; és hogy e szerint a letett összeg nem a foglalás által nyert zálogjogban rejlő biztosítást, hanem csakis a szoros zár és az átszállítás által nyerhető nagyobb biztosítást helyettesíti.[1]

Ezt a magyarázatot támogatja még a 104. §-ból levont analogia; mert ezen §. szerint a nagy értékcsökkenés vagy aránytalan költségek nélkül el nem tartható ingóságokra előzetesen elrendelt árverés foganatositásának mellőzésével, a lefoglalt tárgyakat a zár alul felmentik, «ha a *becsérték* letétetik», felmentik tehát a becsérték letétele következtében akkor is, ha a becsérték a követelésnél és járulékainál kisebb összegre rug.[2]

Ezekből következik, hogy abban az esetben, a mikor tulajdoni igénykeresetet a lefoglalt tárgyaknak csak *egy része* iránt támasztanak, vagy a birlaló a végrehajtást a 48. §. alapján megtámadja s a szoros zár alá vett dolgok egy részét avagy a lefoglalt dolgok szoros zár alá vett részét ez alul feloldatni kívánja: az igénylő, illetve a birlaló a feloldatni kért dolgok becsértékét, ha pedig a követelés és járulékainak összege ennél a becsértéknél is kisebb, a követeléssel és járulékaival egyenlő összeget köteles birói kézhez letenni. De nem támaszkodhatik ilyenkor a kérvényező arra, hogy a követelés fedezve van az ingóságok által, a melyekre az ő kérelme ki nem terjed. Így; ha 1000 K-ra becsült dolgokat 500 K követelés erejéig foglaltak le és vettek szoros zár alá, és az igénylő 300 K becsértékü ingóságokat kiván a szoros zár alul föloldatni, okvetetlen kénytelen biztosítékul 300 K-át letenni, és nem érvényesítheti azt, hogy a végrehajtató a

[1] Jogt. Közl. 1883. évf. 101. l.
[2] Teleszky I.: 176. l. 1. j.

szoros zár alatt maradó 700 K becsértékű dolgokban még elegendő fedezettel bir; mert ily érvelés ellenkeznék a 47. §-ban felállított azzal a szabálylyal, hogy annyi ingóságot kell lefoglalni, a mennyit a végrehajtató kiván. Ha pedig 600 K becsértékű ingóságokat akar a szoros zár alul feloldatni, csak 500 K-át kénytelen biztosítékul letenni; mert az alul a fentebbiek szerint ily összeg letétele mellett az 1000 K-ra becsült *összes* ingóságok is feloldhatók.

A biztosíték letételének következménye: 1. Hogy a szoros zár foganatosítása elmarad (75. §.), és a végrehajtást egyedül összeírás és a lefoglalt tárgyak birói zár alatt állóknak nyilvánítása által foganatosítják; a miből folyik, hogy a biztosíték a kiküldöttnek kezéhez is letehető, a kinek ezt el kell fogadnia s a 73. §-hoz képest külön jelentés mellett be kell terjesztenie. 2. Hogy az átszállítás szintén elmarad (76. §.); a mi akkor áll be, ha a letétel az átszállítás iránti kérelem előterjesztése után, de annak érdemleges elintézése vagy az elrendelt átszállítás foganatosítása előtt történik. 3. Hogy a már foganatosított szoros zárt feloldják és a lefoglalt dolgok csak birói zár alatt maradnak. 4. Hogy «az elszállított tárgyak *a végrehajtást szenvedő birtokába* visszabocsáttatnak». De ebben a törvény ismét nem eléggé szabatos. Biztosíték letétele következtében az átszállított ingóságok visszaszállítását kívánhatja «bármely érdekelt»; és érdekelt kétségtelenül a birlaló is, a kinél az ingóságokat a 48. §. értelmében lefoglalták, és ki a foglalást előterjesztéssel vagy tán igénykeresettel is megtámadja. Ez pedig, ha biztosítékot ad, teszi ezt bizonyára nem azért, hogy az elszállított ingóságokat a végrehajtást szenvedőnek adják át, hanem teszi a végett, hogy *neki* adják vissza. Ily esetben annak, hogy «az elszállított tárgyak a végrehajtást szenvedő birtokába *visszabocsátandók*», értelme nincs: a tárgyakat nem a végrehajtást szenvedőnek birtokából vonták el az átszállítás által, ennek birtokába tehát *visssa* nem bocsáthatók, hanem a visszabocsátás és ez által az előbbi állapot helyreállítása csakis a volt birlaló részére történhet meg. Általánosabban és helyesebben kifejezve tehát az elszállított ingóságokat biztosíték letétele következtében annak birtokába kell visszabocsátani, a kinek birlalásában a foglaláskor találták.

79. §.

Ha a végrehajtást szenvedőnek harmadik személy elleni követelése foglaltatik le, a foglalásról a végrehajtást szenvedőnek az adósa, vét-bizonyítvány mellett, az első végzések kézbesítésére vonatkozó szabályok szerint,

de hirdetményi idézes mellőzésével kézbesítendő rendelvény által értesíttetik.

Ha a lefoglalt követelésről irásbeli okirat találtatik, erre a foglalás feljegyzendő s maga az okirat a végrehajtási jegyzőkönyvhöz melléklendő.

Zálogjogilag bejegyzett követelés lefoglalása esetében, a kiküldött az alzálogjog bekebelezése végett, az illető telekkönyvi hatóságot, a végrehajtási jegyzőkönyv kivonatának hiteles kiadványban való megküldése mellett, közvetlenül keresi meg. A foglalás joghatálya ezen esetben a megkeresvény beigtatásának időpontjától számíttatik.

Gőzhajózási és vasuti vállalatoknak fuvarozás végett átadott árúkért fizetendő utánvételi összegek lefoglalása esetében, a foglalásról a feladási állomás főnöke értesítendő.

A végrehajtást szenvedőt harmadik személy ellenében megillető követelés (magánkövetelés) lefoglalását szintén a helyszinén, tehát ez esetben a végrehajtást szenvedő lakásán vagy üzleti helyiségében teljesített összeírás által kell foganatosítani (47. §.). Az 50. §-nak azt a rendelkezését, mely szerint az ingóságokat tételenkint, minőség, mennyiség, ismertető jelek stb. szerint irják össze, követelések lefoglalásánál megfelelően akképen kell alkalmazni: hogy a követelések a végrehajtási jegyzőkönyvben egyenkint, az adós neve, a követelés keletkezésének ideje, jogczime s összege szerint vezetendők be. Ettől eltérően intézkedik kereskedelmi könyveken alapuló könyvek lefoglalására nézve a 81. §. A foglaláshoz szükséges még, hogy arról az adós az első végzésekre vonatkozó szabályok szerint (Prts 259. s köv. §§.) kézbesítendő rendelvény által értesíttessék; a nélkül, hogy a foglalás joghatálya a kézbesítés megtörténtéig feltételes volna, vagy a foglalás által nyert elsőbbség csak a kézbesítés időpontjától számíttatnék. A rendelvény kézbesítése a foglalás teljességéhez csak annyiban szükséges, hogy addig, a mig a kézbesítés meg nem történt, az adós joghátrány nélkül fizetést teljesíthet másnak mint a foglaltatónak részére vagy a bíróság kezéhez (82. §.)* és hogy a kézbesítés megtörténte s az ezt tanusító vevény beérkezte előtt a lefoglalt követelés értékesítése iránt a 123. s köv. §§-hoz képest intézkedni nem lehet. A rendelvényt a kiküldött bocsátja ki s annak kézbesítéséről ugyanez intézkedik.

* Lásd a 82. §-t és ennek magyarázatát.

A lefoglalt követelésről szóló okirat alatt, a mely a végrehajtási jegyzőkönyvhöz melléklendő és a kiküldő bíróság által őrizendő, nem kell érteni a váltót, a kereskedelmi utalványt stb., általában az oly követelésről kiállított okiratot, a melyet csak az erre vonatkozó okirat birtokosa érvényesíthet. Ezekről mint értékpapirokról a 73. és 80. §. eltérően intézkedik. A foglalásnak az adóssági okiratra feljegyzése egyedül a foglalás jelének tekinthető (hasonlóan mint a birói pecsétnek alkalmazása ingóságok összeirásánál); és ennélfogva a feljegyzés elmulasztása a foglalás hatályára befolyással nem bir; annál kevésbbé, mivel a követelés joghatályos lefoglalását az sem gátolja, hogy az erről szóló okiratot meg nem találták, és e szerint az a végrehajtási jegyzőkönyvhöz sem mellékelhető és foglalási záradékkal el nem látható.

Hogy zálogjogilag bejegyzett követelés lefoglalása esetében az alzálogjog telekkönyvi bekeblezését megkeresés utján közvetlenül a telekkönyvi hatóságnál a kiküldött eszközli ki, ez a Ptrs 390. §-ából átvett intézkedés; de uj intézkedés az: hogy ebben az esetben a foglalás *joghatálya* a megkeresvény a telekkönyvi hatóságnál történt beiktatásának időpontjától számíttatik.

Ha ezzel azt akarná kifejezni a törvény, hogy a megkeresvény következtében a telekkönyvben bejegyzendő alzálogjog hatálya s elsőbbsége a megkeresvény beiktatásának időpontjától fogva kezdődik, ugy az egészen helyes, de teljesen felesleges is volna: mert ugyanez áll a telekkönyvi rend. 61. §-ában, a mely a jelen törvény 190. §-a szerint a végrehajtási eljárásban is szabályozó; és ugyanezt rendeli a 126., a minél fogva természetes, hogy oly esetben, a mikor a végrehajtási összeget abból az ingatlanból elégítik ki, a melyre a lefoglalt követelés zálogjogilag be volt jegyezve: a kielégítési rangsorozatot az alzálogjog bekeblezésének ideje határozza meg, és a végrehajtási követelést más, végrehajtáson kivül is alzálogjogilag bejegyzett követelés megelőzheti.[1] De nem ezt fejezi ki a törvény, hanem félre nem érthetően azt: hogy a *foglalásnak*, a zálogjogilag bejegyzett *követelés lefoglalásának* joghatálya általában, a 47. §-tól eltérően nem az összeirás idejétől, hanem csak a megkeresvény beiktatásának időpontjától[2] számíttatik. Ugyanez kitünik a 126. §-ból. (Lásd ennek magyarázatát.)

A törvény itt összetévesztette s azonosította a telekkönyvileg bejegyzett zálogjogot azzal a követeléssel, a melynek biztosítására a zálogjog be van jegyezve; és figyelmen kivül hagyta: hogy zálogjo-

[1] Curia 1889. évi 506. sz.

[2] A tjav. szerint «a megkeresvény elsőségétől».

got lehet szerezni a *zálogjogra* (helyesebben a *zálogos* követelésre — alzálogjog), de szerezni lehet ettől függetlenül pusztán a személyi *követelésre* is.[1] Legvilágosabb a dolog oly esetben, a mikor a jelzálog többé nem az adósnak, hanem harmadik személynek a tulajdona: a ki alzálogjogot szerzett a bekebelezett zálogjogra, igénynyel bir arra, hogy kielégítést nyerjen a jelzálogból; a ki pedig zálogjogot nyert a követelésre, igényelheti, hogy az adós ne hitelezőjének, hanem neki fizessen. Arra tehát, hogy magára a követelésre összeirás által eszközlött foglalás joghatályához az alzálogjognak a telekkönyvi szabályok szerinti megszerzése kivántassék, ok csakugyan nincsen. Lehet, hogy a bekeblezett zálogjog — a jelzálog túlterheltetésénél fogva — a követelés biztosítására tényleg épen nem szolgál, és a követelés az adóstól mégis könnyen behajtható; lehet, hogy a végrehajtató e miatt nem is kiván foglalást intézni a követelésre, mint olyanra, a mely zálogjogilag be van jegyezve, hogy zálogjogot lefoglalni, végrehajtási alzálogjogot szerezni nem is óhajt, hogy a követelés zálogjogi bekeblezéséről tudomással sem bir; és mindamellett kénytelen az alzálogjogot a maga részére bekebleztetni s zálogjogi elsőbbsége magára a követelésre nézve csakis az alzálogjog megszerzésének időpontjától számíttatik. A törvény nem helyeselhető ezen intézkedésének viszás következményeit csupán az képes némileg enyhíteni, hogy az egyik foglaltatóra nézve ugyanaz a szabály áll, mint a másikra.[2]

A 79. §. utolsó bekezdése abban találja indokát, hogy az utánvétel csak mint követelés és csak ott vehető foglalás alá, a hol a végrehajtást foganatosítják, a mi rendszerint a végrehajtást szenvedőnek lakhelyén történik; és hogy külön szabályozást csak az igényel, melyik pénztár értesítendő a foglalásról, az-e, a melynél a feladás, vagy az, melynél a leadás történik?»[3]

[1] Ebből következik, hogy ha a jelzálogos adós tartozását kifizette, de a zálogjogot nem töröltette, erre végrehajtásilag is lehet alzálogjogot szerezni és a követelést végrehajtásilag át lehet ruházni, habár a személyi követelés többé fenn nem áll. (Curia 1886. évi 8054. sz.)

[2] Huff J.: Jogt. Közl. 1884. évi 39. és 1885. évi 22. sz. Szerző: ugyanott 1884. évi 46. sz. Megjegyezzük, hogy az elsőbbségi kötvények jogi természeténél fogva az azok biztosítására szolgáló zálogjog alzálogjoggal végrehajtásilag nem terhelhető, sem a kötvények birtokosai, sem az illető részvénytársaság ellen intézett végrehajtásból kifolyólag. (Curia 1884. évi 728. sz.)

[3] Képviselőház naplója 18. kötet, 179. és 272. ll. — V. ö. még a 68. §. magyarázatát, a német ptrs 829. §-át és az osztr. végr. t. 294. §-át, mely szerint a végrehajtató megnyeri a követelésre való zálogjogot a letiltó rendeletnek az adós részére történt kézbesítésével.

80. §.

Váltóbeli követelések, kereskedelmi utalványok, kötelező jegyek, rakjegyek, közraktári jegyek és hátirattal átruházható más értékpapirok (1875. évi XXXVII. t.-cz. 294. és 295. §§.), továbbá nyilvános számadásra kötelezett pénzintézeteknél vagy más társaságoknál pénztári jegyekre, betéti könyvecskékre elhelyezett készpénzbeli összegek — hacsak a betevő a személyes felvételi jogát világosan fen nem tartotta, — valamint általában az olyan követelések, melyek a fennálló jogszabályok szerint, csak a követelésről kiállított okirat birtokosai által érvényesíthetők, rendszerint csak azon esetben foglaltathatnak le, ha az okirat a foglalás alkalmával megtaláltatik.

A lefoglalt váltók, értékpapirok és fent megjelölt más okiratok a foglalás feljegyzésének megtörténte után, a 73. §. intézkedései szerint letétbe helyezendők.

Ha a fentebb említett okiratok a végrehajtás foganatosítása alkalmával meg nem találhatók, de a végrehajtást szenvedő előadásából vagy a végrehajtató által előterjesztett bizonyítékokból az mutatkozik valószinűnek, hogy a követelés fennáll és a végrehajtást szenvedőt illeti: a lefoglalás a követelés szabatos körülirása mellett teljesíthető ugyan, de hatálya attól függ, hogy a követelés érvényesítéséhez szükséges okirat utólag megszereztetik, avagy az a végrehajtató által megindítandó szabályszerű eljárás során megsemmisíttetik.

Az itt szóban lévő «értékpapirok» a következők: váltók (1876 : XXVII. t.-cz. 3. s 110. §.), kereskedelmi utalványok (1875 : XXXVII. t.-cz. 291. §.), kötelező jegyek — «bon» (ugyanott 294. §.), rakjegyek (u. o. 415. §.), közraktári jegyek (u. o. 434. §.), tengeri hajósok elismervényei, a fuvarozók rakjegyei, hajókölcsönlevelek (u. o. 295. §.), biztosítási kötvények (u. o. 468. §.), feladási vevények (u. o. 404. §.), pénztári jegyek, betéti könyvecskék, részvények (u. o. 164. §.), elsőbbségi kötvények (u. o. 166. §.) és állampapirok. Valamennyinek közös jellege az, hogy az azokon alapuló követelés az okirat birtokosa által legyen csak érvényesíthető, különbséget nem tevén az, hogy azok

bizonyos névre vagy bemutatóra szólnak, és ehhez képest hátirat által vagy puszta átadás által is átruházhatók-e. Minthogy azonban előfordulnak esetek, hogy a végrehajtást szenvedő tulajdonába tartozó ilyen papirok eltévedtek, de mindamellett a követelés a papir megsemmisítése útján érvényesíthető:[1] a §-ban felsorolt követelések kivételesen lefoglalhatók, ha a vonatkozó okiratokat a foglaláskor meg sem találták.

Ha valószinü, hogy a követelés fennáll és a végrehajtást szenvedőt illeti, és ha ennél fogva a lefoglalás az okirat meg nem találásának daczára megtörténik: a végrehajtató ez által feltételes zálogjogot nyer, a mely feltétlenné s hatályossá csak akkor lesz, ha az okirat utólag megkerül, vagy ha azt az 1876: XXVII. t.-cz. 77—80. §-ai, illetve az 1881: XXXIII. t. cz. értelmében megsemmisítik. Az 1876: XXVII. t.-cz. 77. §-a szerint a váltó megsemmisítése iránti kérvény beadására csak az elveszett váltó tulajdonosa s előbbi birlalója van jogosítva, és hasonló értelemben intézkedik a közforgalom tárgyát képező értékpapirok birói megsemmisítése tekintetében az 1881 XXXIII. t.-cz. 2. §-a. A végrehajtatónak tehát annak igazolása végett, hogy a megsemmisítés kérelmezésére jogosultsággal bir, a megsemmisítés iránti kérvényhez mellékelnie kell a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolatát.[2]

A 80. §. rendelkezése alá tartozik a postatakarékpénztárnál eszközölt betétek lefoglalása is. Ezek lefoglalását azonban csak a 2000 koronát meghaladó részre engedi meg az 1885: IX. t.-cz. 24. §-a. A postatakarékpénztárnál letétben lévő értékpapirokról szóló járadék könyvecskékre ez a megszorító intézkedés ki nem terjed.[3]

81. §.

Ha a kereskedelmi könyveken alapuló követelés foglaltatik le, a könyvkivonat a végrehajtási jegyzőkönyvhöz csatolandó s a foglalás a kereskedelmi könyvben, a lefoglalt követelésnél feljegyzendő.

Ha valamely kereskedelmi könyvben foglalt összes követelés vétetik foglalás alá, elegendő, ha a lefoglalt követelések, a kereskedelmi könyvre való hivatkozás s az

[1] Igazságügyi bizottság jelentése.
[2] V. ö. német ptrs. 831., osztr. végr. t. 297. §-át.
[3] 1892. évi 41030. számú I. M. rend. — 1898: VIII. t.-cz. 2. §.

adós nevének és a követelés összegének pontos kitétele mellett összeiratnak és a könyvben foglalt összes követelések lefoglalása, a foglalás napjára, a felek neveire és birói végzésre való hivatkozás mellett, a kereskedelmi könyv első lapjára feljegyeztetik.

A kivonatok elkészítésére, s illetőleg a könyvbeli követelések összegének kiszámítására a kiküldött szükség esetében szakértőt alkalmazhat, kinek díjazása a végrehajtási költségekhez számítandó.

Az 1875 : XXXVII. t.-cz. 304. §-a szerint kereskedelmi könyveken alapuló követeléseknél a (szerződési) zálogjog megszereztetik, ha az elzálogosítási nyilatkozattal ellátott könyvkivonat a hitelezőnek átadatik, s maga az elzálogosítás a kereskedelmi könyvben, a zálogba adott követelésnél följegyeztetik. Ennek a rendelkezésnek megfelel a 81. §. első bekezdésének intézkedése, csakhogy itt a könyvkivonat átadását annak a végrehajtási jegyzőkönyvhöz csatolása pótolja (lásd a 79. §-t). A könyvkivonat csatolását és a feljegyzést azonban szabályszerü összeirásnak meg kell előznie (50. és 79. §§.).

A kereskedelmi könyvben foglalt összes követelések lefoglalása esetében az eljárás egyszerüsítése és gyorsítása tekintetéből a törvény könyvkivonatok készítését szükségesnek nem tartja, és e helyett megengedi, hogy a követeléseket, úgy mint másnemü magánköveteléseket a végrehajtási jegyzőkönyvben egyenkint összeirják, és a foglalást — szintén úgy mint másféle követelésről talált okiratra — a kereskedelmi könyv legkönnyebben szembe tünő első lapjára a foganatosított végrehajtás jeléül feljegyezzék.

Arra, hogy kereskedelmi könyvek alapján az illető kereskedővel hitelezési viszonyban álló személyek tartozásait helyesen ki lehessen számítani, gyakran könyvviteli szakismeretek szükségesek; a minél fogva megengedi a törvény, hogy szükség esetén ezt a kiszámítást a kiküldött által meghivott szakértő, és lehetőleg az állandóan kinevezett és meghitelt szakértők egyike végezze (Ü. Sz. 277. §-a). Ebben az esetben az összeirás ennek a kimutatásnak eredményéhez képest történik. Az eredményül nyert követeléseket azonban a végrehajtási jegyzőkönyvben egyenkint okvetlenül be kell vezetni; és hatálytalan az oly eljárás, mely szerint a szakértő által készített kiszámítást a jegyzőkönyvhöz csatolják, és a jegyzőkönyvben csupán a követelések főösszegét tüntetik ki. A szakértő díját felszámítás alapján a kiküldő bíróság állapítja meg, és az a végrehajtási költségek részévé válik (27. és 91. §-ok).

Önként értetik, hogy a 79. §-nak az az általános szabálya, mely szerint a végrehajtást szenvedő adósai a foglalásról értesítendők, kereskedelmi könyvön alapuló követelések lefoglalásának esetében is alkalmazást talál.

82. §.

A végrehajtást szenvedő adósa a követelés lefoglalásáról történt értesítése után, tartozását ki nem fizetheti, hanem azt, a mennyiben további birói intézkedés megtörténte előtt esedékessé válik, a végrehajtás foganatosítására illetékes bírósághoz, vagy a fizetési helynek bíróságához — mely az előbb említett bíróságot értesíti — letenni köteles.

Az e tárgyban felszámított és a bíróság által megállapítandó költségek az adós részére a letett összegből visszautalványozandók.

Azon adós, a ki a lefoglalt követelést a végrehajtást szenvedőnek vagy bárki másnak birói utalvány nélkül kifizeti, az esetleg büntető következményen felül vagyonilag is akként marad kötelezve, mint ha a fizetést nem teljesítette volna.

Mihelyt a végrehajtást szenvedő adósa a követelés lefoglalásáról rendelvény kézbesítése által értesült (79. §.), egy tekintet alá esik avval az adóssal, a kinek a követelés engedményezését tudtára adták; és ennél fogva a hitelező részére az adósság törlesztésének hatályával fizetést többé nem teljesíthet; hanem ily hatálylyal csak úgy fizethet, ha ez által a követelés lefoglalásának czélja el lesz érve. Ez úgy történik, hogy az esedékes követelést kifizeti annak, a kit mint a fizetés felvételére jogosított személyt a bíróság utóbb hozott végzésben megjelölt, tehát ha a bíróság a követelést a végrehajtatóra ruházta (123. §.), ennek; ha a követelés behajtását rendelte el (124. §.), az ügygondnoknak, illetve a behajtásra feljogosított végrehajtatónak; ha a követelést birói árverésen eladatta vagy más módon értékesítette (129. §.), a vevőnek, illetve a bíróilag megjelölt jogosítottnak. Ha pedig a követelés esedékessé válik még mielőtt a fizetésnek ki részére leendő teljesítése tárgyában birói intézkedés történt volna, az adós pedig kötelezettségét leróni s a késedelmi kamatok fizetésének következményét magáról elhárítani kívánja: akkor a követelés összegét birói kézhez kell letennie; még pedig —

miután a kikötött fizetési hely a végrehajtás után is lehetőleg figyelembe veendő — választása szerint vagy a végrehajtás foganatosítására illetékes bírósághoz (18. §.), vagy a fizetési hely bíróságához.[1]

A végrehajtást szenvedő adósát azonban a végrehajtás következményeivel terhelni nem lehet; és ezért ő a követelést teljes összegben köteles ugyan birói kézhez letenni, de ebből az összegből részére a letétel körül felmerült költségeket nyomban visszautalványozzák. — Hogy az adós a lefoglalt követelést birói kézhez leteheti akkor is, ha a további birói intézkedés megtörténte előtt esedékessé még nem vált, tán megemlítést sem igényel.

Ha a lefoglalt követelés ilyképen a birói letétben el van helyezve, akkor természetesen elesik a 123. §. s következő §-ok szerinti intézkedések szüksége, és a végrehajtató kelégítése a 133. §. értelmében a letét kiutalványozása által,[2] ha pedig a követelést többek részére foglalták le, a 126. §-ban szabályozott eljárás szerint történik.

Az a fizetés, a melyet a végrehajtást szenvedő adósa a foglalás megtörténte s az erre vonatkozó rendelvény vétele után a végrehajtást szenvedő vagy bárki más részére birói utalvány nélkül teljesít, a kötelezettség alul fel nem menti őt; ő tehát másodszor is köteles fizetni. És ha ezt tenni nem tudná vagy nem akarná, de *csak akkor*, olyannak tekinthető, a ki birói cselekmény meghiusításával a bíróság által zár alá vett és nála hagyott dolgot eltulajdonította, s ezért a büntető törvény 359. §-ának következményeit vonhatja magára. E §. alkalmazásáról természetesen nem lehet szó, ha az adós a birói utalványozás következtében készségesen másodszor fizet; mert a miatt, hogy saját vagyoni kárával kétszer fizetett, őt megbüntetni nem lehet.[3]

Miután a foglalás joghatálya a végrehajtást szenvedő ellenében az összeirásnál (47. §.), a végrehajtást szenvedő adósa irányában pedig csak a követelés lefoglalásáról szóló értesítés vételével kezdődik: ha az adós a két időpont között fizet és a végrehajtást szenvedő a fizetést elfogadja, ennek az az eredménye, hogy az adós a kötelezettség alul feltétlenül szabadul, de a végrehajtást szenvedő a 74. §. szerinti büntetőjogi következményeket vonja magára s vagyonilag felelős, ha a foglalásnál jelen volt vagy arról időközben

[1] A más bíróságnál történt letétel tehát a törvényszerű letétel elmulasztásának következményeit el nem hárítja. (Curia 1885. évi 33106. sz.)

[2] A kiutalásra a végrehajtást foganatosító bíróság van hivatva. (Curia 1882. évi 1152. sz.)

[3] Ezért a 82. §. utolsó mondata megfordítva volna helyesebb, úgy: hogy az adós, a ki a lefoglalt követelést birói utalvány nélkül kifizeti, vagyonilag úgy marad felelős, mint ha fizetést nem teljesítette volna, és *czen felül* esetleg büntető uton is megfenyíthető.

értesült; ha pedig utóbb értesül, köteles a felvett összeget a végrehajtatónak átadni, esetleg a bírósághoz beszolgáltatni.[1]

83. §.

Ha a végrehajtást szenvedőnek olyan követelése foglaltatik le, melyet valamely közpénztárból vehet fel, vagy ha birói letétbe helyezett összegek vagy tárgyak foglaltatnak le, a foglalást tudató rendelvény mind az illető pénztárnak, mind a pénztár felett álló azon hatóságnak, mely az utalványozásra hivatva van, megküldetik. A foglalás joghatálya a végrehajtást szenvedőre nézve a foglalástól, a pénztárra nézve pedig azon időponttól számíttatik, melyben értesíttetett.

A pénztár a foglalást jegyzékbe veszi, s a végrehajtást szenvedőnek fizetést nem teljesíthet, illetőleg a birói letétet ki nem szolgáltathatja mindaddig, míg a foglalás megszüntetéséről, a végrehajtás foganatosítására illetékes hatóság nem értesíti.

A §. lényegileg megfelel a Ptrs 386. §-ának. Az itt leirt eljárást alkalmazni kell, ha a végrehajtást közpénztárból járó készpénzbeli követelésre, ha birói letétben elhelyezett pénzösszegre és ha birói letétben őrzött értékpapirokra, magánadóslevelekre, pénzértéket képviselő más fontos okiratokra, ékszerekre vagy drágaságokra intézik.[2] Hogy a foglalás joghatálya a végrehajtást szenvedőre nézve a foglalástól, a pénztárra nézve pedig az értesítéstől számíttatik, ez megfelel a 78. és a 82. §-nak, a mennyiben itt a közpénztár vagy a letéthivatal a végrehajtást szenvedő adósának tekintete alá esik; és ennek az a következménye: hogy a végrehajtást szenvedő már a foglalástól kezdve nem veheti fel a kérdéses pénzösszeget, a pénztár azonban másodszori fizetés terhe alatt csak az értesítés vétele után nem teljesíthet a végrehajtást szenvedő részére fizetést. (Lásd a 82. §. magyarázatát.) A községi és körjegyző illetményeire vezetett végrehajtás során hozott birói határozatokat és a letiltó rendelvényeket az illető vármegye alispánjának kell megküldeni.[3]

A közpénztárt a foglalás megszüntéről értesítő, a végrehajtás foganatosítására illetékes a «hatóság» alatt a 18. §. szerint a fogana-

[1] V. ö. még német ptrs 829. §-át.
[2] 1881. évi 39425. sz. igazságügym. szabályrend. 15. s köv. §§.
[3] 1905. évi 13461, számú I. M. rend.

tosításban eljáró *járásbiróságot* kell érteni. — Ha készpénzbeli követelést foglaltak, ennek utalványozása a 133. §. szerint történik. Ha pedig birói letétbe helyezett «tárgyakra» volt a foglalás intézve. a végrehajtató kielégítésére vezető további eljárás tekintetében a 102. s köv., illetve a 121. s köv. §§. irányadók. — Magánletétben lévő pénz vagy értéktárgyak lefoglalása a 48. §-nak más birlalásában levő ingóságokra vonatkozó szabályai alá esik.

84. §.

Ha a végrehajtató a végrehajtási kérvényben kijelenti, hogy a végrehajtást csupán a kérvényben határozottan megjelölt, s közpénztárból felvehető követelésekre vagy birói letétbe helyezett összegekre kívánja vezetni, a kiküldött kirendelése mellőzendő, s a foglalásról a pénztár és az a felett álló hatóság, a végrehajtást elrendelő végzésbe foglalandó meghagyás által értesítendő.

A §-ban foglalt rendelkezést «az eljárás egyszerűsítése és a költségkimélés indokolják.»*

Helye van ennek az eljárásnak csupán akkor, ha a végrehajtás közpénztárból felvehető vagy birói letétben elhelyezett készpénzösszegekre vezetendő, tehát nem akkor is, ha a birói letétben őrzött értékpapirokra, drágaságokra stb. intéztetik; mivel ebben az esetben a további végrehajtási cselekvények foganatosítása tekintetéből kiküldöttnek rendelése nem mellőzhető. Hogy a csupán készpénzre vezetett emez eljárásnál a *kiküldött* kirendelését mellőzni kell, ez világos; de kérdés: elejthető-e a nem ingatlanokra vezetett végrehajtás foganatosítására illetékes *járásbiróság* közbenjárása (18. §.)? szükséges-e, hogy a végrehajtást elrendelő törvényszék — habár a közpénztár az ő területén belül van — és főleg szükséges-e, hogy az a bíróság, a melynek területén kivül van a közpénztár, vagy a mely az illető birói letéthivatalról nem rendelkezik, a végrehajtás foganatosítására egyébként illetékes járásbiróság közreműködését igénybe vegye?

Tekintve, hogy a 84. §. esetében a végrehajtás foganatosítása a végrehajtási végzésbe foglalt meghagyásnak a pénztár részére való kézbesítése által történik, hogy tehát nincs szó a végrehajtás oly

* Tjav. indokolása.

foganatosításáról, a minőről a 47. §. intézkedik; tekintve, hogy a 19. §. szerint a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett bíróság teendője egyelőre csupán abból áll, hogy kiküldöttet rendel és ennek a végrehajtási végzés áttett példányait kézbesíti, és hogy a 84. §. esetében, miután kiküldött ki nem rendeltetik, a megkeresett bíróságnak a végrehajtási végzés kézbesitésének közvetítésén kívül egyelőre teendője nem volna; és tekintve, hogy közvetítő bíróság felesleges igénybevétele ellenkeznék az eljárásnak a kérdéses rendelkezés indokául szolgáló egyszerüsítésével: a végrehajtást elrendelő bíróság a végzésbe foglalt meghagyást az illető pénztárhoz és az a fölött álló hatósághoz, illetve a letétről való rendelkezésre jogosított bírósághoz közvetlenül köteles intézni, a foganatosítás iránti megkeresés nélkül, és tekintet nélkül arra, hogy a pénztár székhelye vagy a végrehajtást szenvedő lakhelye az ő területéhez tartozik-e vagy sem.[1] Nem tagadható azonban, hogy ebből a további eljárás folyamán nehézség támad; mert a 133. §. szerint a foglalási eljárás jogerőre emelkedése után a lefoglalt pénzbeli követelést a végrehajtató részére «a végrehajtás foganatosítására illetékes hatóság» — bíróság — utalványozza; ez a bíróság pedig a foglalási eljárásról s ennek jogerőre emelkedéséről tudomással nem bir, és egyáltalában nincs abban a helyzetben, hogy az utalványozás iránt intézkedjék, ha a végrehajás foganatosítása iránt előbb meg nem keresték és a 84. §. szerinti foglalásnál mellőzték.[2] — Ha a foganatosításra különben illetékes bíróságot a foglalásnál mellőzik, természetes, hogy a 84. §. esetében a végrehajtást rendelő végzést a végrehajtást szenvedőnek közvetlenül kézbesítik (19. §.), abban az esetben is, a mikor a közpénztár a végrehajtást rendelő bíróság területén kivül van; és miután itt a kézbesítés pótolja a végrehajtás foganatosítását, ennek joghatályát úgy a

[1] Illetékességi összeütközéseknél a Curia ujabb időben következetesen így határoz: 1884. évi 686., 1061., 1886. évi 2162, 6670., 1887. évi 556., 1195., 1426., 8222., 1889. évi 599. sz. Eleinte ellenkezően is határozott: 1882. évi 305. sz.

[2] Ennek az indoknak felhasználásával a kir. Curia ujabban ismét helyén valónak találta a végrehajtás foganatosítására hivatott járásbíróság közvetítését: «A 84. §-ban foglalt az a rendelkezés, hogy ha a végrehajtató a végrehajtást csupán közpénztárból felvehető követelésre kívánja vezettetni, a kiküldött kirendelése mellőzendő, nem áll ellentétben avval, hogy az esetben, ha a végrehajtást elrendelő bíróság a 18. §. szerint a végrehajtás foganatosítására nem illetékes, a 18. §. szerint illetékes bíróságot megkeresse a végrehajtásnak a 84. §. értelmében leendő foganatosítására; és pedig annál kevésbbé, mivel a 133. §-hoz képest a kielégítés czéljából szükséges további birói intézkedéseket amúgy is a végrehajtás foganatosítására a 18. §. értelmében illetékes bíróság, nem pedig a végrehajtást elrendelő bíróság tartozik megtenni.» (1894. évi 2699. sz.)

végrehajtást szenvedőre, mint a pénztárra nézve a végzés, illetőleg az abban foglalt meghagyás kézbesítésének időpontjától kell számítani.[1]

A mikor Ausztriában vagy a megszállott tartományokban lévő katonai pénztár által kezelt fizetés lefoglalásáról van szó, a magyar bíróság a 84. §. szabályát nem alkalmazhatja. Ily esetben a végrehajtás foganatosítása végett az illetékes osztrák vagy bosznia-herczegovinai bíróságot kell megkeresni.[2] Áll ez általában az osztrák területen állomásozó közös hatóságokkal és pénztárakkal szemben, de viszont a magyar területen állomásozó közös hatóságok és pénztárak tekintetében is, úgy hogy ezek az osztrák bíróság által engedélyezett végrehajtásnak foganatot nem szerezhetnek a nélkül, hogy erre a terület szerint illetékes bíróság által utasíttatnának.[3]

85. §.

Ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen egyidejűleg elrendelt több végrehajtás foganatosítására lehetőleg egy kiküldött rendelendő, a később elrendelt végrehajtás foganatosításával pedig lehetőleg azon kiküldött bizandó meg, a ki a még be nem fejezett korábbi végrehajtást foganatosította.

A 85—88. §§. az ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen egyidejűleg vagy egymásután teljesítendő több végrehajtásból keletkezhető bonyodalmaknak elejét venni vannak hivatva.[4] Ugyane czélra szolgál az 1887. évi 33724. számú igazságügym. rendelet, a mely a 85—88. §-okban foglalt intézkedések kivitelét részletesebben szabályozza. A 85. §. tüzetesen a 70. §-ban foglalt szabályok megtartásának könnyítésére szolgál (lásd ennek magyarázatát). A 19. §. értelmében a végrehajtás foganatosítására rendszerint a birósági végrehajtók lévén kiküldendők, ha a járásbíróságnál csak egy végrehajtó van alkalmazva, az ingókra intézett végrehajtások túlnyomó részének foganatosítása különben is ennek kezében pontosul össze; az a járásbíróság pedig, a mely több végrehajtóval rendelkezik, czélszerűen akkép jár el, ha ezek között már előzetes megállapítás szerint az ingósá-

[1] Lsd még Déri E.: Jog. 1885. évi 42. sz.; Serly A.: Jogt. Közl. 1888. évi 23. és 24. sz.

[2] 1893. évi 15300. számú I. M. rendelet.

[3] 1894. évi 44172. I. M. sz. (Igazs. Közl. IV. 305. l.)

[4] Tjav. indokolása.

gok lefoglalására vonatkozó megbizásokat azon községek szerint, városokban azon kerületek szerint, a melyekben a végrehajtások foganatosítandók, vagy a végrehajtást szenvedők neveinek kezdőbetüi szerint osztja meg. (Lásd a 19. §. magyarázatát.)

A mikor a bíróság ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen egyidejűleg több végrehajtást rendel, vagy az ugyanaz ellen több végrehajtás foganatosítása iránti megkereséseket egyidejűleg intézi el és a végrehajtási vagy kiküldő végzéseket ugyanaz a biró hozza, mi sem akadályozza, hogy a végrehajtások foganatosítására ne csak lehetőleg, hanem feltétlenül egy kiküldött rendeltessék. Akkor sem szükséges más kiküldöttnek a rendelése, a mikor a végrehajtás, a melyre nézve a kiküldés iránt intézkedő végzés később keletkezik, nem hivatalból foganatosítandó, és a kiküldött éppen az előbb elrendelt végrehajtás foganatosításában jár el; főleg nem szükséges, a mikor a végrehajtató a 19. §-hoz képest kivánja, hogy a végrehajtási végzés a kiküldött részére szóló példányait ennek ő maga adhassa át; végre amikor az előbbi végrehajtást helyben foganatosítják, és ezért az újabb végrehajtási végzés példányai a kiküldöttnek gyorsan kézbesíthetők. Ellenben kivételt kell tenni s más kiküldöttet, szükség esetén a birósági hivatalnokok vagy birósági tagok sorából is kell rendelni, főleg sürgős esetekben és a végrehajtató kivánságára, a mikor a kiküldött, a ki az előbb elrendelt végrehajtásban az összeírást már bevégezte, távol vagy akadályozva van; a mikor a bíróság székhelyén kivül még az előbbi végrehajtás foganatosításában jár el, de az újabbi végrehajtás hivatalból foganatosítandó és kiküldöttnek alkalmas személy van, a ki a végrehajtást költség előlegezés nélkül is foganatosítani kész (50. §.); vagy a mikor a kiküldött távol van és arról, vajjon az előbb elrendelt végrehajtás foganatosításául az összeírás meg van-e kezdve, vagy be van e már fejezve, a bíróság tudomással nem bir. A kiküldések tekintetében a járásbíróság általában, vagyoni felelősség terhe alatt is akkép köteles intézkedni, hogy a vonatkozó végzések haladéktalanul és az iktató számok sorrendjében intéztessenek el és adassanak ki; és hogy az összeirás gyors, de szintén lehetőleg a végrehajtások elrendelésének sorrendjében való foganatosítása megkönnyíttessék.

«Még be nem fejezett végrehajtás» alatt nem csak azt kell érteni, a melyben a foglalást még be nem végezték, illetve az ezt tárgyazó jegyzőkönyvet a kiküldő bíróságnak még be nem mutatták, hanem azt is, a melyben a lefoglalt ingóságokat árverésen még el nem adták, a lefoglalt követelések értékesítése végett még nem intézkedtek. Ha ez már megtörtént, akkor az ugyanazon személy ellen egymásután teljesített több végrehajtásból bonyodalmak nem keletkezhetnek; és

ezért arra, hogy a végrehajtás foganatosítására lehetőleg az előbbi kiküldött rendeltessék, figyelemmel lenni többé nem szükséges.

86. §.

Ha ugyanazon kiküldött különböző végrehajtásoknak ugyanazon fél ellen leendő foganatosítására több végrehajtató részéről akkor szólíttatik fel, mikor a foglalást még tényleg meg nem kezdette: az összeírás, valamennyi végrehajtó javára együtt és egyszerre teljesítendő.

Azon kiküldött, ki valamely végrehajtásnak hivatalból való foganatosításával megbizatott, ha ugyanazon adós ellen megrendelt más végrehajtást foganatosít, a hivatalból megrendelt végrehajtást is együtt és egyszerre foganatosítani köteles, habár azon végrehajtató, kinek részére a hivatalból teljesítendő végrehajtás rendeltetett, a 20. §. szerint netalán szükséges költségeket nem előlegezte volna is.

Az ekként lefoglalt ingóságok vételárából, annak elégtelensége esetében, az egyidejűleg foglaltató végrehajtatók követeléseik aránya szerint nyernek kielégítést.

Az 1840: XV. t.-cz. II. r. 157. § ának és az 1844: VI. t.-czikk 18. §-ának intézkedésétől eltérően már a Ptrs 369. §-a annak az elvnek következetes alkalmazásául, hogy a végrehajtási zálogjog az összeirás cselekménye által szereztetik meg, az ekkép lefoglalt ingóságokra nézve valamennyi végrehajtatónak egyenlő zálogjogot adott, és ezeket a vételárból a követelések aránya szerint rendelte kielégíteni. És ezt elfogadta az új törvény. Az arányt úgy kell felállítani, hogy a felosztandó összeget tegyék a vételár vagy az értékesített magánkövetelésekből befolyt összegek, az előnyösen kielégítendő tételek levonása után; az egyes követelések pedig a tőkék és az ezekkel egyenrangú kamatok és költségek összegeiből alakuljanak.*

A végrehajtás alá veendő ingóságokra nézve a kijelölés jogát (47. §.) oly esetben, a mikor a végrehajtást több végrehajtató közbenjöttével foganatosítják, vagy foglalás közben a kiküldöttnél újabb végrehajtató jelentkezik (87. §.), a végrehajtatók együttesen gyako-

* Lsd a 190. §. magyarázatát.

rolják; és ha e tekintetben meg nem egyeznek, a kiküldöttnek kell döntenie.

A §. második bekezdése a 20. §-ból származható visszásságok megelőzésére szolgál; mert ha a kiküldött nem is kötelezhető arra, hogy a nem helyben teljesítendő végrehajtással járó utazási költségeket sajátjából előlegezze vagy fedezze, másrészt indokolatlan volna a végrehajtás hivatalból elrendelt foganatosítását mellőzni akkor is, a mikor az utazási költségek habár *más* végrehajtató által, de tényleg előlegezve vannak, vagy a mikor a kiküldött más végrehajtató iránti bizalomból a végrehajtásnak költségelőleg nélküli foganatosítására kész. Az árverés elrendelésére nézve hasonló módon intézkedik a 120. §.

87. §.

Ha a kiküldöttnél a foglalás megkezdése után jelentkezik újabb végrehajtató, vagy ha foglalás közben a kiküldött ugyanazon adós ellen hivatalból teljesítendő végrehajtásra nyer megbizást: a már összeírt javakra a korábbi végrehajtató elsőséggel bir a későbbi végrehajtató felett; de a még le nem foglalt ingóság valamennyi végrehajtató részére, az előző szakaszban meghatározott joghatálylyal együtt és egyszerre irandó össze.

A §. megfelel a Ptrs 370. §-ának és folyománya a jelen törvény 20., 21., 47., 70. és 86. §§-ainak. Ha a kiküldöttnek a foglalás közben ugyanazon adós ellen szóló végrehajtási végzést kézbesítenek, mely szerint a végrehajtás a végrehajtató *közbenjöttével* foganatosítandó, ez utóbbinak jelentkezésig az összeirást egyedül az előbbi végrehajtató javára kell folytatnia, és esetleg be is fejeznie. Ellenben ha a foglalás közben kézbesített végrehajtási végzés szerint a végrehajtás *hivatalból* foganatosítandó, a végzés vételét a végrehajtási jegyzőkönyvben azonnal meg kell említeni, a már összeirt ingóságokat az új végrehajtató javára felül kell foglalni és a még le nem foglaltakat valamennyi végrehajtató részére együttesen kell összeírni. Ebben az esetben az előbb összeirt ingóságok (*első* tömeg) első sorban egyedül a korábbi foglaltató követelésének fedezeteül szolgálnak; és ha azok eladási ára ezt a követelést teljesen nem fedezi, a hátralékot és a későbbi foglaltató egész követelését az utóbb összeirt ingóságok (a *második* tömeg) árából aránylag kell kielégíteni. Ha pedig az első tömeg eladási árából az első foglaltató követelésének kielégítése után maradék van,

erre nézve a későbbi végrehajtató, netalán még következőkkel szemben az alapfoglaltató jogaiba lép. — A kielégítés arányának felállításánál a 86. §-nál említett szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy itt a felosztandó egyes tömegekből előbb az egész vételárt terhelő előnyös tételek (119. §.) aránylagos része kerül levonás alá.

Önként értetik, hogy a foglalás közben jelentkező újabb végrehajtató javára a már összeirt javakat felülfoglalni csak akkor szükséges, ha ezt a végrehajtató kívánja; miután ez az őt megillető kijelölési jognál fogva (48. §.) a követelés fedezését felülfoglalás által is, vagy csak még le nem foglalt tárgyak összeirása útján kívánhatja. — A kijelölési jogra nézve lásd a 86. §. magyarázatát.

88. §.

A 86. és 87. §§. szabályai megfelelően alkalmazandók akkor is, ha ugyanazon adósnál több kiküldött találkozik.

Ezen esetben az összeirást ugyanazon jegyzőkönyvben valamennyi végrehajtató javára és pedig, ha más megállapodás létre nem jött, azon kiküldött teljesíti, ki a foglalást már megkezdette; és ha a foglalást még egyik sem kezdette meg, az, a kinek kiküldetése korábbi.

A Ptrs 371. §-ával egybehangzó intézkedés. — Oly eset, hogy ugyanannál az adósnál több kiküldött találkozik, a 18., 19. és 35. §§. daczára is előfordulhat (lásd az utóbbi §. magyarázatát). Ily esetben a foglalás szükségszerü egységénél fogva az összeirást egy kiküldöttnek, egy jegyzőkönyv felvételével kell teljesítenie; és azt, hogy a kiküldöttek közül melyik legyen ez, első sorban magoknak a kiküldötteknek megállapodása, ha pedig ily megállapodás létre nem jön, a foglalás megkezdése, illetve a kiküldetés elsőbbsége határozza meg. — Ha a foglalás már megkezdődött, ujabb kiküldöttnek megjelenése ugyanazzal a hatálylyal bir, mint foglalás közben ujabb végrehajtató jelentkezése vagy uj végrehajtási végzésnek a kiküldött részére történt kézbesítése (87. §.). — A kiküldött költségei s dijai a végrehajtási költségekhez számítandók, habár a kiküldött a végrehajtás foganatosításába be nem folyt és csupán a foganatosítás szándékával jelent meg a hely szinén.

89. §.

A kiküldött a foglalási eljárás befejezése után azonnal felhivást bocsát ki, melyben a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő nevének és lakhelyének, a követelés összegének, a végrehajtás helyének, az ingóságok általános megjelölésének és becsértékének, úgy a kiküldött lakhelyének kitüntetése mellett mindazokat, a kik a lefoglalt ingóságokhoz tulajdoni igényt támaszthatni vélnek, felhívja, hogy igénykeresetüket a hirdetmény keltétől számított 15 nap alatt, a 18. §. szerint illetékes bírósághoz adják be.

A 86., 87. és 88. §§. esetében valamennyi foglaltató megnevezésével egy felhivás bocsátandó ki.

A kiküldött a foglalás befejezésétől számított 3 nap alatt a felhivásnak egy példányát a végrehajtási hely község-előljáróságának kifüggesztés, vagy a helyi szokás szerint való kihirdetés végett, vétbizonyítvány mellett kézbesíti, vagy ajánlott levélben postára adja, egy példányban pedig a bíróságnál kifüggeszti.

Azoknak, a kik igénylőkül a végrehajtási eljárásnál jelentkeztek, vagy a kiknek igénye ugyanakkor bejelentetett, a felhivás, 3 nap alatt, egy-egy példányban vétbizonyítvány mellett kézbesíttetik, vagy ajánlott levélben postai úton megküldetik. Ha az igénylő lakása ismeretlen, ezen értesítés mellőzendő.

A mennyiben az 54—59. és 80. szakaszokban említett követelések, továbbá készpénz, vagy a bérbe avagy haszonbérbe-adó bérleti követelésének behajtására olyan ingóságok foglaltattak le, melyekre a végrehajtatónak a 72. §. szerint törvényes zálogjoga van: ezekre nézve igénybejelentési felhivásnak és halasztó hatálylyal biró igénykeresetnek (93. §.) helye nincs, s a további végrehajtási lépések a végrehajtás foganatosításától számított 8 nap eltelte után megtehetők.

A 89. és 90. §§. a lefoglalt ingóságokra vonatkozó tulajdoni igények érvényesítése iránti felhivás kibocsátását, közzétételét és kézbe-

sítését tárgyazzák, míg magokról az igénykeresetekről, ezek tárgyalásáról, elintézéséről és joghatályáról a 92—101. §§. rendelkeznek.

A Ptrs szerinti végrehajtási eljárásban teljesen elhibázottak voltak azok az intézkedések, a melyek az igényperekre, az elsőbbségi bejelentésekre s az ugyanezek tárgyában kibocsátott hirdetményekre vonatkoznak. Az egészen különböző természetű két tárgynak, igénypernek és elsőbbségi kérdésnek összefoglalása zavarokra adott alkalmat; és a hirdetménynek hirlapi közzététele nemcsak felesleges költségeket okozott, de késleltette is az eljárást a nélkül, hogy a jogbiztonság szempontjából erre szükség lett volna; mert az, a ki a lefoglalt ingóságokat mint sajátját igényelte, a foglalásról legritkább esetben értesült a hivatalos lap hirdetményeiből, és a tulajdonos magának tulajdoníthatja, ha sajátját kellő óvatosság és elővigyázat nélkül idegen kézre bizván, a foglalás tényéről tudomást nem nyer.[1] Ezen észlelt bajok mellőzése és a végrehajtási eljárásra halasztó hatálylyal biró igényperek gyors lefolyásának biztosítása az a szempont, a mely a 89., 90., 92—101. §§. intézkedéseinek megállapításánál irányadó volt. Ezért mellőzi a törvény 89. §. szerint kibocsátandó felhivás hirlapi közzétételét s e helyett azon költséggel nem járó módot fogadja el, hogy a felhivás egy példánya szokásszerü meghirdetés végett az illető község előljáróságához küldendő, a mi a valóságos igénynyel birók értesülésének nyujtja annyi biztosítékát, mint a költséges hirlapi hirdetés.[2]

A 89. §-ban foglalt intézkedések tekintetében tüzetesen megjegyezzük:

1. A felhivás «kibocsátása» ennek szerkesztése és kiadása által történik. Némi ellenmondás van tehát a között, hogy egyrészt felhivás a foglalás befejezése után *azonnal* kibocsátandó, és hogy másrészt annak kézbesítésére, elküldésére és kifüggesztésére 3 napi idő van engedve. A kiküldött nemcsak törvényellenesen nem, sőt a törvénynek leginkább megfelelően jár el, ha a felhivást nem ugyan azonnal, de 3 napon belül és közvetlenül annak többszörösítése s kiadása előtt szerkeszti és keltezi. Mert az igényper a felhivás *keltétől* számított határidő alatt lévén megindítandó, ha a kiküldött a felhivást a foglalás befejeztének napján szerkeszti ugyan, de 3 napnál később adja ki, ezzel a törvény engedte 15 napi határidőt megrövidíti.[3] — Egyébiránt igénybejelentés végett nem hirdetmény, hanem

[1] De ugyanezek az okok általában az igénybejelentési felhivás mellőzése mellett is szólanak, a mint a német ptrs és az osztr. végr. törvény ily felhivás kibocsátását nem is követelik.

[2] Tjav. indokolása.

[3] A min. tjavaslat szerint (581. §.) a 15 napi határidő a foglalás

felhivás bocsáttatván ki, a törvényben hibásan van szó «hirdetmény» keltéről.*

2. Miután a törvény a vétbizonyítvány melletti kézbesítést és a postára adást vagylagosan említi, és miután a postára adás nem magával a kézbesítéssel, hanem az ügydarabnak e végett történt elküldésével egyenlő hatályú: három nap alatt nem szükséges, hogy a felhivást a községelőljáróságnak vagy az igénylőkül jelentkezőknek tényleg kézbesítsék, hanem elég, ha ezen idő alatt a felhivást kézbesítés végett elküldik A bíróságnál azonban a felhivásnak egy példányát a kiküldött maga függeszti ki, és ezt a kifüggesztést 3 nap alatt kell megtennie.

3. A felhivásban kitüzött 15 napi határidő elmulasztásának következménye nem az, hogy ezentúl az igényper többé meg nem indítható, hanem csak az, hogy az igénykereset a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal már nem bir föltétlenül (93. §.).

4. A végett, hogy a felhivás kelte utáni 15 napon túl beadott igénykereset a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal többé ne birjon föltétlenül, elég, ha a kiküldött a felhivást ama 15 napi határidőn belül kiadta és elküldte; és nem szükséges, hogy annak kézbesítése, kifüggesztése és hirdetése is megtörtént legyen. Ha e tekintetben mulasztás esett volna, a hibás község felelősségre vonható ugyan, de a 15 napi határidőt mindamellett a felhivás keltétől kell számítani.

5. A 86., 87. és 88. §§. eseteiben, a mikor t. i. az összeírást több végrehajtató javára együtt és egyszerre teljesítik, csak egy felhívást kell kibocsátani, de abban valamennyi foglaltatót meg kell nevezni oly czélból, hogy a 92. §-hoz képest az igénykereset valamennyi végrehajtató ellen legyen intézhető. Arra a kérdésre, vajjon felülfoglalás esetében ujabb igénybejelentési felhivás kibocsátása szükséges e? igennel felelünk — feltéve t. i., hogy a felülfoglalás nem történt oly rövid idővel az alapfoglalás után, hogy a felülfoglaltató nevét az egységes hirdetménybe még be lehetett venni. Szükséges pedig az ujabb felhivás kibocsátása: mert mindenütt, a hol felhivás kibocsátásának nincs helye, a törvény ezt határozottan megérinti; a 70. §-ban pedig, és felülfoglalásra vonatkozólag általában másutt is, a felhivás mellőzéséről nem tesz említést; mert ha több a végrehajtató, az igénykeresetet valamennyi ellen kell intézni (92. §.), a felülfoglaltató pedig

befejezésétől számíttatott volna, tehát többnyire még hamarább járt volna le.

* A 93. §-nál az igazságügyi bizottság javaslatában előfordult ugyanezt a hibát kijavították (országgy. napló 1881. márcz. 30-ról), de a 89. §-ban a hibát benfelejtették.

szintén «végrehajtató», és az igénylőnek a felhivásból kell megtudnia azok neveit, a kiknek javára az általa igényelt dolgokat végrehajtás alá vették; mert a 70. §. szerint gyakran a kiküldött belátásától függ csupán a végrehajtást felülfoglalás vagy ujabb összeírás által foganatosítani, az utóbbi esetben a felhivás mellőzhetlen, és így nincs ok arra, hogy a felhívás az újabb összeírással egy tekintet alá eső felülfoglalásnál mellőztessék; és mert gyakran előfordulhat az az eset, hogy a tulajdonos szükségtelennek tartja az első foglaltató ellen igénykeresetet indítani, mivel tudja, hogy ennek követelése ki van egyenlítve, és hogy ez további végrehajtási lépéseket nem fog tenni, de meg akarja óvni tulajdonjogát a felülfoglaltató s ennek további végrehajtási intézkedései ellenében.

6. Az igénybejelentő felhivást a községelőljáróságon és az ismert igénylőkön kívül egy példányban az illető adófelügyelőnek is — most a kir. pénzügyigazgatóságnak — kell megküldeni.[1] A kézbesítés czélja hogy a kincstár képviselete a foglalásról értesülvén, netaláni elsőbbségi jogát érvényesíthesse.

7. Az 54—59. §§-ban említett követeléseket kiszolgáltató pénztárak szervezete elég biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az illető követelés azt illeti, a kinek javára elő van írva. A 80. §-ban felsorolt követelések olyanok, a melyek csak az azokra vonatkozó okiratok birtokosai által érvényesíthetők; ha tehát az okiratot a foglaláskor a végrehajtást szenvedő birtokában találták, ugyanezt a követelés felvételére jogosítottnak is kell tekinteni; ha pedig nem találták, a foglalás hatálya különben is feltételes és attól függ, hogy az okirat utólag megkerül vagy hogy a biróság megsemmisíti — mely esetben a birtokosnak módjában áll jogát a megsemmisítő eljárás folyamán érvényesíteni. Készpénz, mint ugyanilynemű más dologtól meg nem különböztethető, tulajdoni keresetnek rendszerint nem tárgya. A bérbevagy haszonbérbe adót pedig a 72. §-ban említett követeléseinek biztosítékául és az ugyanott érintett dolgokra a törvényes zálogjog megilleti, tekintet nélkül arra, hogy a kérdéses ingóságok az adósnak vagy másnak tulajdonához tartoznak; ebben az esetben tehát a tulajdoni igénykeresetnek a végrehajtatóval szemben nincs hatálya. Ez okokból mindezekre a követelésekre s ingóságokra nézve igénybejelentő felhívásnak, mint feleslegesnek és czélra nem vezetőnek helye nincs.

8. Hogy ugyanily követelések és ingóságok tekintetében a halasztó hatályal biró igénykereset is ki van zárva, ez[2] oly intézkedés, a mely úgy mint az igénybejelentő felhívás mellőzése a kérdéses

[1] 1881. évi 3274. sz. igazságügymin. rend. 17. §.
[2] Az igazságügyi bizottság javaslatához képest.

követelések és ingóságok természetében találja alapját; de a mely helyesen nem ide, hanem a 93. §-ba lett volna felveendő. Az pedig hogy a további végrehajtási lépések a végrehajtás foganatosításától számított 8 nap eltelte után megtehetők, a 35. és a 101. §-szal függ össze, melyek szerint a kiküldött eljárása előterjesztéssel 8 nap alatt támadható meg, és a halasztó hatályal biró igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte után (a mennyiben ily keresetnek helye van) a végrehajtás folytatandó. Ha 8 nap alatt előterjesztést adtak be, az, hogy a további végrehajtási lépések megtehetők-e, attól függ, hogy az előterjesztés a 36. §. értelmében a *legközelebb* következő végrehajtási lépést elhalasztja-e vagy sem. Így ha a végrehajtást szenvedőnek közpénztárból járó követelését foglalták le, legközelebbi végrehajtási lépésként a követelésnek a végrehajtató részére való kiutalványozása következnék (133. §.) a melyre azonban az előterjesztésnek halasztó hatálya van. Ebben az esetben tehát a végrehajtás az előterjesztés következtében megakad. Ellenben, ha a bérbe- vagy a haszonbérbeadó részére oly ingóságokat foglaltak le, a minők a 70. §-ban említvék, ezek elárverezésére a határnapot ki lehet tűzni (102. §.); mert az előterjesztés az árverésnek csak *foganatosítását* gátolja. Ha a kitűzött határnapig a bíróság az előterjesztést elintézte akkép. hogy annak helyt nem ad, az árverés akadály nélkül megtartható; mivel a 37. §. szerint az ebbeli elsőbirósági végzés elleni felfolyamodás csupán az árverésen befolyt vételár kiadására bir halasztó hatálylyal.

9. Igénybejelentő felhivás egyébiránt a 115., 127. és 216. §§. szerint az ott említett esetekben sem szükséges. Erről az illető helyeken lesz szó.

10. A törvény csak azoknak felhivásáról szól ugyan, a kik a lefoglalt ingóságokra «tulajdoni igényt» támaszthatni vélnek; tekintve azonban, hogy a 96. §. szerint az igény bebizonyítása esetében a bíróság csupán az igényelt vagyonnak a foglalás aluli felmentése iránt intézkedik: kétségtelen, hogy igénykeresetet nem csak a tulajdonos indíthat, a felhívás tehát nem csak neki szól, hanem általában mindazoknak, a kik a végrehajtási eladást gátló joggal birnak,[1] olyannal, a melynél fogva a végrehajtást szenvedő nem volna jogosítva a dolgot elidegeníteni. Ily jog a tulajdonjogon kívül mind az olyan jog, a melynek gyakorlását a lefoglalt dolog elárverezése megakadályozná (pl. haszonélvezeti jog, utóöröklés joga).[2]

[1] V. ö. a német ptrs 771. és az osztr. végr. t. 37. §-át.

[2] Erre a felfogásra hajlani látszik a bpesti kt., a mikor kijelenti, hogy «igénykeresetet mindazon harmadik személy indíthat, ki magának a foglalásnak ténye által jogában sértetett és kinek ennélfogva érdekében áll, hogy a tárgyak foglalás alul felmentessenek» (1884. évi 21219. sz.)

90. §.

Ha oly ingóságok foglaltatnak le, melyek önképviseletre nem jogosított egyén tulajdonának állíttatnak és a végrehajtás ezen önképviseletre nem jogosítottnak törvényes képviselője ellen intéztetik, vagy pedig az önképviseletre nem jogosított törvényes képviselőjének létezéséről, személyéről vagy tartózkodási helyéről biztos tudomás nincs: a kiküldött a felhivás egy példányát az illető gyámhatóságnak köteles megküldeni.

A mikor oly ingóságokat foglaltak le, a melyek önképviseletre nem jogosított személy tulajdonai, és a végrehajtás ennek törvényes képviselője (atya, gyám, gondnok) ellen irányul: az önképviseletre nem jogosultnak (kiskorunak, gondnokoltnak) érdeke a törvényes képviselő érdekével összeütközik, mivel a végrehajtást szenvedő a végrehajtató jogának megvédése végett, tehát képviseltje ellenében esetleg az igényperbe avatkozhat (92. §.); és azért az 1877 XX. t.-cz. 30. §. *a)* pontja szerint gondnok kinevezésének van helye. Ha pedig az önképviseletre nem jogosítottnak törvényes képviselője vagy ennek tartózkodási helye ismeretlen, az idézett t.-cz. 179. §-a értelmében a gyámhatóság feladatában áll, a kiskorú vagy gondnokolt érdekeinek védelmével a tiszti ügyészt megbizni. — Az igénykeresetet feltétlenül halasztó hatálylyal természetesen ebben az esetben is csak a felhivás keltétől számított 15 nap alatt adható be.

91. §.

Az eljárás befejezésétől számított 3 nap alatt a kiküldött, a felvett jegyzőkönyvet a bíróságnak bemutatni köteles.

A bíróság a költségeknek a 27. §. értelmében való megállapítása után, az iratokat a további eljárás eszközlése végett a kiküldöttnek visszaadja.

A jegyzőkönyvvel egyidejűleg a kiküldött az igénybejelentési felhivásnak egy példányát is bemutatni köteles, mely a netalán megindítandó igényperhez leendő csatolás végett a bíróságnál megtartandó.

A jegyzőkönyv bemutatása és elintézése tekintetében lásd a 27. §. magyarázatát. — Miután a végrehajtási cselekmény pontos leirását, valamint a felek és más érdeklettek kérelmét és megjegyzéseit a jegyzőkönyvbe kell foglalni (26. §. *c)* és *f)*), a végrehajtási jegyzőkönyvet, ha csak az eljárás befejezte után felmerült körülmények az ellenkezőt szükségessé nem teszik, jelentés nélkül lehet bemutatni. Azok az esetek, a melyekben külön jelentés szükséges, a 32., 35., 73. §§-ban vannak megemlítve.

Az eljáró bíróság, ha a kiküldött megbizásán túl nem terjeszkedett, és ha oly ingóságokat vagy követeléseket nem foglalt le, a melyek a végrehajtás alul föltétlenül, a végrehajtást szenvedő ellenzése nélkül, sőt beleegyezésének daczára is mentesek: egyáltalában nincs jogosítva a foglalás cselekményének megvizsgálásába hivatalból bocsátkozni. (Lásd a 27., 51. és 60. §§. magyarázatát.)* E szerint a kiküldött eljárását hivatalból *jóvá nem hagyni* s megsemmisíteni csakis a megbízáson való tulterjeszkedés és feltétlenül le nem foglalható ingóságok vagy követelések lefoglalása miatt, *jóváhagyni* pedig soha sem kell.

A végrehajtási jegyzőkönyv elintézésére nézve a 27. §. szabatosabban intézkedik, mint a 91. §.; mert a költségek megállapítása után az iratokat a kiküldöttnek nem mindig, hanem csak akkor kell visszaadni, «ha ezt az eljárás további foganatosítása igényelné». (Lásd ezen §. magyarázatát.) Habár pedig a törvény határozottan nem rendeli, bonyodalmak elkerülése végett a fenebbiekhez képest mégis czélszerű az iratok visszaadása iránt csak akkor intézkedni, a mikor az előterjesztés beadására kiszabott 8 napi határidő már elmult. Addig azonban, a míg a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő is elmult (93. §.) az iratok visszaadását elhalasztani nem szükséges; mert a végrehajtásnak igénykereset következtében történt felfüggesztéséről a kiküldött hivatalos felzeten értesül (93. §.); a minél fogva a törvény feltételezi, hogy ily kereset beadásakor a végrehajtási iratok a kiküldöttnek már vissza vannak adva; és mert az igénykereset első példányához a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolata csatolandó lévén (92. §.), a bíróságnak az igényperben a végrehajtási iratokra szüksége nincs. Az árverési hirdetményt a kiküldött mindamellett csak az igénybejelentési felhivás keltétől számított 15 nap mulva bocsáthatja ki. (101. §.)

Az iratokat a kiküldöttnek visszaadni nem szükséges, ha csupán követeléseket foglaltak le. (Lásd a 123. és 133. §. magyarázatát.)

* Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 183. l.

A §. harmadik bekezdésének czélja: hogy az igénykeresetnek a végrehajtás további folyamára való halasztó hatálya a bíróságok által biztosan meg legyen állapítható,[1] mert a végrehajtási iratok további eljárás végett a kiküldöttnek visszaadatván, ha igénykereset érkezik, a bíróság csak a megtartott igénybejelentő felhívásból tudja meg, hogy a keresetet a felhivás keltétől számított 15 nap alatt adták-e be (93. §.).

92. §.

Az igénykereset csupán a végrehajtató ellen, s ha több végrehajtató van, valamennyi ellen intézendő, és a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságnál annyi példányban adandó be, hogy a bíróságnál egy példány megtartatván, mindenik alperesnek egy-egy példány jusson. A birósági példányhoz a végrehajtási jegyzőkönyv vagy annak kivonata hiteles másolatban melléklendő. Az igénylő felperes és a végrehajtást szenvedő felzeten értesíttetnek. Utóbbi, a végrehajtató jogának megvédése végett, a perbe beavatkozhat.

A 14. §. esetében az örökös, ha a végrehajtást nem a hagyatékban talált, vagy az örökhagyóról reá szállott ingóságra, hanem az örökösnek tulajdonát képező más ingóságokra intéztetik: ezen ingóságoknak zár alól való feloldása iránt igénykeresettel léphet fel.

A végrehajtási eljárás folyamán indított igényper egyedül az igényelt vagyonnak a foglalás aluli felmentését czélozza. Az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyra az igényperben hozott itélet hatálylyal nem bir;[2] és ennélfogva a Ptrs 467. §-ától eltérően, az igényperbeli eljárás egyszerűsítése és gyorsítása szempontjából a keresetet többé nem a végrehajtást szenvedő ellen is, hanem csupán a végrehajtató ellen kell intézni. Ha a végrehajtást többek javára egyidőben foganatosították (86., 87., 88. §§.), úgyszintén ha az összeírt tárgyakat az igénykereset beadása előtt felülfoglalták, és a felülfoglalásra vonatkozó igénybejelentő felhivást szabályszerüen már kibocsátották (89. §. magyarázata 5. pont): az igényperbe alperesként valamennyi végrehajtatót kell idézni. E végrehajtatók közül bár-

[1] Országgy. napló 1881. ápr. 6.

[2] 96. §. — Az igényper eme természetéből következik, hogy a társadós az őt is terhelő adósság behajtása czéljából lefoglalt ingóságok iránt igénykeresetet nem támaszthat. (Curia 1889. évi 4476. sz.)

melyiknek a perből kihagyása következményül azt vonná maga után, hogy az igényelt tárgyaknak a foglalás aluli felmentése a mellőzött féllel szemben joghatálylyal nem bir, és ez a végrehajtás folytatására vezető lépéseket, tekintet nélkül az igényperre, megteheti.

Az igénykeresetet, ismét eltérően a Ptrs 467 §-ától közvetlenül a végrehajtás foganatosításában eljáró járásbíróságnál kell beadni (18. §.) A kiküldött tehát igénykereset elfogadására s beterjesztésére nem köteles. — Az igénykeresetnek a bíróságnál megmaradó példányához a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolatának melléklése azért szükséges, mert az igényper a további végrehajtási eljárástól esetleg külön folyamatot vehet; lehet, hogy a végrehajtási iratok a kiküldöttnél és az igényperre vonatkozók az eljáró bíróságnál, vagy amazok az eljáró, ezek pedig a felsőbb bíróságnál vannak; a hiteles másolat hiánya pedig a perbeli eljárást megakaszthatná. Az igénylő felperesre nézve a jegyzőkönyv hiteles másolatának csatolása annál lényegesebb mivel ennek elmulasztása miatt köteles a bíróság a keresetet hiánypótlás végett visszaadni, a 93. §. szerint ebben az esetben az a 15 napi határidő, mely alatt az igénykereset a végrehajtás további folyamára feltétlenül bir halasztó hatálylyal, a keresetnek hiánypótlással történt bemutatásától visszafelé számíttatik, és e szerint megeshet, hogy a kereset visszaadása s kipótlása közben a felhívás keltétől folyó 15 napi határidő elmult.

Habár a fennebbiek szerint az igényper és az ezt eldöntő itélet az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyt nem érinti; és habár ennél fogva azt, hogy az igénybe vett dolgok az igénylő vagy a végrehajtást szenvedő tulajdon dolgai,* az igényperbeli itélet el nem dönti: a végrehajtást szenvedőre nézve még sem közönyös, vajjon a lefoglalt dolgokat az ő tartozásának törlesztésére értékesítik-e vagy sem. És ezért ezt a felet az igénykereset indításáról és az ennek folytán kitűzött tárgyalási határidőről értesíteni kell a végett, hogy a *végrehajtató* jogának megvédésére a perbe avatkozhassék. A végrehajtást szenvedő oly nyilatkozata tehát, (a mint a Ptrs hatálya alatt a legtöbb esetben tették), hogy a végrehajtató — és egyszersmind pertársa — védelmének ellenére a felperes igényének alaposságát elismeri, mint a perrend szempontjából visszás (Ptrs 112. §.), és általában a végrehajtást szenvedő részéről az igénylő felperes *mellett* a végrehajtató *ellen* tett bármi kijelentés most már semmi figyelembe sem jöhet. Ellenben kétségtelen, hogy a végrehajtást szenvedő a kereset elleni védelemre vállalkozhat, és ezt a bíróságnak el

* A mennyiben t. i. tulajdonjogra alapított igényről van szó (89. §. magy. 10. p.).

kell fogadnia oly esetben is, a mikor az alperesként idézett végrehajtató a tárgyaláshoz meg nem jelent.[1]

A S. E. 22. §-a szerint beavatkozási perrel az ő igényét az érvényesítheti, a ki valamely dolgot vagy jogot, mely iránt más személyek között per van folyamatban, egészben vagy részben a maga részére igényel (főbeavatkozás — Hauptintervention). Ezzel az általános perjogi beavatkozással csak névleg azonos a végr. törvény 92., (úgyszintén 119. és 161.) §-ában említett az a beavatkozás, mely szerint a beavatkozó a maga részére nem igényel semmit sem, de jogilag érdekelve lévén az iránt, hogy alperes győzzön, ezen fél jogainak megvédésére vállalkozik (mellékbeavatkozás — Nebenintervention). Erről a beavatkozásról perjogunk nem intézkedik még (lásd a Ptrs 72. §-át); de sürgős szükség volt ez iránti külön intézkedést a végrehajtási törvénybe felvenni a jogok kijátszásának megakadályozása végett. A végrehajtási törvény szerinti, külön természetü beavatkozásra tehát a S. E. 22. §-ának korlátozó intézkedései nem alkalmazhatók, és ez a beavatkozás minden alakszerü korlátozás nélkül, és a nélkül hogy keresettel vagy kérvénynyel érvényesíteni kellene, a per minden stádiumában gyakorolható; de a pert a belépéskor volt állásban kell elfogadni.[2]

Ha olyan igényperbeli itéletet felebbeztek vagy felülvizsgálati kérelemmel támadtak meg (S. E. 126. §. 2. bek.), a melyben a végrehajtást szenvedőnek a keresetről való értesítését elmulasztották, ennek a mulasztásnak nem következménye ugyan, hogy a felebbezési vagy a felülvizsgáló bíróság az itéletet feloldja (S. E. 165. §.); de mindenesetre szükséges, hogy az itéletnek a végrehajtást szenvedő részére való pótlólagos kihirdetését elrendelje; és ha ez az igénykeresetnek helyt adó itélet ellen — tehát a végrehajtató jogának megvédésére — felebbezéssel vagy felülvizsgálati kérelemmel él, az itélet a feloldásnak és az eljárás megszüntetésének sorsát a S. E. 165. §-ának 4. pontja alapján alig fogja elkerülhetni.

A 14. §. esetében a végrehajtató csak a marasztalt fél hagyatékában talált vagy róla az örökösre átszállott vagyonrészekből keresheti kielégítését, és az örökös, ki ellen a végrehajtást intézték, tulajdonába tartozó egyéb vagyonát kielégítési alapul átengedni nem köteles. Természetes tehát, hogy ha a végrehajtást mégis ehhez a vagyonához tartozó ingóságokra intézték, ezeknek a foglalás aluli

[1] A német ptrs (771. §.) és az osztr. végr. törvény (37. §.) az igényperbeli alperesről nem rendelkeznek és csak azt jelentik ki, hogy ha a keresetet a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő ellen intézték, ezek pertársaknak tekintendők.

[2] Sztehlo K., Nemo, Teleszky I.: Jogt. Közl. 1881. évi 46., 50., 52. sz.

felmentése végett igénykeresetet indíthat. Ily esetben, ha az örökösök részére általában, vagy a netaláni többi örökösök részére ügygondnok rendeltetett, ezt az igénykeresetről felzeten értesíteni kell, és erre az igényperben általában a végrehajtást szenvedőnek szerepét fogja viselni.

A bűnügyi költségek behajtása végett lefoglalt ingóságok iránt indított igényperbe az 1877: XVIII. t.-czikk, illetve az 1889: XXVIII. t.-cz. 1. §-a értelmében a kir. pénzügyigazgatóságot kell idézni, a melyet azután az illető törvényhatóság tiszti ügyésze van hivatva képviselni.*

Lásd még a győri kt. ide is szóló 7. számú döntvényét a 31. §. mellett.

93. §.

Az igénykereset, ha a felhivás keltétől számított 15 nap alatt adatik be, az igényelt tárgyakat illetőleg, a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal bir.

Ezen határidő után beadott vagy hiánypótlás végetti visszaadás esetében ezen határidő után a hiányok pótlásával bemutatott igénykereset folytán, a végrehajtás csak azon esetben függeszthető fel, ha az igénylő a kereset jogosultságát valószinűvé teszi; egyszersmind pedig az igénykereset elvesztése esetére a végrehajtató követelését és járulékait, vagy a mennyiben ez kisebb összeget tenne, az igényelt tárgyak becsértékét biztosítékul (42. §.) a bíróságnál leteszi.

A felfüggesztési kérelmet elutasító végzés ellen felfolyamodásnak helye nincs.

A végrehajtásnak az igénykereset folytán történt felfüggesztéséről a kiküldött hivatalos felzeten értesíttetik.

Az igénykereset a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal bir: ha az igénybejelentési felhivás kelte után 15 nap alatt adták be (lásd a 89. §. magyarázatát), minden további feltétel nélkül; ha pedig ezen határidő elmulta után indították, már csak az alatt a feltétel alatt, hogy az igénylő a keresct jogosultságát valószínűvé tegye és ezen felül még biztosítékot adjon. A záros határidőt a törvény a végrehajtási eljárásra halasztó hatálylyal biró igényperek

1892. évi 22682. I. M. sz. (Igazs. közl. I. 289. l.)

gyors lefolyásának biztosítása végett szabta meg; a feltételes halasztó hatályt pedig a jogbiztonság megóvásának czéljából engedte.*

Miután a felhivás kelte után 15 nap alatt beadott igénykereset a végrehajtás folyamát a törvénynél fogva, már önmagában függeszti fel; és miután a 91. §-hoz képest az igénybejelentési felhivás egy példánya az eljáró bíróságnál van még akkor is, a mikor a kiküldött a végrehajtási iratokat visszakapta, és ilykép a bíróság arról, hogy a keresetet a záros határidőn belül adták-e be, azonnal meggyőződhetik: az ily igénykereset elintézésében a további végrehajtási lépések elhalasztását azonnal ki kell jelenteni. — A határidő tekintetében, mely alatt az igénykereset halasztó hatálylyal indítható, kivételt tesz a 134. §. oly ingóságokra nézve, a melyekre a kielégítési végrehajtást biztosítási végrehajtás útján történt foglalás után vezetik; a mennyiben itt a 15 napi határidő az igénybejelentési felhivásnak a bíróságnál való kifüggesztésétől számíttatik.

Föltétlenül halasztó hatálylyal a 15 napi határidőn túl beadott igénykereset már nem bir; de az sem, a mely a határidőn belül volt ugyan benyujtva, de hiányosan, különösen a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolata nélkül (92. §.), s ezért hiánypótlás végett visszaadatott, és a hiányok pótlásával ujabban már a 15 nap elmulta után érkezett be.

A végett, hogy az ily elkésetten benyújtott igénykereset mégis halasztó hatályt nyerjen, az igény jogosultságát akár magában a keresetben, akár az ennek következtében megindított eljárás folyamán nem ugyan perrendszerüen bizonyítani, de valószínűvé kell tenni, biztosítékot kell a bíróságnál letenni, és tüzetesen kérni kell a további végrehajtási lépések felfüggesztését, ismét vagy magában a keresetben, vagy utóbb külön beadványban.

A leteendő biztosíték *összegét* illetőleg a 78. §. analogiájából lehet kiindulni. Amott kétessé teszi az értelmet az a közbeszurt mondat «vagy a mennyiben kisebb összegre rugna», a 93. §-ban ez a mondat: «vagy a mennyiben *ez* kisebb összeget tenne». De ha a 78. §-ban nyelvtanilag helyesebbnek látszik már ama mondatnak hiányzó alanyát a megelőző mondatból kiegészíteni, — úgy 93. §-ban kétségtelen, hogy a mutató névmás «ez» a megelőző mondatban legközelebben talált egyesszámu főnévre, tehát a «követelésre» vonatkozik; a minél fogva a törvény nyelvtanilag egyedül helyes értelme

* Tjav. indoklása. — A német ptrs. (771. §.) és az osztr. végr. törvény (42. §. 3. p. és 44. §.) a per indításának idejére való tekintet nélkül a perbirságra bízzák annak elrendelését, hogy a végrehajtás biztosíték iránt vagy a nélkül felfüggesztessék, vagy csak biztosíték iránt folytattassék.

ez: az igénylő a végett, hogy keresete következtében a végrehajtás felfüggesztessék, biztosítékul a bíróságnál letenni köteles a végrehajtató követelését járulékaival, vagy a mennyiben *ez a követelés* a becsértéknél kisebb összeget tenne ki, az igényelt tárgyak becsértékét; tehát a követelés és a becsérték összegei közül mindig a *nagyobb* összeget; oly esetben pedig, a mikor a tulajdoni igényt a lefoglalt igényeknek csak egy részére támasztja, le kell tennie a végrehajtató követelését és járulékait, és ha az ezeket képviselő összeg még az igényelt ingóságok becsértékénél is kisebb, az ennek a becsértéknek megfelelő összeget. És ez a nyelvtanilag kétségtelen értelem itt a törvény valóságos, czélba vett értelmét is képviseli. Hogy ilyképen biztosítékul a 78. §. más összeget kiván, mint a 93. §., ezen nem kell megütköznünk. A 78. §. esetében ugyanis az ott kivánt összeg egyedül a végrehajtató biztonságáért, annak biztosítására szolgál, hogy a lefoglalt tárgyak az árveréskor sértetlenül meglesznek; a minél fogva attól, a ki a biztosítékot leteszi, többet nem lehet kivánni, mint azt, hogy a végrehajtató követelését fedezze, hogy a végrehajtatót oly állapotba helyezze, mint a minőben a biztosíték letétele nélkül a szoros zár foganatosítása és az átszállítás elrendelése következtében volna; nem lehet tehát követelni, hogy a lefoglalt ingóságok becsértékénél nagyobb összeget tegyen le, habár ez a becsérték a végrehajtató követelésénél kisebb. Az igénylő ellenben szemben áll *úgy* a végrehajtatóval, *mint* a végrehajtást szenvedővel. A végrehajtás elhalasztásának kieszközlése által — a mint alább ki lesz mutatva — úgy a végrehajtató, mint a végrehajtást szenvedő megkárosítható; és ezért ezek mindegyike jogosan kivánhatja oly összeggel egyenlő biztosíték letételét, a melynek erejéig ő a foganatosított végrehajtás körül érdekelve van: tehát a végrehajtató azt, hogy a biztosíték az ő követelésével és járulékaival egyenlő összegű legyen, habár az igényelt ingóságokat annál kisebb összegre becsülték; a végrehajtást szenvedő pedig, hogy az igényelt ingóságok becsértéke tétessék le, tekintet nélkül arra, hogy a végrehajtató követelése s járulékai a becsértéknél csekélyebb összeget tesznek ki.

Miután a 78. kedvezményében az igénylő is részesül, ugyanez a végrehajtató követelését, illetve az igényelt dolgok becsértékét biztosítékul kétféle czélra teheti le: a végett, hogy a bíróság a dolgokat a szoros zár alul feloldja s a végrehajtást szenvedő birtokába visszabocsássa, és a végett, hogy a további végrehajtási lépések felfüggesztessenek. Az első czélra keresetének jogosultságát valószinűvé tennie nem szükséges; de másrészt a biztosíték letétele ilyenkor a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal sem bir, és ha az igénylő az árverési határnapig a keresetnek helyt dó jogerejü itéletet nem

nyer, az ingóságokat a biztosíték daczára elárverezik. A másik czélra a további végrehajtási lépések felfüggesztése végett az igény alaposságát is valószinüvé kell tenni. És miután a 78. §. értelmében letett összeg annak biztosítására szolgál, «hogy a lefoglalt tárgyak az árveréskor sértetlenül meglesznek», a 93. §-hoz képest letett összegből pedig — a mint alább ki lesz fejtve — esetleg másnemü követelések fedezendők: a két §-ban kijelölt mindkét czél elérése végett *kétszeres* biztosíték letétele szükséges.

Minthogy az igénykeresetnek 15 nap alatti beadásával csak a halasztó hatály jogkedvezménye van összekötve, más határidő pedig az igénykereset beadására a törvényben megszabva nincs, ily keresetet mindaddig nem lehet indítani, a míg a vételárt fel nem osztották, tehát még akkor is, a mikor az igényelt dolgokat már eladták; ez esetben a 96. §. szerint oly czélra, hogy a hozandó itélet az ekkor netalán még fel nem osztott vételárra birjon hatálylyal. Kérdés: hogy ily esetben is szükséges-e a végrehajtás felfüggesztésének czéljára, a vételár a végrehajtató részére való kiadásának megakadályozása végett, a kereset jogosultságának valószinüvé tételén kivül biztosítékot is letenni? Szükséges-e a biztosíték, mikor a végrehajtató követelését fedező, illetőleg a becsértéket helyettesítő készpénzösszeg meg van már? És mégis, a biztosíték letétele ilyenkor sem engedhető el; mert annak czélja nem csak a végrehajtató követelésének biztosítása az igénykereset ellenében, a mennyiben az igénykereset a birói zár fennállásán mit sem változtat, és a végrehajtató követelése a kereset indítása után is úgy marad biztosítva, mint volt annak előtte, hanem czélja a biztosíték letételének még az is, sőt főleg az, hogy a halasztó hatálylyal biró igénykeresetek oly esetekre legyenek szorítva, a melyekben az igénylő saját jogáról annyira meg van győződve, hogy kész ezért vagyona egy részét koczkára tenni; és mert a végrehajtató kielégítésének késleltetése vagy a végrehajtatóra vagy a végrehajtást szenvedőre nézve károsodással mindig jár, ha többnek erejéig nem, legalább a követelés után járó és a letéti kamatok közötti különbözet erejéig. A letett biztosíték pedig éppen ezen kár megtérítésének biztosítására szolgál.

Miután t. i. az igénylő a biztosítékot «az igénykereset elvesztésének esetére» teszi le, ha a bíróság a támasztott tulajdoni igényt jogerejüleg teljesen megállapítja, a biztosítékot felperes részére ki kell utalványoznia; ha pedig a keresetet egészben vagy részben elutasítja, a biztosítékból a perköltség, a végrehajtató követelésének kamatja attól az időtől, a melyben a kielégítés az igényper nélkül megtörténhetett volna, a tényleges kielégítésig, a végrehajtatót illető kamat és a letéti kamat közötti különbözet, az ingóságok megőrzé-

sére s gondozására netalán fordított költségek, általában mindazok az összegek fedezendők, a melyeket az alaptalan igénykereset által okozott kárnak lehet minősíteni. Ha az igénylő a biztosíték kiutalványozásának kérelmezésekor — keresetének elutasítása után — a végrehajtatónak és a végrehajtást szenvedőnek a kiutalványozásba való beleegyezését ki nem mutatja, a bíróság (a törvénynek ez irányban tüzetes intézkedése nélkül is) helyesen úgy jár el, hogy a végrehajtatót és a végrehajtást szenvedőt a kérvényre meghallgatja, és ha az a kérdés, hogy a biztosítékból az egyiket és a másikat mennyi illeti, rövid uton tisztára nem hozható, perre utasítással határoz. A biztosíték azonban — daczára annak, hogy a végrehajtató követelésénél s ennek járulékainál kisebb nem lehet — sohasem szolgál annak biztosításául, hogy a végrehajtató követelése minden körülmény között teljesen kifizettessék; és azért a követelésnek az a része, a mely az igényelt tárgy elárverezésénél befolyt vételárból ki nem telik, a biztosítékból nem fedezhető.

A törvénynek az az intézkedése, hogy a felfüggesztési kérelmet elutasító végzés ellen felfolyamodásnak helye egyáltalában nincs, tehát még az esetben sem, ha a bíróság a 15 napon belül beadott igénykeresetet — tán az időre nézve elkövetett számítási hibából — a végrehajtás folytatására halasztó hatálylyal nem birónak jelentette ki, bizonyára túlszigoru; mert elég lett volna a 37. §-ban megszabott határig menni, és a felfolyamodást az árverésen befolyt vételár kiadására nézve a végrehajtás gyors lefolyásának nagy veszélyeztetése nélkül, halasztó hatálylyal fel lehetett volna ruházni. Ugy a mint van a törvény, az eljáró bíróságnak, hogy az igénylőn jóvá nem tehető jogsérelmet ne ejtsen, kétszeres figyelmet kell fordítania az igénykereset halasztó hatályának elbirálására, és a halasztó hatálylyal nem birónak kimondott kereset érdemleges elintézését lehetőleg siettetnie kell a végett, hogy az itélet az árverés foganatosításának vagy a vételár felosztásának felfüggesztésére a 97. §-hoz képest esetleg még érvényesíthető legyen. — Oly végzés ellenében, a mely a felfüggesztés iránti kérelemnek helyt ad, a felfolyamodás természetesen nincs kizárva. «Annak másodfoku elbirálása pedig, vajjon a tulajdoni igénykeresetnek a végrehajtás további folyamára van-e halasztó hatálya, a végrehajtási eljárásban másodbíróságot gyakorló kir. itélőtáblának (tehát nem a kir. törvényszéknek mint az igényperben felebbezési bíróságnak) hatáskörébe tartozik.» *

A végrehajtásnak az igénykereset következtében történt felfüg-

* A szegedi kt. határozattárába felvett 13. polg. hat. (Igazs. közl. VI. 426. l.)

gesztéséről a kiküldöttet nem mindig, hanem csak abban az esetben szükséges értesíteni, a mikor az iratokat további eljárás végett visszaadták. (Lásd a 92. §. magyarázatát.)

Azok az esetek, a melyekben halasztó hatálylyal biró igénykeresetnek egyáltalában nincs helye, a 89. §-ban vannak felsorolva. A halasztó hatályú igénykereseteknek egy külön faját pedig a 216. §. szabályozza. V. ö. még a 104. §. magyarázatát.

94. §.

Az igénykeresetek sommás uton tárgyaltatnak és itélet által döntetnek el.

Ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen ugyanazon foglalás folytán, vagy ugyanazon tárgynak többszöri lefoglalása folytán beadott több igénykereset együttesen tárgyaltatik és döntetik el.

Azok, a kik a tárgyalás határnapjáig, az igényelt tárgyakra felülfoglalást vezettek, vagy azt újabban lefoglalták, a tárgyalásra végzés által szintén beidéztetnek; de az igénytárgyalásra beidézés nélkül is megjelenhetnek és védelmüket előterjeszthetik.

Az igénykereset tárgyalására a végrehajtatók a végrehajtásnál közbenjárt képviselőjük által is megidézhetők.

A 92. és 18. §. szerint az igénykereset csak járásbiróság előtt levén indítható, a Ptrs 92. §. nyomán tüzetes megemlítés nélkül is következnék, hogy sommás úton tárgyaltatik. Abban, hogy az igénykereset itélet által döntetik el, a törvény eltér a Ptrs 468. §-ának intézkedésétől; és miután a 96. §. határozott rendelkezése szerint az igényper az igénylő s a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyt nem érinti, és az ebben a perben hozott határozat csakis az igényelt vagyonnak a foglalás aluli felmentésére terjed ki: a tartalomnak megfelelően a határozatot talán végzésnek lehetett volna czimezni — a mint előterjesztés következtében az eljárás megsemmisítése s ezzel az összeirt tárgyaknak a foglalás aluli felmentése szintén végzés alakjában történik. Indokolja azonban az «itélet» elnevezését az: hogy végre is keresettel indított per eldöntéséről van szó (Ptrs 246. §. — most S. E. 102. §.); és hogy miután az igényperbeli érdemleges határozat ellen okvetlenül a felebbezés jogorvoslatát kellett engedni, felesleges lett volna a Ptrs N. 32. §-ának 3. pontjában foglalt kivé-

teleket egy újabbal szaporítani. A S. E. életbe léptetése után az alkalmas jogorvoslat szintén csak a felebbezés, illetve a felülvizsgálat (S. E. 126. §., 180. §. *b)*); és ezért most is az «itélet» elnevezés a megfelelő.

Miután az igényperbeli itéletnek a 96. §-ban meghatározott tartalmánál fogva az igényper czélja annak a kérdésnek eldöntésében pontosul össze, vajjon bizonyos ingóságok egy bizonyos személy adósságáért árverés, illetve értékesítés alá vonhatók-e vagy sem: ennek az a következménye, hogy több igénykeresetet is együttesen kell tárgyalni s eldönteni 1. ha ugyanazon végrehajtást szenvedő elleni egy foglalás következtében ugyanazokat a dolgokat, 2. ha egy végrehajtást szenvedő elleni többszörös foglalás és összeirás következtében különböző dolgokat, és 3. ha egy végrehajtást szenvedő elleni többszöri foglalás és összeirás következtében (70. §.) ugyanazokat a dolgokat *több* keresettel igénylik. Ellenben nem kell együttesen tárgyalni és itélni abban az esetben, a mikor ugyanazokat a dolgokat több végrehajtást szenvedő ellenében külön adósságok miatt és külön végrehajtási végzések alapján, vagy a mikor egy végrehajtást szenvedő elleni többszöri foglalás alkalmával különböző dolgokat irtak össze, és ezek iránt akár egy, akár több igénylő több keresetet indít. — A több igényper egyesítése megfelel a S. E. 43. §-ának; és igazolja a parancsolólag kimondott egyesítést, hogy ez a felmerült igénykérdések gyorsabb megoldását elősegíti; valamint hogy a keresetekben előadott ellentétes és egymást kizáró jogalapok mellett is felperesek kérelmei találkoznak abban, hogy a bíróság az igényelt dolgot a foglalás alul felmentse. (V. ö. a Ptrs 468. §-át.)

A 92. §. szerint az igénykeresetet, ha több végrehajtató van és az igénybejelentési felhivást már kibocsátották, valamennyi végrehajtató ellen kell intézni (lásd a 92. §. magyarázatát és a 89. §. magyarázatának 5. pontját). De megtörténhet, hogy az igényelt dologra felülfoglalást vagy újabb foglalást intéz valaki közvetlenül az igénykereset beadása előtt, úgy hogy az igénylő a foglalásról felhivás következtében már nem értesülhetett és az új végrehajtatót a perbe már nem idézhette (92. §.). Az is megtörténhet, hogy az igényelt dologra felülfoglalást vagy újabb foglalást már a kereset beadása után vezettek. Ilyenkor az igény kérdésének gyors és egységes eldöntésének tekintetéből kötelessége az eljáró bíróságnak az újabb végrehajtatókat a tárgyalásra hivatalból idézni. Ezt azonban csak akkor teheti, ha az igénykereset beadása és tárgyalása közötti időben a felülfoglalásról vagy újabb foglalásról a kiküldött által bemutatott végrehajtási jegyzőkönyvből nyer tudomást (91. §.), és ha az új végrehajtató beidézésére az igénykereset tárgyalásáig még elég idő van. Ezek a

feltételek mindig fenn nem forogván, a későbbi végrehajtatók idézés nélkül is megjelenhetnek a tárgyaláson s előterjeszthetik védelmöket. Kétségtelen, hogy az igénylő is figyelmeztetheti a bíróságot az újabb foglalásra és kérheti a későbbi végrehajtató pótlólagos idézését. Sőt érdekében áll ezt tennie; mert az igényperben hozott, és a tárgyakat a foglalás alul felmentő itélet csak azon végrehajtatók ellen birhat hatálylyal, kik ellen az igénykereset intézve volt (92. §. magyarázata), vagy a kiket a tárgyalásra utólag idéztek; a be nem idézettek ellen pedig újabb igénykeresetet kellene indítani, éppen úgy, mint azok ellen, a kik a dolgokat a tárgyalás után ismét lefoglalták. És ily foglalás a lefolyt igényperben hozott, az igénylőre nézve kedvező itélet daczára is minden akadály nélkül foganatosítható; mert el is tekintve attól, hogy a más személy ellenében hozott, mindenki irányában érvényes dologi jogot meg nem itélő határozat csak a perben álló személyek jogait szabályozza, az előbbi foglalás óta az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyt változtató körülmények jöhettek közbe, melyeknél fogva a vitás dolgok a foglalás alul többé fel nem menthetők;[1] a mint viszont kizárva nincs, későbbi végrehajtató ellenében újabb igénykeresetet eredménynyel lehessen indítani.[2] Mindezekből világos, hogy az igénylő keresetének egy izben történt megállapitása után további zaklatások ellen csak úgy lesz biztosítva, ha a kérdéses dolgokat a végrehajtást szenvedő birlalatából elvonja. (48. §.)

Hogy az igénykereset tárgyalására alperes a végrehajtásnál közbenjárt képviselője által is idézhető (8. §.), habár ez a végrehajtatótól első végzések elfogadására felhatalmazvánnyal nem bir (Ptrs 259. §.), az igényperek gyors lebonyolítására s közvetve a végrehajtási eljárás befejezésének siettetésére igen alkalmas intézkedés, mert ez a képviselő leggyakrabban a bíróság székhelyén vagy legalább területén lakik, és így a S. E. 18. §-ához képest a tárgyalásra 3 napi határidő tűzhető; holott ha a végrehajtatónak a keresetet saját kezéhez kell átadni, a tárgyalási határidő 8 napnál is hosszabb időre terjedhet.

Az igényperben hozott itéletet kihirdetni (S. E. 118—120. §§.) kell mindazoknak, a kik a keresetről értesítést nyertek, és a kik az igénytárgyalásra idézés nélkül megjelentek.

[1] «A tulajdoni igénynek ujabb kereset utján leendő érvényesítésétől az igénylő nem menthető fel az esetben sem, ha ugyanazon tárgyakra más hitelező részére előbb eszközölt foglalás ellenében tulajdonjoga jogerejü birói határozattal már megállapíttatott». (Semmitőszék 1877. évi 23047. sz.) hogy az igénykereset elutasításának daczára, ugyanazon dolgok iránt

[2] «Azon az alapon, hogy az előző perben az igénylő keresetével elutasíttatott, más hitelező részére az elutasítás után eszközölt foglalás ellen

95. §.

Azon igényperekben, melyek a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal birnak, az igénylő által felhivott tanuk közül csak azok hallgattatnak ki, a kik a bíróság területén laknak, vagy kiket a bizonyító fél a tárgyalás alkalmával vagy pedig e végből legalább 8, s legfeljebb 15 napra kitűzendő újabb határnapon előállít.

Ezen §. intézkedésében is a végrehajtásra halasztó hatálylyal biró igényperek és kapcsolatban a végrehajtási eljárás befejezésének siettetésére irányuló igyekezet jut kifejezésre. Ha az igénylő határozottan annak árán kivánná az általa felhivott és más bíróság területén lakó tanukat megkeresvény útján kihallgattatni (S. E. 82. §.), vagy 15 napnál hosszább határidőre előállítani, hogy az igénykeresetnek halasztó hatályáról lemond: a kihallgatás elrendelésének természetesen útjában nem állana az, hogy a bíróság a keresetet előbb már halasztó hatálylyal birónak kimondotta (93. §.). A *végrehajtató* által a kereset megerőtlenítésére felhivott tanuk, tekintet nélkül ezek tartózkodási helyére, akadálytalanul kihallgathatók. A tanukihallgatáson kivüli bizonyítási módok bármelyike az igényperekben szintén föltétlenül alkalmazható.

96. §.

Az igény bebizonyítása esetében az igényelt vagyon a foglalás alól felmentetik.

Halasztó hatálylyal nem biró igényperekben hozott itélet által megállapított igénynek azonban, ha az árverés már megtartatott, de a vételár még fel nem osztatott, csak a vételárra van hatálya.

Az igénylő és a végrehajtást szenvedő között való jogviszonyra az igényperben hozott itélet hatálylyal nem bir, s jogaikat egymás ellenében a törvény rendes útján érvényesíthetik.

Ugyancsak «az igényperbeli eljárás egyszerűsítése és gyorsítása szempontjából van megállapítva» az, hogy az igényperben hozott itélet az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyra be-

támasztott, bár ugyanazon tárgyakra vonatkozó igenykeresetének tárgyalása meg nem tagadható». (Semmitőszék 1877. évi 13945. sz.)

folyással nincs; és hogy ehhez képest az igény bizonyítottnak találtatván, az itélet az illető dolgoknak a foglalás aluli felmentésére szorítkozik.[1] Ennek a rendelkezésnek következményeit a 92. és 94. §. magyarázatában érintettük már, és itt még csak azt jegyezzük meg: hogy ha az igénylőt keresetével el is utasítják, ez nem akadályozza azt, hogy a törvény rendes útján tulajdonjogát, vagy ha a lefoglalt ingóságokat már elárverezték, kártérítési követelését a végrehajtást szenvedő ellenében érvényesíthesse; annál kevésbbé, mivel az igényper útján a 95. §-nál fogva a bizonyítékok előállításában is meg lehet szorítva. Valamint megjegyezzük: hogy viszont, ha az igénykereset következtében sikerült is felperesnek az ingóságoknak a foglalás aluli felmentését kieszközölnie, ebből részére a végrehajtást szenvedő ellenében semmiféle jog nem származik, és bármî más jogot csak a törvény rendes útján érvényesíthet.

Egyébiránt a törvény rendelkezéséből, mely szerint az igény bizonyítása esetében az igényelt vagyon a foglalás alul felmentetik, nem következik: mintha az igény alapjául vett jog kérdése (89. §-nál 10. p.) az igényper keretén egészen kivül esnék. Sőt ellenkezőleg: az igényper tárgya az igényelt vagyon iránti jognak — többnyire a tulajdonjognak — de csakis a végrehajtatóval szemben való megállapítása, az ennek folytán bekövetkező felmentés a foglalás alul pedig ama jog megállapításának eredménye, ha az itélet hozatalakor az igényelt dolgok foglalás alatt állottak és árverésen még el nem adták. Ha pedig az árverést már megtartották, akkor ismét egyedül a tulajdonjog megállapításának lehet következménye az, hogy a megállapított igény a vételárra hatálylyal bir; mert ez a hatály abból áll, hogy az igény megállapíttatván, az igényelt tárgyakért befolyt vételárt felperesnek adják ki; a mi csak onnan eredhetett, hogy az igénylő és a végrehajtató között az a kérdés válván vitássá, vajjon a lefoglalt ingóságok az igénylőnek vagy a végrehajtást szenvedőnek képezik-e tulajdonát? a kérdés az igénylő javára dőlt el, és ennek következtében az ingóságokat már most helyettesítő vételár ugyanazt illeti.[2]

Az igényperben eljáró bíróságnak nincs mindig tudomása arról, hogy az itélet hozatalakor a végrehajtási ügy mennyire haladt, az árverés megtörtént-e már vagy sem? és azért nem hibázik, ha az igény megállapítása esetében a törvényhez képest a tárgyakat a foglalás alul felmenti, tekintet nélkül arra, hogy azokat időközben már eladták. Ha az eladás már megtörtént, az itélet alapján beadott végrehajtási kérvényben kell az iránt folyamodni, hogy a bíróság az ité-

[1] Tjav. indokolása.
[2] Hencz A.: Jogt. Közl. 1882. évi 7. sz.

letnek a törvénynél fogva s az igénypertől külön folyó eljárásban megváltozott hatályát elelje érvényre. Oly esetben, a mikor az igénykereset az árverés megtartása *után* indul, (de a mikor a vételár vagy ennek egy része még megvan),[1] a kereseti kérelmet egyenesen a vételár kiadására kell irányítani s ekkor az igényt megállapító itélet is oly értelemben szólhat, hogy a vételár az igénylőt illeti. Ha pedig az igény magukra a lefoglalt dolgokra támasztatván, ezeket az itélet zár alul feloldandóknak rendelte ugyan, de időközben a vételárt is a végrehajtató alperesnek kiadták: az itélet alapján a felvett vételár újabb keresettel követelhető.[2] A 40. §. szerinti visszvégrehajtást azonban az igényperbeli ítélet alapján époly kevéssé lehet elrendelni,[3] mint a zár alul feloldott tárgyakra nézve a végrehajtást; mert az itélet alperesre semmi kötelezettséget sem ró, a minélfogva az a 214. §. szerinti végrehajtásnak nem, hanem csupán a kérdésben forgó dolgok zár aluli feloldásának szolgálhat alapjául.[4]

A §. második bekezdése különben azokra az esetekre vonatkozóan, a melyekről intézkedni kiván, nem eléggé kimerítő; mert az a kérdés mily hatálylyal bir az itéletileg megállapított igény, ha az árverést már megtartották? felmerülhet nem csak akkor, a mikor a bíróság az igénykeresetet halasztó hatálylyal fel nem ruházta, hanem az árverés megtartása *után* indított bármily igénykereset következtében is. (Lásd a 93. §. magyarázatát.) A szabályt tehát általánosabban úgy állíthatjuk fel: hogy az árverés megtartása után *megállapított* igénynek, ha a vételárt még fel nem osztották, a vételárra van hatálya. Ha a vételárt is felosztották már, még mielőtt az igényperben itélet keletkezett volna, az utóbb hozott itélet semmi hatálylyal sem bir, s ennél fogva elég az ily határozatban a perköltség iránti intézkedésre szorítkozni. Ezzel az igénykeresetek indíthatásának véghatárideje is meg van szabva. Összeesik ez a vételár felosztásával; mert mindaddig meg lehet indítani a keresetet, ha a 93. §. második bekezdésének feltételei teljesülnek, a felosztásra halasztó hatálylyal is; a vételár felosztása után beadott igénykereset mint teljesen tárgytalan és olyan, a melynek czélja semmi tekintetben többé el nem érhető, vissza volna utasítandó. — A jogerőre nem emelkedett itéletek hatályáról a következő §. intézkedik.

Az igénykereseti jog anyagi feltételeinek tárgyalása a jelen munka keretén kivül esik.[5]

[1] Lsd a 93. §. magyarázatát.
[2] Curia, 1887. évi 905. sz.
[3] Bpesti kt. 1885. évi 45325. sz.
[4] Bpesti kt. 1887. évi 9210. sz.
[5] Lsd ezekre nézve: Keresztszeghy L. «A végrehajtási igény-

97. §.

Igényperekben az igénylő igazolással nem élhet, s a tárgyalás elhalasztásának csak a felek beleegyezésével, — perujításnak pedig általában nincs helye. Az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen további jogorvoslat nem használható.

Halasztó hatálylyal nem biró igénykereset folytán hozott, habár még nem jogerejű itélet után, a foglalás alól felmentett ingóságokra árverést foganatosítani, vagy a netalán megtartott árverésen bejött még meglévő vételárt felosztani nem lehet. — E végből az itélet egy példánya a kiküldöttnek haladéktalanul kézbesíttetik.

Ismét az igényperbeli eljárás gyorsítása végett úgy a halasztó hatálylyal biró, mint az ezzel nem biró igényperekben a felperes igazolással nem élhet, sem a tárgyalási határnap, sem a felebbezési, sem a felülvizsgálati határidő elmulasztása miatt (S. E. 57., 132., 163., 178., 213. §§.),* a végrehajtató alperes azonban kérhet igazolást. A tárgyalás elhalasztását továbbá csak mindkét peres fél egyetértőleg kérheti; perújításnak pedig általában, tehát sem a felperes, sem az alperes részéről nincs helye. — Tagadhatatlan, hogy ezekben az intézkedésekben a törvény túlságig szigorú. Különösen alig érthető: miért ne élhessen az igénylő igazolással vagy halasztási kérelemmel a végrehajtás folytatására halasztó hatálylyal *nem* biró igényperben? Perújításnak miért ne legyen helye a felperes részéről ugyanilyen, az alperes részéről pedig halasztó hatályú igényperekben? Helyesebb lett volna a halasztó hatályú igénypereket a halasztó hatálylyal nem biró perektől megkülönböztetni (93. §.), és amazokban korlátozni a per végleges eldöntését gátló cselekményeket, ha a felperes részéről származnak. — Az az intézkedés, mely szerint az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen további jogorvoslat nem használható, a S. E 229. §-ának 3. bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemre lévén alkalmazandó, a felebbezési biróság helybenhagyó

perek» és dr. Zachár Gy. «Magánjogi tanulmányok az igényper köréből».

* Az eskütételi határnap elmulasztása miatt sem (budapesti kt. 1. sz. polg. döntvénye), mely kijelentés a S. E. életbeléptetése óta tárgytalan ugyan, de mégis jellemző a 97. §. szabályainak szigorú volt ára.

itélete ellen felülvizsgálatnak nincs helye,* a mi által az igényperek e tekintetben a S. E. 181—183. § aiban említett perekkel egy kathegóriába vannak helyezve. Megjegyzendő: hogy a jelen szakaszban csupán általánosan «az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itéletről» van ugyan szó, a mi azonban kiterjesztést igényel arra az esetre, a mikor a másodbiróság az elsőbiróság itéletét csak részben hagyta helyben. A helybenhagyott rész ellenében további felebbezésnek szintén nincs helye. Önként értetik, hogy oly igényperben, a melyben a járásbiróság itélete ellen a felebbezés a S. E. 126. §-ánál fogva ki van zárva és a 180. §. *b)* pontja szerint csak felülvizsgálatnak van helye, a törvényszék mint felülvizsgálati biróság határozata további jogorvoslattal meg nem támadható, akkor sem, ha a járásbiróság itéletét helyben nem hagyta.

Minthogy az igénykereset halasztó hatálya szigorú feltételekhez van kötve, és hozzá még a felfüggesztési kérelmet megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak sincs helye (93. §.): a törvény szigorát az igénylőre nézve némileg enyhíteni van hivatva a §. második bekezdésében foglalt az az intézkedés, mely szerint az ingóságokat a foglalás alul felmentő, habár még nem jogerejű — akár járásbirósági, akár törvényszéki — itélet ugyanavval a hatálylyal bir, mint oly végzés, a mely az igénykeresetet a végrehajtás további folyamára halasztó hatályunak kijelenti. Az igényperben hozott itéletnek meg van az a hatálya, habár a biróság az itéletet a felebbezésre való tekintet nélkül végrehajthatónak ki nem jelentette, a mint a S. E. 117. §-ának texativ felsorolása mellett ilyennek ki sem jelentheti. Hogy az árverés megtartása után az itéletnek már csak a vételárra van hatálya, ez a 96. §. következménye. Az a szabály, hogy az itélet egy példánya a kiküldöttnek kézbesítendő, megfelel a 93. §. utolsó bekezdésének. (Lásd erre nézve és más tekintetben is e §. magyarázatát.)

98. §.

Ha a foglaláskor a fenforgó körülményekből azt lehetett a végrehajtatónak jóhiszeműleg vélelmezni, hogy a lefoglalt tárgyak a végrehajtást szenvedő tulajdonai: a perköltségek kölcsönösen megszüntetendők, ha az igény megállapíttatnék is.

* A felebbezési biróság helybenhagyó itéletének a felebbviteli eljárás költségeire vonatkozó rendelkezése ellen sem. (Győri kt. határozattárába felv. 27. polg. hat. — Igazs. közl. 443. l.)

A Ptrs 469. §-ából átvett oly szabály, a mely ugyane törvény 251. §-ának általánosabb rendelkezéséből is levonható. A mikor a végrehajtás foganatosítása hivatalból történt (20. §.), a költségek kölcsönös megszüntetése szükségképen bekövetkezik, mivel az igénykeresetet szükségét nem a végrehajtató cselekménye idézte elő.*

99. §.

Azok, a kik a végrehajtás folyamára halasztó hatállyal biró igénykeresetet indítanak, ha az igény nyilván alaptalannak találtatik; a perköltségekben való elmarasztaláson felül 500 forintig terjedhető pénzbirsággal büntettetnek.

A 31. §. utolsó bekezdéséhez teljesen hasonló intézkedés, a végrehajtási eljárás folyamának megakasztására számított igényperektől való elrettentésre, és ha mégis indítják, az ebbeli eljárás megtorlására. A Ptrs 470. §-a szerint a pénzbirság az alaptalanul igényt támasztó ellen bármely igényperben volt kiszabható; az új törvény szerint azonban azok az igényperek, a melyek a végrehajtás folytatását és befejezését nem gátolják, szorosan meg lévén különböztetve azoktól, a melyek a végrehajtás további folyamára halasztó hatállyal birnak (93. §.), a pénzbirsággal való fenyegetés csakis az utóbbiakra nézve vált szükségessé. A pénzbirságra kötelező végzés végrehajtására nézve lásd az 1. §. *c)* pontját.

100. §.

A 92—99. §§. intézkedései megfelelően alkalmazandók azon igényperekre nézve is, melyek adó- s közigazgatási ügyekben vagy más, nem a jelen törvény szerint foganatosított végrehajtás folytán lefoglalt ingóságokra támasztatnak.

Ezen igényperek azon járásbiróság előtt indítandók, melynek területén a végrehajtás foganatosíttatott.

Az 1883 XLIV. t.-cz. 61. §-a értelmében adók, illetékek és az egyenes adók módjára beszedendő kincstári követelések iránti végre-

* Bpesti kt. 1885. évi 38506. sz.

hajtásnak közigazgatási úton való foganatosításánál igénymentes ingó vagyon nem létében az idegen tulajdonnak állított vagy vélelmezett tárgyak is lefoglalandók; de a zálogolási jegyzőkönyvben megnevezendő az, a ki azokra nézve tulajdoni igényt támaszt; és ez, valamint hirdetményileg a netaláni más igénylők felhivandók arra, hogy 15 nap alatt igénykeresetök felzetével mutassák ki, hogy igénykeresetöket az illetékes bíróságnál megindították. Ez a bíróság az, a mely a jelen törvény 18. §-a szerint a kérdéses ingóságokra a *birói* végrehajtás foganatosítására illetékes, tehát az a járásbíróság, a melynek területén a végrehajtást foganatosították (47. §.), és a mely a 92. §. értelmében a birói végrehajtásból fejlődő igényper elbirálására hivatva volna. A végrehajtató kincstár képviseletében a kir. pénzügyigazgató idézendő. Ilyen igénykeresetnek helye van a közigazgatási hatóság által visszvégrehajtás útján zár alá vett ingóságok tekintetében is.[1]

A 92—99. §§. intézkedéseinek «megfelelő» alkalmazásából következik még: hogy az iránt, vajjon az ilyen igénykereset a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal bir-e vagy sem, a bíróság egyáltalában nem határoz, miután az árverés elrendelése, tehát az igénykereset halasztó hatályának elbirálása is az illető közigazgatási közeg hatáskörébe tartozik; hogy ennélfogva a 95. §. alkalmazásának vagy mellőzésének szempontjából azt, vajjon a kereset halasztó hatálylyal fel van-e ruházva vagy sem, a tárgyalás alkalmával a bíróságnak a felek kötelesek bejelenteni és igazolani; és hogy a halasztó hatálylyal nem biró igényperben hozott és az igényt megállapító itéletet az igénylő által bejelentett végrehajtói közegnek kézbesíteni kell (1883 XLIV. t.-cz. 52. §.).

Az adó- és közigazgatási ügyekben, vagy oly ingóságokra, a melyeket nem a végrehajtási törvény szerint foganatosított más végrehajtás következtében foglaltak le, Budapest balparti területén támasztott igényperek a budapesti V. ker. járásbíróság előtt indítandók.[2] A kisebb polg. peres ügyekben (a mennyiben ilyenek a S. E. 224. §-a szerint még vannak) hozott határozatok végrehajtásából fejlődő igénybejelentések elintézését az 1877 XXII. t.-cz. 71. §-a szabályozza. Ennek intézkedését nem változtatta meg a végrehajtási törvény, a jelen szakasz csak oly igénykeresetekre lévén alkalmazandó, a melyek a községi bíróság által hozott határozat után támaszthatók a járásbíróság előtt, az 1877 XXII. t.-cz. 71. §. 3. és 4. bekezdése értelmében.[3] — Lásd még az 1. §. *h)* pontjának magyarázatát.

[1] Curia: 1888. évi 8210. sz.
[2] Curia: 1882. évi 891. sz.
[3] Curia: 1882. évi 8227. sz.

101. §.

A végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte után, ha igénykereset nem adatott be, az összes lefoglalt ingóságokra, ha pedig azoknak egy részére vonatkozó igénykereset adatott be, az igenykereset tárgyát nem képező lefoglalt ingóságokra, a további végrehajtási lépések megteendők.

Készpénzbeli követelés behajtására irányzott végrehajtási eljárásban ingóságok lefoglalása által megszereztetvén a birói zálogjog, mint a végrehajtás második foka azok a lépések következnek, a melyek a zálog értékesítésére s ez által a végrehajtató követelésének kifizetésére vezetnek. Ezeket szabályozzák a 101—134. §§.

«A további végrehajtási lépések» állanak: 1. ingó tárgyak lefoglalása esetében az árverési hirdetmény kibocsátásából (102. §.); 2. tőzsdei árfolyammal biró értékpapirok lefoglalása esetében ezeknek a papiroknak tőzsdei alkusz közvetítésével vagy pénzintézet útján való eladásából (121. §.); 3. pénzbeli magánkövetelés lefoglalása esetében a követelésnek a végrehajtatóra való átruházásából (123. §.); 4. a követelés behajtása iránti intézkedés megtételéből (124. §.), vagy 5. a követelés elárverezéséből, illetőleg más módon való értékesítéséből (129. §.); 6. életjáradék átruházásából vagy 7. behajtása iránti intézkedésből (130. §.); 8. ingatlanra vonatkozólag élők közötti jogügylet által szerzett jog lefoglalása esetében a végrehajtató feljogosításából a lefoglalt jog érvényesítésére (132. §.); 9. közpénztárból vagy letétből felvehető követelés utalványozásából (133. §.).

Mindezekre a lépésekre a 101. §. szerint a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte után kerül a sor; a 4., 7. és 9. pontok eseteiben azonban kivételesen megtehetők már a foglalási eljárás jogerőre emelkedése után. (Lásd a 124., 130. és 133. §§-at és ezek magyarázatát.) A halasztó hatályu igénykereset indításának határideje a 93. §-ban nincs ugyan szorosan megszabva, mert ha az igénylő keresetének jogosultságát valószinüvé teszi és biztosítékot tesz le, keresetét tekintet nélkül a beadás időpontjára, halasztó hatálylyal fel lehet ruházni. A 101. §-ban említett határidő alatt azonban egyedül az érthető, a melyen belül ha az igénykeresetet beadják, a további folyamára halasztó hatálylyal feltétlenül bir. Szóval a 101. és a 93. §. combinatiójának

alapján a további végrehajtási lepéseket meg kell tenni, ha az igénybejelentő felhivás keltétől számított 15 nap alatt igénykeresetet egyáltalában nem, vagy némely lefoglalt ingóságokra nézve nem adtak be. Ha ennek a 15 napnak eltelte után adtak be igénykeresetet és a bíróság ezt a 93. §. második bekezdése alapján halasztó hatálylyal felruházza: a végrehajtás abban a stádiumban marad, a melyben a végzés hozatalakor, illetve ennek a kiküldött részére történt kézbesítésekor volt; tehát az árverést, ha már ki is tűzték, nem foganatosítják; ha pedig már megtartották, vagy a lefoglalt követelést már behajtották, a befolyt pénzt a végrehajtónak ki nem adják (96. §.).

A «további végrehajtási lépések megtételét» egyébiránt nem kell összezavarni a 27. és 91. §. intézkedésével, mely szerint az iratok a további eljárás eszközlése végett a kiküldöttnek visszaadatnak; mert ezt a visszaadást, ha t i. arra szükség van (a fentebbi 1., 2., 5. pontok eseteiben), mindig az eljáró bíróság teljesíti, még pedig teljesíti, vagy legalább teljesítheti az előterjesztés beadására szolgáló 8 napi határidő eltelte után, tehát előbb is, mintsem a 101. §-ban megszabott határdő bekövetkeznék (lásd a 91. §. magyarázatát); ellenben a további végrehajtási lépéseket megteszi részint az eljáró bíróság (a fennebbi 3., 4., 6—9. pontok eseteiben), részint a kiküldött (a többi esetekben); megteszi pedig nem előbb, mint az igénybejelentési felhivás keltétől számított 15 nap eltelte után; kivéve — mint fennebb említettük — a 4., 7. és 9. pontok alatti, és a 89. § utolsó bekezdésében felsorolt eseteket, mely utóbbiakban halasztó hatálylyal biró igénykeresetnek helye nem lévén, a további végrehajtási intézkedések már a végrehajtás foganatosításától számított 8 nap, tehát az előterjesztés beadására kiszabott határidő után megtehetők.

Különben azt, hogy a felhivás keltétől számított 15 nap mulva a további végrehajtási lépéseket meg kell tenni, kétféle megszorítással kell érteni. Az első az, hogy meg kell tenni a lépéseket, ha a foglalási eljárást előterjesztéssel meg nem támadták, a mely a 36. §. értelmében a legközelebb következő végrehajtási lépést elhalasztja (a mint elhalasztja a fennebbi 3., 6. és 8. pontok eseteiben, el nem halasztja pedig a többi esetekben); vagy ha az előterjesztés már érdemi elintézést nyert oly értelemben, hogy annak hely nem adatott, és az ebbeli végzés vagy jogerőre emelkedett, vagy az az ellen beadott felfolyamodás a 37. §-hoz képest a következő végrehajtási lépést nem gátolja (ismét a fennebbi 3., 6. és 8. pontok eseteiben). — V. ö. a 89. §. magyarázatának 8. pontját.

A második megszorítás az, hogy a további végrehajtási lépések nem mindig *megteendők* hivatalból, hanem adott esetekben csak *megtehetők* a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő jelentkezésére

vagy kérelmére. Mikor van helye az egyiknek és mikor a másiknak, a 102., 121., 123., 124., 129., 130., 132. és 133. §§. határozzák meg.

102. §.

A lefoglalt ingóságok rendszerint birói árverés útján adatnak el.

Az árverés határnapját a kiküldött hivatalból foganatosítandó végrehajtások esetében jelentkezés nélkül, ellenesetben pedig a végrehajtatónak vagy végrehajtást szenvedőnek szóbeli vagy irásbeli jelentkezésére tűzi ki, és erről hirdetményt bocsát ki.

A hirdetményben a végrehajtató és végrehajtást szenvedő neve, a végrehajtást és a kiküldetést rendelő végzés, a követelés összege, az árverés helye, napja és órája, az árverezendő ingóságok általános megjelölése es becsértéke teendő ki. Nagyobb értékü és rendkívüli minőségü tárgyak a hirdetményben külön felemlítendők.

A hirdetmény a bíróságnál kifüggesztetik, szokásos kihirdetés és kifüggesztés végett azon község elöljáróságának, a hol az árverés foganatosítandó, megküldetik, a végrehajtatónak, a végrehajtást szenvedőnek és ha több foglaltató van, mindeniknek, a 72. §. esetében pedig a bérbeadónak kézbesíttetik.

Ha az árverezendő ingóságok becsértéke 300 forintot meghalad, az árverési hirdetmény valamelyik helyi lapba, ilyennek nem létében a legközelebbi helyen megjelenő lapba, ha pedig a becsérték 2000 forintot meghalad, a hivatalos lapba egyszer beiktatandó. Budapesten a hivatalos lapban tétetik közzé az árverés akkor is, ha a becsérték 300 forinton felül van, de 2000 forintot meg nem halad.

Tekintet nélkül az elárverezendő ingóságok becsértékére, mindenik érdekelt félnek jogában áll saját költségére az árverési hirdetménynek az általa kijelölendő lapok útján, esetleg többszörös kihirdetését is eszközölni. E végből a kiküldött a jelentkező érdekelt félnek az árverési hirdetmény egy példányát kiadni köteles. Az

ilyen hirdetménynek késedelmes vagy hibás közzététele az árverés hatályára befolyással nincs.

A 102—110. §§-ban a lefoglalt ingóságok elárverezése, az árverés czéljára teendő előleges intézkedések, és magának az árverésnek módja nyernek a Ptrs 402—409. §§-aitól lényegileg kevésben eltérő, de kimerítőbb szabályozást. A 102. §. tüzetesen megfelel a Ptrs 402. §-nak.

A mikor a 102. §. a lefoglalt ingóságokat «rendszerint» mondja árverés útján eladandóknak, akkor az «ingóságok» alatt — úgy mint a 47—134. §§-ban sok helyütt — nem csak a dolgokat, hanem a lefoglalt követeléseket és jogokat is érti; mert csak ez utóbbiaknál ismer a törvény az árverésen kivüli más értékesítési módot, míg a tulajdonképeni ingóságokat, az ingó dolgokat, a melyekről a 102—110. §§-ban kizárólag van szó, nem rendszerint, de kivétel nélkül birói árverés útján adják el. Ez ki nem zárja ugyan, hogy valamennyi érdekelt fél beleegyeztével a lefoglalt ingóságokat más módon, kéz alatti eladás útján lehessen értékesíteni; de ez a kielégítés e módja nem a törvényen, hanem csak a felek szerződésszerű megállapodásán alapulna, és azért a törvényben szabályozva sincs.

Miután az eljáró bíróság az iratokat a kiküldötteknek visszaadta (91. §.), és miután az igénybejelentési felhivás keltétől számított 15 nap is lejárt (101. §.), de tekintet nélkül arra, hogy a foglalási eljárás ellen előterjesztést adtak be (36. §.): a kiküldött kitüzi az árverés határnapját és erről hirdetményt bocsát ki. Ez azonban hivatalból csak akkor történik, ha a végrehajtást elrendelő végzés a végrehajtást hivatalból foganatosítandónak mondotta ki. A 20. §. általános szabálya szerint a kiküldött a hivatalból teljesítendő végrehajtást sem foganatosítja, ha a végrehajtató a végrehajtástól való elállást vagy annak felfüggesztését bejelenti. Az árverés foganatosítását azonban a 120. §. szerint nemcsak a végrehajtató, hanem a végrehajtást szenvedő is szorgalmazhatja, mivel ez utóbbinak is érdekében állhat, hogy a nála lefoglalt dolgokat mielőbb értékesítsék. (V. ö. a 144. §. utolsó bekezdésének hasonirányú intézkedését.) Ez okból hivatalból foganatosítandó végrehajtásnál a kiküldött az árverési hirdetményt kibocsátani köteles még abban az esetben is, a mikor a végrehajtató elállását bejelenti; és a hirdetmény kibocsátásának mellőzésével az iratokat az eljáró bírósághoz csak akkor terjesztheti vissza, ha a végretató és a végrehajtást szenvedő az árveréstől való elállást egyetértőleg bejelentették. Hasonlóan kell eljárnia felfüggesztés bejelentésének esetében. Az a körülmény, hogy a 20. §. értelmében az árverés költségeit nem előlegezték, az árverési hirdetmény kibocsátását nem, és legfeljebb az árverés megtartását akadályozhatja. (105. §.)

Nem hivatalból foganatosítandó végrehajtás esetében a kiküldött vagy a végrehajtatónak, (ha többen vannak, ezek közül bármelyiknek), vagy a végrehajtást szenvedőnek jelentkezését köteles bevárni az árverési hirdetmény kibocsátása előtt (lásd erre nézve a 20. §. magyarázatát); és ha 3 hónapon át ily jelentkezés nem történt, a végrehajtási iratokat jelentés mellett a bíróságnak bemutatja (23. §.).

Ha ugyanazokra az ingókra egyidejű foglalást, vagy foglalást és felülfoglalást részint hivatalból, részint a végrehajtató közbejötte mellett, vagy csak az utóbbi módon intéztek: abban az árverési hirdetményben, a melyet a kiküldött valamelyik végrehajtató jelentkezésére kibocsát, végrehajtatóknak mindazokat meg kell nevezni, a kiknek javára az árverési hirdetmény kibocsátásának napjáig foglalás történt (120. §.).

Az árverési hirdetmény tartalmára nézve megjegyzendő: hogy abban a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő nevein kivül minden esetre ki kell tenni a végrehajtást rendelő végzésnek, és ha a végrehajtást megkeresés következtében foganatosították a kiküldést rendelő végzésnek keltét és számát; hogy az árverés helyéül — habár ez iránt a törvény tüzetesen nem intézkedik, a dolog természetéhez képest — a község, nagyobb városokban az utcza, házszám és városrész kitétele mellett (26. §. *b)* pont) rendszerint az a helyiség jelölendő meg, hol a lefoglalt ingóságok az összeirás után maradtak, vagy a hová azokat a kiküldött elszállíttatta (76. §.); és hogy elég a hirdetményben a követelés, esetleg a követelések tőkeösszegének kitétele (a 147. §. *b)* pontjának hasonlatosságára). Az árverés kivételesen más mint a hirdetményben megjelölt helyen is tartható meg; miről a 105. § nál lesz szó. — A hirdetményben csak nagyobb értékű és oly rendkivüli minőségű dolgokat szükséges felemlíteni, a melyek tekintetében a 109. §. szerint külön árverési feltételeket is lehet megállapítani.

Az árverési hirdetményt a bíróságnál nyilt helyen (hirdetési táblán) kell kifüggeszteni, a hirdetményi határidő elteltével ismét le kell venni, a hirdetményre a felfüggesztés és levétel napját feljegyezni és a levett hirdetményt az illető iratokhoz csatolni. Mindezekre a bírósági kiadó ügyel.[1] — Kétségtelen, hogy az árverési hirdetmény a foglaltató helyett a végrehajtás foganatosításánál közbenjárt képviselőnek is helyesen kézbesíthető. — A §-ban megjelölt személyeken kivül az árverési hirdetményt kézbesíteni kell még az illető adófelügyelőnek[2] — most a kir. pénzügyi igazgatóságnak; és valahányszor gyógyszertár szerelvényének és készleteinek elárverezéséről van szó, az illető tör-

[1] Ü. Sz. 229. §.
[2] 1881 évi 3274. sz. igazságügym. rend. 17. §.

vényhatóság élén álló alispánnak vagy polgármesternek.[1] A «szokásos» kihirdetés faluhelyen többnyire dobszóval történik.

Az árverésnek a hivatalos lapban való hirdetése, kivált kisebb becsértékű ingóságoknál nem alkalmas arra, hogy a vevők versenyét előmozdítsa, holott a heti lapokban való hirdetéstől e tekintetben inkább lehet eredményt várni. Ezért a törvény a hirlapok útján, és még inkább a hivatalos lapban való hirdetést kevés esetre szorította.[2] Miután a végett, hogy az árverés törvényszerűen foganatosíttassék, az árverési hirdetmény kellő közzétételéről első sorban a végrehajtatónak áll érdekében gondoskodni; és miután a hirdetés költségeit ő tartozik előlegezni: őt illetné a jog is, több helyi lap közül választani azt, a melybe az árverési hirdetményt beiktassák; az Ü. Sz. 229. §-ának értelme szerint azonban a választás joga az eljáró bíróságé. (Lásd a 152. §-t.) — Ha a hirdetményt a hivatalos lapban teszik közzé, ugyanannak még helyi lapban való közzététele természetesen nem szükséges.

Valamint az a körüli intézkedések, hogy az árverési hirdetmény kifüggesztessék, és a kiknek szükséges, kézbesíttessék, úgy a hirdetménynek ahhoz a laphoz menesztése, a melyben szükségképen kihirdetendő, a kiküldött kötelessége; és az ebből s a beiktatásból felmerülő költségek az előnyösen kielégítendő költségek közé tartoznak (119. §.). Ha az érdeklettek az árverés terjedtebb kihirdetését czélszerűnek tartják, a 102. §. utolsó bekezdése módot ad nekik, hogy az árverést az általok kijelölendő lapok utján, vagy abban a lapban, a melyben különben is közzététetik, többszöri beiktatás által hirdettessék. De ebben az esetben a hirdetmény beiktatása iránt már maga az illető fél intézkedik, és az ezen hirdetés körül felmerült költség az árverésen befolyó összegre sem mint előnyös tétel, sem egyéb helyen nem sorozható.

Arra nézve, hogy hány nappal az árverés megtartása előtt kell, hogy az árverési hirdetmény — ha szükséges — hirlapilag közzé legyen téve, a törvény nem intézkedik; és csupán abból a rendelkezéséből, hogy az *önkéntes* hirdetés késedelmes vagy hibás közzététele az árverés hatályára befolyással nincs, lehet a contrario következtetni: hogy a *szükségszerű* hirdetmény késedelmes vagy hibás beiktatása az árverési eljárás megsemmisítését vonhatja maga után (110. §.). Ebből továbbá az is következnék, hogy a hirdetmény késedelmes kézbesítése és az illető községben való kihirdetésének és kifüggesztés-

[1] 1877. évi 15733. sz. igazságügym. rend.

[2] Eltérőleg a Ptrs 464. §-ától és a törvényjavaslat 394. §-tól. Lásd az igazságügyi bizottság jelentését.

sének elmulasztása szintén okul szolgálhat az árverés megsemmisítésére. Azt az időt pedig, a melynek a hirdetmény kézbesítése s az árverés határnapja közé kell esnie, hogy az árverést törvényszerüen megtartottnak lehessen kijelenteni, a 103. §-ban megszabott határidők és a körülmények figyelembe vétele alapján kell meghatározni. (Lásd a 179. §. *a)* pontjának, a hirdetés módjára nézve pedig a 152. §. hasonirányú intézkedéseit.)

A kiküldött kibocsátotta árverési hirdetmény ellen a 34. §. szerint előterjesztésnek van helye, a mely a 36 §. szerint az árverés foganatosítására halasztó hatálylyal bir. Miután pedig a 35. §. szerint az előterjesztés a hirdetmény kézbesítésétől számított 8 nap alatt adható be, ebből egyrészt következik: hogy a hirdetmény kézbesítését haladék nélkül kell foganatosítani; és másrészt, hogy a 103. §. figyelemben tartása mellett az árverést oly határnapra kell kitüzni, a melyen a hirdetménynek valamennyi érdekelt fél részére történt kézbesítésétől számítva 8 nap már elmult.

Ha az árverési hirdetmény ellen előterjesztéssel éltek, de ezt a bíróság az árverés határnapjáig elutasítóan már elintézte, az ebbeli végzés ellen beadott vagy még beadható felfolyamodás daczára a 37. §. értelmében az árverést meg lehet tartani.*

103. §.

Az árverési határidő, ha a becsérték 2000 frtot meg nem halad, 8 napnál rövidebb s 15 napnál hosszabb, ellenesetben 15 napnál rövidebb s 30 napnál hosszabb nem lehet. Ezen határidő a hirdetménynek a bíróságnál való kifüggesztését követő naptól számíttatik.

Itt a törvény egészben átvette a Ptrs 403. §-ának intézkedését; kibővítve már a volt semmitőszék által megállapított azzal a szabállyal, hogy az árverési határidőket, úgy mint a 437. §-ban kifejezetten rendelve volt, a hirdetménynek a bíróságnál történt kifüggesztésétől kell számítani.

Habár pedig a törvény határozottan megszabja az árverési határidő legrövidebb és leghosszabb tartamát, az ebbeli szabályok szigoru alkalmazása a gyakorlatban akadályokba ütközik és gyakran lehetetlen. Annyi bizonyos, hogy a 102. §. mellett felhozott okokból az árverési határ-

* V. ö. német ptrs 814. §., osztr. végr. t. 272. §-át.

idő 8 napnál rövidebbb semmi körülmények közt sem lehet, még akkor sem, ha az árverési hirdetmény valamennyi érdekelt félnek ugyanazon a napon kézbesíthető, a melyen annak kifüggesztése a bíróságnál történik. De kérdéses már ez, vajjon fenmarad-e minden érdekelt fél részére a hirdetmény kézbesítésétől az árverés határnapjáig az előterjesztés beadására 8 napi határidő abban az esetben, a mikor az árverésre a törvény esetleg maximalis 15 napi határidőt tűz ki; fenmarad-e különösen, a mikor a végrehajtást szenvendő, vagy ha a végrehajtást hivatalból foganatosították, a végrehajtató távol, talán külföldön lakik. A törvénynek az árverési határidők leghosszabb tartamára vonatkozó rendeletei tehát, mint úgynevezett rendszabályok minden határozottságuk daczára a gyakorlatban inkább csak tájékoztatóul fognak szolgálhatni. Az árverési határidő túlhosszúra történt kitüzése miatti előterjesztésnek különben is csak abban a legritkábban előforduló esetben lehet gyakorlati czélja, a mikor a kitűzött határidő oly hosszú, hogy az ebbeli hirdetmény megsemmisítése s ennek következtében újabb törvényszerű hirdetmény kibocsátása után az árverést még mindig hamarabb lehet megtartani, mint az első hirdetmény értelmében. Ellenben túlságosan rövid árverési határidő mellett könnyen megeshet, hogy a bíróság az árverési hirdetményt előterjesztés következtében — a határidőn kivül fekvő okokból — már az árverés megtartása után semmisíti meg; a miből azután a bonyodalmak és vitás kérdések egész sorozata származhat. Czélszerű tehát az árverési határidők kitűzésénél mindig inkább a törvény által megszabott maximumhoz, mint a minimumhoz közeledni.*

Az 1888. évi 1605. számú igazságügym. rend. szerint «az árverési határnapot a 103. §. korlátai között, azonban oly módon kell kitűzni, hogy a hirdetmény kézbesítésétől számítva az előterjesztés beadására szolgáló 8 nap eltelte és az árverés foganatosítására kitűzött határnap között annyi idő essék közbe, a mennyi az árverési hirdetmény jogerőre emelkedésének (a rend. 4. pontjában előírt módon való) megállapítására szükséges.

104. §.

Ha a lefoglalt ingóságok nagy értékcsökkenés, vagy az értékkel arányban nem álló költségek nélkül el nem tarthatók: a halasztó hatálylyal biró igénykereset beadási

* V. ö. német ptrs 816. §., osztr. végr. t. 273. §-át.

határidejének eltelte előtt, vagy ha ilyen kereset már beadatott, ennek eldöntése előtt, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság bármelyik érdekelt fél kérelmére, az árverés foganatosítását elrendelheti.

A kérelem felett a bíróság a feleknek, az ismert igénylőknek és ha ezen érdekletteknek rövid határnapra való megidéztetése akadályba ütköznék, a részükre kinevezendő ügygondnoknak, és szükség esetében szakértőknek meghallgatása után határoz. Az árverést elrendelő végzés ellen felfolyamodás nem használható; ha azonban a marasztalt fél vagy az igénylők részéről a becsérték készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban (42. §.) letétetik, vagy a felek között való megállapodás szerint másként biztosíttatik: a lefoglalt tárgyak, a megrendelt árverés foganatosításának mellőzésével, a zár alól fölmentetnek.

Az árverés elrendelése esetében az árverési határnapot 8 napnál nem hosszabb időre a bíróság tűzi ki. Hirlapi hirdetés — tekintet nélkül az elárverezendő ingóságok becsértékére — csak az érdeklettek által saját költségökre eszközölhető.

Az árverésen befolyt összeg, a halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő elteltéig, vagy ha ilyen kereset már megindíttatott, annak jogerejü eldöntéséig birói letétbe helyeztetik.

Itt az árverés egy kivételes neme nyer tüzetes szabályozást, a mely a Ptrs 343. §-a szerint csak biztosítás esetében volt megengedve, míg 403. §-a arról az eshetőségről, hogy a lefoglalt ingóságok el nem tarthatók, az által gondoskodott, hogy ilyenkor az árverési határidőt a rendesnél rövidebbre is lehetett szabni.

A nagy értékcsökkenés vagy aránytalan költség nélkül el nem tartható ingóságoknak ebben a §-ban szabályozott, *előlegesnek* nevezhető elárverezését kérheti a végrehajtató, a végrehajtást szenvedő és ha az igénykeresetet már beadta, az igénylő. Ennek megtörténte előtt ez utóbbi, habár igényét a végrehajtás foganatosításakor bejelentette, érdekeltnek nem tekinthető. Kérni lehet pedig az előleges árverést az igénybejelentő felhívás keltétől számított 15 napon belül, a mikor bizonytalan még, hogy nem fognak-e igénykeresetet beadni, a mely a végrehajtás további folyamára, tehát a rendszerinti árverés megtar-

tartására halasztó hatálylyal bir (93., 101. §§.); és kérni lehet, ha ily hatályú keresetet akár a 15 napon belül, akár a 93. §. második bekezdéséhez képest csakugyan beadtak. Ha az igénybejelentő felhivás kelte után 15 nap alatt igénykeresetet be nem adtak, a 101. és 102. §. értelmében a rendszerinti árverési hirdetmény ki lévén bocsátható, az előleges árverés kérelmezésének nincs helye; de feléled ismét ez a jog, ha a 102. §. szerint az árverési hirdetmény kibocsátása megtörtént ugyan, utóbb azonban a 93. §. második bekezdésének alapján a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal biró igénykeresetet adtak be, s e miatt az árverés a kitűzött határidőben meg nem tartható.

A végrehajtást elrendelő végzés ellen beadott *felfolyamodás*, a mely a 37. §. szerint az ingóságok rendszerinti árverésére halasztó hatálylyal bir, az előleges árverés elrendelését nem akadályozhatja; mert ezt az árverést az a fenyegető veszély teszi szükségessé, hogy a halasztó hatálylyal biró igénykereset eldöntéséig, és ennek következtében a rendszerinti árverés megtartásáig lefolyó hosszabb idő alatt a lefoglalt tárgyak értéke a körülmények behatása alatt, vagy a felmerülő költségek szükséges levonása után az érdeklett személyek mindegyikének kárára csökken; és ez a veszély még fokozottabb mértékben van meg, a mikor a beadott vagy még beadható igénykereset mellett a végrehajtást rendelő végzés ellen felfolyamodással *éltek;* mert ha a végrehajtást rendelő véngzés elle a végrehajtást szenvedő felfolyamodással élt, *ugyanettől* a féltől kétségkívül meg nem tagadható az a jog, hogy előleges árverést a saját jogorvoslatával összekötött halasztó hatály ellenére kérhessen; és miután a törvény bizonyos esetek megkülönböztetett felsorolása nélkül az előleges árverés kérelmezését valamennyi érdekelt félnek egyaránt engedi meg, ugyanazt a jogot a *végrehajtótól* és az *igénylőtől* sem lehet megtagadni. Ha pedig a végrehajtás foganatosítása ellen *előterjesztést* adtak be, és másrészt valamely érdekelt fél előleges árverést kér, az eljáró bíróság a törvény alapján igen nehezen megoldható annak a kérdésnek, vajjon az előterjesztés az előleges árverést gátolja-e? legjobban úgy veszi elejét, ha az előterjesztést érdemileg az előleges árverés iránti kérvénynél *előbb* vagy legalább ezzel egyidejűleg és az utóbbit amannak eredményéhez képest intézi el. Ha ilyképen az előterjesztésnek helyt nem adott, az ebbeli végzés ellen használt felfolyamodás sem gátolja az árverés megtartását (37. §.); ha pedig az előterjesztés következtében a foglalást megsemmisítette, az előleges árverés el nem rendelhető és a megsemmisítő végzés elleni felfolyamodás ezen mit sem változtathat (38. §.). — A §. csak «lefoglalt» ingóságok előleges elárverezéséről szól, előzetes foglalás nélkül tehát pl. azért, mert

valamely ingóság vételének meg vagy meg nem történte iránt per folyik, előleges árverésnek nincs helye.*

Ismert igénylőknek, a kiket a bíróság a kérelem fölött meghallgat, azokat kell tekinteni, a kik igénykeresetüket vagy már beadták, vagy a kik mint igénylők, a foglalási jegyzőkönyvben fel vannak tüntetve (47. §.). A meghallgatás módjára nézve lásd a 35. §. magyarázatát.

Az árverést elrendelő végzés ellen felfolyamodásnak egyáltalában nincs helye; mert ez a 37. §. értelméaen az árverés foganatosítását nem gátolná, s ennélfogva különben is tárgytalan volna. A végett azonban, hogy a tán alapos tulajdoni igénynyel biró harmadik személy jogai megóva legyenek, a törvény ennek és a végrehajtást szenvedőnek megengedi, hogy a becsérték letétele vagy biztosítása mellett az árverés mellőzését és a lefoglalt tárgyaknak a zár aluli felmentését kieszközölhessék.

A törvénynek ez az intézkedése több megjegyzést igényel, a melyeknek megtételénél előbb csak azt az esetet tartjuk szem előtt, hogy a becsérték letételére az igénylő vállalkozik.

1. Az elrendelt előleges árverés mellőzése végett le kell tenni vagy máskép biztosítani kell a kérdésben forgó tárgyak becsértékét, eltérően a 78. és 93. §. intézkedéseitől, tekintet nélkül arra, hogy a végrehajtató követelésének és járulékainak összege a becsértéknél nagyobb vagy kisebb. A törvény eme rendelete kiegyenlíthetetlen ellentmondásban áll a 93. §. azon szabályával, mely szerint oly czélból, hogy az igénybejelentő, a felhívás keltétől számítva 15 nap után beadott igénykereset a végrehajtás további folyamára halasztó hatállyal birjon, az igénylőnek a becsérték és a végrehajtató követelése közötti különbség esetén biztosítékul mindig a nagyobb összeget kell letennie. (Lsd a 93. §. magyarázatát.) Itt is úgy, mint a 93. §. esetében, az igénylő szemben áll a végrehajtatóval és a végrehajtást szenvedővel. Az előleges árverést ezeknek egyike vagy másika kérhette; és az elrendelt árverés megakadályozása által itt is mind az egyik, mind a másik megkárosítható; és ennélfogva itt is mindegyik méltán megkívánhatná, hogy az igénylő oly összeg erejéig biztosítsa őt, a melynek erejéig a végrehajtásnál érdekelve van. A végrehajtató tehát kívánhatná, hogy az igénylő oly összeget tegyen le vagy biztosítson, a mely az ő követelésével és járulékaival felér; annál inkább, mivel a 104. §. esetében a lefoglalt ingóságokat a zár alul egészen felmentik és azok a végrehajtató záloga lenni egészen megszünnek, holott

* Bpesti kt. 1884, évi 52792. sz. Máskor a §. szabályait joghasonlatosságból ily esetre is alkalmazta. Alaposan megtámadta ezt Sántha E.: Jogt. Közl. 1888. évi 36. sz.

a 93. §. esetében az igényelt tárgyak a biztosíték letételének daczára birói zár alatt maradnak. A leteendő összeget ennélfogva a 104. §-ban hasonló módon kellett volna meghatározni, mint a 93. §-ban, vagy pedig — a mit szintén lehetne indokolni — a 93. §-ban is feltétlenül csak a becsérték összegét kellett volna biztosítékul kivánni.

2. Ha az előleges árverést az igénylő maga kérte, saját kérelme ellenében arról, hogy az elrendelt árverés az ő biztosítéka következtében mellőztessék, többé természetesen alig lehet szó.

3. Az előleges árverés a 104. §. szerint kérhető és elrendelhető általában, «ha halasztó hatálylyal biró igénykereset már beadatott»; tehát a 93. §. második bekezdéséhez képest indított igénykereset esetében is. De ilyenkor az igénylő biztosítékot már letett, még pedig a fentebbiek szerint, ha nem nagyobbat, legalább oly összegűt, a mely a 104. §. szerint a már elrendelt előleges árverés mellőzését vonja maga után. Kérdés támadhatna tehát: mi czélra lehessen kérni s elrendelni oly árverést, a melynek megtartása a tényleg már letett biztosíték következtében mellőztetik? És mégis kérni *lehet* és az egyéb feltételek fenforgása esetében el *kell* rendelni az árverést ilyenkor is; mert lehet, hogy maga az igénylő, a ki a végett, hogy keresete halasztó hatálylyal birjon, biztosítékot tett le, meggyőződvén az igényelt tárgyak eltarthatlanságáról, azok előleges elárverezésében meg fog nyugodni, a letett biztosítéknak pedig még mindig megmarad az a halasztó hatálya, hogy az igényper jogerejű eldöntéséig *a vételárt* a végrehajtató részére kiadni nem lehet. De el is tekintve ettől: a 93. §. értelmében a biztosítékot «az igénykereset elvesztésének esetére», oly czélból teszik le, hogy abból az alaptalannak talált igénykeresettel okozott kár megtérüljön. A 104. §. szerint leteendő vagy máskép biztosítandó összegnek pedig egészen más a czélja, az: hogy a bíróság a lefoglalt ingóságokat a zár alul fölmentse; a minél fogva egy biztosíték különböző két czélra számítható nem lévén, ha az előleges árverést elrendelik, ennek mellőzését az az igénylő is, a ki a 93. §-hoz képest biztosítékot már letett, csak a becsár újabb letétele által eszközölheti ki. Ellenben az a biztosíték, a melyet a 78. §. értelmében tett le, vissza volna adandó annak az igénylőnek, a ki a 104. §. szerint megkivánt összeget leteszi vagy biztosítja, illetve ez utóbbi egészben vagy részben amabból volna alakítható; mert ha a bíróság az igényelt ingóságokat zár alul általában feloldja (104., 74. §§.), a szoros zár és az átszállítás szükségképen szintén megszünik (75., 76., 78. §§.).

4. A 104. §. egyszerűen «zár» aluli feloldást említ, tüzetesen meg nem határozván azt, vajjon a lefoglalt ingóságokat csak a *szoros zár* alul (75. §.), vagy általában a *birói zár* alul (74. §.) kell-e felmen-

teni. A mellett, hogy a «zár» alatt szoros zárt kell érteni, felhozható: hogy a 92. és 96. §. értelmében az igényperben hozott itélet hatálya az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyra ki nem terjedvén, nem igen érthető, hogy az igénylő adta biztosítéknál fogva a lefoglalt ingóságok a zár alul teljesen felmentessenek, és ez által az igényper a priori tárgytalanná legyen; pedig az igénylőnek alig lehet szándéka a biztosíték által a végrehajtást szenvedőnek tartozásáért feltétlen fedezetet adni, a mi bekövetkeznék az ingóságoknak a birói zár aluli felmentése s ez által az igénypernek tárgytalanná tétele következtében.[1] Mind a mellett a 104. §. értelme nem lehet más, minthogy a lefoglalt tárgyak biztosíték letétele által a *birói zár* alól menekülnek; mert eltekintve attól, hogy azok a dolgok, a melyekre a bíróság az előleges árverést elrendelte, szoros zár alatt szükségképen nem állanak, hogy tehát a törvénynek a zár aluli felmentésre vonatkozó általános intézkedése, ha csupán a szoros zárra értetnék, a legtöbb esetben nem volna alkalmazható, — az értékletétel az igénylőnek csak jogként lévén megadva, ezzel természetesen csak akkor fog élni, ha közte és a végrehajtást szenvedő között a zár alul felmentendő ingóságok iránt egyetértő megállapodás jött létre, ellenesetben pedig a joggal nem él és megveszi az ingóságokat az árverésen; és mert az igényper a becsérték letétele után sem lesz tárgytalan és az igénylő a végrehajtást szenvedő tartozásáért a biztosíték letétele által feltétlen fedezetet nem nyujt, mivel a biztosítékul szolgáló letét helyettesíti a zár alul felmentett ingóságokat, a 104. §. utolsó bekezdésében foglalt az az intézkedés tehát, hogy a vételárt az igénykereset jogerejű eldöntéséig a birói letétben tartják, arra az értékre nézve is áll, a melyet az igénylő az árverés mellőzése végett biztosítékul letett. Ezt a letett pénzt vagy értéket tehát, ha az igényper a felperes javára dől el, ennek visszaadják, ellenesetben a végrehajtató követelésének kielégítésére fordítják. Ha a kielégítés után a letett összegből fenmaradna még valami, ez a maradék az igénylőt mint letevőt feltétlenül illeti, még az igényper elvesztésének esetében is — ismét annál a szabálynál fogva, mely szerint az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyt az igényper nem érinti. Az, hogy az eltarthatlan ingóságok biztosíték letételének daczára csak a szoros zár alul meneküljenek, helytelen volna azért is, mert a birói zár alatt maradt ingóságokkal az igényper tartama alatt sem a végrehajtást szenvedő, sem az igénylő nem rendelkezhetvén, azok vagy értéköket vesztenék, vagy a fentartás költségei az értéket felemésztenék, tehát előállana az, a minek elhárítására az előleges árverés éppen számítva van.[2]

[1] Dallos S.: Jogt. Közl. 1882. évi 3. sz.
[2] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 3. sz.

5. Az előleges árverés mellőzése s az ingóságoknak a birói zár aluli felmentése végett azok becsértékét leteheti «a marasztalt fél», helyesebben a végrehajtást szenvedő is.* Miután a letett becsérték a végrehajtást szenvedő irányában a zár alul felmentett ingóságokat helyettesíti, és e szerint az ily letétel a lefoglalt ingóságok megvásárlásával egyértelmű, ellenkezik ez azzal a szabálylyal, hogy a végrehajtást szenvedő az árverésen nem vásárolhat (107. §.). Össze nem egyeztethető az ily letétel a 92. és 104. §. szellemével sem; mert az igényperben az igénylő érdekét a végrehajtást szenvedő érdekeivel ellentétben állónak feltételezzük, az előleges árverés pedig halasztó hatályú igénykereset indítása vagy megindíthatása tekintetéből rendeltetvén el, ennek az árverésnek mellőzése első sorban az igénykereset czéljának biztosítása végett történik (a mint az igény biztosításának és a becsérték letételének azonos eredménye is van, t. i. az összeírt ingóságoknak a foglalás aluli felmentése): visszás intézkedés tehát, hogy a végrehajtást szenvedő az igénylő érdekében tegye le a becsértéket, és ez által azt az eredményt idézze elő, hogy a perbe a végrehajtató jogának megvédése végett avatkozik. Nem is sok oly eset fog a gyakorlatban felmerülni, hogy a becsértéket a végrehajtást szenvedő, vagy más valaki annak nevében tegye le; mert ha a végrehajtást szenvedő arra igyekszik, hogy a bíróság az igényt megállapítsa és a végrehajtás meghiúsuljon (a mint tényleg többnyire történik), akkor az igénylővel egyetértve ennek neve alatt fogja a becsértéket letenni, és nem fogja kitenni magát annak a veszélynek, hogy az általa letett becsértékre a 117. §. *b)* pontja alapján folytatólagos végrehajtást intézzenek. A becsértéknek a végrehajtást szenvedő által való letétele tehát a gyakorlatban arra az esetre szorítkozik, a mikor az előleges árverést az igénybejelentési felhívás keltétől számított 15 nap lejárta előtt kérték, és halasztó hatályú igénykereset be nem adatott, ellenben a végrehajtást szenvedő a végrehajtást elrendelő végzés ellen felfolyamodással élt, és ennek halasztó hatályát az ingóságok elárverezésére akarja a letétel által biztosítani (37. §.). A mikor a becsértéket a végrehajtást szenvedő tette le: ha igényper van folyamatba téve, ennek kimenetelétől függ az, hogy a becsértéket az igénylő vagy a végrehajtató kapja-e ki (96. §.); ha halasztó hatályú igénykeresetet nem indítottak, de a végrehajtást szenvedő a végrehajási végzést vagy a foglalás elleni előterjesztésnek helyt nem adó végzést felfolyamodással támadta meg, azt, hogy a letétet a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő kapja-e ki, a másodbirósági végzés dönti el (37. §.); végre ha felfolyamodás sem jött közbe, a letét a végrehaj-

* Lsd az 58. §. magyarázatát.

tató részére kiutalványozható. A végrehajtató követelésének és járulékainak fedezése után netalán fenmaradó összeg — ha igénykeresesetet senki sem indított — a végrehajtást szenvedőt mint letevőt illeti.

Az előleges árverés határidejét — eltérően a 102. §-tól — végzésileg a bíróság tűzi ugyan ki, de az árverési hirdetmény kibocsátása a kiküldött teendőihez tartozik. Ha az érdekeltek valamelyike hírlapi hirdetést kíván, a 102. §. utolsó bekezdéséhez képest kell eljárni.

Valamint a fentebbiek szerint az előleges árverés mellőzése végett letett becsértéket, úgy a vételárt is nemcsak a halasztó hatályú igénykereset beadására szolgáló határidő lejártáig, illetve a kereset jogerejű eldöntéséig, hanem ha a végrehajtást elrendelő, vagy az előterjesztésnek helyt nem adó végzést felfolyamodással támadták meg, ennek másodbirósági elintézéséig is birói letétben kell tartani.*

105. §.

Hivatalból foganatosított végrehajtás esetében, a kiküldött az árverést is hivatalból (20. §.), ellenesetben pedig csak akkor tarthatja meg, ha akár a végrehajtató, akár a végrehajtást szenvedő személyesen, vagy képviselője által az árverési határnapon megjelen vagy bejelenti, miszerint magát az árverésen képviseltetni nem akarja, de az árverés foganatosítását kívánja.

Az árverés előtt a kiküldött a letéteményezett tárgyakat a bíróság főnökének vagy helyettesének utalványára magához veszi, s az árverésre kitűzött napon és órában a helyszinén megjelenvén, a kielégítési összeget és járulékait felszámítja, mi, ha a végrehajtást szenvedő részéről ki nem fizettetik, az árverést azonnal megkezdi.

Ha a végrehajtást elrendelő végzés a végrehajtást hivatalból foganatosítandónak mondotta ki (8., 20. §§.), akkor valamint az árverési hirdetmény kibocsátása (102. §.), úgy az árverés megtartása is hivatalból történik, feltéve, hogy a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő egyetértve az árveréstől való elállásukat előzőleg vagy a kitűzött határnapon be nem jelentik. Ellenesetben a kiküldött, habár az árverési hirdetményt a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő jelent-

* V. ö. német ptrs 816. §. osztr. végr. t. 266. §-át.

kezésére bocsátotta ki, ismét feltéve, hogy az a fél, a kinek jelentkezésére az árverés hirdetése történt, be nem jelenti, hogy az árverés foganatosítását nem kívánja — a kitűzött határidőben a helyszinén megjelenni köteles ugyan, de az árverést csak úgy tarthatja meg, ha vagy a végrehajtató — ha többen vannak, ezek bármelyike — vagy a végrehajtást szenvedő az árverés idejében és helyén megjelen vagy megelőzőleg bejelenti a kiküldöttnek, hogy az árverést saját közbenjárása nélkül kívánja foganatosíttatni. Kétségtelen, hogy abban az esetben, a mikor csupán olyan fél jelent meg, a kinek jelentkezésére az árverési hirdetmény kibocsáttatott, vagy a kinek részére az árverés szintén, habár másnak jelentkezésére el volt rendelve (120. §.) és ez az árveréstől eláll vagy ennek felfüggesztését kívánja, az árverést abban kell hagyni; de nem akkor is, ha az egyedül megjelent, de olyan fél jelenti be az elállást vagy kéri a felfüggesztést, a ki csak az árverési hirdetmény kibocsátása *után* nyert zálogjogot az ingóságokra; valamint akkor sem, ha a beszüntetési vagy felfüggesztési kérelem attól származik ugyan, a kinek részére az árverés elrendeltetett, de a szintén megjelent ellenfél az árverés megtartását kívánja. (V. ö. a 102. §. magyarázatát). — A kihirdetett árverés meg vagy meg nem tartása tekintetében hasonló intézkedéseket tesz az ingatlanoknál a 169. §. Miután az előterjesztés az árverés foganatosítására halasztó hatálylyal bir (36. §.), ha az árverési hirdetmény ellen előterjesztést adtak be, az árverés meg nem tartható.

A mi a kihirdetett, de nem foganatosított árverés körül a kiküldött részére megállapított költségeket illeti, szabályul áll, hogy: hivatalból foganatosítandó végrehajtásnál a hirdetménynek, és ha az elállást csak az árverés határidejében és helyén jelentik be, a megkisérlett foganatosításnak költségeit is a végrehajtató viseli; nem hivatalból foganatosított végrehajtásnál pedig úgy a hirdetés, mint esetleg a megkisérelt foganatosítás költségeit az a fél fedezi, a kinek jelentkezésére a kiküldött az árverési hirdetményt kibocsátotta.

A «hely színe» alatt, a hol a kiküldött a kitűzött napon megjelen, azt a helyet kell érteni, a mely a hirdetményben az árverés megtartásának helyéül meg van jelölve. Ez — a mint a 102. §-nál érintve volt — rendszerint a helyiség, a hol a lefoglalt ingóságokat a foglalás után hagyták vagy a hová azokat a kiküldött szállíttatta. De a helyi viszonyokhoz képest és számosabb vevő versenyének reményében az eladandó ingók alkalmasabb helyre vagy valamely közel eső piaczra szállíthatók elárverezés végett, ha ez iránt a felek egyetértésben vannak.* Ha az egyetértő megállapodást a kiküldöttnek még az

* 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 12. §.

árverési hirdetmény kibocsátása előtt bejelentették, a kérdéses helyet vagy piaczot már a hirdetményben kell az árverés helyéül megjelölni. Ha pedig az átszállítást csak az egyik fél kéri, a kiküldött ezt a kérelmet az ellenfél netaláni észrevételeivel a jegyzőkönyvbe beírja s a jegyzőkönyvet a bíróságnak haladéktalanul bemutatja.[1] Ily egyoldalú kérelmet tehát csak az árverésre kiküldött határnapon és helyen lehet előterjeszteni, és mivel a kérelem fölött a bíróságnak határoznia kell, természetes, hogy ily esetben új árverési határnap kitűzése s új hirdetmény kibocsátása válik szükségessé.[2]

A végett, hogy esetleg az árverés meddig folytatása meg legyen határozható (113. §.), árverés előtt a kielégítési összeget és járulékait nem úgy, mint a foglalás alkalmával, csak a végrehajtást szenvedő kívánságára (69. §.), hanem minden esetben fel kell számítani. Az ingatlanok elárverezésénél hasonló intézkedés a 170. §-ban. (A végrehajtást szenvedőt a felszámított követelés kifizetésére az árverés megkezdése előtt felszólítani, vagy azt, hogy ez megtörtént, az árverési jegyzőkönyvben megemlíteni nem szükséges.[3]

106. §.

A végrehajtást szenvedőnek jogában áll kijelölni azon sorrendet, melyben az árverés történjék, sőt az összeírt ingóságok helyett más ingóságokat is bocsáthat árverés alá, de ha ezekből a követelés és járulékai ki nem kerülnének, az árverés az összeirt tárgyakra folytattatik.

Ha a marasztalt ezen jogával élni nem akar, az árverés, az összeírási sorrend szerint, tételenkint történik.

A végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, az érdekeltek valamelyikének kérelme folytán, és szükség esetében a többi érdeklettek meghallgatásával, gyüjteményeknek, s a körülmények figyelembevételével ugyanazon faju vagy nemű tárgyaknak együttes elárverezését

[1] Ugyanott.

[2] Ez a szabály ellenkezik ugyan a 109. §-ban foglalt azzal a rendelkezéssel, mely szerint az árverési feltételek megállapítása iránti kérelem «az árverési hirdetménynek kifüggesztéséig» beadandó, és a szabály rosszhiszeműleg könnyen kizsákmányolható az árverés elodázására; de az idézett rendeletet másképen magyarázni nem lehet, miután «a jagyzőkönyv» alatt más, mint az árverési határnapon felvett jegyzőkönyv, nem érthető.

[3] V. ö. a Ptrs 404. §-át.

rendelheti meg, habár azok több külön tétel alatt foglaltattak is le. Az e tárgyban hozott végzés ellen felfolyamodásnak helye nincs.

Ha a 47. §. szerint oly czélra, hogy biztos és gyors kielégítést találjon, a végrehajtatónak meg van engedve, hogy a végrehajtás alá veendő ingóságokra nézve a kijelölés jogát gyakorolja: úgy viszont az ebből eredhető visszaélések ellensúlyozására a végrehajtást szenvedőt az a jog illeti meg, hogy az árverés sorrendjét kijelölvén, ő határozza meg az ellenfél tetszése szerint lefoglalt ingóságok közül azokat, a melyeknek eladását magára nézve legkevésbbé sujtónak találja. Sőt miután a végrehajtatóra nézve az árverésnél ez az egyedüli czél, hogy a követelésének fedezésére szükséges összeg előkerüljön, az sincs kizárva, hogy e czélra a végrehajtást szenvedő más, le nem foglalt ingóságokat bocsásson árverés alá. Miután azonban ezen önkéntes cselekmény által a végrehajtatónak a foglalás által szerzett zálogjoga meg nem szünik, ha amaz ingóságokból a követelés ki nem telik, az árverést folytatólag azonnal a lefoglalt ingóságokra kell foganatosítani. Ily esetben, ha az árverést több végrehajtató részére foganatosítják és a vételárból valamennyinek követelése ki nem telik, az önkéntesen árverés alá bocsátott ingóságok vételára a végrehajtatókat követeléseik aránya szerint fogja illetni, olyképen, mint ha részükre egyidejűleges foglalás történt volna (86. §.).

Ha a végrehajtást szenvedő a sorrendet, a melyben az árverés történjék, meghatározni nem kívánja, az árverés az összeírás sorrendje szerint, tehát abban a sorban történik, a melyben a foglalás a végrehajtató vagy a kiküldött kijelölésének alapján végbement, és mely mellett az árverésnek és a foglalásnak összeegyeztetése, mindkettőnek áttekintése legkönnyebb. Hasonló intézkedések vannak az ingatlanok elárverezésére nézve a 172. §-ban.

Az árverés rendszerint az összeíráshoz képest tételenkint (50. §.) történik; kivételesen azonban «kedvezőbb eladás létesíthetése szempontjából»* meg van engedve a tömeges árverés. Az ez iránti kérelmet bármely érdekelt, tehát a végrehajtató, a végrehajtást szenvedő, törvényes zálogjoggal biró hitelező vagy igénylő, közvetlenül a végrehajtást foganatosító járásbirósságnál terjeszti elő, a mely a kérelem fölötti határozatát a kiküldöttel közli. Ez pedig, ha a határozatot a kitűzött árverési határnap előtt kapja meg, az árverésnél annak értelmében fog eljárni, újabb árverési hirdetmény kibocsátása nélkül,

* Tjav. indokolása.

miután az, hogy ingóságok egyenkint vagy tömegesen kerülnek-e árverés alá, a hirdetménynek nem tárgya (102. §.). Ha azonban a kitűzött árverési határnapig a bíróság végzése a kiküldött kezéhez nem kerül, az árverés szabályszerű megtartása alig odázható el annak kimutatása alapján, hogy tömeges eladás iránti kérvény van beadva. (Lásd a 105. és 109. §. magyarázatát.) Ha a kitűzött határnapon valamennyi érdekelt a tömeges árverésben megegyezik, er bírói határozat nélkül is foganatosítható. Másrészt kétségtelen, hogy darab, súly vagy mérték szerint egy tétel alatt összeírt nagyobb mennyiségű ingóságokat (50. §.) elkülönítve, több részletben a bíróságnak ezt megengedő határozata nélkül is lehet árverés alá bocsátani. A tömeges árverést megengedő végzés, mint csekély jelentőségű határozat ellen, a felfolyamodás ki van zárva. Az esetleg szükséges meghallgatás módját lásd a 35. §-nál. A 106. §. részben megfelel a Ptrs 405. §-ának.

107. §.

Minden tárgy a becsáron kiáltatik ki, s ha a becsár meg nem igértetnék, a kikiáltási ár fokozatosan lejebb szállíttatik.

Az árverés addig folytattatik, míg igéret tétetik, s ha további igéret nem tétetett, az árverés tárgya, a megigért árnak háromszori kikiáltása után, a legtöbbet igérő által megvettnek jelentetik ki még akkor is, ha más árverelő által igéret nem tétetett.

A Ptrs 406. §-ának más szavakba foglalása. Az ingóságoknál nincs ugyan úgy, mint az ingatlanoknál a leütésre határidő megállapítva (170. §.); mindamellett a megigért vételár háromszori kikiáltásának és a leütésnek oly időközökben kell történnie, hogy — főleg nagyobb értékű ingóságoknál — a venni szándékozóknak a meggondolásra és magasabb igéret tételére elég idő maradjon. A leütést és az ez által kijelentett eladást nem gátolja az, hogy akár az egyes ingóságra nézve, akár általában csak egyetlen árverelő jelentkezett.

Kikiáltó az árverésnél okvetlenül nem szükséges; de a kiküldött kikiáltót használhat és az ennek részére megállapított díj a végrehajtási költségek közé tartozik.* Értelme nem lévén annak, hogy valaki sajátját megvásárolja, árverésen magától a végrehajtást szenvedőtől igéretet nem szabad elfogadni.

* 27. §. — Ü. Sz. 278. §.

108. §.

Az árverésnél minden tárgy vételára azonnal készpénzben fizetendő, melynek lefizetése után az elárverezett tárgy a vevő birtokába adatik. Ha a legtöbbet igérő a vételárt azonnal le nem fizetné, a tárgy azonnal újabban árvereltetik. A fizetést nem teljesítő árverelőnek a netaláni többlethez igénye nincs, ellenben a netaláni kisebb összeget pótolni köteles és az árverés további folyamában részt nem vehet.

Ha ismert előbbi foglaltató, vagy törvényes zálogjoggal biró hitelező nincs, és se elsőbbségi bejelentvény nem adatott be, se pedig az árverésen befolyt összegnek birói letétben tartása el nem rendeltetett: a végrehajtatónak joga van, követelése és járulékai erejéig, az árverésen készpénzfizetés nélkül venni, vagy másoknak a hitelben vételt megengedni. A vételár mindkét esetben a követelésbe beszámíttatik. Ha több végrehajtató van, e jog csak azon esetben gyakorolható, ha ez iránt közös megegyezés jön létre. Váltóbiztosítási visszkereset tárgyában hozott határozat alapján foganatosított kielégítési végrehajtás esetében, a végrehajtató ezen joggal nem élhet.

A Ptrs 407. §-ából átvett intézkedések, némi bővítéssel. — A leütés megtörténte s a vételár lefizetése következtében a vevőnek átadják az ingóságot, és ez annak tulajdonává válik (110. §.). Arról az esetről, a mikor a tárgy vételárát azonnal meg nem kell fizetni, a 109. §. intézkedik. Ha a legtöbbet igérő a fizetést azonnal nem teljesíti, és az illető ingóság az újabb árverésnél ugyanazon vagy magasabb áron kelt el, reá nézve a fizetés elmulasztása csak annyiban bir káros következménynyel, hogy a további árverésből ki van zárva; ellenben ha az ingó dolog az általa igértnél kisebb összegért adatik el, nem ugyan — mint a törvény alig érthetően mondja — «a kisebb összeget», hanem az általa tett igéret és az utóbbi vételár közötti különbözetet azonnal pótolni köteles; mit ha nem teljesít, a végrehajtást szenvedőnek, ha pedig a végrehajtató követelésére nézve teljes fedezetet nem nyer, ennek is joga támad a különbözetet az árverési határnap óta járó kamattal követelhetni. A követelést alig lehet más-

kép, mint per útján érvényesíteni, miután a törvény más utat — úgy mint a 186. § ban teszi — e helyütt meg nem jelöl.

A végrehajtató készpénzfizetés nélkül vásárolhat, és másoknak a hitelben vásárlást kivételesen megengedheti, ha a vételár minden valószínüség szerint őt fogja illetni, és neki az árverés után különben is azonnal kiszolgáltatható (113. §.). Ez az eset fenforog: ha nincs korábbi foglaltató (70. §.); ha a foglalási jegyzőkönyvből ki nem tünik, hogy az eladandó tárgyakra valaki törvényes zálogjoggal birhat (72. §.); ha az árverés megkezdéséig a kiküldöttnél elsőbbségi igényt be nem jelentettek (111. §.); és ha a bíróság az árverésen befolyt összegnek birói letétben tartását sem rendelte el, a mit a 104. § nál fogva, valamint akkor tehet, a mikor a végrehajtató követelésére más végrehajtató részére foglalást intéztek. Hitelben vásárlás esetében a követelés kielégítésénél a vételár olyhá megy, mint ha az árverés alkalmával a végrehajtató fizetésképen kapta volna. Ha tehát az a harmadik személy, a kinek a végrehajtató a hitelben vásárlást megengedte, nem fizet, az ebből származó követelés a végrehajtási ügygyel összefüggésben nem áll. A hitelben vásárlás iránt több végrehajtató között létrejött megegyezést általában az árverésnek vagy az illető ingóság elárverezésének megkezdése előtt jegyzőkönyvbe kell venni. Az ingatlanok árverésére nézve hasontárgyu intézkedések vannak a 180., 185. és 186. §§-ban.*

Hogy váltóbiztosítási visszkereset tárgyában hozott határozat alapján foganatosított végrehajtás esetében a végrehajtó a hitelben vétel jogával semmi körülmények között sem élhet, ennek alapja a 113. §-ban és az 1876 XXVII. t. cz. 25. §-ában foglalt az az intézkedés, mely szerint ily esetben a biztosítandó összeget, tehát az ennek megfelelő vételárt is, hasonlóan mint a 104. §-nál, a bíróságnál le kell tenni.

109. §.

A mennyiben az elárverezendő ingóságok rendkivüli minősége, vagy a fenforgó körülmények külön árverési feltételeknek a megállapítását teszik szükségessé, a bármely érdekelt fél által legkésőbb az árverési hirdetménynek kifüggesztéseig beadandó kérelemre, mely a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolatával felszerelendő, esetleg a többi érdeklettek meghallgatása után, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság állapítja meg az árverési fel-

* V. ö. német ptrs 718. §., osztr. t. 287. §-át.

tételeket, s arról a kiküldöttet és az érdeklett feleket késedelem nélkül értesíti. Az e tárgyban hozott végzés ellen akár adatott a kérelemnek hely, akár nem, felfolyamodásnak helye nincs.

Ha a külön feltételekben részletfizetés állapíttatik meg: bármely érdeklett fél kérelmére, az is beveendő az árverési feltételekbe, hogy megfelelő bánatpénz teendő le, és az elárverezett tárgy csak a vételár lefizetése után adatik a vevőnek át.

Az árverési hirdetménybe befoglalandó, hogy a megállapított külön árverési feltételek hol tekinthetők meg, s az árverés ezen feltételek szerint tartatik meg.

Jogában áll a bíróságnak a megállapított külön feltételek lényegét a hirdetménybe befoglalni, s a mennyiben szükségesnek mutatkozik, a kitüzött árverési határnap helyett újabb árverési határnapot kitűzni.

Ha külön árverési feltételek állapíttattak meg: az árverelni kivánók ezen külön feltételeket az árverésre bocsátás előtt aláírni kötelesek.

Szintén «a kedvezőbb eladás létesítése szempontjából» meg van engedve a 107. és 108. §. szabályaitól eltérő külön árverési feltételek megállapítása, ha ezt a lefoglalt ingóságok rendkivüli minősége (kivált nagy értékök) vagy — leginkább lefoglalt követeléseknél — a körülmények igénylik; úgy a mint az ilyen dolgok a 102. §. szerint az árverési hirdetményben külön felemlítendők. Az ez iránti kérvényt az érdekelt félnek az eljáró bíróságnál az árverési hirdetmény kifüggesztéséig kell beadni (106. §.), nehogy a törvény engedte jogot a végrehajtás késleltetésére lehessen rosszhiszemüleg felhasználni. A végrehajtási jegyzőkönyvet hiteles másolatban azért kell csatolni, hogy a bíróság a kérvényt elintézhesse a nélkül, hogy a kiküldött kénytelen volna a végrehajtási ügyiratokat visszaterjeszteni. A többi érdekelt feleknek meghallgatása nem feltétlenül szükséges; de nem mellőzhető abban az esetben, a mikor a javaslatba hozott árverési feltételek részletfizetést állapítanak, meg a nélkül, hogy egyúttal bánatpénz letételét kivánnák, és kikötnék, hogy az elárverezett tárgy a vevőnek csak a vételár lefizetése után adatik át; mert ezeknek az intézkedéseknek bevételét az árverési feltételekbe bármely érdekelt fél kérheti, az ebbeli kérelem előterjesztésére pedig csak a meghallgatáskor van alkalma. A meghallgatás módjáról a 35. §-nál volt szó. — A cseké-

lyebb fontosságu kérdést eldöntő végzés ellen éppen úgy nincs helye jogorvoslatnak, mint a 106. §. utolsó bekezdésének esetében hozott végzés ellen.

A 109. §. harmadik és negyedik bekezdése ellentétes következtetéseket enged. Abból ugyanis, hogy az eljáró bíróságnak csak jogában áll árverési külön feltételek megállapítása esetében a kitüzött árverési határnap helyett újabb határnapot kitűzni, és hogy ezt csak szükség esetében teszi, következik, hogy a féltételek megállapítása iránti kérvény beadása a végrehajtás menetét, különösen az árverési határnapnak a kiküldött által való kitüzését, az árverési hirdetmény kibocsátását (102. §.), és ha a feltételeket megállapító végzést a kiküldöttnek a kitüzött határnap előtt nem kézbesítik, e napon az árverésnek a 107. és 108. §. szabályai szerinti megtartását fel *nem* függeszti. Ellenben az az intézkedés, mely szerint az árverési hirdetménybe szükségképen be kell foglalni, hogy a külön feltételek hol tekinthetők meg, mely szerint tehát külön árverési feltételek megállapítása esetében a 102. §. szabályaitól eltérő árverési hirdetmény kibocsátása és közzététele okvetlenül szükséges, arra a következtetésre vezet, hogy ilyenkor a kiküldött által kibocsátott első árverési hirdetmény hatálylyal feltétlenül nem bir, hogy tehát a kiküldött addig, a míg a feltételek megállapítása iránti kérvény elintézéséről nem értesül, az árverési hirdetmény kibocsátását függőben tartja. A kétféle következtetés eredményét azonban össze lehet egyeztetni olykép: hogy a kiküldött igenis kibocsátja a rendszerinti árverési hirdetményt, és ha addig a bíróságnak a kérvény fölött hozott végzését meg nem kapja, vagy ha a végzés elutasítólag szól, az árverést a kitüzött határnapon meg is tartja. A bíróság pedig a kérvényt haladéktalanul elintézvén, ha külön feltételeket megállapít és a kiküldött által kitüzött határidőt a 103. §. szempontjából elég hosszúnak találja arra, hogy póthirdetmény kibocsátása s közzététele után az árverés még a kitüzött határnapon meg legyen tartható, csupán ily hirdetmény kibocsásása iránt intézkedik; ha pedig a már kitüzött határidő arra nem elég hosszú, akkor annak beszüntetése mellett a kiküldöttet újabb árverési határnap kitüzésével bizza meg, miután a hirdetmények kibocsátása s az ennek kifüggesztése, kézbesítése és közzététele iránti intézkedés ekkor is a kiküldött teendőihez tartozik.

A külön árverési feltételeket — mivel azokban a törvény általános szabályaival ellentétes intézkedésekről van szó — az árverelni kivánóknak, úgy mint az ingatlanok elárverezésénél (170. §.) alá kell irniok. V. ö. még a 152. §-t.

Mi történjék akkor, ha a vevő az árverési feltételeknek eleget

nem tesz, arról leghelyesebben magokban a feltételekben lehet intézkedni. Ha az árv. feltételekben ily intézkedés nincsen, akkor a 108., 185. és 186. §§. analogiájánál fogva bármely érdekelt fél kérelmére új árverést kell tartani; a vevő a netán letett bánatpénzt elveszti, és ha az ingóság olcsóbban kél el, a különbözetet megtéríteni köteles. A 185. §. utolsó bekezdése az ingóságokra nézve is egész terjedelmében alkalmazható.

110. §.

Az árverésről jegyzőkönyv vétetik fel, mely a feleknek megnevezését, az árverés alapjául szolgáló foglalási jegyzőkönyv ügyszámát, a követelés és járulékainak felszámítását, folyó sorrendben, s a foglalási jegyzőkönyv tételszámainak is feljegyzése mellett, az árverelt tárgyak megjelölését, a vevő nevét és az eladási árt foglalja magában. Azok, a kik elsőségi igényt jelentettek be (111. §.), az árverési jegyzőkönyvben pontosan megnevezendők.

Az árverési jegyzőkönyv a végrehajtó és a jelenlevő felek vagy képviselőik által aláiratik (26. §.).

Az árverésen eladott ingóságok, ha csak a 109. §. szerint ellenkező feltétel nem állapíttatott meg, azonnal a vevő tulajdonába mennek át, s az árverési eljárás megsemmisítése a vevő által szerzett tulajdonjogra befolyással nem bir.

Az, hogy az árverés foganatosíttatott, a foglalási jegyzőkönyvre feljegyzendő, s ezen feljegyzés a kiküldött által aláirandó.

A végrehajtás foganatosításáról felvett jegyzőkönyv általános kellékei a 26. §-ban lévén szabályozva, itt az árverési jegyzőkönyv különös kellékei vannak még a Ptrs 409. §-ának kibővítésével felsorolva. Miután a követelésnek és járulékainak felszámítása az árverés megkezdése előtt történik (105. §.), az árverési jegyzőkönyvben is magának az árverési cselekménynek leirását megelőzi. Az elsőségi igényt tartók megnevezése a kiküldöttnek átadott irásbeli bejelentések, illetve a szóbeli bejelentésről felvett külön jegyzőkönyvek alapján történik (111. §.).

Az árverési jegyzőkönyvet csak a «végrehajtó» — helyesebben a kiküldött — és ha jelen voltak, a felek, tehát a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő vagy ezek képviselői irják alá. Az árverelők és vevők aláirása — úgy mint az ingatlanok árverésénél (173. §.) —

nem szükséges; kivéve ha az árverés külön árverési feltételek és bánatpénz letétele mellett történt (109. §.), a mikor az árverésben résztvevőknek a jegyzőkönyvet már a bánatpénz visszavételének elismeréseül is alá kell irniok.

Az, a ki az árverés alá bocsátott ingóságért legtöbbet igér, a kinek részére az ingóságot «leütik», és ki a vételárt azonnal lefizeti, mint készfizető vevő méltán elvárhatja, hogy a megvett ingóságot azonnal birtokba kapja; máskép alig lett volna hajlandó árverelőként fellépni, vagy legalább ugyanoly vételárt igérni. Az elárverelt ingóságot tehát a 108. §. szerint a vételár lefizetése után a vevő birtokába átadják, a vétel és átadás következményeül pedig a vevő az illető dolog tulajdonosává válik.[1] Ezt a birósági gyakorlat már a Ptrs hatálya alatt is ennek 406. §-ához képest megállapította; és ugyanez most határozottan ki van mondva, avval az egyébiránt önként folyó hozzátétellel, hogy az árverés megsemmisítése[2] a vevő tulajdonjogára befolyással nem bir. A ki az árverésen vételi igéretet tesz, arra sincs hivatva, hogy az árverésnek mint birói ténynek jogszerüségét birálja. Ennél fogva a vevő tulajdonossá lesz akkor is, ha tudomása van arról, hogy a dolog nem a végrehajtás szenvedőnek a tulajdona.[3] Az ingókra foganatosított árverés megsemmisítésének hatálya e szerint csak a vételárra vonatkozóan nyilvánul olyképen: hogy ha a foglalással együtt az árverés is, illetve az árverés mint a foglalás következménye megsemmisül (a mi előfordulhat, a mikor a foglalási eljárás ellen előterjesztést adtak be, ezt az eljáró bíróság elvetette, felfolyamodás következtében azonban a másodbíróság megsemmisítőleg határozott — 37., 38. §§.), a bíróságnál letett vételár mint az elárverezett ingóságok helyettesítője lesz a végrehajtást szenvedő, esetleg pedig a volt birlaló tulajdonává (48. §.). Ha pedig a foglalás épségben hagyásával egyedül az árverési eljárás semmisült meg, a vételár sem esik a végrehajtást szenvedő rendelkezése alá; mert miután a végrehajtó a vételárra — ismét mint az ingóságokat helyettesítőre — zálogjoggal bir, ezt ha még ki nem adták, követelése erejéig az árverés megsemmisítése után is neki ki kell majd adni; és az árverés megsemmisítése a végrehajtást szenvedő javára csak azt eredményezi, hogy a befolyt vételár és az ingóságok valóságos értéke közötti különbözet erejéig, vagy a vételár letétele mellett az eladott dolgok visszaszerzése, ha pedig helyettesíthetők, azok helyett hasonlóknak vissza- és átadása iránt keresetet indíthat.

[1] Lányi B.: Ügyv. Lapja 1890. évi 35. sz.

[2] A megsemmisítés hivatalból ki nem mondható. (Bpesti kt. 1884. évi 48862. sz.)

[3] A kir. Curia gzakorlata.

Ha az árverést a foglalási jegyzőkönyvben összeirt valamennyi tárgyra foganatosították, elég a foglalási jegyzőkönyvben az árverés foganatosítását általában feljegyezni; de ha a tárgyaknak csak egy részét adták el, ezeket a záradékban tételszám szerint fel kell sorolni. Az el nem adott tárgyakra a részleges árverés után is lehet felülfoglalást intézni (70. §.).

111. §.

Mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégíttetéshez tartanak jogot, a mennyiben az, hogy részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig a kiküldöttnek egy példányban írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak. A szóbeli bejelentesről a kiküldött által külön jegyzőkönyv veendő fel.

Több ilyen szóbeli bejelentés egy jegyzőkönyvbe foglalható.

112. §.

A bérbe- és haszonbérbe-adók kötelesek azon követelés összegét, melyre nézve törvényes zálogjogot igényelnek, az árverés megkezdéseig akkor is bejelenteni, ha a bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapuló törvényes zálogjog, a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, de a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs.

Az árverés foganatosítása után az árverési ügy végleges befejezéséig hátramarad még a befolyt vételárt a jogosultnak kiadni, és ha ez által, vagy már e nélkül is előreláthatólag a követelés egészen nem törlesztetik, módot nyujtani a végrehajtató teljes kielégítésére. Az e végett szükséges intézkedések, tehát az elsőbbségi bejelentvények s ezeknek elintézése, az árverésen befolyt vételár felosztása és a folytatólagos végrehajtás a 111—119. §§-ban vannak szabályozva.

A 89. §-nál szó volt már arról, hogy az igényperekre és az elsőbbségi bejelentésekre, mint különböző két tárgyra vonatkozó, a Pcrs 463—474. §-aiban együttesen tárgyalt intézkedések most teljesen el vannak választva. A foglalási eljárás befejezése után kibocsátott

felhivásba az elsőbbségi bejelentés többé nem tartozik; és erre vonatkozó felhivás kibocsátása többé egyáltalában nem szükséges. Nélkülözhetővé teszi pedig a felhivást a 70. §-nak a 18. §. által kivitelében megkönnyített az a rendelkezése, mely szerint a kiküldött a foglaláskor kipuhatolni és a jegyzőkönyvben kitüntetni köteles azt, hogy az összeirt ingóságok korábbi végrehajtás következtében foglalás alatt állanak-e már vagy sem; valamint a 72. §., mely szerint az olyan ingóságok lefoglalása esetében, a melyekre valakinek törvényes zálogjoggal biztosított követelése lehet, az illető személyt a foglalás megtörténtéről külön kell értesíteni. Gondoskodva van tehát arról, hogy azoknak jogait, a kik az eladott ingóságok vételárában való részesülésre igényt tarthatnak, hivatalból vegyék figyelembe az által, hogy a végrehajtató az ő ellenzésök mellett a vételárt meg nem kapja, és hogy őket a vételár-felosztás iránti tárgyalásra külön jelentkezés nélkül is idézik (114., 118., §§.); esetleg pedig, hogy a foglalásról értesüljenek s ezáltal alkalmat nyerjenek, hogy elsőbbségi jogaikat bejelentés által érvényesítsék.

Elsőbbségi bejelentést tennie nem szükséges annak, a kire nézve magokból a végrehajtási iratokból, különösen a végrehajtási jegyzőkönyvből kitünik, hogy a foglalást az ő javára korábban mint más végrehajtató részére, vagy egyidőben foganatosították, és a ki ennélfogva a 120. §. értelmében az árverési hirdetményben végrehajtatóként szintén meg van nevezve; és nem szükséges annak a bérbe- vagy haszonbérbeadónak, a kinek nemcsak a bérleti, vagy haszonbérleti viszonyon alapuló törvényes zálogjoga van a végrehajtási jegyzőkönyvben megemlítve, hanem ugyanott követelésének összege is ki van tüntetve (70. §.). Ellenben, hogy elsőbbségi joga a vételárra nézve figyelemben részesüljön, be kell ezt jelentenie annak, a kinek részére az elárverezendő ingóságokat korábban foglalták le, mint a végrehajtató javára, de ezt a körülményt az árverés alapjául szolgáló foglalás alkalmával ki nem puhatolták és az erről felvett jegyzőkönyvben fel nem említették; továbbá a bérbe- vagy haszonbérbeadónak, a kinek csupán törvényes zálogjogát említi fel a végrehajtási jegyzőkönyv, általánosan és a követelés összegének kitüntetése nélkül; annak, a ki a végrehajtatónak az árverés utján behajtandó követelésére bir zálogjoggal, a nélkül, hogy ez a kiküldöttnek átadott iratokból kitünnék; valamint épületek tűzkár elleni biztosítása következtében a biztosító által fizetendő kártérítési összeg lefoglalása esetében annak a jelzálogos hitelezőnek, a ki az épületre a tűzkárt megelőző időpontban nyert zálogjogot (66. §.). Önként értetik, hogy az elsőbbségi bejelentést olyannak részéről is kell elfogadni, a kinek azt beadnia nem volna szükséges, de a ki kétségben lévén arra nézve, hogy jogait

hivatalból tekintetbe fogják-e venni, az általa igényelt elsőbbséget bejelenteni kívánja.

Az elsőbbség bejelentésének zárhatárideje az árverés tényleges megkezdésének az időpontja, a mely az árverési hirdetményben kitüzött óránál előbb nem, de az árverésre szükséges előkészületek következtében ennél az óránál később állhat be. Az árverés befejezése után vagy annak foganatosítása közben beadott vagy szóval előterjesztett bejelentések mint elkésettek, a vételár felosztásánál többé figyelembe nem vehetők, habár a kiküldött az ily bejelentések átvételét és a bírósághoz való beterjesztését sem tagadhatja meg; mivel az a kérdés, hogy a bejelentést a törvényes időben tették-e avagy erre szükség volt-e vagy sem, a tárgyalás alkalmával vita tárgyává tehető, és az elkésetten tett bejelentés visszautasítása s általában az elsőbbségi bejentések elintézése a végrehajtást foganatosító járásbíróság hatáskörébe tartozik.[1]

Miután oly esetben is, a mikor elsőbbségi bejelentvényt adtak be, az érdeklettek egyértelmü megállapodásának feltétele alatt a vételár felosztását a kiküldött teljesíti (114. §.), és a biróság csak ily megállapodás létre nem jötte esetében van hivatva a vételár felosztására nézve eljárni (118. §.): az igényelt elsőbbséget csak a kiküldöttnél lehet irásban vagy szóval eredménynyel bejelenteni. A közvetlenül az eljáró bíróságnál beadott bejelentést tehát vissza kell utasítani.[2]

Elsőbbség bejelentésének magánkövetelések lefoglalása esetében is van helye. Erre nézve lsd a 123. §. magyarázatát.

A kiküldött köteles az irásban beadott elsőbbségi bejelentvényre az érkezési idejét rájegyezni, a beadványok átvételét az árverési jegyzőkönyvbe beirni, és a beadványt a jegyzőkönyvhöz csatolni.[3] A szóbeli bejelentésről, illetve ha egyidejüleg történnek, több bejelentésről felvett külön jegyzőkönyvet szintén az árverési jegyzőkönyvhöz kell mellékelni.

Az adó- és illetékügyi, és másrészt a birósági árveréseknél különböző hatósági közegek közreműködése következtében előforduló viszszásságok megszüntetése tárgyában az 1889. évi 2941. számú igazságügym. rendelet intézkedik.

[1] Curia 1883. évi 2543. sz.
[2] Bpesti kt. 1886. évi 202. sz.
[3] 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 15. §.

113. §.

Ha elsőségi bejelentvény nem adatott be, s a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltató sincs: az árverés addig folytatandó, míg a végrehajtató követelése és járulékai fedeztettek, illetőleg míg az összes lefoglalt tárgyak elárvereztettek.

Ezen esetben a végrehajtató követelése járulékaival együtt, a befolyt vételárból nyugtatvány mellett azonnal kifizettetik, illetőleg törlesztetik; a követelésről szóló eredeti okirat, ha a kifizetés által teljesen hatálytalanná vált, a végrehajtatótól elvétetik s a végrehajtást szenvedőnek kiadatik, ellenesetben pedig a fizetés a végrehajtató által az eredeti okiratra feljegyeztetik, s ennek megtörténte után az okirat a végrehajtatónak elismervény mellett visszaadatik. Ha a végrehajtató az eredeti okiratot előadni nem tudja: a kiküldött a követelésre eső összeget, a bíróságnál teszi le.

A végrehajtató követelésének kielégítése után, a kiküldött a netalán fenmaradt készpénzt a végrehajtást szenvedőnek nyugtatvány mellett kiszolgáltatja, a lefoglalt, de el nem adott tárgyakat birói zár alól feloldja és eljárásáról 3 nap alatt, az iratok bemutatása mellett, a kiküldő bírósághoz jelentést tesz, mely, ha a végrehajtás megkeresés útján foganatosíttatott, az iratokat a megkereső bírósághoz teszi át. A végrehajtást elrendelő bíróság a feleket az iratok beérkeztéről végzésileg azon hozzáadással értesíti, hogy azokat a bíróságnál megtekinthetik és másolatban kivehetik.

Váltóbiztosítási visszkereset tárgyában hozott határozat alapján foganatosított végrehajtás esetében, a befolyt összeg a végrehajtatónak ki nem adatik, hanem a birói letétbe helyezés végett, külön jelentéssel haladéktalanul bemutattatik.

Az árverés sorrendjének a 106. §. értelmében történt megállapítása után, ha elsőbbségi igényt be nem jelentettek, és e szerint

feltehető, hogy más mint az árverési hirdetményben megnevezett végrehajtató vagy végrehajtatók joggal nem birnak arra, hogy a lefoglalt ingóságokból kielégítést követelhessenek: az árverés folytatásának határát a végrehajtatók követelésének és a kamatokból, a már megállapított, valamint az árverés körül felmerült költségekből álló összes járulékoknak fedezése, illetve a végrehajtási alap kimerítése képezi. A törvény ugyanezt rendeli arra az esetre is, a mikor «a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltató nincs»; a mi azonban felesleges, mivel ennek az esetnek ellenkezője a 70. és 120. §. szabályának megtartása mellett alig fordulhat elő; mert ha a végrehajtási iratok szerint korábbi foglaltató van, az árverést ezen foglaltató követelésének kielégítésére is kell elrendelni, tehát az árverésnél okvetlenül ez is «végrehajtató». A végrehajtatónak folytatólagos végrehajtás iránti jogát abban az esetben, a mikor az árverésen befolyt vételárból a végrehajtató követelése ki nem telik, a 116. §. szabályozza.

Ha az eladott ingóságok csupán egy végrehajtatónak zálogjogával voltak terhelve, mi sem akadályozza azt, hogy a kiküldött a végrehajtató követelését a vételárból azonnal kifizesse, illetve — ha a végrehajtató vagy ennek beleegyeztével más valaki készpénzfizetés nélkül vásárolt (108. §.) — beszámítás által törleszsze. Előfordulhat az az eset, hogy a végrehajtást szenvedő a felszámított árverési költségeket sokalja. Ilyenkor, miután a költségek megállapítása az eljáró bíróság hatáskörébe tartozik (26. §.), a tőke, kamat és előzően már megállapított költségek, mint kifogás alá nem eső összegek kifizethetők, de a felszámított árverési költségek összegét a bírósághoz kell beterjeszteni, a mely az összegről a költségmegállapítás eredményéhez képest intézkedik. (Lásd a 69. §. magyarázatát.) — A kiküldött azonban akár a végrehajtató, akár a végrehajtást szenvedő részére fizetést csak úgy teljesíthet, ha a felvételre jogosultak a hely szinén jelen vannak, vagy a hely szinéről eltávozta után nála azonnal jelentkeznek. A pénzt a kiküldött a jogosultaknak postán vagy küldönez útján még abban az esetben sem küldheti el, ha erre felkérték, hanem azt a megbizó bíróságnak köteles a letétkezelésre fennálló szabályok szerint haladéktalanul átadni.[1] Az ekként beterjesztett pénzösszegnek a végrehajtató részére való utalványozása a végrehajtást foganatosító bíróság hatáskörébe tartozik.[2]

Az okirat alatt, a mely a fizetés után a végrehajtást szenvedőnek visszajár, illetve a melyre a részletfizetést följegyzik, nem a kielégítés

[1] 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 18.
[2] Curia 1883. évi 1342. sz.

alapjául szolgáló közokiratot (1. §.), hanem az eredeti okiratot kell érteni, a melyet a követelést megállapító jogügyletről kiállítottak — kötelezvény, szerződés, váltó stb. A kettő csak az esetben azonos, a mikor a bíróság a végrehajtást közjegyzői okirat alapján rendelte el. Ha tehát a jogügyletről okiratot ki nem állítottak, és ezt a körülményt kimutatják, a fizetés tekintetéből okirat bemutatása nem szükséges. Ha pedig okiratot kiállítottak és ennek be nem mutatása miatt a követelésre eső összeg a bíróságnál letétetett, ezt az összeget a bíróság csak az okirat bemutatása vagy birói megsemmisítése után fogja kiutalványozhatni. A teljesített részfizetést az eredeti okiratra nyilván nem mint a §. mondja, «a végrehajtató», hanem a *végrehajtó*, a kiküldött jegyzi fel. Máskép — ha a feljegyzést a végrehajtató teljesítené — nem volna értelme annak, hogy az okirat a végrehajtatónak «visszaadatik.«*

A kiküldött lefoglalt, de el nem adott ingó ságokat a birói zára alól feloldja; tehát ha szoros zár és zárgondnoki kezelés alatt állottak, a végrehajtást szenvedőnek rendelkezése alá visszabocsátja; ha tartályba helyezés és lepecsételés által voltak szoros zár alá helyezve, a birói pecsétet leoldja, a tartályt kinyitja s a kulcsot a végrehajtást szenvedőnek visszaadja (75. §.); ha az ingóságok át voltak szállítva, intézkedik, hogy azok ismét a végrehajtást szenvedőnek birtokába jussanak (76. §.); és ha az ingóságokat szoros zár alkalmazása nélkül a foglalkozáskor egyedül biró zár alá vették (84. §.), a főbejárásra netán alkalmazva volt birói pecsét eltávolítása mellett a birói zárt feloldottnak nyilvánítja. — Készpénz, a mely a végrehajtást szenvedőnek jár, a §. első bekezdése szabályának megtartása mellett csak akkor maradhat, ha az eladott utolsó tárgy ára többet tesz ki, mint a mennyi a követelés teljes fedezésére még szükséges volt. — Az iratokat az eljáró bírósághoz nem úgy mint a foglalás után egyszerüen a felvett jegyzőkönyv mellett (91. §.), hanem az árverést és a vételár átadását, illetve beosztását tárgyazó jegyzőkönyvvel együtt jelentés kiséretében kell bemutatni (32., 35., 73. §§.). Ha az árverésen befolyt vételár a végrehajtató követelését járulékaival együtt teljesen fedezi, a végrehajtást elrendelő bíróság, mihelyt a kiküldöttnek jelentése beérkezett, vagy mihelyt a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett bíróság az iratokat áttette, haladék nélkül köteles a 45. §. szerint netán szükséges intézkedéseket hivatalból megtenni.

A 113. §. utolsó bekezdésének rendelkezése az 1876: XXVII. t.-cz. 25. §-ában alapszik. (Lásd a 108. §. magyarázatát. V. ö. még a Ptrs 408. és 411. §-át, és az ingatlanok elárverezése utáni hasonló eljárási szabályokra nézve a jelen törvény 201. §-át.)

* V. ö. a 201. §-t, német ptrs 757. §. és osztr. végr. t. 283. §.

Arra a kérdésre szükséges még felelni: mi történik akkor, ha a végrehajtást szenvedő azonnal az árverés befejezte után az árverési cselekmény ellen előterjesztéssel él, ezt a kiküldötthöz beadja (35. §.), és egyúttal tiltakozik az ellen, hogy a kiküldött a vételárt a végrehajtatónak kiszolgáltassa? Miután a 36. §. szerint az előterjesztés a készpénz utalványozását gátolja, figyelembe kell-e venni az ily tiltakozást; és lehet-e e miatt a vételárnak a végrehajtató részére való átadását megtagadni, és a befolyt összeget megfelelő intézkedés végett a kiküldő bírósághoz beterjeszteni? Habár a látszat a *mellett* szól, mégis határozottan: *nem* lehet. A 110. §. értelmében ugyanis az árverési cselekmény elleni előterjesztés kedvező esetben, a cselekmény megsemmisítésének esetében is az ingóságok megtörtént eladására, arra, hogy azok a vevő tulajdonába átmenjenek, semmi hatálylyal sem bir: az ingóságok minden körülmények között el vannak adva, és ezeket most már a vételár helyettesíti. Az ingóságokra azonban a végrehajtatónak az árveréskor már megtámadhatlan zálogjoga volt; mert a végrehajtást elrendelő végzés, a foglalási cselekmény és az árverési hirdetmény jogerőre emelkedtek; és mert ha ezek jogerejüekké nem váltak, az árverés meg sem lett volna tartható (36., 37. §§.). Megtámadhatlan joga van tehát a végrehajtatónak a zálog eladásából befolyt, azt helyettesítő vételárra is; és ezért az árverési cselekmény elleni előterjesztés, a mely a végrehajtató zálogjogát nem érintheti, és a mely kedvező elintézés esetében is a vételárt a végrehajtást szenvedő tulajdonává nem fogná tehetni, a vételárnak a végrehajtató részére való átadását nem akadályozhatja. (Lásd a 110. §. magyarázatát.) A 36. §. helyesen nem is említi a vételár átadását mint olyant, a melyet az előterjesztés meggátolna; hanem említi csupán a lefoglalt követelésnek a végrehajtatóra való átruházását és készpénz utalványozását. Vagyis: ha a foglalást magánkövetelésre, vagy a végrehajtást szenvedőnek közpénztárból járó követelésre, vagy általa bírói letétből felvehető összegre intézték, és ha a *foglalási cselekményt* támadták meg előterjesztéssel, ez által a követelésnek a végrehajtatóra való átruházása (123. §.) és a közpénztárból vagy a bírói letétből járó összeg utalványozása (133. §.), mint a foglalás után legközelebb következő végrehajtási cselekmény meg van akadályozva éppen úgy, mint az ingó tárgyak lefoglalása elleni előterjesztés halasztó hatálylyal bir a legközelebbi cselekményre, az árverésre. De ezekkel az esetekkel nem azonosítható az, a mikor előterjesztéssel pusztán az árverés cselekményét támadták meg, és nem a követelés átruházásáról vagy készpénz utalványozásáról, hanem vételár kiadásáról, mint az árverés egészéhez tartozó, ezt kiegészítő cselekményről van szó.

114. §.

Ha elsőbbségi bejelentvény adatott be, vagy a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltató van: az árverés addig folytattatik, míg minden követelés és azok járulékai fedeztettek, vagy míg az összes lefoglalt ingóság elárvereztetett.

Ezen esetben, ha az összes érdeklettek a vételárnak miként való felosztására nézve, magába az árverési jegyzőkönyvbe felveendő egyértelmű megállapodásra jutottak: a vételárfelosztás a megállapodásnak megfelelően a kiküldött által azonnal eszközöltetik; ellenesetben az összes iratok és az esetleg beadott elsőségi jelentvények a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságnak 3 nap alatt; a vételár, s esetleg az el nem árverezett letéti értéktárgyak (73. §.) pedig birói letétbe helyezés végett, külön jelentés mellett haladéktalanul bemutatandók.

A mikor az, hogy az árverési hirdetményben megjelölt ingóságokra más valaki a végrehajtatót vagy végrehajtatókat megelőző zálogjoggal bir, a beadott elsőbbségi bejelentvénynél fogva feltehető: az árverést addig kell folytatni, a mig a végrehajtató vagy végrehajtatók és az elsőbbségi igényt bejelentők követelésére elegendő fedezet jut, a mi a követelések teljes fedezésével, vagy a végrehajtási alap kimerülésével egyértelmü. A törvényben említett másik esetre nézve, a mikor «a végrehajtási iratokból tudvalévő korábbi foglaltató van», a 113. §. magyarázatának elején már érintett az a megjegyzés áll: hogy ez az eset nem fordulhat elő. Ha az árverési hirdetményben megnevezett végrehajtatón vagy végrehajtatókon kivül még olyan felülfoglaltató is van, a kinek javára a foglalást a hirdetmény kibocsátása *után* foganatosították (120. §.), ennek követelése az árverésnél figyelembe nem jön, és az árverést a végrehajtató követelésének teljes fedezésekor be kell fejezni.

Ha az árverés addig folyt, a mig az árverési hirdetményben megnevezett végrehajtató vagy végrehajtatók és az elsőbbséget igénylők követelései s ezek járulékai fedezetet nyertek: a követeléseket az árverés után azonnal ki lehet fizetni. De ha a befolyt vételárból valamennyi lefoglalt ingóság elárverezésének daczára az érintett követelések mind ki nem telnek, a vételár felosztását a kiküldött csak annak

feltétele alatt foganatosíthatja, hogy a kielégítési sorrendre nézve az összes érdeklettek egyértelmüen megállapodtak. Ezek közül tehát egynek ellenzése vagy távolléte is a vételár felosztását meggátolja.

Ha a vételárt a kiküldött felosztja, az e körüli eljárás, a fizetés, az okirat átvétele és záradékolása teljesen a 113. §. szabályai szerint történik.

Ha a vételárnak miként való felosztására nézve az összes érdeklettek meg nem egyeznek, vagy ha ezek egy részének távolléte miatt az egyezkedés meg sem volt kisérelhető, a kiküldött az összes iratokat a netaláni elsőbbségi bejelentvényekkel legfeljebb 3 nap alatt egy, és a befolyt vételárt birói letétbe helyezés végett haladéktalanul egy másik külön jelentés mellett a bíróságnak bemutatja; mely erre a 118. §. szerinti eljárást köteles megindítani. — A törvény esetleg el nem árverezett letéti értéktárgyak bemutatását is említi. Ilyeneket csak akkor lehet bemutatni, a mikor az összes követeléseket az elárverezett ingóságokból befolyt vételár nem fedezi ugyan, de amaz értéktárgyakra vevő egyáltalában nem találkozott. Mert ha az összes követelések fedezése tekintetéből valamennyi lefoglalt tárgy elárverezése szükségessé nem vált, az el nem adott letéti értéktárgyakat a végrehajtást szenvedőnek vissza kell adni, és a többi tárgyakat a 113. §. szabályai szerint a birói zár alól fel kell oldani.*

115. §.

A 102. és a következő szakaszok szabályai szerint tartandó meg az árverés akkor is, ha a váltóhitelező által birt kézi-zálogra az 1876. évi XXVII. t.-cz. 106. §-a alapján, vagy kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére adott kézi-zálogra az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 305. és 306. §§-ai alapján rendeltetik el az árverés. Ezen esetekben se az igények bejelentésére felhivásnak, se elsőség iránti eljárásnak nincs helye. Az árverésen elrendelése és a kézi-zálogok megbecsülése után a kiküldött az árverési hirdetményt kibocsátani és az árverést foganatosítani köteles. A biztosított követelés a vételárból a kiküldött által kielégítendő, a netaláni felesleg pedig a kifizetett eredeti váltóval az adósnak, esetleg a

* V. ö. német ptrs 818., 872. §§., osztr. végr. t. 283. s köv. §§-at.

csődtömegnek, kiadandó, vagy akadály esetében, a bíróságnál teendő le (113. §.).

Az ezen eljárás során hozott birósági végzés ellen felfolyamodásnak, a kiküldött eljárása és végzése ellen pedig előterjesztésnek van helye, melyek azonban csakis az árverésen befolyt pénznek kiadatására birnak felfüggesztő hatálylyal.

A váltóbirtokos azokból az ingóságokból, a melyekre jogügylet utján zálogjogot nyert, váltói uton kielégítheti magát és e végből az ingóságokat «a váltóeljárás szabályai szerint» kielégítésre fordíthatja (1876 : XXVII. t.-cz. 106. §.). Az 1881. évi 2851. számu igazságügym. rendelet 3. §. 7. pontja, 5. és 7. §-a szerint az árverés elrendelése iránti kérvényt* annál a törvényszéknél kell beadni, a melynél a zálogjog alapjául szolgáló váltó bepereltetett, ha pedig ez még nem történt meg, a mely beperlés esetében illetékes volna; a törvényszék pedig elrendelvén az árverést, ennek foganatosítása végett a 18. §. szerint illetékes járásbiróságot keresi meg, a melynek kiküldöttje a becslés előrebocsátása után a 102. és köv. §§. szerint jár el.

Ha kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére irásbeli szerződés mellett kézi zálog adatott, a hitelezőnek jogában áll magát a zálogtárgyakból kielégíteni, a nélkül hogy az adós ellen előbb keresetet indítani tartoznék. E végből a hitelező a szükséges okiratok bemutatása mellett «saját illetékes törvényszékéhez» folyamodik; a további eljárás pedig a fennebbivel azonos (1875 : XXXVII. t.-cz. 305. §.).

Ezekben az ügyekben az árverési eljárás a közönséges eljárástól annyiban különbözik: hogy az igénybejelentő felhivás kibocsátása szükségtelen (89. §.); hogy elsőbbségi bejelentés el nem fogadtatik (111. §.); hogy ehhez képest elsőbbségi eljárásnak sincs helye (114., 118. §§.); hogy a kiküldött által foganatosított becslés és az általa kibocsátott árverési hirdetmény elleni előterjesztés, valamint a bíróság árverést rendelő végzése elleni felfolyamodás az árverés megtartását nem akadályozza (36., 37. §§.), és hogy ezek a jogorvoslatok csak az árverésen befolyt vételár kiadására birnak felfüggesztő hatálylyal. Maga az árverési cselekmény elleni előterjesztés, a 113. §-nál felhozott okokból még az árverésen befolyt pénz kiadását sem gátolja. — Az 1875 : XXXVII. t.-cz. 347., 371., 409. és 411. §-aiban

* Ebben a zálogtárgyakat fel kell sorolni, vagy legalább minőség szerint meg kell jelölni (budapesti kt. 1882. évi 5686. sz.).

szintén «nyilvános árverésről» van ugyan szó; de ezeket a szakaszokat a jelen §. nem idézi, az azok szerinti árverések nem esnek az itt tárgyalt szabályok alá.*

A törvény azon intézkedéséből, hogy ebben az eljárásban az igények bejelentésére felhivásnak nincs helye, csak az következik, hogy nem lehet oly igénykeresetet indítani, a mely a *beadás idejénél fogva* a végrehajtás további folyamára halasztó hatálylyal birna (93. §. első bekezdés). Ennél fogva, valamint az igénykereset általában, úgy oly kereset, a mely az igény jogosultságának valószinüvé tétele s az igényelt tárgyak becsértékének biztosítékul letétele mellett a végrehajtást felfüggeszti (93. §. 2. bekezdés), ebben az eljárásban sincs kizárva. (V. ö. a 89., 127. és 216. §§. magyarázatát.)

Az itt szabályozott eljárás meg nem szüntette a váltóbirtokosnak azt a jogát, hogy a tőzsdei árfolyammal biró és zálogul nyert papirokat a lejárat napján, illetve harmadik napon a tőzsdén birói közbenjárás nélkül eladhatja, vagy a napi árfolyamban megtarthatja, a váltóbeli vagy egyéb követeléseket pedig behajthatja (1876 : XXVII. t.-cz. 106. §. 2. és 3. pontja). Valamint meg nem szüntette az 1875 : XXXVII. t.-cz. 306. §-ának azt az intézkedését, mely szerint ha kézi zálog kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére adatott, és a felek irásbelileg abban állapodtak meg, hogy a hitelező magát a zálogból birói közbenjárás nélkül kielégítheti: a hitelezőnek — a ki a nyilvános eladás módját nem választja — jogában áll a zálogtárgyakat, ha piaczi vagy tőzsdei árfolyammal birnak, hiteles személy által a folyó árban magán uton is eladatni.

116. §.

Ha az árverésen befolyt vételárból a végrehajtató követelése járulékaival együtt ki nem telik, a végrehajtató, a végrehajtásnak a kiküldött által folytatását követelheti, s ha ez iránti kérelmét az árverési iratok bemutatásáig közvetlenül a kiküldötthöz intézi: a kiküldött a végrehajtást szenvedőnek ugyanazon járásbirósági területen levő ingóságaira a folytatólagos végrehajtást, újabb kiküldetés nélkül, foganatosítani köteles.

Ezen eset kivételével a folytatólagos végrehajtást,

* Bpesti kt. 1883. évi 93. sz.

míg az iratok a 113. §. szerint a végrehajtást elrendelő bírósághoz vissza nem küldettek, a végrehajtás foganatosítására megkeresett bíróság, az iratok visszaküldése után pedig azon bíróság rendeli el, mely az alap-végrehajtást elrendelte.

117. §.

A 116. §. esetein kívül folytatólagos végrehajtás elrendelésének van helye:

a) ha a végrehajtató kimutatja, hogy követelése a korábbi foglalás alkalmával végrehajtás alá vett dolgok által fedezve nincs;

b) ha a lefoglalt ingókra vagy azok egy részére igénykereset indíttatott, vagy elsőbbségi igény jelentetett be;

c) ha a lefoglalt dolgoknak, azon alapon, mert végrehajtás alá nem vonathattak, az összeírásból való kitörlése kéretik.

A folytatólagos végrehajtást rendszerint a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság rendeli el. Az *a)* pont esetében azonban, ha a végrehajtás foganatosítására több bíróság kerestetett meg, a folytatólagos végrehajtás elrendelésére azon bíróság illetékes, mely az alapvégrehajtást elrendelte.

Az *a)* pont esetében jogosítva van a bíróság a folytatólagos végrehajtással járó költségeket a körülményekhez képest, a végrehajtást szenvedőnek terhére megállapítani, vagy azokat megszüntetni. Minden más esetben a folytatólagos végrehajtás költségeit, a végrehajtást szenvedő viseli.

Ha a végrehajtató fél folytatólagos végrehajtás elrendelését kéri, még mielőtt az előbb már elrendelt végrehajtás foganatosíttatott volna, ez esetben a folytatólagos végrehajtás ugyan elrendelendő, hanem a végrehajtási kérvény költségei a végrehajtást szenvedő fél ellen meg nem állapíthatók.

A 116. és a 117. §. a folytatólagos végrehajtásról, de «a szakaszok elhelyezéséből és tartalmából kitünőleg» csupán az ingóságokra

vezetendő folyt. végrehajtásról rendelkezik. Az ingatlanokra vezetett végrehajtást szabályozó 135—207. §§. a folytatólagos végrehajtás elrendelése tekintetében kivételes intézkedést nem tesznek; a minél fogva azokra nézve úgy az alap- mint a folyt. végrehajtás elrendelésénél a 2. §. általános szabályait kell alkalmazni.[1]

Folytatólagos végrehajtást lehet kérni:

1. a mikor az ingókra vagy ingatlanokra intézett alapvégrehajtás teljes befejezte után a fizetéskor kitünt, hogy a végrehajtató követelése egészen ki nem telik (116. §. az 1840: XV. t.-cz. II. r. 190. és a Ptrs 412. §-a nyomán). De kérni lehet már akkor is,

2. a mikor az alapvégrehajtás foganatosításának folyamán valószinüvé vagy legalább feltehetővé vált, hogy a lefoglalt dolgokból a végrehajtató nem fog teljes kielégítést nyerni. Ez az eset pedig előállhat *a)* ha az alapvégrehajtást csak ingóságokra vagy csak ingatlanokra, vagy ingatlanokra és ingóságokra intézték, de az ingóságok becsértéke (71. §.), az ingatlanok kikiáltási ára (148. §.) a követelésnél és járulékainál kisebb, a végrehajtatót más hitelezők előzik meg, a kiknek kielégítése után az ő részére elegendő fedezet nem marad, vagy a lefoglalt ingóságokat elsikkasztották, az ingóságok elpusztultak stb;[2] *b)* ha ingóságok lefoglalása után igénykeresetet indítottak vagy elsőbbségi igényt jelentettek be, nem változtatván a dolgon az, hogy a tulajdonul nem igényelt tárgyak becsértéke, vagy az elsőbbséggel igényelt követelés levonása után fenmaradó becsérték a végrehajtató egész követelésének összegét még megüti vagy meg is haladja, mivel a 47. §. szerint annak meghatározása, hogy mennyi és mily értékü ingóságokat kell lefoglalni, a végrehajtató jogkörébe tartozik; *c)* ha a végrehajtást szenvedő (51—68. §§.) vagy a birlaló (48. §.) előterjesztés utján a lefoglalt dolgoknak vagy ezek egy részének (a *b*) pont analogiájánál fogva) az összeirásból való kitörlését kérte, nem különben ha a bíróság a kitörlést hivatalból vagy a végrehajtást szenvedőnek a foglaláskor nyilvánított ellenzése alapján rendelte el (lásd az 51. és 60. §. magyarázatát); úgyszintén ha a korábbi foglalás alkalmával csupán oly igavonó jószágot és gazdasági eszközöket irtak össze, a melyek a 67. §. szerint márczius 15-től november 15-ig árverés alá nem bocsáthatók;[3] *d)* ha a bíróság az alapvégrehajtást ingatlanra rendelte el, és a foganatosítást vagy az árverési hirdet-

[1] Curia 1882. évi 738, 611., 1884. évi 8029. sz.

[2] Analogia alapján, mivel a 117. §-ban a folyt. végrehajtás eseteit nem lehet olyanoknak tekinteni, a melyek szorosan taxative volnának felsorolva. — Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 52. sz.

[3] Analogia alapján a bpesti kt. gyakorlata. — Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 314. l.

ményt felfolyamodással támadták meg;[1] *c)* ha a végrehajtást csak felülfoglalással foganatosították; mivel a 114. §. szerint az elsőbbségi igény bejelentésével a jogkövetkezményekre nézve egyenlő az az eset, a mikor a végrehajtási ügyiratokból kitetszik, hogy korábbi foglaltató van.[2] Sőt a folyt. végrehajtást kérni lehet és feltétlenül el kell rendelni,

3. akkor is, a mikor az egy izben már elrendelt végrehajtást még nem foganatosították, és e szerint nem tudni még, vajjon az első izben elrendelt végrehajtás elég fedezetet fog-e nyujtani vagy sem.[3]

A felsorolt esetek mennyiségéből és különböző voltából kitünik, hogy a törvény a folyt. végrehajtás elrendelését és foganatosítását minél inkább gyorsítani s könnyíteni kivánta, mely intentiója az elrendelésre illetékes bíróság vagy közeg megjelölésére vonatkozó intézkedéseiből is világos;[4] és az elrendelés korlátainak felállításánál leginkább csak az szolgált irányadóul, «hogy a végrehajtást szenvedő a hitelező által hiába ne zaklattassék és hiába ne terheltessék».[5] Ingatlanokra vezetett végrehajtásnál pedig az általános szabálytól kivételt felállítani azért nem volt szükséges, mert itt a késedelem rendszerint nem jár veszélylyel: veszély esetében a marasztaló határozat vagy más végrehajtható közokirat alapján a telekk. rend. értelmében közvetlenül a telekkönyvi hatóságnál is lehet zálogjogot szerezni.[6]

A fentebb felsoroltak közül az *1.* esetben az ügyiratokból kétségtelen lévén, hogy a hitelező a foganatosított végrehajtásnál fogva teljes kielégítést nem nyert, és hogy további végrehajtáshoz joga van: ha az előbbi végrehajtás ingóságokra volt intézve, és a folyt. végrehajtást az ugyanezen járásbíróság területén levő ingóságokra kérik, ennek elrendelése rendszerint a kiküldöttre van bizva. Csak ha ez az iratokat a kiküldő bíróságnak már bemutatta (113. §.), vagy ha a hitelező a

[1] Bpesti kt. 1885. évi 32627. sz.

[2] Bpesti kt. 1886. évi 9031. sz.

[3] 117. §. utolsó bekezdése, «mivel megesik gyakran, hogy miután végrehajtás esetében rendszerint már a kérelmezés tárgya is sürgős, a hitelező vagy tudatlanságból vagy tévedésből mellőzi kérvényében az adósnak azon vagyonát, melyre a végrehajtás vezethető volna». (Országgy. napló 1881. márcz. 30-ról.) — De nem lehet szó folyt. végrehajtásról, a mikor a végrehajtás ingatlanra elrendeltetett, és a végrehajtató utólagos kérvényben előadja, hogy az ingatlanra tévesen kért végrehajtás foganatosítható nem volt. Az ily végrehajtás olyannak tekintendő, mint ha el sem rendeltetett volna, és a végrehajtás ujból elrendelése a perbirósággnál kérendő. (Curia 1883. évi 7495. sz.) — Akkor sincs helye folyt. végrehajtásnak, a mikor a kiküldött az árverést a végrehajtató kérelmére szüntette meg. (Curia 1883. évi 7495. sz.)

[4] Tjav. indoklása.

[5] Országgy. napló és Teleszky I. mint 254. l. 2. alatt.

[6] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 8. sz.

végrehajtást más járásbiróság területén lévő ingóságokra kivánja folytatólag intézni, a körülményekben gyökerező szükségből a végrehajtás foganatosítására megkeresett biróság, és ha az iratok ennél sincsenek már, az alapvégrehajtást elrendelő biróság van hivatva a folyt. végrehajtás elrendelésére. Ebből következik, hogy oly esetben, a mikor az alapvégrehajtást csak *ingatlanokra* intézték, mivel itt a végrehajtatónak kielégítését utalványozás által a biróság maga eszközli, ha pedig a kielégítést kiküldött által végezteti (201. §.), ez a kiküldött a végrehajtás foganatosítására jogosítva nincs; továbbá mivel a telekkönyvi hatóság a végrehajtási iratokat a végrehajtást elrendelő birósághoz át nem teszi, ez tehát az ingatlanokra intézett végrehajtás végeredményéről közvetlenül tudomással sem bir: ingóságokra a folytatólagos végrehajtást mindig a telekkönyvi hatóság rendeli el, a mely az alapvégrehajtás foganatosításában eljárt.* — Ha pedig az alapvégrehajtást több járásbiróság, telekkönyvi hatóság és járásbiróság, vagy több telekkönyvi hatóság volt megkeresve: a 117. §. 5. bekezdésének analogiájánál fogva, és mert a részleges kielégítést teljesítő egyik kiküldött vagy biróság nem ismeri a másik biróság foganatosította végrehajtás eredményét, — a folytatólagos végrehajtás iránt csak az a biróság intézkedhet, mely az alapvégrehajtást elrendelte.

A *2. a)* és *d)* esetekben rendszerint a végrehajtás foganatosítására illetékes — helyesebben az alapvégrehajtás foganatosításában eljárt — járásbiróság vagy telekkönyvi hatóság rendeli el a folytatólagos végrehajtást; a szerint, a mint az alapvégrehajtás ingóságokra vagy ingatlanokra volt intézve. Csak a mikor az alapvégrehajtás foganatosítására több biróság volt megkeresve, legyen ez járásbiróság vagy telekkönyvi hatóság, úgyszintén a mikor az alapvégrehajtást az ezt elrendelő biróság részint saját kiküldöttje által, részint megkeresett más biróság utján foganatosíttatta: a folyt. végrehajtás elrendelésére ismét az a biróság illetékes, a mely az alapvégrehajtást elrendelte. — A *2. b), c)* és *e)* eseteiben az alapvégrehajtás ingóságokra intéztetvén, az ezt foganatosító járásbiróság rendeli el a folyt. végrehajtást, kivétel nélkül még akkor is, ha az alapvégrehajtás foganatosítása végett több biróság volt megkeresve; mivel itt tulajdonképen csak megtámadottan foglalt, vagy zálogjogi elsőbbséggel terhelt ingóságok helyettesítéséről van szó. Az *1.* és *2.* alatt felsorolt valamennyi esetben a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett biróság a folyt. végre-

* Teleszky I. mint 268. l. 6. alatt kitért a felvett kérdés elől, állítván, hogy a telekkönyvi hatóság a folyt. végrehajtás elrendelésére semmi körülmények között sem illetékes — de csak azért, mert a 116. és 117. §. csupán az *ingóságokra vezetendő* folyt. végrehajtásról intézkedik.
elrendelő végzésből kitünik, hogy a végrehajtás foganatosítása végett

hajtást oly ingóságokra is rendelheti el, a melyek más bíróság területén vannak, és ebben az esetben az a bíróság, a telekkönyvi hatóság pedig mindig, a végrehajtás foganatosítása iránt megkeresés útján intézkedik.

A *3.* esetben a folyt. végrehajtás elrendelésére *csak* az a bíróság illetékes, a mely az alapvégrehajtást elrendelte.

Egyrészt a 27. §. azon szabályának folyományául, hogy a végrehajtás költségeit a marasztalt fél viseli; másrészt a végett, hogy «a hitelező, ha adósának vagyonát tudja, ezt mindjárt adja elő, s hiába költségeket ne okozzon»: a végrehajtató maga viseli a folytatólagos végrehajtás iránti kérvény költségeit a *3.* esetben feltétlenül, a *2. a)* esetben pedig úgy a kérvény mint a foganatosítás költségeit akkor, ha az iratok arról tanúskodnak, hogy az alapvégrehajtáskor is kielégítési alapban nem volt hiány, és a végrehajtató csak önként nem foglalt; és ha a végrehajtást szenvedőnek is voltak (például tárgyalási) költségei, ezek a végrehajtató költségeivel kölcsönösen megszünnek. Minden más esetben a folyt. végrehajtás költségei is a végrehajtást szenvedőt terhelik.

Megjegyezzük még, hogy oly esetben, a mikor a végrehajtást a 3. és 4. §. értelmében rendelték el, a folyt. végrehajtás szempontjából az alapvégrehajtást elrendelő bíróságnak azt a hazai bíróságot kell tekinteni, a mely a 3. §. 7. és 8. bekezdése értelmében a végrehajtás elrendelése tárgyában határozott;[1] és hogy a kiküldött a végrehajtás folytatása czéljából hozzá intézett kérelmet az árverésről és árfelosztásról felvett jegyzőkönyvbe írja, vagy ha irásban nyujtották be, a beadványt az érkezés idejének ráirása után a jegyzőkönyvhöz csatolja.[2] — A folytatólagos *biztositási* végrehajtásról a 228. §-nál lesz szó.

118. §.

A 114. §. esetében, ha a vételár-felosztásra nézve egyértelmű megállapodás nem jött létre, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság az árfelosztás végett rövid időre határnapot tűz, s erre az összes érdekelteket megidézi. A tárgyalásra az érdeklettek a végrehajtásnál közbenjárt képviselőjük által is megidézhetők. Ha lakhelyének nem tudása miatt, valamelyik érdekelt fél a tárgyalásra meg nem idéztethetik, vagy valamely meg

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 52. sz.
[2] 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 19. §.

nem jelent érdekelt félnek szabályszerű megidézéséről szóló vét-bizonyítvány a tárgyalás napjáig meg nem érkezik: részére hirdetményi idézés nélkül ügygondnok neveztetik, s a mennyiben a tárgyalás az ügygondnok beidézése mellett a kitűzött határnapon megtartható nem volna, legrövidebb időre újabb határnap tűzetik ki.

Ha elsőbbségi igényt jelentettek be, vagy a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltató van, és ha az összes érdeklettek az árverés foganatosítása után a vételár felosztására nézve a kiküldött előtt megegyezni nem tudtak, vagy valamely érdekelt fél az árverés után a kiküldöttnél meg nem jelent; és ha ez okok valamelyikéből a kiküldött a 114. §-hoz képest a vételárt a kiküldő bíróságnak bemutatta: ez hasonlóan, mint a hogy ingatlanok elárverezése után a 188. §. szerint mindig történik — a sorrendi tárgyalás határnapot tüz. Erre a tárgyalásra mint érdekletteket idézni kell mindazokat, a kik a vételárra vagy ennek egy részére esetleg igényt tarthatnak; tehát a végrehajtatót vagy ha többen vannak, valamennyit, azokat is, a kik az árverési hirdetmény kibocsátása *után* nyertek az ingóságokra zálogjogot, továbbá a végrehajtást szenvedőt, azt, a ki az elárverezett ingóságokra törvényes zálogjoggal birhatott (72., 112. §§.), a ki elsőbbségi bejelentvényt adott be (111. §.), a ki az ingóságokra tulajdoni igényt támasztott (96. §.), és a netaláni harmadik személyt, a ki birlalás alapján (48. §.) a foglalást előterjesztéssel megtámadta, ha az ezt elutasító elsőbirósági végzés ellen felfolyamodással élt (37. §.). A végrehajtási ügy végleges lebonyolításának gyorsítása végett meg van engedve, hogy a bíróság, mint az igénykereset tárgyalására (94. §.), úgy itt is az érdeklett helyett ennek a végrehajtásnál közbenjárt képviselőjét idézze, és hogy az ismeretlen lakhelyü érdeklett képviseletére hirdetményi idézés nélkül (Ptrs 269. §.) ügygondnokot nevezzen. Ily ügygondnokot csak abban az esetben lehet nevezni, ha az idézésről szóló vétbizonyítvány «a tárgyalás napjáig» nem érkezett meg. Ebben az esetben meg közvetlenül a tárgyalásra kitűzött óra előtt ügygondnokot kinevezni s ezt a határidőre beidézni ritkán sikerülhet; ilyenkor tehát alig lehet az újabb határnap kitüzését kikerülni. Nincs azonban kizárva, hogy a bíróság a tárgyalást az ügygondnok kinevezésével egyszerre, a kitűzve volt határnap egy későbbi órájára tűzze ki; főleg ha a megjelentekre nézve újabb határnap kitüzése s ezen a napon az újabb megjelenés tetemesebb költséggel járna.

119. §.

A kielégítési sorrend az érdeklettek meghallgatása után a biró által állapíttatik meg, s az e tárgyban hozott végzés, a feleknek azonnal kihirdettetik.

Az árverés-hirdetési s foganatosítási költségek minden más követelést megelőzőleg sorozandók.

Ha a végzés ellen a kihirdetéskor felfolyamodás be nem jelentetik: a vételár azonnal felosztatik, a kihirdetéskor bejelentett s 3 nap alatt irásban indokolható felfolyamodás esetében pedig, az iratok 8 nap alatt felterjesztendők.

A felfolyamodásnak csupán azon követelések kifizetésére van halasztó hatálya, a melyeknek kielégítése a felfolyamodás folytán hozandó felsőbb birósági határozattól függ. Azon követelések, melyek a felsőbb birósági határozatra való tekintet nélkül a vételárból mindenesetre kielégítést nyernek, felfolyamodás esetében is azonnal kifizetendők.

A másodbiróság végzése ellen, a mennyiben az elsőbiróság végzése megváltoztattatott, a harmadbirósághoz halasztó hatálylyal biró felfolyamodásnak van helye.

Ezen felfolyamodás a másodbirósági végzés kézbesítésétől számított 8 nap alatt adandó be.

Azon hitelező követelése, a ki biztosítási végrehajtás folytán nyert zálogjogot, a zálogjogi elsőség sorrendjébe soroztatik ugyan, de ha az érdeklettek között ellenkező megállapodás nem jön létre, a megfelelő összeg a követelés iránti per jogerejű eldöntéséig, birói letétbe helyeztetik.

Ha törvényes zálogjoggal biró valamely követelésnek valódisága vonatik kétségbe, a megfelelő összeg birói letétbe helyezése mellett, a követelő keresetének az illetékes biróság előtt, a végzés jogerőre emelkedésétől, és a mennyiben a követelés még le nem járt, a végzésben kitüntetendő lejárati naptól számított 30 napi zárhatáridő alatt leendő megindítására utasíttatik. Ezen per, az érdeklettek beavatkozási jogának épségben maradása mellett, a végrehajtást szenvedő ellen indítandó.

A 118. §. a kielégítés sorrendjének megállapítása tekintetéből «tárgyalás» tartását rendeli, ellenben a 119. §. az érdekletteknek csak meghallgatását kivánja (lásd a 35. §-nál), és ennek megtörténte után a biróra bizza a sorrend megállapítását. Miután az érdeklettek a kitüzött határidőre az elmaradás valamely jogkövetkezményeivel való fenyegetése nélkül idéztetnek;[1] és miután ehhez képest a biró a kielégítés sorrendjét akkor is köteles megállapítani, ha a határidőn a beidézettek közül senki sem jelent meg: bizonyos, hogy az eljáró bíróság kötelessége alakszerü tárgyalás *nélkül* a végrehajtási iratok és az elsőbbségi bejelentvények alapján a kielégítés sorrendjének tervezetét hivatalból összeállítani; és hogy legczélszerűbb a megjelent feleknek erre a tervezetre vonatkozó észrevételeit és megjegyzéseit utóbb jegyzőkönyvbe venni.[2]

A kielégítés sorrendjének megállapítása iránti meghallgatáson, vagy mondjuk tárgyaláson, az érdeklettek nyilatkozatai csak a *birói* zálogjog által nyert *elsőbbségre* terjedhetnek, és a foglalás *jogérvénye* megvitatás tárgya többé nem lehet, sem a végrehajtást szenvedő, sem a felülfoglaltató részéről; mert a kiküldöttnek cselekménye ellen az előterjesztés az egyedüli jogorvoslat (34. §.), és ha evvel törvényes idő alatt senki sem élt, a foglalás feltétlen jogérvényt nyert mindenki irányában.[3] Annak a hitelezőnek követelése, a kinek *kielégitési* végrehajtás foganatosítása alapján van birói zálogjoga, rendszerint *fennállásra* nézve sem támadható meg tárgyalás alkalmával; de ha valamely érdekelt fél valószinüvé teszi, hogy a követelés a végrehajtható okirat kelte után felmerült tények által egészen vagy részben megszünt, habár a törvény e tekintetben nem intézkedik: a bíróság a 197. §. analogiája szerint alig hibázik, ha a kifizetést megtagadja, a megfelelő összeget birói letétbe helyezi, és azt, a ki a követelést megtámadta, a pernek záros határidő alatti megindítására utasítja. Az oly hitelező követelésének megfelelő összeget pedig, a ki *biztositási* végrehajtás foganatosítása által nyert birói zálogjogot, a vonatkozó per jogerejü eldöntéséig a birói letétbe *kell* helyezni még akkor is, ha a követelés fennállását a sorrendi tárgyaláskor tüzetesen senki sem támadta meg; és ez alkalommal csak úgy lehet a követelést kifizetni, ha

[1] Ezért a sorrendi tárgyalásra meg nem jelent hitelező elsőbbségi igényét a sorrendi végzésben teljesen figyelmen kívül hagyni nem lehet (bpesti kt. 1888. évi 35382. sz.); és a megjelentek a törv. zálogjoggal biró hitelező követelésének mellőzésével egyezséget nem köthetnek (bpesti kt. 1887. évi 25507. sz.).

[2] Peres eljárásnak a sorrendi tárgyalásnál nincs helye (Curia 1886. évi 463. v. sz.). HUF J.: Jogt. Közl. 1884. évi 39. sz., szerző ugyanott 46. sz.

[3] Szerző Jogt. Közl. 1883. évf. 101. l.; ellenkezően MAGURÁNYI J.: Jog 1886. évi 38. sz., czáfolja szerző: ugyanott 41. sz. és KELEMEN S. 43. sz.

a hitelező a követelés jogerejüleg történt megitélését már a tárgyaláskor igazolja, vagyha a kifizetésbe valamennyi érdekelt fél beleegyezik.

Annak a hitelezőnek követelését ellenben, a ki *törvényes* zálogjog alapján támaszt elsőbbségi igényt, a tárgyalás alkalmával úgy az elsőbbség, mint az igényelt zálogjog érvénye, és a követelés fennállása tekintetében lehet megtámadni. A követelés fennállásának megtámadása a hitelezőnek a végrehejtást szenvedő elleni perreutasítását vonja maga után, mely perbe az érdeklettek — hasonlóan mint igényperbe a végrehajtást szenvedő — beavatkozhatnak (lásd a 92. §. magyarázatát); a törvényes zálogjog érvényének és az elsőbbség kérdéseit pedig érdemileg minden esetre a tárgyalás következtében hozott végzésben kell megoldani.

Az elsőbbség kérdésének eldöntésénél a 47., 71., 72., 86. és 87. §§. szabályai irányadók. — Az az intézkedés, hogy előnyös tételek csupán az árverés hirdetésének és foganatosításának költségei, megfelel az ingatlanokra nézve a 189. §. *a*) pontjában felállított szabálynak. Előnyösen azonban sorozni kell nemcsak a tényleg megtartott, hanem a végrehajtató akaratától független körülmény miatt meghiusult árverés költségeit is.[1] — Az árverés foganatosításának költségei közé a végrehajtató részére megállapított közbenjárás költsége is tartozik, ha a végrehajtás nem hivatalból foganatosítandónak volt kimondva. A per- és a többi végrehajtási költségek mint járulékok magával a követeléssel jönnek egy rangsorozatba. A zárgondnoki dij nem tartozik az előnyösen kielégítendő tételek közé;[2] de a zárgondnoki kezeléssel járó költségek (75., 164., 211., 212., 213. §§.), mint ilyenek «a végrehajtási tömeget mégis terhelik».[3] A 253. §. szerint a 251. §. szabályait a 75. §. értelmében elrendelt zárlat esetében nem kell alkalmazni; a minél fogva itt a 27. §. szabálya az irányadó. Ha tehát a zárgondnok alkalmazása jogerős, annak dijai a végr. költségek kiegészítő részévé válnak, és mint ilyeneket a vételárból a 47. §. szerinti rangsorozatban a követelés járulékaiként kell azokat kifizetni.[4]

A hozott végzést a tárgyaláshoz megjelent felek kihirdetés útján tudják meg; a törvényszerűen megidézett, de meg nem jelent feleknek a végzést utólag nem kell kihirdetni vagy kézbesíteni: ezek irányában a végzés mindjárt meghozatala után jogerőre emelkedik. Világos ez onnan, hogy oly esetben, a mikor a hozott és «azonnal»

[1] Curia 1885. évi 67. sz.
[2] Bpesti kt. 1888. évi 49714. sz.
[3] Bpesti kt. 1884. évi 21397. sz.
[4] Szerző: Ügyv. Lapja 1889. évi 14. sz. — tévesen Márkus D.: ugyanott 6. sz.

kihirdetett végzés ellen a kihirdetéskor felfolyamodást be nem jelentenek, a bíróság a vételárt a végzés értelmében «azonnal» felosztja, a végzést tehát végrehajtja. Ennél fogva, ha a tárgyaláshoz egy érdeklett fél sem jelent meg, és a bíróság a fennebbiekhez képest a kielégítés sorrendjét hivatalból állapította meg, az ebbeli végzés kihirdetés és kézbesítés nélkül jogerőre emelkedik. A meg nem jelent felekre eső összegeket ismét a birói letétbe kell elhelyezni és külön kérelmökre kiutalványozni. Ha azonban a tárgyalás után a sorrendi végzés kihirdetésére uj határidő volt kitüzve, és erre nem minden érdekelt fél idéztetett, a kihirdetésre ujabb határidőt kell kitüzni.[1] Nem szükséges, hogy «a vételár felosztását» a bíróság közvetlenül kifizetés által teljesítse ; a kifizetés a birói letétből való utalványozás által foganatosítható, sőt a 201. §. hasonlatosságánál fogva ez a fizetés rendszerinti módja.[2] Természetes, hogy a fizetésnél és utalványozásnál a 113. §. 2. bekezdésének és a 201. §-nak az okiratok bemutatása s a fizetés feljegyzése körüli szabályait itt is kell alkalmazni.

A végzés elleni felfolyamodás módja iránti intézkedés kivétel a 34. §. és Ptrs N. 51. §-ának szabálya alól. Ez az egyedüli eset, a hol a felfolyamodást nem kell beadni, hanem *bejelenteni* ; és az egyedüli eset, a hol a jogorvoslat használatára — még pedig a sorrendi végzésben megoldandó fontos és gyakran bonyolódott kérdésekkel szemben tulságos siettetéssel — 8 napnál rövidebb határidő van kiszabva. — Lsd a harmadbirósághoz engedett felfolyamodásra s ennek halasztó hatályára nézve a 199. §. hasonló intézkedését.

Ha a sorrendi végzést a tárgyalás után azonnal meghozni nem lehet, határidőt kell kitüzni annak kihirdetésére, és erre a tárgyalásnál jelen volt érdekletteket, de csak ezeket kell idézni. Határozottan hibás, és bonyodalmakat idéz elő a végzés kézbesítése. Ha a végzést mindamellet kézbesítették, és így a 119. §. kivételes intézkedésétől maga a bíróság tért el: a kézbesítéstől számított 3 napon tul, de 8 napon belül beadott felfolyamodás elkésés indokából vissza nem utasítható.[3]

~~120.~~ §. 20

Több végrehajtató találkozása esetében (86—88. §§.), valamint akkor is, midőn ugyanazon ingóságok lefog-

[1] Bpesti kt 1887. évi 9938. sz.
[2] Curia 1889. évi 1248. sz.
[3] Curia 38. számú teljes ül. döntvény. — V. ö. még a vételár-felosztási eljárásra nézve: német ptsr. 759. s köv., osztr. végr. t. 286., 287. §§-t.

lalva és felülfoglalva vannak: az árverés — habár annak elrendeléseért csak egy végrehajtató jelentkezik is — mindazon végrehajtató, foglaltató és felülfoglaltató követelésének kielégítésére elrendelendő, a kiknek javára az árverési hirdetmény kibocsátása napjáig, a foglalás már foganatosíttatott.

A §-ban foglalt szabályt, mint az árverési hirdetmény körüli intézkedések egy részét, kapcsolatosan már a 102., 105. és 114. §§-nál tárgyaltuk.

121. §.

Ha olyan értékpapirok foglaltattak le, a melyek tőzsdei árfolyammal birnak: azok árverés alá rendszerint nem bocsáttatnak, hanem a kiküldött által az érdeklett felek közbenjöttével, ha helyben tőzsde van, tőzsdei alkusz közvetítésével, ha pedig helyben tőzsde nincs, valamely pénzintézet útján, vagy megfelelő más módon, de minden esetre készpénzfizetés mellett adatnak el. Az eladási számla az iratokhoz csatolandó.

A napi közép-árfolyamon alól több mint két százalékkal, az eladás csak az összes érdeklettek beleegyezésével eszközölhető.

Ha helyben tőzsde nincs s az értékesítés a fentebbi módon eszközölhető nem volna, a kiküldött jelentése alapján, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság az eladás eszközlése végett, a legközelebbi tőzsde székhelyén illetékes járásbíróságot megkeresi.

Ha az értékesítés a fentebbi módok egyike szerint sem eszközölhető: a tőzsdei árfolyammal biró értékpapirok is birói árverésen adatnak el.

Lényegében megfelel a Ptrs 392. §-ának. A tőzsdei árfolyammal biró, akár állam-, akár magán-értékpapiroknak pénzzé tétele e szerint a következő módok valamelyikén történik, úgy hogy az elsőbb mód lehetősége a későbbiek alkalmazását mindig kizárja: 1. a kiküldő bíróság székhelyén lévő tőzsdén eladás által, tőzsdei alkusz közvetítésével; 2. ugyanott lévő pénzintézetnek vagy más vállalkozónak eladás

által, de nem több mint két százalékkal a napi közép-árfolyamon aluli áron, kivéve, ha az összes érdeklettek beleegyeznek ; 3. a legközelebbi tőzsdén az 1. pont szerinti eladás által, a kiküldő bíróságnak a tőzsde székhelyén illetékes járásbírósághoz intézett megkeresésére ; 4. birói árverés utján, az erre nézve megállapított általános szabályok szerint.*

Ha az értékpapirok ára nem a kiküldött kezéhez folyik be, hanem a végrehajtás foganatosításában eljáró bíróságnak küldik meg, ez — habár a 113. §. esete forog fenn — a vételár kifizetése tekintetéből a kiküldöttnek közreműködését többé nem veszi igénybe, hanem a fizetést e végett kitüzött rövid határidőben, vagy a letéthivatalhoz intézett utalvány utján maga teljesíti (119., 201. §§.).

Tőzsdei árfolyammal nem biró értékpapirok pénzzé tételéről a törvény külön nem intézkedik ; a minél fogva azokat a 102. §. szerinti birói árverésen kell eladni.

122. §.

Ha a végrehajtást szenvedőnek a követelése foglaltatott le : a végrehajtató kivánságára a végrehajtást szenvedőnek az adósa nyilatkozni tartozik az iránt, vajjon :

1. elismeri-e és mennyiben ismeri el a követelést valónak, s kész-e a fizetésre?

2. tart-e valaki és minő igényt a lefoglalt követelésre?

3. le van-e a követelés foglalva más hitelező részére, s ha igen, minő igény biztosítására?

A nyilatkozattételre való felhivás a végrehajtást tudató rendelvénybe foglalandó, vagy ha ezt a végrehajtató később kéri, az adós a nyilatkozatra a kiküldött által külön végzésben hivandó fel.

A nyilatkozat a rendelvénynek, illetőleg a külön végzésnek kézbesítésétől számított 8 nap alatt, az adós által aláírt beadványban, vagy a kiküldöttnél, szóval adandó elő.

A beadvány, vagy a szóbeli nyilatkozatról felvett jegyzőkönyv, melyeknek bélyegét a végrehajtató pótolni köteles, a bíróságnak a kiküldött által bemutatandó.

* V. ö. német ptrs 821—823. §-ait, osztr. végr. t. 268. §-át.

A 122—133. §§. a végrehajtást szenvedőnél lefoglalt *magánkövetelések* értékesítésének módját szabályozzák (79—84. §§.).

A végrehajtást szenvedőnél lefoglalt követelés meg nem becsültetvén, a végett, «hogy a végrehajtató tájékozhassa magát a nyert fedezet esetleges értéke iránt s további lépéseit ehhez alkalmazhassa»,[1] hogy a végrehajtató, a ki a követelést magára ruháztatja (123. §.) vagy a vevő (129. §.) mégis némi támponttal birjon a követelés értékének megitélésénél; a végett továbbá, hogy a folytatólagos végrehajtásnak a 117. §. *a)* pontja alapján való kérelmezésénél annak a kérdésnek eldöntésére, hogy a végrehajtató követelése fedezve van-e, szintén némi alap legyen; és a végett, hogy a követelésre vonatkozó tulajdoni s elsőbbségi igényeket könnyebben lehessen tisztára hozni: felvette a törvény az adós nyilatkozatára vonatkozó intézkedést. Az intézkedés tehát nem czél nélküli,[2] és mellesleg alapot is szolgáltat a bíróságnak a perköltség iránti helyes határozatra abban a perben, a melylyel az adóst megtámadták. Ha ez nyilatkozott, még pedig oly értelemben, hogy a végrehajtást szenvedőnek nem adósa, és ha erre a felperes a keresettel elutasíttatott, alig van többé ok arra, hogy a felperes a perköltségben el ne marasztaltassék; ha pedig nem nyilatkozott, kereset elutasításának daczára a költségeket kölcsönösen meg lehet szüntetni, habár a törvény sanctiót nem kötött ahhoz, ha az adós a kötelességszerü nyilatkozatot (nyilatkozni «tartozik») elmulasztja.[3]

Ha az adós akként nyilatkozik, hogy a lefoglalt követelésre valaki igényt tart, ez oly számba megy, mint ha az igényt a végrehajtási eljárásnál bejelentették volna (89. §. 4. bekezdés); és ezért az igénylőnek a bejelentő felhivást utólag vétbizonyítvány mellett kézbesíteni kell. Ha pedig oda nyilatkozik az adós, hogy a követelés más hitelező részére le van foglalva, ez a hitelező az eljárás további folyamán az értesítés és idézés tekintetében a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltatóval egy bánásmód alá esik (114., 118. §§.).

A §. utolsóelőtti s utolsó bekezdése között a nyilatkozat beadásának helyére nézve ellenmondás van; mert amannak értelmében a kiküldöttnél csak a szóbeli nyilatkozatot lehet előterjeszteni; az utolsó bekezdés szerint ellenben úgy a beadvány, mint a szóbeli nyilatkozatról felvett jegyzőkönyv a kiküldötthöz tartozik. Az igazságügyi bizottság módosításának figyelembevétele mellett a 112. §. utolsó bekezdése az irányadó, és az irásbeli beadványt is a kiküldötthöz

[1] Tjav. indokolása.

[2] A milyennek feltünteti Stern M.: Jogt. Közl. 1883. évi 11. sz.

[3] A német ptrs 840. és az osztr. végr. t. 301. §-a szerint az adós, a ki éppen nem, vagy nem kellően nyilatkozik, az ebből eredő kárért szavatol.

kell intézni. A kiküldött a nála irásban beadott nyilatkozatra nézve úgy jár el, mint az előterjesztés és az elsőbbségi bejelentvény tekintetében mondottuk (35. és 111. §-nál).

Nyilatkozattételre való felhívásnak helye nincs oly esetben, a mikor közpénztárból vagy birói letétből felvehető követelést foglaltak le; a mi abból következik: hogy ilyenkor nincs mindig kiküldött, a ki a felhivást kibocsátaná (84. §.); és hogy igénybejelentő felhivásnak és halasztó hatályú igénykeresetnek (89. §.), valamint elsőbbségi eljárásnak ezen esetek túlnyomó részében helye szintén nem lévén (133. §.) az ily felhivásnak aligha volna czélja.

123. §.

Ha a lefoglalt követelés pénzbeli és a végrehajtatón kívül e követelésre másnak zálogjoga nincs: a végrehajtató a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságnál kérheti, hogy ezen követelés végrehajtásilag reá ruháztassék.

Ha a lefoglalt követelés a végrehajtató követelését és járulékait meghaladja, más megállapodás hiányában átruházásnak csak azon esetben van helye, ha a végrehajtató a többletet készpénzben kifizeti.

Ha a követelésről okirat van, az átruházás az okiratra vezetendő, mely a végrehajtatónak eredetben kiadatik.

A 80. §. eseteit kivéve, a lefoglalt követelést a halasztó hatálylyal biró igénykéreset beadására szolgáló határidő eltelte, s ha ilyen igénykereset megindíttatott, annak jogérvényes eldöntése előtt, a végrehajtatóra átruházni nem lehet.

A végrehajtást szenvedő a végrehajtásilag átruházott követelés valódiságáért és behajthatóságáért felelős.

Ha a lefoglalt követelés biztosítására a zálogjog telekkönyvileg bejegyezve van, az átruházás telekkönyvi bejegyzése végett, az illetékes telekkönyvi hatóság megkerestetik.

A lefoglalt magánkövetelés értékesítése háromféle módon történik: 1. a végrehajtatóra átruházás (123. §.), 2. behajtás (124. §.), 3. árverésen való eladás által (129. §.). Miután az értékesítés e módjainak bármelyikét csak a végrehajtató kérelmére lehet elrendelni, *csupán* magánkövetelések lefoglalása esetében a végrehajtást elren-

delő bíróság a foglalási jegyzőkönyv bemutatása után az iratokat a kiküldöttnek vissza nem adja (91. §); a kiküldött pedig, ha ingó dolgokat és követeléseket foglalt le, ez utóbbiakra a 102. §. értelmében kibocsátott árverési hirdetményt ki nem terjeszti, hanem bevárja a bíróság további intézkedését.

Annak, hogy a lefoglalt követelést a végrehajtatóra át lehessen ruházni, kettős előfeltétele van: hogy a követelés pénzbeli legyen (az ellenkezőről a 127. §-ban van szó), és hogy a követelésre más valaki zálogjoggal ne birjon. Ha tehát a foglalási jegyzőkönyvből kitünik, hogy a követelésre másnak is van zálogjoga, akár előzőleg vagy egyidőben foganatosított végrehajtás, akár felülfoglalás következtében (70., 86., 87. §§.): a követelés átruházásának nincs helye. Ugyanevvel az akadályozó hatálylyal bir az átruházás iránti kérvény elintézéséig bejelentett elsőbbségi igény is; mert a lefoglalt követelésnek a végrehajtatóra való átruházása egyenlő hatályú a végrehajtató azon jogának gyakorlásával, hogy az árverésen készpénzfizetés nélkül vehessen, vagy az árverésen befolyt vételárnak a végrehajtató részére való kifizetésével; mind az egyiket, mind a másikat pedig az elsőbbségi bejelentvény a 108. és 114. §. szerint gátolja. Akadályozza még a követelésnek a végrehajtatóra való átruházását a foglalás cselekménye ellen beadott előterjesztés, valamint az ezt elutasító végzés vagy a végrehajtást rendelő végzés elleni felfolyamodás (36., 37. §§. és a 113. §. magyarázata); és akadályozza a halasztó hatályú igénykereset beadása, kivéve a 80. §. eseteit, mivel az ebben a §-ban említett követelésekre nézve a 89. §. szerint halasztó hatállyal biró igénykeresetnek helye egyáltalában nincs. Az átruházás iránti kérvény beadása határidejének kezdetét a 123. §. ugyancsak a halasztó hatályú igénykereset beadására szolgáló határidő, tehát az igénybejelentő felhívás keltétől számított 15 nap elteltében, illetve a már megindított ilynemű kereset jogerejű (és nem «jogérvényes») eldöntésének időpontjában állapítja meg, és az előterjesztést és a felfolyamodást nem említi; de erre szükség sem volt, mivel úgy a végrehajtási végzés elleni felfolyamodás, mint a foglalás elleni előterjesztés beadásának határideje (34., 35. §§.), a halasztó hatályú igénykereset beadásának határidejénél előbb jár le.

Kétség merülhet fel arra nézve: vajjon követelés lefoglalása esetében elsőbbségi bejelentvénynek egyáltalában van-e helye? Kétség azért, mert ily bejelentvényről csak az ingó dolgok elárverezésének szabályozásánál van szó (111. §.), a követelések értékesítésére vonatkozó szabályok pedig azt a bejelentvényt tüzetesen nem említik. Tekintve azonban, hogy a követelés lefoglalásánál éppen úgy előfordulhat az, hogy valakinek a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez

jogos igénye van, a nélkül, hogy ez a végrehajtási iratokból kitűnnék; tekintve, hogy a 129. §. szerint lefoglalt követelésekre az árverést az ingókra előírt szabályok szerint kell megtartani, és ezek közé az elsőbbségi bejelentvények iránti szabályok is tartoznak; és tekintve, hogy ha elsőbbséget be lehet jelenteni a lefoglalt követelés *elárverezése* esetében, nincs ok a bejelentés el nem fogadására, ha a követelés értékesítése átruházás vagy behajtás útján történik: nem vélünk tévedni, ha állítjuk, hogy elsőbbségi bejelentvénynek követelések lefoglalására vonatkozólag általában van helye.

A lefoglalt követelés a végrehajtatóra abban a teljes névértékben ruháztatik át, a melyet az átruházás idejében járulékaival együtt képvisel. Ha tehát a végrehajtató követelése járulékostul ennél a névértéknél kisebb összegre rúg, más megállapodás hiányában a végrehajtató a különbözetet készpénzben köteles kifizetni úgy, a mint árverésen készpénzfizetés nélkül szintén csak követelése s járulékai erejéig vásárolhat.

A követelésről szóló okiratra az átruházást rá kell vezetni és a végrehajtatónak az eredeti okiratot át kell adni, ha a kiküldött az okiratot a 79. §. szerint a végrehajtási jegyzőkönyvhöz mellékelte, vagy a 80. §-hoz képest a birói letétbe helyezte. — Oly követelés átruházásának telekkönyvi bejegyzése iránt, a melynek biztosítására a zálogjog bekebelezve vagy előjegyezve van, helyesebben a bejegyzett zálogjognak a végrehajtató javára való bejegyzése iránt, a végrehajtást foganatosító bíróság a telekkönyvi hatósághoz intézett megkeresés által az átruházással egyidejűleg intézkedik. A 79. §. 3. bekezdése szerint bekebelezett alzálogjogot, a mely már most egyesülés (confusio) által megszünt, ki kell törülni. (Lásd a 119. §. magyarázatát.)

Miután a lefoglalt követelés a végrehajtatónak visszteher mellett engedtetett át: ennek következményeül úgy mint a visszteher melletti engedménynél a végrehajtást szenvedő a követelés *valóságaért*[1] azaz fennállásaért, valamint behajthatóságáért szavatossággal tartozik. (Lásd a 129. §-t és ennek magyarázatát.) A szavatossági igény érvényesítése a Ptrs. N. 9. §-a értelmében történik; és következménye az, hogy ha a végrehajtató az adóson a követelést általában nem, vagy részben meg nem veheti, a 116. §-hoz képest joga van be nem hajtott összeg erejéig folytatólagos végrehajtást kérni.[2]

[1] = Richtigkeit, és nem valódiságaért = Echtheit. V. ö. osztr. végr. t. 316. §-t.

[2] A Curia 14. számú telj. ül. döntvénye szerint zálogjogilag bekebelezett követelésnek visszteher melletti átruházás esetében az engedményező az átengedett követelés behajthatóságáért szavatossággal rendsze-

Ha a végrehajtást szenvedő adósa tartozását az átruházás iránti kérvény elintézése előtt a bíróságnál letette (82. §.), a követelést többé természetesen nem lehet átruházni, és e helyett a 133. §-ban szabályozott eljárást kell követni.*

124. §.

Ha a lefoglalt követelés az előző szakasz szerint át nem ruházható, valamint akkor is, ha a végrehajtató a lefoglalt követelés átruháztatását nem kívánja: a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságnál kérheti, hogy a lefoglalt követelésnek behajtására feljogosíttassék avagy pedig e végből ügygondnok rendeltessék.

Ha a követelésre másnak is van zálogjoga, vagy a lefoglalt követelés a végrehajtató követelését és járulékait meghaladja, ha csak a felek közt más megállapodás nem jött létre, a behajtásra ügygondnok rendelendő; ellenesetben a behajtással a végrehajtató bizandó meg.

A lefoglalt követelés behajtása iránti intézkedés elrendelését, a végrehajtató, a halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte, vagy az ilyen igénykereset eldöntése előtt is kérheti.

Ha azonban halasztó hatálylyal biró igénykereset indíttatott: ennek jogérvényes eldöntéséig a behajtott összeget utalványozni (125. §.), vagy felosztani (126. §.) nem lehet.

A megbizott végrehajtató vagy kirendelt ügygondnok a követelés behajtása iránt saját felperessége alatt van jogosítva a pert megindítani; a per megindításáról azonban a végrehajtást szenvedőt, ha lakhelye tudatik, lakhelyére intézendő ajánlott levélben értesíteni köteles.

A követelés behajtására szükséges költségeket a végrehajtató köteles előlegezni.

A lefoglalt követelés átruházása és árverésen eladása eddig is történt (Ptrs 387. §.); minthogy azonban a végrehajtató a követelés átruházását könnyen érthető okokból ritka esetben kéri; és minthogy «a tapasztalás azt mutatta, hogy az activ követeléseknek birói árve-

rint nem tartozik ugyan; de ez a végr. t. 123. §-ának a végrehajtás útján átruházott követelés behajthatóságára vonatkozó intézkedését nem érinti.

* V. ö. német ptrs. 835—839., osztr. végr. t. 303—307. és 316. §-aival.

résen való eladása rendszerint nem vezet kielégítő eredményre»:[1] a törvény a lefoglalt követelések értékesítésének egy harmadik módját honosította meg; a behajtást.[2]

Helye van ennek: ha a lefoglalt követelés nem készpénzbeli (127. §.); ha a követelésre a végrehajtatón kívül másnak is van zálogjoga; ha elsőbbségi igényt jelentettek be; vagy halasztó hatállyal biró igénykeresetet indítottak (lásd a 123. §. magyarázatát). De helye van akkor is, a mikor a követelés átruházásának törvényes előfeltételei megvannak, de a végrehajtató az átruházást nem kívánja.

A követelés behajtása iránti intézkedés hatálya hasonló az ingóságok elárverezésének hatályához. Tekintve pedig, hogy a felhivás keltétől számitott 15 nap alatt beadott igénykereset a végrehajtás további folyamára, tehát az árverés elrendelésére és foganatosítására halasztó hatállyal bir (93. §.): a 124. §. kivételt állapít meg az által, hogy annak értelmében a követelés behajtása iránti intézkedés elrendelését az ily halasztó hatályú igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte vagy az ily kereset eldöntése előtt is lehet kérni (lásd a 101. §. magyarázatát); és a kivétel csak azzal indokolható, hogy a készpénzbeli követelésre vonatkozó igény eredménye semmi tekintetben sincs koczkáztatva, ha a követelést az igényper folyama közben behajtják, utalványozni vagy felosztani pedig a behajtott összeget az igényper jogerejű (és ismét nem «jogérvényes») eldöntéséig különben sem lehet; és hogy nem készpénzbeli követelés behajtása által megszerzett dolgok a követelés iránt támasztott igényper eldöntése előtt árverés alá különben sem bocsáthatók (127. §.). De éppen azért, mert az intézkedés kivételes és mint ilyen kiterjesztően nem magyarázható: a foglalás cselekménye ellen beadott előterjesztés és a végrehajtást elrendelő végzés elleni felfolyamodás — valamint az ingóságok árverezésére (36., 37. §§,), ugy a követelés behajtására — halasztó hatállyal birnak. Ellenben az a felfolyamodás, a mely a foglalás cselekménye elleni előterjesztést elutasító végzést támadja meg, valamint az ingóságok árverését nem, úgy a lefoglalt követelés behajtását sem gátolja; a behajtott pénzt azonban, úgy mint az ingó vagyon árverésén befolyt összeget, a felfolyamodás elintézéséig kiadni nem szabad (37. §.). Ezekből következik, hogy a foglalás utáni 8 napnak, mint az előterjesztés és felfolyamodás határidejének eltelte előtt a követelés behajtása iránt intézkedni nem lehet.

[1] Tjav. indoklása.
[2] Német ptrs 841., 842. §§., osztr. végr. t. 308—315. §§.

A követelés behajtásával a bíróság a végrehajtatót bízza meg, ha az ügyiratokból kivehető, hogy a lefoglalt követelésre másnak nincs zálogjoga, ha a behajtás elrendelése iránti kérvény elintézéséig elsőbbségi igényt be nem jelentettek, és ha a behajtandó követelés a végrehajtató követelését meg nem haladja; mert ez esetben a követelés minél sikeresebb behajtása leginkább a végrehajtatónak lévén érdekében, a behajtás iránti intézkedéseket legczélszerűbben ő reá lehet bízni. Minden más esetben a behajtást e czélra a bíróság által kinevezett ügygondnok végzi. Ettől az utóbbi szabálytól csak valamennyi érdekelt fél egyetértő megállapodásának alapján lehet eltérni, és ezen az alapon a törvényes előfeltételek hiányában is a végrehajtató, illetve a végrehajtatók egyike bizható meg a behajtással. De az első szabály, mely szerint a szükséges előfeltételek alatt a behajtással a végrehajtatót kell megbízni, kivétel nélkül áll.

A végrehajtást szenvedő értesítése a követelés iránti per megindításáról annak a folyománya, hogy a végrehajtást szenvedő a saját követelésének behajtásánál érdekelve van, és czélja, hogy a per sikeres folytatásában adatok és bizonyítékok szolgáltatása által esetleg közreműködjék.[1] A behajtásra szükséges költségeket a végrehajtató az ügygondnok részére csak előlegezi; az előleg azonban a behajtott összegből visszatérül (126. §.), ha pedig a lefoglalt követelés behajtása iránti lépések eredményre nem vezettek, a 128. §. értelmében az alapkövetelés járulékaihoz számíttatik.[2]

125. §.

A behajtással megbizott végrehajtató vagy a kirendelt ügygondnok a követelés behajtásá után a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróságnak jelentést tenni és az ügygondnok a behajtott készpénzt, a jelentés mellett bemutatni köteles.

A bíróság, ha a behajtott összegre a végrehajtatón kívül másnak zálogjoga nincs, azt a követelés törlesztésére utalványozza. A törlesztés a követelésről netalán

[1] A német ptrs 841. §-a szerint a végrehajtató, a ki a lefoglalt követelés iránt pert indít, köteles a végrehajtást szenvedőt perbe hívni.

[2] Miután a megbizott végrehajtató vagy kirendelt ügygondnok a pert «saját felperessége alatt» indíthatja meg (Curia 1888. évi 1026. sz.), alig érthető a bpesti kt. ama kijelentése (1887. évi 54539. sz.), mely szerint «a végr. törv. oly intézkedést nem tartalmaz, a melynél fogva az ügygondnoknak saját személyében pert folytatni lehessen». Schönberg F. Ügyv. Lapja 1888. évi 22. sz.

létező okiratra feljegyzendő, s e végből az eredeti okirat bemutatandó.

A végrehajtató ezen utalványozó végzés kézbesítéseig a behajtott összeggel nem rendelkezhetik.

A lefoglalt követelésnek behajtása után akár a behajtással megbizott végrehajtató, akár az ügygondnok jelentést köteles tenni a végrehajtás foganatosításában eljáró bírósághoz. A behajtott készpénz bemutatását azonban a törvény csak az ügygondnoknak teszi kötelességévé; nyilván abból a feltevésből indulván ki, hogy a végrehajtató a behajtással csupán akkor van megbízva, a mikor a behajtott összegre evvel egyenlő vagy ezt meghaladó követelés erejéig egyedül neki van zálogjoga, tehát a mikor az ő kielégítése a 125. §. második bekezdése szerint utalványozás által történik. De elkerülte a törvényhozás figyelmét az, hogy a 124. §. szerint az érdekelt felek megállapodásának alapján a végrehajtató akkor is meg lehet bízva a követelés behajtásával, ha arra ő kivüle másnak is van zálogjoga és ha az ő követelése a lefoglalt követelést meghaladja, Kétségtelen, hogy ilyenkor a végrehajtató az ügygondnokkal mindenben egy tekintet alá esik, és hogy ezért ebben az esetben ő is köteles a behajtott összeget jelentése mellett bemutatni.

Ha a behajtott összegre a végrehajtatón kívül másnak nincs zálogjoga; ha a végrehajtató követelése a behajtott követelésnél nem nagyobb, és ha ezért a 124. §. értelmében a behajtással maga a végrehajtató volt megbízva; ez a behajtott összeggel, mint sajátjával egyelőre nem rendelkezhet ugyan; de másrészt az összeget a bíróságnak bemutatni sem köteles, hanem a bíróság azt — a követelésről szóló okiratra nézve a 113. §. szabályainak megtartása mellett — a követelés törlesztésére utalványozza. Ha azonban a behajtás iránti kérvény elintézése után elsőbbségi igényt jelentettek be, és e szerint a végrehajtató kizárólagos zálogjoga kétségen felül nem áll: a bíróság utalványozás helyett köteles a végrehajtatónak a behajtott összeg bemutatását meghagyni, és a bemutatás után a 126. §. szabályainak megfelelően eljárni. Hasonlóan meghagyandó a behajtott összeg bemutatása a végrehajtatónak, ha a követelésről szóló eredeti okiratot előadni nem tudja. (113. §.)

Habár a 125. §. nem érinti, a 126. §. hasonlatosságára mégis a követelések behajtására fordított költségeket, a mennyiben a végrehajtást szenvedő adósa ellen megitélve nincsenek, a megállapítás mérvéhez képest a behajtott összegből első sorban le kell vonni, és azok a végrehajtató követelésének törlesztésére számba nem vehetők.

Oly esetben, a mikor az ügygondnok, akár a végrehajtató a behajtott követelést a bíróságnak bemutatni köteles, ha a lefoglalt követelést részletenkint (130. §.), vagy ha a lefoglalt több követelést nem egyszerre, hanem egymásután hajtották be: nincs kizárva, hogy a bíróság az ügygondnokot vagy a végrehajtatót az érdekeltek kívánságára a behajtott összegek részletenkinti bemutatására kötelezze.

126. §.

Az ügygondnok által behajtott és bemutatott készpénz felosztására a bíróság határnapot tűz ki s a befolyt összeg felosztását a 118. és 119. §§-nak megfelelően eszközli.

Ha a behajtott követelés biztosítására a zálogjog telekkönyvileg bejegyezve volt, s arra alzálogjogok szereztettek, a kielégítési sorrend a telekkönyvi rangsorozat értelmében az ingatlanok vételára felosztására vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazása mellett állapíttatik meg, s e végből a megbizott ügygondnok jelentése mellett, a telekkönyv hiteles kivonatát is bemutatni köteles.

A megbizott ügygondnok azon költségei és díjai, melyek a végrehajtást szenvedő adósa ellen meg nem itéltettek, az árfelosztási eljárás alkalmával állapíttatnak meg, és a behajtott összegből első sorban elégíttetnek ki.

A 118. és 119. §§-ok szerint eszközlendő az árfelosztás akkor is, ha akár magánfél, akár pedig közpénztár a nála többek részére lefoglalt összeget a bírósághoz kívánja letenni. Ezen esetben a pénz azon bírósághoz teendő le, melynek kiküldöttje az első végrehajtást foganatosította.

A letéti beadványhoz valamennyi foglaltatónak a foglalás időrendje szerint összeállított és a letevő által aláirt kimutatása és a bíróság vagy más hatóság, illetőleg ezek kiküldöttjei által kiadott rendelvények eredetiben csatolandók.

A behajtott készpénz felosztására határnapot tűzni s a 118. és 119. §-nak megfelelően eljárni kell nemcsak a mikor a készpénzt az ügygondnok, hanem akkor is, ha a végrehajtató mutatta be (125. §. magyarázata).

A 79. §. szerint a telekkönyvben zálogjogilag bejegyzett követelés lefoglalása esetében a kiküldött az alzálogjog telekkönyvi bekeblezése iránt köteles intézkedni; és a foglalás joghatálya ilyenkor a megkeresvény beiktatásával kezdődik. Ennek megfelelően a kielégítés sorrendjét is a telekkönyvi rangsorozat értelmében, és az ingatlanokból befolyt vételár felosztására vonatkozó szabályok, tehát a 188., 190., 192., 193., 197. és 198. §§. megfelelő alkalmazásával kell megállapítani. Az ebbeli eljárást azonban nem a telekkönyvi hatóság, hanem az ingóságokra intézett végrehajtás foganatosításában eljáró járásbíróság teljesíti; a mi világos abból, hogy az ügygondnok köteles a telekkönyv hiteles kivonatát bemutatni. A törvény kétségtelen értelme szerint a kielégítési sorrendet föltétlenül a telekkönyvi rangsorozat szabályozza, még abban az esetben is, a mikor az ügygondnok a követelést részben vagy egészben nem a jelzálogul szolgáló ingatlanokból, hanem az adós egyéb vagyonából hajtotta be. Ha ugyan ez volt a törvényhozás szándéka, a szabály felállításánál csak annak megfontolása vezethette, hogy az adósnak a fizetés teljesítése után joga van a zálogjog törlését követelni; ez a törlés azonban az alzálogjogos hitelező beleegyezése nélkül csak avval a fentartással rendelhető el, hogy teljes hatálya az alzálogjog törlésével fog bekövetkezni (tkvi rend. 79. §.). Ennélfogva nem marad más hátra, mint a befizetett összeget a nyilvánkönyv szerint alzálogjoggal biró hitelezők kielegítésére fordítani (lásd a 70. §. magyarázatát és v. ö. a 129. §-t.)

A 126. §. harmadik bekezdése szerint a behajtott összegből első sorban az ügygondnoknak (illetve a végrehajtatónak) csak azon költségei s díjai nyernek kielégítést, a melyeket a bíróság a végrehajtást szenvedő adósa ellen meg nem ítél. A megitélt per- és végrehajtási költségek azonban az ügygondnokot kétségtelenül szintén megilletik; a miből következik, hogy az ezeknek megfelelő összeget az ügygondnok a bíróságnak bemutatni sem köteles, hanem a behajtott pénzből egyenesen visszatarthatja.

Az ügygondnok egyébiránt akkor is köteles a bíróságnak jelentést tenni, ha a követelésből semmit sem sikerült behajtania; és ebben az esetben az ügygondnoknak úgy a végrehajtást szenvedő adósa ellen megitélt, mint a jelentés következtében, de mindenesetre a végrehajtató meghallgatása után megállapított költségeit és díjait, a menynyiben az előleg által nem fedezvék (124. §.), a végrehajtató megfizetni köteles.

A végrehajtást szenvedő adósa a bírósághoz leteheti a nála lefoglalt követelést abból az okból is, mert ez további birói intézkedés előtt esedékessé vált (82. §.). A letétel önmagában nem vonja szük-

ségképen maga után a 118. és 119. §. szerinti eljárást (133. §.), és ez csak akkor következik be, ha a letett összeget többek részére foglalták le.* — A §. 4. bekezdésében az «árfelosztás» szó hibásan van használva, nem a vételárnak, hanem lefoglalt követelés czímén behajtott összegnek felosztásáról lévén itt szó.

Azokból a rendelvényekből, a melyeket a kiküldött kiadott, és a melyek a letéti beadványhoz csatolvák, az egyes foglalások által nyert elsőbbséget rendszerint meg lehet állapítani. Ha e tekintetben mégis kétség támadna, az elsőbbség kérdését az e czélra beszerzett végrehajtási iratok alapján kell eldönteni.

127. §.

Ha a behajtott követelés nem pénzbeli, a bíróság a jelentés alapján, a behajtott követelés tárgyának árverés útján való értékesítését rendeli meg, s ennek foganatosítására kiküldöttet rendel.

Igénybejentési felhivás kibocsátása ezen esetben nem szükséges; a kikiáltási árul szolgáló bécsárt pedig a kiküldött, a mennyiben szükségesnek látja, az állandóan alkalmazott birósági szakértők közül egynek közbenjöttével rendes becslési eljárás nélkül állapítja meg. A befolyt vételárból a kielégítés a 125. és 126. §§. szabályai szerint történik.

A lefoglalt követelést, ha ez nem készpénzbeli, átruházás által nem, hanem behajtás vagy árverésen eladás útján kell értékesíteni (123., 124., 129. §§.). Ha a követelés tárgyát az ügygondnok vagy a végrehajtató behajtotta, (ide nem értve az ingatlanokra vonatkozólag szerzett jogokat, a melyekről a 132. §. külön intézkedik), az erre nézve tett jelentésre a bíróság a megszerzett tárgy elárverezését rendeli el, e végett kiküldöttet nevez, és ez az árverési hirdetményt a 102. §. értelmében kibocsátván, az árverés foganatosításánál a 103. s köv. §§. általános szabályai szerint jár el. A 72. §-nak megfelelő rendes becslés nem kell, hogy az árverést okvetlenül megelőzze; és ennél fogva a kiküldött, ha szükségesnek látja, a kikiáltási árt egy állandó szakértő közbenjöttével az árverési hirdetmény kibocsátása után, közvetlenül az árverés foganatosítása előtt is állapíthatja meg.

Igénybejelentő felhivás kibocsátása ily árverés előtt azért nem

* Bpesti kt. 1884. évi 9930. sz.

szükséges, mert itt nem közvetlenül a végrehajtást szenvedőnél lefoglalt, hanem ennek követelése alapján harmadik személytől végrehajtás vagy önkéntes kielégítés útján beszerzett dolgok elárverezéséről van szó; és feltehető, hogy az azok tekintetében netán fenforgó tulajdoni kérdéseket már a dolognak a harmadik személytől mint eredeti adóstól történt beszerzése iránti eljárás folyamán hozták tisztára. Miután azonban ez nem bizonyos, és miután a törvény csak az igénybejelentő felhivást mondja szükségtelennek: igénykeresetnek általában, és a 93. §. második bekezdése alapján az árverésre halasztó hatálylyal biró igénykeresetnek is, ezen árverési eljárás folyamán helye van. (V. ö. a 89., 125. és 216. §§-at és ezek magyarázatát.)

Egyébiránt az az igénybejelentő felhivás, a melyről a 127. §-ban szó van, tehát a most említett igénykereset is, egyedül a lefoglalt követelés behajtása következtében megszerzett dologra vonatkozik; ellenben a lefoglalt követelést tárgyazó igénykeresetre nézve a 93. §. általános szabályai állanak. Ennél fogva, ha a követelésre vonatkozó halasztó hatályú igénykeresetet adtak be, ennek eldöntése előtt a 124. §. értelmében a követelés behajtásával ügygondnokot vagy a végrehajtatót megbizni lehetett, és ez a követelés tárgyát megszerezhette ugyan, a tárgynak árverésen eladására azonban az igénykereset, a mely magára a követelésre s nem a követelés tárgyának értékére vagy eladási árára van irányozva, okvetlenül halasztó hatálylyal bir.

Hogy a befolyt vételárból a kielégítés a 125. és 126. §. szabályai szerint történnék, az törvényszerkesztési hiba. A 125. §. szerint a végrehajtató kielégítése utalványozás által történik. A 126. §. pedig a kielégítés külön módját nem szabályozza, hanem a behajtott összeg felosztása tekintetében a 118. és 119. §. szabályaira hivatkozik. A 127. §. utolsó mondata tehát tulajdonképen azt akarja kifejezni: hogy a befolyt vételárból a kielégítést a 113. és 114. §. szerint a kiküldött, esetleg pedig a 118. és 119. §. szabályai szerint a bíróság foganatosítja.

128. §.

A lefoglalt követelés behajthatlansága esetében a végrehajtatónak jogában áll a végrehajtást szenvedőnek másnemü vagyonára intézendő végrehajtás útján szorgalmazni követelése kielégíttetését. A lefoglalt követelés behajtására fordított és biróilag megállapított költségek és dijak az alap-perbeli követelés járulékaihoz számíttatnak.

A fent érintett jog illeti a végrehajtatót akkor is, ha

a lefoglalt követelésre nyert zálogjogról lemond, vagy pedig kimutatja, hogy a követelés lefoglalása daczára elegendő fedezettel nem bir (117. §. *a)* pont).

A zálogjogról való lemondás esetében a végrehajtást szenvedő adósa értesítendő.

Ha a lefoglalt követelés behajthatlannak bizonyul, a végrehajtatónak ugyanaz a joga támad, a mely megilleti őt, ha ingóságok lefoglalása esetében követelése a foganotosított vagy megkisérlett árverés útján egészben nem, vagy éppen nem nyert fedezetet: folytatólagos végrehajtást kérhet a 116. §-hoz képest az ott megjelölt bíróságnál. Ha pedig behajthatlannak tartja a lefoglalt követelést és ezért az ez iránti perre és végrehajtásra költekezni nem akar, és zálogjogáról lemond; vagy ha a 117. §. *a)* pontjának feltételét teljesíti: szintén a folytatólagos végrehajtás elrendelését eszközölheti ki a 117. §. szerint erre illetékes bíróságnál.

A lefoglalt követelés megkisérlett behajtására fordított és a végrehajtató által előlegezett (124. §.), utólag megfizetett vagy — ha a behajtás ő reá volt bizva — saját maga által fedezett, bíróilag mindenesetre akár az ügygondnok, akár az ő részére megállapított költségek és dijak (126. §.), mint a végrehajtás költségei, a «perbeli», helyesebben — mivel a végrehajtás nem szükségképen perből fejlődik (1. §.) — a végrehajtható közokiratban alapuló követelés járulékaihoz tartoznak.

129. §.

Ha a végrehajtásilag lefoglalt követelés feltételtől függ, ha a követelés lejárata fél évnél hosszabb időre terjed, ha a követelés viszonszolgálattól függ, ha a végrehajtást szenvedő adósa ellen csőd-eljárás van folyamatban, vagy ha a követelés érvényesítése más okokból nehézségekkel van egybekötve: a bíróság a követelésnek birói árverésen való értékesítését rendeli el.

Ezen kérelem tárgyában a bíróság a végrehajtást szenvedőt, s ha ez nem belföldön tartózkodik, vagy tartózkodási helye ismeretlen, a részére kinevezendő ügygondnokot meghallgatni köteles.

Az árverés az ingóságokra előirt szabályok szerint tartatik meg.

Pénzbeli követeléseknél első kikiáltási árúl a köve-

telés névszerinti értéke szolgál; nem kamatozó követeléseknél azonban a lejáratig folyó 6% kamatkülönbözet a névszerinti értékből levonatik.

Másnemű követelések kikiáltási árát a kiküldött a 127. §. szerint állapítja meg.

Az árverési vevő a visszteher melletti engedményes jogaiba lép, s a követelésről kiállított okiratok és a netalán fedezetül szolgáló kézi zálog az árverési vevőnek átadandók. Ha a követelés biztosítására a zálogjog bejegyezve van: úgy az elrendelt árverés feljegyzése, mint a hitelező személyében történt változás kitüntetése végett, az illetékes telekkönyvi hatóság, hivatalból keresendő meg.

Az árverési vevő ellen azon harmadik személy, ki a kellő időben az igénykeresetet megindítani elmulasztotta, igényt nem érvényesíthet.

A lefoglalt követelés értékesítésének harmadik módja az árverés (lásd a 123. §. magyarázatát), a melyet úgy mint az átruházást és a behajtást, a végrehajtás foganatosításánál eljáró bíróságnál a halasztó hatályú igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte után (93., 101. §§.) külön kell kérni. A biró a kérvényt mindig csak a végrehajtást szenvedő, illetve a részére hirlapi idézés nélkül kinevezett ügygondnok meghallgatása után intézi el.

Árverésen pedig eladják a követelést kétféle okból: vagy azért, mert átruházás vagy behajtás iránti intézkedés esetében a végrehajtató egyhamar nem jutna követeléséhez; és «miután a végrehajtatónak mielőbbi kielégítésre van joga, igazságtalan volna, hogy az árverés kizárásával követelésének érvényesítésétől hosszú időre elzárassék».* Ily eset az, a mikor a követelés lejárata a kérvény beadásától számított fél évnél hosszabb időre terjed, és a mikor a végrehajtást szenvedőnek adósa csődeljárás alatt áll. Vagy azért adják el árverésen, mert a követelés érvényesítése nehézségekkel jár; és ily nehézségnek csak példaként van felemlítve az, hogy a lefoglalt követelés feltételtől vagy «viszonszolgálattól» függ, a nélkül, hogy a behajtás másféle nehézségei az árverés elrendelését ne vonhatnák magok után.

Az árverést elrendelő végzés ellen felfolyamodással lehet élni, de ez az árverés foganatosítását nem gátolja és csak az árverésen befolyt vételár kiadására bir halasztó hatálylyal (37. §.).

* Tjav. indokolása.

A törvény az árverésen való eladáson kivül a követelésnek «más módon» való értékesítését is megengedi. Ily más mód lehet például, ha viszontszolgáltatástól függő követelésnél valaki a szolgáltatásnak bizonyos díj mellett vagy számadás iránt leendő teljesítésére, s ekként a követelés érvényesítésére vállalkozik.

A kikiáltási árra vonatkozó eltérő intézkedésen kivül a követelés elárverezése és a vételár felosztása mindenben az ingóságok elárverezésére nézve felállított szabályok szerint, tehát a 102., 103., 105—108., 110., 111., 113—119. §§. értelmében történik. Áll különösen a követelés elárverezésénél is a 110. §. azon szabálya, hogy az eladott követelésre nézve a vevő azonnal a hitelező jogaiba lép, és az árverési eljárás megsemmisítése a vevőnek akként szerzett jogára befolyással nem bir. Világos ez abból, hogy a szakasz az ingóságokra vonatkozó szabályok alul e tekintetben nem tesz kivételt; valamint abból, hogy a követésről szóló okiratot és a netaláni kézi zálogot a vevőnek azonnal átadják. Ezért csak feleslegül mondja a 129. §. utolsó bekezdése, hogy az a harmadik személy, a ki igénykeresetet «kellő időben», vagyis az igénybelelentési felhivás kelte utáni 15 nap alatt nem indított (93. §.), a vevő ellen igényt nem érvényesíthet, esetleg tehát csupán a még fel nem osztott vételárt követelheti (96. §.).*

Ha az eladandó követelés biztosítására telekkönyvileg zálogjog van bejegyezve, és a követelés lefoglalása következtében az alzálogjogot bekebelezték (79. §.), az eljáró bíróság az árverést elrendelő végzésben egyuttal az árverés telekkönyvi feljegyzése iránt intézkedik; az árverés foganatosítása után pedig az erről felvett jegyzőkönyv elintézéséül a telekkönyvi hatóságot nemcsak a hitelező személyében történt változás kitüntetése, hanem a bejegyzett alzálogjogok kitörlése iránt is keresi meg; éppen úgy, a mint az ingatlan elárverezése esetében a tulajdonjog bekeblezésével egyidejüleg a bejegyzett tehertételek hivatalból törlendők (182. §. — v. ö. még a 123. §-t). — Habár a 129. §-nál tüzetesen megemlítve nincs, az eset azonosságánál fogva mégis kétségtelen, hogy zálogjogilag bejegyzett követelés elárverezése után a vételárt a 126. §. második bekezdésének értelmében kell felosztani. Az e czélra szükséges hiteles telekkönyvi kivonat bemutatására a végrehajtató kötelezhető. (Lsd a 126. §. magyarázatait.)

* A bpesti kt. IV. polg. tanácsának amaz elvi megállapodása, mely szerint «okirattal igazolt magánkövetelés elárverezése esetében a végr. t. 110. §-ának harmadik bekezdése nem alkalmazható» — a mint az indokolás mutatja — a követelésnek és az ennek biztositására szolgáló zálogjognak felcseréléséből ered. Hogy a tkvi hatóságot a jelzálogos hitelező személyében történt változás nyilvánkönyvi feltüntetése végett a bíróság és nem a kiküldött végrehajtó keresi meg, ez nem zárja ki azt, hogy a vevő az árverés befejeztével a követelésre nézve a hitelező jogaiba lép.

«A vevő a visszteher melletti engedményes jogaiba lép»; tehát a végrehajtást szenvedő (de nem a végrehajtató is) a vevőnek a követelés valóságáért a Curia 14. számú t. ü. döntvénye értelmében felel. A végrehajtást szenvedőnek ez a szavatossága tehát nem azonos avval, a mely őt a végrehajtatóval szemben a 123. §. 5. bek. szerint terheli, a mennyiben az utóbbi a követelés valóságán felül ennek behajthatóságára is kiterjed, de kiterjed csupán a törvény tüzetes kijelentése alapján; holott a 129. §-ban a követelés behajthatóságáról nincs említés.

130. §.

Életjáradékok és más bizonytalan ideig, időről-időre részletekben fizetendő követelések a 129. §. szerint nem értékesíthetők, hanem a kielégítés a lefoglalt részleteknek a 123. §. szerinti átruházása vagy a 124. §. szerinti behajtás útján eszközöltetik.

Oly követelést, a mely meghatározott részletekben, de bizonytalan időig fizetendő, «a melynek mennyisége tehát meg nem határozható, megfelelő eredmény reményével árverés utján értékesíteni nem lehet»; * és azért ily követelésnek árverés utján való eladása vagy «más módon» értékesítése megengedve nincs, és a végrehajtató kielégítése ily követelésből vagy átruházás utján történik oly módon, hogy a bíróság őt követelésének erejéig az időszakonkint lejárandó részletek felvételére feljogosítja; vagy úgy, hogy ügygondnokot nevez ki, és ezt, illetve magát a végrehajtatót az egyes részleteknek a lejáratkor, szintén a követelés erejéig való behajtásával megbizza. A szerint, a mint az értékesítés egyik vagy másik módjára esik a választás, a 123., vagy a 124. és köv. §§. intézkedései jönnek alkalmazásba. (Lsd e §§. magyarázatát.)

131. §.

A kir. kisebb haszonvételi jog rendszerint az ingóságok végrehajtására előirt szabályok szerint vétetik végrehajtás alá. A becsárt a kiküldött a jövedelmi adó százszoros összege szerint állapítja meg. Ha a jövedelmi adó összege bizonyítható nem volna: ezen jog becsértéke a

* Tjav. indokolása.

felek által bemutatandó, esetleg, a mennyiben ezen jogok közösen kezeltetnek, a közbirtokosság elnökétől, pénztárnokától, egyes közbirtokossági tagoktól vagy a jog bérlőjétől beszerzendő adatok és felvilágosítások alapján állapítandó meg.

Ha azonban a kir. kisebb haszonvételi jog gyakorlata valamely ingatlannal elválaszthatlanúl van egybekapcsolva: e jog az ingatlannal vehető csupán végrehajtás alá.

Ezen eseteken kívül ingatlanra vezetett végrehajtás esetében a végrehajtató az ingatlannal együtt az attól még el nem választott kir. kisebb haszonvételi jognak végrehajtás alá vételét is kivánhatja.

A mióta a halászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka és a meder tulajdonosát illeti (1888 : XIX. t.-cz. 1. §.); főleg pedig a mióta a szeszes italok kimérése és kismértékben árusítása fölött a kizárólagos rendelkezés joga az állam részére van fentartva és azok, a kik eddig italmérési jogot gyakoroltak, e jog elvesztéseért kártalanítást nyertek (1888 : XXXV. t.-cz. 1. §. és 1888 : XXXVI. t.-cz. 1. §.): a jelen §. csekély jelentőséggel bir, mivel a kir. kisebb haszonvételek most már csak a malomjogra (1884 : XVII. t.-cz. 183. §. f.) és kivételesen a révvám-, piacz- és vásárjogra terjednek.

A jelentőség csekélységének megfelelően csak röviden megjegyezzük: hogy «a kir. kisebb haszonvételek az ingatlan tartozékát képezik, de az egyöntetü eljárás biztosítása szempontjából szükségesnek mutatkozott annak megállapítása, hogy a kir. kisebb haszonvételi jog. *mint ingóság* veendő végrehajtás alá;* kivételesen azonban, a mikor a kir. kisebb haszonvételi jog az ingatlannal elválaszthatatlanul egybe van kapcsolva, ez a jog az ingatlannal együtt vonható csak végrehajtás alá, és ennek az árverési hirdetményben világos kifejezése s a kikiáltási ár megállapításának szempontjából szükséges adatok bemutatása után (145. §.), az ingatlannal együtt árvereztetik el (149. §.). Ezeken az eseteken kivül pedig, ha t. i. a végrehajtást a kir. kisebb haszonvételi jogra, mint ingóságra nem intézték, és ha ez a jog az ingatlannal elválaszthatatlan kapcsolatban sem áll: a végrehajtatónak még is meg van engedve, hogy a mikor a végrehajtás egyedüli ingatlanra volt elrendelve, a végrehajtás foganatosítását a kir. kisebb haszonvételi jogra, mint az ingatlantól ugyan elválasztható, de attól tényleg el nem választott tartozékra kiterjeszthesse és

* Tjav. indokolása.

az árverést a 145. és 149. §. értelmében az ingatlanra s a kérdéses jogra mint tartozékra együttesen intézhesse.*

Ha a kir. kisebb haszonvételi jogot az ingóságok módjára veszik végrehajtás alá, a becsár megállapítására vonatkozó külön intézkedések kivételével (71. §.) az eljárás mindenben az ingó dolgok (nem követelések) végrehajtására vonatkozó szabályok szerint történik; a jogot tehát árverésen eladják, és nincs helye annak, hogy ügygondnok a regale jövedelmeinek beszedésével megbizatnék; ide nem értve természetesen azt az esetet, a mikor a végrehajtást nem magára a kir. kisebb haszonvételi jogra, hanem az ebből eredő bérjövedelemre mint követelésre vezették, mely esetben rendszerint a követelések lefoglalására s értékesítésére vonatkozó szabályok jönnek alkalmazásba. Ha azonban a regalejog az ingatlan elválaszthatatlan tartozéka, vagy ha épen telekkönyvezve volna, a jog haszonélvezetére vezetett végrehajtásnál a 211. és 212. §. szabályai irányadók.

Az eredetileg kitüzött czél «az egyöntetü eljárás biztosítása», a 131. §. második és harmadik bekezdéseinek felvétele által ismét szemügyön kivül maradt; mert végrehajtási zálogjogot kir. kisebb haszonvételi jogra, sőt ugyanarra a jogra szerezni lehet foglalás által, és a végrehajtási zálogjog bekeblezése, illetve a végrehajtási jog telekkönyvi feljegyzése által; és ebből folyólag a kétnemü végrehajtási cselekmény által nyert jogok egymás irányában való elsőbbségének kérdései s az ezekből eredő bonyodalmak ismét felmerülnek.

A kérdések megoldása végett első sorban megállapítandó az: vajjon a kir. kisebb haszonvételi jog gyakorlata valamely ingatlannal elválaszthatatlanul egybe van-e kapcsolva? és ha nincs elválaszthatatlanul egybekapcsolva: vajjon az ingatlantól tényleg el van-e választva vagy sem? Ha elválaszthatatlanul van egybekapcsolva, akkor arra a jogra végrehajtási zálogjogot egyedül telekkönyvi bejegyzés által lehet szerezni; több ily zálogjog között a rangsorozatot a bejegyzés iránti megkeresés beérkeztének ideje határozza meg; ezek irányában a regalejogra mint ingóságra előbb is netalán foganatosított foglalás tekintetbe nem jön, és a regalejog ára nem lévén az ingatlan elárverezéséből befolyt ár elkülönített része, ebben benfoglalva kerül a telekkönyvi hatóság előtt a 188. s köv. §§. szerinti felosztás alá. Ha a kir. kisebb haszonvételi jog ingatlannal nincs többé egybekapcsolva, akkor arra a 131. §. első bekezdése szerint végrehajtást csak mint ingóságra lehet vezetni, végrehajtási zálogjogot arra egyedül foglalás által lehet szerezni stb. Ha a kir. kisebb haszonvételi jog az ingatlannak még el nem választott, de nem is elválaszthatatlan tartozéka.

* Országgy. napló 1881. ápr. 6.

és arra a végrehajtást csakis mint az ingatlannak tartozékára a 131. §. utolsó bekezdése értelmében vezették, akkor az eljárás egészen az, a mely a 135—202. §§-ban van szabályozva; és az ingatlanból és tartozékából befolyt együttes vételárt a jelzálogos hitelezők között a telekkönyvi rangsorozat szerint kell felosztani, a nélkül hogy a végrehajtató, a ki a regalejognak végrehajtás alá vételét is kivánta, ez alapon a többi jelzálogos hitelezők irányában valamely elsőbbséget igényelhetne. Ha pedig a kir. kisebb haszonélvezeti jogra, a mely az ingatlantól még nincs elválasztva, de a mely ennek nem is elválasztható tartozéka, az egyik végrehajtató a végrehajtást mint ingóságra (első bekezdés), egy másik pedig mint az ingatlan tartozékára vezette (harmadik bekezdés): akkor a regalejog — mivel az első bekezdés állapítja meg a szabályt, a harmadik bekezdés pedig csak kivételes engedélyt ad a végrehajtatónak — mint ingóság kerül árverés alá; a befolyt vételárt tekintet nélkül a telekkönyvi bejegyzésekre, az összeirások és esetleg felülfoglalások rangsorozata szerint kell felosztani, az ingatlan elárverezésénél eljáró telekkönyvi hatóság, ha arról értesül, hogy a regalejogra mint ingóságra végrehajtás van foganatban, e jogot árverés alá bocsátottnak az árverési hirdetményben többé ki nem jelentheti (145. §.), ha pedig kijelentette már, ellenkező hirdetmény kibocsátása iránt köteles intézkedni; és az ingatlant elárverező telekkönyvi hatósághoz csak a regalejognak mint ingóságnak elárverezéséből befolyt vételárnak a végrehajtató vagy végrehajtatók kielégítése után netán fenmaradó feleslegét lehet megfelelő intézkedés végett áttenni.

Azt az eljárást, a mely az italmérési jogért birói letétbe helyezett kártalanítási összegekre vonatkozó zálogjogi igények eldöntésénél követendő, az 1889. évi 45896. számu igazságügyi miniszt. rendelet szabályozza.

132. §.

Ha a végrehajtást szenvedőnek valamely ingatlan vagyonra vonatkozólag élők közötti jogügylet által szerzett joga foglaltatik le, a végrehajtató a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság által végzésileg feljogosítandó, hogy a lefoglalt jogot érvényesíthesse. A végrehajtás alá vont jogra vonatkozó okiratok, a mennyiben a végrehajtást szenvedőnél találtattak, a jog érvényesíthetése végett a végrehajtatónak kiadatnak.

Fentebbi végzés feljogosítja a végrehajtatót, hogy a

végrehajtást szenvedő javára a tulajdonjogot, vagy más dologi jogot olyan módon érvényesítse, a mint azt a végrehajtást szenvedőnek érvényesíteni jogában állott volna. E végből a végrehajtató, saját felperessége alatt, perrel is felléphet. Az e perben biróilag megállapított költségek és dijak, az alapperbeli követelés járulékaihoz hozzá számíttatnak.

Az érvényesített tulajdon, vagy más dologi jogra a további végrehajtási lépések, a megfelelő szabályok szerint eszközlendők.

Ezen szabályok alkalmazandók az eljárásra nézve akkor is, ha a végrehajtást szenvedőnek valamely ingatlanra vonatkozó zálogvisszaváltási jogára vezettetik a végrehajtás.

Az e §. három első bekezdésében foglalt intézkedést «szükségessé tette az a körülmény, hogy nálunk még ez idő szerint is ingatlanokat igen gyakran szereznek a nélkül, hogy a telekkönyvi átirás eszközöltetnék; sőt ha a szerző időközben adósságokba bonyolódik, az átirást szándékosan mellőzi a végett, hogy ezt a vagyonértéket a hitelezők elől elvonja».[1] A §. utolsó bekezdését pedig «kételyek megelőzése szempontjából» vették fel.[2]

Az ingatlanra vonatkozólag szerzett jog[3] lefoglalása oly módon történik, mint a 79. §-ban «élők közötti jogügylet által»[4] harmadik személy ellen szerzett követelés lefoglalása; azt a személyt tehát, a kivel a kérdéses jogügylet köttetett, a foglalásról rendelvényileg szintén értesíteni kell, és a végrehajtató kérelmére nyilatkozattételre szintén fel kell hivni (122. §.); a lefoglalt jogról talált okiratra a foglalást fel kell jegyezni stb. — Az a végzés pedig, a melylyel a bíróság a végrehajtatót a lefoglalt jog érvényesítésére feljogosítja, megfelel oly végzésnek, melynél fogva a végrehajtató jogosítványt nyer a lefoglalt követelés behajtására (124. §.); és ezért a 132. §. esetében is

[1] Tjav. indokolása.

[2] Az igazságügym. bizottság javaslatára.

[3] A szakasz nem a már megszerzett *dologi* jog, hanem csak az ingatlanra *vonatkozólag* szerzett, helyesebben a dologi jog szerzésének alapjául szolgáló követelés lefoglalásáról rendelkezik.

[4] Ezért öröklési jog végrehajtási foglalás tárgya nem lehet (bpesti kt. 1889. évi 41632. sz.). Másrészt kijelentette a bpesti kt. (1882. évi 46292. sz. a.), hogy nem forog fenn jogi akadály, hogy az örökség megvevője a végr. t. 132. és 138. §-aiban foglalt jogszabály hasonlatosságánál fogva «itéletileg» feljogosíttassék a megvett ingatlannak az eladó nevére leendő bekebeleztetése czéljából a szükséges lépéseket megtenni.

fog állani a szabály, hogy a feljogosítást megadó végzés a halasztó hatályú igénykereset beadására szolgáló határidő eltelte vagy ily kereset eldöntése előtt is meghozható; de ha ily keresetet indítottak, ennek jogerejü eldöntéseig az érvényesített dologi jog — a behajtott pénzösszeg felosztásának megfelelőleg — át nem ruházható. A feljogosítást megadó végzést tehát az előterjesztés beadására szolgáló határidő elmulta, vagy az előterjesztés érdemleges elintézése után, még pedig ebbeli kérelem bevárása nélkül a végrehajtási jegyzőkönyv elintézéseül hivatalból kell meghozni.

A végzés arra jogosítja fel a végrehajtatót, hogy a neki netán átadott okiratok alapján a dologi jognak, tehát a tulajdon-, vagy szolgalmi jognak a végrehajtást szenvedő javára való bejegyzését a telekkönyvi hatóságnál kérhesse, ha pedig okiratot nem találtak, vagy ha a neki átadott okirat a telekkönyvi rendelet szempontjából bekeblezés vagy előjegyzés alapjául nem szolgálhat, a lefoglalt jogot (követelést) a végrehajtást szenvedő javára per utján is érvényesíthesse.

Egyébiránt a végrehajtást szenvedőt valamely telekkönyvezett ingatlan tulajdonára megillető, telekkönyvileg ki nem tüntetett jog a jelen szakasz értelmében s az e szakaszban megállapított eljárás utján akkor is lefoglalható, ha az ingatlanra vonatkozó jogot élők közti jogügylettel nem maga a végrehajtást szenvedő, hanem az a jogelődje, a kinek a kérdéses jogra vonatkozólag a végrehajtást szenvedő az örököse — szerezte meg.*

A törvény ugyan a *perben* megállapított költségeket jelöli meg olyanoknak, a melyek «az alapperbeli követelés» — helyesebben a végrehajtható közokiratban megállapított követelés járulékaihoz számíttatnak. Kétségtelen azonban, hogy ugyane tekintet alá esnek a dologi jog telekkönyvi bejegyzésének kieszközlésénél felmerült költségek, de főleg azok a készkiadások is, a melyek szükségesek arra, hogy a dologi jog a végrehajtást szenvedő részére megszereztessék; különösen adásvevési szerződés által szerzett jog lefoglalása esetében a vételár netalán hátralékos része, a melyet a végrehajtató lefizetni köteles a végett, hogy a tulajdonjog a vevő javára bekebleztessék; és hasonlóan a végrehajtató által fizetett zálogvisszaváltási összeg.

Miután a végrehajtást szenvedő javára a dologi jog érvényesült, a jognak kérelemre vagy a végrehajtató által lefolytatott perben nyert itélet végrehajtatása útján történt bekeblezése által: a készpénzbeli követelés behajtása iránti további végrehajtási lépések a törvény megfelelő szabályai szerint történnek. Ha tehát a végrehajtást szenvedő

* A 132. és 138. §. combinatiója alapján. A győri kir. itélőtábla határozattárába felvett 5. polg. határozat.

javára a szerződés vagy zálogvisszaváltás által szerzett tulajdonjogot bekebelezték, az illető ingatlanokra a végrehajtás a 135. és köv. §§. értelmében vezethető. Ha a haszonélvezet szolgalmát keblezték be a végrehajtást szenvedő javára: a készpénzbeli követelés behajtása iránti végrehajtás a 208. s köv. §§. szabályai szerint történik. Ha telki szolgalom érvényesült, a végrehajtást szenvedő ingatlana mint uralkodó telek javára, további külön végrehajtási eljárásnak természetesen nincs helye, mivel a telki szolgalom, mint az uralkodó telektől el nem választható és külön nem értékesíthető jog csak az ingatlannal együtt kerülhet árverés alá.

A 132. §. második bekezdése «tulajdonjogot vagy *más dologi jogot*» általánosságban emlit, ez alá pedig a zálogjog is vonható; és ennél fogva a törvény értelmében le lehetne foglalni a végrehajtást szenvedőnek élők közötti jogügyletnél fogva szerezhető jelzálogjogát is, külön a követeléstől, a melynek biztositására ez a zálogjog szolgál és ekkor is a 132. §-ban szabályozott eljárásnak volna helye. Ez azonban merő lehetetlenség; mert a zálogjog mint járulékos jog, mindig érvényes jog követelésre vonatkozik; miután pedig a 79. §. harmadik személy elleni követelésnek, olyannak is lefoglalásáról, a mely zálogjogilag be van jegyezve, külön intézkedik: nem lehet, hogy lefoglalja valaki a jelzálogjogot a követelés nélkül, nem lehet, hogy az egyik végrehajtató a követelést, a másik a követelés biztosítására bejegyzett zálogjogot foglalja le, s így annál kevésbbé lehet a követeléstől külön lefoglalni a végrehajtást szenvedőnek azt a jogigényét, hogy a követelés erejéig a zálogjogot valamely ingatlanra még csak érvényesíthesse. Lefoglalni tehát csak magát a követelést lehet; és ha ennek erejéig az adós zálogjogot is engedett, ennek érvényesítése a végrehajtatónak, a ki a követelést magára ruháztatta (123. §.), az ügygondnoknak, a ki a követelés behajtásával meg van bizva (124. §.), vagy annak teendőihez fog tartozni, a ki a követelést árverésen megvette (127. §.).

A 132. §. végrehajtási eljárásunkban hézagot töltött be. Egyről azonhan megfeledkezett a törvény intézkedni, arról t. i., hogy a végrehajtatónak a foglalás által nyert zálogjogi elsőbbsége mi módon biztosíttassék addig, a mig a dologi jogot a végrehajtást szenvedő javára megszerzi, s a végrehajtási zálogjogot ama dologi jogra, illetve a végrehajtást szenvedő tulajdonául megszerzett ingatlanra a saját részére bejegyezteti? A foglálás által ugyanis a 47. §. értelmében csak a jogügyleten alapuló követelésre nyert zálogjogi elsőbbséget, de nem az annak alapján még csak szerzendő dologi jogra. Még azt sem teheti a végrehajtató, hogy a tulajdonjognak (mert a gyakorlatban túlnyomólag erről van szó) a végrehajtást szenvedő javára kérvény kö-

vetkeztében vagy végrehajtás útján való bekebelezésével *egyidejűleg* kebleztetné be végrehajtási zálogjogát; mert a bekebelezési kérvényt a telekkönyvi hatóságnál, a tulajdonjog bekeblezése iránti végrehajtási kérvényt a perbirósságnál kell beadni, ellenben a végrehajtási zálogjog bekeblezése folytatólagos végrehajtás foganatosításának alakjában csak azon bíróság végzése és megkeresése alapján történhet, a mely a végrehajtást az első ízben rendelte el. (Lásd a 116. és 117. §. magyarázatát.) Addig tehát, a míg ez a megkeresés a telekkönyvi hatósághoz érkezik, az ingatlanra mások szerezhetnek zálogjogot; sőt addig, a míg a tulajdonjog iránti per folyik, a végrehajtást szenvedő a rejtve tartott szerződési okirat alapján a tulajdonjog bekeblezését kieszközölheti, az ingatlant megterhelheti, s ekkép a végrehajtatónak minden fáradozását meghiusíthatja. Ezek ellen pedig a végrehajtatót a büntetőjogi következményektől való félelmen kívül mi sem védheti meg; mert a kiküldöttet a törvény fel nem jogosítja a foglalás után a telekkönyvi hatósághoz megkeresést intézni valami telekkönyvi bejegyzés iránt, és ha ilyent intézne is, ezt a telekkönyvi hatóság addig, a míg az ingatlan harmadik személy nevén áll, a telekk. rend. 71. §-ának értelmében figyelembe nem vehetné.*

A §. utolsó bekezdésére nézve megjegyzendő, hogy abban kizárólag zálogvisszaváltási *jogra* vezetett végrehajtásról van szó; az ily joggal telekkönyvileg terhelt *ingatlannak* elárverezéséről a 162. §. intézkedik.

133. §.

Ha a végrehajtást szenvedőnek olyan pénzbeli követelése foglaltatott le, melyet közpénztárból vagy letétből vehet fel, a végrehajtás foganatosítására illetékes hatóság a foglalási eljárás jogerőre emelkedése után, a lefoglalt pénzbeli követelést a végrehajtató részére utalványozza, s ezen utalványozást tárgyazó végzést a kifizetésre illetékes pénztár felett álló hatóságnak (83. §.) küldi meg. Ezen hatóság a pénztárt késedelem nélkül utasítani köteles, hogy az esetleges fizetési időpont bevárása mellett, a fizetést a végrehajtató kezeihez teljesítse.

Az utalványozási végzésben a végrehajtási összeg az utalványozás napjáig kiszámított járulékaival kiteendő, s

* Lásd Györffy J.: Jogt. Közl. 1882. évi 38. sz. és Claudius: ugyanott 42. sz.

az is kitüntetendő, hogy az utalványozás napjától a kielégítésig járnak-e, és ha igen, minő összeg után és hány száztólival számított kamatok. Ha a követelésről okirat van, azt a végrehajtató a bíróságnak bemutatni köteles a végből, hogy az utalványozási végzés kiadása előtt, az utalványozás által történt fizetés vagy törlesztés ezen eredeti okiratra jegyeztessék fel.

A Ptrs 386. §-ához hasonlóan intézkedő 133. §. alkalmazást nyer úgy akkor, a mikor a közpénztárból vagy a letétből járó, de kizárólag pénzbeli követelés a 83. §. értelmében a kiküldött által, valamint a mikor a 84. §. szerint foglaltatott le. (Lásd a 83. §. magyarázatát.) Sőt joghasonlatosságnál fogva alkalmazást talál abban az esetben is, a mikor nyilvános számadásra kötelezett kereskedelmi társaság alkalmazottjának fizetéséből és egyéb járandóságaiból állott a foglalás tárgya.[1] Az utalványozást a végrehajtás *foganatosítására* illetékes bíróság teljesíti akkor is, a mikor a foglalás a 84. §. értelmében kiküldött mellőzésével történt, és a foglalásról a pénztár a végrehajtási végzésben foglalt meghagyással értesíttetett.[2] Az utalványozó végzés meghozatalára tehát a 18. §. értelmében az a járásbíróság van hivatva, a melynek területén van az a kir. adóhivatal, a hol végrehajtást szenvedő részére járó fizetés felvehető.[3] Hogy a törvény az utalványozásra a «hatóságot» mondja illetékesnek «bíróság» helyett, ez nyilván szerkesztési hiba.

Az utalványozó végzés a 101. §. szabálya aluli kivételképen azonnal a foglalási eljárás jogerőre emelkedése után, tehát a 83. §. esetében a foglalási cselekménytől, a 84. §. esetében a végrehajtási végzésnek a végrehajtást szenvedö részére történt kézbesítésétől számított 8 nap elmúlta után hozható meg (34—37. §§.). A törvényhozás itt kétségkivül a 89. §-nak arra a rendelkezésére volt tekintettel, mely szerint az 54—59. §§-ban említett követelések lefoglalása esetében igénybejelentő felhivásnak és halasztó hatályú igénykeresetnek helye nincs. Lefoglalható azonban közpénztárból járó, de a végrehajtást szenvedőt nem az 54—59. §§-ban érintett, hanem más jogczímen, magánjogi természetű szerződésből megillető követelés is, melyre nézve

[1] A minél fogva a hitelező, a kinek kezéhez a fizetés kiutaltatott, az ilyen készpénzbeli követelés behajtására külön birói átruházás vagy felhatalmazás nélkül is jogosúltnak tekintendő. (Curia 1888. évi 471. sz.)

[2] Curia 1886. évi 6670., 1887. évi 1195., 1426., 2336., 9222., 1889. évi 348., 1897. évi 2226. sz.

[3] 1897. évi 41445. I. M. számú rend. (Igazs. Közl. IV. 463. l.)

igénybejelentő felhivás kibocsátása nem mellőzhető. Ily esetben azután halasztó hatálylyal biró igénykeresetnek is lévén helye (93. §.), az ennek beadására szolgáló határidő lejárta, illetve a halasztó hatályú igénykereset jogerejű eldöntése előtt a 133. §. daczára sem lehet a lefoglalt összeget kiutalványozni. Az utalványozó végzésben a «kiszámított járulékok» az összegezett vagy egyenkint felsorolt költségekből és a kamatláb, meg a kamatozás idejének kitétele által meghatározott kamatokból állanak. A kamat összegszerű kitétele nem szükséges, de nem is lehetséges, mivel a bíróság a tényleges fizetés napját előre meg nem határozhatja. A «pénztár felett álló hatóság» a pénztárt arra utasítja, hogy a «fizetést a végrehajtó kezeihez teljesítse.» Ezzel a rendelkezéssel nem egyeztethető össze oly utasítás, hogy a pénztár a lefoglalt összeget a kifizetés teljesítése végett a bíróságnak küldje meg. Az utalványozó bíróságnak tehát oly értelemben intézkednie nem szabad.[1]

Ha a pénztárnál a végrehajtást szenvedő követelését többen foglalták le, a központár a kiutalványozó végzés vétele után is jogosítva van fizetés helyett a lefoglalt összeget a bírósághoz letenni, a mely ezután a felosztást a 118. és 119. §. értelmében eszközli (126. §. 4. bek.). Ehhez képest az utalványozás nem egyértelmű a fizetéssel, és a követelésről szóló okiratra inkább csak az utalványozást, mint «az utalványozás által történt fizetést» kell feljegyezni.[2] — A bemutatandó okirat tekintetében lásd a 113. §. magyarázatát és v. ö a 201. §-t és ennek magyarázatát.

134. §.

Ha biztosítási végrehajtás útján lefoglalt ingóságokra szándékoltatik vezettetni a kielégítési végrehajtás: azt a 2. §. szerint illetékes bíróság rendeli el.

Ezen bíróság, ha egyszersmind a végrehajtás foganatosítására is illetékes, a 89. §. szerinti felhivást kibocsátani, s a kielégítési végrehajtás foganatosítására kiküldöttet rendelni, ellenesetben pedig e végből a 18. §. szerint illetékes bíróságot megkeresni köteles.

A halasztó hatálylyal biró igénykereset beadására

[1] 1897. évi 67709. számú igazságügym. rendelet.
[2] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 9. sz.

szolgáló 15 napi határidő ezen esetekben, a felhivásnak a bíróságnál való kifüggesztésének napjától számíttatik.

A felhivás kibocsátása előtt netalán beadott igénykeresetek szintén halasztó hatálylyal birnak; azonban ha az igénykeresetben az ellenkező kérelem kifejezetten nem adatik elő, csak a felhivási határidő eltelte után, a netalán beadott többi igénykeresettel együtt tárgyaltatnak és döntetnek el.

Egyébként a kielégítési végrehajtásra nézve fentebb megállapított szabályók alkalmazandók akkor is, ha a kielégítési végrehajtás előtt már biztosításilag lefoglalt ingóságokra vezettetik.

A 230. §. szerint a biztosítási végrehajtási zálogolás és becslés joghatálya a kielégítési végrehajtási zálogolás és becslés joghatályával azonos.

Ennélfogva valahányszor a kielégítési végrehajtást oly ingóságokra intézték, a melyek ugyanazon követelés miatt biztosítási végrehajtás útján már le vannak foglalva, szükséges ugyan, hogy a kielégítési végrehajtást a 2. §. szerint erre illetékes bíróság *elrendelje,* annak *foganatositása* azonban a zálogoláson és becslésen túl, a «foglalási eljárás befejezése utáni» stádiumban vétetik fel és e szerint a 89. §. értelmében az igénybejelentő felhivás kibocsátásával kezdődik.*

Tekintve azonban, hogy ebben az esetben a kielégítési végrehajtás foganatosítására a kiküldöttet még csak a végrehajtást rendelő bíróság vagy a végrehajtás foganatosítása iránt megkeresett járásbíróság rendeli ki: az eljárást késleltető intézkedés volna az igénybejelentő felhivás kibocsátásával a kiküldöttet megbízni; s ezért a felhivást a kiküldést tartalmazó végzéssel egyidejüleg a 18. §. szerint

* Egészen indokolatlan tehát az a nézet, mintha a kielégítési végrehajtás az ugyanazon követelés miatt biztosítási végrehajtásilag már lefoglalt ingóságokra felülfoglalás által volna foganatosítandó. Lombardini S.: Jogt. Közl. 1882. évi 49. sz. dr. Huszágh I., dr. P. I. és Teleszky I. czáfolatai uyanott 50., 51. és 1883. évi 1. sz. Szintoly helytelen az a nézet, mintha a biztosításilag lefoglalt ingókat újra le kellene foglalni, ha azokra kielégítési végrehajtás intéztetik. Fekete J.: Jog. 1889. évi 17. sz.) Helytelen, mert a §-ban biztositásilag *lefoglalt* ingóságokról van szó; mert a bíróság azonnal felhivást bocsát ki, a mi a 89. §. szerint a foglalás befejeztét feltételezi; és mert a 230. §. szerint a bizt. végrehajtási zálogolás joghatálya a kielégítési végrehajtási zálogolás és becslés joghatályával azonos. (Zeke K.: Jog 1889. évi 22. sz., Serly A.: ugyanott 24. sz. és Fényes A.: ugyanott 25. sz.)

a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság közvetlenül bocsátja ki, a végrehajtás foganatosítására kiküldött részére pedig az árverési hirdetmény kibocsátása, az árverés foganatosítása s az ezzel kapcsolatos teendők maradnak. A 134. §. harmadik bekezdése kivételt tesz a 93. §. szabálya alul.

Ha biztosítási végrehajtás útján csak magánköveteléseket foglaltak le, és ezekre intézik a kielégítési végrehajtást; az ennek foganatosítására illetékes bíróság csupán az igénybejelentő felhivást bocsátja ki, kiküldöttet azonban nem nevez, mivel a 123. és 124. §. eseteiben kiküldött nem szükséges, a lefoglalt követelés elárverezését pedig csak a végrehajtató újabb kérelmére s meghallgatás után lehet elrendelni (129. §.), a kiküldöttnek netán szükséges kirendelése tehát utóbb hozandó végzésnek a tárgya.

Miután a 94. §. második bekezdése értelmében beadott több igénykeresetet együttesen kell tárgyalni és eldönteni, szabályul áll, hogy a biztosítási végrehajtás foganatosítása következtében még a felhivás kibocsátása előtt beadott, és szintén halasztó hatálylyal biró igénykereset tárgyalására csak az utóbb kitüzött 15 napi határidő lejártával kell a határnapot kitűzni. Minthogy azonban a biztosítási végrehajtás foganatosítása és a kielégítési végrehajtás elrendelése között igen hosszú időköz lehet, és az igénylő igazságosan nem kényszeríthető, hogy igénye ezen hosszú idő alatt érvényesíthető nem lévén, függőben tartassék: meg van határozva, hogy ha az előbb beadott igénykeresetben az azonnali tárgyalást kifejezetten kérik, a tárgyalásra a felhivás kibocsátása előtt is határnap tűzendő ki.*

A 134. §-ban foglalt kivételes intézkedéseken kivül az előbb biztosításilag lefoglalt ingóságokra vezetett kielégítési végrehajtás foganatosítására az általános szabályokat kell alkalmazni; magától értődvén, hogy a mikor a biztosításilag már összeirt ingóságokra más végrehajtató részére vagy ugyanazon végrehajtató részére, de más követelés behajtása végett kielégítési végrehajtást intéztek, ennek foganatosítása a 70. §. értelmében felülfoglalással kezdődik.

II. Végrehajtás ingatlanokra.

135. §.

Készpénzbeli követelés behajtása végett ingatlanra vezetendő végrehajtás esetén, a végrehajtási kérvényben

* Tjav. indokolása.

az ingatlan a telekjegyzőkönyvi szám pontos megjelölésével kitüntetendő, és ha valamely telekjegyzőkönyvben több telekkönyvi jószágtest foglaltatik, s a végrehajtás nem valamennyi jószágtestre vezettetik: a telekkönyvi helyrajzi számokra való hivatkozással megjelölendő azon jószágtest vagy jószágtestek, melyekre a végrehajtás vezetése kéretik. Egyszersmind a kérvényben a végrehajtás foganatosítására illetékes telekkönyvi hatóság is megnevezendő.

Ha a végrehajtás útján behajtandó követelés biztosítása végett a végrehajtás alá veendő ingatlanra a zálogjog már korábban bekebeleztetett vagy előjegyeztetett: ezen körülmény, a bekebelezést vagy előjegyzést rendelő végzés számára való hivatkozás mellett megemlítendő.

Minthogy Magyarországban a földbirtok a hitel főalapja, a készpénzbeli követelés behajtása végett ingatlanokra intézett végrehajtást szabályozó 135—408. §§. a törvénynek gyakorlatilag legfontosabb intézkedéseit tartalmazzák. A nem telekkönyvezett ingatlanokra vezetett végrehajtásról az egyetlen 203. §. szól; ezért a többi §§. intézkedései legszorosabb kapcsolatban állanak a 1855. decz. 15-ki telekkönyvi rendtartással, a melyet az 1870. febr. 5 én 264. sz. a. kelt igazságügym. rendelet némi változtatásokkal és módosításokkal az ország erdélyi részére, az 1877. évi 28247. számú rendelet pedig Pancsova és Fehértemplom városok és utóbb Rudolfsgnad község területére, végül az 1897. évi 47532. számú rendelet a polgárosított határőrvidék többi községeire, az 1900. évi 67785. számú rendelet pedig Fiume városára és kerületére is kiterjesztetett, mihelyt azok tekintetében a telekkönyvi betétek elkészültek, mig ennek megtörténtéig a polgárosított határőrvidék községeire nézve az 1794. évi «Landtafelpatent», van érvényben.

A telekkönyvezett ingatlanokra intézett végrehajtás körüli eljárás attól az eljárástól, a mely a min. tjavaslatban tervezve volt, lényegileg eltér abban, hogy a javaslat szerint oly esetben, a mikor a végrehajtást telekkönyvi hatóság minőségében csupán az azt elrendelő bíróság foganatosítja, a végrehajtási kérvényt a telekkönyi hatóság iktató hivatalában kellett volna beadni, s a végrehajtásnak és a végrehajtási zálogjog bekebelezésének elrendelése egy végzésben történt volna (507., 628. §§.); és főleg abban, hogy az eljárás egyszerűsítése és a bíróság teendőinek kevesbitése végett a végrehajtási zálog-

jog bekeblezése után a további teendőket, az árverési hirdetmény kibocsátását, az árverési határnap kitűzését, úgy mint az ingóságokra intézett végrehajtásnál, a kiküldött birósági tag, kir. közjegyző, és csak kivételesen bir. végrehajtó önállóan teljesítette volna (629., 632., 638., 658. §§.) Az igazságügyi bizottság azonban, és ennek javaslata alapán a törvényhozás helyesebbnek tartotta a perbiróság és telekkönyvi hatóság közötti választóvonal sértetlen fentartását, és helyesebbnek azt, hogy az árverés elrendelése s az ezzel kapcsolatos teendők továbbra is a telekkönyvi hatóság hatáskörében maradjanak: úgy találván, hogy a tervezett ujítás nem kevesbítené a költségeket, a telekkönyvi érdeklettek jogait kellően meg nem óvná, és általában nem egyszerűsítené, az árverési hirdetmény elleni jogorvoslatra nézve pedig bonyolítaná az eljárást.* Ehhez képest a törvény II. czimének második fejezete számos §-ban a törvényjavaslattól nagy részben különböző alakot nyert.

Ennélfogva ingatlanra vezetendő végrehajtás esetén is a végrehajtás iránti kérvényt feltétlenül a 2. §. szerint illetékes bíróságnál, ennek mint polgári bíróságnak iktató hivatalában, még pedig sommás perből fejlődött végrehajtásnál is irásban (7. §.), a 6. §. szabályainak megfelelő számú példányokban kell beadni. Kivétel ezen szabály alul a külföldi — úgyszintén az osztrák — bíróságok megkeresésére elrendelt végrehajtás annyiban, hogy ha ennek foganatosítása végett több bíróságot keresnek meg, és a megkeresés ezek közül az első helyen említett törvényszékhez, vagy ha csupán járásbíróságokat keresnek meg, az első helyen említett járásbírósághoz *mint telekkönyvi hatósághoz* van intézve, ez mint ilyen fog a végrehajtás elrendelése iránt is határozni. Ha ily megkeresés, vagy akár végrehajtást elrendelő, de mégis csak az elrendelés iránti megkeresésnek tekinthető végzés közvetlenül oly telekkönyvi hatósághoz érkezik, a mely a végrehajtás elrendelésére a 3. §. szerint nem illetékes, ez a §. utolsó bekezdése értelmében köteles az iratokat a végrehajtási zálogjog bekeblezése iránti intézkedés nélkül az illetékes bírósághoz hivatalból átszármaztatni. (Lásd még a 3. és 4. §§. magyarázatát.) Hasonló kivétel fordul elő a községi biráskodás szerint tárgyalt ügyekből (S. E. 224. §.) fejlődő végrehajtásban; a melyre nézve lásd a 136. §. magyarázatát.

A végrehajtási kérvény a 8. §-ban szabályozott általános kellékeinek egyike az, hogy a kérvényben megjelöltessék az a bíróság, a melynek területén a végrehajtás foganatosítandó. Ennek folyamánya a 135. §. ama rendelkezése, mely szerint a kérvényben a foganatosításra

* Igazságügyi bizottság jelentése.

illetékes telekkönyvi hatóságot meg kell nevezni. A végrehajtás alá vonandó ingatlanok megjelölésére nézve oly esetben, a mikor az illető telekjegyzőkönyv* csak egy telekkönyvi jószágtestet foglal magában (*egy* római szám alatt egy vagy több birtokrészlet, avagy + alatt *egy* birtokrészlet — 1855. február 26. rend,) vagy a mikor abban több jószágtest van, de a végrehajtás valamennyire vezettetik: elég a községnek és a telekjegyzőkönyv számának kitüntetése; a miliez képest, ha a kérvényben az ingatlanok másként mint a telekjegyzőkönyv száma szerint nincsenek megjelölve, a végrehajtási kérelmet olyannak kell érteni, a mely az ebben a telekjkönyvben foglalt összes ingatlanokra van intézve. Ha azonban a végrehajtás az egy telekjkönyvben foglalt több jószágtest nem mindegyikére intéztetik, ezt a jószágtestet vagy azokat a jószágtesteket, a melyek végrehajtás alá veendők, meg kell jelölni «a helyrajzi számokra való hivatkozással». E tekintetben szigorúbb a törvény a tkvi rendeletnél, a melynek 122. §-a szerint a telekkönyvi kérvényben elég megjelölni a *telekkönyvi testeket*, a melyekre a bejegyzések teljesítendők; mig a végrehajtási kérvényben a helyrajzi számok felsorolása szükséges még akkor is, a mikor nem minden egyes helyrajzi számú birtokrészlet egy külön telekkönyvi jószágtest (+ alatt), hanem több ily birtokrészlet van egy jószágtestté egyesítve (I., II. stb. alatt).

Oly birtokrészletre, a mely mással vagy többekkel együtt egy telekkönyvi jószágtest, továbbá egy személy tulajdonában lévő telekkönyvi jószágtest hányadára, vagy közös tulajdoni jutalék egy részére valamint zálogjogot szerezni, úgy végrehajtást kérni s ennek következtében a végrehajtási zálogjog bekeblezését kieszközölni nem lehet; és ha a bíróság a végrehajtást ily módon mégis elrendelné, a telekkönyvi hatóságnak a végr. zálogjog bekeblezése iránti megkeresést a tkvi rend. 57. §-ának szempontjából el kellene utasítania.

A 135. §. második bekezdését a törvény átvette az 1867. évi váltóeljárási szabályrendelet 64. §-ából, és a bekezdés arra céloz, hogy a zálogjog a végrehajtást szenvedő jogsérelmével egy követelés biztosítására ugyanazokra az ingatlanokra kétszeresen, egyszer telekkönyvi kérvény következtében, másodszor végrehajtásilag bejegyezve ne legyen a nélkül, hogy a követelések azonossága a telekkönyvből kitünnék. Az itt rendelt «megemlítés» egyébiránt esetleg magának a végrehajtatónak is érdekében állhat. (Lásd erre nézve a 161. és 162. §. magyarázatát). Az ebbeli intézkedés következményeiről a következő §. magyarázatában lesz szó.

* «Telekjegyzőkönyv» alatt itt és a magyarázatok további folyamán «telekjegyzőkönyvet vagy *telekkönyvi betétet*» (1886 : XXIX. t.-cz.) kell érteni.

136. §.

A kielégítési végrehajtás elrendelése esetében, a bíróság a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy az előjegyzett zálogjog igazolásának bejegyzése, illetőleg a végrehajtási jog feljegyzése végett, a végrehajtási kérvénynek egy-egy példányát, a végrehajtást elrendelő végzéssel ellátva, az illetékes telekkönyvi hatósághoz teszi át.

A megkeresett telekkönyvi hatóság, a mennyiben telekkönyvi akadály fenn nem forog, a végrehajtási zálogjog bekeblezését vagy az előjegyzett zálogjog igazolásának bejegyzését, illetőleg a végrehajtási jog feljegyzését elrendelni köteles.

Ha a bíróság a kielégítési végrehajtást ingatlanra elrendelendőnek találja, az illetékes telekkönyvi hatóságot a következő három intézkedés egyikének megtétele végett keresi meg: 1. a végrehajtási zálogjog bekeblezése végett — ha a behajtandó követelés a kérdéses ingatlanra zálogjogilag bejegyezve nincs, vagy ha van is, ezt a körülményt a végrehajtató a végrehajtási kérvényben elhallgatta; 2. a behajtandó követelés erejéig előjegyzett zálogjog igazolásának bejegyzése végett — ha a végrehajtatónak a 135. §-hoz képest tett nyilatkozata szerint a követelés zálogjogilag elő van jegyezve; 3. a végrehajtási jog feljegyzése végett — ha végrehajtató a kérvényben úgy nyilatkozott, hogy követelése az ingatlanra zálogjogilag be van keblezve. Ezekre nézve megjegyezzük, és pedig:

ad 1. A végrehajtási zálogjog bekeblezése útján *rendszerint* történik az ingatlanra vezetett végrehajtás foganatosításának első lépése; és hacsak a végrehajtató kérvényében ki nem jelentette, hogy követelése zálogjogilag be van jegyezve, a végrehajtási zálogjog bekeblezése iránt kell a bíróságnak intézkednie még akkor is, ha az ügyiratokból ki volna vehető, hogy megelőzőleg a zálogjog bejegyzése megtörtént már; mert nincs kizárva, hogy a zálogjogot időközben kitörülték, a kitörlésről pedig nem szükséges, hogy a végrehajtást elrendelő bíróságnál levő ügyiratok tanuskodjanak. A végrehajtási zálogjog bekeblezése esetében a végrehajtató zálogjogának hatályossága a telekk. rend. 61. §-a szerint csak attól az időponttól fogva kezdődik, a melyben a bekeblezés iránti megkeresést a telekkönyvi hatóságnál beiktatták. — Tekintve, hogy csak a végrehajtási zálogjog *bekebelezése* felel meg az ingatlanra rendelt végrehajtás foganatosításának, hogy a végrehajtási zálogjog előjegyzéséről s ennek lehető

következményeiről a törvény említést nem tesz, és hogy az ily előjegyzés igazolásának módjára sem a végrehajtási törvényben, sem a telekk. rendeletben szabályt nem találunk: végrehajtási zálogjog *előjegyzésének* helye nincs.[1]

ad 2. A törvény az előjegyzett zálogjog igazolásának egyszerűen bejegyzését említi ugyan, olykép, mintha az igazolás a telekk. rend. 100. §-a szerint történnék; tekintve azonban, hogy ilyképen a végrehajtásnak folyamatban léte telekkönyvileg feltüntetve nem volna: czélszerű az igazolásnak «*végrehajtásilag*» leendő bejegyzése, vagy az igazolás bejegyzése s *egyúttal* a végrehajtási jog feljegyzése iránt intézkedni.

ad. 3. A végrehajtási jog feljegyzése csak a zálogjogilag korábban már bekebelezett követelés erejéig terjedhet. Ennél fogva ily feljegyzés esetében is azon összegek erejéig, a melyek a korábbi jelzálogi bekeblezésbe tüzetesen befoglalva nem voltak, így a per- és a végrehajtási kérvény költségei erejéig a végrehajtási zálogjog bekeblezésének van helye. Ez által azonban csorbulást nem szenved az a szabály, hogy a követelés erejéig bejegyzett zálogjog a per- és végrehajtási költség biztosítására is szolgál. Kétségtelen ez a 192. §. ama rendelkezéséből, hogy ezek a költségek, ha fedezésökre szolgáló biztosítéki összeg erejéig a zálogjog be sincs jegyezve, a vételármaradványból mégis kielégítendők. Ez a kielégítés meg nem történhetnék, ha a magának a követelésnek biztosítására bejegyzett zálogjog hatálya a költségekre mint a követelés járulékaira ki nem terjedne;[2] meg nem történhetnék főleg oly esetben, a mikor a személyi adós és a jelzálog tulajdonosa nem egy személy, és az utóbbi kizárólag a jelzálogjog erejénél fogva köteles tűrni, hogy másnak tartozása járulékostúl az ő ingatlanából megvétessék. Hogy a költségek *mily rang helyen* nyernek kielégítést, ez más kérdés, ez a kielégítési rangsornak, nem pedig a jelzálogjogi igény terjedelmének a kérdése.[3]

Ha a végrehajtató a végrehajtási kérvényben elhallgatja, hogy követelésének biztosítása végett a zálogjogot korábban már bekebelezték, és ha a bíróság ezért a telekkönyvi hatóságot nem a végrehajtási jog feljegyzése, hanem a végrehajtási zálogjog bekeblezése végett

[1] Bpest kt. 1 94. évi 7005. sz.

[2] Ezért egyet nem érthetünk a kir. Curia eme kijelentésével, hogy «ha az ingatlanon bekeblezett követelés mellett a perköltség biztosítására semminemű összeg bekebelezve nincs, az ily jelzálogos ingatlan tulajdonosa nem kötelezhető a költségekre vonatkozólag a végrehajtás tűrésére» (1886. évi 108. sz.).

[3] Lsd a szerző fejtegetéseit dr. Fodor: Magyar magánjog dologjogi részében 711. s. köv. l.

keresi meg: e miatt a végrehajtást szenvedő felfolyamodást eredménynyel alig használhat; mert azt a kérdést, hogy a korábban bekeblezett és a végrehajtásilag megnevezett követelés azonos-e, felfolyamodás utján tisztára hozni nem lehet. A telekkönyvi hatóság a végrehajtást rendelő végzés értelmében, tehát helyesen határozott; ennél fogva ebbeli végzése ellen a felfolyamodás eredményre nem vezet, és így a végrehajtást szenvedő és a többi hitelezők a követelések azonosságát csak a sorrendi tárgyalás alkalmával mutathatják ki.

A telekkönyvi hatóság köteles a végrehajtás foganatosítását meghagyó és a kir. adóhivatallal közölt végzésben a zálogjog bekeblezését vagy előjegyzését rendelő korábbi végzés számát kitenni (a tőkamatadó helyes kiszabása végett).[1]

A végrehajtást ingatlanra elrendelő bíróság a telekkönyvi hatósághoz a végrehajtási kérvénynek csupán egy, még pedig a 6. §. szerint mellékletek nélküli példányát, és ha több telekkönyvi hatóságot keres meg, egy-egy példányát teszi át; a miből világos, hogy azt a végzést, a mely ingatlanra végrehajtást rendel, a végrehajtást szenvedőnek nem a megkeresett telekkönyvi hatóság, és épen nem a bekeblezést vagy feljegyzést tárgyazó végzéssel egyidejűleg, hanem a végrehajtást elrendelő bíróság, illetve más bíróság annak tüzetesen ez iránti megkeresésére kézbesíti. (Lásd a 6., 12., 19. és 139. §§. magyarázatát.)

A megkeresett telekkönyvi hatóságra nézve egyedül az áttett végrehajtási végzés mint közokirat tartalma irányadó;[2] a melléklet nélkül áttett és különben sem hozzá intézett végrehajtási kérvény, úgy szintén az az ítélet vagy egyéb végrehajtható közokirat, a melyre a végrehajtás iránti kérelem támaszkodik, ha ezeknek tartalma a végrehajtási végzéssel ellenkezik, a telekkönyvi hatóság részére semmi részben sem birhat befolyással. Ebből azután következik, hogy a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése által ejtett jogsérelmet, ha a telekkönyvi hatóság végzése a végrehajtási végzés tartalmának megfelel, és a megkeresés teljesítését telekkönyvi akadály nem gátolta, a telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodás által nem, hanem egyedül a végrehajtást elrendelő végzés ellen intézett felfolyamodás útján lehet orvosolni. Hasonlóan nem lehet a telekkönyvi hatóság elutasító végzése ellen eredményesen felfolyamo-

[1] 1892. évi 33689. számú igazságügym. rend.

[2] A végzést a végrehajtást rendelő bíróságnak át kell tennie, illetve ennek kell a tkvi hatósághoz a bejegyzés iránti megkeresést intéznie, mert végrehajtást rendelő végzések nem tartoznak a tkvi rend. 84. §-ában felsorolt birói határozatok közé, a melyek alapján bekeblezésnek van helye. (Curia 1884. 4431. sz.)

dással élni, ha a végrehajtási kérvényben előadottakhoz képest a végrehajtási zálogjog bekeblezésének vagy a végrehajtási jog feljegyzésének helye lett volna, de a perbiróság helytelenül a kérvénytől eltérően határozott. Ellenben helytelenül intézkedik a telekkönyvi hatóság, és ennél fogva végzésének megváltoztatása felfolyamodás utján kieszközölhető, ha a végrehajtási zálogjog bekeblezését megtagadja a perbiróság oly végzése alapján, a melyben ez a végrehajtás alá vonandó ingatlanok megjelölése tekintetében csupán a végrehajtási kérvény tartalmára hivatkozik; mert habár ily végzés alakilag nem helyeselhető, tekintve mégis, hogy a 12. §. szerint a végrehajtási végzés a kérvény példányaira vezettetik és ez által a kérvény a végzés kiegészítő részévé válik: az érintett alaki, inkább csak szerkesztési hiba a telekkönyvi hatóság elutasító végzésének alapjául nem szolgálhat. Szóval: a telekkönyvi hatóság a végrehajtási kérvényt az erre hozott végzés *ellenében* nem, de a végzés *mellett* figyelembe veheti.

Miután a végrehajtást elrendelő végzésnek a felek részére való kiadása s a telekkönyvi hatósághoz áttétele egyidejüleg történik, ez utóbbi a hozzá intézett megkeresést elintézi a nélkül, hogy a végrehajtási végzés jogerőre emelkedését bevárná. Világos ez a 141. §-ból, mely szerint a végrehajtási végzés elleni felfolyamodás felterjesztéséről a telekkönyvi hatóság értesíttetik; a mi feltételezi azt, hogy a telekkönyvi hatósághoz a felfolyamodással megtámadott végrehajtási végzés már át van téve; és világos ugyane §. ama további rendelkezéséből, mely szerint a másodbiróságnak a végrehajtási végzést megváltoztató határozata a jogerőre nem emelkedett elsőbirósági végzés alapján már *foganatosított* bekeblezés vagy feljegyzés törlése által érvényesül. Ennél fogva a telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodás törvényszerű alapjául nem szolgálhat az, hogy a végrehajtási végzés ellen felfolyamodás adatott be; és a másodbiróság a telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodást, mielőtt a végrehajtási végzés elleni felfolyamodás érdemleges elintézést nyert volna, és ettől függetlenül is intézheti el. (Lásd a 37. §. magyarázatát.)

A telekkönyvi hatóság oly végzést, mely szerint a végrehajtást elrendelő biróság megkeresését nem teljesíti, egyedül valamely «*telekkönyvi akadály*» miatt hozhat; oly akadály miatt t. i., a mely a végrehajtást elrendelő biróság előtt ismeretlen volt, vagy e biróság megfigyelésének körén kivül esik, és a végrehajtási zálogjognak a végrehajtási végzés értelmében való bekeblezését, illetve az előjegyzés igazolását vagy a végrehajtási jog feljegyzését a telekkönyvi szabályok szempontjából gátolja.

Az ide vonatkozó szabályok kimerítő felsorolása a telekkönyvi jogot tárgyazó munkának a tárgya. Itt csak kiválóbb példákul, és

inkább a «telekkönyvi akadály» fogalom-meghatározásának megvilágítására a következőket emeljük ki. Ha az a személy, a kinek ingatlanára a bíróság a végrehajtást elrendelte, a telekkönyvben mint tulajdonos bejegyezve nincs, ha az az ingatlan vagy az a dologi jog, a melyre a bíróság a végrehajtást elrendelte, az illető telekjegyzőkönyvben bevezetve nincsen, általában ha a telekkönyvi állapot lényegében nem olyan, a milyennek a végrehajtási végzésben fel van tüntetve, tehát akkor is, ha a zálogjogot korábban nem az ellen vagy nem annak javára kebelezték be vagy jegyezték elő, a kit a végrehajtási végzés megnevez: sem a végrehajtási zálogjog bekeblezésének, sem az előjegyzés igazolásának, sem a végrehajtási jog feljegyzésének helye nincs — a telekk. rend. 71. és 68. §-ának szempontjából; és mert az ebbeli akadályt a végrehajtást elrendelő bíróság nem ismerte. Hasonlóan nincs helye a végrehajtási zálogjog bekeblezésének, ha az ez iránti megkeresés a telekk. rend. 57. §-ába ütközik; mert habár ezt az akadályt a végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtató előadásából ismerhette, annak mint tisztán telekkönyvi természetünek figyelembe vétele egyedül a telekkönyvi hatóság hatáskörébe tartozik. Az a körülmény, hogy a végrehajtató követelése erejéig az ingatlan állagára s tartozékaira, és nem egyszersmind az ingatlan haszonélvezetére, végre nem hajtható okirat alapján történt zálogjogi bekeblezés utáni ranghelyen az ingatlanra egy harmadik személy haszonélvezeti joga van bekeblezve, oly telekkönyvi akadály, a melynél fogva a harmadik személy haszonélvezeti jogának bekeblezése után az ingatlan telekkönyvi tulajdonosával szemben a haszonélvezetre kielégítési végrehajtást rendelő perbirósági végzés nem foganatosítható.*— A kir. Curia 59. számú polg. döntvénye szerint «olyan ingatlan *állagára*, a melynek tulajdonosával szemben elidegenítési vagy megterhelési tilalom van feljegyezve, végrehajtási zálogjognak sem bekeblezése, sem előjegyzése (?) nem rendelhető el». A sok visszaélés következtében azonban, a melyeket az elidegenítési és terhelési tilalom önkényszerű bejegyzésével űztek oly czélra, hogy az ingatlanokat a fenyegető végrehajtás alul elvonják, a Curia 74. számú ujabb döntvényében az 59. számú döntvényt hatályon kivül helyezvén kimondotta, hogy «oly esetben, midőn valamely ingatlan tulajdonjogának akár hagyatéki birósági átadó végzés, akár szerződés alapján történt átruházásával kapcsolatosan, és a tulajdonjog telekkönyvi bejegyzésével egyidejüleg harmadik személynek vagy magának az átruházónak az átruházott ingatlanra vonatkozó, és a telekkönyvben kitüntetett igénye biztosítására jegyeztetett fel az elidegenítési vagy terhelési tilalom,

* Pécsi tábla határozattárába felv. 3. polg. hat.

illetve a mennyiben az ily feljegyzés nélkül is már magában a bejegyzés tárgyának jogi természetében benfoglaltatik, az ingatlan állagára a zálogjog bejegyzése *sem végrehajtás útján*, sem ezenkivül — és pedig a tilalom kitörlésének, illetve megszüntének időpontjától kezdődő joghatálylyal sem rendelhető el.» Elidegenítési és terhelési tilalom «a bejegyzés tárgyának jogi természetében benfoglaltatik» leginkább utóörökösödés esetén; a minél fogva az ebbeli jog telekkönyvi bejegyzése akadálya annak, hogy az illető ingatlan végrehajtási zálogjog bekeblezésével vagy végrehajtási jog feljegyzésével terheltessék. Ellenben valamely bejegyzett jog *feltételes* volta önmagában nem akadályozhatja azt, hogy a jog terhére végrehajtás foganatosíttassék, úgy természetesen, hogy a további végrehajtási lépések a halasztó feltétel bekövetkeztétől vagy a bontó feltétel be nem következtétől függjenek. Valamint nem akadályozhatja a végrehajtási jog feljegyzését az oly elidegenítési vagy terhelési tilalom. a melyet a végrehajtató zálogjogának bekeblezése *után* jegyeztek fel. «Oly ingatlan *haszonélvezetére* pedig, a melynek tulajdonosa ellen a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy előjegyzése iránti megkeresés beérkeztét rangsorozatban megelőzőleg az elidegenítési vagy megterhelési tilalom van feljegyezve, a végrehajtási zálogjog bekeblezése, esetleg előjegyzése (?) elrendelendő, habár a végrehajtató követelésére nézve a tilalom följegyzését megelőzőleg sem feltétlen, sem feltételes zálogjogot nem szerzett.»[1]

Másrészt nem akadálya perből kifejlődőleg a végrehajtási zálogjog bekeblezésének az, hogy a végrehajtást szenvedő a telekkönyvben kiskorunak vagy gondnokság alatt állónak van feltüntetve (telekk. rend. 127. §.); mert az elmarasztalt fél cselekvőképességének megítélése a perbiróság jog- és hatáskörébe esik. Viszont azonban megelőző peres eljárás *nélkül* elrendelt végrehajtás esetében az említett körülmények valamelyikének a telekkönyvben előforduló feltüntetése telekkönyvi akadály; mert a végrehajtást elrendelő biróságnak alkalma nem volt a végrehajtást szenvedőnek cselekvőképességéről meggyőződni.[2]

Megjegyezzük még: hogy a 3. és 4. §-hoz képest elrendelt végrehajtásoknál a 135. §. mellett felemlített okból előfordulhat az eset, hogy a telekkönyvi hatóság, még pedig ugyanabban a végzésben, a

[1] Győri kir. itélőtábla határozattárába fölvett 7. polg. határozat. Igazs. közl. V. 114. l.

[2] A tkvi rend. 65. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a zálogjog pénzbeli követelésekre csak számszerűleg meghatározott összeg erejéig jegyeztetik be, oda szintén nem magyarázható, mintha végrehajtást rendelő végzésben a kamatozó tőke, a kamatozási idő kezdete s a kamatláb szerint meghatározott kamatok erejéig a végr. zálogjog bekeblezésének nem volna helye. (Bpesti kt. 1885. év. 29431. sz.) Lsd a 133. §. magyarázatát.

végrehajtás elrendelése és a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése iránt intézkedik; és hogy ez az eset előfordul, valahányszor kisebb polgári peres ügyben a községi bíróság hozta itélet alapján a végrehajtást ingatlanokra intézik, a mennyiben az 1877 : XXII. t. cz. 86. §-a szerint a végrehajtási kérvényt az eljáró bíróságnál kell ugyan beadni, de ez a kérvényt a végrehajtás elrendelése nélkül «további szabályszerű eljárás», tehát a végrehajtás elrendelése s foganatosítása végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz teszi át. (Lásd az 1. §. *a*) pontjának magyarázatát.) A végrehajtási zálogjog bekeblezésének hatálya tekintetében pedig megjegyezzük, hogy annak törlése végett kitörlési pernek helye nem lehet; mert a végr. törvény a végrehajtást rendelő és a foganatosítás tárgyában hozott végzés, valamint az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásban, továbbá a 30. és 168. §-ban különleges jogorvoslatokat szabályoz. Ezen joglépések mindenikének birósága, használásának módja és hatálya meg van állapítva, és az ebbeli szabályozásba a kitörlési per intézménye be nem illeszthető. Ugyanerre mutat a tkvi rend. 148. §-ának utolsó mondata.*

Azokat a korlátozásokat és módozatokat, a melyekkel a *telekkönyvi betétekbe* fölvett ingatlanokra és ezek haszonélvezetére az 1889:XXXVIII. t. cz. 27. §-a alapján kitűzött hat havi hirdetményi határidőn belül végrehajtás vezethető, az 1891. okt. 10-én 30938. sz. a. kiadott igazságügym. rendelet, azokat a korlátozásokat és módozatokat pedig, a melyek szerint az 1892 : XXIX. t. cz. alapján *helyesbített telekjegyzőkönyvekben* foglalt ingatlanokra s haszonvételökre a törvény 8. §-ában előirt hirdetményi, valamint az ott megállapított két havi és három évi határidő alatt végrehajtás intézhető, az 1894. aug. 1-én 26.666. sz. a. kelt rendelet kimerítően szabályozza. Mindkét rendelet abból indul ki, hogy az említett határidők alatt használható különleges jogorvoslatoknál fogva, az illető ingatlanok a határidők lejárta és az igénybe vett jogorvoslatok jogerejü elintézése előtt nincsenek még bejegyezve a tulajdonjog telekkönyvi *bekeblezésének* joghatályával.

Lásd ugyanezekre a rendeletekre vonatkozólag a 161. §. magyarázatát; és lásd az ide is szóló 1894. évi 10.708. számú rendeletet a 11. §-nál.

* Szerző: Jog 1887. évi 52. sz. — A Curia egyébiránt a kitörlési keresetnek helyt ad (1874. évi 6937., 1878. évi 3522., 1886. évi 5162., 1889. évi 5399. és 9253., 1890. évi 6741. sz.); de ellenkezően is határozott (1886. évi 3263. sz.); és ismét máskor csak feltételesen nem adott helyt a kitörlési keresetnek, «a mikor a végr. zálogjog bekeblezése azon személy ingatlanára eszközöltetett, ki ellen a végrehajtás el volt rendelve» (1882. évi 6707. sz.).

137. §.

A végrehajtási zálogjog bekeblezése, illetőleg a végrehajtási jog feljegyzése, ha az ingatlan tulajdonjoga a végrehajtást szenvedő javára csupán előjegyezve van, az előjegyzés igazolásától függő joghatálylyal, ha pedig a végrehajtást szenvedő javára bekeblezett tulajdonjogra másnak a tulajdonjoga van előjegyezve, az előjegyzés nem igazolásától függő joghatálylyal rendeltetik el.

Ezen esetben a végrehajtató a végrehajtási zálogjog feltételes bekeblezését vagy a végrehajtási jog feljegyzését rendelő végzés alapján, a végrehajtást szenvedő javára előjegyzett tulajdonjog igazolása, vagy a végrehajtást szenvedő ellen előjegyzett tulajdonjog kitörlése iránt szükséges lépéseket megteheti, melynek biróilag megállapítandó költségei az alapperbeli követelés járulékaihoz hozzászámíttatnak; az árverés elrendelése pedig az igazolást vagy kitörlést rendelő határozat jogerőre emelkedése után kérhető.

Ha a végrehajtató bekebelezett vagy előlegyzett követelésének behajtása iránt folyamatba tett per a telekkönyvbe feljegyeztetett, a fetjegyzés után egy harmadik személy javára történt tulajdonjog-bekeblezés vagy előjegyzés a végrehajtási jog feltétlen feljegyzésének s a végrehajtás foganatosításának akadályul nem szolgál.

Ugyanez áll azon esetben is, ha a zálogjog előzetes peres eljárás nélkül végrehajtható okirat (1871 : XXXIV. t.-cz. 11. §., 1874 : XXXV. t.-cz. 111. §., 1878 : XXV. t.-cz. jelzálogüzlet-alapszabály 11. §. és 1879 XXXIX. t.-cz. 2. §) alapján lőn bekebelezve vagy marasztaló itélet vagy peregyezség alapján kebeleztetett be, vagy jegyeztetett elő, mely esetben a zálogjog bejegyzése után egy harmadik személy javára történt tulajdonjogbekeblezés vagy előjegyzés a végrehajtási jog feltétlen feljegyzését és foganatosítását szintén nem akadályozza.

A §. első bekezdése a telekk. rend. 75. §-ának azon a szabályán alapszik, mely szerint a tulajdonjog előjegyzése után mind a bekeblezett, mind az előjegyzett tulajdonos ellen további bekeblezések vagy

előjegyzések megengedtetnek. A végrehajtást szenvedő azonban a legritkább esetben hajlandó a végrehajtás sikeres befejezésének előmozdítására tulajdonjogának előjegyzését a telekk. rend. 95—98. és 101. §-aiban szabályozott valamely módon igazolni, vagy a tulajdonjog ellene történt előjegyzésének kitörlését a 100. §. alapján kieszközölni; és azért az ez irányban szükséges lépések megtételére a végrehajtató van feljogosítva, hasonlóan mint a 132. és 138. §-ban érintett intézkedések megtételére.[1] Az előjegyzett tulajdonjog kitörlése vagy igazolása iránti kérvény mellett a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése tárgyában hozott végzést fel kell mutatni.[2] Az ebben az eljárásban felmerült költségek, mint a melyek végre is a végrehajtást szenvedő érdekében folyamatba tett eljárásban merültek fel, nem ugyan mindig «az alapperbeli követelés», de általában a végrehajtató okiratban alapuló követelés járulékaihoz számíttatnak.[3]

A §. harmadik bekezdése az 1860. szept. 19-én kelt rendelet 3—5. §-aiban birja alapját; és a törvény ezen intézkedéséből viszont következik: hogy a mikor a végrehajtatónak zálogjoga a 138. §. utolsó bekezdésében nem említett valamely okirat alapján be van ugyan keblezve, de a követelés behajtása végett folyamatba tett per nincs feljegyezve, és időközben az ingatlannak tulajdonjogát másnak javára keblezték be: az uj tulajdonos ellen valamint a végrehajtási zálogjog bekeblezésének nincs, úgy a végrehajtási jog feljegyzésének sincs helye, hanem ilyenkor a jelzálog tulajdonosa ellen a végrehajtás türése végett külön pert kell indítani.

A §. utolsó bekezdésében felsorolt okiratok, a melyeknek alapján a zálogjog *bekeblezése* a perfeljegyzéssel azonos hatálylyal bir: a magyar földhitelintézet részére kiállított kötvények, és az intézet könyvkivonatai, a melyeknél fogva a késedelmes adós vagy a jelzálog birtokosa ellen azonnal fizetési meghagyást lehet kieszközölni (1871 XXXIV. t. cz. 11. §.); közjegyzői okiratok, a melyek alapján végrehajtásnak van helye (1874 : XXXV. t. cz. 111. §.); az osztrák-magyar bank kezeihez kiállított kötelezvények vagy főkönyveinek kivonata, ha a közjegyző által hitelesítvék, mely okiratok alapján az adós vagy a jelzálog tulajdonosa ellen szintén végrehajtás kérhető (az osztrák-magyar bank jelzáloghitel-osztályának az 1878 XXV. t. cz. kiegészítő részét képező alapszabályai 11. §-a); és a magyar földhitelintézettel hasonló kiváltságokkal felruházott «kisbirtokosok országos földhitelintézetének» kötvényei s könyvkivonatai (1879 XXXIX. t. cz. 2. §.).

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 41. sz.
[2] Curia 1884. évi 4236. sz. 1885. évi 128. sz.
[3] Igazságügyi bizottság jelentése.

Végre ugyanezzel a hatálylyal bir a marasztaló itélet vagy peregyezség alapján történt zálogjogi bekebelezés, de az *előjegyzés is*, és ebben különbözik ezeknek hatálya az előbb említett végrehajtható közokiratok hatályától. Ehhez képest a tulajdonos személyében történt változás daczára egyenesen végrehajtás kérhető akkor is, ha birói határozat alapján a jogerő bekövetkezte előtt a zálogjogot a telekk. rend. 92. §-a értelmében előjegyezték. A §. utolsó mondata elhibázott szerkezetű. «Végrehajtási jog *foganatosítása*» legalább is nem használt kifejezés. A kérdéses bekeblezés vagy előjegyzés tehát nem akadályozza «a végrehajtási jog feljegyzését és a végrehajtás foganatosítását».

138. §.

Ha a végrehajtást szenvedőre örökség vagy hagyomány útján szállott, de még tulajdonául be nem kebelezett vagy elő sem jegyzett ingatlanra, a telekkönyvi rendeletek 74. §-a értelmében, a végrehajtási zálogjog feltételesen kebeleztetik be: a további végrehajtási lépések függőben hagyandók addig, míg a tulajdonjog a végrehajtást szenvedő javára bekebeleztetik. Az e végből szükséges lépések megtételére a végrehajtató a feltételes bekeblezést elrendelő végzés által fel van jogosítva. Az e tárgyban felmerült és biróilag megállapított költségek az alapperbeli követelés járulékaihoz hozzászámíttatnak,

A Ptrs 580. §-ának értelmében egyedül az illető örökös vagy örökösök voltak hivatva arra, hogy az örökséghez tartozó ingatlan javaknak telekkönyvileg az ő neveikre leendő bejegyzése végett az alkalmas lépéseket megtegyék. Az eladósodott örökös azonban, főleg ha a hagyatéki javak zálogjogilag a telekk. rend. 74. §-hoz képest már terhelvék, éppen nem szokott sietni e lépések megtételével. A készpénzbeli követelések végrehajtás útján való behajtását tehát nagy mértékben könnyíti a 138. §., a mikor megengedi, hogy a hivatkozott 74. §. szerinti föntartással a végrehajtási zálogjog bekebeleztessék, és a mikor a végrehajtatót, a ki ily feltételes bekebelezést kieszközölt, feljogosítja arra, hogy a tulajdonjognak a végrehajtást szenvedő javára leendő bekebelezésére vezető lépéseket ennek költségeire ő tehesse meg. (A feljogosításra s a költségekre nézve lásd a 132. és 137. §. teljesen hasonló intézkedéseit és ezek magyarázatát.) A szakasz jelentősége az 1894 XVI. t. cz. 4. §-ánál fogva csökkent ugyan; mindamellett teljesen most sem szünt meg, mivel a

végrehajtató egyrészt a hagyatéki eljárásnak hivatalból való megindítását sürgetheti, másrészt arra a czélra, hogy a tulajdonjog a végrehajtást szenvedő javára bekebleztessék, ugyanazokat a jogokat gyakorolhatja, mint az idézett t. cz. 5. §-ában megjelölt személyek, a nélkül, hogy a 4. §-ban kitett három havi idő lejártát be kellene várnia.

A telekk. rend. 74. §-a az örökhagyó nevén álló ingatlanra az örökös elleni követelés biztosítását attól teszi függővé, hogy az örökös az örökösi nyilatkozatot beadta, illetve a mi eljárásunkra alkalmazva, hogy a hagyatéki ingatlant birtokába vette vagy a tulajdonjognak javára leendő bekeblezése végett az alkalmas intézkedést megtette. Ennek az előfeltételnek igazolása a végrehajtási eljárásban nincs elengedve;[1] és kétségtelen, hogy ez az igazolás másutt mint a végrehajtási kérvényben nem történhet. Kérdéses csak az, hogy az ez irányban előterjesztett bizonyítékokat a végrehajtás elrendelésére illetékes bíróság vizsgálja-e, és ha azokat kielégítőknek nem találja, a végrehajtás elrendelését az örököltnek állított ingatlan tekintetében megtagadja-e? vagy a bizonyítékok mérlegezése a telekkönyvi hatósághoz tartozik?

Megfelelő lett volna ennek a tisztán telekkönyvi kérdésnek megbirálását a telekkönyvi hatóságra bizni; tekintve azonban, hogy a 6. és a 136. §. szerint a telekkönyvi hatósághoz a végrehajtási végzésen kivül a végrehajtási kérvénynek egy, minden melléklet nélküli példánya tétetik csak át, s e szerint a telekkönyvi hatóságnak nincs módjában a kérvényben felhozott állítások valóságát az ezek bizonyítása végett csatolt okiratok alapján megvizsgálni: az érintett kérdés elbirálása csak a végrehajtást elrendelő bíróság hatáskörébe lehet utalva, és a telekkönyvi hatóság részére csak annak megvizsgálása marad fenn, hogy az, a kit a végrehajtási végzés örökhagyónak nevez, a telekkönyvben tulajdonosnak be van-e jegyezve vagy sem.[2] Az erdélyi telekk. rendt. 74. §-a szerint az örökös elleni zálogjogi bejegyzések eszközölhetők, mihelyt annak örökjoga megnyilt. Az ország

[1] Bpesti kt. 1885. évi 20736. és 36237. sz.

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1883. évf. 54. l. — A kérdésben a birósági gyakorlat sokáig ingadozott (a temesvári kt. 4. és a marosvásárhelyi kt. 5. számú ellentétes döntvényei), míg végre a kir. Curia X. számú döntvényével a fenti szöveg értelmében határozott, mondván, hogy: «Abban az esetben, ha a végrehajtás az elmarasztalt félre örökség vagy hagyomány útján szállott, de még a marasztalt fél (?) tulajdonául be nem jegyzett ingatlanra vezettetik, annak a kérdésnek megbirálása, hogy a marasztalt félnek a végrehajtás alá vonni kivánt ingatlan telekkönyvi tulajdonosa után örökség vagy hagyomány iránti joga kellően ki van-e mutatva, a végrehajtást *elrendelő* bíróság hatáskörébe tartozik.

erdélyi részeiben tehát csupán ennek igazolása szükséges a 138. §. alkalmazásának szempontjából. Arra a kérdésre: melyek a «szükséges lépések», a melyeknek megtételére a végrehajtató fel van jogosítva? általánosságban azzal lehet ugyan felelni, hogy «az adósára tényleg szállt örökségi jogot e helyett annak útján érvényesítheti;»[1] vagy hogy «a végrehajtató ugyanazokat a lépéseket, ugyanolyan módon, ugyanaz ellen és ugyanazon hatóság előtt van jogosítva tenni, a mint ezeket a végrehajtást szenvedő tehette volna;»[2] de e mellett figyelembe kell venni, hogy a végrehajtató az örökösödési ügyben nem mindig a végrehajtást szenvedő helyett és annak nevében járhat el, hanem gyakran ennek cselekményei és nyilatkozatai *ellenére* kell a kielégítési alapot előállítani. Az a kérdés tehát, hogy illeti-e a végrehajtást szenvedőt a hagyatékból örökség vagy hagyomány, és ha igen, mily mértékben, valamennyi osztályostárs beleegyezésével, ennek hiányában mindannyi örököstárs perbehivása mellett oldandó meg.[3] A végrehajtási zálogjoggal biró hitelező által bejelentett igény pedig csak abban az esetben gátolja az örökösök által kötött osztályegyezség foganatosítását, ha a végrehajtást szenvedő örökösnek az örökségről való lemondása rosszhiszemű, és a hitelező szerzett jogának kijátszását czélozza. Ilyenkor a hitelező a Ptrs 589. §-ának (most az 1894: XVI. t.-cz. 87. §-ának) jogkövetkezménye alatt, a hagyaték átadásának és a hitelező jogainak érvényesítésével a törvény rendes útjára utasíttatik.[4]

A holttá nyilvánító eljárás megindítására a 138. §. a végrehajtatót fel nem jogosítja, mert a szakasz feltételezi, hogy az ingatlan a végrehajtást szenvedőre örökség vagy hagyomány útján «átszállott», a mi haláleset vagy előzetes holttá nyilvánítás nélkül be nem következett.[5]

Örökösödési jog mint ilyen le nem foglalható; mert az örökség ipso jure száll át, az örökhagyó után maradt vagyon tehát az örökösnek nem követelése, hanem vagyona, a melyre a végrehajtás mint ilyenre intézendő. A 138. §. a végrehajtás különös módját csak a telekkönyvi rendtartás szempontjából szabályozza.[6]

[1] A Curia 34. sz. teljes ül. döntvényének indoka.
[2] Teleszky J.: Jogt. Közl. 1882. évf. 330. l.
[3] Curia 1886. évi 3291. sz.
[4] Bpesti kt. 1884. évi 49575. sz. Lsd még Trux H.: Jogt. Közl. 1885. évi 8. sz., Hollerung A.: ugyanott 1887. évi 6. sz., dr. F. S. és Nagy B.: ugyanott 9. sz., Nekula Gy.: ugyanott 12. sz.
[5] Szerző: Jog 1885. évi 39. sz., Simon E.: ugyanott.
[6] Simon E.: Jogt. Közl. 1884. évi 42. sz., másképen Nagy S.: ugyanott 1885. évi 2. sz.

139. §.

A végrehajtást elrendelő végzés mind a végrehajtatónak, mind a végrehajtást szenvedőnek kézbesíttetik; ha azonban a végrehajtás elrendelése iránti kérelem elutasíttatik: a végrehajtási kérvény összes példányainak kiadása mellett, csupán a végrehajtató értesíttetik.

Ha a megkeresett hatóság a végrehajtási zálogjog bekeblezése, az előjegyzett zálogjog igazolása, illetőleg a végrehajtás feljegyzése tárgyában teljesen elutasítólag határoz, csupán a végrehajtató és a megkereső bíróság értesíttetik.

Ha a végzés a végrehajtást szenvedőnek nem kézbesíttethetvén, visszaérkezik: részére hirdetményi idézés nélkül ügygondnok rendeltetik, s a végzés, valamint a végrehajtás további folyamán hozandó határozatok is, míg lakását be nem jelenti, vagy képviseltetéséről nem gondoskodik, az ügygondnoknak kézbesíttetnek.

Itt ismét kifejezést nyer a több helyen említett szabály, hogy ingatlanra rendelt végrehajtás esetében még akkor is, ha a végrehajtás egyúttal ingóságokra irányul, a végrehajtási végzést a végrehajtást szenvedőnek nem a végrehajtást foganatosító telekkönyvi hatóság, hanem egyenesrn a végrehajtást elrendelő bíróság kézbesíti. (Lásd a 6., 12., 19., 43. és 136. §§. magyarázatát.) — Az, hogy a végrehajtási kérelem elutasításáról indokolt végzéssel csupán a végrehajtató értesűl, csak felesleges ismétlése a 12. §-ban az általános határozatok között foglalt ugyanannak a szabálynak. (Lásd ezen §. magyarázatát.) Ha a bíróság az ingóságokra és ingatlanokra kért végrehajtást az ingóságokra nézve elrendeli és az ingatlanok tekintetében megtagadja: a kérvénynek a 6. §. szerint szükséges számú példányait a kiküldöttnek kiadja, illetve a foganatosítás végett megkeresett járásbírósághoz teszi át, a többi példányt pedig a végrehajtatónak visszaadja. Ennek megfelelően kell eljárni akkor is, a mikor a bíróság a végrehajtást viszont csak az ingatlanokra, az ingóságokra pedig nem, vagy ha több telekkönyvi hatósághoz tartozó ingatlanoknak csak egy részére rendeli el.

A telekkönyvi hatóság az elutasító, és ha teljesen elutasítólag szól, csak a végrehajtatónak és a megkereső bíróságnak kézbesítendő

végzését kellően indokolni, és a rangsorozat biztosítása végett a telekkönyvben feljegyezni köteles (telekk. rend. 132. és 133. §§.). Ha a bíróság a végrehajtás *elrendelése* iránti kérelmet elutasította, telekkönyvi rangsorozat biztosításáról természetesen nem lehet szó, mert a 12. §. szerint az elutasító végzés csupán a végrehajtatónak kézbesíttetik és a tkvi hatóság az elutasításról nem értesül. Ha tehát az elutasító végzést a másodbíróság meg is változtatta, a végrehajtató telekkönyvi elsőbbsége mégis csak attól az időponttól számíttatik, a mikor a másodbirósági végzés elintézése a telekkönyvi hatóság iktató hivatalába érkezett. Igaz, hogy ez a tkvi rend. 134. §-ának abrogatióját jelenti; de helyre van állítva ez által az ingóságokra és ingatlanokra intézett végrehajtás közötti paritás: amott sem nyerhet a végrehajtató zálogjogi elsőbbséget, ha az eljáró bíróság a végrehajtás elrendelése iránti kérelmet elutasította, habár a másodbíróság a kérelemnek helyt ad.[1]

A telekkönyvi bejegyzést a megkereséshez képest akár egészben, akár csak részben elrendelő végzésről értesíteni kell a megkereső bíróságot, a végrehajtatót, a végrehajtást szenvedőt, a bejegyzés által netalán érdekelt harmadik személyt (például a jelzálog tulajdonosát a 137. §. eseteiben — telekk. rend. 138. §.) és a tőkekamatadó kivetése végett a kir. adóhivatalt.[2] Csupán a végzést kell kiadni, mivel a végrehajtási kérvénynek áttett egyedüli példánya a telekkönyvi hatóságnál marad. A telekkönyvi hatóság végzését a telekk. rend. 140. §-ához képest a végrehajtást szenvedőnek és a netán érdeklett harmadik személynek saját kezeikhez kell kézbesíteni, a keresetre hozott végzések kézbesítésére nézve a Ptrs 359. s köv. §-aiban megállapított szabályok szerint. Az ügygondnok kirendelésére s teendőire nézve lásd a 24. és 118. §. hasonló tárgyú intézkedéseit és ezek magyarázatát. Hogy a végzést a végrehajtató helyett ennek a végrehajtási végzés szerinti képviselője részére is helyesen lehet kézbesíteni, ez kétségtelen; de helytelenül történik a kézbesítés annak részére, a kit a kérvény és a végzés a végrehajtató közbenjárójának megjelölt, ha ez a meghatalmazott képviselőtől különböző személy; mivel ezt a végzés átvételére -- úgy mint például a 94. §-ban — a törvény tüzetesen fel nem jogosítja.

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 46. sz. — Ellenkezően Huff J.: ugyanott 1884. évi 38. és 1885. évi 22. sz.

[2] Lsd az 1892. évi 33689. számú i. m. rendeletet a 136. §-nál.

140. §.

A végrehajtás elrendelése tárgyában az erre illetékes bíróság által, valamint a végrehajtási zálogjog bejegyzése vagy a végrehajtási jog feljegyzése tárgyában, a telekkönyvi hatóság által hozott végzés ellen, a kézbesítéstől számított 8 nap alatt mindkét fél felfolyamodást adhat be. A végrehajtást elrendelő végzés ellen beadott felfolyamodáshoz a végrehajtási kérvénynek a felfolyamodó részére kézbesített példánya csatolandó.

A végrehajtást elrendelő végzésre nézve a másodbíróság végérvényesen határoz. A telekkönyvi hatóságnak a zálogjog bekebelezése, az előjegyzés igazolása, és a végrehajtási jog feljegyzése tárgyában hozott végzését megváltoztató másodbirósági határozat ellen azonban 8 nap alatt beadandó további felfolyamodásnak van helye. Ezen felfolyamodásoknak halasztó hatályára nézve a 37. §. intézkedései irányadók.

Hogy a végrehajtás elrendelése tárgyában a polg. bíróság által, valamint az ennek megkeresésére a telekkönyvi hatóság által hozott végzés ellen 8 nap alatt felfolyamodás beadható, ez csak a 34. § ban felállított általános szabály alkalmazása; és csak azért van itt tüzetesen felemlítve, hogy kiemeltessék a tkvi rendelet szerinti felfolyamodás határideje (15 nap és 30 nap, tkvi rend. 143. §.) és a végr. törv. szerinti felfolyamodás határideje közötti különbség.* A telekkönyvi hatóság végzése ellen egyébiránt felfolyamodással élhet nem csak a végrehajtató és a végrehajtást szenvedő («mindkét fél»), hanem a telekkönyvileg netán érdeklett harmadik személy is, a kinek a bejegyzést elrendelő végzést kézbesítették. (Lásd a 139. §. magyarázatát.) Abból, hogy a felfolyamodásra mind a két fél van jogosítva, világos, hogy az itt tárgyalt szabályokat az elutasító végzésekre is, tehát nem csak a

* 8 nap «az egyöntetüség kedvéért és azért, mert az 507. §. eseteiben a végrehajtás és telekkönyvi bejegyzés egy és ugyanazon végzés által rendeltetik el; tehát ugyanazon végzés különböző részei ellen különböző felfolyamodási határidő megállapítása célirányos nem lenne» (tjavaslat indokolása). A törvényjavaslat 507. §-a törvénynyé nem vált ugyan: de a 3. és 4. §. alapján és a kisebb polg. peres ügyekből fejlődő végrehajtási ügyekben az indok másodika most is áll.

«végrehajtás elrendelése» és a «zálogjog bejegyése» tárgyában hozott végzésekre nézve kell érteni. A végrehajtás elrendelése és az elrendelés iránti kérelem megtagadása tárgyában hozott végzés elleni felfolyamodást közvetlenül annál a bíróságnál, a mely a végzést hozta és kézbesítésc iránt is intézkedett (136., 139. §§.), a telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodást pedig közvetlenül a telekkönyvi hatóságnál kell beadni. Hogy a végrehajtást elrendelő — úgyszintén megtagadó — végzés elleni felfolyamodáshoz a végrehajtási kérvény példánya csatolandó, ennek oka az: hogy a bíróságnál a végrehajtási kérvény elintézése után a kérvény egy példánya sem marad; az iratok felterjesztése tehát akadálytalanul csak ily módon történhet. (Lásd a 19. §. magyarázatát.)

A 140. §. második bekezdésének első mondata hasonlóan ismétlése és tüzetes alkalmazása a 34. §. és a Ptrs N. 59. §. általános szabályának; és ennek a szabálynak felemlítése is csupán az e közt és a mindjárt reá következő intézkedés közötti ellentét kiemelését czélozza. Teljesen hibás tehát az az érvelés: mintha abból, hogy az ingatlanra végrehajtást elrendelő végzésre nézve a másodbíróság végérvényesen határoz, következnék, hogy végérvényesen *nem* határoz oly végzésre nézve, a melylyel az eljáró bíróság a végrehajtás elrendelését ingatlanokra *megtagadta*, vagy a mely a végrehajtást *ingóságokra* elrendelte. Az az intézkedés, mely szerint csak a telekkönyvi hatóság végzését megváltoztató másodbirósági határozat ellen van további felfolyamodásnak helye, megfelel a telekk. rend. 145. §-ának, a melyet az ideigl. törv. szab. 153. §-a eltörült ugyan, de a Ptrst életbe léptető 1869. évi igazságügym. rendelet XIX. czikkének 2. pontja ismét hatályba helyezett. Úgy a végrehajtást, mint a végrehajtási zálogjog bekeblezését vagy a végrehajtási jog feljegyzését elrendelő végzés elleni felfolyamodás a 37. §. értelmében megakadályozza az árverés foganatosítását, de nem annak elrendelését. (Lásd a 37. §. magyarázatát.)

141. §.

A végrehajtást elrendelő végzés ellen intézett felfolyamodás felterjesztéséről és a felsőbb birósági határozatról a megkeresett telekkönyvi hatóság értesítendő.

Ha a másodbíróság a végrehajtást elrendelő végzést megsemmisítette, feloldotta, vagy a végzés megváltoztatásával a végrehajtási kérelmet elutasította: a végrehajtási zálogjog bekebelezése, az előjegyzés igazolása, illető-

leg a végrehajtási jog feljegyzése hivatalból törlendő, és e végből az illető telekkönyvi hatóság értesítendő.

Ha a másodbíróság a telekkönyvi hatóság végzését megváltoztatja: arról a feleken kívül a végrehajtást elrendelő bíróság is értesítendő.

A felek értesítésére nézve az általános szabályok alkalmazandók.

Miután a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése után a további végrehajtási intézkedések a telekkönyvi hatóság hatáskörébe tartoznak, szükséges, hogy ez a végrehajtási végzés ellen használt jogorvoslatról, valamint ennek eredményéről értesítve legyen. Viszont azonban a telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodásról a végrehajtást elrendelő bíróságot értesíteni *nem* szükséges; és a felfolyamodás elintézéseül hozott másodbirósági határozatot is ama bírósággal csak abban az esetben kell közölni, ha az a telekkönyvi hatóság végzését megváltoztatta. Nem rendeli ugyan a törvény, de a most említett szabályból következik, hogy a másodbirósági megváltoztató végzés elleni felfolyamodás következtében hozott harmadbirósági határozatról a végrehajtást elrendelő bíróság szintén értesítendő.

A telekkönyvi hatóság végzése elleni felfolyamodás elintézése utáni teendőkre nézve teljesen állanak a telekk. rend. 146. § ának szabályai. Különös kiemelést érdemel: hogy az elsőbirósági végzés alapján történt telekkönyvi bejegyzést hivatalból törülni kell akkor is, ha a másodbíróság a végrehajtási végzést csak *feloldotta*, és az eljáró bíróságot esetleg tárgyalásnak vagy a felek meghallgatásának előre bocsátása után újabb végzés hozatalára utasította (Ptrs N. 58. §.). A végrehajtató tehát ilyenkor elveszti a végrehajtási zálogjog bekeblezése által nyert telekkönyvi rangsorozatot, és ez többé fel nem éled, még akkor sem, ha a feloldás következtében a bíróság újabban a végrehajtást elrendelő, a feloldotthoz hasonló végzést hoz.*

A törvénynek ez az intézkedése telekkönyvi szempontból indokolható ugyan azzal: hogy miután a telekkönyvi bejegyzésnek a végrehajtást elrendelő végzés volt az egyedüli alapja (136. §.), ennek bármi alakban, tehát feloldás útján is hatályon kívül helyezése a telekkönyvi bejegyzés kitörlését vonja maga után. De alig egyeztethető össze az intézkedés a 39. §-sal. Ennek *b)* pontja szerint ugyanis a felsőbb bíróságnak az a határozata, a mely a végrehajtás alapjául szolgáló hatá-

* Lsd a 34. §. magyarázatának 12. pontját és a 101. lap 1. jegyzetét.

rozatot feloldotta, a végrehajtás folytatására a 36. §-ban körülírt halasztó hatálylyal bir ugyan, a foganatosított végrehajtási cselekmények azonban hatályukat *nem vesztik* és a végrehajtás folytatandó, ha az eljáró bíróság újabb végrehajtható határozatot hozott. A végrehajtás alapjául szolgáló határozat feloldásának daczára tehát az ingókra intézett végrehajtási cselekmény hatályban marad; ellenben a végrehajtási végzés feloldása az ingatlanra foganatosított végrehajtás hatálytalanságát vonja maga után.

Arról, hogy mily hatálylyal bir a végrehajtást elrendelő végzés másodbirósági feloldása, *ingóságokra* foganatosított végrehajtás esetében, a törvény tüzetesen nem intézkedik ugyan: a 141. §. hasonlatosságánál fogva azonban a feloldás okvetlen következménye az, hogy a lefoglalt ingóságokra nyert zálogjog is hatálytalanná válik, és hogy a netaláni felülfoglaltató az alapfoglaltatót a zálogjogi rangsorozatban föltétlenül megelőzi, ha a másodbíróság az annak javára végrehajtást rendelő végzést feloldotta; megelőzi akkor is, ha a bíróság a végrehajtási végzést utóbb újra meghozta. Ez a feloldás következménye annál inkább, mivel nem képzelhető, hogy a végrehajtási végzésnek — sőt ha a végrehajtást ingóságokra és ingatlanokra rendelték el, ugyanannak a végrehajtási végzésnek feloldása más hatást gyakoroljon az ingóságok lefoglalására, és mást a végrehajtási zálogjognak a foglalással egyenlő hatályú bekeblezésére. A végr. zálogjog kitörlésére vonatkozólag lásd a 136. §. magyarázatát.

142. §.

A végrehajtási zálogjog bekebelezésének vagy a végrehajtási jog feljegyzésének azon joghatálya van, hogy a későbbi tulajdonjog-bekebelezés vagy előjegyzés, a végrehajtás további folyamát meg nem akaszthatja.

A végrehajtási végzés alapján történt telekkönyvi bejegyzésnek az ebben a §-ban említett joghatálya van, de a bekeblezés által az ingatlanokra megállapított zálogjogon *felül*. Az itt érintett, és a 137. §. utolsó két bekezdésében kifejezetthez hasonló joghatály inkább csak a végrehajtási jog feljegyzésénél és a bekeblezett zálogjog végrehajtási minőségének feltüntetésénél fogva áll be.

Miután a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése után történt tulajdonjog-bejegyzés a végrehajtás további folyamát semmi részben sem akasztja meg, és a végrehajtás, tekintet

nélkül erre a bejegyzésre, folytatható: következik, hogy nem ok az árverési kérvény elutasítására az, ha a kérelem nem az ujabb tulajdonos, hanem a végrehajtást szenvedő ellen van intézve. A tulajdonos azonban, ha csak a végrehajtási jog feljegyzése után vált is azzá, a 153. §. *c)* pontja értelmében igényt tarthat arra, hogy az árverési hirdetményt neki kézbesítsék.

A végrehajtási zálogjog bekeblezése az avval terhelt ingatlan átruházását és a tulajdonjog bejegyzését nem gátolja; sőt ennek lehetősége a §-ban fel van tételezve. Nincs tehát kizárva a lejegyzés sem; és ennek következtében az árverési kérvényt az adóbizonyítványnyal a 145. §-hoz képest már az új tkvi állapotnak megfelelően, a 155. §. szerint jószágtestenkint kell felszerelni. A visszaélést, a melyet ily lejegyzéssel űzni lehet oly irányban, hogy a végrehajtást szenvedő a helyes adóbizonyítvány megszerzését lehetlenítené, a tkvi rend. 56. §. *c)* pontja szerint szükséges meghallgatás akadályozza: a végrehajtató ellentmondása mellett lejegyzést nem lehet elrendelni.[1]

Ha a hitelező csupán az ingatlan állagára szerezte a végrehajtási zálogjogot és a tulajdonjogot utóbb harmadik személy javára bekeblezték, folytatólagos végrehajtásnak a haszonélvezetre (208., 211. §§.) nincs helye; mert a végr. zálogjognak az állagra történt bekeblezése nem bir avval a hatálylyal, hogy a hitelező az adóstól különböző harmadik személy ellenében más zálogtárgyra, a haszonélvezetre zálogjogot szerezhessen.[2]

143. §.

Ha a közös vagyon tulajdonjoga határozatlan részekben van a tulajdonostársak nevére bejegyezve, a végrehajtás pedig nem az összes tulajdonostársakat terhelő tartozás behajtására van irányozva: a telekkönyvi hatóság azon végzésben, melyben a végrehajtási zálogjog bekebelezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése elrendeltetik, az összes érdeklettek megidézése mellett jegyzőkönyvi tárgyalást rendel, s a tulajdonjog aránya felett, a netalán szükséges bizonyítási eljárás után, itélet által határoz.

Ha ellenkező nem bizonyíttatik: valamennyi bejegyzett tulajdonostárs hányada egyenlőnek tekintetik, kivéve,

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1885. évi 21. sz. Dérer J.: ugyanott 1884. évi 41. sz.

[2] Szerző: Ügyv. Lapja 1887. évi 16. sz.

ha valamely elhalt egyénnek házastársa és leszármazói vannak határozatlan részben közös tulajdonosokul bejegyezve, mely esetben az ingatlannak egyik fele a házastárs tulajdonának, másik fele pedig fejenkénti, illetőleg törzsönkénti egyenlő osztályrészekben a tulajdonosokul bejegyzett leszármazók tulajdonának tekintetik.

Ezen esetben árverés csak az itélet jogerőre emelkedése után kérhető.

A telekkönyvnek szerkesztésekor a közös tulajdonosok részei közötti arány számos esetben nem volt meghatározható, s ezért a helyszinelési utasítás szerint ezeket a részeket határozatlan arányban vették fel. Az urbéri birtokrendezés alkalmával az 1869. ápril. 8-án kelt szabályrendelet 2. §-ának ellenére több tulajdonosnak — többnyire a házastársaknak — birtokát, vagy ugyanannak a tulajdonosnak külön természetű birtokát, például tulajdon- és zálogbirtokát együttesen hasították ki, és ennek a telekkönyvek átalakításánál igen gyakran ismét határozatlan arányban való felvétel volt a következménye. Az uj telekkönyvek vezetésére nézve szabály ugyan az, hogy az egyes tulajdonostársakat illető részeket az egészhez való arányban, meghatározott hányadokban kell bejegyezni (telekk. rend. 55. § *b)* pont), és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 16. §-a szerint a határozatlan részekben bejegyzett ingatlanokat a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával a tulajdontársak nevére határozott arányban kell felvenni. Mindamellett ott, a hol a telekkönyvi betétek még el nem készültek, most is sok a telekjegyzőkönyv, a melyben a tulajdonostársak részei határozatlan arányban vannak bejegyezve.

Megjegyzendő egyébiránt, hogy a telekk. rend. 55. §. *b)* pontjából, mely szerint oly tulajdonostársaknál, a kiknek részei nem egyenlők, ezt a telekkönyvben az egyetlen arány kifejezésével ki kell tüntetni, önként következik, hogy a mikor a tulajdonostársak az egyenetlen arány kitüntetése *nélkül* vannak bejegyezve, az osztrák ált. ptkönyvnek a fennebbi pontban idézett 839. §-a által megállapított jogvélelem áll, és a tulajdonostársak részei egyenlőknek veendők. Ilyenkor tehát a határozatlan részekre a jelen szakaszban megállapított szabályok nem nyernek alkalmazást, hanem csak a mikor a részeket a telekkönyv *kifejezetten* határozatlanoknak tünteti fel.

Ily esetben azután a bíróság a Ptrs 422. §-a szerinti eljárástól eltérőleg, a közszerzeményre vonatkozó jogszabályoknak és a törvényes örökösödési jognak megfelelő jogvédelem alapul vételével* a

* Ugyanezt a jogvédelmet elfogadja az 1899: XXXVIII. t.-cz. 16. §-a.

tulajdonjog arányát ezekhez és esetleg az érdeklettek előadásaihoz és bizonyítékaihoz képest állapítja meg.

A 143. §-ban szabályozott eljárásra nézve megjegyeztetik:

1. Helye van annak, valahányszor a behajtandó követelés nem az összes tulajdonostársakat, vagy valamennyi tulajdonostársat ugyan, de *nem egyetemlegesen* terheli; ez utóbbi esetben azért, mert ha a követelésnek csak bizonyos része terheli az egyik tulajdonostársat, más része pedig a másikat, az ezek birtokjutalékai közötti arány megállapítása nélkül ki nem lehet számítani azt, hogy mily összeg esik az ingatlannak vételárából az egyes tulajdonostársak jutalékára, és ennélfogva a végrehajtató követelésére.

2. Ha a végrehajtás az összes tulajdonostársakat egyetemlegesen terhelő tartozás behajtására van irányozva, a kérdéses eljárás a törvény szerint szükségtelen. De mi történik, ha a végrehajtató követelésén kivül az ingatlanra oly követelések is vannak jelzálogilag bejegyezve, a melyek nem az egész ingatlant, hanem csak az egyes tulajdonostársak jutalékait terhelik; főleg, ha ezek a követelések a végrehajtató követelését még meg is előzik? Ilyenkor a vételárnak a jelzálogos hitelezők közötti felosztása, és a mi fő, a végrehajtató kielégítése az arány megállapítása nélkül szintén lehetetlen; arról pedig, hogy a telekkönyvi hatóság a kérdést az árfelosztás stádiumában hozza tisztába, és mily módon, a törvény nem intézkedik. A Ptrs 422. §-a a túlságig ment, a midőn perre utasította a végrehajtatót, valahányszor a tulajdonjog aránya megállapítva nem volt, habár a behajtandó követeléssel az egész ingatlan, és talán csupán ezzel a követeléssel volt terhelve. Az új törvény ellenben szószerinti értelmében ki nem meríti azokat az eseteket, a melyekben az arány megállapítása iránti eljárás okvetlenül szükséges. Véleményünk szerint tehát a 143. §. kiterjesztő magyarázatot igényel; és tekintve, hogy a végrehajtás az ingatlanra nemcsak a végrehajtató követelésének, hanem az ingatlant terhelő valamennyi jelzálogos tartozásnak behajtására van irányozva: az arány megállapítása iránti eljárás megindítandó nemcsak a mikor a végrehajtató követelése, hanem akkor is, a mikor *bármely más jelzálogos követelés* az összes tulajdonostársakat egyetemlegesen nem terheli.

3. Ha az ingatlanon a végrehajtatónak a tulajdonostársak összességét egyetemleg terhelő követelésén kivül más teher nincsen, a vételárfelosztás akadály nélkül mindig szintén nem mehet ugyan végbe, mivel felmerülhet a kérdés, hogy a netaláni vételárfeleslegből mennyi illeti az egyik, és mennyi a másik tulajdonostársat? Ez az eshetőség azonban az arány megállapítása iránti eljárás szükségét nem vonja maga után, és ha az érdeklettek a részesülés aránya iránt a sorrendi

tárgyaláskor meg nem egyeznek, a vételárfelesleget a birói letétben vissza kell tartani.

4. Ellenben szükséges az arány megállapítása iránti eljárás, a mikor a behajtandó követelés nem valamennyi tulajdonostárs jutalékát terheli, habár a 156. §. tekintetéből előreláthatólag az egész ingatlanra fog az árverés elrendeltetni.

5. «Érdeklettek», a kiket a tárgyalásra meg kell idézni, a végrehajtatón és a végrehajtást szenvedőn kivül valamennyi tulajdonostárs és mindazok, a kik a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy végrehajtási jog bejegyzése iránti megkeresés beérkeztéig az ingatlanon vagy ennek egy részén nyilvánkönyvi jogot szereztek.

6. Az eljárásban, miután — kereset nélkül ugyan — anyagi jogkérdés kerül eldöntés alá, és a tulajdonjog kérdése is lehet a bizonyítás tárgya:[1] az ügy eldöntése itélet alakjában történik, mely ellen felebbezésnek van helye. (V. ö. a 249. §. hasonló intézkedését.) A tjavaslattól eltérőleg két egybehangzó itélet ellen is lehet felebbezéssel élni, a mely az itélet végrehajtását, tehát a megállapított tulajdoni arány telekkönyvi bejegyzését nem gátolja ugyan (Ptrs N. 48. §.), de az árverés elrendelésére halasztó hatálylyal bir; mivel a törvény határozott rendelkezése szerint árverést csak az arányt megállapító itélet *jogerőre emelkedése* után lehet kérni. (Lásd az 1. §. *a)* pont magyarázatát.)

7. Minthogy az itélet nem szabályos perben keletkezik, tehát nem perdöntő, hanem a végrehajtás kiegészítő részét befejező, csak sajátlanul itéletnek nevezett határozat: az itélet ellen perujításnak helye nincsen.[2]

8. Feltünő, hogy a törvény az ebben az eljárásban felmerült költségek iránt nem intézkedik. Feltünő annál inkább, mivel hasonló természetü oly eljárásokból eredő kötségek, a melyek első sorban a végrehajtást szenvedő érdekében indulnak, a 137. és 138. §. szerint a behajtandó követelés járulékaihoz számíttatnak; és mivel a Ptrs. 422. §-a szerint is az arány megállapítása iránti per a végrehajtást szenvedőnek költségére folyt le. A tjavaslatban a 137. és 138. §-hoz képest folyamatba tett eljárások költségeire vonatkozólag említés nem volt téve (361., 632. §§.). Az igazságügyi bizottság ebben a két §-ban a költségeket kifejezetten a végrehajtást szenvedőre rovandóknak javasolta; de valószinűleg elnézésből nem tette ugyanezt a 143. §-ban. Tekintve azonban a 137., 138. és 143. §§. hasonlatosságát; és tekintve, hogy a tulajdonjog arányának megállapítása iránti eljárás a végre-

[1] Curia 1887. évi 6194. sz.
[2] Bpesti kt. 1888. évi 46820. sz.

hajtási eljárást kiegészíti: amaz eljárás költségei nem ugyan a 143. §. alapján, de a 27. §-nál fogva mint végrehajtási költségek a végrehajtást szenvedőt terhelik.*

9. Valamint a tulajdonjog arányának megállapítása iránti eljárás hivatalból indúl, úgy a jogerőre emelkedett itélet végrehajtása is a megállapított arány telekkönyvi bejegyzése által hivatalból történik.

144. §.

A végrehajtási zálogjog bekebelezését, vagy a végrehajtási jog felfegyzését elrendelő végzésnek a végrehajtást szenvedő részéről történt kézbesítésétől számítandó 15 nap eltelte után a végrehajtató a telekkönyvi hatósághoz egy példányban beadandó kérvényben az árverés elrendeléseért folyamodhatik.

E kérvényben az elárvereztetni kért ingatlanok pontosan megjelölendők, a követelés járulékaival együtt fölszámítandó, továbbá a kikiáltási ár megállapítására szükséges adatok (145. §.) és az árverési feltételek tervezete bemutatandó.

Ugyanezen módon az árverés elrendelését a végrehajtást szenvedő is kérheti.

Árverést kérni lehet a végrehajtási zálogjog bekeblezését vagy a végrehajtási jog feljegyzését elrendelő végzés kézbesítésétől számított 15 nap mulva, minden tekintet nélkül arra, vajjon az a végzés és a

* Nem helyeselhető a bpesti kt. IV. polg. tanácsának az az elvi megállapodása, hogy a 143. §. szerint indított eljárás költsége kölcsönösen egyszerűen megszüntetendő. Ellenkezik ez a 27. §-ban felállított főszabállyal, és a határozat indokai nem állják ki a birálatot. Mert hogy «az eljárás nem a végrehajtató kérvénye alapján, hanem hivatalból» indúl, éppen nem ok arra, hogy a végrehajtatónak a végrehajtás egészéhez tartozó eljárás körüli költségei meg ne térüljenek; mert az, «hogy az eljárás az összes nyilván könyvileg érdekelt felek közös érdekében eszközlendő» csak a mellett szól, hogy az egyik tulajdonostárs ne viselje a másiknak az eljárásnál felmerült költségeit; és mert a 27. §. nem áll útjában a költségek a végrehajtást szenvedő terhére való megállapításának, a menyiben ezen §. második bekezdésében csak az első bekezdés szerinti általános szabály kivitelének módozata van a kérvény és a kiküldött eljárásának költségeire vonatkozólag rendezve, a nélkül hogy az a bekezdés más költségeknek a végrehajtást szenvedő terhére való rovását és a költségek más módozat szerinti megállapítását kizárná.

végrehajtást elrendelő végzés jogerőre emelkedett-e vagy sem. A végrehajtató tehát a kézbesítés utáni 15 nap *elmultával* kérheti az árverést, habár az érintett végzések egyike vagy másika, avagy mindkettő ellen felfolyamodást adtak be (37. §.), a mely még elintézve nincsen; de 15 nap *előtt* nem kérheti az árverést, habár ugyanazok a végzések a kézbesítés utáni 8 nap mulva már jogerőre emelkedtek.

Az elárverezendő ingatlanokat a kérvényben nem mindig elég úgy megjelölni, mint a végrehajtás elrendelése iránti kérvényben (135. §.); és ha a «pontos megjelölés» alatt nem is azt kell érteni, hogy az árverési kérvényben föltétlenül minden egyes birtokrészlet kiteendő, mégis szükséges, hogy a végrehajtató az ingatlanokat jószágtestenkint elkülönítve és úgy írja körül, a mint azokat árverés alá kell bocsátani (155. §.); és hogy a kérvénybeli megjelölés a kikiáltási ár megállapítása tekintetéből bemutatott okiratokkal összhangzásban álljon. Az árverési *hirdetményben* a behajtandó követelésnek csak tőkeösszegét szükséges kitenni (147. §. *b)*); a végett mind a mellett, hogy az árverés foganotosítása előtt a követelés tartozékostul részletesen fel legyen számítható (173. §. *c)*), az árverési *kérvényben* ugyanilyen részletes felszámítás kivántatik. (V. ö. a 69. és 105. §-t.) A kikiáltási ár megállapítására szolgáló adatokról tüzetesen a 145. és 148., az árverési feltételekről pedig a 150. §. rendelkezik.

Az az intézkedés, hogy az árverés elrendelését a végrehajtást szenvedő is kérheti, megfelel a 102. §. abbeli rendelkezésének, mely szerint ingóságok elárverezésére határnap a végrehajtást szenvedőnek jelentkezésére is kitűzhető; és megfelel az önkéntes árverésre nézve a 204. és 205. §-ban foglalt szabályoknak. Miután a 15 nap, a melynek elmulta után lehet csak az árverést kérni, a végrehajtást szenvedőnek az ügy rendezésére engedett idő természetével bir; és miután az ezzel nyújtott kedvezményről a végrehajtást szenvedő le is mondhat: alig szenved kétséget, hogy *ez* az árverés elrendelését 15 nap elmúlta előtt is kérheti.

Az árverést rendszerint csak azokra az ingatlanokra lehet kérni, a melyekre a végrehajtási zálogjogot bekeblezték vagy a végrehajtási jogot feljegyezték. Tekintve azonban, hogy a telekk. rend. 57. §-a értelmében jelzálogot általában, tehát végrehajtási zálogjogot is csak egész telekkönyi jószágtestre lehet szerezni, de nem több birtokrészletből álló telekkönyvi jószágtest egyes részleteire; és tekintve, hogy ebből folyólag a telekkönyvi jószágtestre szerzett zálogjog, valamint a végrehajtási jog feljegyzése, további jogcselekmény nélkül kiterjed az utóbb a jószágtest hozzájegyzett birtokrészletekre is: oly esetben, a mikor a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése után az ilykép terhelt jószágtesthez új részleteket hozzá-

jegyeztek, az árverés elrendelése az egész jószágtestre, tehát az új részletekre is kérhető.[1]

Az ingatlan elárverezhetőségét a végrehajtási zálogjog bekeblezésének idejében volt állapot szerint kell megitélni. Az árverés tehát kérelmezhető, habár az ingatlant időközben oly czél szolgálatába helyezték, a mely egyébként az árverés elrendelhetőségét kizárná.[2]

145. §.

A kikiáltási ár megállapítása szempontjából, az ingatlannak a legközelebb mult évbeli állami adójáról (148. §.) kiállított adóhivatali, vagy ha az adó a községben fizettetik, a községi bizonyítvány bemutatandó.

Ha az ingatlannal együtt a kir. kisebb haszonvételi jog is végrehajtás alá vétetik: a kikiáltási ár megállapítása szempontjából, a 131. §-nak megfelelő adatok is bemutatandók.

A kir. kisebb haszonvételi jog az ingatlannal együtt árverés alá bocsátottnak csak akkor tekinthető: ha ez az árverési hirdetményben világosan kifejezve van.

Adóhivatali vagy községi bizonyítvány bemutatása a kikiáltási ár megállapításának czéljára csak akkor szükséges, ha az elárverezendő ingatlan a legközelebb mult évben meg volt adóztatva. Ellenesetben a 148. §. második bekezdése szerinti becslevelet kell a kérvényhez mellékelni. Az adóbizonyítvány úgy legyen szerkesztve, hogy az elkülönítve árverés alá bocsátandó ingatlanok vagy jószágtestek (155. §.) államadóját külön tüntesse fel. Ha pedig a végrehajtató több tulajdonostárs közül csak egynek vagy nem valamennyinek adóssága miatt kéri az árverést, de a 156. §. szempontjából az egész ingatlanra kell az árverést elrendelni: az *egész* ingatlan kikiáltási árának megállapítására alkalmas adatokat szükséges bemutatni. (Lásd a 156. §. magyarázatát.) Az adóbizonyítványt kiállítani szabályrendeletileg megállapított díj szedése mellett a községi (körjegyző) és városi közegek

[1] Nem ellenkezik ezzel a Curia 48. számú teljes ül. döntvénye, mivel ez csak a tulajdonostárs által újabban szerzett jutalékra vonatkozik.

[2] Bpesti kt. hat.

kötelesek.[1] Annak elbirálása, vajjon az adókivetés helyes alapon nyugszik-e, a birróságok hatáskörébe nem tartozik.[2]

A kir. kisebb haszonvételi jog a 131. §. szerint rendszerint mint ingóság kerül végrehajtás alá. Ennélfogva oly esetben, a mikor ugyanezen §. második vagy harmadik bekezdéséhez képest a jog akár mint az ingatlannal elválaszthatlanul egybekapcsolt «tartozék» (alkotó rész), akár külön lefoglalás után az ingatlannal együtt kerül árverés alá, ez mint kivétel az árverési hirdetményben világos kifejezést igényel. Ha a telekkönyvi hatóság ezt elmulasztaná, a regálejogot minden körülmények között el nem adottnak kell tekinteni.

146. §.

A telekkönyvi hatóság az árverésről, ha ezt elrendelendőnek találja, árverési hirdetmény kibocsátása által intézkedik, ha pedig az árverést elrendelhetőnek nem találja: az árverési kérvényre vezetendő elutasító végzés kapcsában, a 144. §. szerint beadott iratokat a végrehajtatónak kézbesítteti, megjelölve esetleg az elutasító végzésben azon hiányokat, melyek az árverés elrendelhetése szempontjából pótlandók.

Hogy a telekkönyvi hatóság az árverés elrendelése tárgyában végzést nem hoz, hanem egyedül árverési hirdetményt bocsát ki, mely egyszersmind az árverést elrendelő végzésnek tekintendő (153., 165. §§.), ez tán nem annyira a bíróság teendőinek kevesbítésére és az eljárás egyszerűsítésére számított, mint inkább a törvényjavaslat 640. §-ából átvett, de az egyébként megváltozott szabályok keretébe nem illő, és lekintettel azokra a különböző igényekre, a melyeknek egyrészt a bírói határozat, másrészt a hirdetmény kell hogy megfeleljen, szerencsés újításnak éppen nem mondható intézkedés. A törvényjavaslat szerint az árverés elrendelése a bírói kiküldött teendőihez tartozott, és ez úgy mint az ingóságokra nézve (102. §.), a nála történt «jelentkezés» következtében árverési hirdetményt bocsátott volna ki. A törvény szerint azonban az árverést a telekkönyvi hatóság rendeli el, és ettől mindenesetre szokatlan, hogy a nála beadott «kérvényt» nem

[1] 1882. évi 29118. sz. belügym. rend.

[2] Bpesti kt. — Az adóbizonyítvány kellékeire nézve Bognár M.: Jog 1886. évi 2. sz.

végzéssel, hanem egyenesen hirdetménynyel intézi el. Ehhez járul még, hogy az árverési hirdetménybe, mint egyszersmind végzésbe, tulajdonképeni tartalmán kívül (147. §.) még a kérvény költségeinek megállapítását (27. §.), az árverés telekkönyvi feljegyzése iránti meghagyást (147. §.). a közhirré tétel iránti intézkedést (152. §.), tehát oly rendelkezéseket is kell befoglalni, a melyek hirdetménybe nem valók és annak áttekintését nehezítik. Kétségtelen mindamellett, hogy a törvény értelmében, árverés elrendelése esetén a hirdetmény mellett külön végzést nem kell hozni, még akkor sem, ha a telekkönyvi hatóság az árverés iránti kérelmet csak részben teljesíti, részben pedig elutasítja; mert a 146. §. szerint oly esetben, a mikor elutasító végzést hoz, ezt az árverési kérvényre vezeti s a kérvényt mellékleteivel együtt a végrehajtatónak visszaadja. Ezt pedig nem teheti, ha az árverés iránti kérelemnek csak bármi részben is helyt adott.*

Ha az árverés elrendelése iránti kérelem azért nem teljesíthető, mert a kérvény vagy ennek felszerelése hiányos, mégis *elutasító* végzést kell hozni, és nem szabad a kérvényt hiánypótlás végett visszaadni (6. §. és ennek magyarázata). Nincs ugyan — úgy mint a 140. §-ban — tüzetesen felemlítve, de mivel az árverési kérvényt csak egyetlen példányban kell beadni (144. §.) s ezt teljes elutasítás esetében a végrehajtató visszakapja, a dolog természetéből folyik, hogy az árverési kérvény az elutasító végzés elleni felfolyamodáshoz csatotandó. Ha a telekkönyvi hatóság az árverési kérelemnek csak részben adott helyt, és a végzésül szolgáló hirdetményben elutasító része ellen a kérvényező felfolyamodással él, ugyanettől függ a részben elrendelt árverést a kitűzött határnapon külön foganatosíttatni, vagy — ha a felfolyamodás másodbirósági elintézése az árverési határnapig még le nem érkezett — akkorra halasztani, a mikor az árverés esetleg a kérvényhez képest egész terjedelemben lesz foganatosítható.

Az árverési hirdetmény tartalma a 147., közzététele a 152., kézbesítése 153. §-ban van szabályozva.

147. §.

Az árverés elrendelése esetében, a kibocsátandó hirdetménynek a következőket kell tartalmaznia:

a) az elárverezendő ingatlannak a törvényszéki terü-

* Teleszky I.: Jogt. Közl. 1881. évi 52. sz., Káplány G.: ugyanott 1882. évi 20. és 21. sz.

let, község és telekjegyzőkönyvi szám szerinti pontos megjelölését;

b) a végrehajtatónak és végrehajtást szenvedőnek megnevezését, s azon tőke-követelésnek összeg szerinti megjelölését, melynek behajtására a kielégítési végrehajtás irányozva van;

c) a megállapított kikiáltási árt;

d) az árverés helyét és idejét, utóbbit a naptár szerinti nap és az óra megjelölésével;

e) a venni szándékozók által leteendő bánatpénz összegét;

f) a fizetési határidőket;

g) annak megemlítését, hogy az árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek, a hivatalos órák alatt, a telekkönyvi hatóságnál és az illető község előljáróságánál tekinthetők meg

Ha az ingatlanok kikiáltási ára az 5000 forintot meghaladja, úgyszintén ha a kikiáltási ár kisebb ugyan, de az ingatlan a telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében fekszik, az árverés a telekkönyvi hatóság helyiségébe, más helyen fekvő ingatlanok árverése pedig, ha a kikiáltási ár 5000 frtot meg nem halad, az illető községházához tüzendő ki. A végrehajtatónak az árverési kérvényben, a többi érdekelteknek pedig az árverési kérvény elintézése előtt beadott indokolt kérelmére a telekkönyvi hatóság az árverést a helyszinére tűzheti ki akkor is, ha a kikiáltási ár 5000 frtot meghalad.

A hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg az árverés elrendelése a telekkönyvbe feljegyzendő.

Az árverési hirdetmény itt szabályozott tartalmára nézve megjegyezzük, és pedig:

ad a) Az árverezendő ingatlan a törvényszéki terület, a község és a telekjegyzőkönyvi szám (tkvi betét száma) kitételével nincs mindenkor eléggé «pontosan» megjelölve. Ha csupán egy birtokrészlet elárverezéséről van szó, bizonyára tanácsos a helyrajzi számot és az ingatlan tárgyilagos ismertető jeleit a hirdetménybe szintén beiktatni; ha pedig több telekkönyvi jószágtest vagy egy jószágtestnek részei külön kerülnek árverés alá (155. §.), az ingatlanokat minden esetre

akként csoportosítva szükséges feltüntetni, a mint elkülönítve el fogják adni. Ezenkivül több telekkönyvi jószágtestet vagy egy jószágtest külön elárverelendő több birtokrészletei a telekkönyv szerinti rendben kell felsorolni (172. §. magyarázata).

ad b) Habár az árverési kérvényben a követelés járulékaival együtt felszámítandó (144. §.), az árverési hirdetményben (a mint a 144. §-nál már említve volt) a követelésnek csak tőkeösszegét kell kitenni.

ad c) A kikiáltási ár megállapításának módja a 145., 148., 149., 159. és 160. §§-ban nyeri szabályozását.

ad d) Az árverés helyéről alább lesz szó; az árverés idejére nézve pedig a 22. §. általános szabálya irányadó.

ad e) és *f)* A bánatpénzre s a fizetési határidőkre nézve a 150. §-ban vannak tüzetesebb intézkedések.

ad g) Miután úgy ezen pont, mint a 150. §. szerint az árverési feltételek «az árverési hirdetmény kibocsátásával *egyidejűleg*» állapítandók meg; miután a 153. §. értelmében az árverési hirdetmény «az árverési feltételekkel *együtt*» kézbesíttetik; miután a hirdetményben az árverési feltételeket mint olyanokat kell említeni, a melyek másutt megtekinthetők; és miután a 152. §. szerint a községelőljáróságnak az árverési hirdetmény és az árverési feltételek egy példánya megküldendő: világos, hogy az árveresi hirdetményben az árverési feltételekből egyebet nem szükséges felvenni, mint a bánatpénz összegét és a fizetési határidőket; míg a feltételek többi részét és általában az árverési feltételeket összefüggésben külön kell szerkeszteni. A telekkönyvi hatóságnál megtekinthető példányul az eredeti fogalmazvány szolgálhat. A törvényre nem lehet ugyan alapítani, de lényeges törvénysértésnek sem minősíthető, ha a telekkönyvi hatóság az árverési feltételeket egész terjedelmökben a hirdetménybe foglalja. Csakhogy ekkor a 147. §. *g)* pontjában érintett megemlítés a hirdetményben természetesen szükségtelen.[1]

«Tapasztalati adatok szerint a vételi verseny előmozdítása szempontjából nagyobb ingatlanokat a tkvi hatóságnál, kisebbeket az illető községben czélszerűbb árverelni.»[2] Ezért az árverés helyének meghatározásánál első sorban az ingatlan értéke, s e mellett csak másodsorban a fekvés közelsége vagy távolsága a döntő. Kivételt csak nagyobb értékü ingatlanoknál lehet engedni; ellenben az a szabály, hogy a távolabb fekvő ingatlanok, a melyeknek kikiálási ára 10.000 K-át meghalad, a helyszinén elárverezendők, kivétel nélkül áll.

[1] Mint a 334. lapon * alatt.
[2] Tjav. indokolása.

Egyébiránt a «10,000 K értéket nem lehet oly precis határvonalnak tekinteni, a mely a különböző vidékeken levő értékviszonyok mindegyikére alkalmazható lenne.»[1] Ez okból, továbbá mert a 10,000 K az árverés alá kerülő ingatlanok összértékének van feltüntetve, holott ha távol fekvő ingatlanokat birtokrészletenkint és egy-egy részletet tán csak néhány száz K kikiáltási árban bocsátanak árverés alá (155. §.), az az indok tehát, mely miatt az árverés a telekkönyvi hatóság helyiségébe kitüzendő, tulajdonképen fenn sem forog; végre mert az ingatlannak «közel fekvése» — főleg a közlekedés nagyobb vagy kisebb könnyűségének tekintetbe vétele mellett nagyon viszonylagos: annak meghatározása, hogy az árverés a telekkönyvi hatóság helyiségeibe tüzessék-e ki, vagy az illető község házához, végre is sok esetben a bíróság bölcs belátására bizva marad, a mely a kettő között a szerint fog választani, a mint a vevők versenyének előmozdítására az egyik vagy a másik árverési hely látszik alkalmasabbnak.

A végrehajtási zálogjog bekebelezése, illetve a végrehajtási jog bejegyzése után (142. §.) az árverés elrendelésének feljegyzése nem bir ugyan külön és új hatálylyal; mindamellett szükséges a végrehajtási zálogjoggal terhelt jószágtestből netalán kért lejegyzése esetére[2] és azért, hogy a nyilvánkönyv a vonatkozó ingatlanra intézett §-át és a telekk. rend. 104. §. *b)* pontját.)

148. §. + 22

A kikiáltási ár szőlőknél és házosztály-adó alatt álló ingatlanoknál az évi államadó kétszázszoros összegében, házbéradó és földadó alá eső más ingatlanoknál, az évi államadó százszoros összegében állapítandó meg. Az ingatlanok után fizetendő általános jövedelmi pótadó és a községi adók számításba nem vétetnek.

Adómentes ingatlanok kikiáltási árának megállapítása végett a végrehajtató, ha az ingatlan a telekkönyvi hatóság székhelyén fekszik, ezen hatóság által állandóan alkalmazott szakérték bármelyike által, ha más helyen fekszik, az illető községelőljáróság két tagja által kiállí-

[1] Országgy. napló 1881. mart. 31-éről.

[2] Lásd a 142. §. magyarázatát. V. ö. oszt. végr. t. 134. és 135. §§-at. végrehajtás minden stádiumát híven feltüntesse, (V. ö. a Ptrs 461.

tott becslevelet az árverési kérvényhez (144. §.) mellékelve bemutatni köteles. Ezen esetben kikiáltási árul a becsár szolgál (159., 160. §§.).

Midőn a törvény az ingatlan helyszíni becslését és a tartozékok összeirását rendszerint mellőzendőnek rendeli, kiválóan szem előtt tartja, «hogy az ingatlan végrehajtási eljárás a szerfeletti költségek terhe alul mentesíttessék, és megelőztessék az a gyakran észlelt baj, hogy kivált kisebb ingatlanoknál az előnyös tételek a vételárt kimerítvén, az első helyen bekeblezett jelzálogos hitelező követelésének kielégítésére semmi sem maradt.»[1] A földadó alá eső ingatlanok becsértékét egyébiránt az előbbi eljárás szerint is adó alapján állapították meg.[2]

Miután az adó kivetésének alapja a tiszta jövedelem, a törvény, a midőn a szülőknél és házosztályadó alatt álló ingatlanoknál a kikiáltási árt az évi adó kétszázszoros, házbéradó és földadó alá eső más ingatlanoknál százszoros összegében állapítja meg, abból a feltevésből indult ki: hogy ha az ingatlanok értékök öt százalékát jövedelmezik, az előbb említett ingatlanok évi államadója a jövedelem 10 százalékát, az utóbb érintett ingatlanok jövedelmének pedig 20 százalékát teszi ki. Ha pedig az ingatlanokat az érték 4 százalékát jövedelmezőknek veszszük, akkor az államadót 12½, illetve 25 szálékosnak tételezzük fel. Tekintve azonban, hogy pl. a földadó Magyarországban a tiszta jövedelem közel 30 százalékában, Erdélyre nézve 22 százalékban van megállapítva (1875 : XLVIII. t.-cz.): világos, hogy a kikiáltási árnak az adó alapján való megállapítása a pontos becslés igényeinek meg nem felel. Pedig a kikiáltási ár az ingatlanokra intézett végrehajtásban nagy jelentőséggel bir, a mennyiben — eltekintve attól, hogy rendszerint a leteendő bánatpénz megállapításának alapjául szolgál (150. §.), és hogy az árverést azzal kezdik (170. §.) — az árverési határnap hosszabb vagy rövidebb időre való kitüzésére (151. §.), az árverési hirdetmény közzétételének módjára (152. §.), tartozékok összeirásának kérdésére (159. §.) és főleg arra bir befolyással, hogy a végrehajtást szenvedő jutalékaival együtt a többi tulajdonostársak birtokhányadait is vegyék-e árverés alá vagy se (156. §.). A kikiáltási ár e jelentősége mellett a megállapítás megbizhatóságának csekély mértékét csak a költségkimélés és az menti ki, hogy a 159. és 160. §. az ingatlan és tartozékai összeirására és önálló, rendes megbecslésére is nyújt módot és alkalmat.

[1] Tjav. indokolása.
[2] Ptrs 424. §.

A §. második bekezdésében oly ingatlanokról van szó, a melyek egyáltalában semmi adó alá nem esnek. Előfordulhat az eset, hogy az elárverezendő ingatlan, a melyen legközelebb épületet emeltek, házosztályadóval vagy házbéradóval nincs ugyan, de földadóval meg van terhelve. Ilyenkor sem mellőzhető az adóbizonyítvány bemutatása (144. §.) és a kikiáltási ár ennek alapján való megállapítása; az érdekelt feleknek azonban a 159. és 160. §. szerint jogukban áll vagy még ezen felül az épületnek mint alkotórésznek, avagy úgy az épületnek, mint magának a teleknek értékét becsű utján megállapíttatni. (V. ö. még a 71. és 145. §-t és ezeknek, az állandó szakértőre nézve különösen a 71. §-nak magyarázatát).

149. §.

Az ingatlanokkal együtt a 148. §. szerint megállapítandó kikiáltási áron azon tartozékok is elárvereztetnek, melyek az ingatlantól állaguk sérelme vagy nevezetes értékcsökkenés nélkül el nem választhatók (159. §.).

A mennyiben az árverési feltételek ellenkező kikötést nem tartalmaznak, az ingatlanokkal együtt árvereztetik el a végrehajtást szenvedőt illető még be nem szedett függő termés is. Ezeknek becsértéke, ha az érdeklettek valamelyike azt birósági szakértő, illetőleg két községelőljáróságí tag által (148. §.) kiállított s az árverés napját 8 nappal megelőzőleg bemutatott becslevéllel igazolja, a kiküldött által az árverés alkalmával a kikiáltási árhoz hozzászámíttatik.

Az árverési hirdetménynek a leteendő bánatpénzre vonatkozó intézkedése ez által nem érintetik.

Az austr. ált. ptkönyv 457. §. szerint, a mely az ideigl. törv. szabályok 21. §. értelmében a telekkönyvezett ingatlanokra nézve fenn van tartva, az ingatlanra szerzett zálogjog kiterjed többek között a zálog tartozékára is. Tartozék alatt pedig a 294—297. §§. szerint a törvény érti mindazt, a mi a dologgal állandó kapcsolatba tétetik, és a mit a törvény vagy a tulajdonos a fődolog állandó használatára rendelt; így különösen telkeknél a terményeket, míg a földtől el nem választattak; a már betakarított terményeket is, valamint a barmokat, szerszámokat és eszközöket, a mennyiben a gazdaság rendes folytatásához szükségesek; épületeknél pedig mindazt, a mi

a földből oly czélból emeltetett, hogy mindig rajta maradjon, de azt is, a mi a földbe vagy a falhoz erősítve vagy szegezve van. A tartozéknak ezen tág fogalmával[1] határozott ellentétben áll a végr. törvény 149. §-a, a mennyiben az ingatlannal csupán azokat a tartozékokat rendeli elárverezendőknek, a melyek attól állaguk sérelme vagy nevezetes értékcsökkenés nélkül el nem választhatók.

A ptrs. 423. §-a hasonló módon intézkedett; ennek értelme iránt azonban a 421. §-nál fogva még kétségek merültek fel. De a jelen törvénynek minden kétséget kizáró értelme az: hogy az ingatlan ama tartozékaira, a melyek állaguk sérelme és a fődolog vagy a tartozék értékének tetemesebb csökkenése nélkül az ingatlantól elválaszthatók, különösen tehát a barmokra, szerszámokra és eszközökre, valamint az elválasztott, habár a gazdaság folytatására szükséges terményekre, az ingatlanra szerzett végrehajtási zálogjog ki *nem* terjed, és ezek, hasonlóan mint az ingatlannal elválaszthatatlanul egybe nem kapcsolt kir. kisebb haszonvételi jogok (131. §.) az ingóságok végrehajtására előírt szabályok szerint kerülnek végrehajtás alá.[2] Megjegyezzük, hogy a Ptrs 423. §-a szerint azok a tartozékok voltak megjelölve az ingatlannal együtt elárverezendőknek, a melyek az *ingatlan* állagának, most pedig azok vannak megjelölve, a melyek *saját* állaguk sérelme nélkül el nem választhatók.

Annak a tartozéknak az értéke, a mely az ingatlannal oly állandó és szoros kapcsolatban van, hogy attól az állag sérelme vagy nagyobb értékcsökkenés nélkül el sem választható, már az ingatlannak megállapított értékében benfoglaltnak tekintendő. Ha mégis olynemű volna a tartozék, a melyről fel nem tehető, hogy az adókivetésnél figyelembe vették, a melynek értékét tehát az adó alapján megállapított kikiáltási ár magában nem foglalná, de csakis akkor, a tartozékok 159. §. szerinti megbecslésének van helye.

[1] A mely a tulajdonképeni tartozékon felül azt is foglalja magában, a mit mai nap «alkotórésznek» nevezünk.

[2] Igy például: üzleti bolt kirakata minőségénél fogva nem tekinthető az ingatlan oly tartozékának, a mely mint ingóság nem volna lefoglalható. (Bpesti kt. 1885. évi 39350. sz.) «Annak a végrehajtatónak a zálogjoga, a ki a végrehajtási jog telekkönyvi feljegyzése után, de foganatosítása előtt (?) az ingatlannak már elválasztott termését mint ingóságot foglalja le, hatályos avval a végrehajtatóval szemben, a kinek javára az ingatlan haszonvételére a végrehajtási jog telekkönyvileg feljegyeztetett, de zár alá vétel által még nem foganatosíttatott.» (Nagyváradi kt. határozattárába felv. 5. polg. hat. — Igazs. közl. VIII. 211. l.) Ellenben «gőzgépek és gőzkazánok a gőzmalomnak oly lényeges alkotó részei, a melyek az ingatlan értékére döntő befolyással birnak, és a melyek ennélfogva, mint az ingatlan tartozékai, ettől elkülönítve mint ingóságok az egyedül ingókra vezetett végrehajtás folytán le nem foglalhatók». (Curia 1887. évi 255. sz.)

A még be nem szedett függő termés az austr. ált. ptkönyv értelmében az ingatlannak szintén tartozéka, még pedig olyan, a mely az állag sérelme és értékcsökkenése nélkül elválasztható, sőt a mely csak elválasztás következtében tölti be gazdasági feladatát. A midőn tehát a törvény az árverési feltételekben foglalt ellenkező kikötés hiányában, s így rendszerint a függő termést az ingatlannal mondja elárverezendőnek, kivételt állapít meg a §. első bekezdésében felállított szabály alul; de oly kivételt, a mely a dolog természetében fekszik, mivel a függő termés az ingatlannak tartozéka még úgy is, ha a tartozékot legszorosabb értelemben, az alkotórész értelmében is veszszük; és ennélfogva ingóságként csak kivételesen kerülhet foglalás alá (213. §.), s első sorban okvetlenül az ingatlanra zálogjoggal biró hitelező biztosítására szolgál, még akkor is, ha más valaki az ingatlan haszonélvezetére vezette a végrehajtást, és a termést mint a haszonélvezet eredményét foglalta le (211., 212. §§.). Az ingatlannal együtt egyébiránt csak a «végrehajtást szenvedőt illető» függő termés kerül árverés alá; tehát nem a haszonbérbe adott, és nem az oly ingatlannak a termése, a melyen valakinek telekkönyvileg bejegyzett haszonélvezeti joga van (181., 208. §§.).

Az államadó alapján megállapított kikiáltási ár az ingatlanon lévő termés becsértékét nem foglalja magában. Mindamellett amaz árban az ingatlannal együtt a termés is árverés alá kerül; és a termésnek, úgy mint más tartozéknak becsértéke csak az érdeklettek valamelyikének tüzetes kívánságára számíttatik a kikiáltási árhoz. A termés becsértékének megállapítása hasonló az adómentes ingatlan (148. §.) és más tartozék becsértékének megállapításához (159. §.); bejelentése s számításba vétele azonban másképen történik, a mennyiben a becsérték nem az árverési kérvény mellett vagy ennek elintézése előtt, hanem az árverés elrendelése után, de nem később, mint 8 nappal az árverési határnap előtt, a szerint a mint a végrehajtási iratok még a telekkönyvi hatóságnál vagy már a kiküldöttnél vannak (154. §.), a bíróságnak vagy a kiküldöttnek bemutatott becslevéllel igazolandó, és ehhez képest az árverési hirdetményben megállapított kikiáltási árhoz a kiküldött által hozzászámítandó. Annak oka pedig, hogy a függő termés becsértékének bejelentése az árverési hirdetmény kibocsátása utáni időre van halasztva, abban fekszik, hogy az árverési határidők hosszúsága mellett az árverési kérvény beadásakor sokszor nem tudhatni még, vajjon az árveréskor az ingatlanon függő termés lesz-e vagy sem. Ha a függő termésről becslevelet be is mutattak, de a kiküldött az árveréskor meggyőződik arról, hogy az elárverezendő ingatlanon termés többé nincsen: a termés becsértékének a kikiáltási árhoz hozzászámításától természetesen el fog tekinteni.

Éppen ezért, mert a telekkönyvi hatóság a bántapénz összegét a kikiáltási ár szerint már az árverési hirdetményben állapítja meg, a termés becsértékének igazolása pedig csak a hirdetmény kibocsátása után történik: a termés becsértékének a kikiáltási árhoz utólagos hozzászámítása a bánatpénzre vonatkozó intézkedést nem érinti. És az, hogy a termésre vonatkozó becslevél bemutatásakor az árverési hirdetmény és ebben a bánatpénzre vonatkozó intézkedés már meglévőnek feltételeztetik, új bizonyítéka annak, hogy a termés becsértéke csak az árverési hirdetmény kibocsátása után igazolható.

Lásd még a 159. és 160. §-nak, a kir. kisebb haszonvételi jogokra, mint az ingatlanok tartozékának egyik nemére vonatkozólag pedig a 131. §. magyarázatát.*

150. §.

Az árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejüleg az elárverezendő ingatlanra és értékére való tekintettel s a végrehajtató által bemutatott tervezet figyelembe vétele mellett, a telekkönyvi hatóság akként állapítja meg az árverési feltételeket, hogy egyrészről a végrehajtató kielégítése szükségtelen késedelem nélkül legyen eszközölhető, másrészről a végrehajtást szenvedő és a jelzálogos hitelezők érdekei sérelmet ne szenvedjenek, a vevők versenye pedig ne nehezíttessék.

Különösen világos határozatokat kell az árverési feltételeknek magokban foglalniok az iránt, mily összeg legyen az árveréskor bánatpénzül leteendő, mily részletekben, mely időben és hová fizettessék a vételár és mit kell a vevőnek teljesítenie a végett, hogy az árverezendő ingatlant birtokba vehesse, s a telekkönyvi átirás eszközölhető legyen.

Az árverési feltételekbe felveendő, hogy a vevő, a vételár után, az árverés napjától számítva, 6% kamatot fizetni és a vétel után járó kincstári illetéket viselni

* A §. második bekezdésében szerkesztési hibától «*ennek*», t. i. a függő termésnek becsértéke helyett «*ezeknek*», becsértéke áll: a mi könnyen arra a téves véleményre szolgáltathat okot, hogy itt az előző mondatban érintett «ingatlanoknak», vagy az előző bekezdésben említett «tartozékoknak» becsértékéről általában van szó.

köteles. Ezen kötelezettségek a vevőt akkor is terhelik: ha azokról az árverési feltételekben említés nem tétetett.

A mennyiben az árverési feltételekben az ellenkező világosan ki nem tétetett: a bánatpénz készpénzben vagy a 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban teendő le.

Az árverési feltételeket a bíróság a kérvény mellett bemutatott tervezet figyelembe vétele mellett ugyan, de mégis a körülményekhez és saját belátásához képest állapítja meg; a minél fogva azt, hogy a feltételek a tervezettől eltérnek, a bíróság intézkedése elleni panaszul felhozni nem lehet.

Hogy az árverési feltételeket a hirdetményből külön kell szerkeszteni, és hogy azoknak csak egyes részeit kell a hirdetménybe foglalni, a 147. §. mellett már kifejtettük. A vételár utáni 6% — az 1895:XXXV. t.-cz. 1. §-a szerint most 5% — kamat és a kincstári illeték fizetésének kötelezettségéről a szakasz ugyan azt mondja, hogy az árv. feltételekbe fel *kell* venni; miután azonban ez a kötelezettség a vevőt a törvénynél fogva és abban az esetben is terheli, ha arról az árverési feltételek említést nem tesznek, annak tüzetes felemlítése a feltételekben tulajdonképen felesleges. Felveendő az árv. feltételekbe, hogy a vevőnek vételi bizonyítvány csak abban az esetben fog kiadatni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt senki sem tesz utóajánlatot; valamint hogy a vevő a vételárt a meghatározott részletekben a bíróság letéteinek kezelésére hivatott kir. adóhivatalnál köteles az 1881. évi 39425. számu rendeletben meghatározott módozatok mellett fizetni.[1] A kincstári — átruházási — illetékre nézve lásd még a 184. §-t.

Bánatpénzül elfogadhatók pénzintézeti betéti jegyek vagy nem óvadékképes értékpapirok is; de ez a feltételekben tüzetes felemlítést igényel.

Ha az árverési feltételek ellenkezőt nem tartalmaznak, a vevő a megvett ingatlant az árverési cselekmény jogerőre emelkedése után veheti birtokába (180. §.); a tulajdonjogot pedig az árverés jogerőre emelkedése s az árverési feltételek teljesítése, különösen a vételár teljes lefizetése után keblezik be a vevő nevére (182. §.). A feltételekbe tehát csak az ettől netalán eltérő intézkedést szükséges felvenni.

Az árverési feltételek módosítása előterjesztés útján kérhető. Erre nézve lásd a 165. §-t és ennek magyarázatát.[2]

[1] 1881. évi 40353. számú igazságügym. rend.
[2] V. ö. osztr. végr. t. 146. §-át.

151. §.

Az árverésre, ha a megállapított kikiáltási ár a 2000 forintot meg nem haladja, a hirdetmény kifüggesztését követő naptól számított legalább hatvan s legfeljebb kilenczven napra, ha pedig a kikiáltási ár a 2000 forintot meghaladja, ugyanazon naptól számított legalább kilenczven és legfölebb százhúsz napra csupán egy árverési határnap tüzetik ki, azon hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon, a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Valamint az ingóságoknál (103. §.), úgy az ingatlanoknál is az árverést hosszabb határidőre kell kitűzni, ha az eladandó tárgy becsértéke, illetve kikiáltási ára a 4000 K-át meghaladja. A határozó összeget az egy napon és helyen elárverezendő *valamennyi* ingatlan kikiáltási árából kell alakítani, habár egyenként eladandó több jószágtestről vagy birtokrészletről van szó (155. §.);[1] és az összeghez hozzá kell számítani a tartozéknak a 159. §. szerint megállapított becsértékét is.

Oly ingatlanokra nézve, a melyeknek kikiáltási ára a 4000 K-át meghaladja, parancsolólag mondja a törvény, hogy az árverési határidőt legalább *90 napra* kell kitűzni. Ez az intézkedés mindamellett csak rend-szabály, tehát nem olyan, hogy annak megsértése a foganatosított *árverési cselekmény* semmiségét vonná maga után; mivel a 179. §. *b)* pontja értelmében az árverés megsemmisítésének az árverési határidő kitűzésének okából csak akkor van helye, ha a hirdetmény kifüggesztése és az árverési határnap közé *70 napi* idő sem esik. De igenis indokul szolgál az árverési *hirdetménynek* előterjesztéssel való megtámadására (165. §.); ha t. i. az illető fél a hirdetménynek az ő részére történt kézbesítése után 8 nap alatt kimutathatja már, hogy a hirdetmény kifüggesztésétől a kitűzött árverési határnapig 90, illetőleg 60 nap el nem telnék. Tekintve pedig, hogy a törvényben megszabott legrövidebb és leghosszabb határidők a hirdetmény kifüggesztését követő naptól, tehát oly időtől számíttatnak, a melynek előbb vagy utóbb bekövetkezése nem annyira a bíróságtól, mint ennek kiadójától függ:[2] a bíróság helyesen teszi, ha az árve-

[1] Teleszky J.: Jogt. Közl. 1882. évi 28. sz.
[2] Ü. Sz. 229. §.

rési határidő kitüzésénél mindig inkább a törvény szerinti maximumhoz, mint a minimumhoz közeledik. (V. ö. a 103. §. magyarázatát.)

Az ingatlanoknál a Ptrs 437. §-a szerint kitüzendő volt két árverési határnap helyett a törvény az egyetlen árverés rendszerét fogadta el ugyanazokból az indokokból, melyek miatt a helyszini becslést és rendszerint a tartozék helyszíni összeirását is mellőzi (lásd a 148. §. mellett); miután a tapasztalat mutatta, hogy az első árverési határidő a legtöbb esetben csupán a költségeket tetemesen szaporító merev formalitássá vált, és a vevők rendszerint csak a második árverésre jelentek meg. A rendszer ellen alapos aggály annál kevésbbé merülhet fel, mivel az egyetlen árverésre elegendő hosszú határidőt kell kitűzni, és az utóajánlat intézménye (187. §.) az egyetlen árverési határnappal üzhető visszaélések ellen eléggé hathatós óvszert nyújt.

152. §. [1–2–3]

Az árverési hirdetmény a telekkönyvi hatóságnál való kifüggesztés és az illető községnek, úgy a szomszédos községnek területén való szabályszerű körözés által tétetik közzé.

Azon község előljáróságának, a melynek területén az elárverezendő ingatlan fekszik, az árverési hirdetmény egy példánya kifüggesztés végett, az árverési feltételek egy példánya pedig megtekinthetés végett (147. §.) megküldendő.

Ha a kikiáltási ár 300 frtot meghalad, a hirdetménynek a 147. §. *a)*, *b)*, *c)*, *d)* és *e)* pontjaiban foglalt kivonata valamelyik helyi, ilyennek nem létében a legközelebbi helyen megjelenő lapban egyszer, ha pedig a kikiáltási ár a 2000 frtot meghaladja, a hivatalos lapban háromszor közhirré teendő.

Budapesten a hivatalos lapban — de csak egyszer — teendő közzé az árverési hirdetmény kivonata akkor is, ha a kikiáltási ár 300 frton felül van, de 2000 forintot meg nem halad.

Ezenkivül saját költségére mindenik érdekelt (153. §.) kivánhatja, hogy az árverési hirdetmény, a kikiáltási árra való tekintet nélkül, valamely más közlönyben, vagy többször is közzé tétessék. E végből a telekkönyvi hatóság

a jelentkező érdeklett félnek, az árverési hirdetmény egy példányát kiadni köteles. Az ilyen hirdetménynek késedelmes, vagy hibás közzététele az árverés hatályára befolyással nincs.

A hirdetménynek a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztett példányára a kiadóhivatal főnöke a kifüggesztés napját reájegyezni s aláírásával ellátni köteles. Ezen hirdetményi példány az árverési határnap eltelte után leveendő, és a levétel napjának feljegyzése mellett az iratokhoz csatolandó.

Az ingatlanra vonatkozó árverési hirdetmény közzététele hasonló módon történik, mint az ingóságok elárverezését tárgyazó hirdetményé, oly különbséggel, hogy az ingatlanok elárverezése esetében a hirdetményt nem csak abban a községben, a melynek területén az ingatlan fekszik, hanem a szomszédos községben is kell körözés által közzétenni; hogy másrészt a közzététel «szokásos kihirdetés» által (102. §.) egyáltalában nem, hanem csak szabályszerű körözés által, abban a községben pedig, a hol az árverés foganatosítandó, kifüggesztés által történik; és hogy ha az ingatlan kikiáltási ára 4000 K-át meghalad, a hirdetményt a hivatalos lapban nem egyszer, hanem háromszor kell beiktatni.

A 600 K és 4000 K összeg alatt, a mely a hirdetmény közzétételének módjára nézve határozó, úgy mint az árverési határidő megállapítása tekintetében szintén az eladandó ingatlanok *összes* kikiáltási árát kell értenünk (lásd a 151. §. magyarázatát).*

Az árverési feltételek egy példányát a községelőljáróság a 147. §. *g)* pontjából kifolyólag kapja meg. — Oly idő, a melylyel az árverési határnapot a hirdetésnek meg kell előznie, e helyütt meghatározva ugyan nincs; de meg van a 151. §-ban állapítva az az idő, a melynek az árverési hirdetmény kifüggesztése és az árverési határnap közé esnie kell; és meg van a 179. §. *b)* pontjában határozva, hogy ha az árverés hirlapilag, a mennyiben ez szükséges, a kitűzött határidő előtt legalább 15, illetve 8 nappal nem tétetik közzé, ez a foganatosított árverés megsemmisítését vonja maga után. Hirlapilag az árverési hirdetményt költségkimélés tekintetéből csak kivonatosan kell közzé tenni a 147. §. *f) g)* pontjaiban foglaltaknak, valamint netaláni más lényegtelenebb tartalmának kihagyásával. A §. utolsó bekezdése egészen az Ü. Sz. 229. §-ának megfelelően intézke-

* Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.

dik. A hirdetményre a kifüggesztés és levétel napjának följegyzése és a hirdetménynek az iratokhoz csatolása azért szükséges, hogy a hirdetmény eme példányából meg lehessen állapítani, vajjon az árverés hirdetése és a kitűzött árverési határnap a törvénynek megfelel e (179. §. *b)*). — A hirdetménynek lapok útján való közzététele iránt, a mennyiben ezt a közzétételt a törvény parancsolja, a birósági kiadó intézkedik. (Ü. Sz. 229. §. 3. bek.);[1] magok a felek csak az általuk önként kivánt közzétételről gondoskodnak.[2]

153. §.

Az árverési hirdetmény, mely egyszersmind az árverést elrendelő végzésnek tekintendő, az árverési feltételekkel együtt külön kézbesíttetik:

a) a végrehajtatónak;

b) a végrehajtást szenvedőnek;

c) mindazoknak, a kiknek javára, a telekkönyv szerint, zálogjog vagy valamely bekeblezett zálogjogra alzálogjog, vagy más telekkönyvi jog van az elárverezendő ingatlanra bekeblezve vagy előjegyezve; vagy a kinek ilyen tárgyú kérvénye, mint elintézetlen, széljegyzésbe vétetett, avagy mint nem jogérvényesen elutasított, feljegyezve van, ide értve a végrehajtást szenvedő netaláni tulajdonostársát, vagy telekkönyvileg másként érdekelteket is;

d) a kir. adófelügyelőnek.

Ha a királyi kincstár javára nem adó, vagy illetékbeli, hanem másnemű követelés van bekebelezve: a hirdetmény a kir. jogügyek igazgatóságának kézbesítendő.

Az árverési hirdetmény a *b)* és *c)* pont alatt említett érdekelteknek a hirdetményi idézés mellőzésével, a keresetre hozott első végzésre előírt szabályok megtartása mellett kézbesítendő.

Ha a hirdetmény kifüggesztésétől számított 30 nap alatt az árverési hirdetménynek a *b)* és *c)* pontban érdekeltek részére való kézbesítéséről, a szabályszerű vét-

[1] Ebben az esetben tehát a lapot, a mely a hirdetményt közzé fogja tenni, a bíróság választja (102. §-nál).

[2] V. ö. osztr. végr. t. 171. §-át.

bizonyítvány be nem érkezik: a telekkönyvi hatóság a nem értesített érdekeltek képviseletére ügygondnokot rendel. A gondnoki rendelvény kapcsában, az árverési hirdetmény is, az árverési feltételekkel együtt, legalább az árverési határnap előtt 15 nappal kézbesítendő.

Azon érdekeltek részére, kiknek lakhelye nem tudatik, a kézbesítés megkisértése előtt is nevezhető ügygondnok.

A kirendelt ügygondnok azon nem értesített érdekeltet, kinek részére kineveztetett, a végrehajtási eljárás egész folyama alatt, mindaddig képviseli, míg az képviseltetéséről nem gondoskodik.

A mennyiben érdek-összeütközés nem valószinű, ugyanazon ügygondnok több érdekelt részére is kinevezhető; a végrehajtást szenvedő részére azonban, ha a 139. §. szerint ez meg nem történt, mindig külön ügygondnok rendelendő, és pedig, ha a perbeli képviselő tudva van, s a bíróság székhelyén lakik, ennek személyében.

Az érdekeltek, az ügygondnok kinevezéséről lakhelyükre, s ha ez nem tudatnék, azon községbe czimezendő ajánlott levélben értesíttetnek, a mely községhez az elárverezendő ingatlan tartozik.

A §. körülményes és szabatos intézkedéseket tartalmaz arra nézve, hogy az árverési hirdetményt és az ettől külön szerkesztett, de a hirdetményt kiegészítő árverési feltételeket kiknek és mi módon kell kézbesíteni. Ezekre az intézkedésekre nézve megjegyezzük:

1. A hirdetményt az árverési feltételekkel a végrehajtást szenvedő netaláni tulajdonostársainak abban az esetben is kell kézbesíteni, ha a telekkönyvi hatóság ezeknek birtokjutalékaira az árverést a 156. §-hoz el nem rendelte.

2. Kézbesíteni kell a hirdetményt az árverési feltételekkel együtt az államkincstár képviselőjének, ha a kincstárt az ingatlanra az 1894: V. t. cz. 17. §-a értelmében elővásárlási jog illeti meg; valamint kézbesíteni kell mindazoknak, a kik az elárverezendő ingatlanra vonatkozó nyilvánkönyvi jog szerzése végett az árverési kérvény beiktatását megelőzően kérvényt adtak be. Ellenben igényt nem tarthatnak a hirdetmény utólagos kézbesítésére sem, a kik az illető ingatlanra csak az árverési kérvény széljegyzéssel kapcsolatos beiktatása utáni elsőbbséggel szereztek nyilvánkönyvi jogot.

3. Az árverési hirdetménynek a §. szerint érdekeltek vagy az ügygondnokok részére nem kellő időben, nem szabályszerűen történt kézbesítése, avagy épen a kézbesítés elmulasztása, az árverési cselekmény semmiségét vonja maga után (179. §. *a)* — lásd ennek magyarázatát).

4. Mindazok, a kiknek a 153. §. értelmében az árverési hirdetményt kézbesíteni kell, az ellen a 165. §. szerint felfolyamodással vagy előterjesztéssel élhetnek. (Lásd még a 178. §. magyarázatát).

A §. utolsó bekezdése a gyakorlatba át nem ment intézkedést tartalmaz; mert az, hogy a bíróság a felekkel ajánlott levél útján érintkezzék, merően ellenkezik a birói határozatokra és ezek kiadványozására és kézbesítésére nézve a jelen törvényben felállított szabályokkal.*

154. §.

A hirdetmény kifüggesztésétől számított 30 nap elteltével, a telekkönyvi hatóság az előző szakasz szerint netalán szükséges ügygondnoki kinevezéssel egyidejűleg az árverés foganatosítására kiküldöttet rendel, kinek a szükséges iratok kiadatnak.

A telekkönyvi hatóság székhelyén foganatosítandó árverésre (147. §.) rendszerint egy birósági tag vagy kir. közjegyző — a helyszinén foganatosítandó árverésre pedig rendszerint birósági végrehajtó — küldetik ki, illetőleg a birósági végrehajtó kiküldése végett azon járásbiróság, melynek területén az árverés foganatosítandó, megkerestetik.

Az árverési hirdetmény kibocsátása alkalmával meg kell hagyni a birósági kiadónak, hogy a hirdetmény kifüggesztése után 30 nap elmultával jelentést tegyen arról, vajjon a hirdetménynek 154. §. *b)*

* Ennek a bekezdésnek története az: hogy — a mint a 135. §-nál érintettük — a tjavaslat szerint ingatlanokra nézve is az árverés elrendelése és az árverési hirdetmény kibocsátása iránt a *birói kiküldött* intézkedett és ez után, hasonlóan mint ingóságokra vezetett végrehajtás esetében a 25. §. szerint a végrehajtást szenvedőt, itt az érdekelteket az ügygondnoknak részökre történt kinevezéséről postára adott ajánlott levélben értesítette volna. A birói kiküldöttnek szánt ezt a hatáskört a törvényhozás a telekkönyvi hatóságra ruházta, és a törvény számos §-át ennek megfelelően az igazságügyi bizottság javaslatához képest módosította; de az érintett bekezdést elnézésből a tjavaslat 647. §-ából változatlanul átvette. — V. ö. az egész §-ra nézve, az osztr. végr. t. 171. és 172. §-ait.

és *c)* pontjai szerint érdeklettek részére történt kézbesítéséről a vétbizonyítványok beérkeztek-e vagy sem. A jelentés elintézéséül azután a 153. §-hoz képest esetleg ki kell nevezni az ügygondnokokat, és minden esetre kiküldöttet kell rendelni az árverés foganatosítására, vagy — a mikor az árverés telekkönyvi hatósággal fel nem ruházott és nem a törvényszék helyén lévő járásbíróság területén az illető községházán (147. §. utolsóelőtti bek.) foganatosítandó — azt a járásbíróságot meg kell keresni kiküldött rendelése végett. A jelentés tétele s a kiküldött rendelése, vagy a járásbíróság ez iránti megkeresése akkor sem maradhat el, ha az árverési hirdetmény ellen időközben felfolyamodást adtak be; mert ennek daczára az árverés foganatosítására szükséges előkészületeket meg kell tenni a végett, hogy ha a felfolyamodás másodbirósági elintézése még elég korán leérkezik, az árverést a kitűzött határnapon akadálytalanul foganatosítani lehessen. (Lásd a 37. §. magyarázatát). Ezért van, hogy a telekkönyvi hatóság a kiküldöttnek csak az árverés foganatosításánál «szükséges» iratokat adja ki, és csak ezeket teszi át a megkeresett járásbirósághoz. Ezeket tehát felfolyamodás esetében vissza kell tartani, és ha némelyike a felfolyamodás másodbirósági elintézéséhez is szükséges volna, a felterjesztéshez hivatalos másolatban kell csatolni. A végrehajtó kiküldése végett megkeresett járásbíróság csupán közvetítő szerepet játszik, és a végrehajtást foganatosító bíróságnak nem tekintendő (18. §.). Ezért a 175. §. szerint a kiküldött egyenesen a tkvi hatósághoz terjeszti be az iratokat; és ez okból ismét a járásbíróságot az árverés költségeinek megállapítása (27. §.) sem illeti.

A 1886 : VII. t.-cz. 36. §-a a jelen szakasz második és a 19. §. negyedik bekezdését módosította annyiban, hogy a végrehajtási cselekmények teljesítésével fontosabb esetekben és első sorban nem birói tagot, hanem kir. közjegyzőt kell megbízni, kivéve ha a járásbíróság székhelyén, a melynek területén a cselekmény teljesítendő, közjegyzőség nincsen. Ehhez képest és tekintve, hogy a 147. §. szerint a fontosabb árverések azok, a melyek a tkvi hatóság székhelyén foganatosítandók: ezekre rendszerint kir. közjegyzőt, ha nincs ilyen, birósági tagot, és kivételesen kir. végrehajtót, a hely szinén foganatosítandó árverésekre rendszerint bir. végrehajtót, fontosabb esetekben kivételesen kir. közjegyzőt, és ha nincs ilyen, birósági tagot kell kiküldeni. (Lásd még a 19. §. magyarázatát).

155. §.

Ingatlanok, a mennyiben törvény szerint egy telekkönyvi jószágtestet képeznek, együttesen bocsátandók árverés alá.

Ha azonban valamely telekkönyvi jószágtest különböző részletszámok alatt bejegyzett több birtok-darabból áll: a végrehajtató jogosítva van, árverési kérvényében azon kérelmet terjeszteni elő, hogy az egyes birtok-részletek külön bocsáttassanak árverés alá. Ezen kérelem felett a telekkönyvi hatóság a tudvalévő lakhelylyel biró telekkönyvi érdeklettek meghallgatása után határoz. A hozott végzés ellen felfolyamodásnak helye nincs.

A végrehajtató ezen esetben a 144. §-ban megjelölt adatokat akként köteles előterjeszteni, hogy azokból a különböző birtokrészletek kikiáltási ára külön-külön megállapítható legyen.

Több telekkönyvi jószágtestet, ha egyidejűleg árvereltetnek is, együttesen árverés alá bocsátani rendszerint nem lehet. Azonban a végrehajtatónak az árverési kérvényben indokolt kérelmére és a tudott lakhelylyel biró telekkönyvi érdeklettek meghallgatása után, a telekkönyvi hatóság elrendelheti, hogy az ugyanazon telekkönyvi bejegyzésekkel terhelt ingatlanok, ha ugyanazon telekkönyvben vannak felvéve, vagy természetben egymás mellett feküsznek, együttesen bocsáttassanak árverés alá.

A mint valamely telekkönyvi jószágtestre csak egészben vagy közös ingatlanoknál az egyes tulajdonostársat illető egész jutalékra lehet zálogjogot szerezni; és valamint több telekkönyvi jószágtest, habár egy telekjegyzőkönyvben van bevezetve, külön jelzálogúl szolgálhat: úgy a zálogjog bejegyzéséből fejlődő végrehajtási árverést is több ingatlanra telekkönyvi jószágtestenkint kell intézni akként, hogy a telekkönyvben római számok alatt bevezetett birtokrészletek ama számok szerint csoportosítva együttesen, a kereszt alatti birtokrészletek pedig egyenkint, külön adassanak el.

Oly czélra azonban, hogy az árverésnél kedvezőbb eredményt lehessen elérni, néha a végett, hogy egyáltalában vevőkre szert tenni lehessen: meg van engedve, hogy kivételesen 1. az egy telekkönyvi

jószágtest különböző helyrajzi számok alatt bejegyzett birtokrészletei egyenkint (de soha sem egy birtokrészlet eldarabolva több parczellánkint), vagy legalább nem együttesen, hanem csoportosan, és viszont 2. hogy több telekkönyvi jószágtest együttesen kerüljön árverés alá. Az eljárás mindkét esetben azonos annyiban, hogy az ez iránti kérelmet az árverési kérvényben kell előterjeszteni és hogy a telekkönyvi hatóság a kérelem fölött a telekkönyvi érdekletteket (153. §.), a kiknek lakhelye ismeretes, meghallgatja (35. §.). A meghallgatás után azonban az eljárás már különböző. Az első esetben a bíróság a törvény határozott rendeleténél fogva külön *végzésben*, tehát nem az árverési hirdetményben határoz.* A második esetben, miután a törvény ellenkezőt nem rendel, az érdeklettek meghallgatása után közvetlenül árverési hirdetményt lehet kibocsátani és az együttes árverés kérdését abban lehet megoldani. Az ebbeli határozat elleni jogorvoslat nincs ugyan kizárva, de a 165. §. második bekezdése értelmében az orvoslást az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásban kell kérni. Ettől eltérő gyakorlat meghonosítása, az együttes árverés kérdése fölötti külön végzés hozatala, csak többszörös felfolyamodások beadására s ez által a végrehajtási ügyeknek rosszhiszemű elhúzására adna alkalmat.

Hogy több telekk. jószágtestet együttesen csak annak előfeltétele alatt lehet elárverezni, ha egy telekkönyvben (t. i. *egy* község telekkönyvében) vannak felvéve, vagy ha a természetben egymás mellett feküsznek, ez önkényszerű, vagy legfeljebb a czélszerűség tanácsolta intézkedés. Szükségszerű azonban az a másik előfeltétel, hogy a több telekk. jószágtest ugyanazokkal a bejegyzésekkel és pedig nem csak az összegek, hanem a sorrend szerint is azonos bejegyzésekkel legyen terhelve; mert máskép a több jószágtestért egy összegben igért vételárt a jelzálogos hitelezők között lehetetlen helyesen felosztani.

A végrehajtás alá vont ingatlanok minél előnyösebb eladása a végrehajtást szenvedőnek és a jelzálogos hitelezőknek éppen úgy állhat érdekében, mint a végrehajtatónak. A 155. §. azonban határozottan csak a *végrehajtatót* ruházza fel avval a joggal, hogy előnyösebb eladás czéljából a részletenkinti, illetőleg az együttes árverést kérhesse. Hogy az árverésnek ezt a módját a 153. §. szerint érdeklettek bármelyike az árverési feltételek módosítása iránt a 165. §-hoz képest beadott előterjesztés útján hozhatná indítványba, ezt szintén nem

* Habár alig található fel annak indoka, hogy miért ne lehetne a meghallgatásról felvett jegyzőkönyv elintézéseül közvetlenül az árverési hirdetményt kibocsátani és a birtok részletenkinti árverés kérdését abban eldönteni? főleg miután az e részben hozott határozat ellen felfolyamodásnak különben sincs helye. — GERHAUSER J. Jog 1889. évi 12. sz.

lehet állítani; mert a 150. §. szerinti tartalommal biró s külön szerkesztendő árverési feltételek keretébe a részletes vagy együttes árverés kérdése iránti határozat egyáltalában nem illik; sőt a bíróság ezt a kérdést esetleg az árverés elrendelését, az árverési hirdetmény kibocsátását, tehát az árverési feltételeknek a 150. §. szerint egyidejű megállapítását is megelőzően, külön végzéssel dönti el.* Van azonban a törvénynek egy másik intézkedése, a mely a 155. §. merev és szigorú rendeletét némileg megingatja. A 204. és 205. §. szerint ugyanis a zálogjogokkal terhelt ingatlanok tulajdonosa saját ingatlanaira az önkéntes árverés elrendelését kérheti olykép, hogy ez végrehajtási árverés joghatályával birjon; sőt a 144. §. utolsó bekezdése értelmében a végrehajtást szenvedő még a végrehajtási zálogjog bekeblezése, vagy a végrehajtási jog feljegyzése után is kérhet árverést ugyanazon a módon, mint a végrehajtató. Az árverési kérvény tehát nem szükségképen a végrehajtatótól származik, hanem beadhatja azt a végrehajtást szenvedő is; és ennélfogva, ha a 155. §. második és negyedik bekezdéseiben nem a «végrehajtatóra», hanem az «árverési kérvényre» fektetjük a súlyt, a §. értelmének megfelel az az állítás: hogy a részletes vagy együttes árverést a végrehajtást szenvedő is kérheti, ha az árverési kérvényt ő adja be. A végrehajtást szenvedőnek különben is előbb áll jogában az árverés iránti kérvényt beadni, mint a végrehajtatónak (lásd a 144. §. magyarázatát); alkalma van tehát a kérvényben az árverésnek az érintett módon való elrendelése végett folyamodni; ha pedig árverési kérvényt nem ad be, úgy kell tekinteni, hogy az árverésnek miként leendő elrendelése iránti javaslatot a végrehajtatóra bízza. Minthogy azonban a törvény határozottan nyilvánuló szándéka az, hogy a végrehajtató a részletes vagy az együttes árverés kérelmezésére minden körülmények között jogosítva legyen: oly esetben, a mikor az árverési kérvényt a 144. §-ban kitűzött 15 napon belül a végrehajtást szenvedő adta be, és ez az árverésnek szabályszerinti elrendelését kérte, a végrehajtatótól még sem kellene megtagadni a jogot, hogy a részletes vagy együttes árverésnek elrendelését külön kérvénynyel szorgalmazhassa. (Lásd még a 172. §. magyarázatát.)

* Hlatky E.: Jogt. Közl. 1882. évi 36. sz., Kápláný G.: ugyanott 41. sz. és a 47. számban H. által közölt kir. táblai végzés, a mely egyébiránt a czikkiró állításának bizonyítására éppen nem szolgál.

156. §. 24

Ha valamely ingatlan jószágra több tulajdonostárs közül csak egynek vagy többnek, de nem valamennyinek adóssága miatt intéztetik végrehajtás, rendszerint csak a végrehajtást szenvedő vagy szenvedők hányadára rendeltetik el az árverés.

Ezen szabálytól eltérőleg az egész ingatlanra rendeltetik el az árverés:

a) ha annak kikiáltási ára a 200 forintot meg nem haladja;

b) ha Budapesten olyan ház és beltelek árvereztetik el, melynek kikiáltási ára az 5000 frtot meg nem haladja;

c) ha olyan ház és beltelek árvereztetik el, melynek kikiáltási ára törvényhatósági joggal felruházott, illetőleg rendezett tanácscsal biró városokban a 200 frtot meg nem haladja;

d) ha más községekben olyan ház és beltelek árvereztetik el, melynek kikiáltási ára az 500 forintot meg nem haladja.

A tulajdonjog közössége esetében mindegyik részes teljes tulajdonosa a maga jutalékának, mely jogát a többi részesek ellen és ezek jutalékaira intézett végrehajtás nem érintheti. Ezért szabály, hogy arra az esetre, ha a végrehajtást szenvedő valamely ingatlannak csupán határozott hányadának a tulajdonosa, az árverés csak az ő hányadára rendelhető el. Az «adósságnak» a §. első bekezdésében felesleges felemlítése alkalmas arra, hogy a szabálynak oly értelmezését idézze elő, mintha az *a)—d)* pontok esetein kívül is az egész ingatlant kellene elárverezni, ha a végrehajtás *valamennyi* tulajdonostárs adóssága miatt, de csak az egyik adóstárs illetőségére intéztetik. Ily értelmezés azonban téves; mert a §. első bekezdésében megállapított szabály alul, mely szerint csupán a végrehajtást szenvedő hányadát kell végrehajtás alá vonni, az *a)—d)* pontok a kivételeket taxative állapítják meg, a melyeket a szabály rovására kiterjesztőleg magyarázni nem szabad.*

Az érintett, és elvontan helyes szabály alkalmazhatásának azonban

* Hencz A. és Teleszky J. Jogt. Közl. 1882. évi 7. sz.

a gyakorlati élet jól felfogott érdeke áll útjában akkor, ha egészen jelentéktelen vagy természetben meg nem osztható kisebb ingatlanok hányadának elárverezéséről van szó. Egy 300 K értékű föld tényleg ki nem hasított 1/4-ét, vidéki városbeli 2400 K értékű ház és beltelek 1/5-ét, budapesti 8000 K értékű ház 1/3-át bizonyára alig fogja valaki illő áron megvenni; arra legfeljebb a tulajdonostárs és az érdekelt jelzálogos hitelező fog árverelni, és éppen azért az ily ingatlanoknak egészben való árverése annál inkább megengedendőnek mutatkozik: mert a vagyonközösséget folytatni senki sem tartozván, azt a mint egyfelől a végrehajtás előtt a tulajdonostársak megszüntethették volna, úgy másfelől az árverés után annak megszüntetését követelheti a vevő is, a mi házaknál utóvégre is legtöbb esetben az egésznek elárverezésével fog eszközöltetni.*

Az *a)—d)* pontokban foglalt kivételes intézkedésre nézve megjegyezzük:

1. A mikor az ezekben a pontokban felsorolt esetek valamelyike előáll, a bíróság hivatalból is köteles arra ügyelni, hogy az árverést az egész ingatlanra rendelje el- A végrehajtató, illetve a végrehajtást szenvedő tartozik ennél fogva ily esetben, ha az egész ingatlan elárverezése van kérdésben, az árverési kérvényhez ugyancsak az egész ingatlanra vonatkozó adóbizonyítványt mellékelni; és ha a bemutatott bizonyítványnyal csak a végrehajtást szenvedő birtokjutalékának államadóját mutatta ki, és ennek a bizonyítványnak nyomán kiszámítható, hogy az egész ingatlannak kikiáltási ára a fentebbi pontokban részletezett összegeket meg nem haladja: a bíróság köteles a hiány megjelölése mellett az árverés iránti kérelmet egyelőre elutasítani (146. §.).

2. Az *a)—d)* pontokban feltüntetett összegek félreérthetlenül nem a végrehajtást szenvedő birtokjutalékának, hanem az *egész* ingatlannak kikiáltási árát jelentik; habár másrészt kétségtelen, hogy az ár-

* Tjav. indokolása. — A mennyire jó szándék vezette a törvényhozást a kérdéses rendelkezés felvételénél, annyira a rendelkezés a gyakorlatban be nem vált. Az adóbizonyítványok megbízhatlansága, az a körülmény, hogy sok, talán a legtöbb esetben telekkönvileg közösnek van feltüntetve az az ingatlan, a mely tényleg fel van osztva, a köznép indolentiája, hiszékenysége, a telekkönyvi intézmény jelentőségének nem ismerése stb. a legveszedelmesebb fegyverré tették a 156. §-t a lelkiismeretlen végrehajtató kezében a tehermentes, vagy legalább végrehajtás alá nem vont birtokjutalékok tulajdonosainak megrontására és kifosztására. A szakasz ellen egy törvényhatóság részéről emelt panaszok annyira alaposaknak bizonyultak, hogy addig is, a míg a kétségtelen bajt a törvényhozás alaposan orvosolná, az igazságügyminister indíttatva érezte magát a belügyminister közvetítésével (1902. márcz. 7. 1523. b. m. szám) intézkedni az iránt, hogy a községi előljáróságok részéről az érdeklettekhez intézett értesítések által a visszaéléseknek legalább némileg eleje vétessék.

verésnek az egyes birtokjutalékra s az egész ingatlanra való elrendelése közötti határvonal ilyképen történt megállapítása visszás eredményre vezet. Ha például valaki 10,000 K értékű budapesti ház felének tulajdonosa ellen, tehát 5000 K értékű birtokjutalékra intézi az árverést, az egész ingatlan kerül árverés alá; ellenben ha 12,000 K-át érő ház 1/6-részének tulajdonosa ellen, tehát 2000 K értékű birtokjutalékra vezetik az árverést, a többi tulajdonostársak birtokhányadai érintetlenül maradnak; holott a 10,000 K-ás ház felére bizonyára könnyebben akadnának árverelők, mint a 12,000 K-ás ház 1/6-részére.

3. Az egészben vagy részben való eladás kérdésének eldöntésénél az ingatlanok birtoktestenkinti kikiáltási árát kell alapul venni, úgy, a mint azok a 155. §. szerint együttesen, illetve külön-külön kerülnek árverés alá. Ha tehát a közös birtok a telekkönyvben I. alatt bevezetett, 800 K értékű házból és beltelekből és 300 K értékű kültelekből áll: csak a végrehajtást szenvedő hányadát kell elárverelni.[1] «Abban az esetben, ha a végrehajtás alá vont ingatlan osztott tulajdont képez akként, hogy más a felülépület és más a telek tulajdonosa, a végrehajtató pedig csak a telek, vagy csak az épület tulajdonosa ellen vezet végrehajtást, és az osztott tulajdont képező ingatlan értéke, a telket és a felülépítményt összevéve, 1000 K-át meg nem halad: az 1881 : LX. t.-cz. 156. §-a alkalmazást nem nyerhet.»[2] «Ha a házhoz és 1/2 hold házhelyhez 1/2 pótkert tartozik, mégis nem a *d)*, hanem az *a)* pont jön alkalmazásba.»[3]

4. Az árverés a végrehajtást szenvedő hányadára, vagy az egész ingatlanra elrendelésének kérdésére nézve döntő kikiáltási ár alatt rendszerint azt kell érteni, a melyet a kimutatott államadó alapján lehet kiszámítani; adómentes ingatlanoknál azonban és a 159. és 160. §. eseteiben a döntő összeget a becsérték teszi, a mely ilyenkor kikiáltási árul szolgál. Ennélfogva az adóbizonyítvány alapján nem nagyobb, mint a 156. §. *a)—d)* pontjai szerinti értékkel birónak kimutatott ingatlan egészben való elárverezését a végrehajtást szenvedő tulajdonostárs meghiúsíthatja az által, hogy a 160. §-hoz képest foganatosított összeírás és becslés útján az ingatlant nagyobb értékűnek igazolja.

5. Ha a végrehajtást nem szenvedő tulajdonostárs jutaléka is

[1] Ternovszky: Jog 1886. évi 17. sz.

[2] Helyesebben: a 156. §-ban megállapított *kivételek* nem nyernek alkalmazást, hanem az eset az 1. bekezdés szabálya alá esik. A győri kir. itélőtábla határozattárába felvett 2. polg. határozat. (Igazságügyi közl. III. 173. l.

[3] Bpesti kt. 1890. évi 1890. sz.

terhelve van, és az ingatlant harmadik személy vette meg, a vételárnak erre eső része is felosztás alá kerül a 188. s köv. §§-hoz képest.[1] (158. §.)

6. Ha egy vagy több, de nem valamennyi tulajdonostárs hányadát szolgalmi jog terheli (163. §.), az ingatlant egészben elárverezni nem lehet a vételár helyes felosztásának ebből eredő lehetetlensége miatt.[2] Ellenben «ha a 156. §. értelmében a társtulajdonos jutaléka is árverés alá bocsátandó, a társtulajdonos jutalékára feljegyzett s jogerejűleg még el nem döntött törlési per, mint a tulajdoni igényfeljegyzés egyik neme, az árverésnek az egész ingatlanra elrendelését nem akadályozza.»[3]

~~157.~~ 24 §.

Ha az árverés csupán a végrehajtást szenvedő vagy szenvedők hányadára rendeltetik el: a tulajdonostársaknak jogában áll, a hirdetmény kézbesítésétől számított 8 nap alatt, a telekkönyvi hatósághoz azon kérelmet terjeszteni elő, hogy az egész ingatlan bocsáttassék árverés alá. Ha ezt a végrehajtást szenvedőn vagy szenvedőkön kívül valamennyi tulajdonostárs hitelesített és vissza nem vonható beadványban kéri: az árverés az egész ingatlanra elrendelendő, s új árverési határnap kitüzése mellett új hirdetmény bocsátandó ki.

Az újabb hirdetés költségei ezen esetben a tulajdonostársak által viselendők.

Ha ezen költségek a végzés kiadásától számított 8 nap alatt nem előlegeztetnek, az árverés újabb hirdetmény nélkül a kibocsátott hirdetmény értelmében tartatik meg.

A tulajdonostársnak, a kinek birtokjutaléka talán adósságokkal van terhelve, magának is érdekében állhat, hogy magasabb vételár elérése tekintetéből az egész ingatlant adják el, ha annak törvény-

[1] Kemény D.: Ügyv. Lapja 1888. évi 43. sz.

[2] A győri kir. itélőtábla határozattárába felvett 21. polg. hat. (Igazs. közl. VI. 451. l.). Más, de el nem fogadható megoldást javasol Szántó Gy.: Jog. 1886. évi 35. sz. — Lsd még Teleszky J., Hencz A. és Káplány G.: Jogt. Közl. 1882. évi 3., 7., 41. sz.

[3] A marosvásárhelyi kir. itélőtábla határozattárába felvett 3. polg. határozat. (Igazs. közl. II. 128. l.)

szerű szükségét a 156. §. meg sem alapítja. A tulajdonostársnak tehát, és ha többen vannak, valamennyinek jogában áll, saját jutalékaiknak is, és e szerint az egész ingatlannak árverés alá bocsátását kérni, és mivel az ily kérelem a végrehajtatónak és a végrehajtást szenvedőnek érdekét is előmozdítja, a bíróság a kérelmet az érdekeltek meghallgatása nélkül köteles teljesíteni.

Tekintve azonban, hogy a kérelem teljesítése új árverési hirdetmény kibocsátását és ezzel kapcsolatban új árverési határnap kitűzését teszi szükségessé, nehogy a rendelkezés eszközül használtassék az árverés elhúzására olykép, hogy miután a telekkönyvi hatóság az előbbi hirdetményt már hatálytalannak nyilvánította, a tulajdonostárs visszavonja kérelmét: határozottan kijelenti a törvény, hogy az illető beadványnak hitelesítve kell lennie és hogy vissza nem vonható.[1] Az újabb hirdetési költségek előlegezésének elmulasztása a kérvény visszavonásával hasonló hatályú ugyan; de miután a bíróság a tulajdonostárs kérvényére újabb árverési hirdetményt azonnal ki nem bocsát, hanem a kérvény végzés által nyer elintézést: ha ennek a végzésnek kiadásától (nem kézbesítésétől) számított 8 nap alatt a hirdetési költséget nem előlegezik, újabb hirdetmény kibocsátása elmarad, az árverést az eredetileg kitűzött határnapon megtartják, és e szerint a végrehajtási ügy a tulajdonostárs kérvénye által semmi késedelmet sem szenved.

A szakasz határozottan «az egész ingatlan» árverés alá bocsátásáról rendelkezik. Ennélfogva a rendelkezés alkalmazása ki nem terjeszthető oly esetre, a mikor egy vagy több, de *nem valamennyi* tulajdonostárs kérné, hogy az ő jutalékaik is együttesen bocsáttassanak árverés alá a végrehajtást szenvedő jutalékával.[2]

~~158.~~ 24. §.

Ha a 156. §. eseteiben nem csupán a végrehajtást szenvedők hányadára rendeltetik el az árverés: a végrehajtás alatt nem álló tulajdonostársaknak, vagy ezek bármelyikének jogában áll a végrehajtató követelését magához váltani.

A 156. és 157. §-ok eseteiben a végrehajtás alatt

[1] Országgy. napló 1881. márt. 31-ről.

[2] Habár a 156. és 157. §-beli intézkedések ratiója ebben az esetben is megvolna.

nem álló tulajdonostársak vagy ezek bármelyike, az ingatlanra árverezhet.

Ha a közös ingatlant egy vagy több tulajdonostárs vette meg: a vevő a vételár azon hányadát, mely az ő tulajdon hányadának megfelel, megfizetni nem köteles. A megfizetett vételár felosztása és a terhek kitörlése ez esetben azon módon eszközlendő, mintha csak a többi tulajdonostársak hányada bocsáttatott volna árverés alá.

Az az intézkedés, hogy a végrehajtás alatt nem álló tulajdonostárs a végrehajtató követelését magához válthatja,[1] és hogy az ingatlanra árverelhet a vételár őt illető hányadának befizetése nélkül, a tulajdonostárs a 156. §. rendelkezése által netán megtámadott érdekének védelmére szolgál. Hogy igénybe vegye-e e védő eszközök egyikét, és a kettő közül melyiket? a körülményektől fog függni. A teljes összegű bánatpénz letételének kötelezettsége alul azonban a tulajdonostárs felmentve nincsen.

Ha a tulajdonostárs a végrehajtató követelését magához váltja, a hitelező jogaiba lép (190. §. utolsó bek.); és ha tulajdonostársaival megegyezni nem tud, most már ő fogja az árverést keresztülvihetni.[2] Ha a tulajdonostársak közül többen készek a végrehajtató követelését magokhoz váltani, azt hogy ki legyen arra tényleg jogosítva, a jelentkezés elsőbbsége dönti el. Megjegyzendő különben, hogy a követelés magához váltásának csak a 156. §. eseteiben van helye; ha ellenben a tulajdonostársak saját jutalékaikat a 157. §-hoz képest önként bocsátották árverés alá, ily beváltásról nem lehet szó.

Hogy a 156. és 157. §. eseteiben a végrehajtás alatt nem álló tulajdonostársak árverezhetnek, ez tüzetes kiemelést azért igényel, mert a 169. §. szerint a végrehajtást szenvedő az árverésen mint árverelő részt nem vehet. Hogy pedig a saját birtokjutalékaikra eső vételárt megfizetni nem kötelesek, ez a dolog természetében fekszik; és erre nézve csak azt szükséges megjegyezni, hogy a tulajdonostárs akkor sem köteles a vételár saját jutalékának megfelelő hányadát megfizetni, ha az ő jutaléka zálogjogokkal van terhelve. Ily esetben a telekkönyvi hatóság a többi tulajdonostársak hányadaira bejegyzett zálogjogokat a vételár megfelelő hányadának befizetése után törli (182. §.), a vevő birtokjutalékára bejegyezve volt zálogjogokat pedig érvényben hagyja, de ezek azután sem az egész ingatlant, hanem

[1] V. ö. a. 190. §. 4. bekezdésével.
[2] Teleszky J.: Jogt. Közl. 1882. évi 30. sz.

csupán az előbb a vevő nevén állott jutalékot fogják terhelni.* Ha pedig a tulajdontárs mint vevő az egész vételárt megfizeti, a birtok megszabadul ugyan a terhektől, azoktól is, a melyek a vételárból ki nem telnek (182. §.); de csak a zálogjog szűnik meg, ellenben megmarad a vevőnek sajátmaga által vállalt személyi kötelezettsége.

159. §.

Az elárverezendő ingatlanok tartozéka a helyszinén rendszerint nem iratik össze. A végrehajtatónak azonban jogában áll saját költségére az árverési kérvény mellett a tartozékoknak egy állandóan alkalmazott birósági becsüs, illetőleg két község-elöljárósági tag által kiállított összeirását és becslését bemutatni, mely esetben a tartozékok becsértéke a kikiáltási árhoz hozzászámíttatik.

Ha pedig az árverési kérvény mellett előterjesztett iratokból az tünnék ki, hogy az elárverezendő ingatlannak a 148. §. szerint megállapítandó kikiáltási ára legalább 5000 frtot tesz ki, valamint akkor is, ha a végrehajtató egy állandóan alkalmazott becsüsnek vagy két községelőljárósági tagnak bizonyítványával vagy egyébként hitelesen igazolja, hogy az elárverezendő ingatlanon gyár vagy gőzmalom, vagy más olyan épitmény van, mely az érték megállapítására döntő befolyással bir: az árverés elrendelése előtt a tartozékoknak a helyszinén kiküldött által való pontos összeirását és azt kérheti, hogy úgy ezeknek, mint az ingatlannak becsértéke hivatalból kinevezendő két szakértő általi szabályszerű becslés útján állapíttassék meg. Ezen esetben az árverés a helyszini eljárás befejezése után rendeltetik el és kikiáltási árul a becsár szolgál.

160. §.

A végrehajtást szenvedőnek az előző §. esetein kivül is jogában áll, az árverési kérvény beadása előtt és az

* A Curia 48. számú telj. ül. döntvénye.

általa viselendő költségeknek előleges fedezése mellett, az ingatlan tartozékainak összeirását és hivatalból kinevezett két szakértő által való megbecslését a telekkönyvi hatóságnál kérni.

Ha ilyen tartozék-összeírás és becslés eszközöltetik: a felveendő jegyzőkönyv az iratokhoz csatoltatik, s az árverési hirdetmény az eljárás befejezése után bocsáttatik ki; kikiáltási árul pedig a becsérték szolgál.

A 149. §. szerint az ingatlannak ott megjelölt tartozékait az ingatlannal együtt, ennek az államadó alapján megállapított kikiáltási árából kiindulva árverezik el. Költségkimélés és az eljárás egyszerűsítése tekintetéből tehát a tartozékokat külön rendszerint meg nem becsülik.

Ezen szabály felállítása után a 159. és 160. §. a tartozékoknak és magának az ingatlannak kivételesen eszközlendő megbecsléséről intézkedvén, e tekintetben a 159. §. második bekezdése s a 160. §. rokon tartalmú, míg a 159. §. első bekezdése külön természetű intézkedést foglal magában. Az utóbbiban ugyanis az elárverezendő ingatlan egyedül tartozékainak összeirásáról és megbecsléséről van szó, mely összeirásnak és becslésnek helye van az ingatlan kikiáltási árának megállapítása tekintetéből, a 145. §. szerint szükséges adatok bemutatásán és kikiáltási árnak ezek alapján a 148. §-hoz képest való megállapításán *felül*, úgy hogy a tartozékok becsértékét az ingatlan kikiáltási árához *hozzá kell számitani*. Miután a tartozékok e megbecslését a törvény az árverés elrendelése s megtartása tekintetéből szükségesnek ki nem jelenti, a becslés a végrehajtató költségeire történik, a ki azt önként foganatosíttatta.

Ily összeirásnak és becslésnek a tárgyai egyébiránt csak azok a tartozékok, a melyek az ingatlantól állaguk sérelme vagy tetemes értékcsökkenés nélkül el nem választhatók; mert az egyéb tartozékokat a 149. §. szerint az ingatlannal együtt el nem árverezik. Nem tárgyai az összeirásnak és becslésnek ezen felül: 1. A házosztályadó és házbéradó alá eső épületek; mert az ezek utáni adó alapján megállapított kikiáltási ár magában foglalja úgy az ingatlannak, mint a tartozéknak értékét, ha pedig ezek megbecslésének van helye, akkor ez nem a 159. §. első bekezdésében, hanem a második bekezdésben foglalt szabály szerint történik. 2. Adómentes ingatlanok általában; mert ezeket a 148. §. második bekezdése szerint tartozékostul becsülik meg és az ingatlannak és tartozéknak ugyanazon közeg által, de külön megbecslésnek czélja és értelme nem volna. 3. A még be nem

szedett függő termés; mert ennek megbecslése a 149. §. második bekezdésében külön van szabályozva. 4. A kir. kisebb haszonvételi jogok; mert ezek kikiáltási árának megállapítása a 131. §-nak megfelelő adatok bemutatása alapján történik.

Minthogy a 159. §. első bekezdésében csak a tartozék, tehát rendszerint csekélyebb értékű tárgyak megbecsléséről van szó, magának az ingatlannak kikiáltási ára pedig az adó alapján állapíttatik meg: a törvény költségkimélés szempontjából egy szakértőnek alkalmazását elegendőnek találta (71. §. magyarázata) és a becslést magánjellegű becslésként birói kiküldött közbenjárása nélkül foganatosithatónak jelentette ki.

A 159. §. első bekezdésétől eltérően a második bekezdésben, valamint a 160. §-ban már nem egyedül tartozék összeirásáról és becsléséről, hanem a tartozékok összeirásáról és úgy ezek, mint az ingatlan értékének becslés útján való megállapításáról van szó. A 106. §. ugyan csak az «ingatlan tartozékainak» megbecslését említi; ennek a §-nak utolsó mondata azonban, mely szerint kikiáltási árul, éppen úgy, mint a 159. §. második bekezdésének esetében, egyedül a becsérték szolgál, mely szerint tehát az adó alapján kiszámított összeg a kikiáltási ár megállapításának szempontjából a becslés útján megállapított értékhez hozzá *nem* számíttatik: félreérhetlenül arra mutat, hogy a 160. §. értelmében foganatosított becslés nem csak a tartalékokra, hanem magára az ingatlanra is kiterjed.* Minthogy e szerint ez a becslés nagyobb fontossággal bir, mint az, a mely egyedül a tartozékokra terjeszkedik, ennek foganatosításához már két szakértő szükséges, a kik a becsértéket «szabályszerű becslés» útján, tehát birói kiküldött közbenjárása mellett és a birói becsüre nézve érvényes szabályok szerint állapítják meg (Ptrs 219. §.).

Hivatalból a bíróság az elárverezendő ingatlannak és tartozékainak szakértői megbecslését sohasem rendeli el; hanem mindig csak vagy a végrehajtató, vagy a végrehajtást szenvedő kérelmére. A végrehajtatót az összeirás és becslés kérelmezése iránti jog csak feltételesen illeti, ha a 159. §. második bekezdésében említett két eset egyike vagy másika fenforog; de viszont az ebbeli eljárás költségei a végrehajtási költségek közé tartoznak. A végrehajtást szenvedő ellenben az ingatlannak és tartozékainak szabályszerű megbecslését feltétlenül kérheti; de az eljárás költségeit is ő viseli, a melyeket a becslés iránti kérvény beadásával egyidejüleg előlegezni köteles; és hogy ezzel a jogával a végrehajtási ügy elhúzására vissza ne élhessen, a becslést az árverési kérvény beadása előtt kell kérnie, a mi biztos

* Országgy. napló 1881. mart. 31-éről.

eredménynyel csak a végrehajtási zálogjog bekeblezését, illetve a végrehajtási jog feljegyzését elrendelő végzés kézbesítésétől számított 15 napon belül történhet (144. §.).

Ha a becslést az árverési kérvényben a végrehajtató kérte; úgyszintén ha a végrehajtást szenvedő kérelmezte, és az eljárásról felvett jegyzőkönyv beérkeztekor a végrehajtató az árverési kérvényt már beadta: az árverési hirdetményt a jegyzőkönyv elintézésében kell kibocsátani. Ellenesetben a hirdetmény kibocsátása tekintetéből az árverési kérvény beadását be kell várni. Kétségtelen azonban, hogy az ingatlannak és tartozékainak megbecslését valamint a végrehajtató, úgy a végrehajtást szenvedő is magában az árverés elrendelése iránti beadványban szorgalmazhatja, ha t. i. a 144. §. utolsó bekezdése értelmében az árverési kérvényt a végrehajtást szenvedő adja be.

161. §.

Ha az elárverezendő ingatlanra még jogerejűleg el nem döntött tulajdonjog-igény van telekkönyvileg feljegyezve, s a végrehajtató követelése a tulajdonjog-igény feljegyzése után van telekkönyvileg bekebelezve: az igény jogerejű eldöntéseig az árverés el nem rendelhető.

Ha a feljegyzett igény iránt a per még folyamatban nincs: az igénylő a végrehajtató kérelmére a pernek záros határidő alatti megindítására utasítandó, jogában állván a végrehajtatónak a folyamatban levő vagy megindítandó perbe beavatkozni.

Ha pedig a végrehajtató követelése az igény-följegyzését megelőzőleg van telekkönyvileg bejegyezve: az árverés az igényre való tekintet nélkül rendelendő el és foganatosítandó; a vételár azon része azonban, mely az igényt megelőzőleg bejegyzett teher-tételek kielégítése után fenmarad, az igény jogerejű eldöntéseig birói letétben tartandó.

Ugyanezen szabályok alkalmazandók akkor is, ha az elárverezendő ingatlanra valamely tulajdon iránt indított per van feljegyezve.

A 161—163. §§. telekkönyvi rendtartásunk intézkedéseinek figyelembe vételével szabályozzák az árverés elrendelését arra az esetre, a mikor az ingatlanra tulajdon-igény, tulajdon iránt indított per, to-

vábbá zálogvisszaváltási jog van feljegyezve, vagy szolgalmi jog bekeblezve.

A 161. §-ban említett «tulajdonjog-igények» azok, a melyek a helyszinleléskor a telekkönyvbe bevezetett tulajdonos mint ilyen ellen irányulnak, a melyeknek következtében az illető telekjegyzőkönyv kiigazítását a tulajdonjog tekintetében a telekk. rend. 22. s köv. §-ai értelmében kérik, és a melyekre vonatkozó bejelentések a 24. §. szerint telekkönyvileg feljegyzendők.

A törvény határozott intézkedése szerint csak az a tulajdonjog-igény az árverés elrendelésének és foganatosításának akadálya, a mely «a végrehajtató *követelésének* telekkönyvi bekeblezése» — a harmadik bekezdés szerint «telekkönyvi bejegyzése» — előtt van bejegyezve; szabatosabban kifejezve: a mely a végrehajtató követelésének erejéig akár a telekk. rendelethez képest bekeblezett vagy előjegyzett zálogjogot, akár a bekeblezett végrehajtási zálogjogot a telekkönyvi rangsorozatban megelőzi.[1] Ha tehát a behajtandó követelés biztosítása végett a zálogjog bekeblezése vagy előjegyzése már korábban történt, ezután harmadik személy javára tulajdonjog-igényt jegyeztek fel, és ezt követte a 136. §-hoz képest a végrehajtási jog feljegyzése, vagy az előjegyzett zálogjog igazolásának végrehajtás útján való bejegyzése: a 161. §. értelmében az árverést az igényre való tekintet nélkül kell elrendelni és foganatosítani. Ebből következik, hogy esetleg magának a végrehajtatónak is érdekében állhat a 135. §. második bekezdésében foglalt szabály megtartása. — Egészen azonos szabályt tartalmaz a zálogvisszaváltási jog tekintetében a 162. §. — Az ingatlannak csak egy vagy több, de nem a végrehajtást szenvedő hányadát terhelő feljegyzés, ha a 156. §-hoz képest az egész ingatlan bocsátandó árverés alá, az árverés elrendelését nem gátolja.[2]

A tulajdonjog-igényt nem szükségképen azonnal kereset alakjában kell bejelenteni. Ezért, ha az árverési kérvény beadására megszabott határidő bekövetkeztekor a per folyamatba téve még nem volt, a végrehajtási ügy lebonyolításának siettetése tekintetéből kérheti a végrehajtató, hogy a telekkönyvi hatóság az igénylőt a pernek, a feljegyzés gátló hatályának különbeni elvesztése mellett, záros határidő alatt leendő megindítására utasítsa. A végrehajtató perbeavatkozási joga tekintetében lásd a 92. és 119. §. magyarázatát.

Ha az ingatlant a tulajdonjog-igény feljegyzésének daczára el is árverezik, a telekkönyvileg bevezetett tulajdonos és azon hitelezők

[1] Eltérően a Ptrs 429. és 472. §-ától, melyek szerint az határozott, hogy az igényfeljegyzés a «foglalást», tehát a *végrehajtási* zálogjog bekeblezését előzte-e meg vagy sem.

[2] Lsd a 156. §. magyarázatának 6. pontját.

irányában, a kik az ingatlanra a feljegyzés *után* nyertek zálogjogot, a feljegyzés mégis megtartja hatályát, ha nem is az ingatlan, de az ezt helyettesítő vételár tekintetében; a minél fogva a vételárnak a megelőző tehertételek kielégítése után fenmaradó része birói letétben marad, és azt csak a kiigazitási per jogerejű eldöntese után osztják fel a per eredményéhez képest.

A telekkönyvi helyszínelés után szrzett «tulajdonjog iránt indított pernek» a telekk. rendtartás 104. §-ához képest történt feljegyzése a telekkönyvi kiigazítás iránti bejelentés feljegyzésével azonos hatályú; és ezért a 161. §. 4. bekezdése szerint végrehajtási eljárásban az erre nézve megállapított szabályok ama feljegyzés tekintetében is egész terjedelmökben alkalmazandók. Egyébiránt a Curia 11. számú teljes ülési döntvényének meghozatala után ide többé csak azok a perek tartoznak, a melyeket a tkvi rend. XIV. fejezete értelmében tulajdonjog bekeblezésének kitörlése iránt indítanak. «Tulajdon iránt indított» más pereket telekkönyvileg feljegyezni többé nem lehet.

E szerint a 2. bek. alkalmazásának köre tetemesen kisebbedett, a szakasz 1. és 2. bekezdése pedig gyakorlati alkalmazást már alig talál, mivel az általános telekkönyvi helyszínelés országszerte évtizedek óta be van fejezve, a még hátralévő néhány kisebb község helyszínelése pedig alig jöhet szóba és e szerint a helyszínlelésből fejlődő «tulajdonjog-igény» telekkönyvi feljegyzése, legalább oly feljegyzés, a mely még joghatályos, már alig fordúl elő. A «tulajdonjog-igény» feljegyzésének helyét azonban a végrehajtási törvény keletkezése után újnemű, de rokon telekkönyvi feljegyzés foglalta el, és ennek kihatását a végrehajtási ügyek folyamára szintén a 161. §. szabályainak szempontjából kell megitélni.

A telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmából ugyanis (1886 XXIX., 1889 : XXXVIII., 1891 : XVI., 1900 : XV. t. cz.) az ekkor történt tulajdonjogi bejegyzések ellen jogorvoslatul törlési keresetnek, ellenmondásnak és felszólalásnak van helye és ezek, ha az e végett hirdetmény útján kitűzött 6 havi határidőn belül adják be, oly harmadik személynek is joghátrányára vannak, a ki az illető ingatlanra időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett (1886 : XXIX. t.-cz. 58. §., 1889 : XXXVIII. t.-cz. 27. §.). Mindezeket a vonatkozó betét számával jelölt «felszólamlási lapra» feljegyzik. Ebből kiindulva a hirdetményi határidő alatt a tkvi betétekbe felvett ingatlanokra és ezek haszonélvezetére vezethető végrehajtás korlátozásait és módozatait az 1891. okt. 10-én 30,938. sz. a. kelt igazságügymin. rendelet külön megállapította, az *árverésre* vonatkozólag akként, hogy:

A tkvi betétek elkészültéről szóló jelentés beadásától a hirdet-

mény kibocsátásáig és a hat havi hirdetményi határidő első felében a tkvi betétekbe felvett ingatlanokra végr. árverés rendszerint el nem rendelhető. A határidő második felében az árverés elrendelhető, de az árverési határidőt a hirdetményi határidő lejártától számított 15 nap utáni időre kell kitűzni. (8. §.).

A hirdetményi határidő alatt beadott törlési keresetnek vagy ellenmondásnak a végr. árverés elrendelésére, valamint a már elrendelt árverés foganatosítására halasztó hatálya van mindaddig, a míg a kereset vagy ellenmondás jogerejűleg el nem utasíttatik. (9. §.).

A felszólalásnak pedig ugyanazokra a végrehajtási cselekményekre akkor van halasztó hatálya, ha a tulajdonos bevezetésének helytelensége vagy a miatt adták be, mert nem az az ingatlan lőn a tulajdonos nevére a betétbe bejegyezve, a mely az illető telekjegyzőkönyvben az ő nevére írt ingatlannak megfelel; ha felszólalás éppen a végrehajtató követelésére vonatkozó telekkönyvi bejegyzés átvitelét érinti; végre ha a felszólalás a nyilvánkönyvi állapotnak oly megváltoztatását czélozza, a mely a végr. törvénynek, jelesül a 161., 162 vagy 163. §-nak rendelkezésénél fogva az árverés elrendelését vagy az elrendelés módozatait befolyásolja. (10. §.).

A hirdetményre s a bejegyzések elleni jogorvoslatokra vonatkozólag hasonló az eljárás, a mikor az 1892: XXIX. t. czikk értelmében valamely község telekjegyzőkönyveit helyesbítették (8. §.). A korlátozásokat és módozatokat, a melyek szerint a helyesbített telekjegyzőkönyvekben foglalt ingatlanokra és haszonvételekre a hirdetményi határidők alatt végrehajtás vezethető, az igazságügyminister külön rendeletben (1894. jul. 1. 26,666 sz.) szintén megállapította. A rendelet főszabályai a végr. árverés tekintetében, hogy:

A mikor oly ingatlanra intézett végr. árverésről van szó, a melyre a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyeztetett, ha a végrehajtató zálogjoga a tulajdonjog bejegyzését megelőzőleg kebleztetett be vagy jegyeztetett elő, az árverés elrendelését és foganatosítását az a bejegyzés nem akadályozza; ellenben ha a zálogjog bekeblezése vagy előjegyzése a tulajdonjog bejegyzése után ranghelyen történt, az árverés a törlési kereset és ellenmondás beadására szolgáló határidő alatt elrendelhető ugyan, az árv. határnap azonban csak az ezen határidő lejártától számított 15 nap utáni időre tűzhető ki (8. §.).

Azokra az ingatlanokra, a melyeket a telekjegyzőkönyvekbe bevezetve volt más ingatlanok helyett jegyeztek be, a törlési kereset, ellenmondás és felszólalás beadására szolgáló határidő lejárta előtt az árverést rendszerint csak oly módon lehet elrendelni, hogy az árv. határnap ama határidő lejártától számított 15 nap utáni időre tüzetik ki. (10. §.).

A törlési kereset, ellenmondás és felszólalás halasztó ereje ugyanaz, mint a fentebbiek szerint a telekkönyvi betétek szerkesztése esetében.*

162. §.

Ha valamely ingatlanra a végrehajtató követelését megelőző elsőséggel zálogvisszaváltási jog van telekkönyvileg feljegyezve: az árverés azon feltétel alatt rendelendő el, hogy az árverés által a bejegyzett zálogvisszaváltási jog nem érintetik.

Ha azonban a végrehajtató követelése a zálogvisszaváltási jog feljegyzését megelőző elsőséggel van bekebelezve: az árverés a zálogvisszaváltási jogra való tekintet nélkül rendelendő el, s a vételár azon maradványa, mely a zálogvisszaváltási jog feljegyzését megelőző tehertételek kielégítése után fenmarad, birói letétbe helyezendő mindaddig, míg a zálogvisszaváltás kérdése birói ítélettel vagy egyezséggel el nem döntetik.

A mit a tulajdonjog-igény feljegyzésének a végrehajtató irányában való elsőbbségéről a 161. §-nál mondottunk, ez a zálogvisszaváltás jogának telekkönyvi feljegyzésére nézve is áll: ezt sem kell az árverés elrendelésénél tekintetbe venni abban az esetben, ha a feljegyzés a végrehajtató zálogjogának — habár csak egyszerű s nem végrehajtás útján történt bekeblezése vagy előjegyzése megelőzi.

A telekkönyv tulajdoni lapjának kiigazítása vagy tulajdonjog iránti per azonban, ha felperes nyertessé lesz, azzal az eredménynyel jár, hogy az előbb bejegyzett tulajdonos az ingatlan tekintetében minden jogtól elesik: a minél fogva oly esetben, a mikor ily igény, illetve per feljegyzése a végrehajtató zálogjogával szemben elsőbbséggel bir, ha az ingatlan mindamellett árverés alá bocsáttatnék, kétes volna, vajjon az árverésnek egyáltalában van-e tárgya. Ezért az ilynemű feljegyzés felfüggeszti az árverést addig, a míg a per útján a talajdonjog kérdése eldől. Nem így a zálogvisszaváltás jogának feljegyzése esetén. Itt az ingatlan a végrehajtást szenvedőre nézve állandó értéket föltétlenül képvisel, vagy a zálogváltási összeg, vagy — ha a vissza-

* A korlátozások és módozatok részletei tekintetében magokra a terjedelmes rendeletekre kell utalnunk.

váltás joga nem érvényesül — magának a tulajdonul nyerendő ingatlannak alakjában. És ezért az ily feljegyzéssel terhelt ingatlant a feljegyzett jog érvényesítésének vagy az érvényesítés elmulasztásának bevárása nélkül árverezik el. A vevő ezután a végrehajtást szenvedő jogaiba s kötelezettségeibe lép; a zálogvisszaváltásra jogosított fél pedig ezt a jogát vagy magára az ingatlanra a vevő ellenében, vagy csupán a netaláni vételmaradványra fogja érvényesíteni, a szerint, a mint a feljegyzés valamennyi hitelezőnek zálogjogát megelőzi vagy sem.

A zálogvisszaváltás jogával terhelt ingatlan kikiáltási árát is a 148., illetve a 159. és 160. §§ hoz képest kell megállapítani.* Lásd még a 161. §. magyarázatát.

163. §.

Ha az elárverezendő ingatlanra szolgalmi jog van telekkönyvileg bejegyezve: az árverés azon feltétellel rendelendő el, hogy az árverés által a bejegyzett szolgalmi jog nem érintetik.

Ha azonban a szolgalom bekeblezését megelőző követelés van az ingatlanra bekebelezve: az árverés elrendelésével egyidejűleg megállapítandó azon összeg is, mely a szolgalmat megelőző jelzálogos követelések teljes kielégítésére szükségesnek mutatkozik, s az árverési feltételekben kimondandó az is, hogy a mennyiben az ingatlan a szolgalmi jog fentartásával olyan árban adatnék el, mely a szolgalom telekkönyvi bejegyzését megelőző tehertételek fedezete szempontjából megállapított összeget meg nem üti: az árverés hatálytalanná válik és az ingatlan a szolgalmi jog fentartása nélkül, a kitűzött határnapon újabban elárvereztetik.

A mikor az elárverezendő ingatlant telekkönyvileg bejegyzett szolgalmi jog terheli, kétféle eljárásnak van helye, a szerint, a mint a szolgalmi jog nem csak — úgy mint a 161. és 162. §-ban — a végrehajtató követelését, hanem bármily követelést megelőzően, tehát első helyen van az ingatlanra bejegyezve, vagy a szolgalom bejegy-

* Eltérőleg a tjavaslattól (655. §.). E szerint esetleg a «zálogbirtokos joga» képezte volna az árverés tárgyát, melynek értéke birói becsü utján lett volna megállapítandó.

zését valamely követelés megelőzi. A törvény ily megelőző követelésnek az első bekezdésben «bejegyzését», a másodikban csupán «bekeblezését» említi. A helyes értelmet nyilván az első bekezdés fejezi ki, és a követelés előjegyzésének e tekintetben ugyanazt a hatályt kell tulajdonítani, mint a bekeblezésnek.

Az érintett két eset elsejében az árverés elrendelése és foganatosítása mindig a szolgalmi jog érintetlen hagyásával történik. A második esetben az árverés miként foganatosítása attól függ, hogy az ingatlan eladható-e a szolgalmi jog fentartásával oly áron, a mely a szolgalom bejegyzését megelőző tehertételek fedezésére elégséges, vagy ily áron el nem adható. Ha igen, akkor az ingatlant ismét úgy, mint az első esetben, a szolgalmi jog fentartásával adják el; ha ily árt senki sem igér, akkor az ily módon megkisérlett árverés hatálytalanná válik és az ingatlan újabban kerül árverés alá, most már a szolgalmi jog fentartása nélkül.[1] A szolgalom bejegyzését megelőző követelések teljes kielégítésére szükséges összeget az érdeklettek meghallgatásával kell megállapítani, a zálogjogilag előjegyzett követelések hozzászámításával; és a szükségesnek «mutatkozó» összeget az összeszámított tételeknél és járulékaiknál minden esetre valamivel magasabbra kell tenni.[2]

Miután a szolgalmi joggal terhelt ingatlan kikiáltási árának megállapítása külön szabályozva nincsen, a megállapítás szintén a 148., 159. és 160. §§. értelmében történik; habár kétségtelen, hogy az adó alapján megállapított kikiáltási ár a szolgalmi jog fentartásával eladandó ingatlan becsértékének meg nem felel.

Ha az az ár, a melyet a szolgalmi jog fentartásával árverés alá bocsátott ingatlanért igérnek, a megelőző tehertételeket meg nem üti ugyan, de a szolgalmi joggal biró személy a hiányt fedezi, természetesen megszünik az ok arra, hogy az ingatlant a szolgalmi jog fentartása nélkül ujabban elárverezzék.

Ha az ingatlant a szolgalmi jog fentartása nélkül is adták el, az, a kinek javára a jog be volt jegyezve, kártérítést igényelhet, és ezt az igényét, miután megszünt szolgalmi joga ebben az esetben a jogvesztés következtében őt megillető kártérítés biztosításaul jelzálogjoggá változik át, az utána következő zálogos hitelezők irányában a vételárfelosztás alkalmával a 191. és 197. §. értelmében érvényesítheti.

A szolgalmi jogok között legfontosabb és leggyakoribb a haszonélvezet joga. Erre vonatkozólag a 191. §. nyomán a 163. §. könnyen

[1] Még pedig «a kitűzött határnapon», tehát azonnal folytatólag, újabb árv. határnap kitűzése nélkül. (Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.)

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 27. sz.

helytelenül értelmezhető. A 191. §. első bekezdése szerint ugyanis oly esetben, a mikor az elárverezett ingatlanra haszonélvezeti jog volt bejegyezve, a vételár, tehát az *egész* vételár, illetőleg annak a haszonélvezeti jogot megelőző követelések kielégítése utáni maradványa birói letétbe helyezendő, vagy gyümölcsöztetendő. Ebből tehát, miután az egész vételárnak kamatjövedéke, csakis abban az esetben illetheti az eladott ingatlan haszonélvezetére jogosult személyt, a mikor ennek javára a haszonélvezeti jog minden más terhet megelőzően, első helyen van telekkönyvileg bejegyezve; továbbá miután ez a bekezdés más eshetőségről, arról, hogy az ingatlant a haszonélvezeti jog fentartásával adták el, említést nem tesz, holott a második bekezdés megmondja, hogy az itt szabályozott intézkedéseket más szolgalom esetében csak akkor kell megtenni, a mikor az ingatlant a 163. §. értelmében a szolgalom fentartása nélkül árverezték el: arra a következtetésre lehet jutni, hogy a 163. §-ban említett szolgalmak alatt a haszonélvezeti jogot *nem* kell érteni, és ez a jog az ingatlannak elárverezésénél figyelembe nem jön, még akkor sem, a mikor annak bekeblezése minden más terhet megelőz, vagy a mikor az ingatlan a jog fentartásával is oly áron eladható, a melyből a szolgalmat megelőző zálogjoggal biró hitelezők teljes kielégítést nyerhetnek. Ez a következtetés azonban meg nem állhat, és a 163. §-t haszonélvezeti jog bejegyzése esetére is egész terjedelmében kell alkalmazni; mert ez a §. az árverésnél követendő eljárásról, ellenben a 191. §. a kielégítési sorrendnek miként megállapításáról intézkedik, az árverés mily módon való elrendelésének kérdésében tehát a 163. §. irányadó, és ennek *határozott* intézkedéseit nem alterálhatja az, hogy más tárgyról szóló §. ezekkel az intézkedésekkel talán ellentmondásban áll; és mert a telekkönyvi rangsorozat szabályaival határozottan ellenkeznék, hogy tehermentes ingatlanra szerzett dologi jog csorbulhasson az által, hogy erre az ingatlanra *utóbb* más valaki zálogjogot szerzett.* Az ellentét a 163. és 191. §. között különben nem kiegyenlíthetlen; mert a 191. §. a 163. §. értelmében is alkalmazható olyan esetben, a mikor az, a ki első helyen bekeblezett haszonélvezeti joggal bir, az ingatlan haszonélvezetéről lemondott, és e helyett elfogadja a vételár kamatjáradékát; vagy mikor az árverési hirdetmény ellen, a mely haszonélvezeti jogát figyelemben nem részesíti, felfolyamodással nem élt.

Az az érvelés el nem fogadható, hogy a 191. §. oly eseteket tartott volna szem előtt, a mikor valamely ingatlant a vagyonközösség megszüntetése tekintetéből birói itélet következtében bocsátanak ár-

* Szerző: Jogt. Közl. 1882. évi 48. sz.

verés alá oly módon, hogy az ingatlannak bizonyos hányadára bejegyzett haszonélvezeti jog fenn ne maradjon; vagy a mikor az egész ingatlant a 156. §-nál fogva adják el, és egy vagy több, de nem valamennyi hányad első helyen haszonélvezeti joggal van terhelve, a mennyiben ilyenkor az egész ingatlant kell a haszonélvezetre való tekintet nélkül árverés alá bocsátani. El nem fogadható pedig azért: mert ha az ingatlan a vagyonközösség megszüntetése végett kerül árverés alá, ez az első helyen bekeblezett haszonélvezeti jog fentartása nélkül csakis a tulajdonostársak és a haszonélvezeti joggal biró személy elleni perben hozott jogerejű, és az árverés feltételeit határozottan ily értelemben megállapító itélet alapján történhet; ily árverés tehát a haszonélvezetre jogosítottnak meghallgatása nélkül elrendelt végrehajtási árveréssel semmiképen sem azonosítható. Arról pedig, hogy ingatlan hányadára bejegyzett haszonélvezeti jog a 156. §. értelmében az egész ingatlanra elrendelt árverésnél figyelembe ne vétessék, szó sem lehet; mert az abban a §-ban a tulajdonjog megszorításával megállapított kivételes intézkedést önkényszerüen kiterjeszteni nem szabad. Ha már a tulajdontárs, a kinek birtokjutaléka tehermentes, ennek elárverezését tűrni köteles azért, mert egy másik tulajdonostárs saját jutalékát megterhelte: a törvénynek ezt a különben is szigorú intézkedését nem lehet oda kiterjeszteni, hogy az, a ki első helyen bekeblezett haszonélvezeti joggal bir, erről *más* jutalék tulajdonosának adósságai és erre a jutalékra vezetett végrehajtás miatt is lemondani köteles legyen.[1] (V. ö. a 191. §. magyarázatát.)

A §. rendelkezését akkor is kell alkalmazni, a mikor azonos követelés miatt a végrehajtás úgy az ingatlan tulajdonosa ellen, mint a haszonélvező ellen folyik; mert a haszonélvező állapota nem válhat súlyosabbá (208. §.) az által, hogy vele a kötelezettségben más is osztozkodik, és viszont a hitelezőt sem illetheti az egyes adós ellen több jog, mint a mely megillette volna, ha ez az adós csak egyedül áll kötelezettségben.[2]

164. §.

Ha az árverés tárgyát szőlőbirtok képezi: a végrehajtatónak vagy a végrehajtást szenvedőnek, avagy a telekkönyvileg érdeklettek bármelyikének kérelmére, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, a szőlőnek

[1] Ellenkezően Huf J.: Jogt. Közl. 1883. évi 14. sz.
[2] Szerző: Jog 1887. évi 35. sz. — V. ö. egészben osztr. végr. t. 150. §.

hivatalból kinevezett zárgondnok által való kezelését rendelheti el.

Más ingatlannak zárgondnoki kezelése csak azon esetben rendeltethetik el, ha a kérő igazolja, hogy a nélkül az ingatlan az árverésig értékcsökkenés veszélyének tétetnék ki.

A §. módot ad arra, hogy a szőlőbirtok, vagy értékcsökkenés veszélyének igazolása esetében másnemű ingatlan is, a végrehajtási eljárás folyama alatt az elértéktelenítéstől zár alá vétel által óvassék meg.*

A zárgondnok által való kezelést külön kell kérni, még pedig — mivel itt «árverés tárgyáról» van szó — a mikor a telekkönyvi hatóság az árverést már elrendelte vagy legalább egyidejűleg elrendeli; és ha a bíróság a kérelemnek helyt ád, kiküldöttnek kirendelése, helyszini összeírás és az ingatlannak a zárgondnok részére kezelés végett való átadása szükséges. A zárgondnokot annak az érdekelt félnek javaslatára, a ki a zárgondnoki kezelést kéri, a bíróság nevezi ki (240. §.). A zárgondnok által való kezelés, hacsak birói határozat következtében előbb meg nem szünik, addig tart, a míg a vevő vagy az ennek javaslatára kinevezett zárgondnok az ingatlant birtokába veszi (180. §.). A zárgondnoki utasításokra, a zárgondnok jogaira és kötelességeire vonatkozólag stb. lásd a 253. §. rendelkezését. — Haszonbérbe vagy bérbe adott ingatlanra a 164. §. szerinti zárgondnoki kezelés el nem rendelhető. (Lásd a 181. §. magyarázatát.)

165. §.

A telekkönyvi hatóság által kibocsátott árverési hirdetmény, mint egyszersmind árverést elrendelő végzés ellen beadandó felfolyamodásra és ennek halasztó hatályára nézve az általános szabályok (37. §.) alkalmazandók.

Ezen felfolyamodásban a telekkönyvi hatóságnak az árverés elrendelésére vonatkozó s a hirdetmény kibocsátását megelőző vagy azzal egyidejű intézkedése által okozott sérelmek orvoslása is kérhető.

E mellett az érdekletteknek (153. §.) jogában áll, a

* Tjav. indokolása.

megállapított árverési feltételek módosítása, valamint a telekkönyvi hatóságnak az árverés elrendelésére vonatkozó intézkedései által okozott alaki sérelmek orvoslása végett, a telekkönyvi hatósághoz intézett előterjesztéssel élni, mely a hirdetmény kézbesítésétől számított 8 nap alatt adandó be. Az előterjesztés felett a telekkönyvi hatóság — szükség esetében a többi érdeklettek meghallgatása után — 8 nap alatt határoz, s a mennyiben az előterjesztést alaposnak találja, megfelelően intézkedik, és szükség esetében újabb árverési hirdetményt bocsát ki.

Az árverési feltételek módosítása iránt a 8 napi határidő után előterjesztett kérelem csak akkor vehető figyelembe, ha ahhoz hitelesítve aláirt vagy a telekkönyvi hatóság által jegyzőkönyvbe vett nyilatkozatban az összes érdeklettek (153. §.) hozzájárulnak.

Ha felfolyamodás és előterjesztés is adatik be, az iratok a másodbirósághoz az előterjesztés elintézése után és csak azon esetben terjesztendők fel, midőn a panaszolt sérelem az előterjesztés folytán nem orvosoltatott.

A mint a 135. §. mellett már említettük, a tjavaslat szerint az árverési hirdetményt ingatlanokra nézve is a birói kiküldött bocsátotta volna ki. Ennek intézkedései s végzései ellen pedig «*előterjesztéssel kapcsolatos felfolyamodásnak*» lett volna helye (658. §.).[1]

Úgy látszik, ennek a rendelkezésnek benyomása alatt vette fel a törvény[2] azt a szokatlan intézkedést, a mely ugyanegy birói határozat ellenében azonos irányú megváltoztatás czéljára az előterjesztésben és felfolyamodásban kétféle jogorvoslatot enged. Mert a külön szerkesztett és kiadott árverési feltételek (147., 150. §§.) módosítása végett csupán előterjesztésnek van ugyan helye (3-ik bekezdés);[3] maga az árverési hirdetmény mint egyszersmind árverést elrendelő végzés

[1] A mi azért mutatkozott szükségesnek, «mivel kivált telekkönyvi hatósággal felruházott járásbirósságoknál a kiküldött birósági tag vagy ugyanaz, vagy hasonhatáskörű egyes biró lévén azzal, ki az előterjesztés elintézésére hivatva van: a kiküldött intézkedései és végzései által netán okozott sérelmek orvoslására az előterjesztés folytán biztosan számítani nem lehet» (tjavaslat indokolása).

[2] Az igazságügyi bizottság *egyébként* megváltoztató javaslatának alapján.

[3] Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.

azonban akár felfolyamodással, akár előterjesztéssel, akár végre mindkettővel támadható meg. «Az árverés elrendelésére vonatkozó intézkedések» alatt legalább, a melyek által okozott alaki sérelmek orvoslása végett a törvény előterjesztést is enged, mást, mint magát az árverési hirdetményt, nem lehet érteni; és világos ez a §. utolsó bekezdéséből is, mely szerint az előterjesztés elintézése után az iratok az egyúttal beadott felfolyamodás következtében a másodbirósághoz csak abban az esetben terjesztendők fel, a mikor a panaszolt sérelem az előterjesztés által orvoslást nem nyert: a miből következik, hogy ugyanazt a sérelmet előterjesztésre az *eljáró* bíróság, és nem az előterjesztés elintézéséül hozott, hanem közvetlenül az eredeti árverési végzés ellen intézett felfolyamodásra a *másodbíróság* is orvosolhatja.*

Úgy előterjesztéssel és felfolyamodással az árverési hirdetmény ellen, mint előterjesztéssel az árverési feltételek módosítása végett az «érdekeltek», tehát mindazok élhetnek, a kik a 153. §. szerint igényt tarthatnak arra, hogy az árverési hirdetményt a feltételekkel nekik kézbesítsék, nem különben az ugyane §. értelmében kinevezett ügygondnok.

A telekkönyvi hatóságnak az árverési hirdetmény kibocsátását *megelőző* oly intézkedései alatt, a melyek által okozott sérelmek orvoslása az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásban szintén kérhető, korántsem kell a végrehajtási zálogjog bekeblezése tárgyában hozott végzést is érteni, és általában nem a már jogerőre emelkedett határozatokat, hanem csupán azokat az intézkedéseket, a melyek «az árverés elrendelésére vonatkoznak», tehát a melyeket a telekkönyvi hatóság az árverési kérvény következtében, az e kérvény beadása s az árverési hirdetmény kibocsátása közötti időben tett. Ilyenek a 155. §. utolsó bekezdése, s a 159. és 160. §. értelmében tett intézkedések.

A felfolyamodás útján orvosolható és az árverési hirdetmény kibocsátásával *egyidejű* sérelmes intézkedések alatt pedig ismét nem kell érteni olyanokat, a melyek miatt maga az árverési cselekmény megsemmisítésének van helye; így például ha az árverési hirdetményt nem kellő időben kézbesítették (179. §. *a*); nem különösen, ha ennek a sérelemnek oka nem maga a hirdetmény, hanem ennek késedelmes kiadása. Mert a határozat hozatala után közbejött hiba nem szolgálhat indokul magának a határozatnak megváltoztatására; mert az e

* Az árv. hirdetmény egyébiránt azon az alapon, hogy az árverés helytelenül rendeltetett el, előterjesztéssel meg nem támadható — ennek a kérdésnek eldöntése felfolyamodás útjára tartozik. (Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.)

hiba által netán szenvedett sérelem orvoslására még később nyílik alkalom; és mert lehetséges, hogy a hiba daczára a foganatosított árverés eredménye valamennyi érdekeltnek megelégedésével találkozik, s ezért a cselekmény megsemmisítését senki sem fogja kérni. Az utóbbi okból az árverési végzés megváltoztatása vagy megsemmisítése következtében magának az árverésnek foganatosítása meg nem semmisül, és a megsemmisítés hivatalból ki sem jelentendő. A mikor több birói cselekmény lánczolatából álló eljárásban a sorrend szerint utóbb álló valamely birói határozat vagy cselekmény a kellő jogorvoslat nem használása miatt jogerőre emelkedett, ezen a jogerőn semmi csorbát sem ejthet az a körülmény, hogy valamelyik korábbi határozat helytelenül volt meghozva. Ehhez járul még, hogy a másodbiróságnak a 173. §. szerint hatáskörébe sem tartozik a foganatosított árverést *elsőfokúlag* megsemmisíteni, annál kevésbbé annak hivatalból való megsemmisítésébe bocsátkozni.[1]

Előterjesztéssel megtámadható az árverési hirdetmény azon az alapon, hogy a telekkönyvi hatóság az árverési határnap kitűzésénél a 151. és 176. §-ban megszabott minimális határidőket megsértette; mert ezek a határidők a 151. §. szerint 4000 K-nál nagyobb értékű ingatlanoknál 90, további árveréseknél pedig a 176. §. szerint általában 30 napot tesznek; a 179. §. *b)* pontjához képest pedig az árverési cselekmény már csak úgy támadható meg, ha a hirdetmény kifüggesztése s az árverés foganatosítása közé 60, illetőleg 15 nap nem esett. (Lásd a 151. §. magyarázatát.)

Miután az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásra s ennek halasztó hatályára nézve az általános intézkedések alkalmazandók, itt ujólag kiemeljük, hogy a felfolyamodás beadásának puszta ténye az árverés felfüggesztésének, az árverési határidő elhalasztásának szükségét maga után nem vonja. (Lásd a 37. §-nak, a részben helyt adó, részben elutasító végzés elleni felfolyamodás tekintetében pedig a 146. §. magyarázatát.)

A mikor az árverési hirdetmény ellen felfolyamodással és előterjesztéssel élnek: vagy mind a két jogorvoslat ugyanazon alaki jogsérelem ellen irányul, és mind a kettőben ugyanazt a kérelmet terjesztik elő.[2] Ebben az esetben a 165. §. utolsó bekezdésének intézkedését kell alkalmazni, mely szerint az iratokat a másodbirósághoz csak akkor kell felterjeszteni, ha a panaszolt sérelem az előterjesztés következtében nem, vagy legalább egész terjedelmében nem talált

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1888. évf. 43. és 44. sz.

[2] A tjavaslatban tervezett «előterjesztéssel kapcsolatos felfolyamodás» módjára.

orvoslást.[1] Vagy az előterjesztésben és felfolyamodásban különböző jogsérelmeket panaszolnak, az előterjesztésben tán az árverési feltételek módosítását, a felfolyamodásban pedig az árverési hirdetmény megváltoztatását kérik. Ilyenkor a telekkönyvi hatóságnak az eljárás egyszerűsítése végett az iratok felterjesztése előtt az előterjesztést szintén el kell intéznie; de az iratokat fel kell terjesztenie akkor is, ha az előterjesztésbeli kérelemnek egész terjedelmében helyt adott. A két eseten kívül áll az a harmadik, a mikor az előterjesztésre hozott végzést akár az előterjesztő, akár más érdeklett felfolyamodással szintén megtámadja. Erre az esetre a 165. §. utolsó bekezdése természetesen nem vonatkozik, és ekkor az iratokat a másodbirósághoz okvetlenül fel kell terjeszteni; a minél fogva a kétszeri felterjesztés és az ebből keletkező zavar elkerülése végett tanácsos az árverési hirdetmény elleni felfolyamodást a másodbirósághoz csak az előterjesztésre hozott végzés elleni felfolyamodás határidejének lejárta után, az ezen végzés ellen netán szintén beadott felfolyamodással együtt felterjeszteni.

A felfolyamodás és az előterjesztés közötti viszonyra nézve megjegyzendő még, hogy ha a másodbíróság az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásnak helyt nem adott, és a telekkönyvi hatóság az árverési határnap elmulta következtében az árverési hirdetményt ujból kibocsátja: az ezzel közzétett alapárverési feltételek ellen előterjesztésnek többé nincs helye.[2]

166. §.

Ha a végrehajtási zálogjog bekeblezésének elrendelésekor, ugyanazon végrehajtást szenvedő ellen ugyanazon ingatlanra, valamely más végrehajtató követelésének behajtása czéljából kielégítési végrehajtási eljárás van már folyamatban: a telekkönyvi hatóság, a végrehajtási zájogjog bekeblezését elrendelő végzésben a későbbi végrehajtatónak a korábbi végrehajtatóhoz való csatlakozását kimondja és a csatlakozás elrendeléséről a végrehajtatót, a végrehajtást szenvedőt és a korábbi végrehajtatót végzésileg értesíti.

[1] És ekkor azok a panaszpontok, a melyek az előterjesztésre hozott elsőbirósági végzésben nem nyertek orvoslást, a felfolyamodás folytán másodbiróságilag vizsgálat alá veendők. (Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.)

[2] Bpesti kt. IV. polg. t. megállapodása.

167. §.

Ha a csatlakozás elrendeltetett: a mennyiben a korábbi végrehajtató érdekében még az árverési hirdetmény ki nem bocsáttatott, bármelyik végrehajtató kérelmére, a korábbi és későbbi végrehajtató követelésének behajtása czéljából s mindkét végrehajtató megnevezése mellett, együttes árverési hirdetmény bocsátandó ki, ha csak egyik vagy másik végrehajtató a kielégítési végrehajtástól való elállását szabályszerűen be nem jelentette.

Ha pedig a korábbi végrehajtató érdekében az árverési hirdetmény már kibocsáttatott; a telekkönyvi hatóság, a csatlakozás elrendelésével egyidejűleg, póthirdetményt bocsát ki, melyben a korábbi végrehajtató érdekében elrendelt árverésnek, a későbbi végrehajtató érdekében való megtartását is kimondja. Ezen póthirdetmény csupán a végrehajtatónak, a végrehajtást szenvedőnek és a korábbi végrehajtatónak kézbesíttetik, s a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztetik. Saját költségére azonban mindenik érdeklett fél, a póthirdetménynek hirlapi közzétételét a 152. §-ban megállapított módon eszközöltetheti.

Az árverési határnapot megelőző 15 nap alatt póthirdetmény többé ki nem bocsátható és ha ezen árverési határnapon az ingatlan el nem adatott: a későbbi végrehajtató kérelmére a 147. és következő §§. szerint újabb árverési hirdetmény bocsátandó ki. Ezen eset kivételével a csatlakozásnak azon joghatálya van, hogy ha a korábbi végrehajtató érdekében elrendelt árverés bármi okból meg nem tartatnék: az árverés a csatlakozott későbbi végrehajtató érdekében tartatik meg.

Habár a Ptrs-ban szabályozott végrehajtási eljárásban az az eset, a mikor ugyanarra az ingatlanra többen intéznek végrehajtást, említve nem volt, a birói gyakorlat a Ptrs 373. §-ában az ingóságokra vonatkozólag foglalt elvnek megfelelő szabályokban megállapodott, és ezeket az új törvény kibővítve nagyrészt felvette «azon szempont figyelemben tartásával, hogy a felesleges költség, szükségtelen újabb hirdetés kibocsátása stb. mellőztessék».*

* Tjavaslat indokolása.

Az egy telekjkönyvre vonatkozó beadványok és megkeresések okvetlenül beérkezésök sorrendje szerint lévén elintézendők, a csatlakozást a végrehajtási zálogjog bekeblezését, vagy végrehajtási jog feljegyzését elrendelő végzésben (136. §.) akkor kell kimondani, ha a telekkönyvi hatóság ugyanarra az ingatlanra vonatkozólag valamely végrehajtási cselekmény bejegyzését már megelőzőleg elrendelte. A mikor a telekkönyvi hatóság az előbb érkezett végrehajtási végzésben foglalt megkeresést elutasította, az utóbb beérkezett megkeresés következtében csatlakozás kijelentésének akkor sincs helye, ha az elutasító végzés ellen felfolyamodást adtak be. Ha a felsőbb bíróság a telekkönyvi hatóság elutasító végzését megváltoztatta, az ebben végrehajtatóként jelentkező félnek csatlakozását kell kimondani a telekkönyvi rangsor szerint ugyan későbbi, de a végrehajtás foganatosítása tekintetében mégis korábbi végrehajtatóhoz, a kinek javára időközben tán már az árverés is el van rendelve. Ha pedig a telekkönyvi hatóság a végrehajtási zálogjog bekeblezését csak részben rendelte el oly ingatlanokra, a melyekre nézve már végrehajtási eljárás van folyamatban: ezekre vonatkozólag a végrehajtató a további eljárás folyamán a csatlakozó, a többi ingatlanokra nézve pedig az eredeti végrehajtató szerepét fogja viselni.

Ingatlanra a végrehajtás folyamatban van, mihelyt a végrehajtási zálogjog bekeblezése megtörtént (136. §.). A 166. és 167. §. alkalmazásának tehát már ilyenkor van helye, és nem szükséges, hogy a csatlakozónak már árverésre lett legyen joga (144. §.). A csatlakozás kijelentése egyébiránt nem gátolja a végrehajtást szenvedőt abban, hogy a végr. zálogjog bekeblezését rendelő, még nem jogerős végzés ellen felfolyamodással éljen.[1]

A 166. §-ban a végrehajtást szenvedő azonosságának mint a csatlakozás feltételének említése a 142. §-nál fogva önmagában elégtelen, az ingatlan azonossága mellett pedig szükségtelen. A csatlakozás kimondásának feltétele tulajdonképen az: hogy *ugyanarra az ingatlanra* végrehajtási eljárás legyen már folyamatban, a melyre a telekkönyvi hatóság a végr. zálogjog bekeblezését elrendeli.[2]

A 167. §. első bekezdésében foglalt intézkedés teljesen megfelel a 120. §-ban az ingóságokra vonatkozó árverési hirdetmény kibocsátása tekintetében megállapított szabálynak. A végrehajtástól való elállás «szabályszerű» bejelentése alakilag a Ptrs N. 11. és 12. §-ának megfelelő beadványban történik.

Ha a telekkönyvi hatóság az árverési hirdetményt a korábbi

[1] Ellenkezően KÁLNAY L.: Jog 1890. évi 7. sz.
[2] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 1. sz.

végrehajtató javára már kibocsátotta, a csatlakozónak kimondott későbbi végrehajtató érdekében rendszerint póthirdetményt bocsát ki. De elmarad ennek kibocsátása, ha a végrehajtási zálogjog bekeblezése iránti megkeresés a telekkönyvi hatósághoz oly időben érkezik, hogy a kibocsátandó póthirdetménynek a bíróságnál való kifüggesztése és a korábban kibocsátott árverési hirdetményben kitűzött árverési határnap közé 15 napnál hosszabb idő nem esnék. Hogy a 167. §. utolsó bekezdésében említett 15 nap az árverési naptól visszafelé nem a póthirdetménnyel kapcsolatos végzés hozatalának, hanem a póthirdetmény *kifüggesztésének* napjáig számítandó, hogy tehát a «póthirdetmény kibocsáthatása» alatt annak kifüggeszthetését kell érteni: kitűnik a 179. §. *b)* pontjából, és abból, hogy a hol a törvényben az árverési hirdetmény és az árverési határnap közötti, az eljárás törvényességéhez szükséges időről van szó, ennek számítása mindenütt a fentebbi módon történik (151., 176., 177., 179. §§.).

A két eset között, a mikor a telekkönyvi hatóság póthirdetményt kibocsátott, és a mikor ilyennek kibocsátása az idő rövidsége miatt már lehetetlen volt, a következményekben az a különbség, hogy az elsőben, ha az árverést a korábbi végrehajtató érdekében nem foganatosítják, mivel ez az árveréstől elállott, vagy az árverés elmaradását maga után vonó valamely birói határozat jött közbe, az árverést a kitűzött határnapon a csatlakozó érdekében tartják meg; a második esetben pedig a bíróság a csatlakozó kérvényét várja be, és ezután tekintet nélkül az előbbi hirdetményre, szabályszerű újabb árverési hirdetményt bocsát ki.

Ha a telekkönyvi hatóság a csatlakozást több végrehajtató érdekében rendelte el, a 167. §. szabályait mindegyikre nézve kell megfelelően alkalmazni. Ha pedig ugyanaz a végrehajtató más követeléssel másodízben lép fel, csatlakozásnak természetesen nincs helye. Valamint nincs helye a csatlakozásra vonatkozó rendelkezéseknek a 185. §. alapján elrendelt újabb árverés esetében.*

168. §.

Harmadik személy, a ki valamely ingatlanra vezetett végrehajtás által magát az ingatlanra vagy ennek egy részére vonatkozó dologi jogaiban sértve érzi, a 156., 161., 162. és 163. §§-okban külön szabályozott eseteken

* Bpesti kt. 1886. évi 1228. sz. — V. ö. osztr. végr. t. 139. §-t.

kívül, az ingatlan végrehajtás alá vonásának egészben vagy részben megszüntetése iránt, a telekkönyvi hatóságnál a végrehajtató ellen keresetet indíthat.

Ezen kereset a jegyzőkönyvi eljárás szabályai szerint tárgyaltatik és itélet által döntetik el. Az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen, felebbezésnek helye nincs.

Ha igényének alaposságát a felperes a keresetben vagy a tárgyalás során hitelt érdemlőleg kimutatja: a telekkönyvi hatóság vagy feltétlenül, vagy megfelelő biztosíték (42. §.) letétele mellett, a kereset jogerejű eldöntéseig, az árverést felfüggesztheti.

A §. «az ingatlan végrehajtás által netalán sérelmet szenvedett harmadik személy érdekeinek megóvására kiván módot nyujtani; így pl. ha a végrehajtást szenvedővel azonos nevű harmadik személy ingatlanaira vezettetik végrehajtás.»[1]

Telekkönyvezett ingatlanra vonatkozó dologi joga rendszerint csak annak van, tehát csak annak *jogát* lehet az ingatlanra vezetett végrehajtás által sérteni, a ki az illető jogot *megszerezte*, vagyis a kinek javára a jogot telekkönyvileg bejegyezték. A kinek még csak követelése, *czíme* van a dologi jog szerzésére, de a ki magát a dologi jogot még meg nem szerezte, a kinek ily megsérthető joga még *nincsen*, az a §. kedvezményét igénybe nem veheti.[2] De ezt szem előtt tartva, majdnem kétségtelen, hogy a 168. §. az abban idézett 156. stb. §§. mellett fölösleges, és mint ilyen alkalmas arra, hogy a végrehajtási eljárásban törvénykezési rendszerünkbe nem illő perek előidézése által zavart okozzon. A mi a tvjavaslat indokolásában említett esetet illeti: itt nem *harmadik* személy jogáról van szó, hanem sérelmet szenved az, a kinek ingatlanjára, a ki ellen intéztetik a végrehajtás, tehát maga a *végrehajtást szenvedő* fél. Ez vagy perben nem állott és mégis marasztalták: akkor jogorvoslata a semmiségi kereset (Ptrs N. 50. §. és ennek következtében a végr. törv. 28. §. *b)* vagy 39. §. *c)* pontjára állapított kérelem); vagy nem is marasztalták és a végrehajtási zálogjogot mégis az ő ingatlanjára keblezték be: ekkor jogorvoslata a bekeblezést rendelő végzés elleni felfolyamodás, a melylyel ha a végzés nem neki, hanem az azonos nevű marasztaltnak kézbesítették, még az árverés foganatosítása után is élhet.

[1] Tjav. indokolása.
[2] Budapesti kt. 1888. évi 32865. sz.

Felemlítették még a §. szükséges voltának védelmére azokat az eseteket: hogy a már elhalt atyának hasonnevű fia ellen hozott marasztaló itélet alapján végrehajtás alá kerül az atya nevén álló és örökség útján a végrehajtást szenvedőn kivül még másokat is illető ingatlan; hogy valamely dologi jog szabályszerűen elrendelt bekeblezését a telekkönyvvezető mulasztása miatt nem foganatosították; hogy a bekeblezett tulajdonos ellen az előző tulajdonos eredeti érvénytelenség alapján pert indít, és ez, miután a telekkönyvi elbirtoklás ideje még el nem telt, az időközben zálogjogot nyert hitelező ellenében is hatályos; és hogy a telekk. rend. 74. §. értelmében a jelen törvény 138. §-hoz képest valaki végrehajtási zálogjogot nyer oly személy ellenében, a kinek a hagyatéki eljárás útján a szóban levő ingatlanból semmi rész sem jut. De mindezekben az esetekben a végrehajtási törvény szerinti rendes jogorvoslatok elengedők a szenvedett jogsérelem megszüntetésére, a fenyegető veszély elhárítására.[1]

A gyakorlat egyébiránt számos esetet talált, a melyet a kész törvény határozottan engedte jognál fogva a kereset indítására alkalmul felhasznál.[2] A kir. curia pedig 55. számu polg. döntvényében kijelentette, hogy «oly harmadik személytől, a ki a végrehajtás alá vont telekkönyvezett ingatlanra, vagy annak egy részére a végrehajtató nyilvánkönyvi jogát megelőzően tulajdoni jogot szerzett, meg nem tagadható a jogosultság, hogy a végrehajtató ellen az 1881 : LX. t.-cz. 168. §-a alapján keresetet indíthasson, habár szerzett joga telekkönyvileg nincs is bejegyezve.»[3] Az ily kereset azután hasonlít az ingóságok lefoglalása esetében támasztott igénykeresethez; és ezért szintén csak az ingatlan végrehajtás alá vonásának megszüntetésére irá-

[1] Domitius Labo, Teleszky J., Bodon J.: Jogt. Közl. 1882. évi 5., 7., 21. sz.

[2] Igy a Curia — és helyesen — a tkvi rend. 148. §-át pótlónak tekintette a §-t, a mennyiben «a tkvi rend. 148. §-ának zárpontja szerint a végr. eljárás során hozott határozatok eredeti érvénytelenség miatt törlési keresettel egyáltalában meg nem támadhatók» (1886. évi 3263. sz., hasonlóan 1884. évi 7805. sz. a. — máskor azonban ellenkezően határozott, így 1882. évi 6707., 1885. évi 5162., 1889. évi 10275. sz. a.). Igy továbbá helye van a §. szerinti keresetnek, ha az örökhagyó adóssága miatt vezetett végrehajtás esetén a végrehajtás az örökösnek nem az örökhagyótól örökölt hanem vétel utján szerzett ingatlanára intéztetett. (Curia 1885. évi 1775. és 1885. évi 3347. sz.). Alkalmazást találhat a §. nem telekkönyvezett ingatlanra vezetett végrehajtás, valamint telekkönyvileg bejegyzett visszavásárlási jog esetében, a melynek megvédéséről a törvény nem gondoskodott.

[3] A döntvény semmi tekintetben sem állja ki a kritikát; minden egyébtől eltekintve már azért sem: mert telekkönyvezett ingatlanra tulajdonjogot rendszerint csak telekkönyvi bejegyzés által lehet szerezni, oly «*szerzett tulajdoni jog*» tehát, a mely «*telekkönyvileg nincs bejegyezve*», — a kivételektől (pl. az örökös vagy az elbirtokló tulajdonjoga, ennek telekkönyvi bejegyzése előtt) eltekintve — nincsen.

nyul (96. §.), és két egybehangzó itélet ellen további felebbezésnek, valamint felülvizsgálati kérelemnek helye nincs (97. §. és S. E. 229. §.). A 168. §. utolsó bekezdésében foglalt intézkedés pedig megfelel annak, a melyet a 93. §. az ingóságokra intézett igénykereset halasztó hatályára nézve tesz. A «jegyzőkönyvi eljárás» alatt azt kell érteni, a melyet a tkvi hatóságokra nézve az 1871 XXXI. t.-cz. 31. §-a említ, és a mely a Ptrs 145—151. §§. szabályai szerint folyik. A felebbezési határidő — a járásbiróság mint tkvi hatóságnál indított perekben is — 15 nap.*

169. §.

Az árverési határnapon a kiküldött a helyszinén megjelenvén, az árverést, a mennyiben a végrehajtás hivatalból foganatosítandó, hivatalból, ellenkező esetben pedig csak akkor foganatosítja, ha a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő képviselve van; vagy ezek egyike irásbeli beadványban, avagy jegyzőkönyvbe vett nyilatkozatban bejelentette, hogy magát az árverésen képviseltetni nem akarja, de az árverés foganatosítását kivánja. A végrehajtást szenvedő az árverésen, mint árverelő, részt nem vehet, kivéve, ha a végrehajtatónak nem személyesen kötelezett adósa, s az ingatlannak árverelését csak azért tartozik eltűrni, mert annak ő a telekkönyvi tulajdonosa.

A 169—175. §§. az árverés foganatosítása körüli eljárásra vonatkozó, és jó részben az eddigi eljárásnak megfelelő szabályokat, a szükségeseknek mutatkozó pótlásokkal tartalmazzák.

A kitűzött árverés meg- vagy meg nem tartásáról szóló rendelkezések ugyanazok, mint az ingóságokra intézett végrehajtásra nézve a 105. §-ban. Ezért elég e tekintetben ennek, és a költség-előleg tekintetében a 20. §-nak magyarázatára hivatkozni. A «helyszine» alatt, a hol a kiküldöttnek meg kell jelennie, azt a helyiséget kell érteni, a melybe az árverési hirdetményben a 147. §-hoz képest az árverés foganatosítása ki van tűzve. Hogy a végrehajtást szenvedő az árverésen mint árverelő részt nem vehet, a dolog természetében fekszik (lásd a 107. §. magyarázatát), és ezt a szabályt rendszerint a

* Bpest kt. 1886. évi 27776. sz. — Móder T.: Jogt Közl. 1887. évi 15. sz.

185. §. értelmében rendelt újabb árverésre is kell alkalmazni.[1] A jelzálog személyesen nem kötelezett tulajdonosa az árverésben részt vehet, mivel ez esetben nincsenek meg azok az indokok, a melyek a végrehajtást szenvedőnek az árverésből való kizárását igazolják. E kivétel analogiájának alapján az árverésben mint árverelő az örökös is részt vehet, ha csak feltételesen, t. i. bizonyos öröklött ingatlanra vezetendő végrehajtás terhe alatt van marasztalva,[2] vagy ha még az örökhagyó ellen nyert marasztaló határozatot a 14. §. értelmében a hagyatéki vagyonon hajtják végre.[3]

~~170.~~ §.

Az árverés megkezdése előtt, a kiküldött a kielégítendő összeget és járulékait felszámítja, mely ha a végrehajtást szenvedő részéről ki nem fizettetik, az árverési feltételeket felolvassa és az árverelni szándékozókat felhívja, hogy a megállapított bánatpénzt kezeihez tegyék le, avagy pedig annak a bíróságnál birói letétbe történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű letéti elismervényt szolgáltassák át és az árverési feltételeket irják alá.

Ezután az árverés a kikiáltási árral megkezdetik, s folytattatik mindaddig, míg fokozatos igéretek tétetnek. Ha többet igérni senki sem akar: a kiküldött az árverés berekesztésére zárhatáridőt tűz, mely 5 percznél rövidebb és 15 percznél hosszabb nem lehet, de az árverelők valamelyikének kérelmére egy izben újabb 15 perczczel meghosszabbítható.

Ha újabb igéret tétetik, az árverés folytatandó, s a fentebbieknek megfelelően az igéret megszüntekor újabb zárhatáridő tüzendő ki.

A zárhatáridő elteltéig bármely árverezni szándékozó időközben is leteheti a bánatpénzt és tehet igéretet.

[1] Bpesti kt. 1886. évi 45307. sz. Megtámadja dr. H.: Jogt. Közl. 1887. évi 25. sz. és Gyukits V.: ugyanott 1887. évi 34. sz., ez utóbbi oly esetre nézve — és ez helyes — a mikor a végrehajtató követelése az első vevő által fizetett bánatpénz és vételárrészlet által egészen fedezve van.

[2] Teleszky J.: Jogt. Közl. 1882. évi 3. sz.

[3] A szegedi kir. itélőtábla határozattárába fölvett 5. polg. határozatának 2. pontja. (Igazs. közl. III. 252. lap.)

A zárhatáridő eltelte után, ha időközben magasabb igéret nem tétetett, az ingatlan a legtöbbet igérő által megvettnek jelentetik ki s ezzel az árverés befejezettnek nyilvánittatik.

A fizetendő összegnek és járulékainak felszámítása tekintetében itt is ugyanaz áll, a mit a hasonló tárgyu 69., 105. és 110. §§. mellett mondottunk; csakhogy ingatlanok elárverezésénél a felszámítás az előiratok és az árverési kérvény, nem pedig az árverést elrendelő, mint utolsó végzés alapján történik; mivel ebben, illetve az ezt helyettesítő árverési hirdetményben a 147. §. *b)* pontjához képest a behajtandó követelésnek csak tőkéje van megjelölve.

A bánatpénz letétele (150. §.) oly lényeges, hogy annak elmulasztása az árverés megsemmisítését vonja maga után (179. §. *e)*). A letéti elismervényt a kiküldött éppen úgy veszi át, mint a bánatpénzül letett készpénzt vagy értékpapirt. A bánatpénz visszaadásáról és beterjesztéséről a 173. és 175. §. intézkedik. Az árverési feltételek a vevő jogait és kötelezettségeit szabályozzák; ezért szükséges, hogy azokat az árverelni szándékozók aláirják, még pedig az árverés megkezdése előtt a végett, hogy az ezután a vételár tekintetében tett igéreteket már olyanoknak lehessen tekinteni, a melyeket a szerződési módozatok elfogadása mellett tettek. (Lásd a 173. §. *c)* pontjának magyarázatát.)

Az ingatlanok elárverezésének rendszerint nagyobb fontosságánál fogva, az árverést zárhatáridő kitüzése nélkül bereketeni nem lehet. E szabály megsértése miatt az árverés megsemmisül (179. §. *f)*). Másrészt azonban nem szükséges a zárhatáridő elmulta után a megigért árt, úgy mint az ingóságoknál, háromszor kikiáltani (107. §.). A zárhatáridőt a törvény a Ptrs 439. §-a szerinti 30 percznyi maximumról és 15 percznyi minimumról 15 és 5 perczre szállította le; mert sokszor az árverelők, csak azért, mert tudták, hogy 15 perczig van idejük új igéretet tenni, ezt csak az utolsó perczben tették és e mellett néha ugyanannál az árverésnél 20—25 zárhatáridőt kellett tűzni, a mi az árverés befejezését akadályozta.* A kiküldött egyébiránt a zárhatáridőt, bármennyire volt előbb kitűzve, és bármelyik árverelő indokolást nem igénylő kérelmére — de csak egy ízben — 15 perczczel, tehát nem mindig «újabb» 15 perczczel meghosszabbítani köteles. Ebben, valamint abban az intézkedésben, hogy újabb igéret tétele esetére a további igéretek megszüntekor új zárhatáridőt kell kitűzni, elegendő biztosíték van arra nézve, hogy az árverés be-

* Országgy. napló 1881. mar. 31-ről.

fejezése körüli elhamarkodás nem történik. Nincs azonban kizárva, hogy a kiküldött, miután egy vagy több izben zárhatáridőt már kitűzött volt, további igéret tétele után az újabb zárhatáridőt az előbbinél rövidebbre, például 15 percz után 10 és 5 perczre szabhassa.

Mihelyt a kiküldött az ingatlant a legtöbbet igérő által megvettnek kijelentette, beáll az utóbbinak az igérettel vállalt szerződési kötelezettsége az árverési feltételek értelmében. Jogokat azonban abból, hogy a legmagasabb igéretet tette, csak az árverési cselekménynek jogerőre emelkedése (178., 180. §§.), illetve az utóajánlat tételére kiszabott határidő eredménytelen lejárta után származtathat (187. §.). Habár ebben a §-ban tüzetesen megemlítve nincs, a 171. §. analogiájából mégis kétségtelenül következik, hogy az ingatlan eladottnak nyilvánítandó akkor is, ha csak egy árverelő jelent meg, és ez a kikiáltási árt megigérte.

Az árverés befejezettnek nyilvánítása után a legtöbbet igérőnek bánatpénzét vagy letéti elismervényét meg kell tartani, a többi árverelőét pedig vissza kell adni. Az e tárgyu rendelkezés e helyütt kimaradt és csak a 173. §. *h)* pontjából és a 175. §-ból következtethető. (V. ö. még a Ptrs 439. §-át.).[1]

Telepítvényi birtok elárverezése esetében, ha a kir. kincstárt az elárverezendő birtokra az elővásárlás joga illeti meg, és ha az árverés megkezdéseig nyilatkozik arra nézve, hogy avval a jogával élni akar: az árverést hivatalból meg kell szüntetni.[2]

171. §. + 26

Ha a kikiáltási ár meg nem igértetnék: a kiküldött a kikiáltási árt fokozatosan lejebb szállítani köteles, míg igéret nem tétetik.

Ha igéret tétetik, a további eljárásra nézve a 170. §.

[1] V. ö. oszt. végr. t. 178—182. §§-at. — A törvény nem fogadta el a porosz, a bajor és több újabb német törvényben, valamint az oszt. végr. t. 184. §. 8. pontjában felállított úgyn. fedezeti elvet, mely szerint az árverés csak az esetben emelkedik jogérvényre, ha oly vételárt igértek, a mely a végrehajtató követelését megelőző jelzálogos hitelezők kielégítésére elegendő. Az osztr. 1887. évi junius 10-iki törvény, mely pedig az utóajánlat intézményét szintén meghonosította, 18—21. §-aiban megengedte, hogy oly esetben, a mikor az árveréskor az ingatlan kikiáltási árának vagy becsértékének egyharmadát sem igérték és ennek az árverésnek foganatosítása a végrehajtást szenvedőnek gazdasági tönkrejutását vonná maga után: a végrehajtást szenvedő kérhesse, hogy az árverés hatálytalannak kijelentessék.

[2] 1894 : V. t.-cz. 17. §. 3. bek.

intézkedései tartandók meg. Az ingatlan a legtöbbet igérő által megvettnek jelentendő ki, habár a kikiáltási áron alól igért és az árverésben csak ő maga vett is részt.

A végrehajtató, ha az árverésnél jelen vagy képviselve van, az árverés felfüggesztését a kikiáltási ár fokozatos lejebb szállítása közben is kivánhatja, de csak addig, a míg az árverelők valamelyike igéretet nem tett. Több végrehajtató érdekében elrendelt árverés esetében a végrehajtatók e joggal csak együttesen élhetnek.

Ezen felfüggesztési jog nem gyakorolható akkor: ha a végrehajtást szenvedő az elrendelt árverés megtartását kivánja.

A §-ban az az eljárás van szabályozva, a melyet akkor kell követni, a mikor az árverés alkalmával a megállapított kikiáltási árt vagy becsárt nem igérik. Hasonló eljárás a Ptrs-ban foglalt végrehajtási jogszabályok uralma alatt a második árverés alkalmára volt előírva.

Tekintettel arra, hogy annak megállapítása, hogy a kikiáltási áron alul a birtok csak akkor üttetik le, ha legalább két árverelő van, az árverés eredményének biztosítékául azért nem tekinthető, mert minden vevőnek módjában áll maga mellett még egy másik árverelőt felléptetni; és tekintve, hogy ez a korlátozó intézkedés az árverelni szándékozók részvétét csökkentené: a kétely mellőzése szempontjából világosan kimondatott, hogy az ingatlan a kikiáltási áron alul akkor is leütendő a legtöbbet igérőre, ha ő volt az egyedüli árverelő.[1]

Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása közben a végrehajtató a körülményekből következtetve attól tart, hogy az ingatlan aránytalanul csekély áron fog elkelni, szabadságában áll az árverés felfüggesztését kivánni. Ezt a kivánatot annak előfeltétele alatt, hogy igéretet még egy árverelő sem tett, és hogy a végrehajtást szenvedő az árverés megtartásához nem ragaszkodik, a kiküldött az árverés különbeni semmiségének következménye alatt teljesíteni köteles (179. §. *g)*). Ha több végrehajtató van (167. §.), és ezek között csak egy is ragaszkodik ahhoz a jogához, hogy az ingatlannak a kitűzött határidőben minden áron leendő eladását vagy a kikiáltási árnak még lejebb szállítását kivánhassa: az árverés a többi végrehajtatók kivánságára fel nem függeszthető.[2]

[1] Tjav. indokolása.

[2] A tjavaslat «az árverés megtartásának lehető biztosítékául és a

Hogy a végrehajtást szenvedő, a ki pedig az árverés elrendelését szintén kérheti és az ingatlannak nagyobb vagy kisebb áron való eladása körül mindig (míg a végrehajtató csak néha) érdekelve van, az árverés felfüggesztésének jogával felruházva nincsen: ennek oka csak az az iránti alapos aggodalom, hogy ezzel a joggal könnyen vissza lehetne élni a végrehajtató kielégítésének késleltetésére.

Felfüggesztés esetében az ujabb árverés határnapjának kitűzésére szükséges intézkedéseket a 176. és 177. §. szabályozza.

172. §.

Ha ugyanazon határnapon több telekkönyvi jószágtest, vagy ugyanazon telekkönyvi jószágtestnek több részlete külön árverelendő: a végrehajtást szenvedőnek jogában áll meghatározni azon sorrendet, melyben az ingatlanokat árverés alá bocsáttatni kivánja.

Ha a végrehajtást szenvedő ezen jogával élni nem akar: a végrehajtató jelölheti ki azon sorrendet, a melyben az ingatlanok árverés alá bocsátandók, különben az árverési hirdetményben és a telekkönyvben foglalt sorrend tartandó meg.

Ha a több jószágtestnek, vagy ugyanazon jószágtesthez tartozó különböző birtokrészleteknek egy része az árverésen olyan áron adatott el, hogy a telekkönyvi állás figyelembe vételével s egyszersmind az előnyös tételek valószinű összegére való tekintettel, a végrehajtató követelése, járulékaival együtt a már elárverezett ingatlanok vételárából kétségtelenül kitelik: a további árverés felfüggesztendő.

Ha egy telekkönyvi jószágtesthez tartozó több birtokrészlet a 155. §. értelmében együttesen kerül árverés alá, természetesen valamennyi részletet kell eladni, habár ezeknek ára a terhek összegét

verseny emelése végett» az árverés felfüggesztését még ahhoz az előfeltételhez is kötötte volt, hogy a kikiáltási ár fokozatosan ennek felén alul leszállíttatott. Ezt az igazságügyi bizottság is elfogadta; a képviselőház azonban a 171. §-t a bizottsághoz visszautasította és ennek újabb javaslatához képest «a több oldalról aggodalomra alkalmat szolgáltató feltételt» elhagyta. (Országgy. napló 1881. mart. 31-ről.)

többszörösen is felülmulja. Ebből látható, hogy mennyire áll érdekében a végrehajtást szenvedőnek kevéssé terhelt jószágtest egyes birtokrészleteinek egyenkinti elárverezését kieszközölni, (a mi által a §. utolsó bekezdése értelmében birtokának egy részét az árverés alul megmentheti); és mennyire méltányos az ez iránti kérelmezés jogát neki is megadni, ha az árverési kérvényt ő adta be. (Lásd a 155. §. magyarázatát.)

Az árverés sorrendjét épen úgy, mint az ingóságoknál (106. §.) első sorban a végrehajtást szenvedő van jogosítva meghatározni; de csak azon több jószágtest vagy a jószágtest több birtokrészlete között, a melyeknek elárverelése ugyanarra a határnapra volt kitűzve. Némely ingatlanok eladását későbbi árverési határnapra halasztani, vagy olyanoknak, a melyeknek eladása a hirdetmény szerint későbbi határnapra van kitűzve, az előbbi határnapon való elárverelését kérni nem lehet.

Ha ezzel a jogával a végrehajtást szenvedő élni nem akar, vagy ha az árverésnél jelen nincs, másodsorban a végrehajtató van felruházva az árverési sorrend meghatározásának jogával. Csak ha a meghatározás jogával sem a végrehajtást szenvedő, sem a végrehajtató nem élt: a hirdetményben *és* a telekkönyvben foglalt sorrendben kell az árverést megtartani. A törvény e szerint azonosítja a sorrendet, a melyben az elárverezendő ingatlanok az árverési hirdetményben, és azt, mely szerint a telekkönyvben vannak beiktatva; a miből következik, hogy az árverési hirdetményt e tekintetben (147. §. *a)*) a telekkönyvhöz kell alkalmazni. Ha a kettőben használt sorrend mindamellett eltérne, az árverési hirdetménynek mint az első helyen nevezettnek tartalma volna döntő.

A §. utolsó bekezdésére nézve megjegyzendő: hogy miután azt, vajjon a végrehajtató követelését a már elárverezett ingatlanokból befolyt vételár egészben fedezi-e, számítás alapján csak megközelítőleg lehet meghatározni (habár a törvény «kétségtelen» fedezetet említ), ily kiszámítás alapján a végrehajtást nem szabad *beszüntetni* úgy mint a 45. §. értelmében, hanem az árverést a vételárnak a kielégítési sorrend alapján való felosztásáig csak *fel kell függeszteni:* és hogy a további árverés felfüggesztése nincs attól feltételezve, hogy az eladott ingatlanok árából az illető jószágtestet terhelő valamennyi zálogjogi követelés kiteljék, hanem csak attól, hogy az eladási ár az előnyös tételeket, a végrehajtatónak és a netaláni csatlakozónak (166., 167. §§.), tehát az ezeket a rangsorozatban *megelőző* hitelezők követelését és járulékait is fedezze. Ellenben a végrehajtatót és a csatlakozót telekkönyv szerint *követő* hitelezők követelései az árverés felfüggesztésére nézve számításba nem jönnek. (V. ö

a hasonló tárgyú 45. és 46. §§. magyarázatát.). Valamint megjegyzendő, hogy a 167., 169. és a jelen szakasz összeegyeztetésénél fogva «abban az esetben, ha az árverési hirdetmény a 167. §. értelmében több végrehajtató érdekében együtt bocsáttatik ki, és a kitűzött árverési határnapon csupán egyik végrehajtató jelenik meg, a mennyiben a 172. §. utolsó bekezdésében foglalt előfeltételek megvannak, vagyis a már elért vételárból a megjelent végrehajtató követelése kétségtelenül fedezve van: a többi jószágtestekre a további árverést fel kell függeszteni, tekintet nélkül arra, hogy a meg nem jelent végrehajtatók követeléseit az elért vételár fedezi-e vagy sem».* Ha a számítás hibásnak bizonyult és a befolyt vételárból az említett követelések ki nem telnek; úgyszintén ha a vevő a vételár fizetését nem teljesíti, és az ujabb árverésen az ingatlant olcsóbb áron adják el: a még hátralevő ingatlanokra a telekkönyvi hatóságnál árverést lehet kérni a 177. §. hasonlatossága szerint.

173. §.

Az árverésről jegyzőkönyv vétetik fel, melynek a következőket kell tartalmaznia:

a) az árverés tárgyának, helyének és idejének megjelölését, a kiküldést tartalmazó végzésre és a kibocsátott árverési hirdetményre való hivatkozással;

b) a kiküldöttnek és a jelenlevő feleknek vagy képviselőinek nevét;

c) a követelés felszámítását és azon körülmény megemlítését, hogy az árverési feltételek felolvastattak;

d) az árverelni szándékozók nevét és lakását;

e) a fokozatos igéreteknek pontos feljegyzését olyan módon, hogy minden igérő neve után az általa tett igéretek összege beiktatandó;

f) a 171. §. esetében a kikiáltási ár fokozatos leszállításának kitüntetését;

g) a számjegyekkel és betűkkel is kiirt, legmagasabb igéretet s annak felemlítését, hogy ezen legmagasabb igéretnél fogva az árverés tárgya, minthogy a zárhatár-

* A szegedi kir. itélőtábla határozattárába felvett 5. polg. határozat. (Igazs. közl. III. 252. lap.)

idő alatt magasabb igéret nem tétetett, a legtöbbet igérő által megvettnek nyilváníttatott;

h) annak megemlítését, hogy a legtöbbet igérőnek bánatpénze megtartatott; a többi árverelők bánatpénze pedig visszaadatott.

A jegyzőkönyv a kiküldött, a felek, illetőleg képviselőik, a legtöbbet igérő és a többi árverelő által aláirandó (26. §.).

Azon árverelők, a kik az árverésben többé résztvenni nem akarnak, bánatpénzük, illetőleg a letéti elismervény visszavételének igazolása mellett, az árverési jegyzőkönyvet az árverés folyamában bármikor aláirhatják.

A végrehajtás foganatosításáról felvett jegyzőkönyv *általános* kellékeit a 26. §., az ingóságok elárverezését tárgyazó jegyzőkönyv kellékeit pedig a 110. §. szabályozza. A jelen szakasz az ingatlanok elárverezéséről felvett jegyzőkönyv kellékeit a 26. §. figyelembe vétele mellett részben felesleges ismétlésekkel sorolja fel. És pedig:

Az *a)* pont a 26. §. *a)* és *b)* pontjainak felel meg. Az árverés helyének és idejének megjelölése tekintetében a 26. §. *b)* pontjának tüzetesebb intézkedéseit figyelemben kell tartani annál inkább, mivel az árverésnek nem a hirdetményben megjelölt időben vagy helyen történt foganatosítása okot ad az árverés megsemmisítésére (179. §. *d)*).

A *b)* pont azonos a 26. §. *c)* pontjával.

A követelés felszámítása *(c)* pont) a felek ebbeli kivánsága nélkül is (69. §.) kötelező. (Lásd a 69., 105., 144. §§. és 147. §. *b)* pont magyarázatát.) Az árverési feltételeknek nem csak felolvasását, hanem az árverelni szándékozók által való aláirását is a 170. §. rendeli. A feltételek aláirott példányát a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

Árverelni szándékozónak *(d)* pont) csak az tekinthető, a ki az árverés megkezdése előtt a bánatpénzt letette vagy ennek a birói letétben történt elhelyezését igazolta (170. §.).

Az *e)*, *f)* és *g)* pontok megfelelnek a 170. és 171. §-ban foglalt intézkedéseknek; az a szabály pedig, hogy az árverési jegyzőkönyvben mint közokiratban a legmagasabb igéret betükkel is kiteendő, megfelel az 1874: XXXV. t.-cz. 63. §-ának. A kikiáltási ár fokozatos lejebb szállításának felemlítése az árverési jegyzőkönyvben nem szükséges.

A *h)* pont olyasminek megemlítését rendeli, a mit a törvény

határozottan elő nem ír, de a mi a dolog természetéből következik, és a mit azért kell teljesíteni, mert annak az árverési jegyzőkönyvben való megemlítése el van rendelve. (Lásd a 170. §. magyarázatát).

A jegyzőkönyv aláírásának megtagadása az ok előadása mellett felemlítendő. (V. ö. még a Ptrs 440. §-át.) [1]

174. §.

A vevő, ha valakinek meghatalmazásából, vagy valakivel közösen árverezett, tartozik az árverés befejezésekor megbizóját, vagy tulajdonostársát azonnal megnevezni, s a jegyzőkönyvet ezen minőségének kitüntetése mellett, aláirni.

Ha ilyen nyilatkozat azonnal nem tétetik, valamint akkor is, ha nyilatkozat tétetett ugyan, de a meghatalmazó vagy tulajdonostárs által kiállított és szabályszerűen hitelesített külön meghatalmazás azonnal át nem adatott, vagy legkésőbb az árveréstől számított 8 nap alatt a biróságnak be nem mutattatott, egyedüli vevőnek az tekintetik, a ki az árverésnél a legmagasabb igéretet tette.

A vevő kérelmére és költségére, a kiküldött köteles ideiglenes zárgondnokot kinevezni, kinek tiszte abból áll, hogy addig, míg az ingatlan átadatik vagy zár alá vétetik, az ingatlannak és tartozékainak sértetlen fentartására felügyel.

A §. első és második bekezdése, a midőn a meghatalmazott által való árverést szabályozza, azért enged a hitelesített különös meghatalmazás (Ptrs 533. §.) bemutatására 8 napi határidőt, mert kivált vidéken foganatosított árveréseknél szabályszerű meghatalmazás kiállitása nehézségbe ütközik; és lehetnek esetek, a melyekben a venni szándékozó azt, hogy vevőül ő kiván fellépni, a meghatalmazás hitelesítésével előlegesen tudomásra hozni nem is akarja. Egyébiránt az az intézkedés, hogy a meghatalmazó vagy vevőtárs a leütéskor azonnal megnevezendő, és hogy ha 8 nap alatt a meghatalmazás be nem mutattatik, egyedűli vevőnek az igérettevő tekintendő, úgy a bonyodalmaknak, mint a visszaélés lehetőségének elejét veszi.[2] — A «tulaj-

[1] V. ö. osztr. végr. t. 194. §-t.
[2] Tjav. indokolása.

donostárs» egészen elhibázott kifejezés, és e helyett a törvényben *vevőtársat* kell érteni.

Kiskorú személy, mivel jogérvényesen nem kötelezheti magát, saját személyében nem is árverelhet; a nélkül, hogy ha nagykorúnak színlelte magát és ő volt a legtöbbet igérő, a bánatpénz visszanyerésére igénynyel birna. A gyám és az atyai hatalmat gyakorló atya azonban a kiskorú részére gyámhatósági jóváhagyás mellett árverelhet, és ha ily jóváhagyást, illetve felhatalmazást azonnal, vagy legkésőbb 8 nap alatt be nem mutat, úgy kell tekinteni, mint ha saját részére árverezett volna.[1]

A végrehajtató ügyvédje, ha azt kívánja, hogy az ingatlant, a melyre ő tette a legmagasabb igéretet, olyannak tekintsék, a melyet az ő megbizója vett meg, szintén köteles hitelesített külön meghatalmazást bemutatni, mivel az ügyvédi meghatalmazás ennek helyét nem pótolja. Azt azonban mi sem akadályozza, hogy a végrehajtató ügyvédje saját személyében árvereljen.[2]

A kitüzött 8 nap záros határidő; az ezen tul bemutatott meghatalmazás tehát többé figyelembe nem vehető.

A §. harmadik bekezdése egészen külön tárgyról, ideiglenes zárgondnoknak a vevő kérelmére és költségére való kinevezéséről intézkedik, a kinek tiszte addig az időig terjed, a mikor az ingatlant vagy a vevőnek vagy végleges zárgondnoknak a 180. §-hoz képest át-, vagy az árverés megsemmisítése következtében a végrehajtást szenvedőnek visszaadják. Ideiglenes zárgondnok kinevezésének helye nincs, ha az ingatlan a 164. §-nál fogva különben is zárgondnoki kezelés alatt áll. — A zárgondnok nevét, polgári állását és lakhelyét, továbbá a kinevezésnél, valamint az ingatlannak és tartozékainak átadásánál követett eljárást a végrehajtási jegyzőkönyvbe szabatosan be kell irni.[3] Bérbe vagy haszonbérbe adott ingatlan elárverezése után ideiglenes zárgondnok ki nem nevezhető. (Lásd a 181. §. magyarázatát.)

175. §.

Az árverés befejezése után tartozik a kiküldött az összes iratokat, az árverési jegyzőkönyvet, úgy a bánat-

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 3. sz.

[2] Az első két bekezdésre nézve v. ö. osztr. végr. t. 108. §-t, a mely a felhatalmazás azonnali bemutatását kívánja, de egyuttal megengedi, hogy a meghatalmazó nevét csak az árverés bevégezte után tegyék közzé.

[3] 1881. évi 3274. számú igazságügym. rend. 20. §.

pénzül letett összeget vagy értékpapirokat, a telekkönyvi hatósághoz haladéktalanul beadni.

Ha az iratok bármi okból haladéktalanul be nem mutattathatnak, a bánatpénzül letett összeg vagy értékpapir helyben tartott árveréseknél az árverés befejezése után, más árveréseknél pedig a kiküldött haza érkezte után, külön jelentés mellett azonnal bemutatandó.

A felszámított árverési költségeket a jelentés beérkezte után, a telekkönyvi hatóság állapítja meg.

Eltérőleg az ingóságok elárverezése utáni eljárástól (113., 114. §§.), az ingatlanok elárveréséből befolyt vételár felosztása azok között, a kik arra igénynyel birnak, a kiküldöttet semmi körülmények között sem illeti. Ennél fogva köteles a kiküldött a vevő által letett bánatpénzt, vagy az ezt képviselő értékpapirokat vagy letéti elismervényt, szintúgy a vételár vagy annak egy része fejében netán befizetett összeget, még pedig miután az eljárás költségeinek megállapítása az ő jogkörébe nem tartozik (27. §.), *minden levonás nélkül* további intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz beszolgáltatni. A §. utolsó bekezdése a 27. §-ban felállított szabály ismétlése. Az árverés foganatosításáról tett jelentés elintézéséül a beterjesztett pénz- vagy pénzértékre vonatkozó intézkedésen felül a költségek megállapítása, a telekkönyvi hatóságnak rendszerint egyedüli teendője. (V. ö. 73. és 178. §§. magyarázatát).

176. §.

Ha az árverés sikertelen maradt, a kiküldött a telekkönyvi hatóságnak, az iratok bemutatása mellett, 3 nap alatt jelentést tenni köteles.

A sikertelen árverés napjától számított hat hónap alatt a telekkönyvi hatóság a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő kérelme folytán, 30 napra újabb árverési határnapot tűz ki, mely a 152. §-ban megállapított módon azon különbséggel teendő közzé, hogy ha a kikiáltási ár 2000 forintot meghaladna is, a hirdetmény kivonata a hivatalos lapba csak egyszer iktatandó be. — A hirdetmény az érdekletteknek, a 153. §. szerint vétbizonyítvány mellett kézbesíttetik, és ha a hirdetmény

kifüggesztésétől számított 15 nap alatt a vét-bizonyítvány be nem érkezik: ügygondnok neveztetik ki.

Ezen újabb árverési hirdetmény ellen beadott felfolyamodásnak és előterjesztésnek az árverés megtartására halasztó hatálya nincs.

Ha a sikertelen maradt árverés napjától számított hat hó alatt újabb árverési határnap kitüzése iránt kérelem elő nem terjesztetett: az árverési feljegyzés kitörlése hivatalból rendelendő el.

Ugyanezen szabályok alkalmazandók akkor is, ha valamely kitűzött árverés, a felek közmegegyezésével halasztatott el.

177. §.

A sikertelen maradt vagy elhalasztott árverési határnaptól számított hat hó eltelte után, az árverés újabb elrendelése, a telekkönyvi hatóságnál a 144. §. értelmében kérendő. Ezen esetben az árverés elrendelésére és az árverési határnap kitűzésére, a 145. és következő §§. szabályai, az árverési határnap kihirdetésére és az érdekelttek értesítésére nézve pedig a 152. és 153. §§. intézkedései tartandók meg.

Az árverés akkor sikertelen, ha a kitűzött határnapon a bánatpénz letétele mellett árverelő egyáltalában nem jelentkezett, vagy ha a végrehajtató az árverést a 171. §-hoz képest felfüggesztette. A törvény, ha az árverés sikertelen maradt, a kiküldöttet csupán jelentés tételére kötelezi ugyan; mindamellett az érintett esetek másodikában a jelentéshez okvetlenül a megkisérelt árverésről felvett jegyzőkönyvet is kell csatolni.

Az árverés, habár sikertelen maradt, mégis közhirré volt téve; és ezért, valamint tekintettel arra, hogy egy hosszabb idő utáni árverési határnap már ki volt tűzve: ha a végrehajtató vagy a végrehajtást szenvedő (144. §.) ujabb árverési határnapot kér, ezt a 151. §-sal szemben most már csak 30 napra kell kitűzni. Ez a 30 nap szintén az új hirdetmény kifüggesztését követő naptól számíttatik. Tekintve pedig, hogy a 179. §. *b)* pontja szerint az árverés csak akkor semmisíthető meg, ha az ujabb árverési hirdetményt az árverést 15 nappal megelőzőleg sem függesztették ki: az új árve-

rési hirdetmény, ha az a 176. §-nak a 30 napi határidőre vonatkozó rendelkezését sérti, előterjesztéssel megtámadható. (Lásd a 151. §. magyarázatát.) Az ujabban kibocsátott árverési hirdetmény közzététele a 152. §-ban megállapított módon történik, azzal a különbséggel, hogy az ujabb hirdetménynek a hivatalos lapba való beiktatása, ha ez a 152. §. szerint szükséges, nem háromszor, hanem csak egyszer történik, és — a 179. §. *b)* pontjából következtetve — hogy a hirdetmény hirlapi közzétételének az árverést megelőzőleg nem 15, hanem csak 8 nappal kell bekövetkeznie. Az uj árverési hirdetménynek kézbesítésére szintén a 153. §-nak az első hirdetmény kézbesítésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, avval az eltéréssel, hogy az ügygondnok esetleg nem a hirdetmény kifüggesztésétől számított 30 nap, hanem 15 nap mulva neveztetik ki; a minél fogva itt nem a 153. §-nak az a szabálya, hogy az ügygondnoknak az árverési hirdetmény az árverés előtt legalább 15 nappal, hanem a 185. §-nak az a rendelkezése áll, melynél fogva 8 nappal előbb kézbesítendő. (Lásd a 185. §. és 179. §. *a)* pontjának magyarázatát). Az árverési határnap a hirdetmény közzététele s kézbesítése tekintetében e helyütt tett kivételes intézkedéseket a 185. és 187. §-hoz képest elrendelt ujabb árverések eseteiben is kell alkalmazni.

Felfolyamodásnak és előterjesztésnek (165. §.) ezen ujabb árverési hirdetmény ellen is van ugyan helye; de mivel az ujabb hirdetmény lényegileg csak ismétlése a már jogerőre emelkedett korábbi árverési hirdetménynek: ama jogorvoslatok a 36. és 37. §. aluli kivételképen az árverés megtartására halasztó hatályt nem gyakorolnak.

A most érintett valamennyi kivétel azonban csak arra az esetre áll, a mikor az ujabb árverési határnap kitűzése iránti kérvényt a sikertelen árveréstől számított 6 hó alatt adják be. Ez idő elmultával a telekkönyvi hatóság hivatalos jelentés következtében az árverés elrendelésének telekkönyvi feljegyzését (137. §.) kitörli; és ha utóbb a végrehajtató a végrehajtási zálogjoggal terhelt ingatlanokat árverés alá akarja vonni, e végett egészen a 144. §. értelmében felszerelt kérvényt kell beadnia; a biróság pedig a kérvény következtében egészen úgy jár el, mint ha a kérdéses ingatlanokra az árverést még egyáltalában nem rendelte volna el.

178. §.

Az árverés foganatosításánál felmerült alaki sérelmek miatt a végrehajtató, a végrehajtást szenvedő, a

jelzálogos hitelezők, s azon esetben, ha a tulajdonostársak hányada is elárvereztetett, a tulajdonostársak is, az árverési eljárás befejezésétől számított 8 nap alatt, közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz beadandó előterjesztéssel élhetnek, melynek elintézésénél a 165. §-nak ide vonatkozó intézkedései megfelelően alkalmazandók.

Az előterjesztés folytán hozott végzés ellen intézett felfolyamodásra az általános szabályok alkalmazandók; ha azonban a telekkönyvi hatóság az árverést az előterjesztés folytán megsemmisíti, ezen végzés ellen az árverési vevő is élhet felfolyamodással.

Az árverés foganatosítása, úgy mint a birói kiküldöttnek bármely cselekvénye ellen előterjesztésnek van helye (34. §.). Erre a jogorvoslatra nézve azonban a jelen szakasz az általános szabályok mellett még némely különös, és részben eltérő rendelkezéseket tartalmaz. Ugyanis:

Előterjesztéssel élhetnek a közvetlenül érdekelt végrehajtatón és végrehajtást szenvedőn kivül még a jelzálogos hitelezők (153. §. *c)*) és a tulajdonostársak; de ez utóbbiak — nem úgy mint az árverési hirdetmény elleni felfolyamodásnál és előterjesztésnél (165. §.) — csak arra az esetre, ha az ő hányadaikat is árverés alá vették. Előterjesztési joguk nincs az árverelőknek, és ily joggal az árverési vevő sem bir; de ha a telekkönyvi hatóság más valakinek előterjesztése következtében az árverést megsemmisítette, ezen végzés ellenében, a mely már az ő jogaira nézve is sérelmes lehet, a vevőt a felfolyamodás joga megilleti. Az ügygondnok előterjesztési joga tekintetében lásd a 179. §. magyarázatát.

Az árverés foganatosítása elleni előterjesztést, ismét eltérőleg a 35. §. rendelkezésétől, a kiküldöttnél nem, hanem csakis közvetlenül az eljáró telekkönyvi hatóságnál lehet beadni.

A 165. §. «ide vonatkozó intézkedései» az árverés foganatosítása elleni előterjesztés elintézésénél megfelelően csak annyiban alkalmazhatók, hogy itt is úgy mint amott a telekkönyvi hatóság az előterjesztés fölött szükség esetében a többi érdekleteket és a kiküldöttet meghallgatja (35. §.), 8 nap alatt határoz, és az előterjesztést alapos-nak találván, ujabb árverési hirdetményt bocsát ki, melyre nézve azonban már a 176. §. szabályait kell alkalmaznia.

A 27. §. mellett említett okból az ingatlanok elárverezésére vonatkozó eljárást sem kell a telekkönyvi hatóságnak jóváhagynia vagy jóváhagyólag tudomásul vennie; sőt rendszerint a bíróság az eljá-

rásnak hivatalból való megvizsgálásába sem bocsátkozhatik és annak hivatalból való megsemmisítésére hivatva még abban az esetben sincs, a mikor nyilvánvaló, hogy a kiküldött a 179. §. *c)—g)* pontjainak valamelyike ellen vétett, vagy hogy az eljárás ezen §. *a)* és *b)* pontjaiba ütközik. Mert lehet, hogy az árverési hirdetményt későn függesztették ki vagy hirlapilag későn tették közzé; lehet, hogy az árverést nem a hirdetményben megjelölt helyen foganatosították, de az ingatlant oly áron adták el, hogy az árverés eredményében valamennyi érdekelt fél megnyugszik és ennek az által ad kifejezést, hogy előterjesztéssel nem él. Vannak azonban rendkívüli esetek, a melyekben az eljárás jogos alap hiányában önmagában semmis, vagy foganatosítása akképen történt, hogy annak alapul vétele mellett az ügyet szabályszerűen lebonyolítani lehetetlen. Ily eset az, a mikor nem a hirdetményben kitett, hanem más valamely ingatlant árverezték el; vagy a mikor az árverési hirdetmény ellenére, különbözően terhelt több telekkönyvi jószágtestet együttesen bocsátották árverés alá. Ilyenkor a telekkönyvi hatóság, habár erre a törvényben határozott rendelkezést nem talál, a dolog természetéből folyólag kénytelen a megtartott árverést hivatalból is hatálytalannak nyilvánítani.[1] De még ily esetben is helyesen teszi a bíróság, ha az eljárás megvizsgálásába csak az árveréstől számított 8 nap elmultával bocsátkozik. Lehet, hogy ezen idő alatt valamely érdekelt fél éppen a kérdéses törvénysértés miatt előterjesztéssel él, és ekkor szükségtelenné válik hivatalból — ha nem is a törvény ellenére, de mégis a törvény tüzetes rendelkezése nélkül intézkedni. — Az árverés foganatosítása elleni előterjesztésben panaszolható sérelmekről a következő §-ban van szó.[2]

179. §.

Ingatlanokra foganatosított árverés megsemmisítésének csak a következő esetekben van helye:

a) ha az árverési hirdetmény az érdekelteknek, illetőleg az ügygondnoknak és a 185. és 187. §§. eseteiben a korábbi vevőnek épen nem, vagy nem kellő időben,

[1] Káplány G., Teleszky I., Issekutz V. Jogt. Közl. 1882. évi 10., 21. 27. sz.

[2] A tjavaslat szerint az árverés foganatosítása ellen — úgy mint a birói kiküldött által kibocsátott árverési hirdetmény ellenében — szintén előterjesztéssel kapcsolatos felfolyamodásnak lett volna helye (670. §. — lásd a 165. §. magyarázatát).

avagy nem szabályszerűen kézbesíttetett (153. és 176. §§., továbbá a 185. és 187. §§.);

b) ha az első árverési hirdetmény legalább 60 nappal az árverés előtt, a további árverési hirdetmény pedig legalább az árverést 15 nappal megelőzőleg a telekkönyvi hatóságnál ki nem függesztetett, s a mennyiben hirlapi hirdetés szüksége forgott fenn, az első árverési hirdetmény a 152. §. szerint, az árverést 15 nappal megelőzőleg, a további árverési hirdetmény pedig a 176. §. szerint, az árverést 8 nappal megelőzőleg közzé nem tétetett;

c) ha a végrehajtási eljárás során, a 140. és 165. §§. alapján kellő időben beadott, s az árverés foganatosítására halasztó hatálylyal biró felfolyamodás vagy előterjesztés daczára, az árverés megtartatott;

d) ha az árverés nem a kifüggesztett, kézbesített vagy közhirré tett hirdetményben megjelölt helyen vagy időben foganatosíttatott; avagy ha nem a hirdetményben kitett ingatlan árvereztetett el;

e) ha valaki bánatpénz letétele nélkül árverésre bocsáttatott, vagy a bánatpénz letételére ajánlkozott árverelő, törvényes ok nélkül az árveréstől kizáratott;

f) ha a 170. és a 171. §§-nak a fokozatos igéretekre, a zárhatáridő kitűzésére és az árverés befejezésére vonatkozó szabályai megsértettek;

g) ha a 171., 172. és 185. §§. értelmében az árverés foganatosítása felfüggesztendő lett volna, s az árverés még is megtartatott.

Azon ok miatt, mert az árverési hirdetmény nem szabályszerűen, vagy nem is kézbesíttetett, az árverés csak akkor semmisíthető meg, ha e miatt azon érdekelt fél ad be előterjesztést, a ki a kézbesítési szabálytalanság miatt nem értesíttetett.

Azon ok miatt, hogy ügygondnok nem neveztetett, vagy ennek az árverési hirdetmény nem szabályszerűen, vagy nem is kézbesíttetett, az árverés megsemmisítésének csak akkor van helye: ha az árverésről külön nem értesített érdekelt fél (153. §.) ad be előterjesztést.

Tekinttel arra, hogy az árverési vételek bizonytalansága a vevők versenyére fölötte lankasztólag hat, és figyelembe véve az árverési eljárásnak csupán *lényeges* mozzanatait, itt tüzetesen és *taxative* fel vannak sorolva azok az esetek, a melyekben az árverés megsemmisítésének kizárólag van helye.[1] Ebből ugyan nem következik, mintha más, mint az itt felsorolt okokból az árverés foganatosítása ellen előterjesztéssel élni nem lehetne; de az ilyen előterjesztés nem vonhatja maga után az árverés megsemmisítését, hanem csak az elkövetett mulasztás pótlását, a hiba kijavítását.[2]

Az 178. §. értelmében nem hivatalból észlelendő, hanem előterjesztés által érvényesítendő egyes semmiségi esetek tekintetében megjegyezzük és pedig:

ad a) Az ennek a pontnak alapján az árverés megsemmisítését maga után vonó előterjesztéssel kizárólag maga az a fél élhet, a ki a 153., 176., 185. és 187. §§. szerint az árverési hirdetmény kézbesítésére igényt tarthat, és a kinek a hirdetményt éppen nem, nem kellő időben, vagy szabályszerűen nem kézbesítették. A többi érdeklettek érvényesíthetnék ugyan, hogy például a nem értesített jelzálogos hitelező értesítés esetén az árverésnél megjelent, abban részt vett és ez által az árverés kedvezőbb eredményét idézte volna elő. De az előterjesztés alapjául szolgáló ez az egyedül lehetséges feltevés a priori meg van czáfolva az által, hogy a fél, a ki az árverésről értesítést nem nyert, előterjesztéssel nem élt és ezzel kijelentette, hogy az árverés eredményében megnyugszik és kedvezőbb eredmény elérésére közreműködni nem akart. Ily előterjesztés által tehát legfeljebb az árverési hirdetménynek az illető fél részére leendő utólagos kézbesítését lehet kieszközölni; a nélkül azonban, hogy ennek következtében a félnek az árverés utáni nyolczadnap elmultával (35., 178. §§.) megszünt előterjesztési joga feléledne. A §. utolsó bekezdése értelmében az ügygondnok nem élhet az *a)* pont alapján előterjesztéssel, a mely az árverés megsemmisítését vonná maga után; de ez ki nem zárja az ügygondnok előterjesztési jogát a többi pontok alapján, mivel a 153. §. szerint az érdekeltet mindaddig, a míg az más által való képviseltetéséről nem gondoskodott, a végrehajtási eljárás egész folyama alatt az ügygondnok képviseli.

Hogy melyik az a «*kellő idő*», a melyben az árverési hirdetményt kézbesíteni kell, arra nézve a törvényben egyedül az ügygond-

[1] Tjav. indokolása.

[2] Így például: «A kiküldött végrehajtónak az 1871 : LI. t.-cz. 17. §-a alapján vitatott érdekeltsége az általa foganatosított árverési cselekmény megsemmisítésére alapul nem szolgálhat.» (A szegedi kir. itélőtábla határozattárába felvett 5. polg. határozat 1. pontja. Igazs. közl. III. 252. l.)

nok tekintetében találunk határozott rendelkezést, a mennyiben a 153. §. szerint az árverési hirdetményt ennek az árverési határnap előtt legalább 15 nappal, az újabb árverésre vonatkozó hirdetményt pedig a 185. §. értelmében a volt vevő ügygondnokának 8 nappal előbb kell kézbesíteni. Az 53. §. amaz intézkedéséből azonban, hogy arra az esetre, ha a *b)* és *c)* pontok szerint érdekeltek részére történt kézbesítésről a vevény a hirdetmény kifüggesztésétől számított 30, a 176. §. esetében pedig 15 nap alatt be nem érkezik, azok képviseletére ügygondnok rendelendő: következik, hogy a kézbesítésnek a végett, hogy «kellő időben» megtörténtnek tekintsük, legkésőbb az első árverési hirdetmény kifüggesztése utáni 30 napon belül kellett történnie; feltéve t. i., hogy a kifüggesztés és az árverési határnap közé, a 151. §-ban megállapított minimalis idő közbeesett. Ennek megfelelően a 176, 185. és 187. §§. eseteiben a kézbesítés kellő ideje az árverési hirdetmény kifüggesztésétől számított 15 napig terjed; az ügygondnok részére pedig ez esetekben a kézbesítést az árverésnél legalább 8 nappal előbb kell foganatosítani. (Lásd a 185. §. magyarázatát.)

A 153. §. *b)* és *c)* pontjaiban említett személyeknek az árverési hirdetmény «*szabályszerűen*» a keresetre hozott első végzésre előírt szabályok megtartása mellett kézbesíttetik.

ad b) Elég a 151., 152. és 176. §§. mellett mondottakra hivatkozni, azzal, hogy «első árverési hirdetmény» alatt azt kell érteni, a melyet a telekkönyvi hatóság a 146. és 177. §., «további árverési hirdetmény» alatt pedig, a melyet a 176., 185. és 186. §§. értelmében bocsát ki.

ad c) A végrehajtást és a végrehajtási zálogjog bekeblezését, vagy a végrehajtási jog feljegyzését elrendelő végzés elleni felfolyamodás, úgyszintén az árverési hirdetmény elleni felfolyamodás vagy előterjesztés a 36. és 37. §. értelmében az árverés foganatosítására halasztó hatálylyal bir. Az ezek beadásának daczára foganatosított árverés tehát semmis, ha az árverési határnapig a másodbiróság határozata le nem érkezett, illetve ha az árverési hirdetmény elleni előterjesztés következtében hozott végzés még jogerőre nem emelkedett. (Lásd a 37. és 165. §§. magyarázatát.) A telekkönyvi hatóság ennél fogva köteles a kiküldöttet úgy a kérdéses felfolyamodásról és előterjesztésekről, mint ezek elintézéséről haladéktalanul értesíteni. — A *c)* pont egyébiránt csak az első árverési hirdetményre s a 185. és 187. §. értelmében kibocsátott újabb árverési hirdetményekre nézve áll; mivel a 176. §-hoz képest kibocsátott *újabb* árverési hirdetmény ellen beadott felfolyamodásnak és előterjesztésnek az árverés megtartására halasztó hatálya nincs. (Lásd a 185. §. magyarázatát.)

ad d) Az árverés helyéről és idejéről a 147. §. intézkedik. (Lásd ennek és a 102. §-nak magyarázatát.) Ennek a pontnak szabálya alá, mely szerint semmis az árverés, ha «nem a hirdetményben kitett ingatlan árvereztetett el», bizonyára az az eset is tartozik, a mikor a 155. §. értelmében hozott határozat ellenére a külön árverés alá bocsátandó birtokrészleteket együttesen, vagy az együttesen elárverezendő telekkönyvi jószágtesteket külön, továbbá a mikor a hirdetmény értelmében a 156. és 157. §-hoz képest elárverezendő volt egész ingatlan helyett ennek csupán a végrehajtást szenvedőt illető hányadát, vagy megfordítva a hányad helyett az egész ingatlant adták el.

ad e) Megsemmisítendő az árverés, ha a kiküldött «*valakit*» bánatpénz letétele nélkül árverésre bocsátott; és nem szükséges, hogy az ingatlant ezen valaki által megvettnek is kijelentette. Elég ok már az árverés megsemmisítésére az, hogy a kiküldött azt, a ki bánatpénzt le nem tett, az árverelni szándékozók közé felvette és tőle igéretet elfogadott, 170. §., 173. §. *ad e).* — «Törvényes ok» arra, hogy a ki a bánatpénz letételére ajánlkozott, az árveréstől kizárassék, például az: hogy ez a személy nem önjogú (174. §. magyarázata), vagy hogy a végrehajtatónak személyesen kötelezett adósa és végrehajtást szenvedő (169. §.).

ad f) A 170. és 171. §. a fokozatos igéretekre, a zárhatáridő kitűzésére és az árverés befejezésére vonatkozó szabályokon kívül egyéb rendelkezéseket is tartalmaznak. Ezeknek, így például a kikiáltási ár fokozatos lejebb szállítása iránti rendelkezésnek figyelmen kívül hagyása azonban * az árverés megsemmisítését nem vonja maga után.

ad g) Ez a pont hasonló a *c)* ponthoz, a mennyiben itt is az árverés foganatosításáról van szó oly előzmény daczára, a mely törvényszerűleg az árverés abbanmaradását vonja maga után.

Arra a kérdésre kell még megfelelni, vajjon szükséges-e előterjesztés következtében a 179. §. szerinti semmiségi okok valamelyike miatt az árverést megsemmisíteni akkor, ha időközben utóajánlatot tettek, és ennélfogva a 187. §. értelmében az előbbi árverést különben is hatálytalannak kell nyilvánítani? Véleményünk szerint szükséges; mert az utóajánlat elfogadása és ennek következtében újabb árverés elrendelése, jogérvényesen foganatosított első árverést feltételez. Ha az utóajánlat folyományaul az árverés foganatosítása elleni előterjesztést tárgytalannak tekintjük, és ennek alapján törvényes ok daczára az árverést meg nem semmisítjük: akkor az utóajánlat következtében megtartandó újabb árverést minősítjük tulajdonképeni *első* árverésnek; a mi pedig az utóajánlat fogalmával, az ennek követ-

* Bpesti kt. 1886. évi 31240. sz.

keztében folyamatba teendő eljárás indokával és czéljával merően ellenkezik.* Ennélfogva az árverés foganatosítása elleni előterjesztés elintézhető, tekintet nélkül arra, hogy az utóajánlat tételére szolgáló 15 napi határidő még le nem járt; viszont azonban az utóajánlatot tárgyazó beadványt az előterjesztés előtt érdemlegesen elintézni nem lehet.

180. §.

Ha az árverés napjától számított 8 nap alatt előterjesztés nem adatik be, a telekkönyvi hatóság, ha csak az árverési feltételek ellenkezőt nem tartalmaznak, a vevőnek vételi bizonyítványt ad ki, melynek alapján a vevő a megvett ingatlant birtokába veheti, s a mennyiben ebben a végrehajtást szenvedő vagy bárki más által gátoltatnék, a birtokba vételre nézve, a községi vagy közigazgatási hatóság segédletét veheti igénybe.

Ha a vevő kívánja, a birtokbahelyezés birói kiküldött által és szükség esetében karhatalom alkalmazása mellett eszközöltetik.

Ha az árverés befejezésétől számított 8 nap alatt előterjesztés adatik be, a vevő kérelmére és költségére az árverésen eladatott ingatlanok a veszély igazolása nélkül is zár alá vétetnek.

Annak meghatározása, mit kell teljesítenie a vevőnek a végett, hogy a megvett ingatlant birtokba vehesse, az árverési feltételek egyik lényeges tárgya (150. §.). A 180. §-nak az a rendelkezése tehát, hogy a vevő részére vételi bizonyítványt kell kiadni, ha törvényes időben előterjesztéssel senki sem élt, és — miután az árverés hivatalból való megsemmisítésének is van helye (178. §.) — ha a bíróság az árverést hivatalból megsemmisítendőnek nem találta: csak arra az esetre áll, ha az árverési feltételek másképen nem intézkednek; a mi azonban ki nem zárja azt, hogy a vevő részére a bíróság vételi bizonyítványt kiszolgáltasson utóbb, abban az időben, a mikor az ingatlannak birtokba vételére az árverési feltételek értelmében jogosítva van. És

* Az osztrák 1887. június 10-iki törvény 15. §-a határozottan rendelte ezt, mondván, hogy utóajánlat következtében, ha egyúttal a foganatosított árverés felfolyamodással megtámadtatott, az újabb árverés elrendelését a felfolyamodás jogerejű elintézéseig el kell halasztani.

habár a §. szószerinti értelmében a vételi bizonyítvány csak abban az esetben volna kiállítandó, ha előterjesztést nem adtak be, kétséget mégis alig szenved, hogy ki kell állítani akkor is, a mikor valaki előterjesztéssel élt, de azzal jogerejűleg elutasították.[1] Egyébiránt bonyodalmak kikerülése végett czélszerű az árverési feltételekbe felvenni azt, hogy a vételi bizonyítvány nem fog előbb kiadatni, mint az árverés napjától számított 15 nap elmúlta után, ha ezen az időn belül a 187. §-nak megfelelően senki sem tesz utóajánlatot.[2]

A vevő e szerint, ha az árverési feltételekbe ily megszorító határozmány felvéve nincsen, az árverés utáni 8 nap mulva a megvett ingatlant szükség esetében hatóság segédletével, birói kiküldött eljárása, sőt karhatalom alkalmazása mellett is (32. §.) birtokába veheti már; ez által azonban, ha az utóajánlat tételére a 187. §-ban engedett 15 nap még el nem múlt, egyelőre csak feltételes birtokot nyer, és utóajánlat esetén az ingatlan birtokát a netaláni újabb vevőnek átengedni köteles. A hatósági segédletet nem csak a végrehajtást szenvedő, hanem bármely harmadik személy ellenében lehet igénybe venni; úgyszintén a birtokba helyezést a birói kiküldött bárki irányában foganatosíthatja. A vételi bizonyítványt a telekkönyv tartalmának megfelelően kell kiállítani és az ingatlannak és tartozékainak tüzetes megjelölésére a tkvi hatóság hivatva nincsen.[3] A vevő, a kit a megvett ingatlan birtokában megháborítottak (tekintet nélkül arra, hogy birói átadás mellett vagy e nélkül lépett a birtokba), sommás visszahelyezési keresetet indíthat és ez esetben az, hogy saját személyében egy évig nem volt békés birtokban, a kereseti jogosultság ellen sikerrel nem érvényesíthető.[4] — A 180., 182. és 187. §§-ban kitűzött határidők közötti különbségre nézve lásd a 182. §. magyarázatát.

Annak, hogy a bíróság a vevőt birtokba helyezze, a törvény zárhatáridejét nem szabja meg; és ezért a törvény határozott értelmében nincs akadály, hogy a vevő az ingatlan birtokába helyeztessék akkor is, a mikor a 182. §-hoz képest a tulajdonjog az ő javára már bekebleztetett. Mindamellett a bíróságokban csakhamar aggályok támadtak a birtokba helyezés időbeli határának ily kiterjesztésére nézve. Majd a sommás visszahelyezési per analogiájára (?) a birtokbahelyezést a vételi bizonyítvány kézbesítésétől, illetve ha az árverési feltételek szerint a birtokbavétel joga későbbi időponthoz van kötve,

[1] Paulus: Jogt. Közl. 1884. évi 22. sz. Szerző: ugyanott 44. sz., Oeffner F.: ugyanott 47. sz. Bpesti kt. 1884. évi 37659. sz.
[2] 1881. évi 40353. sz. igazságügym. rend.
[3] Bpesti kt. 1885. évi 2478. sz.
[4] Semmitőszék 1876. évi 10380. sz.

ennek az időpontnak beálltától számított egy évi záros határidőhöz kötötték.[1] Majd azt jelentették ki, hogy a tulajdonjognak a 182. §-hoz képest a vevő nevére történt bekeblezése a 180. §. szerinti birtokbahelyezést kizárja;[2] majd azt, hogy ki *nem* zárja.[3] Majd ismét a birtokbahelyezést attól tették függővé, hogy az az árverési feltételekkel nem ellenkezik; hogy a vevő lejárt kötelezettségeinek eleget tett; és hogy a tulajdonjognak nevére már megtörtént bekeblezése esetén a tulajdonjog még mindig az ő nevén áll,[4] Végre a kir. Curiának az 1891 XXV. t.-cz. 13. §-a értelmében hozott I. sz. polg. döntvénye az ellentétes értelmezéseknek — éppen nem meggyőző indokolással — véget vetett annak kijelentése által, hogy «a végrehajtási árverésen eladott ingatlan vevőjének az 1881 : LX. t.-cz. 180. §-a alapján birói kiküldött által birtokba helyezése a vevő tulajdonjogának bekeblezése tárgyában intézkedő végzés jogerőre emelkedésének időpontjáig rendelhető el».

Az az intézkedés, hogy az árverés foganatosítása elleni előterjesztés esetében a vevő kérelmére a zárlat veszély igazolása nélkül elrendelendő, abban találja indokolását, hogy különben a jogorvoslat csupán a birtokban maradás és a használás folytatása végett alaptalanul és igen gyakran használtatnék.[5] Az ingatlannak ekként az eljáró telekkönyvi hatóság által elrendelt és ennek kiküldöttje által foganatosított zár alá vételével a 174. §. értelmében netán kinevezett ideiglenes, nemkülönben a 164. §-hoz képest rendelt zárgondnok működése megszünik.

A zárgondnokot a bíróság a vevő javaslatára nevezi ki (240. §.). A závgondnoki utasításokra, a zárgondnok jogaira s kötelességeire vonatkozólag stb. lásd a 253. §. rendelkezéseit. A zár alá vétel a vevő költségére történik — a mi az eredményben egy a 250. §-ban foglalt, és a 253. §. szerint a 180. §. esetében is alkalmazandó avval a rendelkezéssel, hogy a zárlat költségei a zárgondnok kezelése alatt befolyt jövedelemből fedezendők: mivel ez a jövedelem a vevőt illeti. — Bérbe vagy haszonbérbe adott ingatlan a 180. §. értelmében zár alá nem vehető. (Lásd a 181. §. magyarázatát.)[6]

[1] Kassai kir. itélőtábla 1. sz. döntvénye (Igazs. közl. I. 142. l.).

[2] Debreczeni kir. itélőtábla határozattárába felvett 1891. évi okt. 14-én hozott hat. (Igazs. közl. I. 32. l.)

[3] Szegedi kir. itélőtábla határozattárába felvett 1. polg. hat. (Igazs. közl. I. 147. l.)

[4] Marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1. sz. polg. döntvénye. (Igazs. közl. II. 318. l.)

[5] Tjav. indokolása.

[6] V. ö. osztr. jav. 910. §-t és osztr. 1887. évi jun. 10-iki törv. 17. §-t.

181. §.

Ha az elárverezett ingatlan bérbe vagy haszonbérbe van adva: a bérlők vagy haszonbérlők a használati jogot, ha csak az árverési feltételekben más ki nem köttetett, a vevőnek átbocsátani tartoznak; és pedig a haszonbérlők az árveréskor folyamatban lévő gazdászati év végével, a szerződés módozatai szerint, lakbérlők pedig a helyi szabályoknak megfelelő, ilyennek nem létében 3 hónapi felmondásra. Az árverés napja után esedékes bérösszeg a vevőt illeti. A bérlőnek vagy haszonbérlőnek a bérbeadó elleni, s esetleg a vételárra vonatkozó igénye, sértetlenül fenmarad.

Az árverés napjától, annak jogerőre emelkedéseig esedékes bérösszeget a bérlő vagy haszonbérlő, ha a vevő által az árverés megtörténtéről értesíttetett, a végrehajtást szenvedőnek ki nem fizetheti, hanem a bíróságnál köteles letenni.

Bér- vagy haszonbérszerződésből pusztán kötelmi jog származik, a mely csak a szerződésileg kötelezett fél ellenében érvényesíthető. Ha a tulajdonos a bérleményt elidegenítette, a bérlő az új tulajdonosnak, de itt is csak kellő felmondás után, a birtokot átadni köteles, fenmaradván a bérbeadó elleni kártérítésre való igénye.[1] A bérleti jog telekkönyvi bejegyzés által mindenki, tehát az új tulajdonos ellenében is érvényesíthető hatályt nyer ugyan; de kivétel ez alól a végrehajtási árverés, a melynek következtében a bérlő, még ha joga telekkönyvileg be is van jegyezve, a vevőnek engedni köteles, és egyedül a kárpótlásra nézve marad fenn elsőbbségi joga.[2] De ebben az esetben is áll az, hogy a bérlő csak kellő felmondás után köteles a vevőt a birtokba bocsátani.

Ezeken az elveken alapulnak a 181. §-nak «a bérleti viszony követelményeinek megfelelő» rendelkezései.[3] Következik ebből, hogy a bérlőnek vagy a haszonbérlőnek azon a kötelezettségén, mely szerint a használati jogot — ha az árverési feltételek mást ki nem kötnek — a vevőnek át kell engednie, mit sem változtat az, hogy a kérdéses jog telekkönyvileg be van jegyezve. És következik másrészt, hogy a

[1] Osztr. ált ptkönyv 1120. §. és nálunk birói gyakorlat.
[2] Osztr. ált. ptkönyv 1121. §. és ideigl. törvényk. szab. I. 21. §.
[3] Tjav. indokolása.

haszonbérlőt az a kedvezmény, mely szerint a bérletet csak a gazdászati év végével, a bérlőt pedig, hogy csak felmondás után köteles a vevőnek átadni, akkor is megilleti, ha haszonbérleti, illetve bérleti joga a telekkönyvben bejegyezve nincs, ha csak jogát szabályszerűen igazolni képes. A kettőnek jogállása csak annyiban különbözik, hogy a míg az, a kinek haszonbérlete vagy bérlete telekkönyvileg be van jegyezve, a bejegyzés rangsorozatában — úgy, mint ha e helyen esetleges kártérítő követelésének biztosítására *zálogjog* volna bekeblezve (tkvi rend. 65. §. 2. bek.) — magából az ingatlanból kielégítendő kártérítési igénynyel bir (191. §.): addig a telekkönyvben be *nem* jegyzett haszonbérlet vagy bérlet szerződésellenes megszüntetéséből eredő kár megtérítése csak a másik szerződő fél ellenében követelhető. — A «gazdászati év» rendszerint akkor éri végét, a mikor az ez idei termés be van takarítva. Ha azonban a szántóföld az árverés-kor megmunkálva és bevetve nincs, hanem egészen üresen áll, arra nézve a gazdászati év akkor bevégzettnek tekintendő.[1] Ha az árverési feltételek szerint a vevőt az ingatlan haszna az árverés jogerőre emelkedéstől fogva illeti meg, és ha a birtok haszonbérbe volt kiadva, a függő termés nem lesz a vevő tulajdona, hanem csak a haszonbér megfelelő részlete fogja őt illetni.[2]

A bérösszeg beszedésének joga helyettesíti az ingatlan haszonélvezetét. Mindamellett a haszonélvezet, vagy a birtok — ha az árverési feltételek másképen nem rendelkeznek — a vevőt a 180. §. szerint az árverés jogerőre emelkedésétől fogva, a bérösszegek beszedése ellenében a 181. §. szerint már az árverés napja óta illeti. E tekintetben tehát a törvény nem eléggé következetes.

Az árverési feltételek egyébiránt csak attól eltérően intézkedhetnek, hogy a bérlő vagy haszonbérlő a használati jogot a vevőnek átbocsátani köteles, és hogy az árverés napja után esedékes bérösszeg a vevőt illeti. A törvénynek az a rendelkezése tehát, hogy a haszonbérlők csak a gazdasági év végével, a bérlők pedig felmondásra kötelesek az ingatlant átadni, az árverési feltételekben változást nem szenvedhet; és a bérlőnek vagy haszonbérlőnek a törvényben biztosított eme jogát a vevőnek a 180. §. értelmében történt birtokbahelyezése sem érintheti.[3] Ha a feltételek ily törvényellenes intézkedést tartalmaznak, az a haszonbérlő vagy bérlő, a kinek bérleti joga a telekkönyvben be van jegyezve, az árverési feltételek ellen előterjesztéssel élhet (165. §., 153. §. *c)*). Telekkönyvi bejegyzés hiányában alig van törvényes mód arra, hogy a haszonbérlő vagy a bérlő a 181. §-ban

[1] Curia 1886. évi 843. sz.
[2] Curia 1887. évi 6995. sz.
[3] Curia 1890. évi 2087. sz.

alapuló jogát az ellenkezően, bár törvényellenesen intézkedő, de jogerőre emelkedett feltételek ellenében érvényesíthesse.

A 181. §-nál fogva haszonbérbe vagy bérbe adott ingatlan a 164., 174. és 180. §§-hoz képest addig az időig, a míg a használati jog a haszonbérlőt vagy bérlőt illeti, zár alá nem vehető; mivel a zárlat által elérendő biztosítást itt a bérlőnek vagy haszonbérlőnek az a kötelezettsége pótolja, hogy az esedékes bérösszeget a bíróságnál köteles letenni mindaddig, a míg azt az árverés jogerőre emelkedése következtében maga a vevő veheti fel.

182. §.

Ha az árverés jogerőre emelkedett és a vevő az árverési feltételeknek eleget tett, különösen a vételárt egészen lefizette: az ingatlan tulajdonjogának nevére leendő bekeblezését, a telekkönyvi hatóság hivatalból rendeli el.

A tulajdonjog bekeblezésével egyidejűleg, az összes bekeblezett vagy előjegyzett tehertételek és feljegyzések, azokat kivéve, melyek a 162. és 163. §§. szerint netalán érvényben maradnak vagy a 183. §. szerint átvállaltattak, hivatalból törlendők.

A 180. §. szerint kiadott vételi bizonyítvány a vevőt a megvett ingatlannak csupán birtokba vételére jogosítja fel. A tulajdonjogot telekkönyvi bekeblezés által csak akkor nyeri meg, a mikor az árverés jogerőre emelkedésével egyúttal az árverési feltételeknek eleget tett. A tulajdonjog bekeblezése, hasonlóan mint a Ptrs 458. §-a szerint, hivatalból történik. De arra nézve már különbözik a jelenlegi törvény az előbbitől, hogy a míg ennek 455. §-a szerint az eladott ingatlant terhelő adóssági tételeket a tulajdonjog bekeblezésétől külön, csak az egyes tételek kifizetése után törülték, most a törlést a tulajdonjog bekeblezésével egy végzésben rendelik el. Természetes, hogy a bejegyezve volt tehertételek, előzetes kitörlésök daczára is, a kielégítési sorrend megállapításánál irányadóul szolgálnak (190. §.); valamint magától értetődik, hogy a tehertételeket és feljegyzéseket (különösen a végrehajtási jog és az árverés feljegyzését — 136., 147. §§.) törülni kell, tekintet nélkül arra, vajjon az illető követelések a vételárból kitelnek-e vagy sem.

A netalán érvényben maradó zálogvisszaváltási vagy szolgalmi

bejegyzéseken (162. és 163. §.) és az átvállalt tehertételeken kívül (183.) — habár erre nézve a törvény határozottan nem intézkedik — telekkönyvi törlés alá nem esnek a 184. §-ban elősorolt és telekkönyvileg bejegyzett köztartozásoknak azon részletei sem, a melyek a vételárba betudás nélkül a vevőt terhelik. Valamint a jelzálog-intézetek azon kölcsönkövetelései sem, a melyeknek alapján zálogleveleket bocsátottak ki; még akkor sem, ha a jelzálogul szolgáló ingatlant az árverésen a jelzálog-intézet maga veszi meg. (1876: XXXVI. t.-cz. 14. §.)

A határidők tekintetében a 182. és 187. §. között feltünő ellentét van. A 182. §. szerint ugyanis a vevő, feltéve hogy a vételárt egészen lefizette, mindjárt az árverés jogerőre emelkedése után, tehát esetleg már az árverés utáni 8 nap elmultával igénynyel bir arra, hogy a megvett ingatlan tulajdonjogát az ő javára bekeblezzék. Ekkor tehát (35., 178. §§.) a vevő már oly jogot nyerhet az ingatlanra, a melynél fogva ezt harmadik személyre átruházhatja. Ellenben a 187. §. szerint az árverés napjától számított 15 nap alatt még utóajánlatot lehet tenni, a melynek következtében a telekkönyvi hatóság az előbbi árverést hatálytalannak nyilvánítja és újabb árverést rendel. Világos, hogy a mikor az ingatlan a 182. §. értelmében a vevő tulajdonául bekebleztetvén, az utóajánlat tételekor már harmadik személy nevén áll, emez ajánlatnak, a harmadik személy tulajdonjogának annak útján való kitörlése nélkül, nem volna érvény szerezhető, az előbbi árverés hatálytalanításáról nem lehetne szó. Ritkán fog ugyan beállani az az eset, hogy az árverés utáni 15 nap elmulta előtt a vételár az árverési feltételek értelmében már teljesen be volna fizetve; de ha mégis beáll, akkor helyesen cselekszik a bíróság, ha a 182. §. szerinti teendőket az árverés utáni 15 napig elhalasztja és azokat csak abban az esetben teljesíti, ha senki sem tett utóajánlatot.

A vevő a megvett ingatlanra csak a 182. §-nál fogva nyer nyilvánkönyvi jogot, ellene tehát előbb, valamint tulajdonjogot nem, úgy zálogjogot sem lehet bejegyezni. Az ingatlan azonban a foganatosított árverés daczára sem lehet a jelzálogi forgalomból elvonva, és ha zálogjog bejegyzését a vevő ellen nem lehet elrendelni, kell hogy el legyen rendelhető a végrehajtást szenvedő ellen. Kitetszik ez a 188. §-ból, a mely oly esetről is rendelkezik, a mikor a végrehajtási eljárás során az ismeretlen tartózkodású jelzálogos hitelezők képviseletére ügygondnokot *nem* neveztek; miután pedig a 153. §. szerint ügygondnokot mindazon hitelezők részére kell rendelni, a kik az árverés elrendelésekor zálogjoggal birtak: a 188. §-ban csak olyan jelzálogos hitelezőkről lehet szó, a kiknek részére a zálogjogot az árverés elrendelésének tkvi feljegyzése után (147. §.) jegyezték be.

Az árverési vevőre nézve pedig a végrehajtást szenvedő elleni zálogjogi bejegyzés nem lehet sérelmes, mert az ő tulajdonjogának bekeblezésével egyidejűleg *az összes* tehertételeket, tehát azokat is törlik, a melyek az árverés elrendelésének feljegyzése *utáni* időből származnak.*

183. §.

A vevőnek szabadságában áll a jelzálogos hitelezőkkel megegyezni abban, hogy utóbbiak követelései, a mennyiben a vételárból kielégítést nyernének, a birtokon teherképen továbbra is fenmaradjanak. Az ilyen követelések úgy tekintetnek, mintha befizettettek és a hitelezőknek utalványoztattak volna.

Itt a törvény szószerint átvette a Ptrs 457. §-át, avval a pótlással csupán, hogy a megegyezés a követeléseknek a birtokon maradására nézve csak annyiban jöhet létre, «a mennyiben ezek a vételárból kielégítést nyernének». Ez a pótlás a dolog természetéből és a 184. §. azon rendelkezéséből következik, hogy a vevő a vételáron felül az előbbi tulajdonos terheiért nem felelős. Magától értődik, hogy ha

* Szerző: Ügyv. Lapja 1887. évi 52., 53. és 1888. évi 4. sz. — A kik az ellenkező nézetet vallják (Halmossy E.: Ügyv. Lapja 1887. évi 52., 53. sz., Hexner Gy.: ugyanott 1887. évi 3. sz.), ezt leginkább arra alapítják, hogy a jogerőre emelkedett árverés tkvi feljegyzése után nyilvánvaló már, hogy az ingatlan a végrehajtást szenvedőt többé nem illeti. Csakhogy a törvény sehol és egy szóval sem rendeli, hogy az árverés *foganatosítása* tkvileg fel volna jegyzendő — és e szerint helytelen az ellennézet kiindulási pontja. A Curia a vételárfeleslegnek több hitelező által történt lefoglalásánál az elsőbbséget nem a tkvi bejegyzés, hanem csak a foglalás időpontja szerint mondotta megállapítandónak (1886. évi 1533. sz.); úgyszintén kijelentette, hogy a jogérvényes árverés alapján árverési vevő a megvett ingatlanra, az árverési feltételek teljesítése esetére, az árverés napjától kezdődő joghatálylyal tulajdonjogot szerezvén, arra a régi tulajdonos ellen már további zálogjog telekkönyvi bejegyzés által nem szerezhető és az ezt netán megillető vételárfölöslegre, mint ingóra csak az 1881 : LX. t.-cz.-ben előírt módon vezethető végrehajtás (1887. évi 7697. sz.); de mindkét esetben szintén «a jogérvényesen foganatosított árverés tényének tkvi feljegyzésével» (?) indokolta határozatát. Újabb időben egyébiránt a Curia — mint látszik — eltért előbbi gyakorlatától; 1890. évi 10871. számú határozatában legalább következőleg nyilatkozik: «A végr. árverés megtartása s jogerőre emelkedése daczára, ha a tulajdonjog az árverési vevő javára még be nem kebleztetett, a régi tulajdonos ellen kért zálogjogi bekeblezés meg nem tagadható. Az árverés tényéből csak az következik, hogy a tulajdonjognak a vevő javára leendő bekeblezésekor egyidejűleg a bejegyzett teher is kitörültetik».

ily megegyezés a vevő és *valamennyi* jelzálogos hitelező között jött létre, a kielégítési sorrend megállapítása iránti eljárás feleslegessé még sem válik; nemcsak az előnyös tételek tekintetéből (189. §.), hanem mert éppen ezen eljárás folyamán tünik csak ki, hogy melyek azok a követelések, a melyek a vételárból kielégítést nyernének, és a melyeket a vevő, ha ki nem fizeti, átvállalni köteles, míg a többieket fizetés nélkül is törlik (182. §.). Ezért az árverési vevő közvetlenül a hitelező részére a vételárba beszámítandó fizetést tulajdonképen csak abban az esetben teljesíthet, ha a hitelező követelése jogerejü sorrendi végzéssel már meg van állapítva.[1] Az összeszámozkodás, a mely ily esetben csak a sorrendi végzés jogerőre emelkedése után a 201. §. utolsó bekezdéséhez képest kitűzött határnapon ejthető meg, oly módon történik, hogy a vevő által az árverési jegyzőkönyv és feltételek értelmében fizetendő vételárösszeg az e napig felszaporodott járulékokkal kiszámíttatván, a kielégítési sorrendbe felvett követelések és azok járulékai az ekként nyert összeg erejéig maradnak jelzálogilag a birtokon. Érdekében áll a vevőnek azt, hogy a hitelezőkkel vagy ezek egy részével ilyképen megegyezett, a telekkönyvi hatóságnak idejekorán bejelenteni; mivel ellenesetben annak a veszélynek teszi ki magát, hogy az általa megvett ingatlanra a 185. §. értelmében újabb árverést rendelnek.[2]

184. §.

Az ingatlant terhelő és az árverés napját követőleg esedékes adók és az átruházási illeték, a vevő által viselendők.

Az elárverezett ingatlant a fennálló törvények szerint terhelő szőlő-dézsma, urbéri és más hasontermészetű váltságnak, úgy a vízszabályozási tartozásnak, az árverés napja után esedékes részletei, a vételárba való betudás nélkül, a vevőt terheli.

Az előbbi tulajdonosnak másnemű terheiért, ha csak az árverési feltételek ellenkezőt nem tartalmaznak, — a vevő nem felelős.

Arra nézve, hogy köteles-e a vevő a vételáron kívül még valamit fizetni és a végrehajtást szenvedőnek valamely terheért felelős-e?

[1] Bpesti kt. 1888. évi 11764. sz.
[2] V. ö. osztr. t. 171. §-t.

első sorban az árverési feltételek irányadók. Ha az árverési feltételek e tekintetben másképen nem intézkednek, a vevőt a volt tulajdonos kötelezettségeiért felelősség általában nem terheli. Azok a terhek, a melyeket a 184. §. mint kivételesen az árverési feltételek ebbeli intézkedése nélkül is a vevő által viselendőket felsorol, az előbbi tulajdonos terheinek tulajdonképen nem is minősíthetők.

Az átruházási illetéket ugyanis pénzügyi szabályaink értelmében bármely vételnél a vevő ellenében szabják ki és ettől hajtják be. Annak kijelentése, hogy ezt az illetéket a vevő viseli, e helyütt különben is csak felesleges ismétlés; miután 150. §. kimondotta már, hogy a vevő ezen kötelezettségét az árverési feltételekbe fel kell venni és ha fel sem vették, az illetéket mégis a vevő viseli. Az adó, a szőlődézsma (1868 XXX. t.-cz.), urbéri és más hasontermészetű váltság (1871 : LIII. t.-cz. 89—92. §§.) és a vizszabályozási tartozás (1879 : XXXIV. t.-cz. 5. §.) pedig dologi terhek, a melyek a telekkel összekötött, időszakonként a telekből követelhető szolgáltatások iránti kötelezettséget alapítanak meg. Tekintve pedig, hogy a 174., 180. és 181. §§. értelmében az árverés jogerőre emelkedésével az elárverezett ingatlan birtoka rendszerint a vevőt illeti, sőt hogy az árverés napja s a jogerőre emelkedés közötti időben is az ingatlan haszonvételeit zárgondnok szedi be, vagy azokat bérösszeg alakjában birói kézhez teszik le a vevő részére: az említett dologi terheknek az árverés napja utáni részleteit másnak mint a vevőnek a vételártól külön, és abba be nem számítható terhére róni nem lehet. Viszont azonban azokért a hátralékos részletekért, a melyek az árverés napja előtt jártak le, a vevő nem felelős, ha csak az árverési feltételek ellenkezőt nem tartalmaznak.*

Minthogy azonban másrészt ezeknek a terheknek a vevő által való viselése csakis abban találja alapját, hogy a vevő az elárverezett ingatlannak birtokába és haszonélvezetébe lépett: oly esetben, a mikor az árverés megsemmisül vagy utóajánlat következtében hatálytalanná válik (187. §.): az ingatlan után fizetendő adónak és dologi teher természetével biró más tartozásoknak az árverés napja után esedékes részletei a vevő terhére nem csak nem esnek, hanem ha ilyeneket tényleg kifizetett, ezekre nézve az állam vagy az illető alap jogaiba lép, és a részleteket, mint a melyek már most az újabban foganatosított árverés *előtt* jártak le, a 189. §. *b)* és *c)* pontjai értelmében a vételárból előnyös tételekként a volt vevő részére vissza kell téríteni. «Az átruházási illeték» alatt, a mely a vevő által viselendő,

* A maradványföld-váltságra nézve határozottan kimondotta ezt a Curia 1. sz. telj. ül. döntvényében.

egyébiránt csak azt az illetéket kell érteni, a melyet a kérdésben lévő árverés által történt átruházás után, nem pedig olyat, a melyet talán egy megelőzőleg közbejött átruházás után szabtak ki.*

185. §.

Ha a vevő az árverési feltételeknek a kitűzött időben eleget nem tett, a bánatpénz elvesztésén felül, mely az újabb árverés során befolyandó vételárhoz csatoltatik, s azzal együtt osztatik fel, az érdeklett felek bármelyikének kérelmére, a telekkönyvi hatóság újabb árverést rendel.

Ezen esetben a telekkönyvi hatóság által 30 napra újabb árverési határnap a 176. §. szabálya szerint, tüzetik ki. Az e tárgyban kibocsátott árverési hirdetmény a 153. §-ban megnevezetteken kívül, a korábbi vevőnek is és pedig utóbbinak a keresetre hozott első végzés kézbesítésére előírt szabályok szerint, azonban hirdetményi idézés mellőzésével kézbesítendő, és ha az árverést megelőző 15 nap előtt, a szabályszerű kézbesítést igazoló vétbizonyítvány vissza nem érkezett: az előbbi vevő ré zére külön ügygondnok rendelendő, s annak a hirdetmény legalább 8 nappal az árverés előtt kézbesítendő.

A korábbi vevő az újabban elrendelt árverésen, mint árverelő részt nem vehet.

Ha a vevő az újabb árverési határnapot megelőzőleg, az újabb árverés elrendelése által okozott összes költségek megfizetésén felül, az árverési feltételeknek teljesen és olyan időben tesz eleget, hogy a kiküldött az árverés megtartása előtt értesíthető, a telekkönyvi hatóság, ha pedig ezen fizetés az árverés megkezdése előtt, a kikülnöttnél teljesíttetik, a kiküldött az elrendelt újabb árverést felfüggeszteni köteles.

Míg a 180—184. §§. a vevő jogait és kötelezettségeit arra az esetre szabályozzák, ha az árverési feltételeket teljesíti, addig a 185.

* V. ö. osztr. végr. t. 156. §-t.

és 186. §. a feltételek szerint a vevőt terhelő kötelezettségek nem teljesítésének következményeit határozza meg.

Ezek a következmények — annál a szigornál fogva, a melyet a kényszer-kielégítés foganatosításának kivánatos gyorsasága igényel, — a vevőre nézve súlyosabbak, mint azok, a melyek az anyagi jog szerint a szerződéstől elálló felet általában érik. Mert a szerződéstől elállás rendszerint csak a bánatpénz megfizetésének kötelezettségét vonja maga után; ellenben a végrehajtási eljárásban a vevő elveszti a befizetett bánatpénzt, de ez által az elvállalt kötelezettség alul még nem szabadul, hanem ezen túl is kötelezve marad az általa igért vételár erejéig. A vevő maga köteles figyelemmel kisérni, vajjon az árverés jogerőre emelkedett s így az ő fizetési kötelezettsége beállott-e; a fizetés elmulasztása esetén tehát késedelem terheli őt, habár az árverés jogerőre emelkedéséről külön értesítést nem kapott.[1] Másrészt a tkvi hatóság nincs hivatva arra, hogy az árverési feltételek teljesítése fölött őrködjék, és ha a vevő a vételárt be nem fizeti, hivatalból bármi intézkedést tegyen.[2] Az árverési feltételek meg nem tartása miatt tehát kérni kell az újabb árverést; kérheti pedig azt a 153. §. szerint az érdekelt felek bármelyike (165. §.), az ügygondnok is, a míg az illető hitelező más megbizottat nem rendelt;[3] és a telekkönyvi hatóság a kérvényt meghallgatás nélkül intézi el.

A 176. §. rendelkezései az újabb árverésnek csupán határideje, hirdetése s ezekkel kapcsolatban az ügygondnok kinevezése tekintetében irányadók. Ugyanennek a §-nak az a szabálya azonban, hogy az árverési hirdetmény elleni folyamodás és előterjesztés az árverés megtartása halasztó hatálylyal nem bir, a 185. §. esetében nem alkalmazható; mert ebben a §-ban csupán az árverési határnap tekintetéből történik hivatkozás a 176. §. szabályaira; és mert a 176. §. érintett kivételes rendelkezésének indoka nem állhat meg a vevő irányában, a kinek veszélyére a tkvi hatóság az újabb árverést a bánatpénz elvesztésének kijelentése mellett a 185. §. értelmében elrendelte.[4] Kétségtelen, hogy a 166. §-nak a csatlakozásra vonatkozó rendelkezései a 185. §. értelmében elrendelt újabb árverésre nem alkalmazhatók;[5] valamint, hogy az újabb árverést kérő fél javaslatára az alapárverési feltételeken változás nem eszközölhető.[6]

[1] Bpesti kt. 1882. évi 3483. sz.

[2] Curia 1889. évi 7496. sz. Megtámadja a határozatot Fövenyessy L. Jog 1890. évi 28. sz., védi Debreczeny K.: ugyanott 30. sz.

[3] Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.

[4] A bpesti kt. azonban az ellenkezőt tartotta (1889. évi 21314. sz.).

[5] Bpesti kt. 1886. évi 1228. sz.

[6] Bpesti kt. VI. polg. tanácsának megállapodása.

Az újabb árverésre nézve a volt vevő, még pedig első sorban érdekelve lévén, természetes, hogy a 153. §-ban felsoroltakon kívül ő is igényt tarthat az árverési hirdetmény kézbesítésére; és minthogy az ő érdekei ama többi személyek érdekeivel okvetlenül összeütköznek, a vétbizonyítvány idejekorán vissza nem érkeztének esetében az ő részére, úgy mint a végrehajtást szenvedő részére (153. §.), mindig külön ügygondnokot kell rendelni.

Arra nézve, hogy mikor kell az ügygondnok kinevezésének bekövetkeznie, a 185. §. — alig indokolhatóan — máskép intézkedik, mint a 176. §.; mert ebben az e végett kiszabott 15 nap (a 153. §-sal megegyezően) a hirdetmény kifüggesztésétől előre, a 185. §-ban pedig az árverési határidőtől visszafelé számíttatik; mely két számítás csak abban az esetben vezetne ugyanarra az eredményre, ha az árverés napja éppen a hirdetmény kifüggesztese utáni 30-dik napra esnék. — Hogy mikor történt a kézbesítés az ügygondnok részére «kellő időben», (179. §. *a)*), azt a 176. §. meg nem határozza; tekintve azonban, hogy a 185. §. esetében az árverési határnapot a 176. §. szabályai szerint tűzik ki, és hogy a kézbesítés határideje az árverés határidejével összefügg (153. §.): a 185. §-nak azt a szabályát, hogy az ügygondnoknak a hirdetmény legalább 8 nappal az árverés előtt kézbesítendő, a 176. és ebből folyólag a 187. §. esetében is kell alkalmazni. (Lásd a 176. §. és a 179. §. *a)* pontjának magyarázatát.)

Az árverési feltételek meg nem tartásának az a további következménye, hogy a korábbi vevő az újabban elrendelt árverésen mint árverelő részt nem vehet, azonos az ingóságok elárverezésére nézve a 108. §-ban foglalt intézkedéssel. Azt a rendelkezést pedig, hogy a korábbi vevő az újabb árverést és ennek következményeit elhárithatja magáról az által, hogy az árverési feltételeket az újabban kitűzött határnap előtt teljesíti s a költségeket megfizeti, a törvény a volt kir. semmitőszék megállapította gyakorlatból vette át. A Ptrs 459. §-a e tekintetben határozottan nem intézkedett. Azt az árverést, a melyet az árverési feltételek utólagos, de még a kitűzött határidő előtt történt teljesítésének és a költségek megfizetésének daczára tartottak meg, a bíróság a korábbi vevő előterjesztése következtében megsemmisíti (179. §. *g)*).

Költségeket tulajdonképen nem «az újabb árverés elrendelése» okoz, hanem ilyenek az újabb árverés kérelmezése és — ha késő volt már a kiküldöttet és a végrehajtatót előzetesen értesíteni — megkisérlése körül merülnek fel. *Ezeket* kell az új árverés elhárítása végett megfizetni.*

* V. ö. osztr. végr. t. 154. 155. §§-at.

186. §.

Ha az újabb árverésen az ingatlan a korábbi vételárnál magasabb árért adatnék el: a többlet a korábbi vevőt nem illeti.

Ellenben, ha az ingatlan olcsóbb áron adatnék el: a korábbi vevő megtéríteni köteles azon különbözetet, mely a későbbi és korábbi vételár között fenforog; ebbe azonban az elvesztett bánatpénz beszámíttatik.

A megtérítendő különbözet erejéig, a telekkönyvi hatóság a korábbi vevő ellen, bármely érdekelt fél kérelmére, veszély igazolása nélkül is, a biztosítási végrehajtást rendelni, s az érdekletteknek, s a korábbi vevőnek jegyzőkönyvi tárgyalás során való meghallgatása után a korábbi vevő által 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megtérítendő összeget megállapítani köteles.

Az e tárgyban hozott végzés alapján kielégítési végrehajtásnak van helye, melyre azonban beadott felfolyamodás halasztó hatálylyal bír.

Arra az esetre, ha az újabb árverésen az ingatlant a korábbi vételárnál drágábban adták el, úgy az ideigl. törv. szab. I. r. 143. §-a, mint a Ptrs 459. §-a értelmében a többlet a korábbi vevőt illette. A jelenlegi törvény ennek éppen ellenkezőjét rendeli, mivei «a feltételeket meg nem tartó árverelő jogos igénynyel nem birhat arra, hogy kötelezettségének nem teljesítéséből esetleg hasznot húzzon.»[1]

Ha az újabb árverésen az előbbi vételárnál kevesebb folyik be, valamint az előbbi eljárások, úgy az új törvény szerint a két vételár közötti különbözetet, és az újabb árverés költségeit a korábbi vevő megtéríteni köteles. A különbözet megállapításánál természetesen azokat a kamatokat is kell számításba venni, a melyek az árverési feltételek értelmében a korábbi vevőt terhelték.[2] Arra nézve azonban, hogy ebbe a minden körülmények között elvesztett bánatpénz beszámítandó-e, az id. törv. szab. és a Ptrs nem rendelkeztek. A mostani törvény a bánatpénzt a megtérítendő különbözetbe beszámítani ren-

[1] Tjav. indokolása. Ugyanígy intézkedik az osztr. végr. t. 155. §-a
[2] Bpesti kt. 1887. évi 33378. sz. — Az ugyanennek határozattárába felvett 5. polg. határozat (Igazs. Közl. IV. 155. l.).

deli;[1] de ez által megszorítást nem szenved az a szabály, hogy a korábbi vevő a bánatpénzt föltétlenül elveszti. Így ha valaki 100 K bánatpénz letétele mellett az ingatlant 1000 K-ért vette meg, és az újabbi árverésen ugyanezt az ingatlant 950 K-ért adják el, a bánatpénzből 50 K a vételárbeli vesztesség pótlására számíttatik, a többi 50 K pedig az előbbi vevőre nézve elvész.

Az előbbi vevő által megtérítendő összeg megállapítása iránt a bíróság hivatalból nem, hanem csak oly érdekelt fél kérelmére intézkedik, a ki a 185. §. szerint újabb árverést kérhetett. A kérelmet akár külön beadványban, akár az árverési jegyzőkönyvben lehet előterjeszteni. A rendes peres eljárás alakszerűségeit a kérdés egyszerűsége teszi ez esetben mellőzhetőkké.[2]

A törvény a vevő által megtérítendő összegnek ebben az eljárásban csupán «megállapításáról» tesz ugyan említést, a mi az eljárás kérvény és nem kereset által történt megindításának is megfelel; tekintve azonban, hogy az e tárgyban hozott végzés alapján egyenesen kielégítési végrehajtásnak van helye; és tekintve, hogy ily végrehajtást bizonyos idő alatti teljesítés kötelezettségét kijelentő közokirat alapján, a teljesítési határidő lejárta után lehet csak elrendelni (8. §.): a végett, hogy a tárgyalás után hozott végzés czéljának megfeleljen, a megtérítendő összeg megállapítása mellett okvetlenül szükséges lesz a korábbi vevőt ennek az összegnek 15 nap alatti megfizetésére is kötelezni.

Minthogy e szerint a hozott határozat csak névleg végzés, lényegileg azonban itélet, az ennek ellenében beadott felfolyamodás a 37. §-ban és a Ptrs 56. §-ában megállapított általános szabálytól eltérőleg, a végrehajtás elrendelésére halasztó hatálylyal bír.

A mondatok elhelyezése szerint a korábbi vevő által megtérítendő összeg erejéig a biztosítási végrehajtást valamely érdekelt fél kérelmére el kell rendelni, ha az összeg birói megállapítása még meg sem történt, tehát a korábbi és az újabb árverésre vonatkozó ügyiratok alapján. Hogy a biztosítási végrehajtás elrendelésének tekintetéből veszély igazolása nem szükséges, ez kivétel a 223. §. általános szabálya alul. — (V. ö. még a 108. §-t.).

«A korábbi vevő az általa megtérítendő árkülönbözetet 15 nap alatt rendszerint birói letétbe helyezni köteles, és ennek nem teljesítése esetén ellene bármelyik érdekelt fél kérésére az eljáró telekkönyvi hatóság által ily értelemben kielégítési végrehajtás rendelendő

[1] A tjavaslattól eltérőleg (678. §.), az igazságügyi bizottság javaslata értelmében.

[2] Tjav. indokolása.

el; hogyha azonban már jogerős sorrendi végzés van, és az előjogos hitelező, avagy az előjogosok beleegyezésével későbbi hitelező ezen árkülönbözeti követelést fizetésképen elfogadni hajlandó, ez esetben a fizetés, és nem teljesítés esetén a kielégítési végrehajtás egyenest ennek javára rendelendő el.»*

187. §. 27

Ha az árverés napjától számított 15 nap alatt, a telekkönyvi hatósághoz intézett hitelesített beadványban valaki részéről, a megállapított bánatpénz (147. §.) letétele mellett, a vevő igéretét ennek legalább egy tized részével meghaladó ajánlat tétetik s egyszersmind ajánlattevő az általa viselendő újabb árverési költséget előlegezi: a telekkönyvi hatóság az előbbi árverést hatálytalannak nyilvánítva, újabb árverést rendel, melyre vonatkozólag az árverési hirdetmény kibocsátása és kézbesítése tárgyában a 176. és 185. §§. szabályai alkalmazandók.

Az újabb árverés a megállapított szabályok szerint történik, azon különbséggel, hogy az utólag beadott ajánlat az ajánlattevőre feltétlenül s akkor is kötelező, ha az árverésre meg nem jelent; és ha ennél magasabb igéret nem tétetett: az ingatlan általa megvettnek jelentetik ki. Több ilyen ajánlattevő között annak az ajánlata jön figyelembe, a ki a legmagasabb ajánlatot tette.

Az utólag tett ajánlat az ajánlattevőre kötelező akkor is, ha az annak folytán tartott árverés megsemmisíttetvén, újabb árverés rendeltetett el.

A jelen szakasz értelmében megtartott újabb árverés után, további utóajánlatnak helye nincsen és ha ilyen tétetnék is, az a megtartott árverés joghatályára befolyással nem bir.

Minthogy a 151. §. szerint az ingatlanok elárverezésére csak egy határnapot tűznek ki és e határnapon az ingatlant minden áron leütik: orvoslatról kellett gondoskodni arra az esetre, a mikor a körül-

* A marosvásárhelyi kir. itélőtábla határozattárába felv. 2. plg. hat. (Igazs. Közl. I. 270. l.)

mények összehatása vagy a megjelent árverelők összebeszélése következtében az ingatlan az árverés alkalmával sokkal a valóságos értéken alul kelt el. Ezt az orvoslatot a törvény, más törvényhozások példájánál fogva az *utóajánlat* intézményében találta.[1] Az intézmény meghonosításánál és az erre vonatkozó rendelkezéseknél a törvényhozást tüzetesen azok az indokok vezérelték: hogy «gyakran elegendő komoly venni szándékozók hiányában ingatlanok igen olcsó áron adatnak el, és sokan, kik az árverés eredményéről utólagosan nyernek értesülést, hajlandók a birtok valódi értékét inkább, megközelítő magasabb igéretet tenni, a mi úgy a végrehajtást szenvedőnek, mint a jelzálogos hitelezőnek érdekében áll; hogy ez az intézkedés azt is fogja eredményezni, hogy a komolyan venni szándékozó, nehogy az eredményt kétessé tegye, nem fogja a versenyhiányt kiaknázni, s igérni fog olyan összeget, melynél fogva az ezen szakasz szerinti felüligéerettől nem kell tartania; és hogy viszont a körülmény, mely szerint az utólagos igérő a bánatpénz letétele mellett a megadott vételárnál bizonyos részszel többet tartozik igérni, biztosítékot nyújt a vevőnek arra nézve, hogy valami egészen jelentéktelen összeg felüligérete által az ő vétele meghiusíttatni nem fog.»[2]

A törvény egyébiránt a tjavaslattól (679. §.) lényegesen eltér annyiban: hogy a javaslat szerint utóajánlatnak csak abban az esetben lett volna helye, ha az ingatlan a kikiáltási árnak kétharmadán alul kelt el; hogy az ajánlat a korábbi árverés napjától számított 8 nap alatt lett volna megteendő; és hogy az utóajánlatban a vevő igéretét legalább egynegyed részszel meghaladó összeget kellett volna igérni. Az igazságügyi bizottság a tjavaslat kérdéses rendelkezését elvben igen helyesnek találta, mert a «megengedett utóajánlat és az annak folytán tartandó ujabb árverés az árverelők összejátszásának

[1] Az intézményt a franczia jog honosította meg (Code de proc. 710. és köv. art.) — surenchère — és innen többé-kevésbbé eltérő alakban és különböző előfeltételekkel, de a lényegben azonosan átvette több ujabb törvényhozás. (Igy a többek között az osztrák 1887. junius 10-iki törvény 10—16. §§., az osztr. új végr. t. 195—109. §§., Codice di procedura civ. 680. s köv. art.) Az intézmény indokolására legtalálóbb az, a mi az ingatlanokra intézett végrehajtás átalakítására vonatkozó, a franczia senatus elé 1868-ban terjesztett törvényjavaslat indokaiban olvasható: Az utóajánlat lehetővé teszi, hogy észre térjen a hitelező, a ki engedte, hogy az ingatlan oly áron adassék el, a mely az ő követelését nem fedezi, vagy a venni szándékozó, a ki nem tudta magát eltökélni az első kisérlet idején. Az általános hír, hogy az eladás igen csekély áron történt, felébreszti a vételversenyt; és meg kell vallani, hogy az utóajánlat intézménye az emberi szív ismerésében gyökerezik, a melyre nézve valamely dolog birtoka utáni vágy, vagy az annak elszalasztása miatti bánat abban a pillanatban ébred, a mikor azt más kézbe kerülni látja.

[2] Tjav. indokolása.

és az ingatlanok potom áron való eladásának gátat fog vetni. Hogy azonban ez az üdvös czél még inkább elérhető legyen, a bizottság a szakaszt akként terjesztette ki, hogy figyelemmel a rendszerint az adólapon megállapított kikiáltási ár megbizhatlanságára, utóajánlat adható legyen tekintet nélkül arra, hogy a legmagasabb igéret a kikiáltási árral minő arányban áll; és hogy az utóajánlat elfogadtassék, mihelyt a megajánlott vételár a legmagasabb igéretet ennek egy tizedrészével meghaladja».[1] A törvényhozás ezt a két módosítást elfogadta, az utóajánlat tételére szolgáló határidő azonban, az utóajánlatnak még nagyobb könnyítésére, de figyelembe nem véve az ebből keletkezhető bonyadalmakat, a tjavaslattól és az igazságügyi bizottság javaslatától eltérőleg 8 nap helyett 15 napban állapította meg.[2] (Lásd a 182. §. magyarázatát.)

A §. egyes rendelkezései tékintetében megjegyezzük:

1. Utóajánlatnak helye van nemcsak az első izben kibocsátott hirdetményre (147. §.), hanem a 176. §. értelmében megtartott árverés utan, valamint oly esetben is, a mikor az első izben tartott árverés előterjesztés következtében megsemmisült (179. §.) és erre ujabb árverést ugyan, de mindenben az első árverés hatályával foganatosítottak. Ujabban vitássá vált az a kérdés, vajjon «utóajánlatnak az árverési feltételek teljesítésében késedelmes vevő veszélyére megtartott ujabb árverés (185. §.) után is van-e helye?»[3] A kir.

[1] A bizottság jelentése. — Az utóajánlat elfogadásának előfeltételei az egyes törvényekben egyáltalán nagyon különbözők: Az 1806. évi Code de procédure (art. 710.) szerint a vevő igéretét egynegyedrészszel meghaladó retet kellett tenni, míg ezt a hányadot az újabb időben már egyhatodrészre szállították le. Ugyanez az ajánlat elfogadásának feltétele az olasz 1865. évi Codice di proc. civ. szerint (ars. 680.). Az osztr. ptrsi jav. szerint (901. §.) a feltételek szigorúbbak; csak akkor van helye utóajánlatnak, ha az ingatlanért az első árverésnél a százszoros adónál kisebb árt igértek, és az utóajánlatot tevőnek az előbbi árt legalább egy tizedrészszel meghaladó igéretet kell tennie, az újabb árverés költségeit esetleg viselnie kell, és az igért árnak ötödrészét, valamint a megfelelő költségelőleget előzetesen le kell tennie. Az osztrák 1887. junius 10-iki törvény szerint utóajánlatot csak akkor fogadtak el, ha az első árveréskor a becsérték vagy a kikiáltási ár kétharmadát ki nem tevő árt értek el. Az utóajánlatot tevőnek az előbbi árt egyötöddel meghaladó összeget kellett igérnie s le kellett tennie a költségeken felül a saját maga által igért ár egyötödrészét. — Az osztrák új végr. t. (195., 196. §§.) értelmében helye van az utóajánlatnak, ha az első árveréskor az ingatlan becsértékének háromnegyedénél kevesebbet igértek; és az utóajánlónak az előbb elért árt egynegyeddel meghaladó igéretet kell tennie és le kell tennie, a sajátmaga által igért ár egynegyedét.

[2] Ez a határidő a hiányosan beadott utóajánlati kérvény kipótlásának elrendelése által meg nem hosszabbítható. (Bpesti kt. 1888. évi 3915. sz.)

[3] A temesvári kir. itélőtábla 3. sz., a nagyváradi kt. 1. sz., a debreczeni kt. 6. sz. polg. döntvénye; a pécsi kt. határozattárába felv. 2. polg. hat. (Igazs. közl. V. 319., 372., VI. 223., 268. l.) a kérdésre *igennel*, a

Curia VII. számu polg. döntvényével a kérdést *igenlő* értelemben döntötte el.[1]

2. Minthogy az utóajánlat mindig jogérvényesen foganatosított árverést feltételez, az előterjesztés határidejének lejárta előtt ily ajánlatot elfogadottnak kijelenteni nem lehet; ha pedig valaki utóajánlatot tett oly időben, a mikor az árverési cselekmény érdemileg még el nem intézett előterjesztéssel van megtámadva: az utóajánlat érdemleges elintézését függőben kell tartani az előterjesztés fölötti jogerejű határozat hozataláig. (179. §. magyarázata.)

3. Hitelesített beadványban azért kell tenni az utóajánlatot, hogy ilykép közhitelesség jellegét viselje az igéret, éppen úgy, mintha az árverés alkalmával tették volna. A hitelesítést nélkülöző beadványt tehát vissza kell utasítani, ha egyébként az utóajánlatnak minden törvényes kellékei meg is volnának.[2] Egyébiránt, miután a bánatpénzből és a költségelőlegből álló összeg letétele elég biztosítékot nyujt arra nézve, hogy az utóajánlat komolyan tétetett: az, hogy a telekkönyvi hatóság csak hitelesített beadványban tett utóajánlatot fogadhat el, oly felesleges óvatosság, a mely a gyakorlatban az intézmény terjedésének nem csekély akadálya.[3]

4. Az a rendelkezés, hogy az utóajánlatot tevő az ujabb árverés költségeit mint *általa viselendőket* köteles előlegezni, abban találja indokolását, hogy máskég csekély értékű ingatlannál, a hol a korábbi vételár 10%-a kevesebbet tesz ki, mint az árverés költsége, a vételár-

marosvásárhelyi kt. határozattárába felv. 10. polg. hat. (Ig. k. VI. 191. l.) és a pécsi kt. 1. sz. polg. döntvénye *nemmel* feleltek.

[1] Ezzel a kérdés megszünt vitás lenni. Mindamellett el nem hallgathatjuk, hogy az igennel felelő határozatok indokolása nem képes minket meggyőzni azok helyességéről. A késedelmes vevő ellen elrendelendő árverést a törvény újabb árverésnek nevezi (a 176 §-ban csak újabb árverési határnapról van szó), utóajánlatot pedig csak «az árverés» napjától számított 15 napon belül lehet elfogadni. A 187. §. azon rendelkezése, hogy utóajánlat folytán az előbbi árverés hatálytalannak nyilvánítandó, a késedelmes vevő elleni árverésre nem alkalmazható a 185. és 186. §. azon intézkedésével szemben, mely szerint a késedelmes vevő bánatpénzét föltétlenül elveszti és esetleg a fenmaradó árkülönbözetet is megtéríteni köteles. És a mi a fő: az utóajánlat tételére az első bekezdés értelmében az első árverés napjától számított 15 napi záros határidő szolgál; és ha ez eredménytelenül lejár, a lezárt határidő ujabban meg nem nyilhat az által, hogy a vevő az árverési feltételeknek történetesen eleget nem tesz és ezért valamely érdekelt fél újabb árverést kér. Lsd a kérdésre nézve bővebbet *Szerző:* Ügyv. l. 1896. évi 51. sz.

[2] Az utóajánlati kérvénynek a községi előljáróság által történt előttemezése a 187. §-ban kivánt hiteles beadványt nem pótolhatja. (Bpesti kt. 1888. évi 3915. sz.

[3] Az osztr. 1887-iki törvény az utóajánlati kérvénynél semmi különös alakszerűséget sem kivánt. Éppoly kevéssé kiván ily alakszerűséget az osztrák új végr. t. 196. §-a.

tömeg az utóajánlat következtében tulajdonképen kevesbednék, és a telekkönyvi érdekeltek — az intézmény czéljával éppen ellenkezően — károsodnának.[1] A vételártömeg részére tehát a korábbi legmagasabb igéretet egytizeddel meghaladó vételárnak föltétlenül fenn kell maradnia és ebből az ujabb árverés költségeit semmi körülmények között sem szabad fedezni.[2] Ennél fogva ezek a költségek az utólag igért magasabb vételáron *felül* fizetendők; még pedig az utóajánlatot tevő fél által abban az esetben, a mikor a 187. §. második vagy harmadik bekezdésénél fogva ő lett az ingatlan vevője; mert már az utóajánlat tételekor ezeket a költségeket «mint általa viselendőket» előlegezte. Ha pedig az utóajánlatra megtartott árverésen az ingatlant nem az ajánlattevő, hanem másvalaki vette meg, ez köteles az ujabb árverés költségeit az igért vételáron *felül* viselni; mert az utóajánlattevő a korábbi vételárnál legalább 10%-kal magasabb igéretet tesz és ezen *felül* megigéri az árverési költségek viselését is; mert a telekk. hatóság az ujabb árverési határnapot ezen alapigéret következtében tűzi ki, és ha e napon az utóajánló igéreténél «magasabb igéret nem tétetett», az utóajánlót kell vevőnek tekinteni; ily «magasabb igéret» pedig csak az, mely szerint valaki az ingatlanért magasabb árt ad, mint a minőt az utóajánló igért, és *ezen felül* az árverési költségeket szintén úgy viseli, a mint az utóajánló azok viselésére ajánlkozott.[3]

Ezért — habár a törvény ezt nem rendeli — félreértések és bonyodalmak kikerülése végett czélszerű az utóajánlat következtében kibocsátott árverési hirdetményben, illetve az árverési feltételekben határozottan kijelenteni, hogy az ujabb árverés költségeit a vevő köteles viselni, az általa igért vételáron *felül*.[4]

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 52. sz.

[2] Ellenkezően, de helytelenül Flegmann F.: Jogt. Közl. 1882. évi 50. sz.

[3] Teleszky I., Vasdényei: Jogt. Közl. 1882. évi 49., 52. és 1883. évi 3. sz. — Ezzel nem ellenkezik a pozsonyi kir. itélőtábla határozattárába felvett következő határozat: «Az utóajánlat folytán megtartott ujabb árverés költségeit az utóajánlattevő csak azon esetben viseli, ha és a mennyiben az általa tett ajánlatnál magasabb összeg az árverésen el nem éretett; ha és a mennyiben azonban az árverés alá vont ingatlan az utóajánlatot is meghaladó összegért adatott el, ez esetben a vételárból az elért többlet erejéig az utóajánlattevő az által előlegezett költség megtérítését jogosan igényelheti.» (Igazs. közl. I. 37. l.). Mert a határozat alapjául szolgált jogesetben az ujabb árverésen az ingatlant az utóajánlatot és az újabb árverési költségeket is meghaladó összegért adták el.

[4] Az osztr. jav. (903. §.) egyenesen rendeli, hogy az ily értelmű megjegyzés az árverési hirdetménybe felvétessék. Az osztrák új végr. törvény szerint (199. §.) utóajánlat következtében új árverést nem tartanak. Az utóajánlatról az előbbi vevőt értesítik és ha ez legalább ugyan-

5. Miután a bánatpénz tekintetében a 187. §. a 147. §-ra hivatkozik, utóajánlatnál bánatpénzül azt az összeget kell letenni, a mely a 147. §. *c)* pontja szerint az első izben kibocsátott hirdetményben meg van állapítva, tekintet nélkül az utóajánlat vagy az első árverés-kor igért ár összegére.[1]

6. Az utóajánló igérete ugyanazon tekintet alá esik, mintha árverés alkalmával tették volna. Innen van, hogy több utóajánlat közül csak a legmagasabb ajánlat jön figyelembe; és ebből ismét folyik, hogy az első árverés utáni 15 nap eltelte *előtt* utóajánlatnak elfogadottnak kijelenteni nem lehet. Ugyancsak amaz elvből következik az is, hogy több *egyenlő* utóajánlat közül egyedül az első vehető figyelembe.[2] Csekély gyakorlati értékkel bir az a sokat vitatott kérdés, hogy mi történjék akkor, ha a telekkönyvi hatóság iktatóhivatalába *egyidejüleg* érkezett több utóajánlatban egyenlő igéretet tesznek? Az indítványozott többféle megoldási mód közül csak az a helyes, a mely ugyancsak a fentebbi elvnek felel meg. Ha árverés alkalmával két árverelő egyidejüleg egyenlő igéretet tesz, a kiküldött figyelmezteti az árverelőket az igéretek egyenlőségére és felhívja őket, hogy az egyik vagy a másik bármi csekélységgel magasabb igéretet tegyen; és ha ennek a felhivásnak az árverelők meg nem felelnének, egyenlő részben közös vevőknek kell őket nyilvánítani. A közös vételben való megnyugvásukat pedig hallgatólag már előre kijelentették éppen az által, hogy magasabb igéretet tenni az egyik és a másik is vonakodott. Hasonló eljárást kell tehát követni, ha több egyenlő igéretet egyidejű utóajánlatokban tesznek: az ujabb árverési hirdetményt valamennyi utóajánlat kapcsán kell kibocsátani. Ha ezután az ingatlant

annyit nem igér, mint az utóajánló, a telekk. hatóság az ingatlant az utóajánló részére üti le. — Az árverési költség kérdésének javaslatba hozott egyéb megoldási módjai az utóajánlat intézményének természetével és a törvény czélzataival össze nem egyeztethetők. Hogy az előlegezett költség az utóajánlónak soha vissza ne téríttessék (Hlatky E.: Jogt. Közl. 1882. évi 44. sz.), csak az «általa viselendő» nem éppen szerencsés kifejezés félreértésének a következménye; az az állítás pedig, hogy az utóajánlóra nézve a költségelőleg feltétlen elvesztése méltánytalanságot sem jelent (Végh Ö.: Jogt. Közl. 1882. évi 46. sz.) komolynak alig vehető. Végre a méltányosságnak megfelelő ugyan, de egészen önkényszerű az a megoldás, hogy ha az ingatlant az utóajánlatot meghaladó összegért adták el, a vételárból az utóajánlattevő az általa előlegezett költség megtérítését «az elért többlet erejéig» követelheti — hacsak (mint az előző jegyzet esetében) az újabb árverésen az ingatlan oly áron nem kelt el, a mely az utóajánlatban igért összeget legalább is az árverési költségek összegével múlja felül. (Bpesti kt. VI. polg. tanácsának megállapodása.) — Lsd még Havas: Ügyv. Lapja 1890. évi 7. sz.

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 27. sz.

[2] Határozottan rendeli ezt az osztr. végr. t. 198. §-a.

mindegyik utóajánló kizárólagos tulajdonul kívánja megszerezni, meg fognak jelenni az árverési határnapon és az egyik vagy a másik magasabb igéretet fog tenni; ha pedig nem teszik ezt, akkor ez világos jele annak, hogy egymásnak az utóajánlat tétele által szerzett jogát kölcsönösen elismerik és az ingatlant közösen akarják megvásárolni; a minek azután a kiküldött és a bíróság kifejezést is köteles adni.[1]

7. Annak meghatározására, hogy mily összeget köteles az utóajánló az árverési költség előlegezése fejében letenni, a törvény semmi támpontot sem nyújt. Czélszerű tehát a szükségesnél inkább nagyobb, mint kisebb összeget bemutatni: de éppen azért, mert az előleget csakis megközelítőleg lehet kiszámítani, az a körülmény, hogy a bíróság a letett összeget kevesli, az utóajánlat visszautasítására indokul nem szolgálhat, és a bíróság ilyenkor az ajánlattevőt legfeljebb a hiányzó összeg utólagos befizetésére utasíthatja s az utóajánlat elfogadását és az ujabb árverési hirdetmény kibocsátását a záros határidő alatt teljesítendő befizetéstől teheti függővé.[2]

8. Minthogy az utóajánlatnál a nagyobb vételárt az első árverés alkalmával megállapított feltételek szem előtt tartásával igérik: az első árveréshez megállapított feltételek az utóajánlat következtében rendelt ujabb árverésre nézve is irányadók.[3]

9. A 171. §. szerint a végrehajtató az árverés felfüggesztését csak addig kívánhatja, a mig az árverelők valamelyike igéretet nem tett. Minthogy pedig az utóajánló által tett igéret teljesen azonos hatályu avval, a melyet az árverés alkalmával tettek, és az utóajánlat az első árveréskor elért legmagasabb igéret helyébe lép: az utóajánlat tétele után akár a végrehajtató kívánalmára, akár a végrehajtató, a végrehajtást szenvedő és a jelzálogos hitelezők egyetértő megállapodása alapján az ujabb árverés épp oly kevéssé volna felfüggeszthető vagy beszüntethető, mint az első árverés, a mikor már valaki igéretet tett.[4] Az első árverés igaz, hogy az utóajánlat következtében hatálytalannak nyilváníttatik, de éppen csak az utóajánlat következményeül, csak a magasabb igéret okáért; már pedig különös az okozott hatályt beállottnak elfogadni és e mellett az ok paralyzáló hatását ignorálni. Miután utóbb

[1] Teleszky I., F. S., Vasdényei G., Hauer Gy.: Jogt. Közl. 1882. évi 52., 1883. évi 3., 6., 17. sz.

[2] Bpesti kt. 1899. évi 5375. sz.

[3] Igy rendelte az oszt. 1887. évi törv. 16. §-a.

[4] Bpesti kt. 1884. évi 10215. sz. A marosvásárhelyi kt. 2. sz. polg. döntvénye. Lsd a szövegben kifejtett nézetre nézve Gaár V.: Jog 1887. évi 32. sz., Szerző ugyanott 42. sz., Kálnay L.: ugyanott 1891. évi 1. sz. Ellenkezően Bölönyi L.: Jog 1887. évi 35. sz. Karácson G.: 1890. évi 47. sz. Cselényi S.: 1887. évi 35. sz., valamint részben Császár L.: Jogt. Közl. 1887. évi 19. sz. — V. ö. még Lange: Jog 1890. évi 45. sz.

e kérdésben ellentétes birói gyakorlat fejlődött,* a kir. Curia — az említett érvek daczára — II. számú döntvényében kimondotta, «hogy abban az esetben, ha az utóajánlat folytán kitűzött ujabb árv. határnapig, illetve a kitűzött határnapon az árverés megkezdéséig végrehajtást szenvedő a végrehajtató követelését teljesen kifizeti, vagy ha a 171. §-ban megállapitott időpontig az árverés felfüggesztését a végrehajtató kivánja, s annak megtartásához sem a netáni csatlakozó, sem a végrehajtást szenvedő fél nem ragaszkodik, az árverés az utóajánlattevő beleegyezése nélkül is megszüntetendő.»

Az utóajánlatra elrendelendő árverés körüli eljárás tekintetében lásd a 176., 179. és 185. §§. magyarázatát.

188. §.

A telekkönyvi hatóság az árverés jogerőre emelkedése után, a sorrendi tárgyalásra hivatalból tűz ki határnapot: s erre a telekkönyv szerint érdekletteket, illetőleg a részükre a végrehajtási eljárás során kinevezett ügygondnokot és a királyi adófelügyelőt, utóbbit azzal idézi meg, hogy az ingatlant közvetlenül terhelő s az árverés napja előtt esedékessé vált állami és községi adóknak, az esedékesség napját és a járulékot feltüntető kimutatását, valamint az ingatlant terhelő illetékeknek az átruházási jogügylet bejelentési napját is feltüntető jegyzékét, végre a zálogjogilag bekeblezett régibb adó- és illetéktartozások fennállását igazoló szabályszerü kimutatásokat is, a sorrendi tárgyalás határnapjáig annál bizonyosabban mutassa be, mert ha ezt elmulasztaná és a sorrendtárgyalási határnapra meg nem jelennék: az adók és illetékek az árfelosztásnál mellőztetni fognak.

A mennyiben a végrehajtási eljárás során az ismeretlen tartózkodásu jelzálogos hitelezők képviseletére ügygondnok nem neveztetett: az ismeretlen tartózkodásu

* Igy a kassai kt. határozattárába felvett 2. polg. határozatban kijelentette, hogy «ha utóajánlat folytán kitűzött ujabb árverés esetében a végrehajtást szenvedő fél a végrehajtató követelését s járulékait az árverés megtartása előtt teljesen kifizeti, az árverés felfüggesztendő» (Igazs. közl. I. 390. l.). Ugyanily értelemben szól a kassai kt. 4. számú polg. döntvénye.

jelzálogos hitelezők képviseletére ügygondnok rendelendő, s a végzés egy példánya annak is kézbesítendő.

Ha a telekkönyvből kitünik, vagy a telekkönyvi hatóság tudomással bir arról, miszerint az elárverezett ingatlant szőlő-dézsma, urbéri vagy más hasontermészetű váltság, vagy vizszabályozási tartozás terheli: az árfelosztási tárgyalásra a jogosított földbirtokos vagy közbirtokossági képviselő, illetőleg a vizszabályozási társulat képviselője is megidézendő.

Hirdetmény kibocsátása a távollevő vagy ismeretlen hitelezők részére nem szükséges.

A vevő, ha az egész vételárt be nem fizette, a sorrendi tárgyalás határnapjáról szintén értesítendő.

A 188—202. §§. az elárverezett ingatlan vételárának felosztására vonatkozó eljárást nagyjában a Ptrs szerinti eljárásnak megfelelően, azonban a szükségeseknek mutatkozott helyesbítésekkel és pótlásokkal szabályozzák.

A telekkönyvi hatóság a sorrendi tárgyalásra a határnapot — úgy mint a Ptrs 443—445. §-ai szerint történt — hivatalból tűzi ki, még pedig az árverés jogerőre emelkedése, tehát annak megtartásától számított nyolcz nap után (178. §.), tekintet nélkül arra, hogy utóajánlat következtében az előbbi árverés még joghatálytalannak nyilvánítható (187. §.); mert a kielégítési sorrend megállapítása iránti eljárás folyamát az utóajánlat és az ennek következtében kitűzött ujabb árverés éppen oly kevéssé gátolja, mint az, hogy a vevő az árverési feltételeknek eleget nem tett, és ezért esetleg ujabb árverés elrendelése válik szükségessé, vagy talán már el is van rendelve (186. §.). Egymagában az a körülmény, hogy ilyenkor a felosztandó vételár pontosan még ki nem számítható (194. §.), a kielégítési sorrend megállapítását nem akadályozhatja.

A tárgyalásra idézni kell a 153. §-ban felsorolt telekkönyvi érdekelteket, és ezek helyett az ugyanezen §. szerint netalán kinevezett ügygondnokokat, ha az érdeklettek képviseltetésökről még nem gondoskodtak. A 153. §. értelmében bármely érdekelt fél részére ügygondnok rendeltetik, ha a hirdetmény kézbesítését tanusító vevény annak idejében vissza nem érkezik; ennél fogva a 188. §. ama rendelkezése, mely szerint az ismeretlen tartózkodásu jelzálogos hitelezők képviseletére ügygondnokot kell rendelni, «a mennyiben a végrehajtási eljárás során ügygondnok nem neveztetett», csakis arra az

esetre érthető, ha valaki még az árverés feljegyzése után nyert nyilvánkönyvi jogot. (Lásd a 153. §. magyarázatát.) A kir. kincstárt a sorrendi tárgyalásnál a törvényhatósági ügyészek képviselik; a tárgyalásra mindamellett a kir. adófelügyelőt — most Budapesten kivül a kir. pénzügyigazgatót — kell meghívni, mivel az adó- és illetékhátralékok nyilvántartása nem tartozik az ügyészek hatáskörébe, a minél fogva a kincstár érdeke követeli, hogy a sorrendi tárgyalást rendelő végzést a nyilvántartó hatóságnak kézbesítsék, a mely azután saját hatáskörében intézkedik, hogy a törvényhatósági ügyészség az adó és illeték-kimutatások beküldése mellett, a megjelenéssel megbizassék.[1]

Az idéző végzésbe mindig befoglalandó figyelmeztetés szerint[2] a telekkönyvi hatóság a kir. pénzügyigazgatóság részéről — ilynemű követelések fennállása esetében — háromféle *külön* kimutatás beterjesztését kivánja: 1. azokról az állami és községi adókról, a melyek a 189. §. *b)* pontja szerint az előnyös tételek közé tartoznak; 2. az ugyane pont szerint szintén előnyös tételként sorozandó illetékekről; 3. a zálogjogi bekeblezésnél fogva a telekkönyvi rangsorozat szerint kielégítendő régibb adó- és illetéktartozásokról (190. §.). Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a törvény határozott rendelkezésénél fogva a 3. pont alatt említett követelésekről is kimutatás beterjesztése szükséges, úgy hogy ily kimutatás hiányában a követelés, zálogjogi bekebleztetésének daczára a kifizetési sorrend tervezetébe fel nem vétetik. A kincstari követelések sorozása egyébiránt csak abban az esetben marad el, ha a tárgyalás napjáig kimutatást be nem terjesztenek, és ha a tárgyalási határnapra a kir. kincstár képviseletében senki sem jelenik meg. Ha megjelent valaki és a kimutatás beadására indokoltan halasztást kér, a kérelemnek záros határidő kitűzése mellett helyt lehet adni.

A pénzügyigazgató a kir. kincstár képviseletében a sorrendi tárgyalásra csakis az adó- és illetékkövetelések tekintetében idéztetik. Ha a kir. kincstár javára másnemű követelés van telekkönyvileg bejegyezve, a tárgyalásra a kir. jogügyek igazgatóságát kell idézni (153. §.). Ez esetben kimutatás beterjesztése nem szükséges, és a telekkönyvileg bejegyzett tőkekövetelést akkor is kell számításba venni, ha a sorrendi tárgyalásra a kir. kincstár képviseletében senki sem jelent meg (192. §.).

A kir. kincstáron kivüli többi érdekeltekhez intézett idézésben,

[1] Tjav. indokolása.

[2] A figyelmeztetés elmulasztása felfolyamodás következtében a sorrendi végzés feloldását vonja maga után.

kivéve azokat, a kik a vételárra vagy ennek a részére bekeblezett szolgalom, haszonbérlet vagy bérlet, kikötmény vagy biztosíték alapján tartanak igényt (191. §.), a meg nem jelenéshez semmi jogkövetkezmény sincs kötve. E tekintetben lásd a 194. és 196. §-t.

Szőlődézsma, urbéri és más hasonló természetű váltság vagy vizszabályozási tartozás felszámítása tekintetéből (189. §. *c)*) a földbirtokost, illetve a közbirtokosság vagy a vízszabályozó társulat képviselőjét a telekkönyvi hatóság csak abban az esetben *köteles* a tárgyalásra idézni, a mikor az, hogy az elárverezett ingatlant ilynemű követelés terheli, magából a telekkönyvből kitűnik. Ha erről a telekkönyvi hatóság a végrehajtási ügyön kivüli más cselekvényekből vagy iratokból tudomással bir, az idézést szintén teljesítheti ugyan, de ennek elmulasztása a kielégítési sorrend elleni felfolyamodásban sérelmül alig panaszolható. Ez természetesen ki nem zárja, hogy a földbirtokos, illetve a közbirtokosság vagy a társulat képviselője a tárgyaláson idézés nélkül is megjelenjék és követelését bejelentse. Bármely más érdekelt fél idézésének elmulasztása ennek felfolyamodására a sorrendi végzés feloldását vonja maga után.

189. §.

A vételárból a jelzálogos hitelezők előtt a következő előnyös tételek, s következő sorrendben elégítendők ki:

a) a végrehajtatónak és a 166. és 167. §§. eseteiben, a végrehajtatónak az ingatlan árverés hirdetése és foganatosítása körül felmerült s biróilag megállapított költségei, továbbá a sorrendi tárgyalás bélyeg-költségei, az ismeretlen hitelezők képviseletére rendelt gondnok sorrendi tárgyalási dija és a 164. és 212. §§. esetében, a zárgondnoki költségek és dijak;

b) az elárverezett ingatlant közvetlenül terhelő állami és községi adók, a mennyiben az árverés napját megelőzőleg esedékessé váltak és az árverés napjától visszaszámított három évnél nem régibb időről vannak hátralékban; továbbá az elárverezett ingatlant közvetlenül terhelő és a fennálló szabályok szerint törvényes elsőséggel biró illetékek;

c) a fennálló törvények értelmében az ingatlant közvetlenül terhelő szőlő-dézsma, urbéri és más hason ter-

mészetü váltság-összegnek és a vizszabályozási tartozásnak az árverés napját megelőzőleg esedékessé vált, három évnél nem régibb időről hátralékban levő részletei.

Ha a *c)* pont alatti követelések a vételárból egészen ki nem elégíttethetnének: első sorban a vizszabályozási követelések fizetendők; a többi követelések közt pedig aránylagos levonásnak leend helye.

Utalással a 119. §. hasonlárgyu rendelkezésére, továbbá az ideigl. törv. szab. I. r. 136. és a Ptrs 446. §-ára, az előnyös tételek tekintetében megjegyezzük:

ad a) «Az előnyös tételek közé a végrehajtató költségei közül csupán az árverés hirdetése és foganatosítása körül felmerültek soroltatnak, mert csak ezeket lehet olyanoknak tekinteni, a melyek mint a jelzálog értékesítése végett szükségesek, a jelzálogos hitelezők előtti kielégítést méltán igényelhetnek».[1] A végrehajtási és árverési kérvény költségei tehát előnyös tételként nem sorozhatók.[2] Ezek a költségek a 192. §-ban a tőke járulékaiként említett, «az előnyös tételek közé nem utalt végrehajtási költségek» közé tartoznak.[3] Önkéntes árverés (204—206. §§.) költségei előnyös tételnek egyáltalában nem minősíthetők.[4] Az ismeretlen tartózkodásu (és nem az «ismeretlen») hitelezők képviseletével megbizott ügygondnok esetleg ügygondnokok (153., 188., 191. §§.) díját a törvény, eltérőleg a Ptrs 449. §-ától az előnyös tételek közé czélszerűségi tekintetből sorozza, mivel máskép alig akad ügyvéd, a ki ügygondnoki tisztjében hivatásszerűen eljárna. A végrehajtást szenvedő részére netalán szintén kinevezett ügygondnok (14., 24. §§.) díjai azonban az előnyös tételek közé nem tartoznak; éppen oly kevéssé, mint a 174. és 180. §. értelmében a vevő kérelmére kinevezett zárgondnok költségei s díjai.

ad b) A Ptrs 446. §. *b)* pontja szerint az eladott jószágot terhelő állami és községi adók csak a tárgyalás napjától visszafelé számított két évről birtak elsőbbséggel. Ezt az időt azonban már az 1876 : XV. t.-cz. 67. §-a három évre terjesztette ki; és ezt átvette az új törvény. Az 1867 : XV. t.-czikket hatályon kívül helyezte ugyan az 1883 : XLIV.

[1] Tjav. ind.

[2] Curia 25. számú teljes ül. döntvénye.

[3] Az 1887. jun. 10-iki osztr. törv. 9. §-a ezeket a költségeket azon követelés elsőbbségével soroztatja, a mely miatt az árverés bekövetkezett. Az osztr. végr. t. 216. §-a szerint a per- és végrehajtási költségek általában avval az elsőséggel birnak, mint maga az illető tőkekövetelés.

[4] Curia 1882. évi 918. sz.

t.-cz. 113. §-a; de ez utóbbi törvény 88. §-a amavval egyezően rendelkezik, kijelentvén, hogy «ingatlanok birói eladásánál s a vételár birói felosztásánál az utolsó *három* évi, ugyanazon birtokot terhelő egyenes adók, az egyenes adók módjára behajtandó egyéb tartozások, törvényhatósági s községi adópótlékok, akár vannak azok az ingatlanokra bekebelezve, akár nem, az 1881 : LX. t.-cz. 189. §. *a)* pontjában felsorolt költségeken felül, minden egyéb követelés előtt elsőséggel birnak. Évi adó alatt értetik azon összeg, mely mint folyó adó az illető ingatlanra azon évben kivetve volt». Közvetlenül az ingatlant terhelik a földadó, a házbéradó, a házosztályadó; de terheli az általános jövedelmi pótadó,[1] valamint a főváros által szedett házbérkrajczár és útburkolati járulék is.[2] Előnyösen sorozzák még a vármegyei pótadót, de csak ha ki van mutatva, hogy 1883 XV. t.-cz. 9. és 13. §-ában engedélyezett pótadótól különböző alapon egyedül az ingatlanra van kivetve; és sorozzák a községi pótadót, az egyházi (segélyezési) pótadót és mezőőri pótadót, de csak ha az 1886 : XXII. t.-cz. 130. §. 3. bekezdésén alapúl;[3] a községi iskolai adót,[4] valamint az 1890 : I. t. cz. 23. §-a alapján a föld és ház adója után kivetett útadót.[5] Ellenben előnyös tételként nem sorolandók a II-od osztályú kereseti adó,[6] a harmad osztályú kereseti adó[7] és a tőkekamatadó, valamint az ez után járó általános jövedelmi pótadó.[8] Nem sorolják továbbá a vasúti pótadót és útadót.[9] Az országos betegápolási pótadó sorozására nézve a birói gyakorlat még meg nem állapodott.[10]

A három év kiszámításánál annak az árverésnek napja jön tekintetbe, a melyen az ingatlant tényleg eladták és a mely árverés jogerőre emelkedett;[11] a minél fogva oly esetben, a mikor az árverés megsemmisült, a három év visszafelé csak az újabban megtartott árveréstől, ellenben akkor, ha az ingatlant másodszor a 185. §.

[1] Curia 1884. évi 8331. sz. A marosvásárhelyi kt. azonban a határozattárba felvett 14. számú határozatában, valamint 9. számú döntvényében az adót előnyösen *nem* sorozandónak mondotta ki.

[2] Curia 1883. évi 4793. sz.

[3] Marosvásárhelyi kt. határozattárába felv. 14. sz. hat. (Igazs. Közl. XIII. 112. l.)

[4] Győri kt. határozattárába felv. 29. sz. hat. (Igazs. Közl. XI. 80. l.)

[5] Curia 78. sz. polg. döntv.

[6] Bpesti kt. 1887. évi 36423 sz. és a IV. polg. tanács megállapodása, és a marosvásárhelyi kt. határozattárába felv. 14. hat.; de ellenkezően budapesti kt. 1885. évi 20854. sz.

[7] Curia 1883. évi 8115. sz.

[8] Curia 1885. évi 1986. sz., marosvásárhelyi kt. 9. sz. döntv. — Lásd még 1883 : XLIV. t.-cz. 94. §-t.

[9] Marosvásárhelyi kt. 3 alatti hat.

[10] A győri kt. (határozattárba felv. 29. sz. hat.) sorozza, a marosvásárhelyi kt. (3 alatti hat. és 9. számú döntvény) nem.

[11] 1883 : XLIV. t.-cz. 88. §. 3. bek.

értelmében adták el, a jogerejűvé vált első árverés napjától számíttatik; az ezen a napon túl esedékes adó pedig a 184. §-nál fogva már a vevőt terheli. Az előnyös adókövetelésssel egyenlő sorrendben ki kell elégíteni az ebbeli követelés lejárt és az árverés napjától tovább folyó kamatjait is (192. §.).

Az eladott ingatlant terhelő illetékhátralékok a Ptrs 446. §. *b)* pontja szerint az adóhátralékkal egyenlő elbánás alá estek. Hasonlóan rendelkezett az 1876 : XV. t.-cz. 67.] §-a, a mennyiben az esedékességtől számított utolsó három évi illetéki hátralékoknak bekeblezés nélkül is minden egyéb követelés előtti elsőbbséget engedélyezett. Ugyanezt tette a törvényjavaslat (681. §.). Ennek tárgyalása közben azonban az 1881 XXXIV. t.-cz. keletkezett, a melynek 39. §-a szerint az ingatlant terhelő illeték a bejelentéstől számított *két évig* a telekkönyvi bejegyzés által biztosított, magánczímből eredő követeléseket feltétlenül megelőzi; és ha az illetéket az átruházott ingatlanra ezen a két évi határidőn belül telekkönyvileg bejegyezték, az illetékkövetelésnek törvényes elsőbbsége *öt évig* áll fenn.* A törvényhozás tehát helyesebbnek tartotta külön, tüzetes szabályt fel nem állítani, hanem az elsőséggel biró illetékre nézve «a fennálló szabályokra» hivatkozni.

Ugy az adó-, mint az illeték-követeléseket egyébiránt csak szabályszerű kimutatás beterjesztése esetében lehet a kielégítési sorrendbe felvenni. Lásd e tekintetben a 188. és 196. §. magyarázatát.

ad c) Tekintve, hogy úgy a Ptrs 9. §-ának a szőlődézsmaváltságra, mint az 1871 : LIII. t.-cz. 91. és 92. §-ának az úrbéri váltságösszegekre vonatkozó rendelkezései az 1881 : LX. t.-cz. mint későbbi törvény által változást szenvedtek; tekintve hogy a 189. §. *c)* pontja szerint az elárverezett ingatlannak vételárából az említett tartozásoknak csak az árverés napját megelőzőleg esedékessé vált, három évnél nem régibb részletei elégítendők ki; tekintve hogy a 190. §. szerint a 189. §-ban felsorolt előnyös tételek kielégítése után a vételárból a tkvi rangsorozat szerint a jelzálogos hitelezők elégítendők ki, ezek közé pedig a birtoklapon bejegyzett, tehát a teherlapon rangsorozattal nem biró váltságösszegek nem tartoznak; tekintve végre, hogy trvjavaslat indokolása szerint a szőlődézsma, urbéri és más hasontermészetű váltságok három évnél régibb hátralékainak messzebb terjedő kiváltságot, mint az államadóknak adni nem lehet: az említett váltságok azon részletei, a melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régibb időre maradtak hátralékban, az ingatlannak árverésen

* «Az illetéktartozások törvényes elsőbbségének megállapítására nézve mérvadók az 1881 : XXXIV. t.-cz. 39. és 40. §-aiban foglalt határozatok» (1883 : XLIV. t.-cz. 88. §. 5. bek.).

befolyt vételárából a jelzálogos hitelezők követelései előtt nem sorozhatók.[1]

A vízszabályozási tartozásokra vonatkozólag az 1879 : XXXIV. t.-cz. 5. §-a[2] kimondotta, hogy ingatlanok birói eladásánál elsőségökre nézve az 1876 : XV. t.-cz. 67. §-ának intézkedései alkalmazandók. A vízszabályozási tartozásnak három évnél régibb időről hátralékban lévő részletei tehát törvényes zálogjoggal éppoly kevéssé birnak, mint nem birtak avval az 1876 : XV. t.-cz. 67. §-a értelmében az ily időről hátralékos adók és illetékek; azok a részletek tehát csak a telekkönyvi rendeletnek megfelelő zálogjogi bejegyzés esetében elégíttetnek ki, a telekkönyvi rangsorozat szerint. A most érintett valamennyi tartozásnak az árverés napja *után* esedékes részletei a vevőt terhelik (184. §.).[3] Ezeknek a tartozásoknak három évnél nem régibb időből hátralékos kamatjai, a mennyiben a tőke zálogjogilag be van keblezve, a vízszabályozási tartozásnak ily kamatjai pedig bekeblezés nélkül is, mivel a tartozás az előnyös adóval egy tekintet alá esik, a tőkével egyenlő sorrendben nyernek kielégítést (192. §.).

A vízszabályozási tartozásokra nézve még a következőket kell megjegyezni:

Az 1885 : XXIII. t.-cz. 121. §-a értelmében a vízszabályozó társulat által kivetett járulékok «*az illető birtokon*» fekvő terhet képeznek. Az «illető birtok» a tkvi rend 57. §-ának figyelembe vétele mellett az egész tkvi jószágtest, még akkor is, ha annak bármi csekély része ártérbirtok. Az ebben fekvő méltánytalanságot megfontolván, az 1886 : XXIX. t.-cz. 9. §-a azt rendelte, hogy a tkvi betétek szerkesztése alkalmával a vízrendező társulatok kötelékébe bevont ártérbirtokokat lehetőleg külön helyr. számok alatt kell felvenni; ha pedig valamely birtokrészletnek csak egy része ártérbirtok: ezt a részt külön helyr. számú részletté kell alakítani.[4] Az 1900 : XV. t.-cz. 1. §-a pedig ezt a szabályt akként változtatta meg, hogy az ártéri birtokrészletek ártéri minőségét a telekkönyvi betétek *A* lapjának 3. rovatában, azt a vonalat pedig, a mely az ártért a fensíktól elválasztja, a tkvi térképen ki kell tüntetni; és ha a birtokrészletnek csak egy része

[1] Curia 46. számú teljes ülési döntvénye, — mely csupán a szőlődézsmaváltságra vonatkozik ugyan, de az indokok azonosságánál fogva az úrbéri és más hasontermészetű váltságösszegekre is alkalmazható.

[2] Lásd most az 1885 : XXIII. t.-cz. 121. §-át.

[3] Németh A.: Jogt. Közl. 1883. évi 4. sz.

[4] Az 1886 XXIX. t.-cz. 76. §. 2. pontja felhatalmazza az igazságügyminisztert oly rendelet kiadására, mely szerint hasonló elkülönítés a tkvi betétek szerkesztése előtt a telekjkönyvekben, azután pedig a szükséghez képest a betétekben is volna foganatosítható. A rendelet mindeddig nincs kiadva.

esik az ártérbe, a 3. rovatban fel kell tüntetni, hogy a birtokrészletből mekkora területű rész esik az ártérbe és ennek mennyi a kataszteri tiszta jövedelme. Másrészt még az 1886 : XXIX. t.-czikknél későbbi törvény (1889 : XXX. t.-cz. 6. §.) is kijelenti, hogy a földhitelintézet által engedélyezett vízszabályozási kölcsön utáni járulékok az ártérbe eső birtokrészleteken felül mindazokat a részleteket terhelik, a melyek az illető végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése idejében az ártérbe eső birtokrészletekkel együtt egy tkvi jószágtestet képeztek.[1] Az 1900 : XV. t.-cz. 1. §-ának kiegészítéseül szolgálnak ugyan-e törvény 8—11. §-ai, a melyeknek lényeges tartalma szerint: attól az időtől kezdve, a mikor az ingatlanok ártérminősége a telekkönyvben szabályszerűen ki van tüntetve, a vízrendező társulatok évi költségjárulékai, valamint a kamatok és törlesztési járulékok csak az ártérbe eső ingatlant terhelik. Ha tehát ártéri és fensíki ingatlan együttesen kerül árverés alá: az együttes vételárt a kataszteri tiszta jövedelem arányában kell megosztani és a vízr. társulatnak a 189. §. *c)* pontja értelmében sorozandó követeléseit a vételárnak csupán az ártérre eső részéből kell kielégíteni. A társulat követeléseinek behajtása végett indított végrehajtás esetében a jelen törvény 155. §-ától eltérően csupán az a birtokrészlet bocsátható árverés alá, a mely telekkönyvileg egészben vagy részben ártérnek van kitüntetve. A bíróság azonban azt a tkvi jószágtestet, a melyhez ama birtokrészlet tartozik, bármely telekkönyvi érdekeltnek kérelmére együttesen bocsátja árverés alá, ha a kérdéses jószágtest alkotórészei értékcsökkenés nélkül gazdaságilag egymástól el nem különíthetők. Ha a birtokrészlet, a melyre a vízrendező társulat végrehajtást vezet, csak részben esik az ártérbe, a bíróság a tulajdonos kérelmére és a telekkönyvi érdekeltek meghallgatása után az árverést csupán az ártérbe eső részre rendeli el.

Ha a vételárból nem csak a 189. §. *c)* pontja alatti követelések nem, de az *a)* pontbeliek kielégítése után a *b)* pont alá esők sem kerülnek ki egészen: ezeket, mivel egy pont alatt vannak felsorolva, a vételár maradványából aránylagosan kell fedezni.[2]

190. §.

Az előnyös tételek kielégítése után, a vételárból a telekkönyvi rangsorozat szerint a jelzálogos hitelezők követelései elégítendők ki.

[1] Ezt érintetlenül hagyja az 1889 : XXXVIII. t.-cz. 34. §-a.
[2] Bpesti kt. IV. polg. tanácsának megállapodása.

Ugyanazon telekkönyvi hatóság telekkönyveiben foglalt és egyidejüleg elárverezett több telekkönyvi jószágtestre bejegyzett követelések, a kielégítési sorrendbe azon megjegyzéssel veendők fel, hogy a mennyiben az árfelosztás egyidejüleg történend, azon követelések, a melyeknek teljes kielégítése aránylagos megosztás mellett is teljesíthető, a vételárakból aránylag lesznek kielégítendők. — Ugyanezen szabály áll azon jelzálogi követelésekre is, a melyek valamely közös ingatlannak több tulajdonos-társat illető hányadát terheli.

Ha pedig a jelzálogilag biztosított követelés egyidejüleg árverés alá nem került más ingatlant, vagy valamely közös ingatlannak más tulajdonostársat illető, de el nem árverezett hányadát is terheli: az a vételárból a hitelező kívánsága szerint egészben vagy részben elégítendő ki.

A későbbi jelzálogos hitelezőknek jogukban áll, az előttük levő jelzálogos követelést az árfelosztásig készpénzzel kifizetve, magukhoz váltani.

Ha e joggal több jelzálogos hitelező kíván élni: az elsőség a telekkönyvi bejegyzés sorrendje szerint illeti a hitelezőket. — A később bejegyzett jelzálogos hitelező azonban a beváltási jogot a korábbi jelzálogos hitelező ellenében is érvényesítheti, ha annak követelését is készpénzzel beváltja.

Azon jelzálogos hitelező, a ki valamely követelést bevált, a beváltott követelés tekintetében a hitelező jogaiba lép.

A jelzálogos hitelezők közötti rangsorozatot a telekk. rend. 61. §-a értelmében a telekkönyvi kérvények, vagy a zálogjog bejegyzése iránti megkeresések iktató-könyvi számainak sorrendje határozza meg.* A kielégítési sorrendbe a 194. §. utolsó bekezdésének korlátai között fel kell venni azoknak a hitelezőknek a követeléseit is, a kik az elárverezett ingatlanra csak az árverés elrendelésének feljegyzése (147. §.), sőt a sorrendi tárgyalásra határnapot kitűző végzés (188. §.)

* Ugyanaz a jelzálogos hitelező különféle elsőséggel bejegyzett követeléseinek rangsorozatát önkényileg meg nem változtathatja. (Curia 1895. évi 5397. sz.

hozatala után nyertek zálogjogot, habár ezek az árverési hirdetmény, illetve az érintett végzés kézbesítésére igényt nem tarthattak. Ellenben az elárverezett ingatlannak a vevő tulajdonául történt bekeblezése után (182. §.) a végrehajtást szenvedőnek a vételárból netán járó feleslegre csak mint követelésre lehet többé zálogjogot szerezni.*

Az 1881 : LX. t.-czikk megalkotása előtt nem volt tisztázva az a kérdés, vajjon oly esetben, a mikor zálogjog telekkönyvi bejegyzése végett több kérvényt egyidőben adtak be, az előző tételek fedezése után fenmaradt és az egyenlő elsőbbséggel biró hitelezők kielégítésére elégtelen vételárt a kérvényezők között *egyenlő* részekben avagy a jelzálogos követelések összegeinek *arányában* kell-e felosztani? Most ez a kétség el van oszlatva, nem ugyan a 190., hanem a 86. §. által, mely szerint ugyanannál a végrehajtást szenvedőnél egyszerre teljesített összeírás esetén a lefoglalt ingóságok vételárából ha ez elégtelen, a végrehajtatók *követeléseik aránya szerint* nyernek kielégítést. A két eset teljesen analog; az egyikre határozott rendelkezésünk van; és minthogy ugyanez a törvény két hasonló esetre különbözően nem intézkedhet: az egyidejűleg bekeblezett követelések között is a vételár a követelések összegeinek aránya szerint lesz felosztandó. (V. ö. a 86. §. magyarázatát.)

A 190. §. további rendelkezései az egyetemlegességnek az anyagi jog szerinti szigorú szabályaival alig egyeztethetők ugyan össze. Tagadhatatlan mindamellett, hogy az egyetemleges zálogjoggal sok visszaélést lehet űzni és tényleg űztek is; és hogy az egyetemleges jelzálogokból folyó jogtalan károsítások megelőzése végett, és miután a hitelező egyetemleges jelzálogjogának daczára végre is többre, mint teljes kielégítésre nem tarthat igényt: a törvény czélszerűen és a hitelezőnek semminemű jogsérelmével sem járó módon rendelkezik, a midőn oly esetben, a mikor több telekkönyvi jószágtestnek vagy tulajdonostárs jutalékainak vételára egyidejűleg kerül felosztás alá, feltéve, hogy a követelés mindenképen egészen kitelik, az ezekre egyetemleg bejegyzett tehertételeket a jelzálogok vételárából aránylag — az egyes vételárak összegeinek aránya szerint — mondja kielégítendőknek. Ha azonban az ily ingatlanok árverése s árfelosztása nem egyidőben történik, az egyetemleges zálogjoggal biró hitelezőt, tekintettel telekkönyvi törvényeinkre, nem lehet korlátozni abban, hogy követelését az elárverezett ingatlan vételárából egészen igényelje; de másrészt a későbbi hitelezőknek a károsodás elleni megóvása szempontjából mégis felvétetett az az intézkedés, hogy azok jogosítva legyenek, a sorrendi tárgyalásig az egyetemleges zálogjoggal biró s előttük bekeblezett hite-

* Lásd a 182. §. magyarázatát.

lező követelését magukhoz váltani.[1] Egyébiránt azt, hogy az egyetemleges zálogjoggal biró követelés a vételárakból aránylag lesz kielégítendő, a kielégítési sorrendet megállapító végzésben mindig csak feltételesen lehet kijelenteni; és hogy az aránylagos kielégítés tényleg bekövetkezzék, attól függ, hogy az árfelosztás, illetve a követeléseknek a letétből való kiutalványozása (201. §.) csakugyan *egyidejűleg* történik; a mire a telekkönyvi hatóságnak törekednie is kell a végett, hogy a törvénynek a visszaélés meggátlására czélzó feltételes kijelentése hatálytalan ne legyen. Ha az egyidejű árfelosztás, vagy kiutalványozás a körülményeknél fogva mégis lehetetlen volna: a bíróság a 201. §. utolsó bekezdéséhez képest az árfelosztás végett kénytelen lesz határnapot kitűzni a végett, hogy az egyetemleges zálogjoggal biró hitelezőnek alkalma legyen nyilatkozni, vajjon a felosztás alá kerülő vételárból kielégítését egészben kivánja-e vagy mily részben. Másfelől ha a hitelező a 190. §. harmadik bekezdéséhez képest azt, hogy a kielégítést az elárverezett ingatlan vételárából egészben kivánja, a sorrendi tárgyaláskor kijelentette már, és a telekkönyvi hatóság ennek alapján a sorrendi végzést meghozta és a végzés jogerőre emelkedett: a vételár valóságos kifizetésekor elsőbbségéről a későbbi hitelezők javára le nem mondhat, és követelésének egészben való kifizetését a többi zálogtárgyakra fenn nem tarthatja.[2]

A §. negyedik bekezdése az «árfelosztás» cselekményét jelöli meg annak az időpontnak, a meddig a hitelező a «jus offerendi»-t gyakorolhatja. A második bekezdés az «árfelosztást» a követelések kifizetésének értelmében használja, megkülönböztetvén ettől a «kielégítési sorrendet», és amazt olyannak jelölvén meg, a mely a kielégítési sorrend megállapítása *után* történik. De a 188. §. ugyanazt a tárgyalást, a melyet az első bekezdésben háromszor is «sorrendi tárgyalásnak» nevez, a harmadik bekezdésben «árfelosztási» tárgyalásnak czimezi; a miből világos, hogy az «árfelosztás» szószerinti értelmére súlyt fektetni nem lehet; annál kevésbbé, mivel a 201. §., a mely tulajdonképen intézkedik a hitelezők kielégítéséről, «árfelosztást» nem is említ. A 201. §-ban szabályozott cselekvények, mint a melyeknek időpontja az egyes érdekeltekre nézve különbözően szokott bekövetkezni, valamely jog érvényesítésére szolgáló záros határidő megjelölésére teljesen alkalmatlanok. Ezért, és mert lehetetlen szabatos utalványozó végzést hozni, ha azt, hogy a későbbi hitelező az őt megelőző követelést magához váltja, s ennek jogkövetkezményét a sorrendi végzés határozottan meg nem állapította: a törvényjavaslat fentebb idézett indokolásának

[1] Tjav. indokolása.
[2] Curia 1887. évi 6645. sz.

kijelentése értelmében *a sorrendi tárgyaláskor* van a hitelezőnek utolsó alkalma arra, hogy az őt megelőző jelzálogi követelés magához váltásának jogát gyakorolja.[1]

Az a jelzálogos hitelező, a ki a sorrendi tárgyalásra szabályszerűen megidézve vagy a sorrendi végzésről értesítve lett, abból az okból, mert a fizetési sorrend megállapításánál a telekkönyvi elsőbbség figyelmen kívül hagyásával mellőztetett, rendszerint nincsen jogosítva követelését külön perúton érvényesíteni az ellen a hitelező ellen, a kinek követelése az ő mellőzésével soroztatott és kielégítést nyert.[2]

191. §.

Ha az elárverezett ingatlanra valakinek javára haszonvételi jog van bejegyezve: a vételár, illetőleg annak a haszonélvezeti jogot megelőző jelzálogos követelések kielégítése utáni maradványa birói letétbe helyezendő, vagy a 202. §. értelmében gyümölcsöztetendő, és a kamatjövedelem a haszonélvezeti jog tartalma alatt a haszonélvezetre jogosítottnak kiadandó.

Más szolgalom esetében, ha az ingatlan a 163. §. értelmében, a szolgalom fentartása nélkül árvereztetett el: a szolgalmi jog egyenértékeül fizetendő összeg, — bekebelezett haszonbérlet vagy bérlet esetében pedig a bér megszünte esetére a haszonbérlő vagy a bérlő által követelt kártérítési összeg, a hitelező által felszámított mennyiségben veendők számításba. Ugyanez áll bejegyzett kikötmények esetében a kikötmények készpénzbeli egyenértékére is.

A telekkönyvi rendeletek értelmében, valamely összeg szerint meg nem határozott követelés fedezetéül bekeblezett vagy előjegyzett legmagasabb összeg erejéig, valamely biztosíték bejegyzése által fedezett követelés erejéig veendő számításba.

A mennyiben az elárvezett ingatlanra ilynemű kö-

[1] Ugyanez következik a 435. lapon 2 alatt idézett curiai határozatból. Szerző: Ügyv. Lapja 1887. évi 26. és 27., Jog 1888. évi 22. sz. — Lásd még Kemény D.: Ügyv. Lapja 1887. évi 23. sz. és Hlatky E.: Jogt. Közl. 1887. évi 50. sz. — V. ö. osztr. jav. 940—942. §§.

[2] Curia 50. számú teljes ül. döntvénye.

vetelések vannak bejegyezve: a sorrendi tárgyalást rendelő végzésben a hitelező figyelmeztetendő, hogy ha a tárgyalásra meg nem jelennék és követelését fel nem számítaná: az a sorrendben mellőzendő leszen. A végzés a hitelezőnek hirdetményi idézés nélkül saját kezeihez kézbesítendő s ha ez nem eszközölhető, részére ügygondnok nevezendő.

Az előbbi §-ban zálogjogilag bekeblezett vagy előjegyzett, meghatározott összegű követelések, a 191. §-ban egyébnemű bejegyzések alapján járó összegek sorozásáról van szó.

Az utóbbiak közé tartoznak mindenek előtt a telekkönyvben bejegyzett szolgalmak. Arról, hogy miképen kell az árverést elrendelni és foganatosítani, a mikor az ingatlanra szolgalmi jog van bejegyezve, a 163. §. intézkedik. Ha az ingatlant a szolgalom fentartásával adták el, ez a jog a kielégítési sorrend megállapításánál figyelembe természetesen nem jön. Ha azonban az eladás a szolgalmi jog fentartása nélkül történt: a jogosultat az az összeg illeti meg, a mely a szolgalomként megszünt, de pénzköveteléssé konvertált jog egyenértékeül fizetendő, és a követelést a kielégítési sorrendbe a jogosult által felszámított összegben kell felvenni; de ha a felszámítás ellen akár az adós, akár más jelzálogos hitelező kifogást tesz, a jogosult fél perreutasítása következik be (197. §.).

A törvényjavaslatokban (682. és 691. §.) ez volt a szabály mindennemű szolgalomra nézve, épen úgy, a mint a 163. §. is mind a szolgalmakat egy szabály alá vonja. A törvény külön intézkedést vett fel a haszonélvezeti (és nem — mint a 191. §. elején hibásan — «haszonvételi») jog tekintetében;[1] «mert ha valakinek valamely ingatlanra haszonélvezeti joga van bekeblezve, azt egy bizonyos fix összeggel megváltani alig lehetne igazságosan, hanem ezen esetben szükséges, hogy a vételár, illetőleg ennek maradványa gyümölcsöztessék mindaddig, míg a haszonélvezeti jog fennáll».[2] Arról a 163. §-nál volt szó, hogy az *egész* vételár a haszonélvezetre jogosultat ezen §-hoz képest nem illetheti, és hogy a 191. §-nak rögtönözve szerkesztett első bekezdése a 163. §. határozott értelmére semmi befolyással sem birhat. A gyümölcsöztetés tekintetében a 202. §. utolsóelőtti bekezdésére történik hivatkozás.

A 181. §-nál mondtuk már, hogy végrehajtási árverés esetében az a haszonbérlő vagy bérlő is, a kinek haszonbérleti vagy bérleti

[1] Miután a szakasz újra az igazságügyi bizottsághoz utasíttatott.
[2] Országgy. napló 1881. már. 21-ről.

joga telekkönyvileg be van jegyezve, a vevőnek engedni köteles: de kártérítésre nézve fenmarad a bejegyzés által szerzett elsőbbségi joga. Ennek a kártérítő összegnek felszámítása s feltételes sorozása ugyanazon szabályok szerint történik, a melyek a bekeblezett szolgalom egyenértékére nézve vannak felállítva. Ugyanez áll a telekkönyvileg bejegyzett kikötmény tekintetében, a melynél fogva az ingatlan mindenkori tulajdonosa köteles az ingatlanból — illetve ennek jövedelmeiből — visszatérő időszakokban, rendszerint nem készpénzből, vagy legalább részben nem készpénzből álló szolgáltatásokat teljesíteni. Valamint ugyanazok a szabályok állanak a telekk. rendelet 65. §-ához képest valamely szavatosság vagy kárpótlás cziméből származható követelés biztosítására, akár az okiratban foglalt megállapítás, akár csak a kérvényben történt «kifejezés» alapján telekkönyvileg bejegyzett biztosítékra nézve. A kikötmény egyenértékeül magállapított tőkeösszeget egyébiránt — a kikötmény jogi természeténél fogva — a telekkönyvi hatóság ki nem adja, hanem úgy mint a haszonélvezeti jognál, kamatozás végett a birói letétben tartja, és a jogosítottat csak annak kamatjövedelme illeti.[1]

Minthogy a most felsorolt esetekben oly összegek sorozásáról van szó, a melyeknek mennyisége a telekkönyvből ki nem vehető, sőt a melyeknél a telekkönyvi bejegyzés daczára nem bizonyos az, vajjon valamely követelés egyáltalán fennáll és támasztatik-e vagy sem: a sorozás tekintetéből szükséges, hogy a jogosult fél a követelést a tárgyaláskor felszámítsa; és azért van az, hogy ilyenkor — eltérőleg a 188. §-tól — a «hitelezőket» (helyesebben a jogosúlt feleket) oly határozott figyelmeztetéssel kell idézni, hogy meg nem jelenésük a követelésnek sorrendbe fel nem vételét vonná maga után. Ha ez a figyelmeztetés az idéző végzésben nincs meg és a «hitelező» meg nem jelenése következtében ez ilynemű követelés a kielégítési sorrendből kimaradt volna, felfolyamodással a sorrendi végzés vonatkozó részének feloldását lehet kieszközölni.

Haszonélvezeti jog bekeblezésének esetére a §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés indokai nem illenek, mivel a vételár a haszonélvezeti jogot megelőző jelzálogos követelések kielégítése utáni maradványának kamatjövedelme a haszonélvezőt feltétlenül megilleti. Ennélfogva ahhoz, a kinek részére a haszonélvezeti jog van bekebelezve, az érintett figyelmeztetést intézni nem szükséges; és a §. első bekezdésének értelmében kell intézkedni abban az esetben is, ha a jogosult fél a tárgyaláshoz meg nem jelent.[2]

[1] Szerző: Jog 1884. évi 46. sz.

[2] A tjavaslat szerint az utolsó bekezdés egyedül a második és har-

192. §.

A jelzálogos hitelezők tőke-követelésével úgy a 189. §. *b)* pontja szerint az előnyös tételek közé sorozott tőkekövetelésekkel egyenlő sorrendben elégítendők ki:

a) a kamatok, a mennyiben az árverés napjától visszaszámított három évnél nem régibb időtől vannak hátra;

b) az árverés napjától tovább folyó kamatok.

Ha a kamatláb a telekkönyvi bejegyzésben kitüntetve nincs, hat száztólinál magasabb kamat nem sorozható.

A perbeli s az előnyös tételek közé nem utalt végrehajtási és az árfelosztási képviseletnél felmerült költségek a tőkével egyenlő elsőséggel csak akkor soroztathatnak, ha a költségek fedezésére szolgáló biztosítéki összeg erejéig a zálogjog szintén bejegyeztetett; és akkor is csak annyiban, a mennyiben e költségek a bejegyzett összeget tul nem haladják. — Egyébiránt a költségek a költség-bekebelezés sorrendjében, s ha ilyen bekebelezés nincs, esetleg aránylagos levonás mellett, az összes jelzálogi követelések kielégítése után, a vételár-maradványból elégítendők ki.

Azon jelzálogos hitelező részére, a ki megidéztetése daczára, az árfelosztási tárgyalásra meg nem jelent, csupán a bejegyzett tőkekövetelés veendő számításba.

Az árfelosztás napján még le nem járt nem kamatozó jelzálogos követelések olyan összegben elégítendők ki, hogy a fizetett összeg 6% kamatnak hozzászámításával megfeleljen a lejáratkor a bekebelezett vagy előjegyzett tőkekövetelésnek.

Olyan bekebelezett kölcsön-követeléseknél, melyek a kamatot, tőketörlesztést és esetleg egyéb járulékokat is egybefoglaló egyenlő fizetési részletek által előre meghatározott számú, bizonyos évek során törlesztetnek le,

madik bekezdésekben felsorolt esetekre vonatkozott. A fennebbiek szerint azután a §-t az első bekezdéssel megtoldották; és ebből is következtetve, az abban foglalt rendelkezést önállónak, az utolsó bekezdéssel össze nem függőnek kell tekinteni.

s melyeknek ezen minőségük a telekkönyvi bekeblezésben is ki van tűntetve: a kamatnak és a kötvényen alapuló egyéb járuléknak a tőkével egyenlő elsősége ellen csak annyiban tehető kifogás, a mennyiben a tőke és járulék czimén követelt összeg, a bekeblezett tőkét és annak a bekeblezésben kitüntetett kamatlábbal, kamatláb ki nem tüntetése esetében pedig, 6 száztólival számított három évi kamatait felülmulja.

A §. az ingatlan vételárából kielégítendő, de csak a zálogjogilag bejegyzett, és a 189. §. *b)* pontja értelmében törvényes zálogjoggal biró követelések járulékainak sorozásáról rendelkezik.

A tőkeköveteléssel egyenlő rangsorozatban egyedül az árverés napjától visszaszámított három évnél nem régibb időből hátralékos, és az árverés napjától tovább folyó kamatok nyernek kielégítést; de ezek mint a tőkekövetelés járulékai tekintet nélkül arra, hogy zálogjogilag külön be vannak-e jegyezve vagy sem. Hogy ez így van, világos a §. negyedik bekezdéséből, mely szerint «hatszáztólinál magasabb kamat» nem sorozható, ha a kamatláb a telekkönyvi bejegyzésben kitüntetve nincs — mely eset a telekk. rend. 65. §-ához képest egyértelmű azzal, hogy kamat erejéig a zálogjog bejegyezve egyáltalán nincsen. *Ekkor* is kell kamatot sorozni; a megszorítás csupán az, hogy a sorozott kamat «6 száztólinál», az 1895 : XXXV. t.-cz. 1. §-a értelmében 1895. julius 1. óta *ötszáztólinál* nagyobb nem lehet. Ez által *alacsonyabb* kamat sorozása nincs kizárva, akkor t. i., a mikor a telekk. bejegyzésben kamatról nincs szó, a bejegyzés alapjául szolgált okirat szerint pedig 5%-nál alacsonyabb kamat volt kikötve. — A szakasz végén «6 száztóli» helyett most szintén 5% kamatot kell érteni.

Az *a)* pontban foglalt megszorító rendelkezés azonban nem alkalmazható a végrehajtási zálogjoggal bekeblezett tőkekövetelésnek a végrehajtási bekeblezés alapjául szolgált itéletben vagy birói egyezségben, avagy közjegyzői okiratban megállapított kamataira, a melyek a bekeblezés napjáig lejártak. Ezek a kamatok, ha az árverés napjától visszaszámított három évnél régibb időtől fogva vannak is hátra, a bekeblezés sorrendjében sorozandók és elégítendők ki a vételárból. Ellenben a végrehajtási bekeblezés napja után lejárt kamatok az *a)* pont rendelkezése alá esnek, tekintet nélkül a végrehajtási zálogjog bekeblezésére.*

* Curia 17. számú teljes ülési döntvénye. Helyességét megtámadja Sztehlo K.: Jogt. Közl. 1885. évi 2. sz. — Lásd még Teleszky I. és Sándor E.: Jogt. Közl. 1882. évi 14. és 31. sz., Tóth G.: ugyanott 18. és 43. sz.

Tekintve, hogy a 187. §. értelmében az utóajánlat már megtartott és jogerejűvé vált árverést feltételez; hogy utóajánlat következtében a megtartott árverés meg nem semmisül, hanem csak hatálytalannak nyilváníttatik és az utóajánlat következtében rendelt árverést a törvény újabb árverésnek nevezi, s arra ugyanazokat a szabályokat rendeli alkalmazandóknak, a melyek a 185. §. szerint akkor irányadók, a mikor a vevő az árverési feltételeknek meg nem felelt: valamint az utóbbi esetben, úgy az utóajánlat esetén is a 192. §. *a)* pontjában érintett árverés alatt nem az újabb, hanem a 146. §. értelmében elrendelt árverést kell érteni.[1] Ha az árverés sikertelen maradt (176. §.); ha az árverést felfolyamodás miatt a kitűzött határnapon meg nem tartották, vagy ha az árverés a 179. §. alapján megsemmisült: a három év az újabb hirdetménybeli határnapon tényleg és jogerejűleg megtartott árveréstől visszaszámíttatik.[2]

Oly esetben, a mikor a végrehajtató tőkekövetelése zálogjogilag már korábban be volt jegyezve, s ennél fogva a végrehajtás foganatosítása a végrehajtási jog feljegyzése által történt (136. §.): a három évi kamat a zálogjog bekeblezésének, a régibb kamat pedig a végrehajtási jog feljegyzésének rangsorozatában lesz fizetendő.

A kamatok kamatja csupán a tőke biztosítására bejegyzett zálogjognál fogva a tőkével egyenlő elsőséggel nem bir; mert a kamatok kamatjának a törvény elsőbbséget nem biztosít, és mert az nem a tőkének, hanem közvetlenül a kamatnak járuléka.

Az árverés napjától tovább folyó kamatokat (b*)* pont) egészen a kifizetésig ugyanazon kamatláb szerint kell számítani, mint azokat, a melyek az árverés napja előtti időből vannak hátra.[3] — Biztosítéki összeg után kamat egyáltalában nem sorozható; mert a telekk. rend. 65. §. 2. bek. szerint a biztosítéki jelzálogjogot határozott «legmagasabb összeg» erejéig kell bejegyezni — holott a kamat, a melynek mennyisége az idő hosszától, mint egyik tényezőtől függ, határozott maximális összeget soha sem jelent; és mert a biztosíték nem követelés, attól tehát — természeténél fogva — kamat nem jár.[4]

Arra a kérdésre vonatkozólag, hogy a *b)* pontban említett kamatok *kiszámítása* hol történjék, és a kamatok *mely időpontig számít-*

[1] Bpesti kt. 1885. évi 34838. sz. és a IV. polg. tanács megállapodása. Támadja Hollerung A.: Jogt. Közl. 1886. évi 51., 1887. évi 2. sz., védi Szerző: Ügyv. Lapja 1886. évi 53., 1887. évi 7. sz.

[2] Szerző: Ügyv. Lapja 1885. évi 49. sz.

[3] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 44. sz.

[4] Bpest kt. 1885. évi 18629. sz. — Utóbb azonban ellenkezően is határozott, mely határozata az Ügyv. Lapja 1893. évfolyamában éles megtámadásnak volt kitéve.

tassanak, az igazságügyminiszter a következőket ajánlotta a bíróság figyelmébe:

A 194. §. szerint a kielégítő alap a vételárösszegből és ennek folyó kamataiból áll, a melyeket a sorrendi tárgyalás alkalmával a bírónak megközelítőleg ki kell számítania. A befizetett vételár *letéti* kamatjainak végleges kiszámítása az 1881. évi. 39,425. számú igazs. min. rend. 16. §-a értelmében az adóhivatal kötelessége. Ellenben a 192. §. *a)* és *b)* pontja szerint a jelzálogos hitelezőt illető kamatok összegének kiszámítása a bíróság feladata. Utalványozás esetében a 201. §. szerint a kifizetendő vagy továbbra bírói letétben tartandó követelést összeg szerint a tőke, kamat és költség czímén járó tételeket összefoglaltan kell a bíróságnak meghatároznia. Csak ha részletörlesztésül a kielégítő alap összeg szerint meg nem határozható maradványa utalványoztatik, lehet a kifizetendő összeg számszerű meghatározását mellőzni; de a részben törlesztendő tőke-, kamat- és költségkövetelés egy összegben való pontos meghatározása akkor sem maradhat el. Oly esetben, a mikor a kielégítés nem utalványozás, hanem közvetlen kifizetés útján történik (201. §. utolsó bek.), a tőkekövetelések járulékainak pontos kiszámítása természetesen szintén nem az adóhivatal kötelessége.[1]

Hogy a perbeli és az előnyös tételek közé nem utalt végrehajtási és árfelosztási költségeket, a mennyiben azok fedezésére szolgáló biztosítéki összeg erejéig a zálogjog be van jegyezve, a tőkével egyenlő elsőség illeti, azt oly megszorítással kell érteni, hogy ez csak akkor áll, ha a biztosítási összeg erejéig a zálogjogot a tőkével *egyidejűleg* keblezték be; míg oly esetben, a mikor a biztosíték erejéig a zálogjog bejegyzése utólag történt, a költségek csak ennek a bejegyzésnek rangsorozatában fizettetnek. A perköltségeknek a tőke rangsorozatában való sorozását egyébiránt a törvény az ingatlan hitel megóvása és a telekkönyv nyilvánosságának megvédése szempontjából mellőzte.[2] — Az árverési kérvényért megállapított költség be nem kebleztetik, és ezért az csak vételmaradványból elégíthető ki.[3]

A vételárnak az összes jelzálogi követelések utáni maradványá-

[1] 1897. évi 19085. számú igazságügym. rend. (Igazs. közl. VI. 195. l.) A rendeletnek a kamatok mely időpontig való számítására vonatkozó része elvesztette jelentőségét a Curia XIII. számú polg. döntvénye következtében. Lásd a 201. §. magyarázatát.

[2] Tjav. indokolása. — De mellőzte csupán *a tőke rangsorozatában* (ranghelyén) való sorozást» a mi által éppen nincs megtámadva az az elv, hogy a jelzálogjog hatálya kiterjed a jelzálogos követelés érvényesítésére és behajtására szükséges költségekre is. Lásd erre nézve a 136. §. magyarázatát.

[3] Ellenkezően GERHAUSER I.: Jog. 1890. évi 22. sz.

ból csak a költségek nyernek kielégítést, és a törvénynek ezt a rendelkezését a három évnél régibb kamatokra kiterjeszteni nem lehet; a mi ki nem zárja, hogy ezen kamatok erejéig a netaláni vételármaradványra mint birói letétben lévő összegre biztosítási vagy kielégítési végrehajtást a 84. §-hoz képest lehessen vezetni.[1]

Valamint a 192. §-nak a kamatokra vonatkozó megszorító rendelkezései csak a szerződési zálogjoggal bekeblezett tőke kamatjaira állanak, úgy az a további intézkedés, hogy annak a hitelezőnek, a ki az árfelosztási tárgyalásra meg nem jelent, csak bejegyzett *tőkekövetelése* veendő számításba, a *végrehajtási* zálogjoggal bekeblezett kamatokra és költségekre ki nem terjed; mert ha egyrészt teljesen indokolt az, hogy a telekkönyvből fennállásuk és mennyiségök tekintetében határozottan ki nem tünő követelések, így a 191. §-ban felsoroltak, és így az egyedül a bekeblezett tőke járulékaiként figyelembe vehető kamatok, csak a hitelező határozott kivánsága s felszámítása következtében vétessenek a kielégítési sorrendbe: úgy másrészt nincs helyes oka annak, hogy a megitélt és éppen úgy mint a tőke, végrehajtásilag határozott összegben bekeblezett kamat- vagy költségkövetelés a hitelező meg nem jelenése miatt számításba ne vétessék.[2] Ugyanezért a végrehajtató előnyös követeléseit sem tartjuk a felszámításból kihagyandóknak annak alapján, hogy a végrehajtató a sorrendi tárgyalásra meg nem jelent.

A törvény most érintett rendelkezésére nézve megjegyezzük még: hogy alkalmazásba abban az esetben sem jöhet, a mikor a megidézett hitelező a tárgyalásra meg nem jelent ugyan, de megjelent a 153. vagy 188. §. értelmében a részére kinevezett ügygondnok; mert ez a hitelezőt az eljárás egész folyama alatt képviseli (153. §.).

A §. utolsóelőtti bekezdésében foglalt intézkedés a dolog természetéből folyik;[3] az utolsó bekezdés pedig[4] az *a)* pontban kijelentett szabály következménye, és mint ilyen szintén csak abban az esetben jön alkalmazásba, a mikor a kamatot és szerződésszerű egyéb járulékot végrehajtáson kívüli zálogjogi bejegyzés, nem pedig végrehajtási zálogjoggal történt bekeblezés alapján számítják fel.

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 14. sz.; ellenkezően Tóth G. és Sándor E. ugyanott 18. és 31. sz.

[2] Bpesti kt. 1888. évi 1868. sz.

[3] Úgyn. interusurium a Hoffmann-féle számítás szerint.

[4] Amortisationalis kölcsönökre vonatkozó szabályok.

193. §.

Évi járadékok bekeblezése, vagy előjegyzése esetében az árverés napját megelőző három évről hátralevő összeg a vételárból kielégítendő; a később lejárandó évi járadékok fedezetéül pedig a szükséges tőke a felek megállapodása szerint veendő számításba és hasznosítandó. Ha ez iránt a felek között megállapodás nem jő létre: az előterjesztett javaslatok felett a bíróság határoz.

Az elhelyezett tőke a későbbi követelések kielégítésére csak akkor fordíttathatik, ha a járadékfizetési kötelezettség megszünik.

Az évi járadékok eszményi tőke kamatjainak felelnek meg; és ezért, valamint a 192. §. *a)* pontja szerint a kamatok, úgy a járadékok is csak annyiban nyernek a vételárból kielégítést, a mennyiben az árverést megelőző három évnél nem régibb időből vannak hátralékban; de viszont valamint a kamatoknál, úgy itt is a megszorítást egyedül végrehajtáson kívüli bekeblezés vagy előjegyzés által biztosított járadékokra kell érteni, míg oly járadékokat, a melyeknek erejéig a zálogjog végrehajtásilag van bekeblezve, az ezen bekeblezés szerinti rangsorozatban és teljes összegben kell kielégíteni.

Az az eset, a mikor később lejárandó évi járadék fedezetére szükséges tőke a járadékra jogosult részére hasznosítandó, nagyon hasonlít ahhoz, a mikor a vételár maradványának kamatjövedelme bekeblezve volt, de megszünt haszonélvezeti jog helyettesítéseül a jogosultnak kiadandó (191. §.). És ezért, habár itt (a 191. §. módjára) a 202. §-ra nem történik hivatkozás, mégis szabályúl kell tartani, hogy az életjáradék fedezésére szükséges tőke szintén a birói letétben kezeltessék; és a bíróság, ha csak valamennyi érdekelt fél bele nem egyezett, vagy ezek valamelyike teljes biztosítékot nem nyújt, a tőkének pénzintézetben vagy más helyen való gyümölcsöztetését nem fogja elrendelhetni.

194. §.

A sorrendi tárgyalást a kiküldött biró vezeti, s erről a tárgyalás menetét kitüntető jegyzőkönyvet vesz föl.

A tárgyalás azzal veszi kezdetét, hogy a vételárnak birói letétbe helyezett és még a vevőnél fizetetlen része,

folyó kamataival együtt megközelítőleg kiszámíttatik, és e kiszámítás eredménye a jegyzőkönyvben kitüntettetik.

Ezután az érdeklettek meghallgatásával a követelések felszámíttatnak, illetőleg megállapíttatik a kifizetési sorrend tervezete. Ezen tervezetbe a netaláni kifogásokra való tekintet nélkül folyó szám alatt vétetnek fel a felszámított tételek; úgy azonban, hogy a kifogás alá nem vett tételek külön rovatba, a kifogás alá vett tételek ismét kölön rovatba, részben való kifogás esetében pedig, a kifogás alá nem vett rész a fizetendők rovatába, a kifogás alá vett rész pedig a kifogás alá vett tételek rovatába igtattatnak.

A felszámítás addig folytattatik, míg a kifogás alá nem vett tételek által a vételár kimerítve nincs, vagy az összes jelzálogos követelések fel nem számíttattak.

A Ptrs 443. §-a szerint az érdekelt feleket a sorrendi tárgyalásra azzal a határozott kijelentéssel idézték, hogy elmaradásuk a sorrend megállapítását és a vételárnak ahhoz képest leendő felosztását nem fogja akadályozni. Ezzel tehát ki volt mondva, hogy a kielégítés sorrendjének megállapítása lényegileg hivatalból történik; hogy a telekk. hatóság a sorrendet megállapítja, ha a tárgyalásról valamennyi érdekelt fél is elmarad; hogy a törvénynek a kielégítés sorrendjére vonatkozó rendelkezéseit, a végrehajtási iratokat és a telekkönyv adatait figyelembe veszi még akkor is, ha az érdekeltek meg nem jelennek; és hogy az elmaradás következményül csak azt vonja maga után, hogy az elmaradt fél elesik attól a jogtól, mely szerint a mások javára történt felszámítás ellen kifogást, és az ő követelése ellen emelt kifogásokra czáfoló észrevételeket tehet.

A jelenlegi törvény szerint az érdekletteket a kincstár képviselőjének (188. §.) és a 191. §-ban felsorolt nyilvánkönyvi jogokkal biró feleknek kivételével, a sorrendi tárgyalásra minden jogkövetkezményre való figyelmeztetés nélkül idézik. A Ptrs 443. §-ából levont következtetések mindamellett most is állanak; és az előnyös tételeket — kivéve a 189. §. *b)* pontja alattiakat — a jelzálogos követelések tőkéit (192. §.), a végrehajtási zálogjoggal bekeblezett követeléseket, ezeknek a telekkönyvben feltüntetett minden járulékait (192. §. magyarázata) és a haszonélvező követelését (191. §. magyarázata) a kielégítési sorrend tervezetébe fel kell venni akkor is, ha az érdeklettek a tárgyalásra meg nem jelentek; mert abból az okból, hogy a kielé-

gítési sorrend tervezetének megállapítása biró által egyszerübben és könnyebben eszközölhető, mint ha a tárgyalás birói vezetés nélkül a felekre bizatnék:[1] «a sorrendi tárgyalást a kiküldött *biró vezeti*». Ez által, valamint a tárgyalási határidő kitűzése hivatalból történik (188. §.), úgy maga a tárgyalás is hivatalból való eljárás jellegét nyeri; mert a követeléseket nem az érdekeltek számítják fel, hanem azok az érdekelteknek csupán meghallgatásával «felszámíttatnak», vagyis a követeléseket a tárgyalást vezető biró számítja fel; mert a kielégítés sorrendjének tervezetét jegyzőkönyvileg és ennek alapján magát a sorrendet végzésileg meg kell állapítani abban az esetben is, ha a beidézettek közül senki sem jelent meg (v. ö. a 119. §. magyarázatát); mert éppen abból, hogy a 188. §. szerint az idézés az elmaradás következményeivel való fenyegetés *nélkül* történik, következik az, hogy az érdekelt fél, habár a tárgyaláshoz meg sem jelent, mégis joggal elvárhatja, hogy az ügyiratokkal és a telekkönyvvel igazolt követelését a sorrendbe felveszik, sőt lehet, hogy éppen ebben a jogosult várakozásban mulasztja el a végrehajtási tömegből különben is meg nem térülő költséggel járó megjelenést; és mert a 192. §. határozott rendelkezése szerint azon jelzálogos hitelező részére, a ki a tárgyalásra meg nem jelent, a bejegyzett tőkekövetelést mégis számításba kell venni, mely szabálynak analogiája szerint a fennebb érintett többi követelések, a mennyiben a telekkönyvvel vagy a végrehajtási ügyiratokkal igazolvák, a számításból szintén nem maradhatnak ki.[2]

A felosztás alá kerülő vételárt, ha nincs még teljesen befizetve, csak megközelítőleg lehet kiszámítani, főleg miután ilyenkor bizonytalan, hogy nem fog-e ujabb árverés elrendelésének szüksége beállani (185. §.). Sőt lehet, hogy utóajánlatot tettek, és a tárgyalási határnapig az ujabb árverést még meg nem tartották. A felosztandó összeg kiszámítása különben is csak alárendelt fontossággal bir és czélja csak az, hogy tájékozást nyujtson arra nézve, meddig kell a követelések felszámítását folytatni. Egyébiránt oly esetben, a mikor a telekk. hatóság a vételárt vagy ennek egy részét tulajdoni igény feljegyzése (161. §.), haszonélvezeti jog bejegyzése (191. §.) vagy évi járadékok bekeblezése miatt (193. §.) visszatartja, ez nem ok arra, hogy a felszámítást a következő hitelezők tekintetében a vételár vagy a követelések kimerítéseig ne folytassa; mivel fölötte czélszerűtlen volna a kielégítés sorrendjét folytatólag csak akkor megállapítani, a mikor a visszatartott összeg az igényper eldöntése, vagy a haszon-

[1] Tjav. indokolása.
[2] Szerző: Jogt. Közl. 1883. évf. 207. l.

élvezeti jog vagy a járadékfizetés kötelezettségének megszünése után folyóvá lesz téve.

A felszámításnak a 194. §-ban szabályozott módja magának a felszámításnak áttekinthetőségét annyira fokozza, s a sorrendi végzés felsőbb birósági megvizsgálását annyira könnyíti, hogy az ebbeli szabályok szigorú megtartása a sorrendi tárgyalás vezetésére kiküldött birótól méltán elvárható.

Hogy a tárgyalást vezető «kiküldött biró» egy tekintet alá nem esik a 191. §. szerinti kiküldöttekkel, és hogy ennélfogva annak eljárása ellen előterjesztésnek helye nincs, a 35. §. magyarázatában kifejtettük.

195. §.

A felszámítás befejezése után a biró a kifogás alá vett minden tétel tárgyában a kifogást tevőket és az ellenérdekűeket meghallgatva, nyilatkozataikat a netaláni bizonyitékokra való hivatkozás mellett a jegyzőkönyvbe iktatja s az általa és a felek által aláirandó jegyzőkönyvet, a telekkönyvi hatóságnak haladéktalanul bemutatja.

A követelések felszámítása alkalmával a kifogást csak be kell jelenteni. Annak jegyzőkönyvbe vétele, hogy ki tette a kifogást, valamint a kifogások kifejtése, indokolása s a hitelező a kifogás megerőtlenítésére czélzó megjegyzéseinek felvétele a sorrendi tárgyalásnak külön, a felszámítás befejezése után következő része. Alakszerű tárgyalásnak nincs helye; és a tényállás tisztára hozatala mindig csak «meghallgatás» alakjában történik. Lásd erre nézve a 35. §. magyarázatát.

196. §.

A telekkönyvi hatóság a bemutatott jegyzőkönyv alapján a kielégítési sorrendet akként köteles megállapítani, hogy az legkésőbb a sorrendi tárgyalás napjától számított 15 nap alatt elkészítve, az érdeklett felek által leendő megszemlélésre kitétethessék.

A telekkönyvi hatóság a 189-ik §. *a)* pontjában felsorolt előnyös tételekre vonatkozó kifogásokat minden esetben, valamint rendszerint a jelzálogos követelésekre

vonatkozó azon kifogásokat is, melyek csupán a telekkönyvi rangsorozat kérdését tárgyazzák, a felvett jegyzőkönyv és a telekkönyvi állapot alapján, a perreutasítás mellőzésével dönti el.

Ha azonban a rangsorozatot tárgyazó kifogások a telekkönyv alapján el nem dönthetők, az ellenérdekű felek egyike, a kereset megindítására zárhatáridő kitüzése mellett utasítandó.

Az előnyös tételkép bejelentett adók és illetékek tekintetében, a telekkönyvi hatóság csupán azon kérdés felett dönt, hogy a kimutatásban kitüntetett adók és illetékek a 189. §. szerint az előnyös tételek közé sorozandók-e vagy nem; s e részben, ha szükségesnek látja, az illetékes pénzügyi hatóságot bővebb felvilágosítások és adatok beadására utasíthatja.

Az adók és illetékek összegére nézve, az érdeklettek a fennálló szabályok értelmében az illetékes pénzügyi hatóságnál kereshetnek orvoslást.

A telekk. hatóság a kielégítés sorrendjét «a bemutatott jegyzőkönyv alapján», tehát a jegyzőkönyvben foglalt felszámítás és az abba iktatott kifogások és nyilatkozatok alapul vétele mellett állapítja meg; a miből következik: hogy a mely követelés a sorrend tervezetében (196. §.) — bár helytelenül — fel nincs számítva, az a kielégítés sorrendjébe akár feltétlenül, akár feltételesen kifizetendőnek fel nem vehető. Ez azonban ki nem zárja, hogy a telekkönyvi biró, ha a kielégítési sorrend megállapítása alkalmával észreveszi, hogy valamely követelés a felszámításban helytelenül mellőztetett, póttárgyalást tartson és ekkor a követelést számításba vegye.

A sorrendi végzés elkészítésére a tjavaslat szerint a tárgyalástól számított 8 nap lett volna, a törvény szerint pedig 15 nap van adva; mert a tapasztalás mutatta, hogy a Ptrs 450. §-ában e végből megszabva volt 3 nap nem elegendő. Egyébként azonban a törvény átvette az idézett §. azon intézkedését, mely szerint a telekk. hatóság a végzést nem kézbesíti, ki nem hirdeti, hanem csupán az iránt tesz intézkedést, hogy az érdeklettek a végzést a bíróság kiadó hivatalában *megszemlélhessék*. Ugyanez a szabály áll a pótsorrendi végzésre nézve.* A megszemlélés megengedését a végzésben kijelenteni nem

* Curia 1887. évi 5917. sz.

szükséges; határozottan hibás pedig az olyan gyakorlat, mely szerint a 15 nap alatt hozott és megszemlélésre kitett végzést ezen felül még kézbesítik is. Ha azonban a végzés a tárgyalástól számított 15 nap alatt el nem készül, megszemlélésre kitételnek többé nincs helye, és a végzés már csak kézbesítés vagy kihirdetés által közölhető. Arról az egy esetről, a melyben a sorrendi végzés kézbesítése megszemlélésre kitétel mellett is kivételesen szükséges, a 202. §-nál lesz szó. A sorrendi végzés elleni felfolyamodás határidejéről a 199. §. intézkedik.

A 194. §. szerint felszámított követelések ellen három irányban lehet kifogásokat tenni: 1. a követelések rangsorozata, 2. azok valósága vagy összege, és 3. a telekkönyvi bejegyzés érvényessége ellen. Ezen felül a kifogás tételének következményeire befolyást gyakorol a követelések különböző minősége, és az, hogy melyik fél (végrehajtást szenvedő vagy más telekkönyvileg érdekelt fél) tette meg a kifogást. A kifogások vagy magában a sorrendi végzésben nyernek érdemleges elintézést, vagy perre utasítást vonnak magok után; és az utóbbi esetben ismét lényeges annak a kérdésnek eldöntése, hogy melyik érdekelt felet kell a per megindítására utasítani.

A sorrendi végzésben a perutasítás mellőzésével feltétlenül nyernek érdemleges elintézést a 189. §. *a)* és *b)* pontjában felsorolt előnyös tételek ellen, kizárólag a végr. törvény szabályaira alapítható, bármely fél által tett, és bárminemű kifogások; a *b)* pont alattiakra nézve oly megjegyzéssel, hogy ezek ellenében csak a követeléseknek az előnyös tételek közé való sorozása elleni kifogások jönnek figyelembe, míg a bejelentett követelések fennállása s összege elleni kifogások érvényesítése az illetékes pénzügyi hatóságok elé tartozik.

Rendszerint érdemleges elintézést nyernek a sorrendi végzésben a 189. §. *c)* pontjában érintett, valamint a jelzálogos követelések ellen a «*rangsorozat*» (helyesebben a követelés részére igénybe vett *ranghely)* tekintetében emelt kifogások is; és csak kivételesen, abban az esetben lehet az ellenérdekű felek egyikét perre utasítani, ha a kifogások a telekkönyv alapján, a sorrendi tárgyalás koretébe nem tartozó bővebb kifejtések és bizonyítékok nélkül el nem dönthetők. Ki legyen ilyenkor a per útjára utasítandó? erről a törvény nem rendelkezik; és ennél fogva ezt a kérdést esetről-esetre a körülményekhez képest és főleg annak szem előtt tartása mellett kell eldönteni, hogy a perben a felperes szerepét az köteles elváltalni, a ki a másik félnek a nyilvánkönyv vagy a törvény szabályai által támogatott álláspontját támadja meg. A többi kifogásokról a következő §-ban van szó.

A sorrendi tárgyalás alapján hozott végzés alaki joghatályára

nézve megjegyzendő, hogy: az a jelzálogos hitelező, a ki a sorrendi tárgyalásra szabályszerűen megidézve vagy a sorrendi végzésről értesítve lett, abból az okból, mert a fizetési sorrend megállapításánál a telekkönyvi elsőbbség figyelmen kívül hagyásával mellőztetett, rendszerint nincs jogosítva a követelést külön pertúton érvényesíteni az ellen a hitelező ellen, a kinek követelése az ő mellőzésével soroztatott és kielégítést nyert.*

197. §.

Ha valamely jelzálogos követelésnek vagy a 189. §. *c)* pontjában felsorolt valamely követelésnek valódisága vagy összege az adós által kifogás alá vétetett: a hitelező — a mennyiben a sorrendi tárgyalás során nem igazolta, hogy követelése jogerejű itélet vagy birói egyezség által van megállapítva, vagy törvény szerint előzetes peres eljárás nélkül végrehajtható okiraton alapul, vagy hogy az iránt per van folyamatban — perre utasítandó.

Hasonlókép a hitelező utasítandó perre akkor, ha a 191. §. eseteiben felszámított követelése akár az adós, akár más jelzálogos hitelező által kifogásoltatik. Ezen eseteken kivül, ha valamely jogerejü itélet vagy egyezség által meg nem állapított, vagy előzetes peres eljárás nélkül végrehajtható okiraton nem alapuló, de az adós által kifogás alá nem vett követelés ellen, más hitelező részéről tétetik kifogás: a kifogást tevő hitelező utasítandó perre.

Ha pedig a követelés jogerejű itélet vagy egyezség által megállapítva van, vagy előzetes peres eljárás nélkül végrehajtható okiraton alapul: a kifogások csak akkor vehetők figyelembe, ha a kifogást tevők a kifogások során valószinűvé tették, hogy a követelés a végrehajtható itélet, egyezség vagy okirat kelte után felmerült ténykörülmények által egészben vagy részben megszünt. Ezen

* Curia 50. számú telj. ülési döntvénye. Előbb a Curia ellenkezően is határozott, például 1886. évi 5373. sz. a., a midőn ily esetben a gazdagodási keresetnek helyét látta.

esetben akár az adós, akár a hitelező részéről emeltetett kifogás, a kifogást tevők utasítandók perre.

A perre utasított köteles a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 napi zárhatáridő alatt az illetékes bíróságnál keresetet indítani, és ennek megtörténtét ugyanazon határidő alatt, a telekkönyvi hatósághoz bejelenteni.

Ha valamely telekkönyvi bejegyzés érvényessége vétetik kifogás alá: a kifogást tevő utasítandó perre.

A telekkönyvi bejegyzés élvényessége ellen azonban csak az tehet kifogást, a ki a bejegyzést a telekkönyvi rendeletek értelmében keresettel megtámadni jogosítva van.

A §. egészben átvette azokat a szabályokat, a melyeket a Ptrs 447. §-a alapján a birói gyakorlat megállapított.

Szó van itt 1. a 189. §. *a)* és *b)* pontjában említetteken kivüli egyéb követelések valósága vagy összege, 2. a követelések telekkönyvi bejegyzésének érvényessége elleni kifogásokról. Mindezek a kifogások a sorrendi végzésben érdemleges eldöntést nem nyernek, hanem a telekk. hatóság azokat vagy «figyelembe nem veszi», vagy perutasítással intézi el.

Figyelembe nem veszi az oly követelés elleni kifogást, a mely jogerejű itélet (1. §. *a)*) vagy egyezség (1. §. *d)*) által meg van állapítva, vagy előzetes peres eljárás nélkül végrehajtató okiraton alapszik (1. §. *g)*, *h)*, 137. §.), ha csak a kifogásoló valószínüvé nem teszi, hogy a követelés az itélet, egyezség vagy okirat *kelte* (és nem úgy mint a 30. §. *a)* és *c)* pontjainak esetében «a peres eljárás befejezése», illetve «a végrehajtást elrendelő végzés kézbesítése») utáni ténykörülmények által egészben vagy részben megszünt. (V. ö. a 30., 31. és 48. §§-at és ezek magyarázatát.) Kétséget alig szenved, hogy ugyane tekintet alá esnek a jogerőre emelkedett marasztaló végzések is (1. §. *a)* és *c)*) habár a törvény csak itéletekről tesz említést.

Perre utasítással intézi el a telekk. hatóság a most érintett követelések elleni kifogásokat, ha a kifogásoló egyúttal valószínüvé tette a jelzett körülményt; valamint a 189. §. *a)* és *b)* pontjain kívüli összes egyéb, jogerejű itélet stb. által meg nem állapított követelések ellen emelt kifogásokat.

Perre utasítani kell pedig a *hitelezőt*, ha követelése jogerejü itélet stb. által megállapítva nincs, és a követelést az adós veszi kifo-

gás alá; valamint ha követelését a hitelező a 191. §. értelmében számította fel (az első bekezdés kivételével), különbség nélkül vajjon a kifogást a végrehajtást szenvedő, az adós vagy más hitelező * tette. A törvény csak az «adós» kifogásait említi; de a végrehajtást szenvedő ettől külön személy lehet (169. §.); és kétségtelen, hogy mindkettőnek kifogása ugyanazt a következményt vonja maga után. Az a fél, a kinek részére az ingatlanra haszonélvezeti jog van bekeblezve, ha az ingatlant e jog fentartása nélkül adták el, nem a 194. §. 2. és 3. bekezdéseiben felsorolt jogosultakkal, hanem meghatározott pénzbeli követeléssel biró jelzálogos hitelezővel esik egy tekintet alá, valamint követelésének felszámítása, úgy a követelése ellen emelt kifogások tekintetében. (Lásd a 191. §. magyarázatát.)

Ellenben *a kifogást tevő hitelezőt* kell a per útjára utasítani, ha a kifogás a 191. §. 2. és 3. bekezdésein kívüli más követelés ellen irányul, és az adós vagy a végrehajtást szenvedő a követelés ellen kifogást nem tett; és a kifogást tevő *adóst, végrehajtást szenvedőt* vagy a *hitelezőt* kell a per útjára utasítani, ha a követelés jogerejű itélet stb. által meg van állapítva.

Ha a felszámított követelés iránt már per van folyamatban, ujabb perre utasításnak egyáltalában nincs helye; és a kifogás alá vett követelést a folyamatban levő per kimenetelétől feltételezetten kell sorozni. Ha az adós és valamelyik hitelező, vagy ha több hitelező tette a kifogást, és a kifogást tevő fél perreutasításának van helye: a perreutasítás valamennyi kifogásolónak fog szólni, a kik azután a pert vagy a Ptrs 67. §-a értelmében együtt indítják vagy egyikök által indíttatják meg. Ha pedig a követelést többen kifogásolták és perre a hitelező utasítandó: ez a pert mindazok ellen köteles megindítani, a kik követelését kifogásokkal megtámadták. A többieket úgy kell tekinteni, hogy a perben részt venni nem akarnak; az alperesekre nézve kedvező itélet azonban ezek javára is érvényesíthető.

Megjegyezzük még, hogy a valóság és összeg tekintetében kifogást lehet tenni minden bejegyzett, tehát úgy előjegyzett mint bekeblezett követelés ellen; hogy ily kifogás következtében arra a kérdésre nézve, hogy kinek kell a pert megindítania, különbséget nem tesz, vajjon a követelés zálogjogilag be van-e keblezve vagy csak elő van jegyezve; és hogy a csupán előjegyzett követelés valósága s összege

* A későbbi rangsorozattal zálogjogot szerzett hitelező egyébiránt csakis a végr. törv. 197. §-ánál fogva s a végrehajtási eljárásban van jogosítva az őt megelőző jelzálogi bekeblezés alapjául szolgáló jogügylet érvényének megtámadására. (Curia 1885. évi 6155. sz.)

tekintetében sincs perreutasításnak helye, ha az ellen senki sem tett kifogást.

A §. utolsó két bekezdése a kifogások harmadik neméről, a telekkönyvi bejegyzés *érvénysége* elleni kifogásokról intézkedik (196. §. magyarázata). A törvény «*bejegyzés*» érvényességéről szól; mind a mellett a bejegyzés alatt csak a *bekeblezést* érthetjük; mert a midőn a 197. §. azt rendeli, hogy az érvényesség ellen csak az tehet kifogást, a ki a bejegyzést a telekkönyvi rendeletek értelmében megtámadni jogosítva van, nyilván a telekk. rend. 148. §-ára céloz, ez pedig egyedül a *bekeblezésnek* eredeti érvénytelensége miatti kitörlési kereseteket tárgyazza; és mert törlési per általában csak a bekeblezés érvénytelensége miatt indítható, míg az igazolási határidő lejárta *előtt* az a fél, a ki előjegyzés által feltételes jogot nyert, ennek a jognak igazolására nem szorítható; a határidő lejárta *után*, ha igazolási keresetét beadta, az előjegyzés érvénytelenségét az igazolási per során alperes abbeli állítási következtében kell megvitatni; ha pedig a határidő *lejártáig* igazolási kereset be nem adatott, nem az előjegyzés érvénytelennek kijelentését, és nem is kereset útján, hanem kitörlését a telekk. rend. 99. §-ához képest kérvény útján kell szorgalmazni.*

A telekk. rend. 148. §-a szerint törlési pert csak az indíthat, ki a megtámadott «bekeblezés által jogaiban sértetett», a ki a bekeblezéskor a telekkönyvben már bejegyezve volt; tehát zálogjog bekeblezésének megtámadása esetén a tulajdonos, alzálogjog megtámadása esetében a jelzálogos hitelező; de sem a kérdéses jelzálogra megelőzőleg bejegyzett hitelező, mivel ennek jogát a későbbi bekeblezés nem sértheti; sem az, a ki a jelzálogra csak utólag nyert valamely nyilvánkönyvi jogot, mivel ez a sérelmesnek talált bekeblezéskor még nem birt oly joggal, a melyet ez a bekeblezés sérthetett volna. Kitünik ebből, hogy a bekeblezés érvényessége elleni kifogás tétele sokkal szűkebb körre van szorítva, mint a követelés valósága vagy összege elleni kifogás. Valamint következik a 197. §-ból az is, hogy ugyanegy követelésre vonatkozólag tett kifogások következtében két külön per támadhat: a követelés valósága iránt, a melyet az adós kifogása következtében a hitelezőnek, és a bekeblezés érvénytelensége iránt, a melyet viszont az adósnak kell a hitelező ellen indítania.

Kérdés még: mily hatálylyal bir az *előjegyzés* érvényessége ellen a sorrendi tárgyaláskor tett kifogás? Mint láttuk a törvény

* Ellenkezően Simon E.: Jogt. Közl. 1883. évi 23. sz. — czáfolja dr. R. N.: ugyanott 1883. évi 29. sz.

erről nem intézkedik; és a 197. §. utolsó két bekezdését az ily kifogásra lehetetlen alkalmazni; mert előjegyzés érvényességét megtámadó pert, a melyre a kifogást tevőt utasítani kellene, a telekkönyvi rendelet nem ismer.

A kérdést tehát a törvény más intézkedéseinek analogiája és a telekk. rendelet alapján kell megfejteni olyképen:

Az előjegyzés csak feltételes jogot ad; másrészt azonban az, ki ellen az előjegyzés történt, valamint jogosítva van a bekeblezésre alkalmas nyilatkozatot bármikor kiállítani,* és valamint az előjegyzés igazolása iránti pert is csak ellene kell indítani: úgy az előjegyzés kitörlésének kérelmezése is egyedül őt illeti. Ebből folyólag a sorrendi tárgyalás alkalmával — úgy mint a bekeblezésre nézve — az előjegyzés érvényessége ellen csakis annak részéről tett kifogás vehető figyelembe, ki ellen az előjegyzés történt; de ez a sorrendi tárgyaláskor akként is nyilatkozhat, hogy az előjegyzést bekeblezés erejével birónak és érvényesnek elfogadja. Ha ily nyilatkozat történik, az előjegyzett követelésnek — a mennyiben valósága ellen sem tétetett kifogás — feltétlen sorozását mi sem akadályozza. Ha ily nyilatkozat nem történik, akkor az előjegyzés feltételes természete lép előtérbe; és valamint az ingóságokból befolyt vételár felosztásánál annak a hitelezőnek követelését, a ki biztosítási végrehajtás következtében nyert zálogjogot, sorozzuk ugyan, de ellenkező megállapodás hiányában a megfelelő összeget a követelés iránti per jogerejü eldöntéseig birói letétbe helyezzük (119. §.): úgy a zálogjogilag előjegyzett követelést még akkor is, ha az előjegyzés érvényessége vagy a követelés valósága ellen kifogást nem tettek, csak feltételesen sorozzuk és a megfelelő összeget az előjegyzés igazolásának kijelentéséig birói letétben tartjuk. Perre utasítás ilyenkor épen nem szükséges; mert az, hogy az előjegyzés igazolást igényel, hogy az igazolást szükség esetében per utján kell kieszközölni, és hogy esetleg ezt a pert bizonyos határidő alatt meg kell indítani, a telekkönyvi szabályokban alapszik és az előjegyzést elrendelő végzésben már kifejezést nyert; mert a bejegyzés érvényességének vagy érvénytelenségének megvitatása az igazolás iránti perbe tartozik; mert az, ki ellen az előjegyzés történt, az igazolás elmulasztása alapján a telekk. rend. 99. §-ához képest az előjegyzés kitörlését valamint a sorrendi végzés meghozatala előtt, úgy ezután is bármikor kérheti, a nélkül, hogy erre tüzetes utasítás

* Viszont természetesen az, a kinek javára az előjegyzés történt, a követelésről le is mondhat, és az ily beleegyező nyilatkozat alapján az alapkövetelésnek a sorozásból való kihagyását az alzálogos hitelező ellentmondása sem gátolhatja. (Curia 1885. évi 4537. sz.)

volna szükséges; és mert más érdekelt, mint az, ki ellen az előjegyzés történt, az előjegyzés kitörlését kérni jogosítva nincsen, és az igazolás, valamint ezzel kapcsolatban az érvényesség kérdésének eldöntésére befolyást nem gyakorolhat — a minél fogva ez irányban perre nem utasítható.[1]

Ezek daczára az előjegyzett zálogjoggal biró hitelező nincs előnyösebb helyzetben, mint az, a kinek joga be van keblezve;[2] mert a végett, hogy követelését a vételárból meg kapja, oly esetben is, a mikor az előjegyzés érvényessége ellen nem tettek kifogást, kénytelen az igazolás iránti törvényes lépéseket megtenni, és az ez iránt indított perben az előjegyzés érvénye is alperes részéről megtámadható. Az sem áll, mintha a telekkönyvi rangsorban az előjegyzéssel biró hitelező után következő más jelzálogos hitelező amannak ellenében kevesebb joggal birna, mint oly hitelező ellen, a kinek joga be van keblezve; mert igaz ugyan, hogy nincs módjában az előjegyzés érvényességét megtámadni és az előjegyzés törlését kieszközölni, de ily joggal a bekeblezés ellenében sem bir, és az ennek érvényessége elleni kifogásait figyelembe szintén nem veszik. Az is igaz, hogy nincs módjában siettetni annak a kérdésnek eldöntését, vajjon az előjegyzett követelés fedezetéül visszatartott összeg az előjegyzéssel biró hitelezőt vagy a sorrendben következő hitelezőket fogja-e illetni? de ez ismét csak természetes következménye annak, hogy az előjegyzés igazolásának és érvényességének kérdésére a telekk. rendelet értelmében mi befolyást sem gyakorolhat; és hogy ez a kérdés — hasonlóan mint a bekeblezés érvényességének kérdése — olyan, a mely egyedül az előjegyzéssel biró hitelező és azon személy közötti egyetértés alapján vagy per utján dől el, ki ellen az előjegyzés történt. — V. ö. még a 119. §. magyarázatát, és lásd a perreutasítás következtében adandó esetleges biztosíték tekintetében a 202. §-t.

A sorrendi végzésben perre utasítás esetén ki kell fejteni azokat a jogkövetkezményeket, a melyek beállanak, ha a per a kitűzött záros határidőn belül meg nem indíttatik. A perre utasított hitelező, a ki a per megindítását elmulasztotta, olyannak tekintendő, mint a ki rangsorozati elsőbbségéről az utána bejegyzett hitelezők javára lemondott, és ennél fogva per útján sem követelheti, hogy az utóbbiak

[1] Ezek helyességét igazolja a Curia következő kijelentése: «Mindaddig, míg az előjegyzés tkvileg törülve nincs, a vételár felosztásánál az ily előjegyzett zálogjoggal biztosított követelés a rangsorozatból ki nem hagyható, és a vételár felosztásánál előterjesztett törlési kérelem már csak azért sem foghat helyet, mert csak a tkvi rend. 99. §-ában megszabott uton érvényesíthető. (1882. évi 8330. sz.)

[2] Állítja dr. R. N.: Jogt. Közl. 1883. évi 19. sz.

a vételárból felvett összegeket az ő követelésének törlesztésére visszaadják.[1]

A tkvi bejegyzés érvényessége ellen intézett kereset, ha a per tárgyának értéke járulékok nélkül 400 K-át[2] meg nem halad, sommás eljárás alá és a kir. járásbiróság hatáskörébe, ha pedig azt az összeget meghaladja, a kir. törvényszék mint biróság hatáskörébe tartozik, és a keresetet a tkvi hatóságnál is lehet beadni (Ptrs N. 6. §., S. E. 1. §. 2. p.). Ellenben a követelés valóságát vagy érvényét tárgyazó pert a Ptrs 30. §-ához képest az alperes személyi birósága előtt kell indítani, még pedig rendes vagy sommás eljárás utján a szerint, a mint a kérdésben forgó követelés járulékok nélkül 1000 K összeget tulhalad vagy nem (S. E. 1. §. 1. p.).[3]

198. §.

Ha a kifogást tevők kimutatják, hogy a kifogás alá vett követelést megállapító itélet ellen perujítás vagy semmiségi eljárás tétetett folyamatba: veszély igazolása esetében (42. §) követelhetik, hogy a folyamatban levő eljárásnak jogerejű birói határozattal való eldöntéseig, a kifogás alá vett összeg birói letétben tartassék.

A 197. §. harmadik bekezdésében oly esetről van szó, a melyben a felszámított követelés jogerejű itélettel meg van állapítva, de a sorrendi tárgyaláskor valószinüvé lett, hogy az ilélet hozatala után felmerült ténykörülmények által megszünt. Ilyenkor perreutasításnak van helye. A 198. §. pedig szintén jogerejű itélettel megállapított követelést feltételezvén, oly esetről intézkedik, a mikor amaz itélet ellenében perujítási vagy semmiségi keresetet indítottak (Ptrs N. 50. és 60. §.) és egyuttal a netaláni visszkövetelési igény veszélyeztetését igazolták. Ekkor a kérdéses követelésre eső összeg a birói letétben marad. Az eset egészen hasonló ahhoz, a melyet a 42. §. tárgyal; és ezért itt elég e §. magyarázatára hivatkozni.

[1] Curia 1883. évi 7583. sz. — Megfelel az 50. számú telj. ül. döntvénynek — lsd a 450. l. jegyzetét.

[2] 1907 : XVII. t.-cz. 1. §.

[3] Szerző: Jogt. Közl. 1886. évi 8. sz. — V. ö. osztr. végr. t. 131—235. §§-at. A 232. §. értelmében a per útjára utasított valamennyi ellentmondás fölötti döntésre a végrehajtást foganatosító biróság illetékes.

199. §.

A telekkönyvi hatóság által hozott sorrendi végzés ellen, a sorrendi tárgyalás napjától számított 15 nap elteltétől 8 nap alatt beadandó felfolyamodásnak, és ha a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatta, ennek közlésétől számítandó 8 nap alatt a harmadbirósághoz további felfolyamodásnak van helye.

A felfolyamodásnak halasztó hatálya annyiban van, hogy annak eldöntéséig azon követelések kielégítése nem eszközölhető, a melyeknek a vételárból való kielégíthetése, a felfolyamodás folytán hozandó határozattól függ.

A 196. §. szerint a telekkönyvi hatóság köteles a sorrendi végzést legkésőbb a sorrendi tárgyalástól számított 15 nap alatt elkészíteni és megszemlélésre kitenni. A kitétel a kézbesítést vagy hirdetést helyettesíti s ezért a törvény a felfolyamodási határidőt a kitétel legkésőbbi határidejétől számított 8 napban állapította meg (Ptrs N. 51. §.). Ha a telekkönyvi hatóság a végzés 15 napnál előbb tette ki megszemlélésre, a közbeeső időt a felfolyamodó nyeri. Szóval a felfolyamodást a sorrendi tárgyalást követő 23 napon belül kell beadni. Ezen idő elmultával a végzés jogerőre emelkedik [1] — feltéve, hogy az érdekelteket a sorrendi tárgyalásra kellően idézték. A törvényszerűen nem idézett fél a sorrendi végzést felfolyamodással utóbb is megtámadhatja, vagy sérelmét az utalványozó végzés elleni felfolyamodásban érvényesítheti.[2] Mindezek a pótsorrendi végzésre s az ez elleni felfolyamodásra nézve is állanak.[3]

A 196. §-nál mondtuk már, hogy ha a sorrendi végzés a tárgyalás utáni 15 nap alatt el nem készül, a megszemlélésre kitételnek többé nincs helye, és a végzést kézbesítés vagy kihirdetés által kell közölni. Ilyenkor azután a felfolyamodás határideje az általános szabályok szerint a kézbesítéstől, illetve a kihirdetéstől számított 8 nap. Ha pedig a végzést a tárgyalás utáni 15 nap alatt meghozták és megszemlélésre kitették, de ezen felül feleslegesen még kézbesítették is, a felfolyamást még sem lehet a tárgyalás utáni 23 napon tul be-

[1] A biróság nincs jogosítva a törvény által megállapított ezt a felebbviteli határidőt más határidő kitűzésével meghosszabbítani. (Curia 1885. évi 1881. sz.)

[2] Szerző: Ügyv. Lapja 1888. évi 23. sz.

[3] Curia 1887. évi 5917. sz.

adni, habár a kézbesítéstől vagy kihirdetéstől számítva 8 nap még el nem mult; mert a végzés közlése iránt tett felesleges intézkedés a törvényszerű határidő lejártával elenyészett felfolyamodási jogot többé fel nem élesztheti.[1]

Azt a rendelkezést, hogy oly esetben, a mikor a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatta, kivételesen (34. §., Ptrs N. 59. §.) a harmadbirósághoz további felfolyamodás engedtetik: a sorrendi végzés kiváló fontossága indokolja.[2] Természetes, hogy a végzésnek csak azon pontjaira nézve van a harmadbirósághoz felfolyamodásnak helye, a melyekben a másodbiróság a telekkönyvi hatóság végzését megváltoztatta (v. ö. Ptrs N. 34. §-át); és hogy az a fél, a kinek felfolyamodása következtében a másodbiróság a végzés megtámadott részét helybenhagyta, további felfolyamodásra indokul nem használhatja azt a körülményt, hogy a végzés más részben, más érdekeltnek felfolyamodására meg lőn változtatva. A 119. §. hasonirányu rendelkezése ki is jelenti ezt ezekkel a szavakkal: hogy a másodbiróság végzése ellen további felfolyamodásnak helye van, «*a mennyiben* az első biróság végzése megváltoztattatott».

A §. második bekezdésében foglalt intézkedés, a mennyiben az elsőbirósági végzés elleni felfolyamodásra vonatkozik, ugyanazt rendeli, a mit a 37. §. szabályként felállít. Csak a *másodbirósági* végzés elleni felfolyamodás tekintetében van itt a Ptrs N. 59. §-ának a halasztó hatályra vonatkozó szabálya aluli kivétel megállapítva; és éppen ez mutatja, hogy a halasztó hatály iránti ama rendelkezés — habár a jelen szakasz ezt úgy mint a 119. §. tüzetesen ki nem emeli — leginkább a másodbirósági végzés elleni felfolyamodásokra céloz; annál inkább, mivel a 200. §. harmadik bekezdése határozottan kimondja, hogy a fizetés csak akkor eszközöltetik, a mikor a felfolyamodás folytán hozott felsőbb birósági határozat «jogerejűvé vált».

200. §.

A felfolyamodási határidő eltelte után a telekkönyvi hatóság hivatalból intézkedik azon követelések kielégítése iránt, melyeknek kifizetése se a netalán beadott felfolyamodásoktól, se a perre utasítástól nem függ.

Ugyanezen alkalommal tételenkint megállapítja a telek-

[1] Curia 1885. évi 5054. sz.
[2] Tjav. indokolása. Ptrs 295., 450. §§.

könyvi hatóság azon összegeket, melyek a perreutasítási zárhatáridő elteltéig, illetőleg a megindított per jogerejű eldöntéseig, vagy a beadott felfolyamodás folytán hozandó végzésig birói letétben tartandók.

A mint a kifogások egyike vagy másika jogerőre emelkedett határozat, vagy a zárhatáridő letelte által elintézést nyert, illetőleg a felfolyamodás folytán hozott felsőbb birósági határozat jogerejüvé vált: a további kifizetések a telekkönyvi hatóság által időnkint eszközöltetnek.

A sorozott követelések kifizetésére vonatkozólag ebben a §-ban foglalt intézkedéseknél a törvény szem előtt tartja azt, hogy ha a beadott felfolyamodás vagy a perreutasítás csupán a megállapított sorrendben hátrább álló egy vagy több követelést érint, e miatt nem kell elhalasztani az elsőbb helyre sorozott azon követelések kifizetését, a melyekre a felfolyamodás vagy perreutasítás eredménye befolyással nem lehet; a további kifizetések pedig fokozatosan történjenek, a mint a felfolyamodás elintézése vagy a perek egyikének vagy másikának eldöntése, esetleg a per meg nem indítása a sorozott követelések egyikét vagy másikát kifizethetővé teszi.*

A birói letétben tartandó összegek megállapításánál számba kell venni a vonatkozó követelést felszámított összes járulékaival; figyelembe kell venni továbbá, hogy a 192. §. *b)* pontja szerint a tőkekövetelés után az árverés napja után is a telekkönyvileg feltüntetett kamatlábnak megfelelő, feltüntetés hiányában pedig 6% (most 5%) vagy ennél kisebb kamat jár; és perre utasítás esetében a 202. §-hoz képest különbséget kell tenni a között, hogy a követelés ellen az adós vagy más hitelező tett-e kifogást? Az első esetben a sorrendi tárgyalástól még két évi időtartamra a hitelezőt megillető összes kamat vétetik számításba, ha a hitelező ez iránti kívánságát a sorrendi tárgyaláskor kijelentette; a második esetben, valamint ha a hitelező ily kívánságot ki nem jelentett, a felszámított tőkeösszegnek a sorrendi végzés jogerőre emelkedése napjától csak letéti kamatját kell visszatartani.

201. §.

A kifizetés rendszerint akként eszközöltetik, hogy a fizetendő összeg a jogosított részére a letétből utalvá-

* Tjav. indokolása.

nyoztatik. E végből az illető jogosított azon eredeti okiratot, melyre a fizetés feljegyzendő, ha azt a sorrendi tárgyalásnál be nem csatolta, a telekkönyvi hatósághoz beadni köteles.

Az utalványozás által történt fizetés az eredeti okiratra feljegyeztetik, és ha az okirat a fizetés által hatálytalanná vált, az adósnak kiadatik; ellenesetben pedig a hitelezőnek visszaadatik.

Ha valamely hitelező részére részlettörlesztésül a vételárnak összege szerint meg nem határozható azon maradványa utalványoztatik, mely a kifizetendő, illetőleg letétben tartandó és összeg szerint meghatározott többi követelések kielégítése után fenmarad: az adóhivatal utasítandó, hogy ezen maradvány-összeget a kifizetés megtörténte után, a törlesztés feljegyzése végett, a telekkönyvi hatóságnál jelentse be.

A mennyiben a körülmények igénylik, a telekkönyvi hatóság elrendelheti, hogy a követelések kielégítése egészben, vagy részben az e végből kitüzött határnapon saját kiküldöttje által vagy fontosabb esetekben az e végből megbizandó királyi közjegyző által eszközöltessék; utóbbinak díjai az előnyös tételek közé számíttatván.

A §. a kielégitési sorrendbe felvett követelések kifizetésének módját határozza meg. Az az intézkedés, hogy a kifizetés rendszerint a felek részére kiadandó utalvány következtében az adóhivatalnál történik, a pénzkezelés biztosságában találja indokolását; kivételesen azonban a törvény felvette a kifizetésnek a bíróság vagy a kir. közjegyző által való foganatosítását is; mert némely telekkönyvi hatóság székhelyén nem lévén adóhivatal, a kifizetés utalványozás által czélszerűen nem eszközölhető; nagyobb vételárak felosztásánál pedig a kir. közjegyzők megbízhatók a követelések kielégítésével a nélkül, hogy a felmerült költségekkel való terhelést a felek megéreznék.* Néha nem csak a czélszerűség, hanem a szükség is oda vezeti a bíróságot, hogy a hitelezők kielégítését ne utalvány útján, hanem saját kiküldöttje vagy kir. közjegyző által eszközöltesse; így például 183. és 190. §-nál felemlített esetekben.

A fizetés körüli eljárás a következő: vagy utalványozó végzést

* Tjavaslat indokolása.

kell hozni, ezt a feleknek kézbesíttetni, a végzés jogerőre emelkedését megvárni, ennek beálltával a végzést a letétpénztárnak a jogerőre emelkedés napjának megjelölése mellett megküldeni, s erről az érdekelt feleket végzésileg értesíteni;[1] vagy: a fizetési határidőt ki kell tűzni, az erre vonatkozó végzésben a fizetendő és a letétben visszatartandó összegeket megállapítani s a felosztandó összegeket a biró, illetve a kir. közjegyző kezéhez utalványozni. A határnapon azután a biró vagy a közjegyző a letétet csak úgy veszi fel, ha a végzés jogerőre emelkedett.[2]

A megbizott kir. közjegyző a kincstárnak adó- és illetékkövetelés fejében járó összeget a kir. adóhivatalba posta útján be nem szállíthatja, hanem figyelemmel az Ü. Sz. 283. §-ára tartozik az ily összeget az őt megbizó bíróságnak a letétkezelés szabályai szerint átszolgáltatni.[3]

A mi a sorozott tőkeösszegek után utalványozandó *kamatok* mennyiségét és ezek utalványozásának módját illeti, a birói gyakorlat (még az 1897. évi 19,085. számú rendelet[4] után is) határozott törvényes rendelkezés hiányában sokáig nem állapodott meg arra nézve, hogy a tőkekövetelés után a 192. §-hoz képest megállapított kamat mily időpontig jár? Az egyik nézet szerint a jelzálogi követelés utáni kamatot egészen a tényleges *fizetésig* kell utalványozni.[5] Más nézet értelmében a sorrendi végzésben meghatározott kamatok a jelzálogos hitelezőnek csak a kiutalványozó *végzés kelte napjáig* járnak.[6] Ismét más nézet az volt, hogy a hitelezőnek igénye van azokra a kamatokra a jogerős utalványozó végzésnek *a letéthivatalba érkezése napjáig*.[7] Végre a kir. Curia XIII. számú döntvényével ugyancsak ily értelemben kimondotta, hogy «ingatlanok elárverezéséből befolyt vételárnak a 196. §. alapján hozott sorrendi végzés szerint való felosztása esetében a hitelezők javára sorozott és a 201. §. értelmében a birói letéthivatalból kiutalt tőkekövetelések után a sorrendi végzésben meghatározott kamat a jogosítottat az utalványozó végzésnek a letéthivatalba való megérkezése napjáig jár.»

Hogy a bíróság «kiküldöttje» birói tag legyen, ez, — úgy mint

[1] 1882. évi 22021. számú igazságügym. rend.

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1884. évi 44. sz. — részben másként Serly A.: ugyanott 32. sz., Janecsko I.: 36. sz. — helytelenül Hlatky E.: Jogt. Közl. 1884. évi 30. sz., Simon E.: Jog 1889. évi 5. sz.)

[3] 1892. évi 44364. számú igazságügym. rend. (Igazs. közl. II. 132. l.)

[4] Lsd a 191. §-nál.

[5] Bpesti volt kt. IV. tanácsának megállapodása.

[6] Pozsonyi kt. 5. számú döntvénye. Ugyanily értelemben szólt az említett 19085/1897. számú I. M. rendelet.

[7] Kassai kt. 9. számú döntvénye.

a 194. §-ban — határozottan rendelve nem lévén, nem is szükséges; és azért e tekintetben az Ü. Sz. 252. §-át lehet irányadóul venni. A vételárfelosztásra kiküldöttnek eljárása egyébiránt más birói kiküldött eljárásával egy tekintet alá esik; a minél fogva az ellen előterjesztésnek is van helye (35. §. magyarázata).

Az eredeti okirat tekintetében, a melyre a fizetés feljegyzendő, elég a 113. §. magyarázatára hivatkozni és itt még csak a 113. és 291. §. intézkedései közötti különbséget emeljük ki: a 113. §. szerint t. i. az eredeti okirat, ha a kifizetés által teljesen hatálytalanná vált, a végrehajtást szenvedőnek záradék nélkül adatik vissza (úgy, a mint a Ptrs 455. §-a is rendelte); ellenben a 201. §. szerint a fizetést az okiratra mindig fel kell jegyezni, akkor is, ha az által az okiraton alapuló követelés egészen megszünt. Valamint megjegyezzük, hogy a törvény csak az «utalványozás által történt fizetés feljegyzését» említi ugyan; de természetes, hogy a fizetés megtörténtét az okiratra abban az esetben is fel kell jegyezni, a mikor a vételár felosztását kiküldött foganatosítja. A sorrendi végzés következtében teljesített fizetés alaki joghatályáról a 196. és 197. §-nál volt szó.

202. §.

Azon hitelező részére, kinek követelése ellen alaptalan kifogás emeltetett, a kifogást tevők a birói letét után járó és a hitelezőt illető kamatkülönbözetet egyetemlegesen megtéríteni kötelesek.

A hitelező ebbeli igényeit a 197. §. szerint megindított perben vagy külön per utján érvényesítheti.

Ha a követelés ellen az adós emel kifogást: a hitelező kivánhatja, hogy ezen kamatkülözbözet két évi időtartamra számításba vétessék, s követelésének sorrendében sorozva, letétileg biztosíttassék. Ha pedig a kifogás valamely más hitelező által emeltetik, azon hitelező, kinek követelése ellen kifogás tétetett, a sorrendi tárgyalás során felvett jegyzőkönyvben követelheti: hogy a kifogást tevő a kamatkülönbözetet, és a perbeli költségeket, a 42. §. értelmében biztosítsa, mire a bíróság, a sorrendi tárgyalás folytán hozott végzésben, a kifogást tevőket, birói belátás szerint meghatározandó biztosíték letételére utasítja.

A végzés ezen része ellen jogorvoslatnak helye nin-

csen, és ha a kifogást tevők a biztosítékot a végzés kézbesítésétől számított 8 nap alatt le nem teszik: a sorrendben megállapított összeg a jogosított kérelmére, a perre utasítás figyelembe vétele nélkül utalványoztatik.

Egyébiránt az érdekelt feleknek jogukban áll megegyezni az iránt, hogy a kifogással megtámadott tétel fedezetéül szolgáló összeg birói letét helyett valamely általuk megállapított pénzintézetben gyümölcsöztessék, vagy az érdeklettek valamelyikének, az általa esetleg nyujtandó biztosíték mellett kiadassék.

Ha a perre utasítás folytán, a kifogást tevő hitelező által megindított kereset nyilván alaptalannak találtatik; a kifogást tevő 500 forintig terjedhető pénzbirsággal büntettetik.

Az ebben a §-ban foglalt intézkedések — melyek tekintetében legelőbb a 197. és 200. §-ra s az ezeknél mondottakra utalunk — a végből szükségesek, nehogy alap nélkül megindított perek által mások minden sujtó következmény nélkül akadályozhassák a jelzálogos hitelezőket abban, hogy jogos követelésükhöz hozzájussanak.*

A hitelező pernyertesség esetére őt feltétlenül megillető azt a jogot, hogy a neki a sorrendi végzés értelmében járó (192. §. *b)*) és a birói letét utáni kamat közötti különbözet az ő részére megtérüljön, keresetileg mellékkérelem alakjában, vagy viszonkeresetileg érvényesítheti, a szerint, a mint a per útjára őt, vagy ellenében más érdekelt felet utasították; de e végett külön pert is indíthat.

A harmadik és negyedik bekezdés a most említett jog biztosításának módját határozza meg. Akár az adós emelte a követelés elleni kifogást, akár valamely más hitelező, a biztosítás iránti kérelmet mindig a sorrendi tárgyalás alkalmával kell előterjeszteni. Ha az adós részéről emelt kifogás következtében két évi kamatkülönbözet számításba vételét és letét útján való biztosítását kérték, a bíróság a kérelem fölött a sorrendi végzés jogerőre emelkedése után a 200. §-hoz képest hozott végzésben határoz; ellenben ha más hitelező által tett kifogás következtében ennek a hitelezőnek biztosíték letételére való utasítását követelték, az e fölötti határozat magának a sorrendi végzésnek lesz az egyik része. Veszély igazolása vagy valószínűségének kimutatása a biztosíték követelésének támogatására nem szükséges. A biztosíték összegének meghatározását a törvény teljesen a biró be-

* Tjavaslat ind.

látására bízza ugyan; tekintve azonban, hogy a törvény az adós részéről emelt kifogás következtében két évi kamatkülönbözet biztosítását elégségesnek találta, feltételezvén, hogy két év alatt a per jogerejű elintézést nyer: indokolatlan volna a kifogásoló hitelezőt ugyanily különbözetnél nagyobb összegnek biztosítékul letételére kötelezni. Túlságos biztosíték követelésétől pedig a bíróságnak annál inkább tartózkodnia kell, mivel ebbeli intézkedése ellen jogorvoslatnak helye nincs; és mivel ily eljárás a törvény czéljától eltérően könnyen oda vezethetne, hogy a felszámított követelések elleni alapos kifogásoknak per útján való igazolása lehetetlenné válik.

A §. harmadik bekezdése határozottan azt mondja, hogy a bíróság a kifogásoló hitelezőt biztosíték letételére a «sorrendi tárgyalás folytán hozott végzésben» utasítja; a 196. §. szerint ezt a végzést nem kézbesítik, hanem megszemlélésre teszik ki; a 199. §. a sorrendi végzés elleni jogorvoslat határidejét a végzés közlésének e módjához képest szabja meg; és a 202. §. mégis a sorrendi végzés «*kézbesítéséről*» emlékezik és a biztosítéknak a végzés *kézbesítésétől* számított 8 nap alatti letételét rendeli. Ha a törvény azt kívánta, hogy a sorrendi végzést a megszemlélésre kitétel mellett a biztosíték letételére kötelezett hitelezőnek külön még kézbesítsék is, ezt, mint a 196. §. aluli kivételt, határozottan el kellett volna rendelnie és nem lett volna szabad a végzés «kézbesítését» mint másutt tán elrendelt közlési módot, csak mellékesen említenie. A külön kézbesítésre szükség sincs; mert a kifogást tevő hitelezőnek tudnia kell, hogy biztosíték letételére a törvénynél fogva okvetlenül köteles, a végzés vonatkozó része tehát nem tartalmazhat reá nézve meglepő s váratlan intézkedést; a biztosíték összegének megállapítását pedig — a mely a sorrendi végzés egyéb intézkedéseinél bizonyára lényegtelenebb — a végzés megszemléléséből tudhatja meg. Tekintve mindamellett, hogy a törvény határozott intézkedése szerint a kifogást tevő hitelező a sorrendi végzésben megállapított biztosítékot a végzés kézbesítésétől számított 8 nap elteltéig teheti le; és tekintve, hogy e szerint méltán a törvényben részére biztosított jog megsértéséről panaszkodhatnék, ha a bíróság a kifogás alá vett összeget a perreutasítás figyelembe vétele nélkül a végzés kézbesítése előtt utalványozza: a sorrendi végzés a biztosíték letételére kötelezett hitelező részére kézbesítendőnek tartjuk. Ez által, habár a kézbesítés csak a sorrendi tárgyalástól számított 15 nap után történik, természetesen nem módosul a 199. §-nak az az intézkedése, hogy a sorrendi végzésnek a biztosítékon kívüli egyéb tartalma elleni felfolyamodást a sorrendi tárgyalás utáni 23 napon belül kell beadni. A sorrendi végzés ilykép történt kézbesítésének esetében a 200. §. szerinti végzés, a melyben a biztosíték le vagy le

nem tételéhez képest a kifogás alá vett követelésnek letétben tartása vagy utalványozása iránt kell intézkedni: csak a sorrendi tárgyalás utáni 23, és egyúttal a kézbesítés utáni 8 nap elmultával hozható.

Az utolsóelőtti bekezdésben foglalt intézkedést a 200. §. ellenére csak valamennyi érdekelt fél egyetértő és akár a sorrendi tárgyaláskor létrejött, akár utóbb bejelentett megállapodás alapján lehet megtenni. A fedezetül visszatartott összegek hasonló módon a 191. §. és 193. §. eseteiben is gyümölcsöztethetők. — A «konokségi büntetés» hasonlóan, mint a biztosíték az alaptalan perek kevesbítésére céloz (99. §.).

203. §.

Nem telekkönyvezett ingatlanokra vezetendő végrehajtás esetében a végrehajtási kérvényben az ingatlanok pontosan körülirandók és kimutatandó, hogy a marasztalt fél a kérdéses javaknak birtokában van.

A végrehajtás foganatosítása végett ezen esetben is a telekkönyvi hatóság keresendő meg, mely az ingatlannak a helyszinén összeirására és foglalás alá vételére kiküldöttet rendel el.

A helyszini eljárás alkalmával az ingatlanok tartozékai is összeirandók és úgy ezek, mint maga az ingatlan, hivatalból kinevezendő két szakértő által megbecsülendő. A zálogjogi elsőség a foglalás időpontjától számítandó.

Az árverési hirdetménybe azon felhivás is befoglalandó, hogy a kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni avagy más igényt érvényesíthetni vélnek, igénykeresetüket, ha pedig a vételárból kielégítési elsőséget igényelnek, elsőbbségi bejelentéseiket az első izben kitüzött árverési határnap előtt annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy különben igényeik figyelembe vétetni nem fognak. Az első izben kitüzött árverési határnap előtt beadott igénykereset az árverés megtartására felfüggesztő hatálylyal bir.

Egyebekben a telekkönyvezett ingatlanokra vezetendő végrehajtásra megállapított szabályok a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

Ha a végrehajtást szenvedettet, valamely ingatlan

haszonélvezete mellett, az azon levő felülépítmények tulajdona nyilvánkönyvi bejegyzés nélkül megilleti, a nyilvánkönyvi tulajdonjog megszerzése pedig bizonyos feltételek teljesítésétől függ, illetve oly jogviszony forog fenn, melynél fogva a végrehajtást szenvedett jogai adásvétel tárgyát képezhetik: az ily jogokra vezetett végrehajtásnál a fentebbi szabályok a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

«Nem telekkönyvezett ingatlan» az, a mely a helyszínelési eljárás alkalmával felmerült mulasztás következtében, vagy azon ok miatt nincs telekkönyvezve, mert a helyszínelési eljárás *után* képződött;[1] nem pedig — mint sokan hinni szeretik — az is, a mely telekkönyvileg más, mint a tényleges birtokos nevére van írva. A §. utolsó bekezdése szerinti, többnyire a földesúr és jobbágy közötti viszonyból fejlődött[2] feltételes tulajdonjogot össze nem szabad téveszteni sem a végrehajtást szenvedőt illető haszonélvezeti joggal (208—213. §§.), sem annak valamely ingatlan vagyonra vonatkozólag élők közötti jogügylet által szerzett jogával (132. §.)), sem végre avval a gyakori esettel, a mikor annak javára a telek haszonvétele és a felülépítmény tulajdona nyilvánkönyvileg be van jegyezve. Másrészt «valamely ingatlannak a végrehajtást szenvedőt telekkönyvi bejegyzés *nélkül* megillető haszonvétele és az ingatlanon lévő felépítmény végrehajtás alá vonásánál, a mennyiben teljes hitelt érdemlő módon ki van mutatva az osztott tulajdon fenforgása, a 203. §. utolsó bekezdésének szabályai alkalmazandók abban az esetben is, ha maga az ingatlan telekkönyvezve van.»[3]

A telekkönyvben a község nevén álló (tehát *telekkönyvezett*) közlegelőnek felosztása következtében az egyes jogosultak számára kihasított és általuk tényleg birt, azonban egyénileg még nem telekkönyvezett birtokrészletekre vezetett végrehajtás esetében a 203. §. szabályai nem alkalmazhatók, következésképen az ily ingatlan állagára a tkvi átalakítás bekövetkezte előtt birói végrehajtás nem vezethető, és ha ez szabálytalanul mégis megtörtént, a birói árverés el nem rendelhető.[4]

A nem telekkönyvezett ingatlanokra vezetett végrehajtás általá-

[1] 1886: XXIX. t.-cz. 12. §.

[2] Lsd az 1896: XXV. t.-czikket.

[3] Kolozsvári kt. határozattárába felvett 10. polg. hat. (Igazs. közl. XIII. 177. l.)

[4] Szegedi kt. határozattárába felvett 11. polg. határozat. (Igazs. közl. V. 186. l.)

ban a telekkönyvezett ingatlanokra intézett végrehajtás szabályai szerint történik,[1] csupán a 203. §-ban felsorolt eltérésekkel. Ezekre nézve megjegyezzük: annak kimutatása, hogy a marasztalt fél az ingatlannak birtokában van, leghelyesebben hatósági bizonyítvány melléklése által történik. — Az a rendelkezés, hogy a végrehajtást nem telekkönyvezett ingatlanokra is a telekkönyvi hatóság foganatosítja, eltér a Ptrs 426. §-ában foglalt intézkedéstől (lásd még e tekintetben a 18. §. magyarázatát); ellenben az a további szabály, hogy a foglalást az ingatlannak a helyszinén eszközölt összeirása által foganatosítják, és hogy a zálogjogi elsőség a foglalás időpontjától számíttatik, már a Ptrs 359. és 361. §-aiban is ki volt jelentve, és e tekintetben az itt szóban forgó végrehajtás hasonlít az ingóságokra intézett végrehajtáshoz (47. §.). — A lefoglalt ingatlan kikiáltási ára nem a 145. és 148. §-hoz képest az adó alapján, hanem mindig a 160. §. értelmében foganatosított becslés útján állapíttatik meg. — Az árverési kérvényt a telekkönyvi hatóság szintén hirdetménynyel intézi el; ebbe azonban befoglalja a 89. §-nak megfelelő igénybejelentési felhívást, és befoglalja — a mi másnemű végrehajtásnál elő nem fordul — az elsőbbségi igény bejelentésére vonatkozó felhívást is. Az igénykeresetet a 89. §. hasonlatosságára a telekkönyvi hatóságnál,[2] az elsőbbségi bejelentést a 111. §. analogiájánál fogva a kiküldöttnél kell beadni. Úgy az igénykereset, mint az elsőbbségi bejelentés beadásának zárhatárideje a kitűzött árverési határnapot megelőző napig terjed, hasonlóan, mint a 111. §-ban, de eltérőleg a 89. §-tól. A törvény «első ízben kitűzött árverési határnapot» említ, megkülönböztetésül attól a határnaptól, a melyet a 176. és 185. §-hoz képest tűz ki. A törvényes határidőben beadott igénykereset az árverés megtartását felfüggeszti; ellenben az elsőbbségi bejelentés az árverés foganatosítására mi befolyással sem bir, és azt a bíróság a 188. §. szerint kitűzött határnapon tárgyalja.

A §. utolsó bekezdése esetében a végrehajtást szenvedőt illető haszonvételre vezetett végrehajtásról a 213. §. intézkedik.

204. §.

A telekkönyvileg bekebelezett tulajdonos jogosítva van az illetékes telekkönyvi hatóságnál ingatlan birtoká-

[1] Ezért hivatalból észlelendő semmiségi eset, ha az idegen földön lévő, bár nem telekkönyvezett házra, mint ingóságra vezetik a végrehajtást, mivel ily eljárás alapján arra a házra zálogjog érvényesen nem is szerezhető. (Bpesti kt.)

[2] Curia 1884. évi 7971. sz.

nak birói önkéntes árverésen való eladását kérni, és pedig vagy akként, hogy az önkéntes árverés a jelzálogos hitelezők ellenében végrehajtási árverés joghatálylyal birjon, vagy pedig akként, hogy a bejegyzett terhek az árverés után is birtokon maradjanak.

E kérelem, melyre nézve a 144. §. intézkedései irányadók, a tulajdonosnak, vagy hitelesített meghatalmazással biró megbizottjának hitelesített aláirásával látandó el.

Az árverés elrendelése és a további eljárás, a következő szakaszokban megállapított eltérésekkel, az ingatlanok végrehajtási árverésre vonatkozó szabályok szerint történik.

A 204—207. §§. az önkéntes árverést tárgyazzák. «A Ptrs 462. §-a csupán a bekeblezésekkel és betáblázásokkal terhelt ingatlanok önkéntes átvereztetéséhez adott a tulajdonosnak jogot; ettől az intézkedéstől eltérőleg a jelen törvény az önkéntes árverésnek két módozatát állapítja meg: az egyiket úgy, hogy a jelzálogos hitelezők kielégítésüket csupán a vételárból követelhessék; a másikat pedig úgy, hogy a netaláni tehertételek az árverési vevőre is átmenjenek.»*

Önkéntes árverést egyedül a telekkönyvileg bekeblezett tulajdonos kérhet, a kivel szemben a tulatdonjog másnak javára előjegyezve nincs, sem tulajdon iránti igény vagy per feljegyezve nincsen (161. §,). A nem hitelesített alakban beadott kérvény visszautasítandó (v. ö. a 187. §-t). Az egy példányban beadott, az elárvereztetni kért ingatlanok pontos megjelölését tartalmazó s a kikiáltási ár megállapítására szükséges adatokkal felszerelt kérvényben határozottan elő kell adni, hogy az árverés végrehajtási árverés joghatálylyal birjon-e vagy se?

Hogy az önkéntes árverést akként, hogy a jelzálogos hitelezők ellenében végrehajtási árverés joghatályával birjon, a telekkönyvileg bekeblezett tulajdonos csak akkor kérheti, ha az ingatlan — illetve az ingatlannak a kérvényezőn kívüli tulajdonostársát illető jutaléka (156. §.) — jelzálogilag terhelve van, ez kétségtelen; kérdéses lehetne azonban, vajjon ily joghatály nélkül van-e helye önkéntes árverésnek, ha az ingatlan jelzálogilag terhelve nincs? Kérdéses leginkább azért, mert a törvény úgy a 204., mint a 206. §-ban a végrehajtási árverés hatályával biró önkéntes árverésen kívül csakis olyat említ, melynél fogva «*a bejegyzett terhek* az árverés után is a birtokon maradnak;»

* Tjav. ind.

és mert a bíróság közbenjárásának igénybe vételét nem kell megengedni oly ügyletre nézve, a mely a felek közötti megállapodás alapján szerződés kötése által elintézhető.

Mindamellett az önkéntes árverést jelzálogilag nem terhelt ingatlanra is elrendelhetőnek tartjuk; mert a törvény az önkéntes árverés másik módozatát csupán azért határozza meg olykép, hogy a bejegyzett terhek az árverés után is a birtokon maradnak: hogy ez által kiemelje a különbséget ezen és az első módozat között, mely szerint az önkéntes árverés az ez esetben nélkülözhetetlen jelzálogos hitelezők irányában végrehajtási árverés joghatályával bir, a nélkül, hogy ez által az ily árverésnek tehermentes ingatlanra való elrendelését kizárná; mert a törvényjavaslat indokolása az önkéntes árverés második módozatát mint olyat említi, melynél fogva az árverési vevőre «*a netaláni tehertételek*» mennek át, a mi oly árverést is feltételez, melyet tehertételek nélküli ingatlanra foganatosítanak; mert a bíróságoknak közbenjárását a törvények határozott rendelkezésénél fogva igénybe veszik peren és végrehajtáson kivül, számos más magánjellegű ügyleteknél is; mert ha az árverési kérelmet ily esetben elutasítanák, a tulajdonosnak módjában áll az ingatlannak bármi csekély és szinleges megterheltetése által az árverés elrendelésének akadályát eltávolítani; és mert a hagyatéki bíróság vagy a gyámhatóság az osztály megtétele vagy a vagyon előnyösebb gyümölcsöztetése okából gyakran elrendeli a tehermentes ingatlanra elárverezését is, ennek foganatosítását pedig a telekkönyvi hatóság a 207. §. értelmében meg nem tagadhatja.

Az önkéntes árverés elrendelése és a további eljárás általában az ingatlanok végrehajtási árverésre vonatkozó szabályok szerint történik; csupán a «következő szakaszokban», tehát a végrehajtási árverés joghatályával birói önkéntes árverésre nézve a 205. §-ban, a másik módozat szerinti árverésre nézve pedig a 206. §-ban megállapított eltérésekkel. Ebből gyakorlatilag fontos másik kérdés merül fel, az: hogy kell-e alkalmazni a 156. §. *a)—d)* pontjai szerinti kivételes intézkedéseket önkéntes árverés esetében?

Erre feleletünk: hogy *nem* kell alkalmazni, a mikor az árverést akként kérték, hogy a terhek az árverés után is a birtokon maradjanak; mert igaz ugyan, hogy miután a 206. §. e részben eltérő intézkedést nem tartalmaz, a 204. §. utolsó bekezdésének szószerinti értelmében a 156. §. itt is alkalmazást találna; másrészt azonban az ily árverés, a mely a telekkönyvileg érdeklett többi személyek jogaira mi befolyással sincs, a végrehajtási árveréshez csak alakilag és annyiban hasonlít, hogy a bíróság rendeli el és ennek kiküldöttje foganatosítja; lényegileg azonban az ily árverés nem egyéb, mint a bíróság

közbenjöttével a tulajdonos és az árverelők között folyó alkudozás, és esetleg létrejövő adásvevési jogügylet; és ezért egymagában annak a körülménynek, hogy a jogügylet birói közbenjárás mellett létesül, lehetetlen oly joghatályt tulajdonítanunk, a mely a tulajdonostársak jogait bármi részben érintené; annál kevésbbé, mivel a tulajdonostárs birtokjutaléka szintén lehet jelzálogilag terhelve, ezeknek a terheknek és az árverést kérő személy jutalékára bejegyzett terheknek az *egy* vevő tulajdonává lett egész ingatlanon fenmaradása pedig oly bonyodalmakat idézne elő, a melyeknek megoldásáról a törvény nem gondoskodik.

Ellenben oly esetben, a mikor az árverést akként kérték, hogy végrehajtási árverés joghatályával birjon, határozott véleményünk az: hogy a 156. §. egész terjedelmében *alkalmazást talál;* mert el is tekintve a 204. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezéstől, ha az árverés a végrehajtási árverés *joghatályával* bir, akkor kell, hogy annak elrendelésénél és foganatosításánál mindazokat az intézkedéseket alkalmazzuk, a melyeket a törvény a végrehajtási árverésre nézve tartalmaz. Annál szükségesebb ez: mert a 144. §. szerint a végrehajtási árverés elrendelését a végrehajtást szenvedő is kérheti; továbbá mert a jelzálogos hitelező az ily önkéntes árverés elrendelését nem ellenezheti; ha az önkéntes árverés kérelmezése után végrehajtatóként fellép, a kért árveréshez csupán csatlakozónak tekintjük (167. §.); mindössze azzal a joggal bir, hogy az elrendelt árverésnek, tehát esetleg az ingatlan hányadára elrendelt árverésnek hat hóra való felfüggesztését kérheti (205. §.); és e szerint, ha a 156. §. végrehajtási árverés joghatályával biró önkéntes árverésnél alkalmazásba nem jönne, a jelzálogos hitelező elesnék attól a jogtól, a melyet nagyobb vételár elérése s ilykép követelésének kielégíthetése végett a 156. §. az ő számára feltétlenül biztosít, a mi nem volna egyéb, mint alkalmat adni a 156. §. rendelkezésének kijátszására.

Az ennek ellenében felhozható egyedüli érv az: hogy ha megengedjük önkéntes árverés iránti kérvény következtében a tulajdonostárs jutalékát is árverés alá vonni, akkor ez legkönnyebb módja a vagyonközösség megszüntetése iránti per elkerülésének. De a jogszolgáltatásra nézve csakugyan a legcsekélyebb veszélylyel sem jár, ha alkalmat adunk arra, hogy hosszadalmas és költséges pernek elejét lehessen venni. A vagyonközösség megszüntetését a bíróság a közös ingatlan elárverezésének útján rendeli el, ha az ingatlan tetemes értékcsökkenés nélkül természetileg meg nem osztható; a 156. §. *a)—d)* pontjainak alkalmazására pedig ugyancsak az értékcsökkenés elhárítása szolgáltatja az indokot. Ehhez járul még, hogy ha meg nem engedjük az eladósodott tálajdonosnak az egész ingatlan elár-

verezését kérelmezni, nagyon könnyű neki az árverésnek ezt a módozatát végrehajtási árverés alakjában valamelyik jelzálogos hitelezőjének közvetítésével kieszközölni.*

205. §.

Ha az árverés akként kéretett, hogy a végrehajtási árverés joghatályával birjon: az a jelzálogos hitelezők bármelyikének, az árverési hirdetmény kézbesítésétől számított 8 nap alatt beadandó kérelme folytán, hat hónapi határidőre felfüggesztendő és ujabb árverési határnap, csak a hat hónap eltelte után tüzhető ki.

Ugyanezen esetben az önkéntes árverés feljegyzésének joghatályára nézve, a 142. §. intézkedései alkalmazandók, és az elárverezett ingatlan vételárának felosztására nézve, a végrehajtási árverésen befolyt vételár felosztásának szabályai tartandók meg.

A §. a végrehajtási árverés joghatályával biró önkéntes árverésnél és magánál a végrehajtási árverésnél követendő eljárások között csupán két eltérő intézkedést állapít meg (204. §.). Az egyik az, hogy jelzálogos hitelezők az árverésnek fél évre való elhalasztását kérelmezhetik, a mit a törvény azért enged meg, mert megtörténhetnék, hogy a tulajdonos az önkéntes árverést oly időpontban kéri, a mikor az eladásnak a körülmények éppen nem kedveznek. Ennél hosszabb elhalasztási időt, vagy az önkéntes árverés ellenezhetésének jogát a jelzálogos hitelezőknek megadni azért nem volna czélszerű; mert egyfelől módot kell adni az adósságokkal terhelt ingatlan tulajdonosának, hogy a több oldalról fenyegető végrehajtások megelőzése végett önmaga kérhesse az ingatlannak eladását; másfelől pedig a félévi elhalasztáshoz való jog elegendő időt ad jelzálogos hitelezőknek, hogy az árverésre előkészülhessenek. Ezen határidő alatt, ha az önkéntes árverés joga meg sem adatnék, módjában állana a tulajdonosnak hitelezőinek egyikével

* Szerző: Jogt. Közl. 1883. évf. 102. l. — A bpesti kt. az ellenkezőt tartotta: «A 156. §. azon intézkedése, mely szerint csekélyebb értékű ingatlanoknál az egész jószágtestre és nem csupán az árverést szenvedőnek hányadára rendeltetik el az árverés, csak végrehajtási, nem pedig önkéntes árverésnél alkalmazható». (1884. évi 24910. sz.) A marosvásárhelyi kt. a szövegben kifejtettek nyomán járt el. (1890. évi 5374. sz.) Ezt a határozatot támadja Gaál Gy.: Jog 1891. évi 4. sz., védi Graber K.: ugyanott 6. sz. és Zágoni: 8. sz.

egyértelmű megállapodásra jutva, a végrehajtási árverést vinni keresztül, a mit a jelzálogos hitelezők meg nem akadályozhatnak.*

A második eltérés az, hogy az önkéntes árverés telekkönyvi feljegyzése (147. §.) bir azzal a joghatálylyal, a melylyel az ingatlanra intézett végrehajtás esetében a végrehajtási zálogjog bekeblezése vagy a végrehajtási jog feljegyzése van felruházva (136., 142. §§.).

Hogy a vételár felosztására nézve a végrehajtási árverésen befolyt vételár felosztásának szabályait kell követni, ez nem eltérés, és ennek tüzetes felemlítése a 204. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés mellett tulajdonképen felesleges.

206. §.

Ha az árverés akként kéretik, hogy a bejegyzett terhek az árverés után is a birtokon fenmaradjanak: a tulajdonos az árverési feltételeket maga állapítja meg s meghatározhatja azon összeget, melyen alul az árverésen az ingatlan el nem adható.

Az árverés elrendeléséről a jelzálogos hitelezők nem értesíttetnek, és az árverés jogerőre emelkedése, illetőleg az árverési feltételek teljesítése után a vevő javára a tulajdonjog a bejegyzett terhek épségben maradásával kebeleztetik be.

A második módozat szerinti önkéntes árverésnél (204. §.) és az ebből fejlődő egész eljárásnál irányadó elv az: hogy ez az árverés a telekkönyvileg érdeklettek jogaira semmi befolyással sincs, és hogy a bejegyzett terhek az árverés után is a birtokon maradnak. Ezért a tulajdonosnak feltétlen joga van az árverési feltételek megállapítására s annak az összegnek meghatározására, a melyen alul az ingatlan el nem adható; és ezért mellőzi a törvény a jelzálogos hitelezők értesítését. Teljesen az árverési feltételektől függ az, hogy ha terhek vannak, a vevő vételárt egyáltalában fizessen-e — és mikép fizessen, vajjon birói kézhez-e, vagy a tulajdonos avagy a netaláni jelzálogos hitelezők kezéhez? és a feltételektől függ az is, hogy a birói kézhez kifizetett és a letétben elhelyezett vételárral mi történjék. A telekkönyvi tehertételek érintetlenül maradván, egyrészt a telekkönyvi hatóság a nyilvánkönyvi érdeklettek jogaira hivatalból őrködni nem

* Tjav. indokolása.

köteles; másrészt a vevőn áll ügyelni a fölött, hogy a vételár befizetésének daczára jelzálogilag terhelt ingatlant ne nyerjen tulajdonul.

Az árverési cselekmény jogerőre emelkedése után a telekkönyvi hatóság teendője csupán abból áll: hogy az árverési feltételek teljesítésének kimutatása esetében a tulajdonjognak a vevő javára való bekeblezése iránt intézkedik (182. §.); ha pedig a feltételek nem teljesülnek, a tulajdonos kérelmére a 185. §-hoz képest új árverést rendel.

Miután a terhek az árverés után is az ingatlanon maradnak, sorrendi tárgyalásnak és az ebből folyó teendőknek (188—202. §§.) ezen árverési eljárás során nem lehet helye (habár a 206. §. ezt mint eltérést nem említi); és ha a befolyt vételárból az árverési feltételek értelmében a jelzálogos hitelezők vagy ezek egy része kielégítést nyernek, a vonatkozó tehertételek törlése nem 182. §. értelmében hivatalból, hanem a telekk. rend. szabályaihoz képest az érdekeltnek kérvénye következtében történik.[1]

207. §.

A 204—206. §§. szabályai alkalmazandók azon esetben is, ha valamely hagyatéki ingatlannak árverés utján való eladását a hagyatéki bíróság vagy a gyámhatóság rendeli el, s ennek foganatosítása végett a telekkönyvi hatóságot megkeresi.

Árverés elrendelése esetében a 204—206. §§. szabályai nemcsak a telekkönyvi hatóságra, hanem a hagyatéki bíróságra és a gyámhatóságra is kötelezők; a minél fogva az árverést elrendelő határozatban, illetve a foganatosítás iránti megkeresésben ki kell jelenteni, vajjon az árverés végrehajtási árverés hatályával birjon-e vagy a terhek a birtokon maradjanak? és az árverési feltételeket mellékelni vagy a határozatba foglalni kell. Ha a hagyatéki ingatlannak a hagyatéki bíróság vagy a gyámhatóság által rendelt elárverezését ezeknek kiküldöttje, nem pedig a tkvi hatóság foganatosította (a minek természetesen csak a 206. §-nak megfelelő árverésnél lehet helye), ez utóbbi a kielégítési sorrend megállapítására s a vételár felosztására nincs hivatva.[2]

[1] Polgár S.: Jogt. Közl. 1883. évi 22. sz.

[2] Curia 1886. évi 1306. sz. — a minek kijelentése ugyan felesleges volt, mivel a 206. §. értelmében foganatosított árverés esetében a tkvi hatóság ezekre a cselekményekre *egyáltalán* nincs hivatva.

III. Végrehajtás ingatlanok haszonélvezetére.

208. §. + 2l§

Ha a végrehajtást szenvedőt, másnak a tulajdonát képező ingatlanra telekkönyvileg bejegyzett haszonélvezeti jog illeti, ezen haszonélvezeti jogra elrendelt végrehajtás esetében, a végrehajtási zálogjog bekeblezése, az előjegyzés igazolása, illetőleg a végrehajtási zálogjog feljegyzése tárgyában, a 135. és 136. §§. intézkedései, a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

A végrehajtási zálogjog bekeblezése, az előjegyzés igazolása, illetőleg a végrehajtási jog feljegyzése után a telekkönyvi hatóság a haszonélvezetnek végrehajtási zár alá vételét rendeli el s a végrehajtató ajánlatának figyelembe vételével, zárgondnokot nevez ki, s ennek bevezetésére és a zár alá vett haszonélvezetnek s tartozékainak leltár melletti átadásra kiküldöttet rendel, illetőleg e végből az illetékes járásbíróságot keresi meg. Ugyanazon haszonélvezetre egyidejüleg vagy egymás után foganatosítandó végrehajtások eseteiben egy és ugyanazon zárgondnok nevezendő ki.

A végrehajtási zárlat alá vett haszonélvezetnek házi kezelés vagy bérbeadás általi hasznosítása iránt, az érdekelttek meghallgatása után a telekkönyvi hatóság határoz, és a zárgondnokot a szükséges kezelési utasításokkal látja el. (245. §.)

A törvény az ingatlanok haszonélvezetére foganatosított végrehajtás háromféle esetét különbözteti meg: 1. ha a végrehajtást szenvedő *másnak* tulajdonában lévő ingatlan *telekkönyvileg bejegyzett* haszonélvezője (208—210. §§.); 2. ha *a végrehajtást szenvedő* az ingatlan tulajdonosa (211., 212. §§.); 3. ha a végrehajtást szenvedőt az ingatlan haszonélvezete *telekkönyvi bejegyzés nélkül* illeti (113. §.).

Az első két esetben a végrehajtást szenvedőt az ingatlanra nézve illető haszonélvezet — az elsőben mint másnak a tulajdonát terhelő,

szolgalmi jog,* a másodikban mint az ingatlan tulajdonából folyó jogosítvány — *dologi jog*, és mint ilyent a törvény ezt a jogot magának az illető ingatlannak jellegével ruházza fel. A harmadik esetben a végrehajtást szenvedőnek joga csak kötelmi viszonyon alapszik melynél fogva a jogosult személy a haszonélvezés tűrését csak a személyesen kötelezett irányában igényelheti; ezért ebben az esetben nem a haszonélvezet dologi jogáról, hanem vagy arról van szó, hogy az adós az ingatlant mint sajátját birja, a nélkül hogy a tulajdonjog az ő javára a telekkönyvben be volna jegyezve, vagy hogy a haszonélvezet az adóst valamely kötelmi jogviszonynál (haszonélvezet engedésénél, hitbizománynál, bérletnél) fogva illeti. A törvény tehát helyesen és következetesen intézkedik, a midőn annak értelmében az első két esetben a végrehajtás elrendelésére és foganatosítására az *ingatlanokra* intézett végrehajtást szabályozó 135. és 136. §. szabályait kell alkalmazni, míg a harmadik esetben a 213. §. szerint a végrehajtást a haszonélvezetre mint *ingóságra*, illetve mint követelésre kell elrendelni és a végrehajtást az illető járásbiróságnak kell foganatosítania (18. §.).

Ezek a rendelkezések nyernek alkalmazást az ingatlan *függő termésének*, valamint a még csak lejárandó *bér vagy haszonbérösszegeknek* végrehajtás alá vételére is. A haszonélvezet szolgalma az avval terhelt ingatlan gyümölcsének, még pedig úgy természett (termés), mint ú. n. polgári gyümölcsének (bér, haszonbér) beszedésére való állandó jogosultságot foglalja magában. Miután e szerint a függő termés a haszonélvezetre jogosult személyt illeti: az a reá, helyesebben az evvel való rendelkezés jogosultságára vezetett végrehajtásra nézve is a 211. és 212. §. értelmében magával a haszonélvezeti joggal egy tekintet alá esik. Ennélfogva a 208. és 211. §. eseteiben a végrehajtást a függő termésre szintén telekkönyvi bejegyzés által, a 213. §. esetében szintén mint ingóságra foganatosítják. Mint ingóságra kell a végrehajtást foganatosítani különösen, a mikor a végrehajtást szenvedő az ingatlant haszonbérben tartja, habár haszonbérleti joga telekkönyvileg be van jegyezve; mert a telekkönyvi bekeblezés a bérlet és a haszonbérlet hatályát nevezetesen kitágítja ugyan és különösen hatályossá teszi azt a bérbeadó tulajdonos jogutódjával szemben is, de

* A haszonélvezeti jog tkvi bejegyzése a 208. §. alkalmazásának elengedhetetlen feltétele. Hitbizományi haszonélvező javára, habár őt a hitbizomány az 1869. ápr. 7-én kelt min. rendelet értelmében meg is illetné, a haszonélvezeti jog telekkvileg feltüntetve nem lévén, csak a 213. §-ban, de nem a 208. §-ban előszabott eljárás alkalmazható. (Curia 1883. évi 5219. sz.)

még sem változtatja át a bérletet és haszonbérletet dologi joggá. V. ö. még a 149., 211. és 212. §§-at és ezek magyarázatát.

A függő terméssel, és így közvetve a haszonélvezeti joggal azonos tekintet alá esnek a lejárandó bér- vagy haszonbérösszegek, annál inkább, mivel a 208. §. szerint a végrehajtási zárlat alá vett haszonélvezet maga is bérbeadás által hasznosítható. A 208. és 211. §. eseteiben tehát a lejárandó bérösszegeket az ingóságok módjára lefoglalni nem lehet oly érveléssel, hogy a bérösszegek kötelmi jog czimén járnak; mert a bérkövetelés az ingatlan haszonélvezésének jogosultságával elválaszthatatlanul össze van kötve, ettől függ, és a haszonélvezés egyenértékeképen még csak keletkezni fog, a mennyiben az ingatlan használása a bérlőt vagy haszonbérlőt meg fogja illetni; az ily követelést pedig másnemű oly követeléssel, a mely további viszontszolgáltatás nélkül már fennáll, habár lejárta még be nem következett, azonosítani nem lehet.[1] Ebből viszont következik, hogy a *lejárt* bér- vagy haszonbérkövetelés lefoglalása mindig és minden körülmények között a 79. §. szabályai szerint történik.[2]

A 208—213. §§-ra vonatkozó ezen általános észrevételek után a 208. §-ra nézve különösen megjegyezzük:

Abban az esetben, ha az ingatlan haszonélvezete és nem tulajdona illeti a végrehajtást szenvedőt, a haszonélvezet leggyakrabban az időtartam tekintetében bizonytalan lévén, annak árverési uton való értékesítése sem a hitelezőknek, sem a végrehajtást szenvedőnek jól felfogott érdekeivel össze nem volna egyeztethető. Ezért állapítja meg a törvény a végrehajtás azon módozatát, mely szerint a haszonélvezet zár alá vétetik, a zárgondnok által vagy házilag vagy bérletileg kezeltetik és a befolyt jövedelem azután a végrehajtatónak, ha pedig a haszonélvezetet telekkönyvi bejegyzések terhelik, az ingatlan vételárfelosztás szabályainak alkalmazása mellett a hitelezőknek kielégítésére fordíttatik.[3]

A haszonélvezet végrehajtási zár alá vételének elrendelése, a zárgondnok kinevezése s a kiküldöttnek kirendelése, illetve e végett az illetékes járásbiróság megkeresése (18., 154. §§.) ugyanabban a

[1] «Az ingatlan tulajdonosát vagy telekkönyvileg bejegyzett haszonélvezőjét illető, még le nem járt bér- vagy haszonbérösszegek lefoglalása a 208. és következő §§. szabályai szerint eszközlendő.» (Kolozsvári kt. határozattárába felv. 7. számú polg. hat. — Igazs. Közl. XI. 47. l.) Oly indokolással, hogy a le nem járt bér és haszonbér is követelés, de inkább a haszonélvezet fogalma alá esik, és ezért lefoglalása nem a 79., hanem a 208. és köv. §§. szerint történik.

[2] Tolnay A., Horváth I., Hauf I. és Szerző: Jogt. Közl. 1882. évi 48., 1883. évi 2., 3., 8. sz. — V. ö. az osztr. végr. törv. 97—132. §-ait.

[3] Tjav. indokolása.

végzésben történik, a melylyel a bíróság a végrehajtási zálogjog bekeblezését vagy a végrehajtási jog feljegyzését elrendeli; a minél fogva a végrehajtatónak a zárgondnok kinevezése iránti ajánlatát a végrehajtási kérvényben kell megtennie (240. §.). A végrehajtási zárlatot ebben az esetben a megkeresett telekkönyvi hatóság rendeli el; és ezért — a 240. §-hoz képest is — a végrehajtást *elrendelő* bíróság a zárgondnok kinevezésébe nem avatkozhatik. Hogy haszonélvezetre elrendelt több végrehajtás esetében ugyanazt a zárgondnokot kell kinevezni, ezt a vagyonkezelés szükségszerű egysége hozza magával. Ez a rendelkezés hasonló ahhoz, a melyet a kiküldöttnek rendelésére nézve a 85. §. tartalmaz.

Azoknak a nehézségeknek figyelembe vétele mellett, a melyekkel a zár alá vett haszonélvezet házi kezelése jár, szabály tényleg a bérbeadás által való hasznosítás. A zárgondnoknak adandó utasítások tekintetében a 245. §. szabályai egészben irányadók. A hasznosítás módja iránt a bíróság hivatalból vagy valamely érdekelt fél kérelmére és indítványára, de mindenesetre csak a haszonélvezet zár alá vétele és az érdeklettek meghallgatása után határoz. A 245—250. §§. rendelkezéseit az itt szóban forgó végrehajtási zárlatra is kell a dolog természetének megfelelően alkalmazni (253. §.).

209. §.

A zárgondnoki kezelés alatt befolyt nem pénzbeli jövedelem, a zárgondnok által az érdeklettek beleegyezése szerint, s ha egyértelmü megállapodás létre nem jött, birói árverésen az ingóságok elárverezésére előirt szabályok szerint, értékesítendő, azon eltéréssel, hogy a zárgondnok az elárverezendő ingóságok jegyzékét és a becsértéket előtüntető becsülevelet (148. §.), kiküldött kiéendelése végett, azon illetékes járásbíróságnak köteles bemutatni, melynek területén a haszonélvezet tárgya létezik. A kiküldött az árverési hirdetményt igénybejelentési felhivás nélkül bocsátja ki. A vételár és az árverési jegyzőkönyv a kiküldött által térítvény mellett a zárgondnoknak adatik át, a ki az árverési jegyzőkönyvet, számadását és a készpénzmaradványt, jelentés mellett, még pedig, ha a végrehajtási zárlat egy évnél tovább nem tart, évenkint a telekkönyvi hatóságnak bemutatni köteles (248—250., 252. §§.).

Az ingatlan haszonélvezetét terhelő mindennemű folyó adó a végrehajtási zárlat tartama alatt, a zárgondnok által fizetendő.

A jövedelem, a mely a 208. §. szerint a zárgondnok kezébe folyik, lehet készpénzbeli (ha a haszonélvezetet bérbeadás által hasznosítják), és lehet nem pénzbeli jövedelem. A pénzbeli jövedelem hováfordításáról a törvény tüzetesen nem intézkedik ugyan; a 209. §-nak a nem készpénzbeli jövedelemre vonatkozó rendelkezéséből azonban világos, hogy a zárgondnok köteles a készpénzből álló jövedelmet jelentés mellett, még pedig, ha a végrehajtási zárlat egy évnél tovább tart, évenkint a telekkönyvi hatóságnak bemutatni. Ha a jövedelem nem készpénzbeli (házi kezelés esetében), akkor az értékesítés módjának azonosnak kellene lennie avval, a mely abban az esetben követendő, a mikor lefoglalt nem pénzbeli követelést az ügygondnok vagy a végrehajtató hajtott be (127. §.), és a mikor a zár alá vett tárgy jövedelmeül ingóságokat szedtek be (248. §.). Az egyértelmű megállapodás esetétől eltekintve azonban, a 209. §. szerinti értékesítés — alig indokolhatóan — különbözik mind a 127., mind a 248. §. szerinti eljárástól. A míg ugyanis a 127. §. esetében az eladandó ingóságok becsárát a kiküldött — és ezt is csak ha szükségesnek látja — egyetlen szakértő közbenjöttével, rendes becslő eljárás nélkül állapítja meg: addig a 209. §. esetében a becsértéket feltüntető becslevelet föltétlenül be kell mutatni és ezt, ha a kérdéses ingóságok a bíróság székhelyén vannak, szintén az állandó szakértők egyike, de ha más helyen vannak, az illető községelőljáróság két tagja állítja ki. Igénybejelentő felhivás kibocsátása nem szükséges ugyan sem a 209., sem a 127. §. esetében (míg a 248. §. annak mellőzését nem említi); másrészt azonban a 248. §. szerint az árverést elrendelő végzés ellen felfolyamodásnak, az árverési hirdetmény ellen pedig előterjesztésnek helye nincs, míg a 127. §. esetében ezek a jogorvoslatok kizárva nincsenek; a 209. §. szerinti eljárásban pedig ismét ki vannak zárva, mivel ebben a szakaszban a 248. §. zárjel között idézve van.

A zárgondnok egyébiránt az ingóságok jegyzékének és a becslevélnek bemutatása mellett a kiküldöttnek kirendelését *közvetlenül* a 18. §. szerint illetékes járásbíróságnál kéri. Az árverés befejezése után a kiküldött a vételárt és az árverési jegyzőkönyvet a zárgondnoknak adja át, az ettől nyert térítvényt pedig az eljárásáról szóló jelentéssel a kir. járásbíróságnak köteles bemutatni.* Hogy oly eset-

* 1881. évi 3274. sz. igazságügym. rend. 21. §.

ben, a mikor a végrehajtási zárlat egy évnél tovább tart, a zárgondnok az árverési jegyzőkönyvet, számadását és a készpénzmaradványt évenkint köteles bemutatni, ez megfelel a 247. §-nak, a melynek rendelkezéseit a 253. §. értelmében e helyütt különben is alkalmazni kell.

A §. utolsó bekezdése az 1883 : XLIV. t.-cz. 88. §-a által kibővült, a mennyiben ennek értelmében a függő termésből befolyt összegből s illetve a bérösszegből minden más követelést megelőzőleg törvényes elsőséggel biró tételként kifizetendő: *a)* az ingatlant terhelő, a végrehajtási zárlat tartama alatt esedékes és a végr. zár alá vétel elrendelésétől visszafelé számítva egy évre eső adó, szőlődézsma, úrbéri és más hasontermészetű válság; *b)* az az illeték, a mely a fennálló törvények és szabályok értelmében ugyanazt az ingatlant terheli, a melynek haszonélvezetére a birói végrehajtás intéztetett.*

210. §.

A végrehajtási zárlat folyama alatt bevett jövedelemből, ha a haszonélvezetre a végrehajtató követelését megelőzőleg másnak a javára, zálogjog telekkönyvileg bejegyezve nincs, a végrehajtató követelése és járulékai a telekkönyvi hatóság által kielégíttetik, s a netaláni maradvány a végrehajtást szenvedőnek kiadatik.

Ha a haszonélvezetre a végrehajtató követelését megelőző más követelés van bejegyezve: az ingatlanok vételár felosztására előirt szabályoknak, a dolog természete szerint való alkalmazása mellett, a telekkönyvi hatóság által szabályszerű sorrendi tárgyalás tartatik, s a vételárfelosztás annak szabályai szerint eszközöltetik.

Abból a jövedelemből, a mely a zárgondnoki kezelés alatt az előző 209. §. szerint befolyt, a telekkönyvi hatóság a jelzálogi igényeket kétféle módon elégíti ki, a szerint a mint a végrehajtató követelése a haszonélvezetre jelzálogilag *első* helyen, illetve *egyedül* van bejegyezve, vagy azt más bejegyzett követelés *előzi meg*.

Az *első* esetben a bíróság a végrehajtató követelését járulékostul a befolyt és birói letétben elhelyezett jövedelemből a 201. §. rendelkezéseinek figyelemben tartása s a zálogjog kitörlésének elrendelése

* V. ö. az osztr. végr. törv. 119. §-át.

mellett kiutalványozza, és a netaláni maradványt a végrehajtást szenvedőnek kiadja. A törvény azt, hogy a végrehajtató kielégítése után mutatkozó «netaláni maradvány a végrehajtást szenvedőnek kiadassék», félreérthetlenül csupán attól tételezi fel, hogy a végrehajtató követelését *megelőzőleg*» ne legyen «másnak a javára zálogjog telekkönyvileg bejegyezve». E szerint azok a hitelezők, a kik a haszonélvezetre telekkönyvi bejegyzés által végrehajtás útján *kivül* a végrehajtató *után* szereztek zálogjogot, a jövedelemből kielégítésre igényt nem tarthatnak; és ha a végrehajtató kielégítést nyert, a végrehajtási zárlat további fentartását sem követelhetik. Más az eset, ha a további hitelezők valamelyike *végrehajtási* zálogjoggal bir. Ekkor — miután a 208. §. szerint a haszonélvezetre intézett végrehajtás foganatosítása a végrehajtási zálogjog bekeblezése, az előjegyzés igazolása, illetve a végrehajtási jog feljegyzése által történik (1. bek.) és ennek megtetőzéseül a haszonélvezet végrehajtási zár alá vétele ügyében a telekkönyvi hátóság már *hivatalból* jár el — tulajdonképen *több végrehajtató* javára folyik a végrehajtás és mintegy foglalás és felülfoglalás történt; a minélfogva nem a §. első, hanem második bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni. Másrészt a befolyt jövedelemnek a végrehajtató részére való kiutalványozását nem gátolja annak feltevése, hogy a haszonélvezetet előnyösen kielégíthető adó- vagy más előnyös természetű követelés terheli; mert ez a 209. §. szerint a zárgondnok által fizetendő (lásd e szakasz magyarázatát). Ebből azonban viszont következik, hogy a telekkönyvi hatóság a zárgondnoki számadás mellett annak igazolását követelheti, hogy a kérdéses követelések ki vannak fizetve; és ennek igazolása előtt a letett összeget ki nem utalványozhatja.

Az említett esetek *másodikában*, a mikor a végrehajtatót másnak — akár csak a végrehajtás útján *kivül* szerzett — zálogjoga előzi meg, a telekkönyvi hatóság a jövedelmet a 188—202. §§. értelmében osztja fel, és ezeknek nemcsak az eljárásra vonatkozó, hanem anyagi jogszabályait is alkalmazza, különösen azt, hogy «a jelzálogos hitelezők követelései a telekkönyvi rangsorozat szerint elégítendők ki» (190. §.). Lényegesen ez az eljárás csak annyiban különbözik attól, a mely ingatlannak elárverezése után a kielégítési sorrend megállapítása körül követendő: hogy itt — eltérőleg a 104. §-tól — a felszámítást csak a *végrehajtási* zálogjoggal bekeblezett utolsó követelésig kell folytatni; mert a szerződési zálogjoggal biró további hitelezők a fenebbiek szerint a végrehajtásilag bevett jövedelemből kielégítést nem nyernek. Oly esetben, a mikor a zárgondnok a befolyt jövedelmet évenkint mutatja be, a körülményekhez képest a kielégítési sorrendnek többszörös, folytatólagos megállapítása válhat szükségessé.

211. §.

A mennyiben az ingatlannak tulajdonjoga a végrehajtást szenvedőt illeti: a végrehajtatónak jogában áll akár az ingatlan állagára vezetendő végrehajtással egyidejűleg, akár a nélkül, annak csupán haszonélvezetére a 208. és 209. §§-ok szabályai szerint végrehajtást vezetni.

Az ingatlan haszonélvezetére a végrehajtási zálogjog bejegyzését vagy a végrehajtási jog feljegyzését tárgyazó végzésről ezen esetben a bejegyzést vagy feljegyzést megelőző jelzálogos hitelezők is értesítendők.

A haszonélvezetre vezetett végrehajtás az ingatlannak elárverezését nem akadályozza; és ha az ingatlan elárvereztetik, az árverés napján még be nem szedett függő termésre és a mennyiben az ingatlan bérbe adva van, az ezen nap után esedékessé nem vált bérösszegre nézve, a haszonélvezetre vezetett végrehajtásnak hatálya nincsen.

Azon végrehajtatónak a követelése, a ki csupán az ingatlannak haszonélvezetére vezetett végrehajtást, az ingatlan vételárára az összes jelzálogos követelések után sorozandó.

Több ilyen végrehajtató egymás közötti elsőségét a haszonélvezetre vezetett végrehajtás bejegyzésének időpontja határozza meg.

Az ingatlanra szerzett zálogjog kiterjed a zálogtárgy hasznaira is, míg ezek elkülönítve vagy beszedve nincsenek (ausztr. ált. ptkönyv 457. §.). De a zálogot az elzálogítónak engedelme nélkül a hitelező nem használhatja (u. o. 459. §.); a miből következik, hogy az állagra és ezzel kapcsolatban a hasznokra szerzett zálogjog daczára, az ingatlan haszonélvezése az adóst illeti mindaddig, a mig a hitelező, zálogjogának érvényesítéseül a zálogot el nem árverezteti. A telekk. rend. 130. §. *b)* pontja szerint pedig, ha valamely követelés biztosítása nem magára a jószágra vagy a zálogjogi tőkére, hanem csak ennek jövedelmére és kamatjaira engedtetik meg: ez a bejegyzést elrendelő végzésben világosan kijelölendő; a miből ismét következik, hogy a telekk. rend. értelmében a jószág jövedelmeire *külön* jelzálogot lehet szerezni.

Ezekből az elvekből származtathatók a 211. és 212. §-ban foglalt rendelkezések (a melyek a 208. §. magyarázatában említett esetek másodikára vonatkoznak); és e rendelkezések lehetségessé teszik a hitelezőnek, magát az ingatlan vagyont végrehajtás alá nem vonni oly csekélyebb követelés miatt, a mely az ingatlan jövedelmeiből vagy ezek egy részéből is kikerül, a végrehajtást szenvedő anyagi romlása nélkül, rövidebb idő alatt és kevesebb költséggel, mint a milyennel az ingatlan kényszerelidegenítése jár.

Ha a végrehajtató a végrehajtást az ingatlan állagára és egyuttal a haszonélvezetre kéri (értve itten ez alatt nem a haszonélvezetet mint *szolgalmi* jogot, hanem mint a tulajdonos jogosítványát), a telekkönyvi hatóság a végrehajtási végzést határozottan ily értelemben hozza meg, a végrehajtási zálogjog bekeblezését, illetve a végrehajtási jog feljegyzését mindkettőre tüzetesen rendeli el, és egyszersmind a haszonélvezet végrehajtási zár alá vétele iránti intézkedéseket a 208. §. értelmében megteszi.[1]

A zár alá vétel tekintetében felmerül az a kérdés: vajjon oly esetben, a mikor a végrehajtást az ezt szenvedő tulajdon ingatlanának haszonélvezetére vezetik, a végrehajtást szenvedő által közvetlenül használt helyiséget lehet-e zár alá venni?

A törvény ily esetre nem tesz a végrehajtást szenvedőnek kedvező kivételt; és ezért annak szigorú értelmében a kérdésre igennel kell felelni. Tekintve azonban, hogy a 211. §. esetében tulajdonképen jövedelemnek végrehajtás alá vonásáról van szó, és hogy az által, hogy számos vagyontárgyat, főleg pedig a járandóságot a végrehajtás alul kivesz (51., 54—64., 75. §§.), a törvény nyilvánvaló jelét adja abbeli törekvésének, hogy a létfentartáshoz, a megélhetéshez nélkülözhetlenül szükséges vagyontárgyak a végrehajtást szenvedőtől el ne vonassanak: «a törvény szellemét véve kiindulási pontul» a kérdés tagadó megoldásához is juthatunk.[2]

[1] Az ingatlanra elrendelt végrehajtás nem terjed ki annak haszonélvezetére is. (Bpesti kt. 1887. évi 49108. sz.)

[2] A mint a budapesti kt. 7. számú polg. döntvényében ez okokból esakugyan kimondotta, hogy «a haszonélvezet zár alá vételekor a végrehajtást szenvedő által használt helyiség csak azzal a korlátozással vehető zár alá, hogy a végrehajtási zár tartama alatt a végrehajtást szenvedő rendelkezésére hagyandó a neki magának és családja vele közös háztartásban élő tagjainak nélkülözhetlenül szükséges lakás vagy egyéb helyiség, a melynek terjedelmét a végrehajtást foganatosító bíróság határozza meg». Mely kijelentés helyessége azonban alaposan megrendül annak megfontolása által: hogy alig van hasonlat az itt szóban lévő eset és a között, a mikor ingó dolgoknak lakhelyiségben való elzárásáról van szó (75. §. utolsó bek.); hogy a 211. §. esetében nincsenek meg azok a tekintetek, a melyek miatt az államhivatalnok stb. lakpénze csak lakbér fejében foglalható le (54. §. 2. bek.), hogy tehát «a törvény szellemében» a kijelentés melletti

A szakasz rendelkezései tekintetében még a következőket jegyezzük meg:

A haszonélvezet zár alá vétele nem akadályozza a végrehajtót abban, hogy a 144. §-hoz képest magának az ingatlan elárverezését kérhesse (43. §.).

Abból, hogy az ingatlan állagára vezetett végrehajtás a haszonélvezetre ki nem terjed, következik: hogy ha az ingatlanra a végrehajtási zálogjog be van keblezve és az ingatlan valamely hányada uj tulajdonosra szállott, ez utóbbi ellen a 142. §. daczára a haszonélvezetre folytatólagos végrehajtásnak helye nincs, és a haszonélvezetre vezetendő végrehajtás czéljára az új tulajdonos előzetes marasztalása szükséges.[1] Valamint következik, hogy oly esetben, a mikor a végrehajtató a végrehajtást valamely ingatlan haszonélvezetére kivánja vezetni, habár annak állagára végrehajtási zálogjoga már be is van keblezve, a végrehajtást a 211. §. értelmében a 2. §. szerint illetékes bíróságnál kell kérnie.[2] — Önként értetik, hogy az ingatlan haszonélvezetére a végrehajtást csak annyiban lehet intézni, a mennyiben az adóst megilleti s ez a haszonélvezetről rendelkezhet, tehát nem oly esetben is, a mikor ellene időközben e csőd megnyilt.[3]

A telekkönyvi hatóság végzéséről a hitelezők, a kik az ingatlan állagára megelőző zálogjoggal birnak, a végett nyernek értesítést (2. bek.), hogy az őket a hasznokra is, mint tartozékra megillető zálogjogot a végrehajtató ellenében megóvhassák és esetleg a 212. §. szerint őket megillető joggal élhessenek.

Hogy a haszonélvezetre vezetett végrehajtás az ingatlan elárverezését nem gátolja és fel nem függeszthető; és hogy ilyenkor a függő termésre (a melyet az ingatlannal rendszerint együtt árvereznek el — 149. §.) és a hasonló tekintet alá eső, még le nem járt bérösszegekre (208. §. magyarázata) a haszonélvezetre vezetett végrehajtásnak hatálya nincs: ez következménye a fennebb említett elvnek, mely szerint az ingatlanra nyert zálogjog kiterjed annak hasznaira is. Miután pedig az *állagra* zálogjoggal biró hitelező kérelmére árverést rendeltek el és foganatosítottak, és az által megszünt az adósnak az a joga, hogy a zálog hasznait szedhesse: ezzel megsemmisült a *haszonélvezetre* zálogjoggal biró hitelezőnek az a joga is, mely szerint külön az

érvet alig lehet találni; és hogy semmi méltányos következetesség sincs abban, ha a birói zár alul kiveszszük azt a helyiséget, a melyet a háztulajdonos természetben használ, de egészben veszszük zár alá annak a másik tulajdonosnak a házát, a ki — mert saját házában nincs erre alkalmas helyiség — másutt bérel lakást, és az evvel járó kiadást a saját ház bérjövedelmének egy részével fedezi.

[1] Bpesti kt. 1887. évi 11430 sz.

[2] Bpesti kt. 1886. évi 341. sz.

[3] Curia 1887. évi 2360. sz.

ingatlan jövedelméből, tehát a termésből vagy a lejárandó bér- vagy haszonbérösszegekből kielégítést követelhessen; mivel a haszonélvezetre zálogjoggal biró hitelező joga továbbra nem terjed, mint az adós joga a hasznokra, az ingatlan állagára zálogjogilag bekeblezett hitelezővel szemben. E tekintetben semmi különbséget sem tesz az, hogy a hitelező, a ki az árverést kérte, zálogjogát korábban vagy később szerezte, mint az, a ki zálogjoggal az ingatlan haszonélvezetére bir.

Hogy annak a hitelezőnek követelése, a ki csupán az ingatlan haszonélvezetére nyert zálogjogot, az ingatlan vételárára a jelzálogos követelések után soroztatik: ez jogilag még indokolható oly esetben, a mikor az ingatlannal együtt függő termést is adtak el (149. §.); ellenesetben azonban merő concessio a hitelező részére, a melyet csak az a negativ indok támogat, hogy «a jelzálogos hitelezők jogait nem érinti».[1] A törvény egyébiránt a követelésnek ilykép sorozását egyedül a haszonélvezetre zálogjoggal biró «végrehajtató» részére biztosítja; a minél fogva a haszonélvezetre csupán szerződési zálogjoggal biró hitelezők az állag vételárából kielégítésre igényt nem tarthatnak.

A haszonélvezetből befolyt jövedelem felosztásánál még figyelembe kell venni, hogy miután a 211. §. esetében is a végrehajtás a 208. és 209. §. szabályai szerint vezetendő; miután e §§. szerint a végrehajtás a haszonélvezetre csak avval a korlátozással vezethető, hogy a befolyó összegből első sorban a közadók, a beszedés költségei s azok a terhek törlesztendők, a melyeket maga a haszonélvező is már törvénynél fogva viselni köteles; és miután ezen utóbbi terhek közé az osztr. ptkönyvnek az ideigl. törv. szab. által fentartott 512. §-a értelmében a bejegyzett tőkék kamatjai is tartoznak: az állagra zálogjogilag bejegyzett tőkék kamatjai (de csak ezek) a haszonélvezet után befolyt összeg felosztásánál a bejegyzés rangsorozatában kielégítendők.[2]

A §. szövegében, hasonlóan mint a 149. §-ban említett «*be nem szedett* függő termés» alatt egyszerűen «függő termést» kell érteni, a mint a 212. §. már csakis ilyenről emlékezik; mert van ugyan már nem függő és még be nem szedett termés — fructus separati — de ha még függő a termés, ekkor eo ipso sem be-, sem leszedve nincsen. «Az ezen *nap után* esedékessé *nem* vált bérösszeg» pedig legalább is elhibázott kifejezés a helyett: «az ezen a napon esedékessé még nem vált bérösszeg». Lásd még a 253. §-nak a zárgondnokra vonatkozó rendelkezéseit.[3]

[1] Tjavaslat indokolása.
[2] Curia 1887. évi 3017. sz.
[3] V. ö. szerző: Ügyv. Lapja 1887. évi 15., 16. sz., Halmossy E.: ugyanott 17. sz.

212. §.

A 211. §. szerint a haszonélvezetre vezetett végrehajtás esetében azon jelzálogos hitelezők, a kiknek javára, a függő termés beszedése, vagy a bérösszeg esedékessége előtt magára az ingatlanra jegyeztetett be a végrehajtási zálogjog, vagy jegyeztetett fel a végrehajtási jog: a telekkönyvi hatósághoz beadandó kérvényben követelhetik, hogy a függő termésből befolyt összeg vagy a bérösszeg a végrehajtató követelésének kielégítésére ne fordíttassék, hanem egyelőre birói letétben tartassék.

Ha maga az ingatlan a függő termés beszedésének vagy a bérösszeg esedékességének napjától számított egy év alatt elárvereztetik: a függő termésből bejött összeg vagy a bérösszeg az ingatlan vételárához csatoltatik, s a vételárfelosztás az előző szakasz szabályai szerint történik. A végrehajtási zárlat költségei ezen esetben az elárverezett ingatlan vételárából az előnyös tételek között elégíttetnek ki.

Ha pedig az ingatlan ezen egy év alatt el nem árvereztetik: a letétbe helyezett összeg azon hitelező követelésének kielégítésére fordíttatik, a ki a végrehajtást a haszonélvezetre vezette.

A §-ban foglalt intézkedés egyfelül azon jelzálogos hitelezők érdekét, a kik a függő termés «elválasztása» (és nem «beszedése») vagy a bérösszeg esedékessége előtt már végrehajtási joggal birnak, kellőleg megóvja; másfelül pedig megszünteti azt a helytelenséget, mely a Ptrs 421. és 423. §-ainál fogva fennállott, hogy a függő termésre sem a jelzálogos, sem a személyes hitelező végrehajtást biztosan nem vezethetett. Az elválasztás vagy esedékesség napján végrehajtási joggal még *nem* biró jelzálogos hitelező a jövedelemnek letétben tartását azért nem követelheti; mert ha a végrehajtató a haszonvételre végrehajtást nem vezetett volna, az elválasztás vagy esedékesség perczében azzal a tulajdonos rendelkeznék a nélkül, hogy a végrehajtási joggal nem biró jelzálogos hitelező az elválasztott termésből vagy beszedett bérösszegből kielégítést követelhetne.*

* Tjavaslat indokolása.

A szakasz szabályainak alkalmazásánál nem csekély nehézséget okoztak annak meghatározása, hogy melyik az a jelzálogos hitelező, a ki követelheti azt, hogy a termésből befolyt összeg vagy a bérösszeg birói letétben tartassék. A törvény erre azt a hitelezőt jogosítja fel, a kinek végrehajtási zálogjogát az ingatlanra bekeblezték vagy végrehajtási jogát feljegyezték (136. §.) a termés beszedése vagy a bérösszeg esedékessége előtt. A telekkönyvi bekeblezés vagy feljegyzés hatályossága azonban abban az *időpontban* kezdődik, a mikor a végrehajtást rendelő végzés a tkvi hatóság iktató hivatalába érkezett (tkvi rend. 60. §.); holott a bérösszeg valamely *napon* válik esedékessé, sőt a termés beszedése *több napon át* összefüggésben folytatott munkálkodásból állhatott. A mikor tehát a végrehajtást rendelő végzés a tkvi hatósághoz éppen a bérösszeg esedékességének napján vagy a termés beszedésének folyama alatt érkezik, alig fogunk másképen határozhatni, mint hogy a magára az ingatlanra történt tkvi bekeblezés vagy feljegyzés a szakasz első bekezdésében feltételezett elsőbbséggel jár akkor is, ha ez telekkönyvileg az esedékesség *napján általában* (a hivatalos órák utolsó pillanatában is) vagy még a termés beszedésének tartama alatt szereztetett.

Az a rendelkezés, mely szerint a függő termésből befolyt összeget vagy a bérösszeget az ingatlan vételárához kell csatolni, a törvény azért korlátozza egy évi határidőre, mert feltételezi, hogy az ingatlanra végrehajtási zálogjoggal biró hitelező ezen idő alatt az árverés megtartását kieszközölheti; ha pedig ki nem eszközli, úgy kell tekinteni, hogy a jövedelemről tüzetesen a haszonélvezetre végrehajtási joggal biró hitelező javára lemondott. Másrészt a lefoglalt függő termés jövedelmének, ha az ingatlan elárverezése következtében befolyt vételár felosztása idejében még kiadva nincs, az ingatlan vételárához csatolását — a mennyiben az ingatlan a függő termés beszedésének vagy a bérösszeg esedékességének napjától számított egy év alatt elárvereztetik — az első bekezdés értelmében jogosult hitelezők abban az esetben is kérhetik, ha a foglalás idejében annak birói letétben tartása iránt kérvényöket a telekk. hatósághoz be nem adták.*

Ha a jövedelem a vételárhoz csatoltatott, a vételárfelosztás a 211. §. szabályai szerint történik (2. bek.), tehát ennek 3. és 4. §. bekezdése értelmében a haszonélvezetre vezetett végrehajtás a függő termésből befolyt összegre s a bérösszegre vonatkozólag hatálytalanná válik (éppen úgy, a mint hatálytalan a végrehajtás az árverés napján még be *nem* szedett termésre és még *nem* esedékes bérösszegre); és a telek-

* Marosvásárhelyi kt. határozattárába felv. 4. polg. hat. (Igazs. közl. III. 284. l.)

könyvi hatóság azokat az összegeket a 189—193. §§. szabályai szerint azok között a hitelezők között osztja fel, a kik az ingatlan *állagára* birnak jelzáloggal és csupán az ez után netalán mutatkozó felesleget juttatja annak a hitelezőnek, a ki csupán az ingatlannak haszonélvezetére vezetett végrehajtást. A haszonélvezetre vezetett végrehajtási zárlat ilyenkor a felosztás alá kerülő összeget gyarapította; és ezért méltányos, hogy a zárlat költségei az előnyös tételek közé kerüljenek (189. §. *a)*).

Ha az ingatlan egy év alatt árverés alá nem került, a letett összeget azon *hitelező* követelésének fedezésére kell fordítani, a ki a végrehajtást a haszonélvezetre vezette (3. bek.). Ez a szabály arra az esetre, a mikor *egy* ily hitelező van. De nincs tüzetes szabály oly esetre, a mikor *több* ily végrehajtató van; és a törvény általában nem szabályozza azoknak a hitelezőknek egymás közötti viszonyát, a kik a haszonélvezetre szereztek zálogjogot vagy végrehajtási zálogjogot.

Ily esetben abból kell kiindulni, hogy a mikor az ingatlan egy év alatt el nem árvereztetvén, a függő termésből vagy a bérletből befolyt összegek külön végrehajtási tömeggé válnak, a melyre csupán a haszonélvezetre intézett vegrehajtás és az ugyanerre szerzett jelzálogjog ad igényt: tulajdonképen egészben a 210. §. esete áll elő. Arra az esetre, a mikor csupán egy hitelezőnek van a letett összeget terhelő zálogjoga, a 212. §. 2. bekezdésének szabálya ugyanaz, mint *a 210. §. 1. bekezdéséé*; következésképen arra a másik esetre, a mikor az összegre zálogjogilag többen konkurrálnak: kell hogy megfelelően *a 210. §. 2. bekezdésének* rendelkezései jőjjenek alkalmazásba.* Ehhez képest arra az esetre is mindazok állanak, a miket a 210. §. 2. bekezdésére nézve mondottunk; és itt még csupán azt jegyezzük meg, hogy a letett összegek e felosztásánál csupán az ingatlan haszonélvezetére szerzett zálogjogok jönnek tekintetbe, ellenben az ingatlannak az állagára szerzett zálogjog teljesen figyelmen kivül marad. (Lásd a 210. §. magyarázatát.)

* Ezeknek értelmében a kir. Curia 76. számú polg. döntvényében kimondotta, hogy: «Ingatlan haszonélvezetére vezetett végrehajtás esetében, midőn az ingatlan a függő termés beszedésének vagy a bérösszeg esedékességének napjától számított egy év alatt el nem árvereztetik, és több oly hitelező van, a ki a haszonélvezetre zálog- vagy végrehajtási zálogjogot szerzett: a zárlati kezelés útján bevett és a birói letétbe helyezett jövedelem felosztása az 1881 : LX. t.-cz. 210. §. második bekezdése értelmében eszközlendő».

213. §.

Ha a végrehajtást szenvedőt valamely ingatlannak haszonélvezete illeti, a nélkül, hogy ezen joga telekkönyvileg bejegyezve lenne: ezen haszonélvezetre mint ingóságra foganatosíttatik a végrehajtás. A haszonélvezet azonban árverés tárgyát nem képezi és a 208. és 209. §§. intézkedéseinek megfelelő alkalmazása mellett végrehajtási zárlat útján értékesíttetik. A zárgondnok kinevezése és a befolyt összeg felosztása, a 18. §. szerint illetékes járásbíróság hatásköréhez tartozik.

Több ilyen végrehajtató közötti elsőség a végrehajtási foglalás foganatosításának időpontjától számítandó.

Jelen szabályok alkalmazandók akkor is, ha a 203. §. utolsó bekezdése esetében, a végrehajtás csupán a végrehajtást szenvedőt megillető haszonvételre vezettetik.

Ez a szakasz a 208. §-nál említett esetek harmadikát tárgyalja. (Lásd a 208. §. magyarázatát.) Különösen «a haszonbérleti jog, habár mint személyes jog átruházás és végrehajtás utján értékesítés tárgyát nem képezheti és mint ilyen végrehajtásilag le sem foglalható, mindazonáltal a haszonbérlőt az ebből folyóan megillető haszonvételi jog a jelen szakaszban szabályozott eljárás utján lefoglalható».[1] Telekkönyvi bejegyzés hiányában természetes, hogy az itt szóban lévő haszonélvezetre a végrehajtást a telekkönyvi hatóság mellőzésével az illető járásbíróság (18. §.), az ingóságokra vonatkozó szabályok szerint foganatosítja (47—134. §§.). A lefoglalt haszonélvezet, úgy mint a 208. és 211. §. eseteiben árverés tárgya itt sem lehet és azt a 208. és 209. §. szabályai szerint végrehajtási zár által kell értékesíteni; csak hogy azokat a teendőket, a melyek azokban a §§-ban a telekkönyvi hatósághoz vannak utasítva, a végrehajtást foganatosító járásbíróság végzi; és ugyanez osztja fel a 118. és 119. §. szabályai szerint, illetve utalványozza a 209. §. értelmében a zárgondnok által beterjesztett jövedelmet. A többi teendőket azonban, nevezetesen a mi a zárgondnok utasítását, jogait, kötelességeit és elmozdítását, valamint a zárgondnoki számadások elintézését illeti, a 245—250. és 252. §§. a végrehajtást elrendelő bíróság hatáskörébe utalják. (253. §.)[2]

[1] Szegedi kt. határozattárába felv. 6. polg. (Igazs. közl. IV. 103. l.)
[2] Curia 1883. évi 7294. sz.

A haszonélvezet mint ingóság lefoglalásával szemben igénykeresetnek (94. §.) van helye, és a haszonélvezeti jogot a zár alul fel kell oldani, ha az igénylő bizonyítja, hogy a haszonélvezetet tényleg ő gyakorolja. Annak a kérdésnek eldöntése, hogy az igénylő által tényleg gyakorolt haszonélvezet törvényesen kit illet, a végrehajtást szenvedőt-e vagy más személyt, külön pernek a tárgya, a melynek megindítására a végrehajtást foganatosító bíróság a 132. §. esetében a végrehajtatót végzésileg feljogosíthatja.*

III. CZÍM.

A VÉGREHAJTÁS EGYÉB NEMEI.

214. §.

Ha a végrehajtás tárgyát bizonyos ingó vagyonnak vagy határozott nevű vagy fajú ingóságok bizonyos mennyiségének átadása képezi: a kiküldött az ingó vagyont vagy határozott fajú ingó vagyonnak megállapított mennyiségét összeirván, a végrehajtató javára végrehajtás alá vettnek nyilvánítja; a végrehajtást szenvedőtől, vagy attól, a ki azokat a végrehajtást szenvedő nevében birlalja, átveszi, s azt elismervény mellett ideiglenesen a végrehajtatónak átadja.

Ha a végrehajtás tárgya nem a végrehajtást szenvedő birlalatában van: az átvétel és átadás csak a birlaló beleegyezése mellett történhetik.

Ha a tárgy birói őrizet alatt létezik, a kiküldött azt, a végrehajtatónak javára, végrehajtás alá vettnek nyilvánítja.

A készpénzbeli követelés behajtására irányzott, gyakorlatilag legfontosabb végrehajtás letárgyalása után a törvény a végrehajtás egyéb nemeit úgymint: bizonyos ingó vagyonnak vagy határozott faju ingóságok bizonyos mennyiségének tulajdonul vagy használatul átadását (214—219. §§.), az ingatlanra vonatkozó tulajdoni vagy más dologi jog megszerzését (220. §.), az ingatlan vagy dologi jog birtokába való

* Curia 1884. évi 1245. sz.

helyezést (221. §.), a munkát vagy másnemű teljesítést és a türést vagy abbanhagyást (222. §.) — a jelen fejezetben lényegileg a Ptrs intézkedéseinek megfelelően, de a szükségeseknek mutatkozott pótlásokkal szabályozza.

A 214. §. tekintetében előzetesen megjegyezzük: hogy a törvényjavaslatban csak «határozott faju» ingóságokról volt szó. Az igazságügyi bizottság ezt kiegészíteni kivánta még a «határozott *nemü* ingóságokkal, indítványába azonban nyomtatási hibából «határozott *nevü* ingóságok kerültek be; és ez a hiba átment a törvény hiteles szövegébe is. Hogy nyomtatási hibával van itt dolgunk, ez világos a dolog természetéből és a 217. és 226. §-ból. A 219. §-ban pedig a határozott «nemü» ingóságok felemlítése — ismét hibásan — egészen kimaradt.[1]

A 214. §. szerinti végrehajtást (a melyről a Ptrs 381—384. §§. intézkedtek), mindig a 18. §. értelmében illetékes járásbiróság foganatosítja. A végrehajtás foganatosítása itt is — úgy mint a 47. §. szerint — a helyszinén teljesített összeírás által történik. A kiküldött az ingóságokat átveszi s a végrehajtónak átadja, ha ily ingóságokat talál és ha a végrehajtató a talált ingóságokat azoknak, a melyek a végrehajtató közokiratban meg vannak jelölve, megfelelőknek tartja; ha pedig az ingóságok a végrehajtást szenvedő birtokában nincsenek, ezen felül még annak feltétele alatt, hogy a birlaló az átvételbe és átadásba beleegyezik. Ellenesetben a 217. és 218. §. szerinti eljárásnak van helye. Ha a végrehajtást szenvedő sérelmesnek véli magára nézve a kiküldöttnek abbeli eljárását, mely szerint a talált ingóságok átvétele helyett a 217. és 218. §-t vették alkalmazásba; az ellen előterjesztés utján kereshet orvoslást. Hogy a végrehajtás tárgyát a végrehajtás foganatosításakor a végrehajtatónak csak ideiglenesen adják át, ha pedig birói őrizet alatt van, csak végrehajtás alá vettnek nyilvánítják: ennek oka az, hogy a kiküldöttnek eljárása előterjesztéssel megtámadható, a mely a 36. §. szerint a marasztalás tárgyának a végrehajtató részére való átadására halasztó hatálylyal bir (215. §.). E mellett még figyelembe kell venni, hogy a végrehajtási eljárás által harmadik személyek jogai is sérthetők, a melyeknek megvédéséről a 216. §. intézkedik. E védelem pedig hatálytalanná válnék, ha a végrehajtás tárgyát a végrehajtatónak azonnal átadnák és feltétlen rendelkezése alá bocsátanák.[2]

Hogy a végrehajtás másnak birlalatában levő tárgya csak a

[1] Egyébiránt a nemnek felemlítése a faj mellett teljesen felesleges. A német ptrs (883. §.) «bizonyos ingó dolgokról vagy meghatározott ingó dolgok bizonyos mennyiségéről», az osztr. végr. törvény (346. §.) «határozott ingó dolgokról vagy meghatározott faju ingó dolgokról» intézkedik.

[2] Tjav. indokolása.

birlaló beleegyezése mellett adható át: ez megfelel a 48. §. intézkedéseinek; csakhogy itt az átadást abban az esetben sem lehet foganatosítani, ha a végrehajtató valószínűvé teszi, hogy a kérdéses tárgy a végrehajtást szenvedő tulajdona. Ilyenkor is a végrehajtató részére csak a 218. §. szerinti eljárás marad fenn.

A végrehajtási cselekmény lényege az ingó dolog «átvétele». Ezzel a végrehajtás a végrehajtást szenvedővel szemben be van fejezve; és ha a végrehajtást hivatalból foganatosították (8. §.), a kiküldött az átvett dolgot a végrehajtatónak utóbb adhatja át.

A végrehajtató által a tárgy ideiglenes átvételéről kiállított elismervényt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni és a bírósághoz a jegyzőkönyvvel együtt kell bemutatni.*

215. §.

A 214. §. eseteiben a kiküldött, ha eljárása ellen előterjesztés nem adatik be: az előterjesztés beadására rendelt határidő után, ha pedig előterjesztés adatik be: az eljárást jóváhagyó birói határozat jogerőre emelkedése után hivatalból hozandó végzésében, a végrehajtás tárgyát a végrehajtató részére átadottnak nyilvánítja, ha pedig a tárgy birói őrizet alatt van, azt a végrehajtató részére utalványozza.

A végrehajtató a 214. §. szerint általa ideiglenesen átvett tárgyakra nézve a jelen szakasz szerinti végleges átadás által nyer teljes tulajdoni, illetőleg használati jogot; melynek joghatálya azonban a 214. §. szerinti eljárás időpontjától veszi kezdetét.

A 214. §. szerint és az ennél említett okból a kiküldött a végrehajtás tárgyát a végrehajtás foganatosítása alkalmával a végrehajtatónak csak ideiglenesen adja át. A tárgyat véglegesen átadottnak a *kiküldött* végzésileg csak akkor nyilvánítja, ha a végrehajtás foganatosításának cselekménye előterjesztés be nem adása, vagy ilyennek beadása után az eljárást jóváhagyó határozat következtében jogerőre emelkedett. A 35. §. szerint az előterjesztés a kiküldötthöz vagy a bírósághoz lévén beadható, a kiküldött, mielőtt a végleges átadás

* 1881. évi 3274. számú igazságügym. rend. 22. §.

iránti végzést meghozná, köteles a bíróság iktató hivatalában meggyőződni arról, hogy törvényes időben előterjesztést be nem adtak. Ha pedig előterjesztést adtak be, a bíróságnak áll feladatában a kiküldöttet az előterjesztés jogerejű és miként történt elintézéséről értesíteni, mivel a bírósági határozatok jogerejének megbirálása a kiküldöttnek hatáskörébe nem tartozik. A végleges átadást tárgyazó végzést csak ezen értesítés vétele után lehet meghozni. — Az eljárást előterjesztés következtében jóváhagyó birói határozat egyébiránt jogerőre emelkedik, ha az ily értelmű elsőbirósági határozat ellen felfolyamodással nem éltek, vagy ha a másodbíróság az eljárást jóváhagyja (37., 38. §.). — A végleges átadást úgy kell tekinteni, hogy abban az időpontban történt meg, a melyben a tárgyat átadottnak nyilvánító végzést a végrehajtatónak kézbesítik.

A §. második bekezdésében foglalt intézkedés következménye az, hogy a végrehajtató, miután a neki ideiglenesen átadott tárgyról a végleges átadás előtt nem rendelkezhet, ha a végrehajtási eljárás megsemmisül, köteles az átvett tárgyat kártérítés terhe alatt a végrehajtást szenvedőnek visszaadni; hogy másrészt a tárgynak az ideiglenes és a végleges átadás közötti időből származó haszna s netaláni növedéke is a végrehajtatót illeti; és hogy az ebben az időben a dologra vonatkozólag véghezvitt jogcselekményei a végleges átadás közbejötte következtében olyanok, mint ha már eredetileg is tulajdon dolgára vonatkoztak volna.

A kiküldött a birói őrizet alatt lévő tárgyra vonatkozó utalványát nem közvetlenül a letéthivatalhoz meneszti, hanem foganatosítás végett ahhoz a kir. bírósághoz köteles küldeni, a mely az utalványozott tárgyat birói letétbe elfogadta, vagy arra nézve a birói őrizetet elrendelte.*

216. §.

Harmadik személy, ki a 214. §. szerint foganatosított végrehajtás által magát tulajdoni vagy használati jogában sértve érzi: a végrehajtásnak egészben vagy részben megszüntetése iránt a végrehajtató ellen, az előző szakaszban szabályozott végleges átadásig a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság előtt keresetet indíthat.

A kereset a sommás eljárás szabályai szerint tár-

* 1881. évi 3274. igazságügym. rend. 23. §.

gyaltatik és itélet által döntetik el. Az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen felebbezésnek helye nincs.

Ha igényének alaposságát a felperes hitelt érdemlőleg kimutatja, a bíróság vagy föltétlenül, vagy megfelelő biztosíték (42. §.) letétele mellett a kereset jogerejű eldöntéséig a végrehajtás tárgyának átadását, vagy utalványozását felfüggesztheti.

Az igény bejelentésére felhivás (89. §.) nem szükséges.

A mikor a végrehajtás tárgya bizonyos ingó vagyonnak vagy határozott nemű vagy fajú ingóságok bizonyos mennyiségének átadása, akkor feltehető, hogy az ezekre az ingóságokra vonatkozó tulajdoni vagy használati jog kérdését a végrehajtató közokirat keletkezése előtti eljárásban tisztára hozták már. Ezért a végrehajtás foganatosítása után (214. §.) igénybejelentő felhívás kibocsátása nem szükséges. A jogaiban netalán sértett személy mindamellett keresetet indíthat a 215. szerinti végzésnek a végrehajtató részére történt kézbesítéseig (— lásd a 215. §. magyarázatát —) a végrehajtás megszüntetése végett. Később indított keresetet mint tárgytalant vissza kellene utasítani, miután az érintett végzés kézbesítésekor a végrehajtató az átadott tárgy tekintetében dologi jogot nyert.

A törvényes időben indított kereset némileg hasonlít az ingóságok lefoglalásának okából indított igénykeresethez (92., 94. §§.); és még inkább hasonlít a 168. §-nak megfelelő keresethez. Valamint ezek, úgy a 216. §. szerinti kereset is egyedül a végrehajtató ellen indíttatván (92. §.), az annak következtében hozott itéletben a felperes és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszony érintetlenül hagyása mellett csak a végrehajtás meg- vagy meg nem szüntetésének kérdését kell eldönteni. A tárgyalás a S. E. szabályai szerint folyik, és ezek értelmében az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen most már felülvizsgálati kérelemnek nincs helye, (1893: XVIII. t. 229. §.).

A §. harmadik bekezdése szintén teljesen megegyező a 168. §. harmadik bekezdésével; és ezért az ott mondottak ide vonatkozólag is állanak.

217. §.

Ha a végrehajtás a 214. §. szerint nem eszközölhető a miatt, mert a végrehajtás tárgyát képező bizonyos ingó vagyon, vagy a meghatározott nemű vagy fajú ingóságnak megállapított mennyisége a végrehajtató birlalásában nincs, a kiküldött a végrehajtás tárgyának készpénzbeli értékét, a mennyiben e tárgyban a végrehajtás alapjául szolgáló közokiratban intézkedés nem foglaltatik, hivatalból kinevezett szakértő közbenjöttével megállapítani, s ezen összeg erejéig a végrehajtást szenvedőnek ingó vagyonára biztosítási végrehajtást vezetni köteles.

A kiküldött e tárgybeli jelentésének beérkezte után, ha a lefoglalt ingóságok teljes fedezetet nem nyújtanak, a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, a végrehajtató kérelmére, a megállapított készpénzbeli egyenérték erejéig, a végrehajtást szenvedőnek más helyen található ingóságaira vagy ingatlanaira is a biztosítási végrehajtást elrendelni köteles.

Ugyancsak a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság a jelentés beérkezése után a feleket hivatalból megidézi és sommás tárgyalás, szükség esetében szakértői bizonyítás után, a végrehajtás tárgyának készpénzbeli egyenértékét végzés által megállapítja. A végzés ellen halasztó hatálylyal biró felfolyamodásnak, s ha a másodbíróság az elsőbíróság végzését megváltoztatta, a harmadbírósághoz további felfolyamodásnak van helye.

A végzés jogerőre emelkedése után, a végrehajtatónak jogában áll, a biztosítási végrehajtás útján lefoglalt dolgokra, vagy a végrehajtást szenvedőnek más vagyonára a megállapított készpénzbeli egyenérték erejéig kielégítési végrehajtást kérni.

A §-ban szerkesztési hiba van, a mely valamennyi javaslaton át a törvénybe becsuszott. A törvény t. i. azt tételezi fel, hogy a végrehajtás tárgya «*a végrehajtató*» birlalásában nincs; holott nyilván arról az esetről kiván intézkedni, a mikor a végrehajtás tárgya a *végrehajtást szenvedő* birlalásában nincsen. Helye van egyébiránt az itt

szabályozott eljárásnak akkor is, ha a tárgyat másnak birlalásában találták, és a birlaló annak átadásába bele nem egyezik (214., 218. §§.); és ha a végrehajtató az ingóságot nem találja olyannak, a melyet a végrehajtató közokirat szerint szolgáltatni kell (214. §. magyarázata). Ellenben «nem alkalmazható a jelen szakasz, a mikor a végrehajtást szenvedő a végrehajtás alapjául szolgáló közokiratban csak a váltólevél vagy az adóslevél kiadására van kötelezve, de nem egyúttal arra is, hogy a kiadandó váltólevél vagy adóslevél fel nem találása esetére az adóslevélbeli vagy váltóösszeget megfizetni, esetleg birói letétbe fizetni (biztosítani) tartozik».[1] — Czélja pedig az eljárásnak egyfelül az, hogy mellőztessék a Ptrs 384. §-ának az az intézkedése, mely szerint ebben az esetben a végrehajtató a végrehajtás tárgyát — akár volt arra szükség, akár nem — megszerezni köteles volt, és kiadását s kárainak megtérítését csak azután követelhette; másfelül pedig, hogy eleje vétessék annak, miszerint a végrehajtató határozattal biró hitelező a készpénzbeli egyenérték iránt ujabb alakszerű pert legyen kénytelen lefolytatni, holott az egyenérték a felek meghallgatása és esetleg rendszeres szakértői bizonyítás után könnyen megállapítható.[2]

A végrehajtás alapjául szolgáló közokiratban foglalt az az intézkedés, a mely a végrehajtásilag átveendő tárgy értékének szakértői megállapítását mellőzhetővé teszi, abból áll, hogy az átadandó ingóság értéke meg van *állapítva*. Arról az esetről, a mikor a végrehajtást szenvedő valamely ingóság átadására, *vagy* a megállapított egyenérték fizetésére *kötelezteteti*, a 219. §. külön intézkedik. — Az esetleg alkalmazandó szakértő tekintetében lásd a 81. §. magyarázatát.

A kiküldött az átadandó ingóság egyenértékének erejéig további birói intézkedés nélkül a végrehajtást szenvedőnek azokra az ingóságaira foganatosíthatja a biztositási végrehajtást (230. §.), a melyek a kiküldő kir. *járásbiróság területén* vannak. A 217. §. azon szavait legalább, hogy a biztosításilag lefoglalt ingóságoknak a becsértékből kitűnő elégtelensége esetében (117. §. *a)*) a kiküldő biróság a biztosítási végrehajtást a végrehajtást szenvedőnek «*más helyen*» található ingóságaira és ingatlanaira is köteles elrendelni, a 8. és 18. §. nyomán máskép értelmezni nem lehet.

A §. harmadik bekezdésében szabályozott eljárást akkor is kell indítani, a mikor az átadandó tárgy pénzbeli értéke a végrehajtás alapjául szolgáló közokiratban meg van állapítva, s ennél fogva a szakértő közbenjöttével való megállapítást a végrehajtás foganatosí-

[1] A győri kt. határozattárába felvett 1. polg. hat. (Igazs. közl. III. 171. l.)

[2] Tjav. indokolása.

tása alkalmával mellőzték; mert ebben az esetben is csak *biztosítási* végrehajtás volt foganatosítható a végrehajtást szenvedő vagyonára, kielégítési végrehajtásnak pedig csak az egyenértéket tüzetesen megállapító végzés alapján van helye. — Az e végzés elleni jogorvoslatra vonatkozó, a 34. és 36. §. általános szabályaihoz képest kivételes, a 119. s 199. §-ban foglalthoz hasonló intézkedést a végzés fontossága indokolja.

A biztosításilag lefoglalt ingóságokra kért kielégítési végrehajtás tekintetében a 134. §. rendelkezései, az egyéb vagyonra intézett végrehajtásra nézve pedig az általános szabályok irányadók. A kielégítési végrehajtás elrendelését annál a bíróságnál kell kérni, a mely a 214. §. szerinti végrehajtást foganatosította; mert most már ennek végzése a végrehajtás alapja. (2. §.). — Az egyenérték erejéig közvetlenül kérhető bizt. végrehajtásról a 226. §. intézkedik.

218. §.

Ha a 214. §. szerint a végrehajtás azért nem volt foganatosítható, mert azon harmadik személy, kinek birlalatában a tárgy létezik, annak átvételébe és átadásába bele nem egyezett: a végrehajtatónak jogában áll saját választása szerint, vagy a végrehajtást szenvedő ellen a 217. §. szerint eljárni, vagy az átvételt és átadást ellenző harmadik személy elleni igényét külön per útján érvényesíteni.

A §-ban a végrehajtató részére biztosított választás joga a dolog természetéből folyik és a Ptrs. 382. §-ában is meg volt adva. A végett, hogy a birlaló ellen a külön pert eredménynyel meg lehessen indítani, szükséges a végrehajtásról felvett jegyzőkönyvben azt, hogy a kérdéses tárgyat az illető személy birlalásában találták, határozottan megállapítani, és a tárgyat pontosan körülirni.*

219. §.

Ha alperes az itéletben bizonyos ingó vagyonnak, vagy határozott fajú ingóságok bizonyos mennyiségének

* Német ptrs 886. §., mely szerint a harmadik személy elleni igényt bíróságilag át kell ruházni.

átadására, avagy azok készpénzben megállapított egyenértékének megfizetésére köteleztetett: a mennyiben az itélet eltérő intézkedést nem tartalmaz, a választás az itéletben megszabott teljesítési határidő alatt az alperest, ezen határidő eltelte után pedig felperest illeti.

Az ebben a §-ban foglalt intézkedés határozottan ugyan csak az *itéletben* való *marasztalásról* szól; de alkalmazni lehet azt az 1. §-ban említett, az itélettel egy tekintet alá eső többi végrehajtató közokiratra is. — Az intézkedést fel kellett venni a kétely elhárítása végett és azért, mert szemben azzal, a ki a vagylagos kötelezettség egyikét sem teljesíti, a végrehajtató nem lehet abban a bizonytalan helyzetben, hogy ne tudja, mire vezetheti a végrehajtást.[1]

Miután a 8. §. szerint a végrehajtást csak az annak alapjául szolgáló közokiratban megállapított határidő lejárta után lehet kérni: természetes, hogy a végrehajtási eljárásban tulajdonképen csak a végrehajtatónak választásáról lehet szó. A végrehajtató előtt azután három út áll nyitva: vagy egyedül a megitélt ingóság átadására intézi a végrehajtást, mely esetben egészen a 214—218. §. szabályainak kell magát alávetnie, tehát ha a kérdéses ingóságot a végrehajtást szenvedő birlalásában nem találja, csak biztosítási végrehajtást vezethet a kiküldő járásbiróság területén lévő ingóságokra, és egyedül azzal az előnynyel bir, hogy a végrehajtás foganatosításakor az egyenértéket szakértőileg megállapíttatnia nem szükséges; vagy vagylagosan kéri a végrehajtást a megitélt ingóság átadására,vagy az egyenérték behajtására, a minek következtében, ha az ingóságot a végrehajtást szenvedő birlalásában nem találják, ennek ingóságaira azonnal kielégítési végrehajtást lehet ugyan foganatosítani, de csak azokra, a melyek a kiküldő járásbiróság területén vannak; vagy végre egyenesen irányozza a végrehajtást a megitélt egyenérték mint készpénzbeli követelés behajtására, a mikor azután egészben a II. czímben megállapított szabályok az irányadók. — Ha a jogosított fél az ingó dolgot a teljesítés határidejében elfogadni vonakodik, a kötelezettnek a dolgot birói úton rendelkezésére kell bocsátania, — különben a jogosított a végrehajtást egyenesen a pénzösszeg megvételére intézheti.[2]

[1] Tjav. indokolása.
[2] Bpesti kt. hat.

220. §.

Ha a végrehajtás tárgyát valamely ingatlanra vonatkozó tulajdonjog vagy más dologi jog képezi, a bíróság a kielégítési végrehajtást elrendelő végzésben a tulajdonvagy dologi jog bekeblezését megrendeli s ennek foganatosítása végett az illetékes telekkönyvi hatóságot megkeresi.

Ha a tulajdonjog a végrehajtást szenvedő javára előjegyezve, vagy a per, illetőleg a zárlat feljegyezve van: a végrehajtató a végrehajtási kérvényben az előjegyzést elrendelő végzés számára hivatkozni köteles.

Ha a végrehajtás tárgyát képező ingatlan tulajdonjogának átirása végett valamely telekkönyvi helyrajzi szám alatt bevezetett birtok eldarabolása szükséges: az ingatlannak eldarabolandó részleteit kitüntető és a telekkönyvi rendeleteknek megfelelő vázlatrajz, a mennyiben a per során ilyen csatoltatott, a megkeresett hatósághoz átteendő. A bejegyzés ezen vázlatrajz alapján, szükség esetében a telekkönyvi rendeletek 56. §. *d)* pontja szerint eszközölt meghallgatás után eszközöltetik.

Ha pedig ilyen vázlatrajz a perhez nem csatoltatott: a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett telekkönyvi hatóság a végrehajtási megkeresés rangsorozatának feljegyzése mellett az eldarabolási vázlatnak a helyszinén szakértő közbenjöttével leendő felvétele végett kiküldöttet rendel, illetőleg a végből az illető járásbíróságot keresi meg. Ez esetben a kiküldöttnek az összes perbeli adatok kiadatnak s a végrehajtást szenvedőnek a helyszini eljárásra való megidézése tekintetében a következő szakasz intézkedései tartandók meg. A lejegyzéssel kapcsolatos tulajdonjog-bekeblezés a kiküldöttnek jelentése alapján a végrehajtási megkeresés rangsorozatában, — esetleg pedig az előjegyzés, per- vagy zárlatfeljegyzés által nyert korábbi rangsorozatban rendeltetik el és foganatosíttatik.

Ha a végrehajtás egyszersmind a birtokbahelyezés tárgyában is elrendeltetett (221. §.): a helyszini eljárás mindkét irányban együttesen tartandó meg.

Ez a szakasz a végrehajtásnak azt az esetét szabályozza, a mikor a végrehajtás tárgya kizárólag ingatlanra vonatkozó dologi jogból áll; míg oly esetben, a mikor e mellett a végrehajtató még az illető ingatlan vagy jog birtokába behelyezendő, a 221. §. első bekezdésének intézkedései is jönnek alkalmazásba.

A Ptrs az ebbeli eljárást a 413. és 415. §-ban szabályozta; és még tüzetesebb szabályozást nyert az eljárás az ideigl. törv. szab. I. 119—124. §-aiban. A jelenlegi eljárásra nézve megjegyezzük:

Nem eléggé szabatos az a kifejezés, hogy a végrehajtást elrendelő bíróság a dologi jog «bekeblezését megrendeli», és ennek «foganatosítása» végett keresi meg a telekkönyvi hatóságot; mert a telekkönyvi bejegyzést a telekkönyvi iroda foganatosítja, teljesiti (telekk. rend. 162. s köv. §§.), és pedig mindig a telekkönyvi hatóságnak a bejegyzést elrendelő végzése alapján. Az illető bíróság tehát elrendeli a végrehajtást a dologi jog telekkönyvi bekeblezése iránt, és megkeresi a telekkönyvi hatóságot a *végrehajtás* foganatosítása végett; ez a hatóság pedig — a mennyiben telekkönyvi akadály nincsen (136. §. s ennek magyarázata) — a végrehajtás foganatosításául elrendeli a bekeblezést, és ezt a telekkönyvi iroda teljesiti. — A végrehajtási végzést a végrehajtást szenvedőnek a végrehajtást elrendelő bíróság kézbesíti. (Lásd a 139. §. magyarázatát.)

A második bekezdésben — ellenkezően mint a 217. §-ban — szerkesztési hibából «végrehajtást szenvedő» áll «végrehajtató» helyett. Az e bekezdésben foglalt rendelkezés hasonló ahhoz, a melyet a 135. §. második bekezdése tartalmaz, és a végrehajtatónak azt az előnyét czélozza, hogy a bekeblezés joghatálya az előjegyzés vagy feljegyzés ranghelyétől számíttassék. Az *előjegyzést* rendelő végzés számára a tulajdonjog előjegyzése esetében kell hivatkozni, mig per vagy zárlat «feljegyzése» esetén természetesen a *feljegyzést* rendelő végzés lesz a hivatkozás tárgya. Hiányos a második bekezdésben foglalt rendelkezés annyiban is, hogy nem csak tulajdonjog, hanem «más dologi jog» előjegyzése, illetve ily jog iránti per vagy zárlat feljegyzése is foroghat kérdésben.

A harmadik és negyedik bekezdés a telekk. rend. 56. §-ának megfelelően intézkedik; a végrehajtási megkeresés rangsorozatának feljegyzése a rend. 125. §-ának felel meg; azt pedig, hogy az «összes perbeli adatok» (a 221. §. szerint az összes perbeli «iratok») a kiküldöttnek kiadatnak, oly megszorítással kell érteni, hogy kiadatnak, ha az itélet értelmében felveendő eldarabolási vázlat elkészítéséhez szükségesek. A mikor a végrehajtás elrendelésekor az összes iratok a perbiróságnál vannak, mi sem akadályozza, hogy ez a periratokat a kiküldöttnek kiadja, illetve a megkeresett járásbirósághoz áttegye; de

a mikor a végrehajtást az elsőbiróság itéletét helybenhagyó, és felebbezéssel megtámadott másodbirósági itélet alapján kérték (1. §. *b)*), ennek elrendelését az a körülmény, hogy az iratok a harmadbirósághoz felterjesztvék, éppen nem, foganatosítását pedig szintén nem gátolja, ha maga az itélet a megitélt területnek oly pontos körülirását foglalja magában, hogy ennek alapján az eldarabolás vázlata elkészíthető, vagy ha a végrehajtató az itéleten kivül még netán szükséges iratokat hiteles másolatban bemutatja. — A járásbiróság mint telekkönyvi hatóság maga az eldarabolás vázlatának felvétele végett abban az esetben rendeli a kiküldöttet, ha az illető ingatlan saját *járásbirósági* területén, a törvényszék mint telekkönyvi hatóság pedig, ha az ingatlan a székhelyen levő járásbiróság területén fekszik. Minden más esetben a kiküldött kirendelése végett azt a járásbiróságot kell megkeresni, a melynek területén a vázlatot fel kell venni (154. §.); a nélkül azonban, hogy ez által a telekkönyvi hatóság megszünnék a végrehajtást foganatosító biróság lenni; a minél fogva a kiküldött eljárása elleni előterjesztésnek érdemleges elintézése ebben az esetben is a telekkönyvi hatóság illetőségéhez tartozik (18., 35. §§.).

A végrehajtást rendelő végzés elleni felfolyamodás a végrehajtás foganatosítását, a tulajdon- vagy más dologi jog bekeblezését épp oly kevéssé gátolja, mint a 136. §. esetében a végrehajtási zálogjog bekeblezését; mert a biróság a végrehajtás elrendelésekor a tkvi hatóságot a foganatosítás iránt megkeresi, a nélkül, hogy a végzés jogerejét bevárná. A végrehajtást rendelő végzés elleni felfolyamodás esetén a 141. §. szerinti eljárásnak van helye.[1] A birtokbahelyezést a felfolyamodás a 37. §. szerint megakadályozza.[2]

221. §.

Ha a végrehajtató a tulajdonjog vagy más dologi jog bekeblezésével egyidejűleg, az ingatlannak vagy a dologi jognak birtokába végrehajtás útján való behelyezést is kér: a végrehajtás foganatosítása végett megkeresett telekkönyvi hatóság a végrehajtási bekeblezés megrendelésével egyidejűleg, a birtokba való helyezés-

[1] Ellenkezően Tóth G.: Jog. 1889. évi 30., 45., 46. sz., a ki a tulajdonjog bekeblezését a 37. §. szerinti átadásnak vitatja. Czáfolja Fehér K.: Jog. 1889. évi 39. sz. — Lásd még Keményy A.: ugyanott 36. sz.

[2] V. ö. osztr. jav. 976. §

nek helysziñi eszközlésére kiküldöttet rendel, illetőleg a foganatosítás végett, az illetékes járásbíróságot keresi meg.

Ha pedig csupán valamely ingatlannak vagy dologi jognak birtoka és használata képezi a végrehajtás tárgyát: a végrehajtást rendelő bíróság a kiküldött kirendelése vagy az illető járásbíróság megkeresése iránt, a végrehajtás elrendelésekor intézkedik.

Ezen esetben a kiküldöttnek az összes periratok kiadatnak, a ki a végrehajtás foganatosítására általa, a helyszinére kitűzött határnapról a végrehajtást szenvedőt vagy perbeli képviselőjét, a perben megjelölt lakhelyére intézendő s a határnap előtt legalább 8 nappal postára teendő ajánlott levélben értesíteni köteles.

Az ingatlan birtokába és az ingatlanra vonatkozó dologi jog gyakorlatába végrehajtás útján való behelyezés el lehet rendelni vagy a dologi jog bekeblezése tárgyában hozott végzésben (220. §.), vagy önállóan, a mikor egyedül az ingatlan birtoka vagy a jog gyakorlása volt a per tárgya.

Az első esetben a telekkönyvi hatóság intézkedik a birtokbahelyezés iránt «a bekeblezés megrendelésével egyidejűleg», tehát csak annak feltétele alatt, hogy a bekeblezést elrendelendőnek találta; míg ellenesetre a birtokbahelyezés, mint a bekeblezés következménye is elmarad. Arra nézve, hogy mikor rendel maga a telekkönyvi hatóság kiküldöttet, és mikor keresi meg az illetékes járásbíróságot, ugyanaz áll, a mit a 220. §-nál a vázlat felvétele tekintetében mondottunk. Minthogy azonban itt nem «kiküldöttnek rendelése», hanem «végrehajtás foganatosítása» iránti közvetett megkeresésről van szó: oly esetben, a mikor a birtokbahelyezést a telekkönyvi hatóság nem saját kiküldöttje által végezteti, a megkeresett járásbíróság lesz a végrehajtást foganatosító bíróság, és ez fogja elintézni a kiküldöttnek eljárása ellen netalán beadott előterjesztést. A telekkönyvi hatóság ilyenkor csak közvetítő a végrehajtás foganatosításánál; és közvetítését azért kell igénybe venni, mert a dologi jog bekeblezése tárgyában hozandó határozatától függ az, vajjon a birtokbahelyezés foganatosítandó lesz-e vagy sem.

Az érintett esetek másodikában a végrehajtást a 18. §. alúli kivételképen föltétlenül az a járásbíróság, mint polgári bíróság foganatosítja, a melynek területén az ingatlan fekszik. (Lsd a 18. §-nak, a kiküldöttnek átadandó periratok tekintetében pedig a 220. §. magyarázatát.)

A végrehajtást szenvedőt vagy képviselőjét a birtokbahelyezés (úgyszintén a 220. §. szerint a vázlat felvételének) határnapjáról azért kell előzetesen értesíteni, mert a birtokbahelyezésnél, illetve a vázlat felvételénél az ingatlan azonosságát, határait és más fontos körülményeket kell megállapítani; a végrehajtást szenvedő tehát jelenlétének biztosítása szempontjából a határnap előzetes tudtul adását igényelheti annál inkább, mivel itt a dolog természetéből folyólag a végrehajtási határnap előzetes bejelentése veszélylyel nem jár.[1]

A 12., 19., 36. és 37. §§. szabályainak értelmében a végrehajtást rendelő végzést a kiküldött a végrehajtást szenvedőnek kézbesíti, és a végrehajtás foganatosítására a határnapot vagy csak azután tűzi ki, miután a végzés jogerőre emelkedett, vagy előzetesen kitűzi ugyan a határnapot, de a felfolyamodás határidejének lejárta utáni időre, és a végrehajtást csak a végzés jogerőre emelkedésének esetén foganatosítja.[2]

222. §.

Ha a végrehajtás tárgyát valamely munka vagy másnemű teljesítés képezi: a végrehajtató a végrehajtási kérvényben kérheti, hogy arra a végrehajtást szenvedő, megfelelő határidő kitűzése mellett, aránylagos pénzbüntetés terhe alatt szoríttassék. A pénzbüntetést a biró a végrehajtási végzésben állapítja meg. A munka nem teljesítése esetében a végrehajtató újabb kérelme folytán ezen összeg behajtása végett, a végrehajtást szenvedő ingóságaira vagy ingatlanaira kielégítése végrehajtás rendeltetik el.

Ezen eljárás eredménytelensége esetében, sőt annak előrebocsátása nélkül is, a végrehajtatónak jogában áll a teljesítendett munka készpénzbeli egyenértékének behajtására kérni a végrehajtást. A készpénzbeli egyenérték megállapítása és behajtása a 217. §. szerint történik.

Ugyanezen szabályok megfelelő alkalmazásának van helye akkor is, ha a végrehajtást szenvedő valaminek türésére vagy abbanhagyására van kötelezve.

[1] Tjavaslat indokolása.

[2] Buchwald I.: Jogt. Közl. 1884. évi 49. szám. Szerző: ugyanott 1885. évi 5. sz.

A 219. §. intézkedése a jelen §-ban szabályozott végrehajtások eseteiben is alkalmazandó.

A §. első és harmadik bekezdése teljesen megfelel a Ptrs 385. §-ának. A végrehajtás elrendelésének előfeltétele ugyan, hogy a munka teljesítésére (illetve valaminek tűrésére vagy abbanhagyására) a végrehajtató közokiratban kiszabott határidő már elmult legyen (8. §.); a bíróság azonban a végrehajtást szenvedőt a végrehajtási végzéssel újabb határidő kitűzése mellett, de most már pénzbüntetéssel való fenyegetéssel hívja fel a teljesítésre. Ennek az újabb határidőnek eredménytelen elmulta után a végrehajtató kielégítési végrehajtást kérhet a pénzbüntetéssel megállapított összeg erejéig. Ez az összeg «büntetés» minőségénél fogva nem a végrehajtatót, hanem a kir. kincstárt illeti;[1] de épen azért a végrehajtató további végrehajtási joga semmiben sem csorbul a pénzbüntetés megfizetése vagy behajtása által.

A végrehajtatónak egyébiránt szabadságában áll a végett, hogy kielégítést nyerjen, akár előbb a végrehajtásnak ezt a módját megkisérteni és ezután a 217. §. szerinti eljárást kérni, akár a végrehajtást közvetlenül evvel az eljárással megindítani; sőt ha az itélet vagylagos marasztalást tartalmaz (219. §.), az egyenérték erejéig azonnal kielégítési végrehajtást intézhet a végrehajtást szenvedő vagyonára. «Ezt a jogot a végrehajtatónak azért kellett megadni, mert a munkateljesítés gyakran fölötte sürgős, a végrehajtató érdeke tehát megkivánja, hogy ő a munkát más által teljesíttesse, a végrehajtást szenvedőtől pedig a készpénzbeli egyenérték megtérítését követelhesse a nélkül, hogy előbb őt a munka teljesítésére pénzbirsággal szoríttatni legyen kénytelen».[2]

A szakasz 3. bekezdésének esetében a végrehajtás elrendelésének előfeltétele az, hogy az ellenfél valaminek tűrésére vagy abbanhagyására kötelezve van, de ennek a kötelezettségének ellenére *cselekedett*. Ezt a cselekményt tehát, mint «a végrehajtási jog feltételét», a végrehajtatónak a 9. §. 2. bekezdése értelmében igazolnia kell. Ennek okiratos vagy tárgyaláson való (10. §. 2. bek.) kimutatása nélkül a végrehajtási kérelem sem a pénzbüntetés kiszabása, sem behajtása tekintetében nem teljesíthető.[3]

[1] A volt kir. semmitőszék gyakorlata.

[2] Tjavaslat indokolása. — V. ö. német ptrs 887—891. §§-at, osztrák végr. t. 353—358. §§-at.

[3] Győri kt. határozattárába felvett 25. sz. polg. határozata. (Igazs. közl. VIII. 70. l.).

IV. CZÍM.

BIZTOSÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK.

I. Biztosítási végrehajtás.

223. §.

A kereset beadásával egyidejűleg, vagy a kereset beadása után felperes külön kérelmére biztosítási végrehajtás rendelendő el, ha a kereset tárgyát készpénzbeli követelés képezi s úgy a követelés összege, mint lejárta közokirattal, vagy teljes bizonyerejű magánokirattal vagy törvényes kellékkel ellátott és el nem évült váltóval van igazolva: a mennyiben felperes a veszély valószinűségét kimutatja.

Ugyanezen előfeltétel alatt feltétlenül marasztaló elsőbirósági itélet alapján, a felebbezési határidő eltelte előtt szintén helye van a biztosítási végrehajtásnak.

A jogszolgáltatás biztonsága követeli, hogy a törvény a jogkereső félnek módot és alkalmat nyujtson bizonyos esetekben előleges biztosítékot nyerni arra nézve, hogy megitélendő igénye kényszer-végrehajtás útján érvényesíthető lesz. Ily előleges biztosítási intézkedés, eddigi eljárási szabályainknak megfelelően kettő van: a biztosítási végrehajtás, és a zárlat (1. §. magyarázata); mind a kettőt azonban a törvény tüzetesebben szabályozza, mint szabályozva volt a Ptrs-ban, illetve a váltóeljárásra nézve az 1876. november 30-án kelt igazságügym. rendeletben.*

* A német ptrs a mi biztosítási intézkedéseinket nagyrészt az előlegesen végrehajtható itéletek intézményével pótolja — a mely egyébiránt nálunk sem ismeretlen (Ptrs N. 37. §., S. E. 117., 169. §§.). A biztosítási intézkedéseket «Arrest und eintsweilige Verfügungen» címe alatt tárgyalja. Az «Arrest» vagy dologi zárlat, vagy személyi biztosítási zárlat. A dologi zárlatot zálogolás által foganatosítják, az tehát megfelel a mi törvényünk szerinti bizt. végrehajtásnak. (915—934. §§.) — Az osztr. végr. törvény a biztosítási intézkedéseket «Sicherung» czím alatt szabályozza, és mint ilyeneket felállítja: a biztosítási végrehajtást (Executionshandlungen zur Sicherung von Geldforderungen, Execution zur Sicherung) és az időleges intézkedéseket (Einstweilige Verfügungen). 370—402. §§.

A törvény első czímének nem ugyan valamennyi, de legtöbb §-ait a biztosítási végrehajtásra is kell alkalmazni (lsd az 1. §. magyarázatát); ennélfogva a IV. czím csak azokat a rendelkezéseket tárgyazza, a melyek különlegesen a biztosítási végrehajtásra vonatkozván, az «általános határozatokon kívül esnek.

A bíróság elrendeli a biztosítási végrehajtást vagy a veszély valószinűségének kimutatásától feltételezetten, és ebben az esetben ismét viszonbiztosíték letétele fejében, vagy e nélkül (229. §.); vagy elrendeli tekintet nélkül a követelés veszélyeztetésére.

A 223. §. a *veszély miatti* bizt. végrehajtás elrendeléséről szól; és abból a következő szabályokat lehet levonni:

1. Bizt. végrehajtásnak (a 225. és 227. §. eseteinek kivételével) csak a kereset beadása után, a per folyama alatt van helye, tehát nem a per megindítása előtt is (mint a Ptrs 338. §-a szerint); «mert miután eddigi eljárásunk is helyesen csak lejárt követelésre engedett bizt. végrehajtást, a kereset folyamatba tételét éppen úgy, mint a váltóeljárásnál (57. §.) eddig is volt, a biztosítás feltételeül tűzni már csak az egyszerűsítés szempontjából is czélszerűnek mutatkozott.»[1]

2. A bizt. végrehajtás iránti kérelmet a keresettel nem lehet egybekapcsolni, hanem *külön* kell előterjeszteni a 7. és 8. §. szabályai értelmében. Hasonlóan: «az oly beadvány, a melyben biztosítási végrehajtás és zárlat elrendelése együttesen kéretett, érdemileg el nem intézhető.»[2]

3. Biztosítási végrehajtásnak csak készpénzbeli követelés, vagy valamely teljesítés, tűrés, *avagy* ennek készpénzben megállapított egyenértéke iránt indított kereset következtében (219. §.), határozottan kitett pénzbeli összeg erejéig van helye. Csupán a 226. §. tesz kivételt ezen szabály alul.

4. A követelés lejárata előtt bizt. végrehajtást abban az esetben sem lehet elrendelni, ha a követelés veszélyeztetését kimutatják. Kivétel ezen szabály alul a 225. §. második bekezdése. Az anyagi törvényben külön szabályozott váltóbiztosítási visszkeresetet (1876 : XXVII. t. cz. 25—29. §§.) ez semmi részben sem érinti. De miután itt a követelés lejáratának kelléke hiányzik: váltóbiztosítási visszkereset esetében a 223. §. szerinti biztosítási végrehajtásnak helye nincsen, annál kevésbbé, mivel az ez esetben foganatosított végrehajtást a 113. §. külön tárgyalja.[3]

5. A közokiratok és teljes bizonyerejű magánokiratok a Ptrs 165.;

[1] Tjav. indokolása.

[2] A debreczeni kt. határozattárába felvett 1. polg. hat. (Igazs. Közl. I. 145. l.)

[3] Ellenkező vélemények: Jog. 1885. évi 18., 21., 24. sz.

167., 168. §-aiban szabályozvák. A váltó, el is tekintve attól, hogy a közokirat vagy teljes bizonyerejű magánokirat külkellékeivel rendszerint nem bír, a köztörvényi biró előtt a bizonyító erőt nélkülözi, mivel tartalmilag semminemű jogügyletről sem tanúskodik. Ez okból, és mert annak megitélése, hogy a váltó bir-e a törvényes kellékekkel, csakis a váltóbiróság hatáskörébe tartozik: váltó alapján a köztörvényi bíróság biztosítási végrehajtást el nem rendelhet; ellenben váltókeresettel kapcsolatosan, váltóbiróság előtt az 1876 XXVII. t.-cz. 3—6., illetve 110. §-ában megszabott kellékekkel biró s el nem évült váltó (84—90. §§.), a veszély valószinűsége esetében bizt. végrehajtás alapjául szolgál, tekintet nélkül arra, hogy közokirat vagy teljes bizonyerejű magánokirat külkellékeivel el van-e látva vagy sem.[1]

6. A valószínű veszélyeztetés kimutatásának általánosan érvényes szabályait megállapítani alig lehet. Annak igazolását, hogy az adós ellen más végrehajtás van már folyamatban, a gyakorlat föltétlenül elfogadta a veszély valószinűségének kimutatásául;[2] ezen kívül azonban számtalan oly adat és körülmény van, a melynek igazolása a követelés veszélyeztetését valószínűvé teszi. A tvjavaslat szerint az lett volna kimutatandó, hogy «a követelés veszélyeztetve *van*» (721. §.). Az igazságügyi bizottság javaslata alapján azonban a törvény csak a veszély *valószinüségének* kimutatását», nem pedig fenforgásának igazolását kivánja, a mi szemben a 237. §. ama rendelkezésével, mely szerint zárlat elrendelésének czéljára az igény «érvényesítésének veszélyeztetése» kimutatandó, határozottan arra utal, hogy e részben nemcsak perrendszerű bizonyíték előállítását nem kell kivánni, hanem hogy a 223. §. esetében a valószinű veszély kimutatásának kellékét sokkal enyhébben kell megitélni, mint a 237. §. *a)* pontjának esetén, annál inkább, mivel a zárlat elrendeléséből sokkal inkább keletkezhet kipótolhatatlan kár, mint a bizt. végrehajtás foganatosításából.[3] (V. ö

[1] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 29. sz. Budapesti kt. 1883. évi 5254., 1887. évi 43531. sz.

[2] Csak az szükséges, hogy a kiel. végrehajtás «egy más követelés erejéig» rendeltetett, habár ugyanannak javára, a ki a biztosítási végrehajtást kéri. (Pécsi kt. határozattárába felv. 6. polg. hat. — Igazs. Közl. XIV.; 168. l.)

[3] Ezért alig helyeselhető a bíróságok túlszigorú gyakorlata, a melyet a veszély valószinűségének megitélésénél követnek: Nem elég igazolni, hogy a bizt. végrehajtást már elrendelték, kell, hogy ez szintén veszély alapján történt legyen (budapesti kt. 1883. évi 5854., a pozsonyi kt. határozattárába felvett, 1891 decz. 5-iki hat. Igazs. közl. I. 147. l.); bizt. végrehajtás előzetes elrendelése a veszélyt valószinűvé egyáltalában nem teszi (budapesti kt. 1885. évi 4082. sz.); közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtás a veszély valószinűvé tételére nem alkalmas (budapesti kt. 1886. évi 1612. és 1444. v. sz.) stb. Ily szigor nemcsak hogy nehezíti a követelések érvényesítését, hanem visszaélésekre szolgáltat alkalmat: az

a Ptrs N. 61. §-át, valamint a jelen törv. 42., 164. és 229. §-ait). A veszély valószinűségének kimutatása alul egyébiránt a hitelező akkor sincs felmentve, ha az adóslevélben a tartozás nem fizetésének esetére a biztosítási jogot előre kikötötték, vagy a törvényben előírt feltételekről lemondtak.

7. A mi a valószinű veszély kimutatásának *módját* illeti, miután a bizt. végrehajtás iránti kérvényt az ellenfél meghallgatása nélkül intézik el (229. §.), az a kimutatás csak *okirat* segélyével történhet. E czélra szolgálnak különösen az ú. n. «*veszélybizonyítványok*». Ilyet a bíróság minden segédhivatala csak azokról a tényekről adhat, a melyekről saját hatáskörében hivatalos tudomást szerzett. Az adatok minőségétől, a melyek alapján a felperes a veszélyeztetés valószinűségét kimutatni akarja, függ az, hogy a bíróság segédhivatalainak valamelyikétől és ezek közül melyiktől kivánja a szükséges bizonyítványt.[1]

8. Feltétlenül marasztaló elsőbirósági *itélet* alapján veszély esetében a bíróság a felebbezési határidő eltelte előtt is elrendeli a biztosítási végrehajtást; «mert még nem jogerős elsőbirósági itélet bizonyára nyújt annyi alapot a biztosítás elrendelésére, mint teljes bizonyító erejű magánokirat».[2] A biztosítást tehát el kell rendelni akkor is, ha az itéletnek a marasztalt fél részére történt kézbesítése igazolva nincs. Hogy az itéletileg megszabott teljesítési határidő még le nem járt, tekintetbe nem jön azért, mert a marasztaló itélet már a kereset indításakor, vagy legalább a tárgyalás napjáig lejárt követelést tételez fel. Marasztaló *végzés* alapján azonban nincs helye bizt. végrehajtásnak, sem veszély esetében a 223. §. szerint, sem a nélkül

adós nem támadja meg felfolyamodással az azok részére elrendelt bizt. végrehajtást, a kikkel bűnösen egyetért, de megtámadja azt, a mely éppen a valóságos hitelező javára rendeltetett el. Ügyv. Lapja 1886. évi 35. sz. és Szerző: ugyanott 36. sz. Legkevésbbé indokolható az a kijelentés, hogy a veszély valószinűségének kimutatására nem csak azt kell igazolni, hogy az adós ellen kielégítési végrehajtást elrendeltek, hanem azt is, hogy ezt *foganatosították* (budapesti kt. 1886. évi 1630. sz.). Az adós kötelezettségének eleget nem tett. Beperelték. A bíróság elmarasztalta, talán a felebbviteli bíróság is. Még sem fizetett. Nem fizetett az e végett kitűzött határidő lejártáig sem, úgy hogy kielégítési végrehajtást kellett ellene kérni. És az ily adós ellen fennálló követelés veszélyeztetett volta nem volna valószinű! A törvényhozás szándékának sokkal inkább megfelel a budapesti kir. itélőtábla 4. számú polg. döntvénye (1897. évi 5813. szhoz), mely szerint «A veszély valószinűségének az 1881 : LX. t.-cz. 223. §-a értelmében kimutatására elegendő a kielégítési végrehajtás végrehajtható birói határozat alapján történt elrendelésének bizonyítása, az elrendelt ily végrehajtás foganatosításának kimutatása azonban rendszerint nem kivántatik meg.»

[1] B. ü. sz. 129., 230., 243., 244. §§.; 1892. évi 33827. I. M. sz. rend. (Igazs. közl. II. 1. sz.)

[2] Tjav. indokolása.

a 224. §. értelmében; mert úgy a 223., mint a 224. §. határozottan csak az itéletet említik olyannak, a mely bizt. végrehajtásnak alapjául szolgálhat; mert ugyanily értelemben szól a 234. §. és ez ugyancsak itéletnek nevezi a felsőbb bíróságnak azt a határozatát, a melylyel az alsóbb bíróságnak a bizt. végrehajtás alapjául szolgált határozata megváltoztatható, a mi feltételezi, hogy a megváltoztatott határozat szintén itélet volt; mert az 1. §. *c)* pontja a marasztaló végzéseket tüzetesen felsorolja mint olyanokat, a melyeknek alapján kielégítési végrehajtásnak van helye, a miből következik, hogy abban az esetben, ha a törvényhozás a végzéseket is olyanoknak akarta volna minősíteni, a melyeknek alapján bizt. végrehajtás elrendelendő, azokat a IV. czímben úgy, mint az 1. §-ban határozottan szintén megemlítette, vagy legalább a 223. és 224. §-ban nem itéltekről, hanem általában birói *határozatokról* szólt volna; és mert más természetűek azok a követelések, a melyekre nézve a marasztalás kereset következtében itélettel és ismét más természetűek, a melyekre nézve végzéssel történik.[1]

9. «Itélet» alatt, a melynek alapján a szakasz 2. bekezdése, úgyszintén a 224. §. első bekezdése értelmében biztosítási végrehajtás elrendelhető, csakis *palgári* bíróságnak és *hazai* bíróságnak itéletét kell érteni; az 1. §. *e)—h)* pontjaiban felsorolt határozatok, úgyszintén külföldi bíróságok által, valamint a monarchia másik államában hozott határozatok és az ott lévő bíróságok megkeresései alapján biztosítási végrehajtásnak helye nincs.[2] (Lásd a 2., 3. és 4. §§. magyarázatát). A mi különösen az osztrák bíróságok itéleteit illeti, az 1885. évi 13133. számú igazságügym. rendelet kijelentette, hogy «az osztrák cs. kir. bíróságok a magyar bíróságok által elrendelt, illetőleg engedélyezett (?) bizt. végrehajtást nem foganatosíthatják, *mert* Ausztriában a magyar bíróságoknak csak jogerőre emelkedett határozatai képeznek végrehajtható közokiratokat. E tekintetben tehát a magyar bíróságok viszonos eljárást kövessenek». Utóbb (1887. évi 1167. sz. a.) a bécsi cs. kir. legfőbb itélőszék kimondotta, hogy «nem létezik oly törvény vagy rendelet, a mely az osztrák birónak a magyar biró által elrendelt bizt. végrehajtás foganatosítását megtiltaná». A min. rendelet alapjául tett viszonosság értelmében tehát ismét ellenkező gyakorlatot kellett volna követni. És jelenleg az osztrák bíróságok határozatai alapján a bizt. végrehajtást annál inkább kellene elrendelni, mert az osztrák új végr. törv. 373. §-a szerint «a viszonosság feltétele alatt a magyar korona országaiban hozott, még nem jog-

[1] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évf. 151. l.
[2] Budapesti kt. 1887. évi 1292. sz.

erejű vagy még nem feltétlenül végrehajtható polg. végitéletek vagy fizetési meghagyások alapján, pénzkövetelések biztosítása végett végrehajtási cselekményeket foganatosítani lehet.» Mindamellett azt tartjuk, hogy az osztrák bíróság határozata alapján minálunk bizt. végrehajtásnak most sincs helye; mert a viszonosság a 3. és 4. §. értelmében csak annak az előfeltétele, hogy a magyar bíróságok külföldi bíróság jogerős határozata alapján *kielégítési* végrehajtást rendeljenek. Ugyanily bíróság nem jogerős határozata alapján a *biztosítási* végrehajtás elrendelését a törvény egyáltalában nem engedi. E tekintetben tehát *viszonosságról* szó sem lehet; és a magyar bíróság előtt teljesen közönyös az, hogy a külföldi törvények (ideértve az osztrák törvényt is) mily álláspontot foglalnak el a magyar bíróságok határozataira nézve és a külföld bíróságai mily gyakorlatot követnek. Így állván a dolog, természetes, hogy — viszonosság hiányából — az osztrák bíróságok sem fognak a mi bíróságaink határozatai alapján bizt. cselekményeket teljesíteni; és ebből folyólag csak következetes eljárás, hogy a magyar bíróság Ausztriában foganatosítandó bizt. végrehajtást el se rendeljen.[1]

10. A második és az első bekezdés közötti összefüggésnél fogva kell, hogy a bizt. végrehajtás alapjául tett itélet olyan perben keletkezett, a mely készpénzbeli követelés iránt indult. Örökösödési perben hozott, habár pénzbeli marasztalást tárgyazó itélet alapján tehát bizt. végrehajtásnak nincs helye.[2] Valamint egymagában a perköltség sem oly követelés, a melyre vonatkozólag a bizt. végrehajtás el volna rendelhető.[3]

11. *Feltételesen* marasztaló az az itélet, a mely a marasztalást eskü le- vagy le nem tételétől teszi függővé. Ellenben feltételesen marasztalónak nem lehet tekinteni az olyan itéletet, a mely a végrehajtási jogot teszi függővé valamely *viszontkötelezettség* teljesítésétől (9. §.); mert ebben az esetben a marasztalás *feltétlen* és csak a végrehajtási jog feltételes. Ha tehát a kérvényező a viszontkötelezettség teljesítését közokirattal vagy hitelesített magánokirattal igazolja (10. §.), a bizt. végrehajtás elrendelésének nincs akadálya.

12. Valamint a 223., úgy a 224. §. szerint is a bizt. végrehajtást csak «kereset folytán», «felperes kérelmére» és «alperes felebbezése következtében» kell elrendelni. Tekintve azonban, hogy az alperes, ha a törvény engedte jogánál fogva a főügygyel együttesen tár-

[1] Budapesti kt. 1885. évi 13113. sz. a. Megtámadja: Berczelli A.: Jogt. Közl. 1888. évi 44. sz.; védi: *T. B.* ugyanott 1888. évi 45. sz. Lásd még Szerző: Jogt. Közl. 1885. évi 23. sz.

[2] Bpesti kt. 1888. évi 35989. sz.

[3] Bpesti kt. gyakorlata.

gyalandó és eldöntendő viszonkeresetet indít, erre nézve felperessé válik és e részben az alapkeresetet indító felperes a tulajdonképeni alperes: viszonkereset következtében a 223. §. előfeltételei alatt a per eldöntése vagy a felebbezés határidejének eltelte előtt, ha pedig a bíróság a viszonkereseti követelést feltétlenül megitélte és a felperes halasztó hatályú felebbezéssel vagy igazolási kérelemmel élt, a 224. §. értelmében biztosítási végrehajtásnak az alperes kérelmére szintén van helye.*

13. Daczára annak, hogy a §. 2. bekezdésében csak «elsőbirósági itéletről» van szó, a veszély igazolásának feltétele alatt bizt. végrehajtásnak helye van a felebbezés határidejének eltelte előtt, a felperest keresetével vagy az alperest viszonkeresetével elutasító elsőbirósági itéletnek megváltoztatásával hozott másodbirósági marasztaló itélet alapján is, a felebbezés, illetve a felülvizsgálati kérelem határidejének lejárta előtt. Indokolás a 224. §-nál.

14. Harmadbirósági marasztaló itélet alapján, veszély igazolásának esetére a teljesítés határidejének lejárta előtt (8. §.) bizt. végrehajtást szintén kell elrendelni. Ha harmadbiróság az első- vagy a másodbiróság marasztaló itéletét helybenhagyta, akkor kétségtelen ez azért, mert a nyertes félnek a 224. §-hoz képest már az alsóbb biróság marasztaló itélete alapján a felebbezés beadása után feltétlenül volt joga a bizt. végrehajtáshoz, a mely a 234. §-nál fogva hatályban marad: lehetetlen tehát ez iránti kérelmét megtagadni, ha hozzá még helybenhagyó harmadbirósági itéletet is tud felmutatni és a veszély valószinűségét igazolja. Ha pedig a harmadbiróság mindkét alsóbb biróság itéleteinek megváltoztatásával határozott, a harmadbirósági itélet alapján el kell rendelni a bizt. végrehajtást; mert ha annak a rendelkezésnek, mely szerint elsőbirósági itélet alapján a felebbezés, tehát egyúttal a teljesítés határideje előtt is bizt. végrehajtásnak helye van, az szolgál indokul, hogy «még nem jogerős elsőbirósági itélet bizonyára nyujt annyi alapot a biztosítás elrendelésére, mint teljes bizonyító erejű magánokirat» (fennebb 8. pont): akkor az az indok még inkább áll a harmadbiróság marasztaló itéletére nézve. A veszély valószinűségének kimutatása azonban el nem engedhető; mert ha a harmadbiróság a marasztaló itéletet mindkét alsóbb birósági itélet megváltoztatásával hozta, a bizt. végrehajtás iránti kérelem csakis a 223. §-ban foglalt intézkedések hasonlatosságára alapítható, melyek szerint a veszély valószinűségét mindig ki kell mutatni. Abban az esetben, a mikor a harmadbiróságnál pernyertes fél már az alsóbb bíróságok egyikétől is bir marasztaló határozattal, igaz, hogy ez

* Teleszky I. és Szerző: Jogt. Közl. 1882. évi 29., 39., 40. sz., Kux A.: Jog 1886. évi 10. sz., Bpesti kt. 1889. évi 24724. sz.

utóbbinak alapján a 224. §-hoz képest veszély kimutatása nélkül is esetleg helye volt a bizt. végrehajtásnak. Ennek indoka azonban az, hogy a feltétlenül marasztaló itélet elleni felebbezés tényéből a követelés veszélyeztetése következtethető; részint mert sokszor a jogorvoslatot csak fizetési haladék nyerése s a követelés behajtásának meghiusítása végett veszik igénybe; részint mert a felebbezés vagy igazolási kérelem érdemleges elintézésére szükséges hosszabb idő elég arra, hogy a követelés érvényesítése végrehajtható határozat hozataláig és közléseig lehetetlenné váljék. Ezeknek az indokoknak pedig egyike sincs meg abban az esetben, a mikor harmadbirósági határozat van már, és ez rövid idő mulva feltétlenül végre lesz hajtható.

15. Bíróság előtt kötött egyezség alapján az abban engedett fizetési határidő elérkezte előtt, még ha veszély is igazoltatnék, biztosítási végrehajtásnak helye nincs,[1] kivéve ha azt, hogy kérhető s elrendelhető, egyezségileg határozottan kikötötték; mert a 223. és 224. §. az 1840 : XV. t.-cz. II. r. 145. §. *c)* pontjából eltérőleg az egyezséget mint a bizt. végrehajtás alapját nem említi; mert a bíróság előtt kötött egyezség, végrehajthatóságára nézve oly marasztaló itélethez hasonlít, mely ellen a végrehajtásra halasztó hatálylyal biró felebbezés nem használható, ily itélet alapján pedig a teljesítés határidejének bekövetkezte előtt felebbezés beadásának daczára a 234. §. bizt. végrehajtást nem enged (lásd ezen §. magyarázatát); és mert ha az egyezséget a 223. §-ban érintett okiratnak is minősítjük, és ha a veszély valószinűségét kimutatják, mégis hiányzik még egy nélkülözhetetlen előfeltétele a bizt. végrehajtás elrendelésének: a követelés lejárta.[2] Ha az egyezségben a biztosításhoz való jogot fentartották,[3] az alperes beleegyezése a bizt. végrehajtás elrendelésének az alapja.

16. Minthogy a 220. §. szerint a bizt. végrehajtást ingóságokra az általános szabályok szerint foganatosítják, és csak a szükségeseknek mutatkozó eltérések vannak külön szabályozva, de a dolog természeténél fogva is: folytatólagos biztosítási végrehajtásnak a 117. §. szabályai szerint és az itt megállapított feltételek alatt szintén van helye.[4]

17. A biztosítási végrehajtás el nem rendelhető oly esetben, a mikor a kérelem alapjául bemutatott közokiratnál fogva kielégítési végrehajtásnak van helye.[5]

[1] Budapesti kt. 1885. évi 20086. sz.
[2] Szerző: Jogt. Közl. 1882. évi 26. sz.
[3] Ez az eset az 1876. évi nov. 30-iki rend. 57. §-ában tüzetesen meg volt említve.
[4] Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 52. sz.
[5] A volt budapesti kt. gyakorlata — például 1886. évi 38399. sz.

V. ö. még a 237. §. *a)* pontjának a zárlatra vonatkozó analog intézkedéseit. — A bizt. végrehajtásnak másféle végrehajtási eljárás folyamán felmerülő eseteiről a 186., 217., 246., 247. §§. külön intézkednek.

224. §.

Készpénzbeli követelés iránt indított perben hozott, feltétlenül marasztaló elsőbirósági itélet alapján biztosítási végrehajtásnak van helye, ha alperes a végrehajtásra halasztó hatálylyal biró felebbezést vagy ugyanilyen hatályú igazolási kérelmet adott be.

Váltóperekben biztosítási végrehajtásnak van helye akkor is, ha a fizetést vagy biztosítást rendelő sommás végzés ellen kellő időben kifogások adattak be.

Ugyanazon itéletek alapján, a melyek a 223. §. második bekezdése szerint veszély kimutatásának előfeltétele alatt, a felebbezési határidő eltelte előtt bizt. végrehajtás elrendelésének alapjául szolgálnak, veszély valószinűségének kimutatása *nélkül* bizt. végrehajtásnak van helye, ha az itélet ellen a végrehajtásra halasztó hatályú felebbezést vagy ugyanily igazolási kérvényt adtak be (1. §. *a)* és *b)* pontjainak magyarázata). Az e rendelkezésből folyó szabályokat a tárgy hasonlatosságánál fogva már a 223. §. magyarázatának 8—15. pontjaiban soroltuk fel. E helyütt tehát elég ezekre hivatkozni, még tüzetesen a 224. §-ra vonatkozó következő megjegyzések mellett:

«Ingatlan tulajdona vagy birtoka, úgy ezzel egyidejűleg elvont haszna iránt folyamatba tett perben az elvont haszon fejében megitélt pénzösszeg és a perköltség erejéig a biztosítási végrehajtás, ha egyébként erre nézve a 224. §-ban irott egyéb feltételek fenforognak is, el nem rendelhető».[1]

Ha a beadott felebbezés vagy igazolási kérvény az itélet végrehajtására halasztó hatálylyal bir, bizt. végrehajtást kérni lehet annak daczára, hogy a teljesítés határideje még le nem járt. (Indokát lásd a 223. §. magyarázatának 8. és 14. pontjában.) Ellenben oly itélet alapján, mely ellen halasztó hatálylyal nem biró felebbezést használtak (S. E. 117., 159., 169. §§., Ptrs N. 48. §.),[2] a teljesítés határidejének lejárta *után kielégitési* végrehajtásnak van helye (1. §. *b)*, 8. §.), de ezen határidő lejárta *előtt* veszély igazolása nélkül *biztositási* végrehajtást sem lehet kérni; mert a 224. §. az ily felebbezés-

[1] A kir. Curiának az 1890: XXV. t.-cz. 13. §-a értelmében hozott IV. számú polg. döntvénye.

[2] Lásd az 1. §. *b)* pontjának magyarázatát.

sel megtámadott itéletet, mint a bizt. végrehajtás alapját nem említi; és mert az az indok, a melynél fogva halasztó hatályu felebbezés esetében biztosítási végrehajtást engedni kellett, nincs meg a mikor az itéletet halasztó hatálylyal nem biró felebbezéssel támadták meg és néhány nap mulva okvetlenül végrehajtatóvá válik. Ugyanez áll az elmulasztott határidőtől számított 15 nap eltelte után beadott oly igazolási kérvényre nézve, a mely a Ptrs N. 68. §-a szerint a végrehajtásra halasztó hatálylyal *nem* bir.

Daczára annak, hogy úgy a 223., mint a 224. §. csak *elsőbirósági* itéletekről tesz említést, bizt. végrehajtás elrendelésének helye van feltétlenül marasztaló másodbirósági itélet alapján is, ha ez a felperest keresetével vagy alperest viszonkeresetével elutasító elsőbirósági itéletet megváltoztatta, és a marasztaló fél a másodbirósági itélet ellen halasztó hatálylyal biró felebbezéssel, illetve — a sommás eljárásban — felülvizsgálati kérelemmel élt; «mert a 224. §. szerint a bizt. végrehajtás feltétlenül marasztaló elsőbirósági itélet alapján már elrendelendő, ha az ellen a végrehajtásra halasztó hatályu felebbezés vagy igazolási kérelem adatott be, azt pedig, hogy a bizt. végrehajtás elrendelhetése tekintetében a másodbiróság feltétlenül marasztaló itéletének amannál kisebb hatály tulajdoníttassék, sem a törvény idézett §-ából következtetni, sem a biztosítási intézkedések czéljával megegyeztetni nem lehet».[1] — Analogiánál fogva alkalmazni kell ezt a szabályt a 223. §. második bekezdésére nézve is. (Lásd a §. magyarázatának 9. pontját.) Viszont ha a másodbiróság a feltétlenül marasztaló elsőbirósági itéletet megváltoztatta, megsemmisítette, vagy — a sommás eljárásban — feloldotta, az elsőbiróságnál pernyertes félnek nincs többé joga biztosítást kérni; mert habár a 234. §. szerint a már foganatosított bizt. végrehajtást csak abban az esetben lehet feloldani, a mikor a felsőbb biróság megváltoztató vagy megsemmisítő határozata jogerőre emelkedett, mégis különbséget kell tenni a foganatosított bizt. végrehajtás hatályban fentartása és annak ujból elrendelése között. Ez utóbbira ily esetben hiányzik a törvényes alap; a megváltoztatott vagy megsemmisített itéletre ilyenkor a felsőbb biróság határozatával szemben visszatérni nem lehet; és erre az esetre joghasonlatosságot nem a 28. §. *a)* pontjából, hanem a 39. §. *a)* és *b)* pontjából kell vonni, melyek szerint a további végrehajtási joglépéseket a felsőbb biróság nem jogerős határozata is gátolja.[2]

[1] Bpesti kt. 1. számú telj. ülési döntvénye; 1885. évi 48748. sz. hat.
[2] Ezért egyet nem értünk a budapesti kt. 1890. évi 1025. számú határozatával, a melyben kijelentette, hogy bizt. végrehajtást ily esetben

A váltóperekben hozott sommás végzések tekintetében lásd az 1. §. *a)* pontjának magyarázatát. A sommás végzés ellen beadott felfolyamodás esetében e szerint ama végzés alapján bizt. végrehajtásnak helye nincs. Ellenben helye van az áru- és értéktőzsde s a gabonacsarnokok külön bíróságainak felfolyamodással megtámadott itélete alapján a Ptrs N. 96. §-ához képest. A mi pedig a váltóeljárásban a tárgyalási határnap elmulasztása miatt beadott igazolási kérvényt illeti, ilyennek beadásánál fogva az ellenfél kérelmére a bizt. végrehajtás csak akkor rendelhető el, ha a bíróság a marasztaló itéletet már tényleg meghozta.[1]

225. §.

Lejárt, de két évnél hosszabb időről hátralékban nem levő bérpénz vagy haszonbéri összeg erejéig a bérbeadó kérelmére a bérelt helyiségben levő ingóságokra s a haszonbérelt jószágon levő vagy ahhoz tartozó terményekre, gazdasági felszerelvényekre és lábas jószágokra a biztosítási végrehajtás a veszély valószinűségének és a követelés összegének igazolása nélkül elrendelendő, ha a bérleti viszony irásbeli szerződéssel vagy másként kimutattatik.

Ugyanezen előfeltétel alatt ugyanezen tárgyakra a haszonbérbeadó kérelmére a legközelebb lejárandó félévi haszonbérösszeg biztosítására elrendelendő a biztosítási végrehajtás, ha a követelés veszélyeztetése kimutattatik.

Veszély igazolása esetében a bizt. végrehajtás elrendelése tekintetében bérletből vagy haszonbérletből eredő követelések és másnemű követelések között semmi különbség nincs.

Veszély igazolása *nélkül* ily követeléseknél, de csak a mennyiben a kérvény beadásától visszafelé számított két évnél nem hosszabb időről vannak hátralékban, a törvény csak azokra a tárgyakra enged biztosítási végrehajtást, a melyekre a bérbeadónak vagy haszonbérbeadónak törvényes zálogjoga van (72. §. és ennek magyarázata).[2]

is lehet kérni mindaddig, a míg a per jogerejüleg a legfőbb bíróság által eldöntve nincs.

[1] 1881. évi 2851. számú igazságügym. rend. 42. §. — Győri kt. határozattárába felv. 23. számú hat. (Igazs. Közl. VII. 254. l.)

[2] A haszonbérelt jószágon levő terményekre, a függőkre is, a bizt. végrehajtás mint ingóságokra, és nem mint a haszonbérbe adó tulajdonát képező ingatlan tartozékára foganatosíttatik. Roth N.: Ügyvédek Lapja 1885. évf. 91. l.

A törvényben használt azt a hibást kifejezést «két évnél hosszabb időről *hátralékban nem levő* bérpénz» két évnél nem hosszabb időről *hátralékban levő* bérpénznek kell érteni. — A követelés összegének igazolása nem szükséges ugyan, de az összeget, a melynek erejéig a bizt. végrehajtás elrendelendő, a kérvényben elő kell adni. A bérleti viszonyt a kérvényben nem kell bizonyítani, hanem elég azt «*kimutatni*». (Lásd a 223. §. magyarázatának 6. pontját.)

Az első bekezdés a 223. §. általános szabályai alul csak annyiban tesz ugyan kivételt, hogy a veszély valószinűsége s a követelés összege igazolást nem igényel; a 235. §. első bekezdéséből azonban világos, hogy a további kivételül bér- vagy haszonbérkövetelés erejéig bizt. végrehajtást lehet kérni kereset egyidejű vagy előzetes beadása nélkül is.

A §. 2. bekezdése kivételt állapít meg a 223. §. ama szabálya alul, hogy bizt. végrehajtást *lejárt* követelésre vonatkozólag lehet elrendelni. Az ezen bekezdés szerinti jog egyébiránt csak a *haszonbérbeadót* illeti, és «agricultur érdekeink figyelembe vételével azért vétetett fel, hogy a haszonbérbeadónak mód adassék veszély esetében megakadályozni azt, hogy a haszonbérlő a törvényes zálogjoggal terhelt ingóságokat a haszonbérösszeg esedékessége előtt eltávolíthassa, elidegeníthesse és ez által a haszonbérbeadót tetemesen megkárosíthassa. *Lakbérleteknél* ily intézkedés nem szükséges, mert a tulajdonosnak a kézi zálog eltávolítását, a kiköltözést tényleg megakadályozni hatalmában áll.» * — Az itt tárgyalt esetekben a bizt. végrehajtás elrendelésére illetékes bíróság tekintetében lásd a 228. §., a megindítandó perre nézve pedig a 235. §. intézkedéseit.

226. §.

A 223., 224. és 225. §§. eseteiben, ha a per tárgyát nem készpénz, hanem határorott fajú vagy nemű ingóságnak bizonyos mennyisége képezi, az ott megszabott feltételek mellett, a per tárgyának valószinű készpénzbeli egyenértéke erejéig, szintén van helye biztosítási végrehajtásnak.

Ezen esetben felperes a kérvény mellett azon adatokat is bemutatni köteles, melyekből a per tárgyának valószinű készpénzbeli egyenértéke megállapítható.

* Tjavaslat indokolása. V. ö. még a Ptrs 339. §-át.

A *kielégitési* végrehajtás elrendelésének és foganatosításának módjáról oly esetben, a mikor ingó vagyonnak vagy határozott nemű vagy fajú ingóságok bizonyos mennyiségének átadása a végrehajtás tárgya, a 214—219. §§-ban volt szó. Ugyanebben az esetben a per tárgyának valószinű készpénzbeli egyenértéke erejéig közvetlenül lehet bizt. végrehajtást kérni, ha a 223—225. §§-ban megszabott előfeltételek megvannak. Meg kell különböztetni tehát ezt a bizt. végrehajtást attól, a melynek helye van, a mikor az elrendelt kiel. végrehajtás tárgyát a foganatosítás alkalmával a végrehajtást szenvedő birlalásában nem találják (217. §.).

A megitélt tárgy valószinű értéke — a 217. §. hasonlatosságára — megállapítható vagy magában a végrehajtás alapjául szolgáló okiratban foglalt intézkedés, vagy szakértő által kiállított becslevél, avagy — ha az illető ingóságnak piaczi vagy tőzsdei ára van — az illetékes helyen kiállított árjegyzék alapján. A valószinű értéknek megfelelő összeget egyébiránt a bemutatott adatok figyelembe vételével a biróság, belátása szerint állapítja meg (229. §.).

Önként értetik, hogy bizt. végrehajtást az egyenérték erejéig a teljesítés határideje előtt akkor is lehet kérni, a mikor az itélet vagylagosan marasztal, és a teljesítés határideje alatt a tárgy és az egyenérték közötti választás az alperest illeti (219. §.). Valamint természetes, hogy az egyenérték erejéig foganatosított bizt. végrehajtás a nyertes felet nem akadályozza abban, hogy a *kielégitési* végrehajtást utóbb magának a tárgynak átadására intézze (214. §.). — V. ö. még a 240. §. magyarázatát.

227. §.

A kincstárnak, a közalapok és alapítványoknak, törvényhatóságoknak és községeknek pénz- és vagyonkezeléssel megbizott hivatalnokai, tisztviselői s előljárósági tagjai ellen, a kezelésből eredő követelések biztosítására, a per megindítása és veszély kimutatása nélkül is elrendelendő a biztosítási végrehajtás, ha az illetékes állami, törvényhatósági vagy községi hatóság megkeresésében a biztosítandó követelésnek készpénzbeli egyenértéke számszerűleg meghatározva van.

«Az ebben a §-ban foglalt uj (a 223. §. szabályaival szemben *kivételes* és a bizt. végrehajtás kérelmezésére jogosított jogi személyekre nézve kiváltságos) intézkedés a közérdek megóvásában találja

indokolását.»[1] — Erre az esetre nézve a bizt. végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságot a 228. §., a nyert biztosítás igazolására szolgáló per vagy eljárás megindítását pedig a 235. §. szintén *kivételesen* szabályozza. A dolog természetéből folyik, és a törvény ama szavaiból, hogy a bizt. végrehajtás «a per megindítása nélkül *is*» elrendelendő, következik: hogy ily bizt. végrehajtásnak a per folyama *alatt* is van helye; mely esetben a 235. §. ide vonatkozó intézkedései alkalmazást önként érthetően nem találnak. — V. ö. a 237. §. *c)* pontjának a zárlatra vonatkozó hasonló intézkedését és lásd az 1877 XX. t.-cz. 126. §-át.

228. §.

A biztosítás elrendelése iránti kérvény rendszerint a per-bírósághoz adandó be; a 225. §. esetében azonban a biztosítási végrehajtás azon járásbíróságnál is kérhető, melynek területén a lefoglalandó ingóságok vannak.

A 227. §. eseteiben a megkeresvény ingóságokra eszközlendő biztosítási végrehajtásoknál azon járásbírósághoz, ingatlanoknál eszközlendő biztosításoknál pedig azon birtokbíróságokhoz intézendő, melynek területén a biztosítás foganatosítandó. Ha ingók és ingatlanok veendők biztosítási végrehajtás alá, a biztosítási végrehajtás elrendelésére a birtokbíróság illetékes. Több birtokbíróság vagy járásbíróság területén foganatosítandó biztosítási végrehajtás esetében, a választási jog a biztosítást kérőt illeti.

A 223. és 224. §. alapján a bizt. végrehajtást csak annál a bíróságnál lehet kérni, a melynél a követelés iránti per a bizt. végrehajtás iránti kérvény beadásával egyidőben vagy azt megelőzően megindult. Ellenben a bérbe- vagy haszonbérbeadónak, ha a bizt. végrehajtást a 225. §. alapján kéri, választása van ugyanezen, illetve azon bíróság, a melynél a pert utólag megindítani kívánja (235. §.), és azon járásbíróság között, a melynek területén vannak a lefoglalandó ingóságok (18. §.). A 6. §. szabálya, hogy a végr. kérvény első példánya a végrehajtás alapjául szolgáló eredeti okirattal felszerelendő, a bizt. végrehajtás iránt beadott kérvényre is kiterjed.[2]

[1] Tjavaslat indokolása.
[2] Bpesti kt. 1885. évi 2177. sz.

A birtokbiróság alatt, a mely a 227. §. esetében a bizt. végrehajtást ingatlanokra, vagy ingókra és ingatlanokra elrendeli, ha a biztosítandó, s a kérvényben «számszerűleg meghatározott» pénzösszeg az 1000 K-át meghaladja,[1] az illető törvényszéket mint polgári bíróságot (Ptrs N. 6. §.), ha pedig meg nem haladja, a járásbíróságot kell érteni (S. E. 1. §. 2. pont). — V. ö. még a 238. §. hasonló intézkedéseit.

Különben az a szabály, hogy az ingatlanokra a zálogjog előjegyzése útján foganatosítandó bizt. végrehajtás (230. §.) iránti kérvényt a §-ban felsorolt bíróságoknál kell beadni, nem helyezi hatályon kívül a tkvi rend. 92. §-ának azt a szabályát, hogy nem jogerős birói határozat alapján a zálogjog előjegyzése közvetlenül a tkvi hatóságnál is kérhető.[2]

229. §.

A biztosítási végrehajtás elrendelése iránti kérvény vagy megkeresvény az ellenfél meghallgatása nélkül intéztetik el, s arról az ellenfél a biztosítási végrehajtás foganatosítása alkalmával, ha pedig a biztosítási végrehajtás csupán ingatlanokra intéztetik, a végrehajtás elrendelésekor értesíttetik.

A mennyiben a biztosítási végrehajtás elrendelése a veszély valószinűségének kimutatásától függ: a biztosítási végrehajtás vagy feltétlenül, vagy azon feltétel alatt rendelhető el, hogy a biztosítást kérő a bíróság belátása szerint megállapítandó biztosíték összegét készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban (42. §.) a biztosítási végrehajtás foganatosítása előtt letenni köteles.

A 226. §. esetében azon összeget, melynek erejéig a biztosítási végrehajtás elrendeltetik, a bemutatott adatok figyelembe vétele mellett, a bíróság belátása szerint állapítja meg.

A bíróság a *kielégitési* végrehajtás iránti kérvényt rendszerint szintén az ellenfél meghallgatása nélkül intézi el (10. §.); de ez a szabály kivételt szenved e 3., 9., 13. és 15. §§. eseteiben. Ellenben az a szabály, hogy a *bizt.* végrehajtás elrendelése iránti kérvényt —

[1] 1907 : XVII. t.-cz. 1. §-a.

[2] Szerző: Jogt. Közl. 1885. évi 28. sz., másképen Klenáncz Gy. ugyanott 25. és 31. sz.

a biztosítás természetéhez képest — az ellenfél meghallgatása nélkül kell elintézni, kivétel nélkül áll. A 3. §. esetében bizt. végrehajtásnak nincs helye (lásd ennek magyarázatát). A 10. §-ban érintett többi kivételekre pedig a 229. §-ból következik: hogy a netaláni viszontkötelezettség teljesítését (223. §. magyarázatának 7. pontja), az engedmény következtében a jogosított személyében történt változást, illetve azt a jogosultságot, hogy a követelést közvetlenül az örökösök vagyonából lehessen megvenni: a bizt. végrehajtás iránti kérvény mellett közokirattal vagy hitelesített magánokirattal kell igazolni.

Az az intézkedés, hogy az ellenfél a bizt. végrehajtás elrendeléléről a végrehajtás foganatosítása alkalmával, ha pedig a végrehajtást *csupán* ingatlanokra intézik, a végrehajtás elrendelésekor értesül, a 12., 19., 136. és 139. §§. irányában csak annyiban kivétel: hogy oly esetben, a mikor a bíróság a bizt. végrehajtást ingóságokra *és* ingatlanokra rendelte el, a vonatkozó végzést a végrehajtást szenvedőnek csak egyszer, az ingóságokra intézett végrehajtás foganatosításakor kézbesítik. (Lásd az idézett, valamint a 6. és 43. §. magyarázatát.) Ez az eltérés abban találja indokát, hogy a bizt. végrehajtás sikerét fölötte veszélyeztetné, ha a végzés kézbesítése az adóst az ingóságait fenyegető foglalásra már előre tenné figyelmessé.

A §. második bekezdésében foglalt intézkedés felvétele azért mutatkozott szükségesnek, mert a veszély kimutatásának biztos adatait megállapítani alig lehet (223. §. magyarázatának 6. pontja); és mert úgy a biztosításnak elegendő alap nélkül való elrendelése, mint a biztosítás előfeltételeinek tulszigorú megbirálása érzékeny jogsérelmet okozhat. A biztosíték letételétől függő bizt. végrehajtás elrendelése kapcsolatban azokkal a következményekkel, a melyek a nyilván valótlan vagy megszünt követelés fedezetére kért biztosítás esetében a kérvényezőt sujtják (236. §.), módot fog adni a birónak, hogy e feltétel alatt akkor is elrendelje a bizt. végrehajtást, a mikor a veszély-kimutatásnak pregnans adatai nem feküsznek előtte; mert a biztosítást kérő által leteendő biztosíték garantiát nyujt arra nézve, hogy alaptalanul és szükségtelenül nem fog a bizt. végrehajtás foganatosíttatni.* A letett biztosíték a 236. §. értelmében netán megitélendő kártérítés és megállapítandó pénzbirság fedezeteül szolgál.

Az utolsó bekezdés tekintetében elég a 226. §. magyarázatára hivatkozni. — V. ö. még a 239. §. analog intézkedéseit.

* Tjav. indokolása.

230. §.

A biztosítási végrehajtás ingóságokra foglalás és becslés által a jelen törvényben megállapított szabályok szerint, ingatlanokra pedig a zálogjog előjegyzése által foganatosíttatik. A 225. §. utolsó bekezdésének esetében a lefoglalt ingóságok átszállítása el nem rendelhető.

A zálogjog előjegyzése végett az illetékes telekkönyvi hatóság kerestetik meg.

A biztosítási végrehajtási zálogolás és becslés joghatálya a kielégítési végrehajtási zálogolás és becslés joghatályával azonos.

A zálogjog előjegyzésének joghatálya az e részben fennálló jogszabályok szerint itélendő meg.

A biztosítási végrehajtás költségeit a biztosítási végrehajtást kérő tartozik előlegezni. Ezen költségek, — a mennyiben a biztosítási végrehajtás a 234. vagy 235. §§. szerint, avagy felfolyamodás folytán fel nem oldatik, vagy meg nem semmisíttetik, és a mennyiben az alapperben ellenkező meg nem állapíttatik, — azt, a ki ellen a biztosítás foganatosíttatott, csak akkor és azon arányban terhelik, ha és a mennyiben a perköltségekben elmarasztaltatott.

Ingóságokra biztosítási végrehajtást rendelő végzés azon naptól számítva, a melyen a végzés a végrehajtatónak kézbesíttetett, 30 nap alatt foganatosítandó. Ellenesetben a végzés hatályát veszti.

Az ingóságokra elrendelt bizt. végrehajtást foglalás által mindig (47. §.), becslés által azonban (71. §.) csak ingó *tárgyak* (dolgok) lefoglalása esetében foganatosítják, míg ha *követeléseket* foglaltak (79—81. §§.), becslésnek, valamint a kiel. végrehajtásnál nincs, úgy itt sincs helye. Rendszerint foganatosítandók, illetve foganatosíthatók azok a cselekvények is, a melyek a foglalással kapcsolatban állanak, tehát a szoros zár alá vétel és az átszállítás (75., 76. §§.); csupán a 225. §. utolsó bekezdésének esetében tesz a törvény kivételt, a mennyiben itt még csak esetleg keletkezhető követelés biztosításáról lévén szó, a lefoglalt ingóságok átszállítását, mint a végrehajtás foganatosításának legszigorúbb módját meg nem engedi. A szoros zár alá vétel

azonban (75. §.) ilyenkor sincs kizárva. A most érintett cselekmények foganatosításával a kiküldöttnek eljárása véget ért, és a 89. §. szerinti felhivást már a bíróság bocsátja ki (234. §.). A biztosításilag lefoglalt ingóságok kivételes elárverezéséről a 233. §-ban lesz szó.

Előbbi eljárásunk szerint (Ptrs 340. §.) biztosítást csak ingóságokra lehetett kérni és foganatosítani. Ha a hitelező az adós ingatlan vagyonában keresett biztosítást, ezt csak az adósági okirat vagy a jogerőre még nem emelkedett birói határozat alapján közvetlenül a telekkönyvi hatóságnál kieszközölt zálogjogi előjegyzés útján találhatta (telekk. rend. 88. §. *a)*, *b)* pont és 92. §.). Ez az ut a hitelező előtt most is nyitva áll ugyan (228. §. magyarázata), ezen kivül azonban jogosítva van a 228. §. szerint illetékes bíróságnál bizt. végrehajtásnak az adós ingatlanaira leendő elrendelését a 135. §. szabályainak megfelelő beadványban kérni. A bíróság a bizt. végrehajtást elrendelvén, a zálogjog előjegyzése végett megkeresi a telekkönyvi hatóságot, és ez elrendeli az előjegyzést, ha ennek telekkönyvi akadálya nincsen (136. §.). Az előjegyzés alapja a biztosítási végrehajtást elrendelő végzés (136. §. magyarázata); és a telekkönyvi hatóság az előjegyzett zálogjog igazolását a 135. és 136. §-hoz képest a kielégítési végrehajtás foganatosításául jegyezteti be.

Hogy biztosítási végrehajtásnak helye legyen az ingatlanok haszonélvezetére — ez legalább is kétes, csekélyebb jelentőségi okoktól eltekintve azért; mert a 230. §. csak az ingóságokra és ingatlanokra intézhető bizt. végrehajtásról rendelkezik, holott az ingatlanok haszonélvezetére irányzott kiel. végrehajtás a II. czimben az ingóságoktól és az ingatlanoktól külön (III.) fejezetben tárgyaltatván, ha a törvény a bizt. végrehajtást a haszonélvezetre is kivánta megengedni, ezt az ingóságok és az ingatlanok mellett külön fel kellett volna említenie; és mert a 208. és 211. §. szerint az ingatlanok haszonélvezete csak a *végrehajtási* zálogjog bekeblezése, az előjegyzés igazolása vagy a végrehajtási jog feljegyzése után vehető végrehajtási zár alá. Másrészt alig lehet feltenni, hogy a törvény az ingatlanok haszonélvezetét, a melyre a tkvi rend. 130. §. *b)* pontja értelmében a zálogjog külön is előjegyezhető, a bizt. végrehajtás alul ki akarta volna venni.

A birói gyakorlat ennek megfontolása mellett csakhamar meg is állapodott abban, hogy bizt. végrehajtást az ingatlanok haszonélvezetére lehet elrendelni és foganatosítani.* Az elrendelt bizt. végrehajtás

* «Az adós tulajdonát képező ingatlanok haszonélvezetére (függő termésére és bérjövedelmére) a hitelező részéről kért bizt. végrehajtás elrendelhető» (Budapesti kt. 10. számú polg. döntvénye).

foganatosításának módja azonban még azután is kétes maradt. Egyrészt az a kijelentés történt, hogy a bizt. végrehajtás «a zálogjog előjegyzésével kapcsolatosan a haszonélvezetnek (függő termésnek és bérjövedelemnek) zár alá vételével foganatosítható».[1] A mit azonban a egyedül irányadó első bekezdéséből («a bizt. végrehajtás ingatlanokra 130. §. e tekintetben *a zálogjog előjegyzése által foganatosíttatik*») kiolvasni sehogy sem lehet.

A bizt. végrehajtás a zálogjog előjegyzésén túl nem terjedhet; és az előjegyzés hatálya arra szorítkozik, hogy ez által a hitelező a 210. §. 2. és a 212. §. 3. bekezdése értelmében kielégítési elsőséget nyer arra az esetre, ha utóbb az ingatlannak haszonélvezetét akár ő, akár más hitelező *kielégítési* végrehajtási zár alá veszi. A kir. Curia ehhez képest[2] kimondotta, hogy az «ingatlanok haszonélvezetére elrendelt biztosítási végrehajtás esetében a megkeresett telekkönyvi hatóság a zálogjog előjegyzésével kapcsolatosan a haszonélvezetnek végrehajtási zár alá vételét el *nem* rendelheti.»

Nem telekkönyvezett ingatlanokra vonatkozó bizt. végrehajtás elrendelésének és foganatosításának módjáról a törvény tüzetesen nem intézkedik.[3] Nem marad tehát egyéb hátra, mint a nem telekkönyvezett ingatlanokra irányzott bizt. végrehajtás elrendelése és foganatosítása körül a 203. §. rendelkezéseit megfelelően alkalmazni. V. ö. még a 240. §. magyarázatát.

A bizt. végrehajtás foganatosítási költségeinek *előlegezése* tekintetében a 20. és 21. §. általános szabályai állanak. Arra nézve azonban, hogy ezeket a költségeket, valamint a bizt. végrehajtás iranti *kérvény* költségeit ki viselje, a 230. §. a 27. §-tól eltérően intézkedik, úgy: hogy e tekintetben első sorban a biztosított követelés iránti perben hozott itélet vagy létrejött egyezség az irányadó; ha pedig az itélet erről tüzetesen nem rendelkezik, akkor a perköltségek iránti határozat (Ptrs 251. §.) kihat a bizt. végrehajtás költségeire is. Ha tehát az itélet a perköltségeket kölcsönösen megszünteti: a bizt. végrehajtás költségei egészben a végrehajtatót terhelik. Természetes, hogy ugyanez áll, ha a bíróság a bizt. végrehajtást feloldotta vagy megsemmisítette. A bizt. végrehajtás foganatosításáról felvett jkönyv elintézéseül a költségeket okvetlenül meg kell állapítani.

[1] Ugyanott. Hasonlóan a pécsi kt. 2. számú polg. döntvénye.

[2] XI. számú polg. döntvényében, egyetértően a temesvári kt. 5. számú polg. döntvényével.

[3] A minek oka ismét az, hogy a törvényhozás az igazságügyi bizottság javaslatának alapján a 203. §-t felvette, a nélkül hogy figyelmét a törvény vonatkozó többi rendelkezéseinek ennélfogva szükségessé vált módosítására és változtatására kiterjesztette volna. (Lásd a 18. §. magyarázatát.)

A bizt. végrehajtás elrendelését a bizonyos időpontban fenforgó és folytonos változásnak alávetett körülmények állapítják meg. Ezért az e nemű végrehajtás természetével ellenkeznék az, hogy azt az elrendelés utáni hosszabb, és csak a jogosított fél akaratából eredménytelenül eltelt idő mulva foganatosítsák. Ez a tekintet indokolja a §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezést. A kézbesítés utáni 30 nap mulva a végzés teljesen elveszti hatályát, úgy hogy ezután a bizt. végrehajtás — előterjesztésre bekövetkező megsemmisítés terhe alatt — nem többé pusztán ujabb kiküldés után (23. §.), hanem csak ujabb szabályszerű kérvénynél fogva kieszközölt végrehajtási végzés alapján foganatosítható.[1] Megkeresés esetében a 30 napot attól a naptól kell számítani. a mely napon a kiküldő végzést a kiküldöttnek kézbesítették.[2]

231. §.

Jogában áll annak, a ki ellen a biztosítási végrehajtás elrendeltetett, a biztosítandó összeget készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban (42. §.) a bíróságnál letenni, mit ha teljesít, a biztosítási végzés foganatosítása abban hagyandó, illetőleg az ingókra foganatosított biztosítási végrehajtás feloldása vagy a zálogjog előjegyzésének kitörlése hivatalból elrendelendő. Ugyanez teendő akkor is, ha a felek kezesállítás, kézizálogadás, vagy más mód által való biztosításban egyeztek meg.

Hogy a végrehajtást szenvedő az ellene elrendelt bizt. végrehajtás foganatosításának elejét veheti az által, hogy a biztosítandó összeget birói kézhez leteszi, ez a dolog természetében fekszik, és a Ptrs 340. §-ában is ki volt jelentve. A mostani törvény pedig határozottan még arra is jogosítja fel a végrehajtást szenvedőt, hogy az összeget a bizt. végrehajtás foganatosítása *után* tehesse le, és ennek következményeül a foganatosított biztosítás feloldását, illetve a zálogjog előjegyzésének törlését kieszközölhesse. A kérvényt ahhoz a bírósághoz kell intézni, a mely a bizt. végrehajtást elrendelte.[3] Habár a törvény tüzetesen nem érinti, a 231. §. analogiájánál és a 232. §. *b)* pontjából vont következtetésnél fogva kétségtelen mégis: hogy oly

[1] Kaufmann H.: Jog 1888. évi 49. sz.
[2] Bpesti kt. 1884. évi 16023. sz.
Curia 1886. évi 2163. sz.

esetben, a mikor a marasztalt fél a marasztalási összeget és járulékait a perbirósághál leteszi, a letétel után a 223. §. második bekezdése és a 224. §. alapján bizt. végrehajtás elrendelésének többé helye nincs.[1] — A már foganatosított bizt. végrehajtás feloldásának módjára nézve elég a 113. §. magyarázatára hivatkozni, azzal a megjegyzéssel: hogy a mikor a bíróság a feloldást a biztosítási összeg utólagos letétele következtében rendeli el, a végrehajtást szenvedő a feloldás költségeit előlegezni köteles; és hogy azok is a bizt. végrehajtási költségekhez hozzászámíttatván, azon kérdés tekintetében, hogy kit terhelnek? a 230. §. szabályai irányadók. Ha pedig a bizt. végrehajtás alapjául tett határozatot a felsőbb bíróság megváltoztatta, a végrehajtásnak hivatalból való feloldásával együtt a birói letétbe helyezett összeget is hivatalból ki kell utalványozni.[2] — A biztosítás módja iránti egyezséget úgy a birói kiküldött, mint a bíróság előtt lehet megkötni. Természetes, hogy ilyenkor a felek a költségviselést a törvény rendelkezéseitől eltérően szabályozhatják, és hogy ezek a rendelkezések csak ily egyezségi szabályozás hiányában jönnek alkalmazásba.

232. §.

Azon fél, ki ellen biztosítási végrehajtás rendeltetett el, a biztosítási végrehajtást elrendelő végzés ellen felfolyamodást használhat a következő esetekben:

a) ha a biztosítási végrehajtás a 223—228. §§. ellenére rendeltetett el;

b) ha a követelés a biztosítási végrehajtás elrendelése előtt teljesen fedezve volt.

Ha a felfolyamodáshoz új okiratok csatoltatnak, avagy ha a felfolyamodás tartalmából mulhatlanul szükségesnek mutatkozik: az ellenfél az iratok felterjesztése előtt, meghallgatandó.

A §. mellőzi a Ptrs 344. § a szerinti kifogást, és annak a félnek, a ki ellen a bíróság bizt. végrehajtást rendelt, — de csak ennek és nem harmadik személynek is — közvetlenül a felfolyamodás jogát engedi. «A kifogások helyébe a felfolyamodás azért tétetett, mert az

[1] Bpesti kt. 1885. évi 32423. sz.
[2] Bpesti kt. 1883. évi 3804. sz.

eljárást egyszerűsíti, a jogorvoslatokat egyöntetüekké teszi; az a rendelkezés pedig, hogy ha a felfolyamodáshoz uj okiratok csatoltatnak, vagy ha máskép szükségesnek mutatkozik, a felterjesztés előtt az ellenfél meghallgatandó, a kifogások fölötti tárgyalást elegendően pótolja.[1]»

Miután a 232. §-ban csupán a biztosítási végrehajtást *elrendelő* végzés elleni felfolyamodásra vonatkozólag van tüzetes intézkedés, ez által éppen nincs kizárva, hogy a bizt. végrehajtás iránti kérvényt egészben vagy részben megtagadó, avagy a bizt. végrehajtást csak feltételesen elrendelő végzés ellen (229. §.) a kérelmező a 34. §-hoz képest szintén élhessen felfolyamodással.[2]

Hogy az, a ki ellen a biróság a bizt. végrehajtást a törvény vonatkozó szabályának ellenére rendelte (*a)* pont), felfolyamodás utján a másodbiróságnál kereshet orvoslást: ez oly rendelkezés, a mely a 34. §. általános szabálya mellett tüzetes felemlítést alig igényelt; ellenben a *b)* pontban foglalt rendelkezés csak a tüzetes felemlítésnél fogva jöhet alkalmazásba; mert a felebbvitel általános szabályaitól eltérő intézkedés az: hogy közvetlenül a felsőbb biróságnál lehet kieszközölni oly alsóbb birósági határozat megváltoztatását, a mely a felebbviteli beadványban és az ezt követő meghallgatásnál kiderített adatok ismerete nélkül keletkezett; tehát hogy a felfolyamodással indított contradictorius eljárásban közvetlenül a másodbiróság határozzon. Igaz azonban, hogy előfordulhat oly eset, a mikor a bizt. végrehajtást elrendelő biróságnak, az ellenfél részéről való utólagos igazolás nélkül is tudnia kellett, hogy a követelés teljesen fedezve van. (Lásd a 231. §. magyarázatát). Ezen az eseten kívül pedig a bizt. végrehajtást elrendelő végzés a *b)* pont alapján csupán akkor lesz másodbiróságilag megváltoztatható, ha az ellenfél saját beismerése vagy a már előbb birt zálog megtámadhatlan becslése kétség fölé helyezi, hogy a követelés a bizt. végrehajtás elrendelése előtt minden körülmények és eshetőségek között teljesen fedezve volt. Ennél fogva ha a tőke már biztosítva van is, a járulékokra elrendelt bizt. végrehajtást fenn kell tartani.[3]

Azon kifejezés alatt, hogy a «követelés teljesen *fedezve* (243. §. *b)* pontja szerint *biztosítva)* volt», nem kell azt is érteni, hogy a követelés a bizt. végrehajtás elrendelése előtt *kifizettetett*. Ebben az esetben ugyanis nem többé arról van szó, hogy a bizt. végrehajtást elrendelése törvényszerüen történt-e, hanem annak végleges eldöntésé-

[1] Tjavaslat indokolása.
[2] Gyukits V.: Jogt. Közl. 1882. évi 37.. sz., Káplány G.: ugyanott 38. sz.
[3] Bpesti kt. 1885. évi 37333 sz.

ről, vajjon a követelés fennáll-e vagy sem? ez a kérdés pedig egyedül per utján nyerhet megoldást. A követelés már megtörtént kifizetését tehát, ha a bizt. végrehajtást marasztaló határozat hozatala *előtt* eszközölték ki, a követelés iránti perben kell érvényesíteni. Ha pedig a bizt. végrehajtást *marasztaló határozat alapján* kérték (223., 224. §§.), és a követelés a határozat hozatalát megelőző peres eljárás befejezése után felmerült ténykörülmény következtében egészen vagy részben megszünt: a végrehajtást szenvedő a 30. §-hoz képest keresetet indíthat a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt. E kereset indításához, esetleg a 31. §. szerinti halasztó hatálylyal még ezután is van ugyan joga, miután a pernyertes fél *kielégítési* végrehajtást kért; kétségtelen azonban, hogy e joggal már a bizt. végrehajtás folyamán is élhet, mivel senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy ingóságait birói zár alatt, ingatlanait előjegyzéssel terhelten hagyja addig, a míg az ellenfélnek tetszeni fog kielégítési végrehajtást kérni.[1]

Ha a felfolyamodáshoz uj okiratokat, azaz a bíróságra nézve új okiratokat csatolnak, a melyek a bizt. végrehajtást végzés hozatalakor a bíróságnál elő nem fordultak (Ptrs N. 20. §.): a meghallgatás okvetlenül szükséges (35. §. magyarázata). De alig mellőzhető a meghallgatás abban az esetben is, a mikor a felfolyamodásban a veszély valószínűségének kimutatására felhozott okiratokat és körülményeket támadták meg; vagy a mikor a követelés fedezetének igazolása végett a bíróságnál előfordult, de a teljes fedezetet kétségtelenné nem tevő okiratokra történik hivatkozás. — A felfolyamodás tekintetében csupán a végrehajtatót kell meghallgatni; a felfolyamodót tehát az e végett kitűzött határidőre nem kell idézni. — V. ö. a 243. §-nak a zárlatra vonatkozó egészen hasonló intézkedéseit.[2]

233. §.

Biztosítási végrehajtás utján lefoglalt ingóságoknak árverés utján való eladatása az érdeklettek valamelyikének kérelmére elrendelendő, ha azok nagy értékcsökkenés, vagy az értékkel arányban nem álló költségek nélkül el nem tarthatók.

[1] Ezért egyet nem érthetünk a budapesti kt. kijelentésével, hogy végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránti keresetnek csak kielégítési és nem biztosítási végrehajtás ellenében van helye (1885. évi 2329. sz.).

[2] V. ö. német ptrs 804. és osztr. végr. törv. 376. §-át, melyek a bizt. végrehajtás elrendelése ellen jogorvoslatot nem (és pedig helyesen), hanem csak ellentmondást engednek.

Ezen esetben az eljárásra nézve a 104. §. intézkedései megfelelően alkalmazandók.

A Ptrs 343. §-ának megfelelő ezen §. esetében az előleges árverésnél az *eljárásra* nézve a 104. §-ban megállapított szabályokat kell követni. De az árverés *kérelmezése* tekintetében különböznek a szabályok. Mert mig kiel. végrehajtás esetében előleges árverést csak a halasztó hatályú igénykereset beadása határidejének eltelte, vagy ha ily kereset már be van adva, ennek eldöntése előtt lehet kérni: addig biztosítási végrehajtás esetében a foglalás megtörténte után az előleges árverés bármikor kérhető; mert a végrehajtási árverés alapjául szolgáló végrehajtható okirat kieszközléseig, mindig hosszabb idő elteltét lehet feltételezni; pedig éppen ez a hosszabb idő és az ez alatt keletkezhető kár szolgál az előleges árverés iránti intézkedés indokául.

Megjegyezzük még, hogy biztosításilag lefoglalt ingóságok tekintetében az igénykereseti felhivást csak a kiel. végrehajtás elrendelése után bocsátják ki, de hogy az igénykereset ezen felhivás kibocsátása előtt is, még a bizt. végrehajtás folyama alatt indítható (134. §.). Ezt az utóbbi utat kell tehát választani az igénylőnek, ha azt akarja, hogy a foglalás körül «érdeklettnek» tekintsék, és ha mint ilyen a 233. §. alapján előleges árverés kérelmezésére joggal birni kiván. Valamint megjegyezzük: hogy a 111., 112., 114., 118. és 119. §§. szerinti eljárás megfelelő alkalmazásának a 233. §. esetében is van helye; mert a 111. §. szerint az elsőbbségi igényeket általában «az árverés» megkezdéseig kell bejelenteni; és ennek következtében, valamint ha a végrehajtási iratokból tudvalevő korábbi foglaltató van, az idézett §§ ban szabályozott eljárást bármely végrehajtási árverésnél kell követni; a 233. §. szerinti árverésnél pedig e szabály alul annál kevésbbé lehet kivételt tenni, mivel nincs ok arra, hogy daczára a zálogtárgy eladásának, a vételálra vonatkozó igényeket még tisztára ne hozzák; és addig, mig a bizt. végrehajtást kieszközlő fél kiel. végrehajtást fog foganatosíttatni, annak követelését is birói letétképen kezeljék, a ki kétségtelen zálogjogi elsőbbséggel bir, és a kinek követelése vagy jogerejüleg meg van itélve vagy senki részéről sincs megtámadva.*

Ha a biztosításilag lefoglalt ingóságokat ilyképen el is adták, a kielégítési végrehajtás elrendelésekor az igénykereseti felhivás kibocsátása (133. §.) még sem mellőzhető; csak hogy ilyenkor az igénykeresetnek nem többé magokra az ingóságokra, hanem az ezekből

* Szerző: Jogt. Közl. 1882 évi 48. sz.

befolyt vételárra lesz hatálya (96. §.), a minek a felhivásban kifejezést is kell adni. V. ö. még a 242. §. hasonló intézkedéseit.

234. §.

Ha a követelés iránt per van folyamatban: a megrendelt és foganatosított biztosítás a pernek jogerejű birói határozattal való eldöntéseig hatályban marad, s azon esetben sem oldandó fel, ha a biztosítást kérő fél az alsó bíróságoknak még jogerőre nem emelkedett ítélete által keresetével elutasíttatott; vagy azon itéletet, melynek alapján a 224. §. szerint biztosítási végrehajtás rendeltetett, a felsőbb bíróság feloldja, póteljárás rendelése mellett megsemmisíti vagy még jogerőre nem emelkedett itélet által megváltoztatja.

Ha azon itélet, melynek alapján a biztosítási végrehajtás elrendeltetett, a felsőbb bíróságnak jogerőre emelkedett határozata által az egész eljárással együtt megsemmisíttetett, vagy alperes a felső bíróságnak jogerőre emelkedett itélete által a kereset alól felmentetett: a biztosítási végrehajtás feloldandó.

«Ha a törvényben előirt feltételek létezése esetében a bizt. végrehajtás megrendeltetett és foganatosíttatott, czélszerünek mutatkozik annak hatályát a közbeeső, de még nem jogerejü ellenkező birói határozatok daczára fentartani addig, mig a per jogerejű birói határozattal el nem döntetik. Az ellenkező rendelkezés a biztosítások gyakori feloldására s ismételt elrendelésére vezetne, és gyakran azt eredményezné, hogy a hitelező már biztosított követelésétől csak azért esnék el, mert a másodbiróság nem úgy határozott, mint az első és harmadbiróság.» *

A §. első bekezdésében említett felsőbb birósági határozatok csak az «elrendelt *és foganatosított*» bizt. végrehajtást nem teszik hatálytalanná. De ha a másodbiróság az elsőbirósági itélet megváltoztatásával felperest keresetével már elutasította, az elsőbirósági marasztaló itélet alapján bizt. végrehajtást többé *elrendelni* nem lehet.

* Tjav. indokolása.

Szintoly kevéssé lehet az alsóbb bíróság marasztaló itélete alapján elrendelt bizt. végrehajtást a felsőbb bíróság megváltoztató, feloldó vagy megsemmisítő határozatának beérkezte s közlése után *foganatositani*. (Lásd a 224. §. magyarázatát.)

Az itéletnek úgy az 1., mint a 2. bekezdésben említett megsemmisítésével egyenlő hatályú az, hogy sommás eljárásban a felebbviteli bíróság az alsóbíróság itéletét a S. E. 165., 166. §-ai és 204. §-ának 1. bekezdése szerint ujabb eljárás vagy itélethozatal elrendelése nélkül feloldotta. (S. E. 231. §.).

A bizt. végrehajtás feloldásának alapjául a törvény határozottan «*jogerőre emelkedett*» felsőbb birósági itéletet kiván; a minél fogva a Ptrs N. 48. §-ában felállított szabály aluli némi kivételképen az elsőbirósági elutasító itéletet helybenhagyó, de felebbezéssel megtámadott másodbirósági itélet alapján a bizt. végrehajtás feloldásának nincs helye. Kétség nem lehet ez iránt a jelen törvény 1. §-ának *a)* és *b)* pontjaiban a jogerőre emelkedett és a jogerőre nem emelkedett, de végrehajtató itéletek között tett határozott megkülönböztetés mellett. — Ha az elsőbiróságilag marasztalt fél a marasztalás összegét a végrehajtás kikerülése végett (41. §. 232. §. *b)* pontja), de bizt. végrehajtás elrendelése nélkül birói kézhez letette, az összegnek kiutalványozását szintén csak akkor kérheti, a mikor a 234. §. feltételei beállottak.[1] Másrészt ha a bíróság a végrehajtást hatályon kívül helyezte, a bizt. végrehajtásból befolyt és a birói letétbe helyezett összeget hivatalból ki kell utalványozni.[2] A szakasz 2. bekezdése nyilván túlszűk körre szorítja a bizt. végrehajtás feloldását, a midőn ezt csak arra az esetre rendeli, a mikor az az itélet semmisült meg, a «melynek *alapján* a bizt. végrehajtás elrendeltetett»; és a mikor a kereset alúli felmentés esetét is az *itélet alapján* elrendelt bizt. végrehajtással hozza kapcsolatba.

A bizt. végrehajtás feloldása tekintetében lásd a 113. és 231. §-t, a §-ban említett felsőbb birósági határozatokra nézve pedig a 39. §-t és ezek magyarázatát. V. ö. még a 243. §. utolsó és a 244. §. negyedik bekezdéseit.

235. §.

A 225. §. esetében, ha a biztosítási végrehajtás elrendelésekor a per még folyamatban nem volt: a köve-

[1] Bpesti kt. 1884. évi 6007. sz.
[2] Bpesti kt. 1883. évi 3804. v. sz.

telő fél köteles a biztosítási végrehajtást rendelő végzés kézbesítésétől, illetőleg a 225. §. utolsó pontjának esetében a lejárattól számított 30 napi zárhatáridő alatt a pert megindítani; — ellenesetben az ellenfél kérelmére a biztosítási végrehajtás feloldatik.

A 227. §. esetében tartoznak az ott elősorolt hatóságok a biztosítást rendelő végzés kézbesítésétől számított 30 napi zárhatáridő alatt, a biztosítást szenvedő hivatalnok, tisztviselő vagy előljárósági tag ellen a pert, vagy az erre illetékes hatóság előtt a fennálló szabályok szerinti eljárást megindítani, avagy büntető feljelentést tenni, ellenesetben a biztosítási végrehajtás az ellenfél kérelmére feloldatik.

A 30 napi zárhatáridő után beadott kereset vagy megindított eljárás a biztosítási végrehajtás feloldását akkor sem akadályozza, ha a feloldás a per vagy az eljárás megindítása után kéretett.

Ha a biztosítást kérő fél a per vagy eljárás megindítását közokirattal nem igazolta: a feloldási kérelem folytán a felek meghallgatása rendeltetik el, s a biztosítási végrehajtás feloldandó, ha a biztosítást kérő fél a tárgyalás alkalmával, vagy azt megelőzőleg beadott nyilatkozatában a pernek, illetőleg az eljárásnak a zárhatáridő alatti megindítását nem igazolja. Feloldás esetében a biztosítást kérő fél az ez által felmerült összes költségekben elmarasztalandó.

A 223. §. azon szabálya alul, hogy bizt. végrehajtás csak a perindítással egyidejüleg vagy ez után kérhető, a 225. és 227. §. kivételt állapít meg; a jelen szakasz pedig a pernek, illetve a bizt. végrehajtás igazolására czélzó eljárásnak kivételképen utólagosan való megindítását szabályozza.

A per, vagy a (227. §. esetében) az eljárás utólagos megindításának határideje általában 30 nap,* mely határidőt, a mennyiben lejárt követelésről van szó, a bizt. végrehajtási végzésnek a végrehajtató részére történt kézbesítésétől, ha pedig a követelés még le nem járt (225. §. második bekezdése), a lejárattól kell számítani.

* A német ptrs szerint (929. §.) két hét.

Ha a per törvényes időben a bizt. végrehajtást elrendelő bíróságnál indúlt, valamint akkor, ha a végrehajtató a pernek más bíróság előtt (228. §. első bek.), vagy az igazoló eljárásnak az illetékes hatóság előtt történt megindítását közokirattal (pl. a kereset felzetével) igazolta: a bíróság a bizt. végrehajtás feloldása végett netán beadott kérvényt meghallgatás nélkül elutasítja. Minden más esetben a feleket a kérelem fölött meghallgatja (35. §. magyarázata). A bizt. végrehajtás *feloldásának* tehát meghallgatás nélkül nincs helye.

A megállapított 30 nap szoros értelemben *záros határidő*, a mely meg nem hosszabbítható, és a melynek elmulasztása még akkor is a bizt. végrehajtás feloldását vonja maga után, ha a per vagy az igazoló eljárás utólag megindult és a feloldást csak ezután kérték. Ez a szabály tehát eltér a telekkönyvi előjegyzés egyébként rokontermészetü igazolására nézve fennálló attól a szabálytól, mely szerint az igazolás határideje fentartható és az igazoló kereset benyujtható egészen az előjegyzés kitörlése iránti kérvény beadásáig (telekk. rend. 99. §.).

A feloldási kérvény beadására csak az «ellenfél», a végrehajtást szenvedő van jogosítva. Harmadik személy, például az igénylő vagy később foglaltató kérvényét tehát vissza kell utasitani. Ez azonban nem érinti a később foglaltatónak azt a jogát, hogy a vételár felosztásakor ellenezhesse a még nem igazolt követelés kifizetését, és követelhesse, hogy a megfelelő összeg a végrehajtást szenvedő beleegyeztével a zárhatáridő elmulta után is megindítható per jogerejü eldöntéseig birói letétbe helyeztessék (119. §.).

Ha a bíróság a bizt. végrehajtást az igazolás elmulasztása miatt feloldja, magának a bizt. végrehajtásnak költségei a végrehajtatót már a 230. §-nál fogva terhelik; de őt terhelik a 235. §. értelmében azok a költségek is, a melyek a feloldási kérvény és az e fölötti meghallgatás körül merültek fel. — A feloldás módjára nézve lásd a 234. §. magyarázatát; és v. ö. a 244. §-nak a zárlatra vonatkozó hasonló rendelkezéseit.

236. §.

A ki nyilván valótlan vagy megszünt követelés fedezetére biztosítási végrehajtást eszközöltet, minden ez által okozott kárért felelős; s ezenfelül a biztosítást szenvedő fél kérelmére 500 frtig terjedhető pénzbirságban marasztalható.

A kárterítési követelés felett, a mennyiben ez a követelés iránti alapperben viszontkereset utján érvényesíttetik, a per bírósága a főperrel egyidejüleg határoz. Egyéb esetekben az alapperben hozott felmentő itéletnek, vagy a biztosítási végrehajtás feloldását rendelő végzésnek jogerőre emelkedésétől számított három hónap alatt, a biztosítási végrehajtást elrendelő bíróságnál indítandó meg a kereset, mely az eljárás minőségéhez képest sommás vagy jegyzőkönyvi uton tárgyaltatik és itélet által döntetik el.

Ezen esetekben a kártérítési követeléssel együttesen tárgyaltatik és döntetik el a birságban való marasztalás kérdése is.

Midőn csupán birságban való marasztalás kéretik: a kérelem a fent említett három hónapi határidő alatt azon bíróságnál terjesztendő elő, mely a biztosítási végrehajtást elrendelte. A bíróság a feleknek sommás vagy jegyzőkönyvi tárgyalás utján való meghallgatása mellett végzés által határoz. A végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

A 229. §. értelmében letett birtosíték a három hónapi határidő eltelte előtt, és ha ezen határidő alatt a kártérítési per vagy a birságban marasztalás iránti eljárás megindíttatott, ezeknek jogerejü eldöntése előtt ki nem adható.

«Annak a sérelemnek elhárítása szempontjából, a mely abból következik, hogy nyilván alaptalan vagy megszünt követelés fedezésére eszközöltetik biztosítási végrehajtás, ez a §. meghatározza a biztosítást kérőnek kártérítési felelősségét és azt, hogy a biztosítást kérő ezen felül pénzbirságban marasztalható. A kárkövetelés érvényesítése s a birság kiszabása tárgyában a dolog természete által indokolt egyszerübb eljárás van megállapítva.»*

A kártérítő követelés és a pénzbirságban marasztalás iránti eljárást a törvény különbözően szabályozza. A kártérítő követelést csak itélettel eldöntendő per utján lehet érvényesíteni; még pedig vagy viszonkeresettel, ha a bíróság a bizt. végrehajtást marasztaló határo-

* Tjavaslat indokolása.

zat kieszközlése előtt rendelte el (223. §. első bekezdése, 225. és 227. §.); vagy három havi zárhatáridő alatt külön indított kártérítő keresettel. — A törvényhozás figyelmét kétségtelenül kikerülte az, hogy a bizt. végrehajtás megszüntetése a 30. §. szerinti kereset utján is kérhető (lásd a 232. §. magyarázatát); máskép feljogosította volna a végrehajtást szenvedőt, hogy kártérítő követelését ezen per utján is érvényesíthesse. Úgy azonban a mint a törvény határozottan szól, ebben az esetben kénytelen a végrehajtást szenvedő a kártérítés iránt külön második pert indítani.

Pénzbirságban marasztalást viszonkeresettel kérni nem lehet; ha tehát a kártérítő követelés viszonkereset utján érvényesült, a végrehajtást szenvedő az ellenfélnek pénzbirságban való marasztalását, a mennyiben kivánja, szintén három havi zárhatáridő alatt beadandó *kérvény* utján kénytelen szorgalmazni, a melynek következtében a bíróság tárgyalás tartása után végzéssel határoz. Ellenben ha a kártérítő követelés iránt külön kereset indúlt, a pénzbirságban marasztalás iránti kérelmet ebben a keresetben kell és lehet csak érvényesíteni. A kártérítő pertől külön, vagy ennek lejárta után, pénzbirságban marasztalás iránti kérelem előterjesztésének nincs helye. — Hogy a pénzbirságban marasztaló végzés elleni felfolyamodásnak halasztó hatálya van, az kivétel a 37. §. szabálya alól.

A 229. §. értelmében letett biztosíték czélja éppen az, hogy valótlan vagy megszünt követelések fedezésére bizt. végrehajtást ki ne eszközöljenek, és ha mégis kieszközölték, a biztosíték az abból eredő kár és az ily végrehajtást fenyegető birság fedezeteül szolgáljon. Ezért természetes, hogy a biztosíték a kártérítés és a pénzbirság iránti kérdések jogerejü eldöntése, illetve az erre vonatkozó eljárás megindítására szolgáló határidő lejárta előtt a letevőnek vissza nem adható.

A §. rendelkezéseit a zárlatnál is kell megfelelően alkalmazni (244. §.).

II. Zárlat.

237. §.

Zárlatnak van helye:

a) a per megindítása előtt vagy a per folyama alatt, ha a követelés tárgyát bizonyos meghatározott dolog vagy jog képezi s a zárt kérő a birtokos elleni igényét közokirattal vagy teljes bizonyerejü magánokirattal igazolja s egyszersmind kimutatja, hogy a zárlat alkalmazása nélkül igényének érvényítése veszélyeztetve van;

b) bizonyos meghatározott dolog vagy jog iránt indított perben hozott feltétlenül marasztaló elsőbirósági itélet alapján, ha alperes a végrehajtásra halasztó hatállyal biró felebbezést vagy ugyanilyen hatályu igazolási kérelmet adott be;

c) a 227. §. eseteiben, ha bizonyos meghatározott dolog vagy jog igényeltetik;

d) ha valamely ingó dolognak vagy jognak birtoka vitássá válik s nem állapítható meg, hogy ki van a jogszerü birtokban vagy kinek van joga birói oltalomra;

e) a haszonbéri szerződés érvénytelenítése vagy megszüntetése iránt inditott per folyama alatt, ha a haszonbérlő a haszonbérletet odahagyja, vagy a tulajdonos a haszonbérletet visszavenni vonakodik;

f) valamely ingatlanra bekebelezett követeléssel biró jelzálogos hitelező kérelmére, a jelzálogul szolgáló ingatlanra és ennek tartozékaira: ha a jelzálogos hitelező igazolja, hogy lejárt követelése iránt a keresetet megindította s egyszersmind a jelzálog tulajdonosának olyan cselekvényét vagy mulasztását bizonyítja, mely a jelzálogul szolgáló ingatlan állagának jelentékeny sérelmét vagy értékcsonkulását eredményezi és e miatt a jelzálog által nyujtott biztosítékot veszélyezteti.

Ha a zálogjog az előjegyzett tulajdonjognak igazolásától, vagy nem igazolásától függő joghatálylyal van bekebelezve: a zárlat elrendelésének hely nem adható.

A biztosítási intézkedések második a zárlat. A 237. §-ban taxative felsorolt esetekben elrendelhető zárlat közös jellege az: hogy ellenkezően a bizt. végrehajtással (223. §. magyarázata 3. pont) — más mint készpénzbeli követelésre irányzott igények biztosítására szolgál; és hogy ehhez képest czélja nem — úgy mint a bizt. végrehajtásnál — az, hogy valamely vitás igényt az ellenfél vagyonának bármely részeire feltételesen szerzett, végrehajtható birói határozattal vagy egyezséggel igazolandó zálogjog által biztosítsa, hanem az, hogy az ellenfél bizonyos dolog vagy jog fölötti rendelkező jogának és harmadik személyek azokra vonatkozó jogszerzésének megszüntetése vagy korlátozása által, az ugyane dologra vagy jogra vonatkozó igény utólag kényszervégrehajtás utján leendő érvényesíthetésének biztosítékát állítsa elő.*

A zárlat egyes eseteire nézve megjegyezzük, és pedig:

ad a) Ez az eset megfelel a Ptrs. 324. §-ának. A zárlat elrendelésének előfeltételei hasonlók azokhoz, a melyek a 223. §. szerint a bizt. végrehajtás elrendelésének czéljára szükségesek: az igényt itt is közokirattal vagy teljes bizonyerejű magánokirattal kell igazolni; és az igény érvényesítésének veszélyeztetését ki kell mutatni. Kimutatni pedig magát a *veszélyeztetést* és nem — úgy mint a biztosítási végrehajtásnál — annak valószinüségét: a minél fogva itt a veszélyeztetés megitélésénél szigorubb mértéket kell alkalmazni, mint amott (223. §. magyarázata 7. pont). Lényegesen különbözik a jelen pont a 223. §-tól abban is, hogy a zárlatot a per megindítása *előtt* is lehet kérni. Az ilyen per megindításáról a 244. §. intézkedik. — A követelés tárgyát «bizonyos meghatározott dolog vagy jog» kell, hogy képezze. Különbséget nem tesz, hogy a *dolog* ingatlan-e vagy ingó; valamint az sem tesz különbséget, hogy a dolog a tulajdon, a birtok vagy használat tekintetében a követelés tárgya. *Jogok,* mint

* A német ptrs a törvényünk szerinti zárlatnak megfelelő intézményt «Einstweilige Verfügungen in Beziehung auf den Streitgegenstand»-nak nevezi; és ezeket elrendelendőknek mondja, «a mikor attól lehet tartani, hogy a meglévő állapot megváltozása által a fél jogának megvalósítása meghiusítható vagy lényegesen megnehezíthető» (935. §.). Az intézkedések tartalmára pedig azt rendeli, hogy «a bíróság szabad belátás szerint határozza meg a czél elérésére szükséges intézkedéseket» (938. §.). — Az osztr. végr. törv. 381. §-a szerint pénzkövetelésen kivüli egyéb igények biztosítására «időleges intézkedéseket» lehet tenni, ha attól kell tartani, hogy máskülönben az igény megvalósítása meghiúsúl vagy tetemesen megnehezül, vagy ha ily intézkedések fenyegető erőszak megelőzésére vagy pótolhatlan kár elhárítására szükségesek. A következő 382. §. azután felsorolja a «biztosítási eszközöket», a melyek közül a bíróság az elérendő czélhoz képest választhat: birói letét, kezelés, visszatartás, birói parancs egyes cselekmények teljesítésére, egyes cselekmények tiltása stb. — Lsd a 241. §. magyarázatát.

ugyn. testetlen dolgok, a mennyiben a jogi forgalomnak tárgyai (például a kisebb kir. haszonvételek, vadászati, halászati jog), birtokba szintén vehetők (gyakorolhatók); és azért az ezekre vonatkozó követelés is szolgálhat alkalmul a zárlat kérelmezésére és elrendelésére. — Az *a)* pont szerint zárlatot csak a «birtokos» ellen lehetne kérni. Ez azonban a törvény nem eléggé szabatos szerkesztésének rovására kell irnunk; mert a 240. §. határozott rendelkezése szerint zárlatnak önmagában a *tulajdonjog* biztosítására is van helye; [1] a minél fogva zárlatot az ingatlan birtokosa a telekkönyvileg bejegyzett tulajdonos ellenében is kérhet. A 237. §. *a)* pontja tehát azt akarja kifejezni, hogy a zárt kérő annak ellenében köteles az ő igényét kimutatni, a ki a kérdésben álló dologra vonatkozólag követelésbe vett jog gyakorlatában, élvezetében van. A zárlat által biztosítandó igényt akként kell igazolni, mint a 223. §. első bekezdése szerint a biztosítandó követelés összegét és lejártát (lásd e §. magy. 5. pontját). Ha az igényt igazoló okiratot eredetiben be nem mutatják, zárlatot nem lehet elrendelni;[2] valamint akkor sem, ha a kérvényező igényét a perben előlegesen kihallgatott tanuk vallomásaival kívánja igazolni, mivel a vallomások bizonyító erejéről csak az érdemleges itélet fog határozni.[3]

ad b) Ez a pont az *a)* ponthoz ugyanabban a viszonyban áll, mint a 224. §. első bekezdése a 223. §. első bekezdéséhez. A kielégítési végrehajtás sikerének zárlat alkalmazásával való biztosítása e pont esetében éppen oly alapon nyugszik, mint egyedileg meg nem határozott pertárgyra nézve azonos feltétel alatt a bizt. végrehajtás elrendelése. Ezért elég itt az idézett §§. és az *a)* pont magyarázatára hivatkozni. — Sommás visszahelyezési perben mindazáltal a *b)* pont feltételei alatt sincs zárlatnak helye; mert az ilyen perben az igény nem dologra vagy jogra, hanem csupán a megháborított tényleges állapot helyreállítására irányul; és mert a visszahelyezési per czélja az, hogy a birtok védelmének érdekében ideiglenes intézkedés tétessék, ennek biztosítása végett tehát további ideiglenes intézkedés — a minő a zárlat — el nem rendelhető.[4] Feltünő, hogy a törvény a zárlat elrendeléséről a 223. §. második bekezdésének megfelelő esetben nem intézkedik. Ily intézkedés hiányában tény, hogy föltétlenül marasztaló itélet alapján a felebbezés határidejének eltelte

[1] Az 1894: XVI. t.-cz. 3. §-ának 3. pontja a jelen §. *a)* és *b)* pontjaira mint olyanokra hivatkozik, a melyeknek értelmében hagyatékhoz tartozó ingatlanra zárlatot *tulajdonjogi igény alapján* lehet elrendelni.

[2] Budapesti kt. 1887. évi 867. sz.

[3] Budapesti kt. 1889. évi 35.943. sz.

[4] Budapesti kt. 1888. évi 24711. sz.

előtt, ha az igény érvényesítésének veszélyeztetését ki is mutatják, zárlatot elrendelni nem lehet. Ellenben a másodbirósági itélet tekintetében a *b)* pontot éppen úgy kiterjesztőleg kell magyarázni, mint a 224. §-t. (Lásd ennek magyarázatát.)

ad c) A mint a 227. §. előfeltételei alatt bizt. végrehajtást kell elrendelni, ha készpénzbeli követelést támasztanak: úgy el kell rendelni a zárlatot, ha határozott dolgot vagy jogot igényelnek. (Lásd az *a)* pont magyarázatát).

ad d) Ez a pont a tjavaslatban egészen az osztr. ált. ptkönyv 347. §-ának megfelelően volt tervezve. Az igazságügyi bizottság módosításához képest azonban a «*valódi*» birtok helyébe a törvény a *jogszerű* birtokot tette. Ennélfogva ezen pont alapján zárlatnak volna helye, nem akkor, a mikor meg nem állapítható, hogy azok egyike vagy másika, a kik között az ingó dolog vagy a jog birtoka vitássá vált, a birtokba be nem tolakodott, abba ravaszság vagy kérelem által be nem csuszott, a mi neki csak szivességből, folytonos lekötelezettség nélkül engedtetett meg, azt állandó joggá változtatni nem iparkodik-e, szóval, ha ki nem tünik, hogy több személy közül ki a *valódi* és ki az *álbirtokos?* hanem a mikor meg nem állapítható, hogy több személy között melyiknek birtoka nyugszik szerzésre alkalmas jogalapon? (osztr. ált. ptkönyv 345., 346. §§.). A törvényjavaslat ily módosítása következtében a 237. §. e pontja szószerinti értelemben gyakorlatilag alkalmazhatlan; mert az az eset előfordulhat és előfordul, hogy bizonyos ingó dologra vonatkozólag valaki a neki csak szivességből engedett birtokot állandó joggá iparkodik változtatni, míg az átengedő birtokos ama másikat csak olyannak tartja, a ki a dolgot az ő nevében birlalja; vagy hogy valaki a birtokba alattomosan csuszik, míg a másik a birtokról le nem mondván, a dolgot még saját birtokában véli (valódi birtokosnak és álbirtokosnak concurrentiája). De oly eset alig képzelhető, hogy egyazon dolog két különböző személynek, az egyiknek érvényes czímen nyugvó, tehát jogszerű, a másiknak ily czímet nélkülöző, tehát jogszerütlen, de mégis valódi birtokában volna. A birói gyakorlat tehát a *d)* pontot a törvényjavaslat értelmében kénytelen alkalmazni. — Szem előtt kell tartani, hogy a «birtok vitássá válik», a mikor nem az, hogy kinek van joga a birtokhoz, hanem a mikor magának a birtoknak ténye vitás. A *d)* pont tehát alkalmazást nem talál, a mikor kétségtelen birtokos ellenében a tulajdonjog alapján ingó dolognak birtokból kibocsátását követelik; hanem a mikor például a harmadik személy őrizete alatt levő ingó dolgot a tulajdonos kétszer adja el és mind a két vevő jelentkezik az átvétel végett; vagy a mikor az elzálogított tárgyról két zálogjegyet állítottak ki és ezek alapján két

személy akarja a tárgyat sajátjául kiváltani.[1] A zárlatot egyébiránt ezekben az esetekben éppen a birtok vitás volta teszi szükségessé. Hogy a zárlat kérelmezését megelőzőleg vagy ezzel egyidejüleg a per megindult legyen, hasonlóan mint az *a)* pont esetében, nem szükséges (244. §,).

ad e) Ez a pont azért került a törvénybe,[2] mert «mezőgazdasági érdekeink kellő méltatása kívánja, hogy ha a haszonbérleti szerződés fennállásának kérdése a haszonbérbe és a haszonbérbe vevő között peressé válik, és a haszonbérlő a haszonbérletet odahagyja, vagy a haszonbérbeadó (nem szükséges, hogy mint a törvény mondja, tulajdonos legyen) a haszonbérletet visszavenni vonakodik: a zárlat a nélkül rendeltessék el, hogy a veszély valószinüségének kimutatása kivántatnék». Megjegyzendő, hogy a zárlat ez esetére csak *haszonbérletnek*, és nem egyszersmind bérletnek odahagyása vagy visszavételének megtagadása szolgáltat alkalmat (v. ö. a 225. §. második bekezdését); és hogy csak a per folyama alatt, tehát a keresetnek tárgyalási vagy perfelvételi határnap kitüzésével történt elintézése, illetve a viszonkereset előterjesztése után lehet ezt a zárlatot kérni. — A haszonbéri szerződés érvénytelenítése vagy megszüntetése végett a pert vagy a haszonbérbeadó, vagy a haszonbérlő indíthatja. Az első esetben zárlatot lehet kérni, ha a haszonbérlő a haszonbérletet odahagyja, a másodikban, ha a haszonbérbeadó a haszonbérletet visszavenni nem akarja. Különbséget nem tesz, hogy a szerződés érvénytelenítése vagy megszüntetése iránti kérelmet önálló kereset vagy viszonkereset útján terjesztették-e elő.

ad f) Az itt és a 239., 244., 245. és 250. §§-ban különösen szabályozott zárlat által a törvény «módot kiván nyujtani arra, hogy a jelzálogos hitelezők a jelzálog állagának és tartozékának elértéktelenítésétől megóvassanak: a mi, kivált ha a jelzálog erdőből vagy szőlőből áll, kiváló fontosságú.»[3] (V. ö. a 164. §-t.) A zárlatot ennél a pontnál fogva csak az a hitelező kérheti, a kinek követelése zálogjogilag *be van keblezve*, tehát nem az is, a kinek részére a zálogjog csak elő van jegyezve, habár a keresetet úgy a követelés megitélése, mint az előjegyzés igazolása végett indította. A jelzálog tulajdonosának oly cselekvénye, a mely zárlat elrendelését vonhatja maga után, nevezetesen az: hogy a jelzálogul szolgáló erdőt pusztítja, azaz a szaporodást meghaladó famennyiséget vágat; oly mulasztása pedig az: hogy a jelzálogos szőlőt elparlagosodni, a jelzálogos épületeket a szükséges javítások elhanyagolása miatt veszni engedi. — Kétségte-

[1] Szerző: Jogt. 1889. évi 15. sz.
[2] Az igazságügyi bizottság javaslata alapján.
[3] Tjavaslat indokolása.

len, hogy ezen pont alapján helye van a zárlatnak akkor is, a mikor a jelzálog tulajdonosa a hitelezőnek nem személyesen kötelezett adósa. — Az e nemü zárlat hatályára nézve lásd a 241. §. magyarázatát és a 245. §. második bekezdését.

A §. utolsó bekezdése a telekk. rend. 75. §-ára céloz. A hitelező ebben az esetben csak feltételes zálogjoggal bir; és még a végrehajtási zálogjogot is ilyenkor csak az előjegyzés igazolásától, illetve nem igazolásától függő joghatálylyal lehet bekeblezni (137. §.); helyes tehát, hogy a bíróság zárlatot ne rendeljen oly ingatlanra, a mely esetleg másnak mint a jelzálogos adósnak a tulajdona. A törvény határozottan ki nem terjeszti ugyan ezt a rendelkezést arra az esetre, a mikor a hitelező zálogjoga a telekk. rend. 74. §-a értelmében van bekeblezve (138. §.); miután azonban a 237. §. *f)* pontja azt kivánja, hogy a követelés erejéig a zálogjog a zárlat alá veendő ingatlanra feltétlenül be legyen keblezve; és miután a telekkönyvi rend. 74. §-a értelmében a zálogjogot csak «föntartással», feltételesen, az ingatlanból az adóst netán illetendő, mennyiségileg még ismeretlen jutalékra jegyzik be: az analogiánál fogva véleményünk szerint zárlat elrendelésének ebben az esetben sincs helye.

A telekkönyvileg bejegyzett jog ellenében kötelmi viszonyból származtatott követelés biztosítására szolgáló zárlat a perfeljegyzést pótolja, a mióta a kir. Curia 11. számu telj. ül. döntvényével a perfeljegyzést a tkvi rend. XIV. fejezete értelmében támasztott kitörlési keresetek eseteire korlátozta.*

Lásd még a debreczeni kt. határozattárába felvett, ide is vonatkozó 2. számu határozatot a 223. §-nál.

238. §.

A 237. §. *b)* és *e)* pontjának eseteiben feltétlenül, az *a)* pont esetében pedig akkor, ha a zár alá veendő tárgy iránt per van indítva, vagy a zárlati kérelem beadásával egyidejüleg megindíttatik: a zárlat elrendelése iránti kérvény, a per bíróságához adandó be.

A 237. §. *a)* pontja esetében, ha a zárlat a per megindítása előtt kéretik, úgy a 237. §. *c)*, *d)* és *f)* pontjainak eseteiben, a zárlati kérvény vagy megkeresvény, ahhoz képest, a mint a zárlat tárgyát ingatlan vagy

* A döntvény indokai. Megtámadja Hencz A.: Jogt. Közl. 1884. évi 7. sz.

ingó vagyon képezi, azon birtokbirósághoz vagy járásbirósághoz intézendő, melynek területén a zárlat foganatosítandó. Ha a zárlat ingókra és ingatlanokra szándékoltatik intéztetni, az elrendelésre a birtokbiróság illetékes. Több birtokbiróság vagy több járásbiróság területén foganatosítandó zárlat esetében, választási jog a zárlatkérőt illeti.

A szakasz a zárlatnak a 273. §. egyes pontjaihoz képest való elrendelésére hivatott bíróságok illetőségét szabályozza; még pedig ugyanazon elvek szerint, a melyek a bizt. végrehajtás elrendelésénél a 228. §. szerint irányadók. A zárlat elrendelése iránti kérvényt szintén rendszerint a per bíróságánál kell beadni (forum connexitatis); tehát a 237. §. *b)* és *e)* pontjainak eseteiben föltétlenül, mivel ezekben kell, hogy a per a zárlati kérvény beadását megelőzőleg megindult legyen; az *a)* pont esetében pedig, ha a per már meg van indítva.

Ha azonban a per megindítva még nincs, tehát esetleg a 237. §. *a), c)* és *d)* pontjainak eseteiben, a zárlat elrendelésére az a biróság illetékes, a melynek területén a zárlat foganatosítandó (forum rei sitae); mert akkor még bizonytalan, hogy melyik biróság előtt fog a per indulni; önként értetvén, hogy a zárlatnak más biróság által történt elrendelése az utóbb indított per birósága illetékességének semmi részben sem præjudicál. Ha a zárlat ingó tárgya Budapest dunabalparti területén, tehát a 18. §. és az 1881. évi 3333. sz. igazságügym. rend. 1. §-a értelmében az V. ker. járásbiróság területén van, a zárlat elrendelésére, foganatosítására s a további intézkedésekre ugyanaz a járásbiróság,* a dunajobbparti részen levő ingóságok tekintetében az I—III. ker. járásbiróság illetékes. — Abban a rendelkezésében, mely szerint a 137. §. *c)* és *d)* pontjainak eseteiben a zárlat feltétlenül csak annál a bíróságnál kérhető, a melynek területén a zárlatot foganatosítani kell: a törvény nem eléggé következetes; mert habár nem szükséges, de lehetséges, hogy ily esetben is a zárlati kérvény beadásakor a per már folyamatba volt téve (lásd ezen pontok, valamint 227. §. magyarázatát), még pedig más biróság előtt, mint a melynek területén a zárlat foganatosítandó lesz; és ez a perbiróság nem lesz illetékes a zárlat elrendelésére. A 237. §. *f)* pontjának ide sorozása már éppen határozott kivételt állapít meg a perbiróság illetékességének szabálya alul; mert e pont esetében a

* Curia 1884. évi 2002. sz.

zárlat kérelmezése előtt a követelés iránti per szükségképen meg volt már indítva. Indokolja azonban ezt a kivételt az, hogy a járásbíróság, a melynek területén az ingatlan fekszik, a tulajdonos cselekményeiből vagy mulasztásából a jelzálog értékére nézve származható káros hatás mértékét könnyebben képes megitélni, mint távolabb székhelyen levő más bíróság.

A §. második bekezdésének intézkedései egyébként azonosak a 228. §-nak a bizt. végrehajtásra vonatkozó rendelkezéseivel. Lásd ezen §. magyarázatát.

239. §.

A zárlat iránti kérvény vagy megkeresvény a 237. §. *b)* és *c)* pontjainak eseteiben, az ellenfél meghallgatása nélkül, az *a)*, *d)* és *e)* pontok eseteiben pedig rendszerint az ellenfél meghallgatása után intéztetik el. Utóbbi esetekben, a mennyiben a késedelem veszélylyel járna, a zárlat előlegesen az ellenfél meghallgatása nélkül is elrendelhető; egyidejüleg azonban a felek meghallgatására határnap tüzetik s ennek folytán az előlegesen elrendelt zárlat fentartása, vagy feloldása végzés által döntetik el. Az előlegesen elrendelt zárlatot feloldó végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

E 237. §. *f)* pontja esetében a zárlat csak az ellenfél meghallgatása és szükség esetében előrebocsátott bizonyítási eljárás után rendelhető el.

A zárlat elrendeléséről az ellenfél rendszerint a zárlat foganatosításakor, ha pedig a zárlat csupán telekkönyvi feljegyzés által foganatosíttatik, a zárlatot elrendelő végzés kiadása alkalmával értesíttetik.

A 237. §. *a)* és *f)* pontja eseteiben a zárlat vagy feltétlenül, vagy azon feltétel alatt rendelhető el, hogy a zárlatot kérő a bíróság belátása szerint megállapítandó biztosíték-összeget készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban (42. §.), a zárlat foganatosítása előtt letenni legyen köteles.

Míg a bizt. végrehajtást mindig az ellenfél meghallgatása nélkül kell elrendelni (229. §.), addig a zárlat elrendelésének az ellenfél meghallgatása nélkül csak a 237. §. *b)* és *c)* pontjainak eseteiben van

helye. Az *a)*, *d)* és *e)* pontok eseteiben a bíróság az ellenfelet rendszerint meghallgatja, és csak ha a késedelem veszélylyel járna, rendelheti el a zárlatot előlegesen ily meghallgatás nélkül. «A zárt kérő ellenfélnek meghallgatása azért szükséges, hogy a biró az ellenfél védelmének meghallgatása után dönthessen a fölött, vajjon a zárlat esete fenforog-e? Ez által a zárlat elrendelése utáni kifogási eljárás (Ptrs 327. és 332. §.) mellőzhetővé válik. És mert, ha a késedelem veszélylyel jár, a zárlat meghallgatás nélkül előlegesen is elrendelhető: a meghallgatás rendszeresítése tehát semmi érdeket sem veszélyeztet».[1]

Azt a kérdést, vajjon «az elsőbiróságnak azon végzése ellen, a melylyel a zárlat a 237. §. *a)*, *d)* és *e)* pontjainak valamelyike alapján az ellenfél meghallgatása nélkül előlegesen rendeltetik el és a felek meghallgatására egyidejüleg határnap tüzetik ki, az a fél, a ki ellen a zárlat elrendeltetett, *élhet-e felfolyamodással?* a kir. Curia *tagadólag* döntötte el;[2] mert azt a czélt, hogy az előlegesen elrendelt zárlat feloldassék, az ellenfél a «meghallgatás» alkalmával előadott kifogásaival érheti el; az azonos czélú felfolyamodásra tehát semmi szükség sincs.

A 237. §. *a)* pontjának esetében az igény veszélyeztetését a zárlat elrendelése tekintetéből mindig ki kell mutatni; a zárlatnak előlegesen, az ellenfél meghallgatása nélkül leendő elrendelése végett azonban ezen felül és külön még azt a veszélyt is kell kimutatni, a melylyel a meghallgatásból eredő késedelem járna. Az az intézkedés, hogy az előlegesen elrendelt zárlatot a felek meghallgatása után feloldó végzés elleni felfolyamodás halasztó hatálylyal bir, kivételt állapít meg a 37. §. általános szabálya alul. A zárlati kérvény következtében szükséges meghallgatásra nézve az a szabály, hogy: ha a bíróság előleges zárlatot nem rendelt, csupán az ellenfelet, ha pedig az előlegesen elrendelt zárlat fentartásáról vagy feloldásáról van szó, mind a két felet kell meghallgatni. A Ptrs 111. §-a egyébiránt ezeknél a meghallgatásoknál alkalmazást nem talál.[3] A meghallgatás módjára nézve lásd a 35. §. magyarázatát.

Az *f)* pont esetében a zárlat elrendelése előtt az ellenfél meghallgatása szükséges. A zárlat *előleges* elrendelésének e szerint, még ha a késedelemmel járó veszélyt is igazolnák, ez esetben helye nincs.

A §. 3. bekezdése megfelel a bizt. végrehajtás elrendeléséről való

[1] Tjavaslat indokolása.

[2] VIII. számú t. ü. döntvény — miután a pozsonyi kt. 3. számú döntvényével ugyanily értelemben, a kolozsvári kt. pedig 9. számú döntvényével ellentétesen határozott.

[3] Bpesti kt.

értesítésre nézve a 229. §-ban foglalt szabálynak. (Lásd ezen §. magyarázatát.) Ha a zárlat csupán telekkönyvi feljegyzés által foganatosíttatik, az ellenfél értesítése nem a megkeresett telekkönyvi hatóság útján, hanem közvetlenül a zárlatot elrendelő bíróság által történik. Lásd még a 12., 19., 24., 136 és 139. §§-at és ezek magyarázatát.

Az utolsó bekezdés rendelkezése ugyanazon az alapon nyugszik, mint a bizt. végrehajtásra vonatkozólag a 229. §-ban foglalt megfelelő intézkedés. Itt tehát elégséges ennek magyarázatára utalni.

240. §.

Ha a zárlat csupán valamely ingatlan tulajdonjogának biztosítására rendeltetett el: a foganatosítás zárgondnok nevezése nélkül a megrendelt zárlatnak telekkönyvi feljegyzése által eszközöltetik; és ezen esetben, a telekkönyvi feljegyzés végett az illetékes telekkönyvi hatóság kerestetik meg. A bíróság a zárt-kérőnek határozott kérelmére azonban a tartozékok összeirását s zárgondnoki kezelés alá adását ezen esetekben is elrendelheti.

Ingóságokra, vagy valamely ingatlan használati jogára elrendelt zárlat a helyszinén, a zár alá veendő tárgyak összeirása, megbecslése s a zárgondnok bevezetése által foganatosíttatik.

A zárgondnokot a feleknek, és ha a zárlat az ellenfél meghallgatása nélkül rendeltetett el, a zárlatot kérőnek ajánlatára a zárlatot rendelő bíróság nevezi ki. Zárgondnokul elegendő vagyoni biztosítékkal biró, megbizható egyén nevezendő ki; kellő tekintettel arra, hogy a gondnok lakhelye és körülményei a zárgondnoki dijak és költségek felesleges szaporodását ne eredményezzék. A mennyiben a zárlat más bíróság területén foganatosítandó: a zárlatot elrendelő bíróság a zárgondnok kinevezését a foganatosítás végett megkeresett bíróságra bizhatja.

A 237. §. *a), b), c)* pontjainak bármelyike alapján egyedül valamely telekkönyvezett ingatlan tulajdonának biztosítására elrendelt zárlatot az e végett megkeresett telekk. hatóság a zárlat telekkönyvi feljegyzés által foganatosítja. A zárlat feljegyzését csak akkor rendel-

heti el, ha telekkönyvi akadály nincsen (136. §.). — A zárt kérőnek ebben az esetben is («esetekben» ?) joga van az ingatlan tartozékainak (helyesebben *alkotórészeinek:* az épületeknek, a faállománynak) összeirásához (159., 160. §§.) és az összeírt tartozékok zárgondnoki kezelés alá adásához; és ha határozottan kéri, a bíróságnak el kell azt rendelnie. Természetes, hogy «a zárgondnoki kezelés» ilyenkor csak a tartozékok sértetlen fenmaradása fölötti őrködésre terjedhet. — A törvény a tartozékoknak csupán összeirásáról emlékezik; tekintve azonban a §. második bekezdésének intézkedését, és azt, hogy a bíróság valamely dolog kezelését, a dolog értékének megállapítása nélkül gondnokra semmi körülmények között sem bízhatja; alig szenved kétséget, hogy a tartozékok megbecslése a törvényből csak elnézésből maradt ki, és hogy az összeiráskor a becslés sem mellőzhető. — Arról is megfeledkezett a törvény intézkedni, hogy melyik bíróság van hivatva ilyenkor az összeirás végett kiküldöttet rendelni? A 221. §. analogiájának nyomán — véleményünk szerint — a zárlat feljegyzése iránt megkeresett telekkönyvi hatóság intézkedik az összeirás iránt saját kiküldöttje által, illetve az által, hogy ennek kirendelése iránt azt a járásbíróságot keresi meg, a melynek területén az ingatlan fekszik. A zárlatot elrendelő bíróság az összeírás foganatosítása végett közvetlenül az illető járásbírósághoz nem fordulhat; mert ha telekkönyvi akadály miatt a zárlat feljegyzését nem rendelik el, a tartozékok összeirásának sem lehet helye. (Lásd a 221. §. magyarázatát.)

A 18. és 230. §-nál érintett okokból megfeledett a törvény intézkedni a nem telekkönyvezett ingatlanokra irányzott zárlat elrendeléséről és foganatosításáról. Ezen a hézagon át szintén csak a 203. §. megfelelő alkalmazása által juthatunk.

Végre arról sem intézkedik a törvény: hogy mi történjék, ha az ingó dolgot, a melyre a bíróság a zárlatot elrendelte, a zárlatot szenvedőnél nem találják? A 226. §-hoz képest a félnek joga van az őt megillető ingóság valószinű egyenértéke erejéig bizt. végrehajtást kérni. De ha azért, mert fel nem tételezte, hogy az illető ingóságot nem találja, zárlatot kér, és ennek foganatosításakor kitünik, hogy feltevésében csalatkozott? Ilyenkor abból kell kiindulni, hogy a zárlat a bizonyos ingóság átadására irányzott kiel. végrehajtáshoz (214. §.) ugyanabban a viszonyban áll, mint a bizt. végrehajtás a készpénzbeli követelés behajtására irányzott kiel. végrehajtáshoz. Ennélfogva ily esetben a 217. §. lesz megfelelően alkalmazandó, olykép, hogy az ennek harmadik bekezdésében körülírt eljárás esetleg a dolog átadása iránti kiel. végrehajtás elrendelése után indíttassék.

Ingóságokra a zárlatot feltétlenül összeírás (47. §.), becslés

(71. §.) és zárgondnok bevezetése által kell foganatosítani, különbség nélkül vajjon a zárlat elrendelése a tulajdonjog, a birtok vagy a használat biztosításának tekintetéből történt-e? (lásd a 237. §. *a)* pontjának magyarázatát); ingatlanra azonban csak akkor, ha a zárlat használati, vagy — a mi kimaradt — a *birtoklás* jogára volt elrendelve. Ingóságokra a zárlatot a 18. §. általános szabálya szerint illetékes járásbíróság foganatosítja; ha tehát a zárlatot törvényszék, és ha nem az a járásbíróság rendelte el, a melynek területén az ingóság van: a foganatosítás végett az illető járásbíróságot kell megkeresni. — Ingatlanokra vonatkozólag a zárlat foganatosítására összeirás stb. által a 18. §. szerint a telekkönyvi hatóság, a 221. §. második bekezdésének analogiája szerint a járásbíróság volna illetékes, a melynek területén az ingatlan fekszik. Mi a 18. §-nál említett okból — a zárlatnál is a 221. §. rendelkezését tartjuk követendőnek. Ehhez képest akkor, ha a zárlatot nem a járásbíróság rendeli el, a melynek területén az ingatlan fekszik, a foganatosítás végett a zárlatot rendelő bíróság közvetlenül ama járásbíróságot keresi meg; természetesen csupán abban az esetben, ha a zárlatot egyedül az ingatlan birtok- vagy használati jogának biztosítása végett rendelte el; míg oly esetben, a mikor az összeirást a tulajdonjog biztosítására rendelt zárlat telekkönyvi feljegyzésének következményeül kell foganatosítani, ez iránt a telekkönyvi hatóság intézkedik (lásd fentebb). Ha pedig a bíróság a zárlatot telekkönyvezett ingatlan úgy tulajdon-, mint birtok- vagy használati jogának biztosítására rendelte el, a foganatosítás iránt a telekkönyvi hatósághoz és az illető járásbirósághoz külön megkereséseket közvetlenül kell intéznie.

Ha a zárlat alá veendő ingóságot nem annak birlalásában találják, a ki ellen a bíróság a zárlatot elrendelte, a 214. §. második bekezdésének megfelelően a zárlat csak a birlaló beleegyezése mellett foganatosítható. Ha a birlaló a foganatosításba nem egyezik, fenmarad a zárlatot kérő részére az a jog, hogy igényét a harmadik személy ellenében per útján érvényesítse (218. §.).

Igénybejelentő felhívást a zárlat foganatosítása után ki nem bocsátanak (89., 216. §§.); mindamellett harmadik személy dologi jogának érvényesítése végett a zárlat foganatosítása után is perelhet. Erről lásd a 241. §. magyarázatát.

Nincs ugyan a törvényben arról intézkedés, de úgy hiszszük, mi sem akadályozza, hogy oly esetben, a mikor a zárlat tárgya birói letétre alkalmas (73. §.), a zárlat foganatosítása ne a dolognak zárgondnok részére való átadása, hanem birói letétbe helyezése által történjék.

A zárgondnok személyére nézve a zárlatot kérő, illetve ez és az

ellenfél (239. §.) csak ajánlati joggal birnak. A kinevezés jogát, ha jónak találja, az ajánlatok ellenére is, mindig a bíróság gyakorolja; még pedig (eltérőleg a *végrehajtási* zárlat eseteitől — péld. 164., 208. §§.) a zárlatot *elrendelő* bíróság, a mely saját belátása szerint a kinevezést a foganatosítás végett megkeresett bíróságra csak abban az esetben bízhatja, a mikor a zárlatot nem saját területén kell foganatosítani. A mikor tehát a zárlatot a törvényszék rendeli el és a törvényszék területén levő járásbíróság foganatosítja: a zárgondnok kinevezésével másik bíróság meg nem bízható. A törvény feltételezi, hogy a bíróság *ismeri* a saját területén lakó személyeknek ama tulajdonságait, a melyek őket a zárgondnoki tiszt elvállalására képesítik; de *ismerheti* azokéit is, a kik más bíróság területén laknak. Ez az oka a zárgondnok kinevezését tárgyazó intézkedéseknek: és ehhez képest fogja a zárlatot rendelő bíróság a kinevezés jogát közvetlenül vagy megbizás által gyakorolni. — A zárgondnok oly kérvénye, a mely a zár alá vett tárgyaknak a zárlatot szenvedőtől karhatalommal való elvételét czélozza, a zárlat foganatosítására illetékes bíróság elé tartozik.*

A kiküldött soha sincs jogosítva a zárgondnok kinevezésére, és ezzel meg sem bízható. Ha tehát a bíróság a zárlatot elrendelő vagy a kiküldést tartalmazó végzésben zárgondnokot ki nem nevezett, vagy ha a kinevezett zárgondnok, a kinek bevezetése a zárlat foganatosításának lényege, a helyszinén meg nem jelent volna, zárlatot nem lehet foganatosítani.

A törvénynyel éppen nem ellenkezik, sőt gyakran a körülmények szükségképen megkivánhatják, hogy több bíróság területén lezárolandó tárgyakra nézve ne egy, de *több zárgondnok* neveztessék ki.

241. §.

A 237. §. *a), b), c), d)* és *e)* pontjának eseteiben a zárlatnak azon joghatálya van, hogy ingatlanokra a telekkönyvi feljegyzés iránti megkeresés megérkeztének időpontjától, ingóságokra a helyszinén foganatosított zárlat esetében pedig a foganatosítás időpontjától számítva, harmadik személy a zárt-kérő kárával, a zárlat tárgyára jogokat nem szerezhet.

* Curia 1883. évi 7190. sz.

Miután a zárlat czélja biztosíték szerzése arra nézve, hogy az a fél, a ki pernyertessé lesz, a vitás dologra vagy jogra vonatkozó igényét annak idejében eredménynyel érvényesíthesse: e czél elérése végett a törvény a zárlat foganatosítását oly joghatálylyal ruházza fel, hogy oly esetben, a mikor a zárlatot telekkönyvi feljegyzés által foganatosítják, az ez iránti megkeresés beérkeztének időpontjától (tkvi rend. 61. §.), ha pedig a foganatosítás helyszini összeirás által történik, ennek időpontjától számítva (jelen törv. 47. §.), harmadik személy a zárt-kérő kárával, a lezárolt dologra vagy jogra jogokat nem szerezhet, a nélkül azonban, hogy a zárlat foganatosítása a zároltató javára bármi dologi jogot megalapítana. A joghatály kezdete időpontjának meghatározására a törvényben ingatlanok és ingóságok között tett megkülönböztetés teljesen elhibázott; mert a 240. §. 2. bekezdése szerint ingatlanokra is lehet a zárlatot helyszini összeirás, becslés és zárgondnok bevezetése által, még pedig csupán ez által, a zárlat telekkönyvi feljegyzése *nélkül* foganatosítani. A joghatály kezdetének meghatározásánál tehát a foganatosítás módját, nem pedig a zár alá vett tárgy minőségét kellett volna irányadóul elfogadni.

A zárlat joghatálya csak a foganatosítás időpontjától kezdődik. A zárlat tehát az ennek tárgyára korábban szerzett dologi jogokat semmi tekintetben sem érinti, s ezek a zárlat után is érvényesíthetők. Következik ebből, hogy a zárlat telekkönyvi feljegyzése előtt zálogjogilag akár végrehajtási végzés alapján, akár csak telekkönyvi kérvény következtében bejegyzett követelésnek végrehajtás útján való érvényesítését a zárlat feljegyzése nem gátolja. (V. ö. 161. §-t.). Valamint következik: hogy harmadik személy a lezárolt ingóságra előbb szerzett dologi jogát a zárlat foganatosítása után is érvényesítheti ugyanazon a módon, a mint ezt a zárlat foganatosítása előtt tehette volna, tehát a megfelelő rendes vagy sommás per útján; csakhogy — miután az itélet joghatálya csak a perben álló felekre terjed ki — a perbe nem csak a zárlatot szenvedő, hanem a zárlatot kérő felet is kell idézni. A 216. §. analogiájánál fogva a zárlat által korábban szerzett tulajdoni vagy használati jogában sértett harmadik személyt az a jog is megilleti, hogy a zárlat egészben vagy részben megszüntetése iránt keresetet indítson. Hogy a 216. §. analogia útján itt alkalmazható, annál kétségtelenebb, mert ha a zárlat igazolása iránti perben a zárlat tárgyát a zárt-kérő javára megitélik, az itélet végrehajtására a 216. §-szal kapcsolatos 214. és 215. §. rendelkezéseit kell alkalmazni.* Igénykeresetnek azonban — a 92. s köv. §§. értelmé-

* Teleszky I.: Jogt. Közl. 1882. évi 25. sz.

ben — zárlat foganatosításából kifolyólag nincs helye,* mivel az csak a végrehajtató ellen lefoglalt tárgynak a foglalás (zálogjog terhe) aluli felmentése végett indítható.

Harmadik személy a zárlat tárgyára csak oly jogokat nem szerezhet, a melyek a zárlatot kérőnek kárával járnak. Ennélfogva oly külön jogok, a melyek a zárlat által biztosítandó jog mellett és ennek sérelme nélkül megállhatnak, a zárlat tárgya tekintetében a zárlat foganatosítása után is *föltétlenül* szerezhetők. A mikor például a zárlatot az ingatlannak csupán használati jogára rendelték el és foganatosították (240. §.), vagy a mikor a zárlat foganatosítása azért történt, mert a tulajdonos a haszonbérletet visszavenni vonakodott (237. §. *e)*): mi sem áll útjában annak, hogy harmadik személy az ingatlannak tulajdonát a zárlat foganatosítása után is jogérvényesen megszerezhesse; csakhogy a zárlat az új tulajdonos irányában is megtarthatja joghatályát.

Szem előtt tartandó végre, hogy a zárlat, hasonlóan mint. a bizt. végrehajtás vagy mint a telekkönyvi előjegyzés, csak a zárlat igazolása iránti per kimenetelétől függő, tehát feltételes jogot ad. Ennélfogva a zárlat alá vett dologra vagy jogra a foganatosítás után is, *föltételesen* bármi jogot lehet szerezni; feltételesen annyiban, hogy a szerzés jogi hatálya attól fog függni, vajjon a zárlat a megindított vagy megindítandó per útján igazolást nyer-e vagy sem. A tulajdonjog biztosítására a 237. §. alapján telekkönyvileg feljegyzett zárlat tehát (240. §.), a lezárolt ingatlanra vonatkozó zálogjog bekeblezését vagy előjegyzését a per kimenetelétől függő joghatálylyal, nem gátolja. (V. ö. a telekk. rend. 75. §-át.) A 237. §. *a)* és *b)* pontja értelmében valamely hagyatékhoz tartozó ingatlanra jogerejűleg elrendelt és telekkönyvileg feljegyzett zárlat különleges hatálya az, hogy annak kérelmére, a kinek javára az elrendelés és feljegyzés történt, az örökösödési eljárást meg kell indítani (1894 : XVI. t.-cz. 3. §. 3. pont.).

A 241. §-ban és a most mondottak egyébiránt mind csak a 237. §. *a)—e)* pontjai alapján elrendelt zárlatokra vonatkoznak. Az *f)* pont alapján elrendelt, egészen külön tekintet alá eső zárlat foganatosítása egyedül azzal a hatálylyal bir, hogy a tulajdonos a jelzálog állagának és tartozékainak sértetlen fentartását veszélyeztető cselekvényekben a zárgondnok közbenjárása mellett gátolható; oly cselekvények pedig, a melyek az állag és a tartozékok fentartására szükségesek, és a melyeket a tulajdonos elmulaszt, a zárgondnok által teljesíthetők (245. §.).

* Pesti kt. 1888. évi 13590. sz.

242. §.

A 237. §. *a), b), c)* és *d)* pontjainak eseteiben a zár alá vett ingóság, a mennyiben nagy értékcsökkenés, vagy az értékkel arányban nem álló költségek nélkül el nem tartható, a 104. §. szerint elárverezendő. Ezen esetben jogában áll annak, a ki ellen a zárlat elrendeltetett, a zárlat tárgyainak értékét készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban (42. §.) a bíróságnál letenni; mit ha teljesített, a zárlat feloldása hivatalból rendeltetik el. Ugyanez teendő akkor is, ha a felek kezes jótállása, kézi-zálog adása vagy más módon való biztosításban egyeztek meg.

A biztosítandó értéket, a mennyiben a felek az iránt meg nem egyeztek, szükség esetében szakértők meghallgatásával, a zárlatot rendelő bíróság állapítja meg.

Hivatkozással a 104. és 233. §-nál mondottakra, itt még megjegyezzük:

Az előleges árverés elhárítására ezen §. esetében nem a zárlat foganatosítása alkalmával megállapított becsértéket (71., 240. §§.), hanem a zár alul feloldandó ingóságnak a bíróság által, szükség esetére szakértők meghallgatása után megállapított valódi *értékét* kell letenni. Oka ennek az, hogy zárlatnál bizonyos meghatározott tárgy későbbi átadásának biztosításáról lévén szó, oly czélra, hogy a tárgy ismét a zárlatot szenvedő rendelkezése alá kerüljön és ennek következményeül a végrehajtásnál a végrehajtató a megitélt tárgy helyett esetleg a letett összeggel legyen kénytelen beérni: a tárgy értékének sokkal megbízhatóbb megállapítása szükséges, mint kiel. vagy bizt. végrehajtásnál, a hol a lefoglalt tárgy csak zálogul szolgál.

Az előleges árverést zárlat esetében is az ezt *foganatosító* bíróság rendeli el (204. §.), ellenben az árverés abbanmaradása végett biztosítandó értéket a zárlatot *rendelő* bíróság állapítja meg.*

* A törvénynek ebbeli rendelkezését másból, mint elnézésből származtatni alig lehet. A természetszerűen összefüggő eljárásoknak ily erőszakos elválasztása teljesen czéltalan; és az által a zárlatot szenvedő részére biztosított jog gyakran illusoriussá válhat; mert miután az előleges árverést rendelő végzést felfolyamodás kizárásával 8 nap alatt az árverés foganatosítása által végrehajtják, sokszor merő lehetetlenség az árverés napjáig a zárlatot elrendelő bíróságtól oly végzést kieszközölni, a mely a talán területén kívül lévő dolog becsértékét, szakértőknek *megkeresés*,

Ha a zárlatot biztosíték adása következtében fel is oldották, ez által a zárlatot kérő természetesen el nem veszti azt a jogát, hogy utóbb a kiel. végrehajtást, ha még megvan, magának a tárgynak átadására intézhesse (214. §.).

243. §.

A zárlatot rendelő végzés ellen azon fél, a ki ellen a zárlat elrendeltetett, a következő esetekben élhet felfolyamodással:

a) ha a zárlat a 237. §. ellenére rendeltetett el;

b) ha a per tárgya, illetőleg a jelzálogos hitelező követelése, a zárlat elrendelése előtt teljesen biztosítva volt.

Ha a felfolyamodáshoz új okirat csatoltatik, vagy ha a felfolyamodás tartalmából szükségesnek mutatkozik: az ellenfél az iratok felterjesztése előtt meghallgatandó.

A zárlat tartamára és feloldására nézve, a 234. §. intézkedései megfelelően alkalmazandók.

A zárlatot rendelő végzés elleni jogorvoslat, nemkülönben a zárlat tartama és feloldása teljesen oly módon van szabályozva, mint a bizt. végrehajtásra vonatkozólag a 232. és 234. §-ban; itt tehát e §§. magyarázatára hivatkozunk, oly megjegyzéssel csupán: hogy a 243. §. *b*) pontjában ez a kifejezés: «a per tárgya», a 237. §. *a)—e)* pontjaira, a «jelzálogos hitelező követelése» pedig az *f)* pontra vonatkozik.*

244. §.

Ha a 237. §. *a)* és *d)* pontjának eseteiben a zárlat elrendelésekor zárlat alá vétetni rendelt tárgy iránt a per megindítva nem volt, vagy egyidejűleg meg nem indíttattatik: a zárlatot rendelő végzés kézbesítésétől számított 30 napi zárhatáridő alatt azon fél, kinek kérelmére a zárlat elrendeltetett, a pert az illetékes bíróság

és tán éppen az árverést elrendelő bírósághoz intézett megkeresés (!) útján történt meghallgatása után megállapítja.

* Lásd 526. lap 2. jegyzetét.

előtt megindítani köteles, ellenesetben az ellenfél kérelmére a zárlat feloldatik.

A 237. §. *c)* pontja esetében ugyanezen 30 napi zárhatáridő alatt a zárlatot szenvedő ellen az illetékes biró előtt, a per vagy az erre illetékes hatóság előtt a fennálló szabályok szerinti eljárás megindítandó, avagy bünvádi feljelentés adandó be, különben a zárlatot szenvedő fél kérelmére a zárlat feloldandó.

Egyébiránt a zárlat feloldására nézve a 237. §. intézkedései, úgy a nyilván valótlan vagy megszünt igény biztosítására kért zárlatból folyó felelősségre nézve, a 226. §. intézkedései megfelelően alkalmazandók.

A 237. §. *e)* pontja esetében feloldandó a zárlat akkor, ha a haszonbéri szerződés érvénytelenítése vagy megszüntetése iránt indított per jogerőre emelkedett birói határozattal eldöntetett.

Ugyanezen szakasz *f)* pontja esetében hivatalból feloldandó a zárlat, ha a zárlatot kérőnek bekeblezett követelése kitöröltetett, vagy a zárlat elrendelésekor folyamatban volt perben alperest felmentő, jogerőre emelkedett birói határozat hozatott. Ha pedig azon ok megszünt, mely miatt a zárlat elrendeltetett, vagy ha a jelzálogos hitelező követelése a 42. §. szerint biztosíttatott: a tulajdonos kérelmére, szükség esetében a zárt kérő jelzálogos hitelező meghallgatása után, a zárlat feloldandó.

A feloldást rendelő végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

A §. első és második kekezdésének rendelkezései egészen hasonlók azokhoz, a melyek a bizt. végrehajtásra nézve a 235. §-ban foglalvák. (Lásd ennek magyarazatát.)

A harmadik bekezdés nyomtatási hibából a 235. §. helyett a 237. §-t idézi. A zárlat feloldására a 235. §. intézkedéseit, tüzetesen ennek 3. és 4. bekezdéseit kell megfelelően alkalmazni. Itt is előfordulhat az eset, hogy a zárlat igazolása iránti per más, mint a zárlatot elrendelő bíróság előtt indul (238. §.); a mikor aztán a per megindítását igazoló kereseti felzetet a zárlatot elrendelő bíróságnál szintén be kell mutatni a végett, hogy a zárlat feloldása végett netán beadott kérvény meghallgatás nélkül el legyen utasítható. A 236. §.

a zárlatnál is *egész* terjedelmében, tehát a pénzbirságra vonatkozó rendelkezéseire nézve is nyer megfelelő alkalmazást.*

A 237. §. *e)* pontjának alapján elrendelt zárlatot fel kell oldani, *bármily* eldöntést nyert a haszonbéri szerződés érvénytelenítése vagy megszüntetése végett indított per. Ha a bíróság a szerződést érvénytelennek vagy megszüntnek mondotta ki, a haszonbéri birtok a volt haszonbérbeadónak, ha pedig a felperest kereseti, vagy az alperest viszonkereseti kérelmével elutasította, ismét a haszonbérbevevőnek rendelkezése alá esik; és a rendelkezés jogát az illető fél gyakorolhatja, vagy ennek gyakorlására az ellenfelet szoríthatja akár olyképen, hogy a felperes, illetve a viszonkeresetet indító alperes, habár pervesztes lett, a saját maga által kieszközölt zárlat feloldását kéri; akár pedig az által, hogy az alperes, illetve viszonkereset esetében a felperes, szintén habár pervesztes, az ellenfél által kért zárlat feloldását az itélet alapján szorgalmazza. Hogy a pervesztes fél is bir ezzel a joggal, ez abban találja alapját, hogy nem lehet őt arra kényszeríteni, hogy a zárlattal járó kártérítő felelősséget az ellenfél tetszésétől függő időig viselje.

A §. negyedik bekezdése szerint a 237. §. *e)* pontja alapján elrendelt zárlat csak akkor oldható fel, a mikor a per «*jogerőre emelkedett*» birói határozattal dőlt el; mely intézkedés teljesen megfelel annak, a melyet a bizt. végrehajtás feloldására nézve a 254. §. tartalmaz, és a melyet a 243. §. a zárlatra általában is alkalmaz. Az elsőbirósági itéletet helybenhagyó, de további felebbezéssel megtámadott másodbirósági itélet alapján tehát a 237. §. *e)* pontjánál fogva elrendelt zárlat feloldásának — a zárlatot szenvedő kérelmére — nincs helye. (Lásd a 234. §. magyarázatát.)

A 237. §. *f)* pontja alapján elrendelt zárlatot a törvény «*hivatalból*» mondja feloldandónak, ha a telekk. hatóság a követelés erejéig bekeblezett zálogjogot kitörülte, vagy a bíróság a perben az alperest felmentő határozatot hozott. E szabály megtartása a legtöbb esetben merő lehetetlenség; mert a zárlatot 238. §. értelmében a birtokbíróság rendelte el; a zárlatot tehát csak ugyanez oldhatja fel, ez pedig a zálogjognak a telekkönyvi hatóság által elrendelt törléséről hivatalos tudomással semmi körülmények között sem, a per kimeneteléről pedig csak akkor bír, ha történetesen a per bírósága is. A zárlat tehát ez esetekben is csak *kérelemre* lesz feloldható. Csakhogy akkor, ha a megfelelő határozatot felmutatják, a hitelezőt nem szükséges meghallgatni. Az alperest felmentő itéletnek itt is jogerejűnek kell lennie (lásd fennebb). Az ok, a melynek megszünte a zárlat

* Bpesti kt. 1885. évi 7444. sz.

feloldását vonhatja maga után, a jelzálog tulajdonosának a 237. §. *f)* pontjában említett cselekvénye vagy mulasztása.

Az utolsó bekezdés kivételt állapít meg a 37. §. szabálya alul.[1]

245. §.

A zárlatot elrendelő bíróság a zárgondnokot a szükséghez képest, esetleg a feleknek meghallgatása után, hivatalból, vagy a felek valamelyikének kérelmére, a körülményeknek megfelelő kezelési utasítással látja el, melyet a zárgondnok követni tartozik. Ilyen kezelési utasítást a bíróság intézkedéseig a kiküldött is adhat ki. A kezelési utasítás meg nem tartása vagy helytelen kezelés esetében, a felek a zárlatot elrendelő bírósághoz előterjesztéssel élhetnek. A bíróság szükség esetében a feleknek és a zárgondnoknak meghallgatása után határoz.

A 237. §. *f)* pontja esetében a zárgondnok oly kezelési utasítással látandó el, mely a tulajdonos rendelkezési jogának lehető épségben tartása mellett, a jelzálog állagának és tartozékainak sértetlenül való fentartása szempontjából megfelelőnek mutatkozik. Ezen esetben a zár alá vett vagyon jövedelme a tulajdonost illeti.

A zárgondnok jogai és kötelességei máskülönben a meghatalmazott jogaival és kötelességeivel azonosak.

Valamint a zárgondnok kinevezése (240. §.), úgy a zárgondnok kezelési utasítással való ellátása is a zárlatot elrendelő bíróságot illeti.[2]

Az, hogy kezelési utasítások egyáltalában szükségesek-e és szükséges-e a zárgondnokot már a zárlatot elrendelő végzésben ilyenekkel

[1] V. ö. német ptrs 926. és a német polg. tkönyv 1134. §-át.

[2] Ahhoz, hogy czélszerű volt-e a kezelési utasításokat, úgy mint a zárgondnok kinevezését, elmozdítását, megszámoltatását és a lezárolt tárgy jövedelmeinek értékesítését is (246—249. §§.) a zárlatot foganatosító bíróság mellőzésével feltétlenül a zárlatot elrendelő bíróságra bízni, bizonyára sok szó fér. Indokolni csak azzal lehet ezeket a rendelkezéseket, hogy a 238. §-nál fogva a zárlatot elrendelő és foganatosító bíróság vagy egy és ugyanaz; vagy a zárlatot a perbíróság rendeli el, a mely a perben a zárlat tárgyát és a tárgy kezelésének legczélszerűbb módját megismerhette. A 238. §. második bekezdése szerint azonban néha ezen esetek egyike sem forog fenn.

ellátni, a nélkül is, hogy a felek valamelyike kérte volna? továbbá az utasítások tartalma: a körülményektől, a lezárolandó tárgy és a zárlat által biztosítandó jogok minőségétől függ.

Az *előterjesztés*, a melylyel a felek élhetnek, ha a zárgondnok az utasításokat meg nem tartja vagy a zárlat tárgyát helytelenül kezeli, csak névrokon azzal az előterjesztéssel, a melynek a 34. §. szerint a kiküldött eljárása, végzései s intézkedései ellen van helye. Ezért az itt szóban lévő előterjesztés tekintetében a 35., 36. és 38. §§. alkalmazást nem találnak. Az előterjesztést mindig a zárlatot elrendelő bíróságnál kell beadni akkor is, a mikor a kezelési utasítást ideiglenesen a kiküldött adta; mert ebben az esetben is a zárlatot rendelő bíróság hatáskörébe tartozik az ideiglenes utasításokat megerősíteni, vagy ezek helyett a zárgondnokot másokkal ellátni.

A §. 2. bekezdését a 237. §. *f)* pontja alapján elrendelt zárlat sajátságos természete indokolja. (Lásd ezen pontnak, továbbá a 241. §. magyarázatát, és v. ö. a 211. §-t és ennek magyarázatát.) A költségek kérdését a 250—252. §§. általános rendelkezése szerint kell megoldani.

Az utolsó bekezdés szerint a zárgondnok és a meghatalmazott jogai és kötelességei azonosak. E jogok és kötelességek közelebbi meghatározása az anyagi jog körébe tartozik.* — V. ö. még a 208. §-t.

246. §.

Ha kötelességeinek a zárgondnok pontosan meg nem felel, vagy megbizhatósága iránt aggályok merülnek fel: állásától bármelyik fél kérelmére, a bíróság belátása szerint időközben is elmozdítható.

Sürgős esetekben a bíróság a zárgondnokot állásától hivatalból is elmozdíthatja.

* Megjegyezzük csupán, hogy a bpesti kt. 1887. évi 40675. sz. határozata szerint a zárgondnoki kinevezés még nem ad jogot a beszedendő követeléseknek per útján való érvényesítésére (?); és hogy a zárgondnok felelőssége tekintetében nincs a Curiának megállapodott gyakorlata, a mennyiben egyszer kijelentette, hogy a zárgondnok az ebbeli tiszt elfogadása által a zárlat tárgyai iránti felelősséget elvállalta és ennek következményei ellen a tárgyak át nem vételével nem védekezhetik, mert azok átadását szorgalmazhatta volna (1884. évi 6738. sz.); máskor meg: hogy a zárgondnok olyan tárgyakért, a melyeket neki tényleg át nem adtak, felelősséggel nem tartozik (1885. évi 2883. sz.).

Az elmozdítást rendelő végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Az elmozdított zárgondnok helyébe a bíróság a felek meghallgatása után nevez ki újabban zárgondnokot, s ennek kinevezéséig a zárlat fentartására szükséges ideiglenes intézkedéseket a körülmények szerint teszi meg.

Az elmozdítás elrendelése esetében a zárlat alá vett tárgyaknak a zárgondnoktól való átvételére és az újonnan kinevezett zárgondnoknak átadására kiküldött rendeltetik. Az átadásnál és átvételnél felmerült nyilvánvaló hiányt valószinűen fedező összeg erejéig, a bíróság a bejelentés beérkezte után, a zárgondnok ellen biztosítási végrehajtást rendel el.

Miután a zárgondnokot a zárlatot elrendelő bíróság nevezi ki, és a kinevezés a zárlatot foganatosító bíróságot kivételesen szintén csak a zárlatot rendelő bíróság megbizása alapján illeti (240. §.); és miután a zárgondnokot kezelési utasítással ugyanez a bíróság látja el: kétségtelen — habár tüzetesen megérintve nincs — hogy az ebben a §-ban említett bíróság alatt mindig a zárlatot *elrendelő* bíróságot kell érteni.

A zárgondnokság bizalmi állás; és innen van, hogy a zárgondnok elmozdításából a zárlatot rendelő bíróságnak teljesen szabad keze van annyira, hogy a zárgondnokot állásától hivatalból is elmozdíthatja, és hogy az elmozdítást akár hivatalból, akár valamelyik fél kérelmére elrendelő végzés ellen a jogorvoslat — úgy az elmozdított zárgondnok, mint a felek részéről — ki van zárva.

Uj zárgondnok kinevezése iránt a zárlatot rendelő bíróság — a 240. §-tól eltérőleg — már csak a felek meghallgatása után intézkedhet; a nélkül, hogy a zárgondnok személye tekintetében itt is a felek ajánlataihoz kötve volna.

A mikor a zárlat tárgyát az elmozdított zárgondnoktól átveszik és az ujonnan kinevezett zárgondnoknak adják át, a zárlat foganatosításakor felvett jegyzőkönyv alapul vétele mellett (240. §.) a tárgyat összehasonlítólag újabban össze kell írni és meg kell becsülni, mivel ez az összeírás és becslés fog a netaláni hiány megállapításának és a hiányt fedező összeg meghatározásának alapjául szolgálni.

A hiányt valószinűleg fedező összeg erejéig a bíróság a bizt. végrehajtást *hivatalból* rendeli el, és a nélkül, hogy veszély valószinűségének kimutatása szükséges volna. A felek mindamellett helyesen teszik, ha a zárlat tárgyának átvételekor az összegnek miként

leendő biztosítása iránti indítványaikat előterjesztik, különösen, ha megjelölik a volt zárgondnoknak azt a vagyonát, a melyre a bizt. végrehajtás esetleg vezetendő; mivel ily megjelölés hiányában az elrendelendő bizt. végrehajtás sikere kétessé válik. — Hasonló bizt. végrehajtásokra nézve v. ö. még a 186., 217. és 247. §§-at.*

247. §.

Azon esetben, midőn valamely dolog vagy jog jövedelme vagy kezelése vétetett zárlat alá: köteles a zárgondnok a zárlat végeztével, és ha a zárlat egy évnél tovább tart, mindenik naptári év végén, esetleg pedig a bíróság rendeletére rövidebb idő alatt is a zárlatot rendelő bírósághoz rendesen vezetett számadást bemutatni.

Ha a zárgondnok számadását a határidő lejárta után hivatalból kitüzendő s meg nem hosszabbítható zárhatáridő alatt be nem adná: állásától hivatalból elmozdítandó, s egyszersmind ellene a valószinű hiányt fedező összeg erejéig az érdeklettek bármelyikének kérelmére a biztosítási végrehajtás elrendelendő.

Mint mindenki, a ki idegen vagyont kezel, úgy a zárgondnok is meghatalmazott minőségében (245. §.) számadással tartozik, ha a reá bizott tárgy jövedelmet hajtó, vagy annak kezelése kiadásokkal járt, tehát esetleg a 237. §. *f)* pontja alapján elrendelt zárlat esetében is. A zárlat végeztével, illetve minden naptári év végén számadást beterjesztenie okvetlenül kell, de a bíróság a kezelési utasításokban vagy utóbb is már előre elrendelheti, hogy a számadást rövidebb időközökben kell bemutatni.

Ha a zárgondnok a számadást az ekként a törvény által általában, vagy a bíróság által tüzetesen meghatározott időben be nem adja, a bíróság a számadás beterjesztésére még egy, de most már záros határidőt tűz ki; és ha a zárgondnok kötelezettségének még sem felel meg, a bíróság őt állásától elmozdítja, feltéve t. i. hogy a zárlat még tovább tart és a lezárolt tárgy zárgondnoki kezelése ezentul is szükséges; a mikor azután a 246. §. szabályának megtartása mellett új zárgondnokot is kell kinevezni. Ha ellenben a zárgondnok

* V. ö. osztr. jav. 845., 846. §§-at.

késedelmezése a végszámadás beterjesztésében nyilvánul, a zárgondnoki állástól való elmozdításnak többé nem volna czélja.

A bizt. végrehajtást a számadásra nézve késedelmes zárgondnok ellen — úgy mint a 246. §. esetében — feltétlenül el kell rendelni; de itt nem hivatalból, hanem csak az érdeklettek valamelyikének kérelmére. A valószinű hiányt fedező összeg megállapítására némi irányadóul szolgálhat a korábbi időszakokról beterjesztett számadás. Ha ilyen nincsen, az összeg megállapítása egyedül a fél kérelmének figyelembe vételével képződött birói belátástól függ.

Az ebben a §-ban körülirt hatáskör szintén nem a zárlatot foganatosító, hanem az ezt elrendelő bíróságot illeti. (Lásd a 240., 245. és 246. §§. magyarázatát).

248. §.

A zár alá vett tárgy jövedelmét képező ingóságok értékesítése iránt, a zárgondnok a zárlatot rendelő bírósághoz javaslatát előterjeszteni köteles.

Az értékesítés módozata, esetleg a természetben való megtartás iránt, a bíróság a felek meghallgatása után, belátása szerint határoz. Ha a felek az értékesítés más módozatában meg nem egyeztek: az értékesítés birói árverés utján történik. Az e tárgyban hozott bírósági végzés és az árverési hirdetmény ellen felfolyamodásnak és előterjesztésnek helye nincs.

A zár alá vett tárgy nem készpénzbeli jövedelmének megtartása vagy értékesítése, esetleg az értékesítés módozata iránt egyetértően első sorban magok az érdeklett felek intézkedhetnek. Csak ha a felek egyetértő megállapodásra nem jutnak, beáll a bíróság döntésének szüksége. De ekkor a bíróság határozatát egyedül a czélszerűség szempontjai irányozzák, oly megszorítással mégis, hogy a felek megállapodásának hiányában a bíróság más mint árverés által való értékesítést nem rendelhet.

Az ebbeli eljárásra az alkalmat és az okot egészen azokhoz hasonló körülmények szolgáltatják, a melyek a 127. és 209. §. eseteiben forognak fenn; és ezért alig indokolható az a rendelkezés, hogy itt a bírósági végzés ellen felfolyamodásnak és az árverési hirdetmény ellen előterjesztésnek helye nincs (34. §.), a 127. és 209. §. pedig ezeket a jogorvoslatokat ki nem zárják.

Egyébként azonban ama §§. rendelkezéseit analogiából itt is kell megfelelően alkalmazni; annál inkább, mivel viszont a zárlatról szóló 245—250. és 252. §§. a 208. §. értelmében elrendelt végrehajtási zárlat esetében szintén találnak alkalmazást (253. §.). Ennél fogva a zárgondnok itt is köteles előterjesztett javaslata mellett az ingóságok jegyzékét és a becsértéket feltüntető becsülevelet (148. §.) bemutatni; igénybejelentő felhivás kibocsátása az árverés előtt itt sem szükséges; és a kiküldött a vételárt s az árverési jegyzőkönyvet térítvény mellett a zárgondnoknak adja át, a ki annak idejében köteles a befolyt vételárt elszámolni s az árverési jegyzőkönyvet a számadás mellékleteként bemutatni.

Annak meghatározása, hogy mi történjék a zárlat tartama alatt készpénzbeli jövedelemmel és az ingóságok értékesítéséből befolyt készpénzzel, és miképen gyümölcsöztessenek ezek az összegek? a kezelési utasításokra tartozik (245. §.).

Az ebben a §-ban meghatározott teendők ismét nem a zárlatot foganatosító, hanem az ezt elrendelő bíróság hatáskörébe tartoznak. (Lásd a 240., 245—247. §§. magyarázatát).

249. §.

A zárgononok által beadott és a bíróságnál megtekinthető évi és végszámadásról a bíróság a feleket azzal értesíti: hogy észrevételeiket 30 napi zárhatáridő alatt irásban annál bizonyosabban adják be, minthogy különben a számadás helyesnek fog tekintetni.

Észrevételek beadása esetében a bíróság a feleket és a zárgondnokot sommás vagy jegyzőkönyvi tárgyalás utján meghallgatva, a netaláni bizonyítási eljárás után, itélet által határoz. Az elsőbirósági itéletet helybenhagyó másodbirósági itélet ellen felebbezésnek helye nincs.

Ez a §. nem csak az «évi és végszámadásokról», hanem általában a 247. §. értelmében beterjesztett számadásokról szól. A törvényhozás elnézte, hogy az igazságügyi bizottság indítványához képest a javaslatbeli 247. §-t oda módosította, hogy a bíróság a zárgondnoki számadásoknak egy évnél rövidebb időközökben leendő bemutatását is rendelheti; és a 249. §. megfelelő módosítását elmulasztotta.

Az itt szabályozott eljárás egy neme a Ptrs N. 85—88. §-ai

értelmében elintézendő számadási pereknek; oly eltérésekkel: hogy a felhivás és a felhivás jogosultsága fölötti targyalás elesik; hogy ha a kitűzött 30 nap alatt észrevételek nem érkeznek be, a bíróság annak, hogy a számadást helyesnek tekinti, hivatalos jelentésre hozott végzésben ad kifejezést, a nélkül hogy a számadó további kérelmét bevárná, és a nélkül hogy ilyenkor a számadást itélet által helyben hagyni kellene; hogy a számadás elleni észrevételeket nem kereset alakjában kell beadni; és hogy az észrevételek következtében nem a rendes eljárás szerint kell tárgyalni, hanem egyesbiróságnál sommás, társasbiróságnál jegyzőkönyvi tárgyalást kell tartani. A Ptrs N. 88. §-ának szabályai azonban a zárgondnoki számadásban és az ennek beterjesztése után fejlődő eljárásban is nyernek alkalmazást.

A számadásba a szoros értelemben vett zárlati költségeket (251. és 252. §. magyarázata) és a zárgondnoki díjakat is be kell vonni; mivel a bíróság ezeket a 252. §. szerint a számadás kérdésével egyidejűleg állapítja meg, akkor is, ha a kitűzött 30 nap alatt a számadásra észrevételeket senki sem tesz. A zárlati költségek és a zárgondnoki díj megállapítása ilyenkor abban a végzésben történik, a melyben a bíróság a számadás helyeslését kijelenti.

Abban, hogy a bíróság — ha a számadás ellen észrevételeket tesznek — kereset nélkül itéletet hoz, hasonlít a szóban lévő eljárás ahhoz, a mely a 143. §. szerint a tulajdonjog arányának megállapítása végett indúl. A tárgyalásra a zárgondnokon kívül úgy a zárlatot kérőt, mint a zárlatot szenvedőt kell idézni, habár észrevételeket ezeknek csak egyike adott be. — Miután a zárgondnok számadásait a 247. §. értelmében a zárlatot rendelő bíróságnál kell bemutatni, a 249. §. szerinti eljárás is ugyane bíróság hatáskörébe tartozik. «Az itélet ellen használt felebbezés másodfokú elintézésére nem a S. E.-ban foglalt felebbezési eljárás szabályai, hanem az eddigi szabályok alkalmazandók. Ehhez képest az említett itélet elleni felebbezés nem a S. E. 131. §-ában megszabott 15 napi, hanem a Ptrs N. 32. §-ában megszabott 8 napi határidő alatt adandó be.» * — Lásd még a 240., 245—248. §§. magyarázatát.

250. §.

A zárlat költségeit, ideértve a zárgondnoki dijakat is, a zárlatot kérő tartozik előlegezni. A zárlat tartama

* A budapesti kt. határozattárába felvett 7. polg. határozat. (Igazs. közl. IV. 227. l.)

alatt felmerülő költségek, a 237. §. *f)* pontjának eseteit kivéve, a zárgondnok kezelése alatt befolyt jövedelemből fedezendők.

Ha a zárlatot kérő a zárlat foganatosítása után a szükségesnek mutatkozó és a zárlat alatti jövedelmekből nem fedezhető költségeket a bíróság meghagyására a kitüzött határidőben be nem szolgáltatná, a zárlat hivatalból feloldandó.

Hogy a zárlat költségeit a zárlatot kérő *előlegezi*, ez megfelel a 20. §-ban foglalt rendelkezésnek. A kivánt előleg összegét a zárlatot rendelő bíróság határozza meg. (Lásd a 20. §. magyarázatát). — A 237. §. *f)* pontja esetében a zár alá vett ingatlan jövedelme a tulajdonost illeti (245. §.); és ezért a zárlat tartama alatt felmerülő költségeket és kiadásokat is ebben az esetben — a jövedelem épségben hagyásával — a zárlatot kérő köteles előlegezni. A zárlat egyéb eseteiben a költségeket első sorban a zárgondnok kezéhez befolyt jövedelemből kell fedezni. Ha azonban a jövedelem a zárlattal járó költségek és kiadások fedezésére elégtelen,* a zárgondnok indokolt jelentésére a zárlatot elrendelő bíróság megállapítja a szükségesnek mutatkozó költségelőleg összegét, ennek zaros határidő alatti befizetését a zárlatot kérőnek meghagyja, és a határidő eredménytelen elmulta után hivatalos jelentésre a zárlat feloldása iránt intézkedik.

Hogy ezek a teendők a zárlatot elrendelő bíróság hatáskörébe tartoznak, a 240., 245—249. §§-ból következik. (Lásd ennek magyarázatát).

251. §.

Az iránt, hogy a zárlat által okozott költségeket melyik fél és minő részben köteles viselni, a 237. §. *a)*, *d)*, *e)* és *f)* pontjainak eseteiben, és a *c)* pont esetében is akkor: ha a zárlat igazolására per indíttatik, a bíróság rendszerint a per során határoz.

Ha a perben ily határozat nem hozatott, valamint a *b)* pont eseteiben, a zárlati költségek viselésének kérdésében a perbeli itélet jogerőre emelkedése, illetőleg a

* Bpesti kt. 1883. évi 20044. sz.

megindíttott másnemű eljárás jogerejű eldöntése vagy esetleg a zárlat feloldása után a per bírósága, vagy ha per nem indíttatott, a zárlatot elrendelő bíróság a feleket sommás vagy jegyzőkönyvi tárgyalás során meghallgatja és végzés által határoz. Az e tárgyban hozott végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

252. §.

A zárlati költségeket, a mennyiben zárgondnoki számadásnak van helye, a 249. §. szerint a számadás kérdésével egyidejüleg, egyébként pedig a zárgondnok és a felek költségfelszámítása alapján, szükség esetében a felek meghallgatásával, a bíróság állapítja meg.

A zárgondnoki díjak akkor is megállapítás tárgyát képezik, ha a felek részéről észrevételek nem adattak. A zárgondnoki díjak megállapítását tárgyazó végzés ellen, felfolyamodást a zárgondnok is használhat.

A zárlati költségek és zárgondnoki dijak megállapítását tárgyazó végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

A 251. §. első bekezdésében ismét nyomtatási hibával van dolgunk: a 220. §. helyett a 232. §. idéztetik.

A §. második bekezdésében szabályozott eljárásnak helye van: ha a 237. §. *a), c)—f)* pontjainak eseteiben a perbíróság itéletileg meg nem határozta, hogy a zárlat költségeit melyik fél és mily részben köteles viselni; a *b)* pont esetében mindig, mivel ekkor a zárlat elrendelése már a per lefolyta után történt; továbbá ha a bíróság a zárlatot 244. vagy a 250. §-hoz képest feloldotta; végre ha a 237. §. *c)* pontja alapján elrendelt zárlattal kapcsolatosan nem per, hanem «az illetékes hatóság előtt a fennálló szabályok szerinti másnemű eljárást» tettek folyamatba (244. §.).

A tárgyatást lehetőleg hivatalból, de valamelyik fél kérelmére minden esetre elrendeli a per bírósága; oly esetben pedig, a mikor a zárlat feloldása a per indításának elmulasztása miatt következett be (244. §.), vagy a mikor a zárlat igazolása végett nem per, hanem «másnemű eljárás» volt folyamatba téve, a zárlatot elrendelő bíróság tüzi ki s tartja meg.

A zárlati költségek viselése iránti kérdés eldöntésénél a következők szolgálhatnak tájékoztatóul: A zárgondnok ama kiadásai, a melyek a lezárolt dolog birtokával szükségképen járnak, és jártak volna akkor is, ha zárlat nem foganatosíttatik, szintúgy a tárgy fentartására és gyümölcsözővé tételére fordított, tehát a szükséges és hasznos kiadások és beruházások (adó, épületjavítási, megmunkálási költségek stb.) a tulajdonképeni zárlati költségek közé nem is tartoznak, és ezek annak terhére esnek, a kinek a zárlat feloldása után az illető dolog vagy jog birtokába kerül. Az egyéb, egyedül a zárlat elrendelése és foganatosítása következtében felmerült költségeket rendszerint a pervesztes fél viseli; de ha a bíróság a perköltségek kölcsönös megszüntetését mondotta ki, a 230. §. analogiájára a zárlati költségek a zárlatot kérőre róhatók, habár a lezárolva volt tárgy a perben neki ítéltetett meg. Ha a bíróság a zárlatot a per meg nem indítása miatt oldotta fel, a szorosan vett zárlati költségeket feltétlenül a zárlatot kérőnek kell viselnie.

A 251. §. szószerinti értelmében csak «a zárlati költségek *viselésének* kérdését» kell ugyan ennek az eljárásnak a során megoldani; kétségtelen azonban, hogy itt nem præjudiciumszerű megoldásról van szó, hanem hogy oly esetben, a mikor a zárlati költségek a számadás kérdésével együtt a 252. §. értelmében már meg vannak állapítva, és az, a kit a bíróság a költségek viselésére kötelezett, azokat előlegezésképen még be nem fizette (250. §.): a végzés számszerüleg meghatározott költségösszeg viselését teheti az egyik vagy másik fél kötelességévé; és kétségtelen, hogy a zárlati költségek megállapítására vonatkozólag a 252. §. első bekezdésében érintett eljárást a 251. §. szerinti eljárással egybekapcsolni nem csak lehet, de tanácsos is, úgy hogy ennek utána a zárlati költségek megállapítása és az ezek viselése iránti kérdés eldöntése egy végzésnek legyen a tárgya. Hogy a bíróság a megállapított költségösszegben marasztalhat is, arra világosan mutat az, hogy az e tárgyban hozott végzés elleni felfolyamodásnak (természetesen: a végrehajtásra) halasztó hatálya van.

Arra nézve, hogy a zárlati költségek megállapítása a számadás kérdésének eldöntésével együttesen történik, lásd a 249. §. magyarázatát. — A 251. és 252. §-ban említett végzések elleni felfolyamodásnak adott halasztó hatály kivétel a 37. §. szabálya alul. A 252. §. utolsó bekezdésében érintett halasztó hatály különösen abban nyilvánul: hogy oly esetben, a mikor a bíróság a zárgondnokot az általa bevett összegeknek a részére megállapított díj levonása melletti megfizetésére kötelezi, az ebbeli végzés a felszámított és megállapított összeg közötti különbözetre nézve felfolyamodás daczára végre nem hajtható.

Megjegyezzük még: hogy a 252. §-nak az a rendelkezése, mely

szerint a *zárlati költségeket* — a 251. §-hoz képest — rendszerint a *per bírósága* állapítja meg, nem kivétel a 27. §. amaz intézkedése alul, hogy az *eljárás* költségeinek megállapítása a *kiküldő* bírósághoz tartozik. A zárlatnak a 240. §. szerinti foganatosításánál felmerült költségeket az eljárásról tett jelentés elintézésében a kiküldő bíróság a 27. §-hoz képest, az ezentuli zárlati költségeket pedig, ideértve a zárgondnoki díjakat is, a 251. §. második bekezdésében megjelölt bíróság a 252. §-hoz képest állapítja meg. A zárgondnok díjait megállapító végzést, illetve a megállapítás tárgyában létrejött egyezséget közölni kell az illetékes pénzügyigazgatósággal, Budapesten a ker. adófelügyelői helyettessel.*

253. §.

A jelen törvény 245., 246., 247., 248., 249., 250. és 252. §§-nak a zárgondnoki utasításokra, a zárgondnok jogai és kötelességeire, a zárgondnok elmozdítására, a zárgondnoki számadásokra, a zárgondnoki kezelés alatt befolyt jövedelmi tárgyak értékesítésére, a zárgondnoki számadások elintézésére, a zárlati költségek és zárgondnoki díjak előlegezésére és megállapítására vonatkozó rendelkezései a jelen törvény 75., 164., 180., 208., 211. és 213. §§-ai értelmében valamint a hagyatéki eljárás során elrendelt zárlatok eseteiben is, a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

A zárgondnoki költségek és dijak ezen esetekben a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, illetőleg a hagyatéki bíróság által állapíttatnak meg.

A kielégítési végrehajtás folyamán a 75., 164., 180., 208., 211. és 213. §§. értelmében elrendelt zárlatról az egyes §-ok magyarázatában volt szó. Meg kell jegyezni, hogy a 251. §. ezekben az esetekben alkalmazást nem talál, mivel a «végrehajtási» zárlat költségei a végrehajtási költségek egy részét teszik, és ezekkel együtt a 27. §-nak megfelelő egy tekintet alá esnek. A 180. §. értelmében elrendelt zárlat költségei pedig mindenkor a vevőt terhelik. A 75. §. kivételével mindezekben az esetekben a zárlatot a végrehajtás foganatosítására

* 1902. évi 35364. számú igazságügym. rendelet.

illetékes bíróság rendeli el. Az a rendelkezés tehát, hogy a végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság állapítja meg a zárgondnok költségeit és díjait, nem csak nem kivétel a 252. §. azon szabálya alul, mely szerint ez a megállapítás a zárlatot rendelő bíróságot illeti, hanem a 245—250. §§. szerinti teendők is a végrehajtást foganatosító bírósághoz tartoznak. A 75. §. esetében a zárlatot — szoros zárt — a kiküldött rendeli el, s ez nevezi ki a zárgondnokot; a zárgondnok költségeinek megállapítása azonban a végrehajtást foganatosító járásbírósághoz (18. §.) van utalva, a mint a 245—250. §§. szerinti teendők is ugyanezen járásbíróság hatáskörébe tartoznak.

A hagyatéki eljárás során elrendelt zárlatok azok, a melyeknek az 1894. XVI. t.-cz. 90., 91. §-aihoz képest van helye (1894 : XVI. t.-cz. 93. §.).

254. §.

A fennálló törvényekben előforduló másnemű zárlat (sequestrum) eseteiben, a szokott eddigi eljárás tartandó meg.

A szakaszt a törvény szószerint a Prts-ból vette át (337. §.). Ily «másnemű» zárlat leggyakoribb esete az, midőn az ideigl. törv. szab. I. 4. §-ához képest és az 1877 : XX. t.-cz. 28. §. *c)* pontjánál fogva tékozlás miatt a vagyont a törvényes osztályrész biztosítása végett veszik zárlat alá.

Zárhatározatok.

255. §.

Azon napot, melyen jelen törvény hatályba lép, az igazságügyminister állapítja meg.

E napon az 1868. évi LIV. t.-cz. 324—474. §§-ainak hatálya megszünik.

Az itt nyert meghatalmazás erejénél fogva az igazságügyminister 1881. nov. 1-én 3333. sz. a. kelt rendeletével a törvényt 1882. évi január 1-ső napjával léptette hatályba.

256. §.

A jelen törvény hatályba léptének napján folyamatban levő végrehajtási ügyekre jelen törvény rendeletei rendszerint nem alkalmazandók:

Ezen szabálytól eltérőleg jelen törvény rendeletei alkalmazandók:

a) az egész végrehajtási eljárásra: ha a jelen törvény hatályba lépte napjáig a végrehajtás elrendeltetett ugyan, de foganatosítása meg nem kezdetett;

b) az árverés elrendelésére, foganatosítására, és az azt követő eljárásra: ha a jelen törvény hatályba léptének napján az árverés még el nem rendeltetett;

c) a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt indított keresetekre és az igényperekre: ha ezek a jelen törvény hatályba lépte után indíttatnak, vagy ha az első tárgyalási határnap a jelen törvény hatályba lépte után tüzetik ki;

d) az elsőbbségi bejelentvények elintézésére és a sorrendi és árfelosztási eljárásra; ha a jelen törvény hatályba léptének napjáig az elsőségi vagy sorrendi tárgyalásra határnap nem tüzetett.

A jelen törvény 28., 39., 40., 41. és 42. §§-ainak intézkedései, a folyamatban levő végrehajtási ügyekben is a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

Az ebben a §-ban foglalt átmeneti intézkedések értelme iránt, és azoknak a gyakorlatban alkalmazása körül a törvény hatályosságának első idejében számos kétely és vitás kérdés merült fel.* Minthogy azonban alig vannak már oly gyakorlati esetek, a melyekben a Ptrsnak és a jelen törvénynek szabályai összeütközve találkoznak, ama kérdések fejtegetésétől itt eltekinthetünk, és a felsőbb bíróságok megállapodása szerinti néhány oly szabály felemlítésére szorítkozunk, a melynek alkalmazására a gyakorlatban talán még ezentul is nyilhat alkalom.

Ujabb árverés elrendelése abból az okból, mert a vevő az árverési feltételeknek eleget nem tett, a 256. §. *b)* pontjának tekintete alá nem

* Szerző: Jogt. közl. 1882. évi 12., 13., 23. sz.

esik. Ezért ha a telekk. hatóság ily árverést az új törvény hatályba lépte után rendelt ugyan el, de az eredeti árverés foganatosítása a régi törvény hatálya alatt történt, a Ptrs 459. §-a, nem pedig a jelen törvény 186. §-a jön alkalmazásba.

A telekk. hatóság a 143. §. értelmében a tulajdonjog arányának megállapítása végett a tárgyalást a végrehajtási zálogjog bekeblezése iránti végzésben rendeli ugyan el, a minél fogva oly esetben, mikor a végrehajtási zálogjog bekeblezése a jelen törvény hatályba lépte előtt történt, a 143. §. szerinti eljárás indításának alkalmát meghaladottnak kellene tekinteni; minthogy azonban másrészt a Ptrs 422. §-ának megfelelő per ezen §. hatályának megszünte után (255. §.) többé szintén meg nem indítható: a jelen törvény 143. §-a szerinti eljárást a végrehajtó kérelmére folyamatba kell tenni abban az esetben is, a mikor a végrehajtási zálogjog bekebelezése 1882. évi január 1-e előtt kelt végzéssel rendeltetett el, feltéve, hogy a Ptrs 422. §-a értelmében keresetet még be nem adtak. Ha ez megtörtént már: akkor a per a jelen törvény 143. §-ának megfelelő eljárássá többé át nem változtatható.

Minthogy a *d)* pont oly esetben, a mikor a telekk. hatóság a sorrendi tárgyalásra 1882. évi jan. 1-e előtt még nem tűzött ki határnapot, a sorrendi eljárásra a jelen törvény rendeletei alkalmazandók: ilyenkor a 189. §. *a)* pontja értelmében a végrehajtási kérvény, a becslés és az árverési kérvény költségei előnyös tételekként ki nem elégíttetnek, habár azok a Ptrs 446. §. *d)* pontja hatályának idejében merültek fel és állapíttattak meg.

257. §.

A 256. §. értelmében a korábbi jogszabályok szerint folytatandó végrehajtási eljárás során a jelen törvény hatályba lépte után hozandó végzések, intézkedések és eljárások ellen semmiségi panasz helyett felfolyamodásnak van helye, melyre nézve a jelen törvény rendeletei a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

A jelen törvény hatályba léptekor folyamatba levő és a 256. §. *c)* pontja alá nem eső végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti ügy érdemében, az elsőbiróság által hozott végzés ellen felfolyamodásnak és ha a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatja,

a másodbirósági végzés ellen további felfolyamodásnak van helye.

A jelen törvény hatályba léptének napján folyamatban levő végrehajtási ügyek, az eljárás tovább folytatása végett, a jelen törvény 18. §-a szerint illetékes bírósághoz teendők át.

258. §.

A polgári peres eljárásban, az osztrák-magyar bankot az 1878. évi XXV. t.-cz. alapján, a magyar földhitelintézetet az 1871-ik évi XXXIV. t.-cz. és az 1879 XLV. t.-cz. alapján, végre a kisbirtokosok országos földhitelintézetét az 1879 : XXXIX. t.-cz. alapján megillető kiváltságos jogok, a jelen törvény által nem érintetnek.

Az 1871-ik évi XXXIV. t.-cz. mindazonáltal a következőkben módosíttatik:

a) az ingatlanra elrendelt végrehajtás foganatosítása végett, az illető telekkönyvi hatóság keresendő meg;

b) az idézett törvény 12-ik §-ának azon intézkedése, hogy ingóságokra a végrehajtás a váltóvégrehajtási eljárás szerint foganatosítandó, hatályon kivül helyeztetik;

c) az idézett törvény 16-ik §-ában foglalt jogot, a magyar földhitelintézet és a kisbirtokosok országos földhitelintézete csak akkor gyakorolhatja, ha a különböző telekkönyvi jószágtesteket, ugyanazon jelzálogos követelések terhelik.

Az itt említett intézeteket illető kiváltságos jogok tekintetében a hivatkozott törvényczikkek tartalmára kell utalnunk. A módosításokra nézve megjegyezzük:

ad a) Az 1871 : XXXIV. t.-cz. 12. §-a szerint a végrehajtási eljárás az ingatlanokra a Ptrs VIII. czimének 3. fejezete szerint volt foganatosítandó, mely szerint az eljárás úgy mint most, a telekkönyvi hatóságot illette. Az tehát, hogy a végrehajtás foganatosítása végett az illető telekkönyvi hatóságot kell megkeresni, módosításnak alig tekinthető.

ad b) Miután a jelen törvény a váltóvégrehajtást is szabályozza, természetes, hogy az 1871 : XXXIV. t.-cz. 12. §-ának idézett intéz-

kedése hatályát vesztette, és a végrehajtást ingóságokra is a jelen törvény szerint kell foganatosítani.

ad c) Az itt idézett 16. §. szerint az egyazon telekjegyzőkönyvben foglalt jelzálogos birtok a hitelező intézet beleegyezése nélkül részletenkint el nem árverezhető. Ennek a kiváltságos jognak a *c)* pont szerinti megszorítását a 155. §-ban foglalt intézkedések tették szükségessé. Ugyane jogot egyébiránt a bpesti kir. itélőtábla oly esetre is kiterjesztette, a mikor többek közös tulajdonában lévő ingatlan, valamennyi tulajdonostárs egyetemleges kötelezettsége alapján, a magyar földhitelintézet követelése fejében jelzálogul szolgál, és későbbi jelzálogos hitelező, a ki csak az egyik tulajdonostárs jutalékára nyert végrehajtási jogot, az árverést erre a jutalékra kéri — kijelentvén, hogy az ilyképen kért árverés a földhitelintézet beleegyezése nélkül el nem rendelhető.[1]

Tekintve, hogy az osztrák-magyar bank jelzáloghitelosztályának az 1878: XXV. t.-czikket kiegészítő alapszabályai 11. §. *c)* pontja értelmében s a kapcsolatos 39. és 47. §. szerint a bécsi cs. kir. orsz. tszék van hivatva arra, hogy a bank kérelmére a zálogul lekötött ingatlanokra az ezek eladása által teljesítendő végrehajtást elrendelje: a bécsi cs. kir. orsz. tszék oly megkeresésére, a melylyel az osztrák-magyar bank kérelmére jelzálogos követelések behajtása végett az illető ingatlan elárverezését elrendeli, az illetékes hazai bíróság a végr. jog feljegyzése mellett egyidejüleg az árverés foganatosítása iránt is szabályszerüen intézkednie köteles.[2]

259. §.

A jelen törvény hatálya a polgárosított határőrvidékre is kiterjesztetik.

Az igazságügyminister felhatalmaztatik, hogy a jelen törvénynek a polgárosított határőrvidéken való életbeléptetése napját külön megállapíthassa és az e területen szükséges életbeléptetési és átmeneti intézkedéseket rendeleti uton megállapíthassa.

A polgárosított határőrvidéken a törvénykezési eljárást az 1781. évi május 1-én kibocsátott általános perrendtartás szabályozta; daczára

[1] Budapesti kt. 8. számú polg. döntvénye.
[2] Bpesti kt. IV. polg. tanácsának elvi megállapodása.

annak, hogy az igazságügyi miniszter már az 1873 : XXVII. t.-cz. 16. §-ában felhatalmazást nyert arra, hogy a már meglévő igazságügyi törvényeket a polgárosított határőrvidéken rendeleti úton életbe léptethesse. A Ptrs N. 108. §-ában ismét és tüzetes felhatalmazást nyert az igazságügyminiszter a Ptrs-nak és az arra vonatkozó későbbi törvényeknek az ország ama részében leendő életbeléptetésére; a jelen törvény hatályát pedig az ország e részére közvetlenül maga a törvény terjesztette ki.

Az 1881. nov. 1-én 34601. sz. a. kelt rendelettel azután az igazságügyminiszter úgy a Ptrs-nak és a Ptrs N.-nak, mint a jelen törvénynek élelbeléptetése napjául 1882. jan. 1-ét állapitotta meg, és a szükséges életbeléptető s átmeneti intézkedéseket ugyanezzel a rendelettel tette meg.

260. §.

Jelen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

A nyert megbizás kifolyásának kell tekinteni az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. «*az 1881. LX. t.-cz. hatályba léptetése tárgyában*», 3274. sz. a. «*a bírói ügyviteli szabályok módosítása és kiegészítése tárgyában*», és 8406. sz. a. «*az 1875 : IX. t.-cz. végrehajtása tárgyában 1875. évi 26020. sz. a. kiadott rendeletnek módosítására nézve*» kiadott igazságügyminiszteri rendeleteket.

BETŰRENDI TÁRGYMUTATÓ.

(A számok a törvény §-ait jelzik.)

A

Abbanhagyás — iránti végrehajtás, 222.
Adó — ügyben végrehajtás folytán igényper, 100; — a kikiáltási ár alapja, 148; — árverés után esedékes, a vevőt terheli, 184; — bejelentése, 188; — három évi, előnyös tétel, 189 *b)*; — kifogásolt, 196; — a haszonélvezetet terhelő, a zárgondnok által fizetendő, 209.
Adóbizonyítvány, 145.
Adófelügyelő — értesítése az árverésről, 153; — idézése a sorrendi tárgyalásra, 188.
Adómentes — ingatlanok becslése, 148.
Adós — nyilatkozási kötelezettsége, 122.
Aggastyán — lelkészek fizetése, 55.
Ágynemű, 51 *h)*.
Aláírása — a végrehajtási jkönyvnek 26; — az árverési feltételeknek, 109; — az árverési jegyzőkönyvnek, 110, 173, 174.
Alaki sérelmek — az árverés foganatosításánál, 178.
Alamizsna — pénzek, 65.
Alkalmazása a törvény rendeleteinek, 256.
Államszerződések, 3.
Állandóan alkalmazott egyének fizetése, nyugdíja, 61.
Általános határozatok, 1—42.
Alzálogjog, követelés lefoglalásánál, 79.
Anyagkészlet, 51. *o)*.
Arany- és ezüstneműek — lefoglalása, 73.
Arány szerinti — kielégítés, 86, 190; — levonás, 189.
Arczképek, 51 *k)*.
Árfolyam, 121.
Árúk — lefoglalása, 68.
Árverés — ingóságokra, ezt tárgyazza 101—110; — határnapja, hirdetése, 102, 103; — el nem tartható ingóságokra, 104, 233, 242; — hivatalból, jelentkezés folytán foganatosítása, 105; — sorrendje, 106; — nél kikiáltási ár, leütés, 107; — vételár fizetése, birtokba adás, 108; — meddig folytatandó, 113, 114; — több végrehajtás vagy felülfoglalás esetén, 120; — értékpapirokra, 121; — lefoglalt követelésre, 127, 129; — ingatlanokra, 144—187; helye s ideje, 147; határnapja, 151; együttes, külön, 155; az egész ingatlanra, 156—158; tartozékokra, 159, 169; felfüggesztése,

168; foganatosításának módja, 169—172; — foganatosításáról jelentés, — költsége, 175; — sikertelensége 176; — elleni jogorvoslat, 178; — megsemmisítése, 179; — újabb, a vevő fizetési késedelme miatt, 185, 186; — önkéntes 204—206; — hagyatéki ingatlanra, 207; — által értékesítése a lefoglalt haszonélvezet nem készpénzbeli jövedelmének, 209; — telekkönyvileg be nem jegyzett haszonélvezetre nincs helye, 213; — a zárlat alatt lévő tárgy jövedelmét képező ingókra, 248.

Árverési feltételek — ingóságok elárverezésénél, 109; — ingatlanoknál, ezek tervezete, 144; megtekintése, 147 *g)*; megállapítása, 150; zálogvisszaváltási jog, 162, szolgalmi jog telekk. feljegyzése esetében, 163; — módosítása előterjesztés folytán, 165; — teljesítésének 182, nem teljesítésének következményei, 185; — önkéntes árverésnél, 206.

Árverési hirdetmény — ingóságoknál, 102; — ingatlanoknál, 146; ennek tartalma, 147; közzétételének módja, 152; kézbesítése, 153; ujnak kibocsátása, 157, 165, 168; — elleni jogorvoslat, 165; — együttes, csatlakozás esetében, póthirdetmény, 167; — az első árverés sikertelensége esetén, 176.

Árverési jegyzőkönyv — ingóknál, 110; — ingatlanoknál, 173.

Árverési kérvény — ingatlanokra, 144, 177.

Átadás — ingóságok elárverezése után, 108, 109; — követelés elárverezése esetén, 129; átadása bizonyos ingó vagyonnak vagy ingóságok bizonyos mennyiségének, ez iránti végrehajtás, 214—219.

Átruházása — a lefoglalt követelésének, 123.

Átruházási illeték, 184.

Átszállítás, 76, 77; — mellőzése. 230.

Áttétel — az illetékes bírósághoz, 257.

B

Bánatpénz — ingóságok elárverezésénél, 109; — ingatlanok elárverezésénél, 147 *e)*, összegének megállapítása, 150; — letétbe helyezése, 170; — elvesztése, 185.

Beavatkozás — a végrehajtást szenvedő részéről igényperbe, 92; — törv. zálogjoggal biró követelés iránti perbe, 119; — ingatlanra feljegyzett tulajdonigény iránti perbe, 161.

Becsár, 107; — megállapítása nem pénzbeli követelés lefoglalása után, 127; — kir. kisebb haszonvételeknél, 131; — adómentes ingatlanoknál, 148; tartozék becsára, 159, 160.

Becsértéke — a tartozéknak, 140.

Becslés — ingóságok lefoglalásánál, 71; — nem telekkönyvezett ingatlanok lefoglalásánál, 203; — bizt. végrehajtás foganatosításánál, 230; — zárlat foganatosításánál, 240.

Becsüs, 71.

Behajtása — a lefoglalt követelésnek, 124—126.

Behajthatlan követelés, 128.

Bejegyzés — lsd **telekkönyvi bejegyzés.**

Bejelentése — az elsőbbségi igénynek, lsd **elsőbbségi bejelentés**; — a felfolyamodásnak, 119; — a per megindításának, 197.

Bekeblezés, lsd **telekkönyvi bekeblezés.**

Bekeblezett — zálogjog esetén végrehajtás, 135—137.

Beszámítás — iránti vétel ingóságok elárverezésénél, 108.
Betéti könyvecskék, 80.
Bérbeadás — által való hasznosítása a haszonélvezetnek, 208.
Bérlet —ből származó követelések, 51, 72, 89; — elsőbbségének bejelentése, 112; — befolyása az elárverezett ingatlan birtokba vételére, 181.
Bérösszeg — haszonélvezetre vezetett végrehajtás esetén, 211, 212; — erejéig bizt. végrenajtás, 225.
Birlalás — ennek befolyása az ingók lefoglalására, 48, 49, 214, 218.
Birlaló — elleni per, 218.
Biró — mint kiküldött, 19,154,201.
Birói letét —be helyezett összeg lefoglalása, 83, 84; utalványozása, 133.
Birói őrizet — alatti ingóságok lefoglalása, 214, 215.
Birói pecsét, 74.
Birói zár, 74.
Birósági hivatalnok — mint kiküldött, 19.
Birósági végrehajtó — mint kiküldött, 19, 154; — díjai s költségei, 27.
Birtokba helyezése — a vevőnek, 180; — a végrehajtatónak, 220, 221.
Birtokrészletek — elárverezése, 155.
Biztosítás — ettől függővé tett kiel. végrehajtás, 42; — árverés mellőzése végett, 104; — kamatkülönbözet és perköltség erejéig, 202.
Biztosítási intézkedések, 223—254.
Biztosítási végrehajtás — hatálya ingók elárverezésénél, 119; — utján lefoglalt ingókra kielégítési végrehajtás 134; — ujabb árverés után az előbbi vevő ellen, 186; — végrehajtásilag átadandó ingóságok hiánya miatt, 217; — erről tüzetesen tárgyal 223—236; — elmozdított zárgondnok ellen, 246, 247.
Biztosíték — mi fogadandó el ilyennek? 42; — átszállítás kérelmezésénél, 76; — a birtokba visszabocsátás czéljából, 78; — igénykereset esetén a végrehajtás felfüggesztése végett, 93; — az árverés felfüggesztése végett, 168; — telekkönyvileg bejegyzett, 191; — kamatkülönbözet és perköltség erejéig, 202; — mint a bizt. végrehajtás feltétele, 229; — mint a zárlat feltétele, 239.
Börtönőrök — fizetése, 54.
Büntető bíróságok — határozatai végrehajtatók, 1 *f).*
Bűnvádi eljárás — ellenszegülés miatt, 32.

Cs

Csatlakozás — a korábbi végrehajtatóhoz, 166.
Cselédek — bére, 62.
Csőd — a marasztalt fél ellen, 29; — a végrehajtást szenvedőnek adósa ellen, 129.
Csődtömeg, 115.

D

Díszjel, 51 *e).*
Dolog — mint követelés tárgya, ily esetben zárlat, 237.
Dologi jog — érvényesítése, 132; — mint a végrehajtás tárgya, 220; — birtokába való helyezés, 121.
Drágaságok, 73.

E

Egész ingatlan — elárverezése, 156—158.
Egyedárúság, — tárgyai, 53.

Egyenérték — megállapítása, behajtása, 217, 222; — és ingóság, munka vagy türés közötti választás, 219, 222.
Egyenruházat, 51.
Egyezség — végrehajtható 1 *d*); — alapján bejegyzett zálogjog, 137.
Egyetemleges jelzálogjoggal biró hitelező kielégítése, 190.
Egyezmény — az 54—59. §§-tól eltérő, 60.
Egyidejűleg foglaltatók kielégítése, 86.
Együttes — árverezése gyüjteményeknek vagy egyfajú tárgyaknak, 106; ingatlanoknak, 155; árverési hirdetmény, 167.
Eldarabolási vázrajz, 220.
Elévülése — a végrehajtási jognak, 23.
Elhalálozása — a végrehajtást szenvedő félnek, 17.
Elidegenítés, 74.
Ellátási díj, 56.
Ellenszegülés a végrehajtás foganatosításánál, 32.
Ellenzés — a birlaló részéről, 48.
Elmozdítása — e zárgondnoknak, 246, 247.
Előjegyzés, lásd **telekkönyvi.**
Előjegyzett — zálogjog esetén végrehajtás, 135, 136, 137; — tulajdonjog esetében végrehajtás, 137.
Előlegek, 65.
Előleges zárlat, 239.
Előnyös tételek, 189, 201, 212.
Előterjesztés — általában, 34; — beadásának határideje és helye, a fölötti határozat, 35; — halasztó hatálya, 36, 115; — másnak birlalásában lévő ingók lefoglalása esetében, 48; — kézi zálog elárverezése iránti eljárásban, 115; — árverési feltételek módosítása iránt, 165; — ingatlanok elárverezésénél felmerült alaki sérelem miatt, 178; — zárlat esetén a kezelési utasítás meg nem tartása miatt, 245; — kizárása, 248.
Elrendelése — a kiel. végrehajtásnak, erre illetékes bíróságok, 2; — a végrehajtásnak külföldi bíróság megkeresése vagy közokirata alapján, ennek előfeltételei, illetékesség, 3, 4; — a végrehajtási zálogjog bekeblezésének, 136; — az árverésnek, 144, 256 *b*); — a biztosítási végrehajtásnak, 229; — a zárlatnak 239.
Elsőbbségi bejelentés — tűzkártérítési összeg lefoglalása esetében, 66; — ingókra irányzott végrehajtás esetén, 111, 112; — annak nincs helye, 115; — miatt folytatólagos végrehajtás, 117 *b*)) — nem telekkönyvezett ingatlanok lefoglalásánál, 203; — mily törvény szerint intézendő el, 256 *d*).
Elsőbbségi jog — tűzkártérítési összegre nézve, 66; — fuvarozás végett átadott tárgyakra nézve, 68; — korábbi végrehajtás alapján, 87; — telekkönyvileg be nem jegyzett haszonélvezet lefoglalásánál, 213.
Elutasítása — a végr. kérelemnek, 12.
Engedmény — folytán változás a jogosított személyében, 13; — követelés elárverezése folytán, 129.
Ereklyék, 51 *c*).
Eszközök, 65; — gazdaságiak, 67.

É

Élelmezés, 63.
Élelmi czikkek, 62.
Élelmi szerek, 51 *h*).
Életbiztosítási összeg, 66.
Életjáradék — átruházása, behajtása, 130.
Érdempénz, 51 *e*).
Érték — megállapítása, ha a vég-

rehajtás tárgyát képező ingóság nem találtatik, 218; — a zárlat feloldása tekintetéből, 242.
Értékesítése — a lefoglalt követelésnek, 122—130; — a zárlat alatt lévő tárgy jövedelmének, 248.
Értékpapirok — óvadékképesek mint biztosíték, 42; — lefoglalása, 80; — eladása, 121; — óvadékképesek mint bánatpénz, 150.
Értesítés — a végrehajtás elrendeléséről és megtagadásáról, 12; — a végr. jkönyv elintézéséről, 27; — tűzkártérítési összeg lefoglalásáról, 66; értesítése a bérbe- vagy haszonbérbeadónak, 72; — az adósnak, követelés lefoglalásáról, 79; — az állomási főnöknek, 79; — igénykeresetről, 92; — a végrehajtás felfüggesztéséről, 93; — igényperbeli itéletről, 97; — árverési feltételek megállapításáról, 109; — árverés foganatosításáról, 113; — a lefoglalt követelés iránti per indításáról, 124; — a zálogjogról való lemondásról, 128; — felfolyamodás felterjesztéséről és elintézéséről, 141; — árverés elrendeléséről, 153; — csatlakozás elrendeléséről, 166; — önkéntes árverés elrendeléséről, nem szükséges, 206; — haszonélvezetre végr. zálogjog bekeblezését rendelő végzésről, 211; — bizt. végrehajtás elrendeléséről, 299; — a zárlat elrendeléséről, 239; lásd **kézbesítés.**
Észrevételek — a zárgondnok számadása ellen, 249.
Évi járadékok — sorozása s kielégítése, 193.

F

Fedezet — ingókra foganatosított végrehajtás által, 44; — ilyennek létében a mások tulajdonának vélelmezett ingók le nem foglalandók, 47; — hiánya miatt folytatólagos végrehajtás, 117 *a).*
Fegyelmi bíróságok — határozatai végrehajthatók, 1 *h).*
Fegyverek, 51 *l).*
Fegyverzet, 51 *g).*
Feladási vevény, 25.
Felebbezés — végrehajtás megszüntetése iránti perben, 30; — igényperben, 97, 216; — ingatlan végrehajtás alá vonásának megszüntetése iránti perben, 168; — zárgondnoki számadás tárgyában hozott itélet ellen, 249.
Felelőssége — a kiküldöttnek, 21; — a foglalást ellenőrző birlalónak, 48; — a végrehajtatónak ingóságok átszállításánál, 76; — az adósnak, követelés lefoglalásánál, 82.
Felfolyamodás — a birósági végzések ellen általában, 34; — halasztó hatálya, 37, 38, 48, 115, 119, 176, 186, 199, 236, 239, 244, 251, 252; — kizárása, 37, 44, 93, 104, 106, 109, 140, 155, 202, 246, 248; — másnak birlalásában talált ingóságok lefoglalása esetében, 48; — kézizálog elárverezése iránti eljárásban, 115; — bejelentése sorrendi végzés ellen, 119; — a harmadbirósághoz, 119, 140. 199, 217, 222; — ingatlanra végrehajtást és végr. zálogjog bekeblezését elrendelő végzések ellen, 140; — árverési végzés ellen, 165; — árverés elleni előterjesztés folytán hozott végzés ellen, 178; — a kielégítési sorrendet megállapító végzés ellen 199; — végrehajtás tárgyának egyenértékét megállapító végzés ellen, 217; — bizt. végrehajtást elrendelő végzés ellen, 232; — zárlatot rendelő végzés

ellen, 243; — zárgondnok részéről, 252; — semmiségi panasz helyett, 257.

Felfüggesztése — a végrehajtásnak a végrehajtást szenvedő kérelmére, 28; ez iránti kereset esetei, 30; halasztó hatályának feltételei, 31; másutt nyert kielégítés folytán, 46; igénykereset esetén biztosíték letétele mellett, 39, 216; — az árverésnek harmadik személy által indított per miatt, 168; a végrehajtató kívánsága folytán, 171; a követelés kitelése folytán, 172; — az önkéntes árverésnek jelzálogos hitelező kérelmére, 205.

Felhivás — igénykereset beadására 89, 90, 134, 203; — ennek bemutatása, 91; — mellőzendő, 115, 127, 216.

Feljegyzése — a felülfoglalásnak, 70; — követelés lefoglalásának, 79; — könyvkivonati követelések lefoglalásának, 81; — az árverés foganatosításának, 110; — a részleges fizetésnek, 113, 125; — az utalványozás által történt fizetésnek, 133, 201; lsd **telekkönyvi.**

Feloldása — a végrehajtásnak, másutt nyert kielégítés folytán, 45; — az el nem adott ingóságoknak a birói zár alól, 113; — a bizt. végrehajtásnak az összeg letétele folytán, 231; az itélet megsemmisítése vagy megváltoztatása folytán, 234; a per meg nem indítása miatt, 235; — az előleges zárlatnak, 239; a zárlatnak a tárgy értékének letétele miatt, 242; pervesztesség miatt, 243; per meg nem indítása miatt, 244; költségek be nem szolgáltatása miatt, 250.

Felosztása — az ügygondnok által behajtott vagy önként befizetett követelésnek, 126.

Felszámítása — a végrehajtató követelésének a foglalás előtt, 69; az árverés előtt 105; árverési kérvényben, 144; ingatlanok elárverezése előtt, 170; — a sorrendi tervezetbe felveendő tételeknek, 194.

Feltétel, melytől a végrehajtási jog függ, igazolandó, 9; — ha közokirattal nem igazoltatik, tárgyalás tartandó, 10; — árverési, lsd **árverési feltételek;** —től függő követelés értékesítése, 129.

Felülépítmény — tulajdona, nyilvánkönyvi bejegyzés nélkül, 203.

Felülfoglalás, 70, 77; — esetében igényper 94; árverés, 120.

Fizetés — a bíróság közbenjöttével, 41; — csak egyharmadig lefoglalható, 54; — korlátlanul lefoglalható, 58; — csak felében lefoglalható, 61; — ingóságok elárverezése után, 113, 119; — kielégítési sorrend alapján, 200.

Foganatosítása — a végrehajtásnak, illetékes bíróság, 18; — erre kiküldött, 19; — hivatalból, 20; — annak sorrendje, 21; — ideje, 22; — módja, 24—26; — az árverezésnek, lsd **árverés;** — a bizt végrehajtásnak, 230; — a zárlatnak, 240; — a végrehajtásnak, még meg nem kezdett, 256 *a).*

Foglalás — zálogjogot ad, 47; — ellenzése, 48; — ingóságok csekély értéke miatt mellőzendő, 47; — módja, 69, 70; — feljegyzése, 79, 81; — nem telekkönyvezett ingatlanoknál, 203; — mint a bizt. végrehajtás foganatosítása, 230.

Folytatás — a végrehajtásnak, 101; az árverésnek, 113, 114; lsd **folytatólagos végrehajtás.**

Folytatólagos végrehajtás — kérelmezése, foganatosítása- 116; — mikor van helye, 116, 117; — elrendelésére illetékes bíróság, 117; — a lefoglalt követelés be-

hajthatlansága vagy a zálogjogról lemondás esetén, 128.
Földadó — alá eső ingatlanok, 148.
Földbirtokos — idézése a sorrendi tárgyaláshoz, 188.
Főudvarnagyi hivatal, 33.
Fuvarozás — végett átadott tárgyak, 68.
Fuvarozási eszközök, 52.
Függő termés — megbecslése, elárverezése, 149; — haszonélvezetre vezetett végrehajtás esetén, 211, 212.

G

Gazdasági — cselédek bére, 62; — eszközök, 67.
Gőzhajózási vállalatok — hivatalnokai, szolgái, 61; — azoknak átadott tárgyak, 68, 79.
Gőzmalom — összeirása, megbecslése, 159.
Gyámhatóság — részére igénykereseti felhivás, 90.

Gy

Gyár — összeirása, megbecslése, 159.
Gyermekek — használatára rendelt ruhaneműek, 49.
Gyüjtemény — elárverezése, 160.

H

Hagyaték — ban talált vagyonokra végrehajtás, 14; ez esetben igénykereset, 92.
Hagyatéki ingatlan — elárverezése, 207.
Hagyomány — utján a végrehajtást szenvedőre szállott ingatlan, 138.
Halasztás — ipényperben, 97.
Halasztó hatálya — a végrehajtás folytatására a végrehajtás megszüntetése iránti keresetnek, 31; — az előterjesztésnek, 36, 115; a felfolyamodásnak, 37, 38, 48, 115, 119; — birói határozatoknak, 39; — a marasztalási összeg letétének, 42; — igénykeresetnek, 89, 93.
Hányad elárverezése, 156, 157.
Haszonbéri szerződés — érvénytelenítése vagy megszüntetése iránti per folyama alatt zárlat, 237 *e)*.
Haszonbérlet —ből származó követelés 72, elsőbbségének bejelentése, 112; — befolyása az elárverezett ingatlan birtokba vételére, 181; — bekeblezésének befolyása a kielégítési sorrendre, 191; —ből származó követelés erejéig bizt. végrehajtás, 225.
Haszonélvezeti jog — másnak ingatlanaira nézve, erre irányzott végrehajtás, 208—210; — az adós ingatlaniaban, erre irányzott végrehajtás, 211—213; — telekkönyvileg be nem jegyzett, 213.
Haszonvételi jog — telekk. bejegyzésének joghatálya, 191.
Hatályba lépése a törvénynek, 255.
Határnap — ingóságok elárverezésére, 102—104, 109; — ingatlanok elárverezésére, 151, 176.
Határozatlan — arányú tulajdonjog, 143.
Házas felek — közös birlalásában lévő ingók lefoglalása, 49; — osztályrésze ingatlanokban, 143.
Házbéradó — alá eső ingatlanok, 148.
Házi kezelés — által hasznosítása a haszonélvezetnek, 208.
Háznép, 24.
Házosztályadó — alá eső ingatlanok, 148.
Hiánypótlás, 6.

Hirdetmény — igénykereset beadása iránt, 89, 90; — ingóságok elárverezéséről, 102, 104, 109; lsd **árverési hirdetmény.**
Hirlap — által hirdetés ingóságok elárverezéséről, 102, 104; ingatlanok elárverezéséről, 152, 167, 176.
Hitelben — vásárlás ingók elárverezésénél, 108.
Hitelesített — beadvány utóajánlatnál, 187; — meghatalmazás, és aláírás önkéntes árverés kérelmezésénél, 204.
Hivatal —ból foganatosítása a végrehajtásnak, 20; —hoz tartozó tárgyak, 51; —ból árverési határnap kitüzése, 102; — ból az árverés megtartása 105, 169; —ból feloldása a bizt. végrehajtásnak, és törlése a zálogjog előjegyzésének, 231; — zárlat feloldása, 242, 244; — elmozdítása a zárgondnoknak, 246.
Hivatalnok — fizetése, 54; — elleni bizt. végrehajtás, 227, 235.

I

Ideiglenes zárgondnok, 77, 174.
Időről időre fizetendő követelések értékesítése, 130.
Igavonó jószág, 67.
Igazolás — kizárása igényperben 67; — előjegyzett tulajdonjog esetén, 137.
Igénykereset — erről tárgyal 80—100; felhivás ennek beadására, 89, 90; — halasztó hatálya, 89, 93, 123, 124, 134; — kellékei, illetősége, példányai, mellékletei, 92; — tárgyalása, eldöntése, 94, 134; — folytán tanuk kihallgatása, 95; — hatálya az igény bizonyítása esetében, 96; — folytán igazolás, halasztás, perújítás, másodb. itélet elleni jogorvoslat, 97; perköltség kölcsönös megszüntetése, 98; költségben marasztalás és pénzbirság, 99; — adó- és közigazgatási ügyekben végrehajtás folytán, 100; — miatt folytatólagos végrehajtás, 117 *b)*; — az elárverezett követelés vevője ellen nem indítható, 129; — nem telekkönyvezett ingatlanra nézve, 203; — ingóságok átadása iránti végrehajtás esetén, 216.
Illeték — viselésének kötelezettsége, 150; — árverés után esedékes, a vevőt terheli, 184; — bejelentése, 188; — előnyös tétel, 189 *b)*; — kifogásolt, 196.
Illetékes bíróság — a kiel. végrehajtás elrendelésére, 2, 3, 134; — a végrehajtás foganatosítására, 18; — végrehajtás megszüntetése iránti perben, 30; — igényperben, 92, 100; — folytatólagos végrehajtás elrendelésére 117; — bizt. végrehajtás elrendelésére és foganatosítására, 228; — a zárlat elrendelésére, 238; —hoz áttétele az ügyeknek, 257.
Imakönyvek, 51 *i)*.
Ingatlanok —ra vezetett végrehajtás foganatosítására illetékes bíróság, 18; —ra végrehajtás, ezt tárgyazzák 135—207; — haszonélvezetére végrehajtás, 208—213.
Indokolása — a felfolyamodásnak, 119.
Ingóságok — az ezekre intézett végrehajtást tárgyazzák 47—134; — iránti igényper, 89—100; — elárverezés, 101—110; — el nem tarthatók, 104; — átadása iránti végrehajtás, 214—219; — lévén a per tárgya az egyenérték iránti bizt. végrehajtás, 226; birtoka iránti zárlat, 237 *d)*.
Iparüzleti jog, 53.
Irományok — hivatalhoz tartozók, 51 *d)*.
Iskolakönyvek, 51 *i)*.

Isteni tiszteletre — szánt tárgyak és szerelvények, 51.
Itélet — ha jogerőre emelkedett, végrehajtható, 1 *a)*; — jogerőre nem emelkedés daczára végrehajtható, 1 *b)*; — végrehajtás megszüntetése iránti perben, 30; — igényperben, 94, 216; — alapján zálogjog bejegyzése, 137; — tulajdonjog arányának megállapítása iránt, 143; — ingatlan végrehajtás alá vonásának megszüntetése iránti perben, 168; — alapján bizt. végrehajtás, 223, 224; — a zárgondnoki számadás elleni észrevételek folytán, 249.

J

Járandóságok, 61.
Járásbiróság — illetékes az ingókra intézett végrehajtás foganatosítására, 18.
Jegyzőkönyv — a végrehajtás foganatosításáról ennek kellékei, 26; — a perbiróság közbenjöttével történt fizetésről, 41; — ingóságok elárverezéséről, ennek kellékei, 110; — elsőbbségi bejelentésről, 111; — az adós nyilatkozatáról, 122; — ingatlanok elárverezéséről, ennek kellékei, 173; — a kielégítési sorrend tervezete tárgyában, 194, 195.
Jelentés — a végrehajtásnak ellenszegülés által való meggátlásáról, 32; — előterjesztés beadásáról, 35; — készpénz, drágaságok, okiratok letétbe helyezése iránt, 73; — ingóságok elárverezéséről és a követelések kielégítéséről 113; — lefoglalt követelések behajtásáról, 125; — a bánatpénz bemutatásáról, 175; — árverés sikertelenségéről, 176.
Jelentkezés — a végrehajtás foganatosítására, 21, 87; — ingóságok árverésének hirdetése végett, 102; az árverés megtartása végett, 105.
Jelzálog —ra zárlat, 227 *f)*.
Jelzálogos követelések kielégítése, 190.
Jog — ingatlan vagyonra vonatkozó, ennek lefoglalása, 132; — mint a követelés tárgya, ily esetben zárlat, 237.
Jogerő — erre emelkedett határozatok végrehajthatók 1*a), c), f)*; — tulajdonjog arányát megállapító itéletre nézve bevárandó, 143.
Joggyakornok — mint kiküldött, 19.
Joghatálya — a végr. zálogjog bekeblezésének, 142; — ingóságok ideiglenes átvételének, 215; — bizt. végrehajtási zálogolásnak és becslésnek, 230; — a biztosítási végrehajtásnak az itélet feloldása, megsemmisítése, megváltoztatása esetén, 234; — a zárlatnak, 241.
Jogorvoslat, lásd **előterjesztés, felfolyamodás, felebbezés.**
Jövedelem — ingatlanok lefoglalt haszonélvezetéből, 209, 210; — a zárlat alatt álló vagyonból, 245, 247, 248.
Jövedelmi adó, 131.
Juhok, 51 *p)*.

K

Kamat — a végrehajtási végzésben kiteendő, 43; úgyszintén az utalványozási végzésben, 133; — ingatlanok vételára után, 150; — sorozása, 192; — különbözet megtérítésének kötelezettsége, 202.
Karhatalom — ellenszegülés esetében, 32.
Kártérítés — a haszonbérlő vagy bérlő által követelt, 191; — bizt. végrehajtás alaptalan ki-

eszközlése esetén, 236; — zárlat alaptalan kieszközlésénél, 244.
Katonai — épületekben végrehajtás, 33; — személy családjának illetményei, 56; — házassági biztosíték, 57, 58.
Kecskék, 51 *p)*.
Kegydíj — 55, 64.
Kereskedelmi — áruczikkek lefoglalása, 75; — utalványok, 80; — könyvekben alapuló követelés, 81; — ügyletből eredő követelés, 115.
Kezes — állítása bizt. végrehajtás folyamán, 231.
Képviselő — idézése az igényperbe, 94.
Kérvény — végrehajtás iránt, lásd **végrehajtási kérvény**; — a végrehajtásnak felfüggesztése iránt, 28; biztosítéktól függővé tétele iránt, 42; — költségek alóli felmentés iránt, 44; — átszállítás iránt, 76; — el nem tartható ingóságok elárverezése iránt, 104, 233; — ingóságok együttes elárverezése iránt, 106; — árverési feltételek megállapítása iránt, 109; — végrehajtás folytatása iránt, 116; — lefoglalt követelés átruházása iránt, 123; — lefoglalt követelés behajtása iránt, 124; elárverezése iránt, 129; — ingatlanok együttes vagy külön elárverezése iránt, 155; — az egész ingatlannak elárverezése iránt, 157; — tartozékok összeirása s megbecslése iránt, 159, 160; — ujabb árverési határnap kitüzése iránt 176; — árverés ujabb elrendelése iránt, 177; — birtokbahelyezés és az eladott ingatlannak zár alá vétele iránt, 180; — a vevő fizetési késedelme miatt ujabb árverés iránt, 185; — önkéntes árverés iránt, 204; — önkéntes árverés felfüggesztése iránt, 205; — haszonélvezetből befolyt összeg birói letétbe helyezése iránt, 212; — kiel. végrehajtás iránt ingóságok egyenértéke erejéig, 217; — pénzbüntetés behajtása végett, 222; — bizt. végrehajtás iránt, 223; — bizt. végrehajtás feloldása iránt, 235; — pénzbirságban való marasztalás iránt, 236, 244; — zárlat iránt, 238; — a zárlat feloldása iránt, 244; — a zárgondnok elmozdítása iránt, 246.
Készpénz — beli követelés behajtása iránti végrehajtás, ezt tárgyazza a II. czím, 43—213; — lefoglalása, 73, 89; — fizetés melletti árverés, 108; — beli megfizetése az átruházott követelés többletének, 123; — beli követelés iránt bizt. végrehajtás, 213, 224.
Kézbesítés — vagy kihirdetés hivatalból kinyomozandó, 9; — kézbesítése a végr. végzésnek, 19; — a végrehajtás nem foganatosítása esetében, 12; — a marasztalt fél örökösei ellen elrendelt végrehajtás esetében, 14; — a végrehajtás foganatosításakor, 24, 25; — igénykereseti felhivásnál, 89; — ingóságok elárverezésénél, 102; kézbesítése az ingatlanra végrehajtást rendelő végzésnek, 139; az árverési hirdetménynek, 153, 176, 185; a póthirdetménynek, 167; lásd **értesítés**.
Kézi zálog — elárverezése, 115; — átadása követelés elárverezése folytán, 129; — adása bizt. végrehajtás folyamán, 231.
Kielégítési végrehajtás — elrendelésének esetei, 1; — az előbbi vevő által megtérítendő különbözet iránt, 186.
Kielégítési sorrend — ingók elárverezése után, 119; — lefoglalt követelés behajtása után, 126; — ingatlanok vételárára nézve, ennek szabályai, 189—193; — tervezete, 194; — meg-

állapítása, 196; — elleni felfolyamodás, 199; — haszonélvezet által biztosított követelés tekintetében, 211.
Kifogások — a kötelezett fél részéről, 2; — a végrehajtás ellen, 32; — a sorrendi tervezet ellen, 194, 196—198.
Kifüggesztése — az igénykereseti hirdetménynek, 89; — az árverési hirdetménynek ingóságoknál, 102; ingatlanoknál, 152, 167.
Kihirdetés — 9; — kielégítési sorrend iránti végzésnél, 119, lásd **hirdetmény.**
Kijelölés — ennek jogát a foglalásnál a végrehajtató vagy a kiküldött gyakorolja, 47; ingók árverésénél a sorrend iránt a végrehajtást szenvedő, 106.
Kikiáltás — ingóságok elárverezésénél, 107.
Kikiáltási ár — ingóságoknál, 107; — követeléseknél, 129; — ingatlanoknál, 144, 145, 147 *c)*, 148, 155, 159, 160.
Kikötmény — telekkönyvileg bejegyzett, 191.
Kiküldött — a végrehajtási végzésben kirendelendő, 11; ki alkalmazandó ilyennek? 19, 154; — kirendelése mellőzendő, 84; — több végrehajtás foganatosítására, 85; — több ki találkozása, 88; — rendelése ingatlanok elárverezésére, 154; — a követelések kielégítésére, 201; — haszonélvezet lefoglalására s jövedelmének értékesítésére, 208, 209; — eldarabolási vázlat felvételére, 220; — birtokba helyezésre, 221; — zárlati tárgyaknak az elmozdított zárgondnoktól átvételére, 246.
Királyi ház tagjai, 33.
Kir. jogügyek igazgatósága — értesítése az árverésről, 153.
Kir. kincstár — ellen vezetett végrehajtás, 25; —nak szállítandó tárgyak, 65; — hivatalnokai ellen bizt. végrehajtás, 227, 235; zárlat, 237 *c)*.
Kir. kisebb haszonélvezeti jog — végrehajtás alá vétele, 131; — kikiáltási ára, árverés alá bocsátása, 145.
Kir. közjegyző — mint birói kiküldött, 19, 154, 201.
Kir. palotában — végrehajtás, 33.
Kisbirtokosok orsz. földhitelintézetének kiváltságos jogai, 258.
Kivételek — a foglalás alól, 51—68.
Kitörlés, lásd **telekkönyvi.**
Konyhaedények, 51 *h)*.
Korábbi foglalás — lásd **felülfoglalás**; — alapján elsőbbségi bejelentés, 111.
Korlátozása — a végrehajtásnak, a végrehajtást szenvedő kérelmére, 28; — ez iránti kereset esetei, 30; halasztó hatályának feltételei, 31.
Költségek — a végrehajtási végzésben megállapítandók, 11; — előlegezése, 20, 86; — viselésének kötelezettsége, felszámitása, megállapítása, 27; — azokban a kiküldött marasztalható, 35; — a marasztalási összeg letétele esetében 41; — alóli felmentés, a végrehajtatónak azokban való marasztalása, 44; — lefoglalt követelés letételénél, 82; megállapítása a végr. jkönyv bemutatásakor, 91; — megszüntetése igényperben, 98; —ben való marasztalás igényperben, 99; — folytatólagos végrehajtásnál, 117; — sorozása ingók vételárából, 119; — lefoglalt követelés iránti perben, 124, 126; — behajthatlan követelés iránti perből, 128; — ingatlanra vonatkozó jog iránti perben, 132; — öröklött ingatlanok tulajdonjogának bekeblezéséből eredők, 138; — uj árverési hirdetmény kibocsátásánál, 157; — tartozékok megbecslésénél, 160; — megállapítása ingatlanok elárverezése után, 175;

előnyös tételek, 189 *a)*; — sorozása az ingatlanok vételárából, 192; — biztosítása, 202; — haszonélvezet lezárolásából, felmerültek, előnyös tételek, 212; — biztosítási végrehajtásban, 230; — bizt. végrehajtásfeloldása esetén, 235; — zárlatnál, ezek előlegezése, 250; — viselése, e kérdésbeli határozat, 251, megállapítása, 252.

Könyvek — le nem foglalhatók, 51 *m)*.

Könyvkivonat, 81.

Kötelező jegyek, 80.

Követelés — lefoglalása, 79—84; — lefoglalt k. értékesítésének módja, 122—130; — átruházása, 123, 130; — behajtása, 124—126, 130; — elárverezése, 127, 129; — nem pénzbeli, 127; — behajthatlan, 128; — magához váltása a tulajdonostárs részéről, 158.

Közalapítványok — elleni végrehajtás, 25; — hivatalnokai elleni bizt. végrehajtás, 227, 235; zárlat, 237 *c)*.

Közbirtokossági igazgató — idézése a serrendi tárgyaláshoz, 188.

Közigazgatási — hatóságok határozatai végrehajthatók, 1 *h)*; — ügybeli végrehajtás folytán igénypер, 100.

Közjegyzői okiratok — végrehajthatók 1 *g)*; — végrehajthatóságának feltételeit a közjegyzői törvény szabályozza, 2.

Közokirat — végrehajtható, 1 *a)*—*h)*; — a végrehajtás felfüggesztésének kérelmezésénél, 28; — alapján visszvégrehajtás, 40; — alapján bizt. végrehajtás, 223; — bizt. végrehajtás feloldása iránti kérvénynél, 235; — zárlat feloldása iránti kérvénynél, 244.

Közös — vagyon, 143; — ingatlan megvétele, 158; — árverés, 174.

Központár —ból felvehető követelés lefoglalása, 83, 84; utalványozása, 133.

Közraktári jegyek, 80.

Községek — hivatalnokai elleni bizt. végrehajtás, 227, 235; zárlat, 237 *c)*.

Községi adó — 188, 189.

Köztörvényhatóságok — és magánosok közötti szerződés; 65; — hivatalnokai elleni bizt. végrehajtás, 227, 235; zárlat, 237 *c)*.

Kutatás, 32.

Külföldi bíróságok — megkeresései s végrehajtható közokiratai, 3; — végre nem hajtható határozatai, 5.

Különbözet — az előbbi vevő által megtérítendő, 186.

Különböző végrehajtások foganatosítása, 86.

L

Lakbér — követelés, 63.

Lakpénz — csak lakbér fejében lefoglalható, 54.

Lejárat — lefoglalt követelésnél, 129.

Lelkészek — fizetése, 54.

Leltár — a lefoglalt haszonélvezetről és tartozékairól, 208.

Lemondás — a zálogjogról 128.

Leszármazók — osztályrésze ingatlanokban, 143.

Letétele — a marasztalási összegnek, 41; — a végrehajtási összegnek, fizetés helyett, 42; — a lefoglalt készpénznek, drágaságoknak stb., 73; — értékpapiroknak, 80; — a lefoglalt követelésnek, 82; — a becsértéknek zár alóli felmentés végett, 104; — a vételárnak, el nem tartható ingóságok elárverezése után, 104; az eredeti okirat elő nem adása és váltóbizt. visszkereset esetében, 113; ha a felosztás iránt megállapodás létre nem jött, 114; — a vételárfeleslegnek

és a váltónak, 115; — a megfelelő összegnek bizt. végrehajtás és törv. zálogjog folytán, 119; — a többek részére lefoglalt követelésnek, 126; — a bánatpénznek, 170; — a bérösszegnek árverés után, 181; — a vételár maradványának haszonvételi jog telekk. bejegyzés esetén, 191; — a kifogás alá vett összegnek, 198; — a kamatkülönbözetnek, 202; — a haszonélvezetből befolyt összegnek, 212; — a bizt. végrehajtási összegnek, 231; — a lezárolt ingóság értékének, 242.

Levél — által értesítése a távol lakó végrehajtást szenvedő félnek, a kincstárt vagy a közalapítványokat képviselő közegnek, 25; — a bérbe- vagy haszonbérbeadónak, 72; — a végrehajtást szenvedőnek, 221; lsd **értesítés.**

Lottonyeremény, 53.

M

Magához váltása — a jelz. követelésnek, 158, 190.

Magánokirat — mint a bizt. végrehajtás alapja, 223.

Magyar földhitelintézet — kiváltságos jogai, 258.

Másolatok — a végrehajtás alapjául szolgáló közokiratról, 6.

Megbizó — nevében árverezés, 174.

Megbizott, 24.

Meghallgatása — az engedményezőnek és engedményesnek, 13; — a feleknek vagy a kiküldöttnek az előterjesztés fölött, 35; — az ellenfélnek, e végrehajtásnak biztosítéktól függővé tétele iránti kérvény fölött, 42; — a feleknek költségek alóli felmentés iránti kérvény fölött, 44; — a végrehajtást szenvedőnek átszállítási kérelem fölött, 76; — a korábbi foglaltatónak, 77; — az érdekelteknek el nem tartható ingóságok elárverezésénél, 104; ingóságok együttes elárverezése végett, 106; árverési feltételek megállapítása végett, 109; — az árfelosztásra nézve, 118, 119; — a végrehajtást szenvedőnek, követelés elárverezése iránti kérelem fölött, 129; — az érdekelteknek ingatlanok együttes vagy külön elárverezése iránti kérelem fölött, 155; árverési feltételek módosítása iránti előterjesztés fölött, 165; a felszámított követelési tételek elleni kifogások tárgyában, 195; haszonélvezetnek miként hasznosítása iránt, 208; — a végrehajtatónak bizt. végrehajtási végzés elleni felfolyamodás folytán, 232; — bizt. végrehajtás feloldása iránti kérvény fölött, 235; — az ellenfélnek zárlati kérvény fölött, 239; zárlati végzés elleni felfolyamodás folytán, 243; zárlat feloldása iránti kérvény fölött, 244; — a feleknek a zárgondnoknak adandó kezelési utasítások iránt, 245; a zárlat alatt lévő tárgy jövedelmének értékesítése iránt, 248.

Meghatalmazás — átadása másnak nevében árverezés esetén, 174.

Megkeresés — külföldi bíróság részéről, 3; — ausztriai bíróságok részéről, 4; — végrehajtási foganatosítása iránt, 12, 19, 20; — alzálogjog bekeblezése iránt, 79; — a követelés átruházásának tkvi bejegyzése iránt, 123; — árverés feljegyzése, tulajdonos változásának kitüntetése iránt, 129; — a végrehajtásnak ingatlanra foganatosítása iránt, 136, 203, 220; — haszonélvezet átadása iránt, 208; — bizt. végrehajtás foganatosítása iránt, 228; — zárlat foganatosítása iránt, 240.

Megsemmisítése — az okiratnak,

80; — az ingatlanokra foganatosított árverésnek, 179.
Megszüntetése — a végrehajtásnak, ez iránti kereset esetei, 30; ily kereset halasztó hatályának feltételei, 31; — a végrehajtásnak harmadik személy által indított kereset folytán, 216.
Munka — teljesítése iránti végrehajtás, 222.
Munkabérek, 62.
Munkaszerek, 51 *n)*.
Működési díj, 54.

N

Napidíjak, 62.
Nem telekkönyvezett ingatlanokra vezetendő végrehajtás, 204.
Nemzeti színház — személyzetének fizetése, 54.
Nő — ingóságai, a férj ellen és ellene intézett végrehajtás eseteiben, 49.

Ny

Nyilatkozat — a végrehajtást szenvedő adósa részéről, 122.
Nyugdíj — 55, 58, 61.
Nyugtatvány — melletti fizetés, 113.

O

Okirat — a lefoglalt követelésről, 79, 80, 123; — megszerzése, megsemmisítése, 80; — átvétele a fizetés után, visszaadása, 113; — átadása a vevő részére, 129; — ingatlanra vonatkozó jog szerzéséről, 132; — központárból járó követelésről, 133; — végrehajtható, ennek alapján zálogjog bejegyzése, 137; — beadása a fizetéskor, 201; — ujnak csatolása bizt. végrehajtási végzés elleni felfolyamodáshoz, 232; zárlati végzés elleni felfolyamodáshoz, 243.
Országos alapok — és magánosak közötti szerződés, 65.
Osztrák-magyar bank — kiváltságos jogai, 258.
Osztrák-magyar monarchia másik államában hozott birói határozat végrehajtása, 4.
Óvadék, 65.

Ö

Öltözet, 51 *h)*.
Önkéntes árverés — 204—206.
Önképviseletre nem jogosítottak ingóságainak lefoglalása, 90.
Örökös — elleni végrehajtás elrendelése, 14, 15; — jogosultsága a végrehajtás kérésére, 16; — igénykeresete, 92.
Örökség — utján a végrehajtást szenvedőre szállott ingatlan, 138.
Összeirás — ingókra intézett végrehajtásnál, 47; — ennek módja 50; — kereskedelmi könyvben foglalt követelések lefoglalásánál, 81; — több végrehajtató részére, 87; — több kiküldött találkozása esetén, 88; tartozék összeirása, 159, 160; összeirása a nem telekkönyvezett ingatlanoknak és tartozékainak, 203; — a végrehajtásilag átadandó ingóságoknak, 214; — zárlat esetén, 240.

P

Pecsét — nyomó, hivatalhoz tartozó, 51 *d)*; — alkalmazása, 74.
Per — végrehajtás megszüntetése, korlátozása, felfüggesztése iránt, 30, 31, 256 *c)*; — tulajdoni igény miatt, 89—100, 256 *c)*; — lefoglalt követelés behajtása iránt, 124; — ingatlanra vonatkozó jog érvényesítése iránt 132; — harmadik személy dologi jogainak megsértése miatt, 168; — kamatkülönbözet megtérítése iránt, 202; — ingóság átadását ellenző birlaló ellen, 218; — indítása bizt. végrehajtás esetén 235; — bizt. végrehajtás folytán

szenvedett kár megtérítése iránt, 236; — indítása zárlat és ez által szenvedett kár folytán, 244; — költség, lsd **költségek.**
Perbe avatkozás, 92, 116, 161.
Perre utasítás — törv. zálogjoggal biró követelés iránt, 119; — telekkönyvileg feljegyzett tulajdonjogigény iránt, 161; — a sorrendi tervezetben felszámított követelés rangsorozata elleni kifogás folytán, 196; a követelés valósága vagy összege és a bejegyzés érvényessége elleni kifogás folytán, 197.
Pesti árú- és értéktőzsde — határozatai és egyezségi jegyzőkönyvei végrehajtatók, 1 *e).*
Pénzbirság — fizetésére kötelező végzések, végrehajthatók, 1 *c);* — végrehajtás megszüntetése iránti alaptalan kereset miatt, 31; — alaptalan igénykereset miatt, 99; — jelzálogos követelés elleni alaptalan kifogás miatt, 202; — bizt. végrehajtás alaptalan kieszközlése miatt, 236; — zárlat alaptalan kieszközlése esetén, 244.
Pénzbüntetés — munka teljesítése iránti végrehajtás esetén, 222.
Pénzintézet — ben elhelyezése a kifogással megtámadott tételnek, 202.
Pénztári jegyek, 80.
Polgári bíróságok végrehajtható határozatai, 1 *a)—d).*
Polgárosított határőrvidék, 259.
Posta — jog, szolgálatára rendelt eszközök stb,, — mesterek járandósága, küldemények, 52.
Pótdíj, 55, 56, 58.
Póthirdetmény, 167.

R

Rakjegyek, 80.
Rangsorozat — elleni kifogás. 186; — feljegyzése, 220.
Rendelvény — követelés lefoglalásánál, 79, 122; — központárból felvehető vagy birói letétben őrzött követelés lefoglalásánál. 82.
Rendjelek, 51 *e).*
Részletfizetések, 65; — ingóságok elárverezésénél, 109.
Rokkantak — díjai, 56.
Rongálás, 74.

S

Segély — igénybevétele, 32.
Sequestrum, 254.
Sikertelen — árverés, 176.
Sommás — végzés váltóügyben, végrehajtható, 1 *a);* ennek alapján bizt. végrehajtás, 224.
Sorrend — ingóságok elárverezésénél, 106; kielégítési, lsd **kielégítési sorrend;** — ingatlanok elárverezésénél, 192.
Sorrendi tárgyalás — végett határnap kitüzése, 188; — menete, 194, 195.
Status, 5.

Sz

Szakértő — könyvkivonatok készítésére, 81; — meghallgatása el nem tartható ingóságok elárverezése előtt, 104; — által megbecslése az ingatlan tartozékainak,159, 160; nem telekkönyvezett ingatlanoknak, 203; — által megállapítása az ingóság vagy munka értékének, 217, 222; — eldarabolási vázlat készítésére, 220; — a lezárolt tárgy értékének megállapítására, 242.
Számadás zárgondnoki, 247.
Személy — állapotra vonatkozó határozatok, 5.
Szolgalmi jog — telekkönyvi feljegyzésének hatálya, 163, 191.
Szorgalmazása — a végrehajtás foganatba vételének, 23.
Szoros zár 75, 77; — feloldása 78.
Szőlőbirtok — kikiáltási ára, 148;

zárgondnok által kezelése, 164.
Szőlődézsmaváltság — árverés után esedékes, a vevőt terheli, 184; — három évi, előnyös tétel, 189 *c)*.

T

Takarmány, 51 *p)*.
Tanárok — fizetése, 54.
Taneszközök, 51 *i)*.
Tanítók — fizetése, 54.
Tanuk — a végrehajtás foganatosításánál, 24; — kihallgatása igényperben, 95.
Tárgyalás — a végr. jog előfeltételeinek igazolás végett, 10; — közvetlenül a marasztalt fél örökösei ellen kért végrehajtás esetében, 15; — végrehajtás megszüntetése iránti perben, 30; — igényperben, 94, 216; — tulajdonjog arányának megállapítása végett, 143; — kielégítési sorrend megállapítása végett, ingók elárverezése után, 118; — jegyzőkönyvi, 168; — ujabb árverés esetén, az előbbi vevő által megtérítendő különbözet megállapítása végett, 186; — sorrendi 188, 194, 195; — végrehajtás tárgya egyenértékének megállapítása végett, 217, 222; — pénzbirságban marasztalás iránti kérvény fölött. 236, 244; — zárgondnoki számadás elleni észrevételek folytán, 249; zárlati költségek viselésének kérdésében, 251.
Társulatok — hivatalnokai, szolgái, 61.
Tartályok — felnyitása, 32.
Tartás — miatti végrehajtás, 58, 63.
Tartozék — megbecslése, elárverezése, 149; — összeirása, becsárának megállapítása, 159, 160; — nem telekkönyvezett ingatlanoknál, 203.
Tehén, 51 *p)*.
Telekkönyvi — törlése a végrehajtási bejegyzéseknek, 45, 141; — bekeblezése az alzálogjognak 79; — bejegyzése a követelés átruházásának, 123; — feljegyzése a lefoglalt követelésre rendelt árverésnek, kitüntetése a tulajdonos változásának, 129; jószágtest, 135, 155; — bekeblezése a végreh. zálogjognak, feljegyzése a végrehajtási jognak, 136, 208; a pernek, 137; — kitörlése a tulajdonjog előjegyzésének, 137; — feljegyzése az árverésnek, 147; a tulajdonjogigénynek, 161; a zálogvisszaváltási jognak, 162; a szolgalmi jognak, 163; — törlése az árverési feljegyzésnek, 176; — bekeblezése a tulajdonjognak a vevők javára s a terhek törlése, 182; — rangsorozat, 190; — feljegyzése az önkéntes árverésnek, 205; a rangsorozatnak, — lejegyzés és bekeblezése a tulajdonjognak, 220; — előjegyzése a zálogjognak bizt. végrehajtás esetén, 230; — törlése a zálogjog előjegyzésének az összeg letétele folytán, 231; — feljegyzése a zárlatnak, 240.
Telekkönyvi hatóság — illetékes az ingatlanra intézett végrehajtás foganatositására, 18; ha az ingatlan telekkönyvezve nincs, 203.
Termény- és gabonacsarnokok — határozatai s egyezségi jegyzőkönyvei végrehajthatók, 1 *c)*.
Területenkivüliség, 33.
Tisztviselők — fizetése, 54.
Több kiküldött — találkozása, 88.
Több végrehajtás — foganatosítása, 85—88; ily esetben igényper, 94; — folytán árverés, 120.
Törlés, lsd **telekkönyvi**.
Törlesztés — feljegyzése az okiratra, 125, 133, 201.
Törvényes képviselő — részére igénykereseti felhivás, 90.
Törvényes zálogjog, 72; — beje-

lentése, 112; bejelentése folytán perre utasítás, 119.
Tulajdonjog — érvényesítése, 132; arányának megállapítása, 143; mint végrehajtás tárgya, 220; lsd **dologi jog** és **telekkönyvi.**
Tulajdonjogigény — telekk. feljegyzése, 161.
Tulajdonostárs — jogai ingatlannak elárverezésénél, 156—159.
Tűrés iránti végrehajtás, 222.
Tüzelő szerek, 51 *h).*
Tűzkár elleni biztositás, 66.

U

Urbéri váltság — árverés után esedékes, a vevőt terheli, 184; három évi, előnyös tétel, 189 *c).*
Utalványok — kereskedelmi, 80.
Utalványozott összegek, 52.
Utalványozás — lefoglalt követelés behajtása után, 125; — a sorrendi végzés jogerőre emelkedése után, 201, 202; megitélt tárgyra nézve, 215; — felfüggesztése, 216.
Utalványozási végzés, 133.
Utánvételi összegek, 52, 79.
Utasítások — a zárlat alatt lévő tárgy kezelése iránt, 245.
Utazási, — illetmények, 59.
Utóajánlat, 187.

Ü

Ügygondnok — a végr. jog előföltételeinek igazolása iránti tárgyalásnál, 10; — a marasztalt fél örökösei ellen elrendelt végrehajtás esetében, 14; — a követelés érvényesítésére, a jogosítottnak elhalálozása esetén, 16; — a végrehajtást szenvedő fél elhalálozása esetében, 17; — hon nem talált végrehajtás szenvedő részére, 24; — a marasztalt fél lakhelyétől külön helyen teljesített végrehajtásnál, 25; — hon nem levő bírlaló részére, 48; árfelosztási tárgyalásnál, 118; — lefoglalt követelés behajtása végett, 124; — az ingatlanra végrehajtást rendelő végzés nem kézbesíthetése esetén, 139; — a telekkönyvileg érdekeltek részére ingatlanok elárverezésénél, 153, 176; — az előbbi vevő részére, ujabb árverés esetén, 185; — a sorrendi tárgyalásnál, 188; — díja, előnyös tétel, 189 *a);* — bekeblezett szolgalom, haszonélvezet stb. esetén, 191.
Ügyvéd — a perbeli, a jogosított elhalálozása esetén végrehajtási lépéseket tehet. 16.
Ünnep, 22.

V

Választás ingók és ingatlanok között a végrehajtatót illeti, 44; — ingóság vagy munka s ennek egyenértéke között, 219, 222; — a bizt. végrehajtást foganatosító bíróságok között, 228; — zárlat elrendelésére illetékes több bíróság között, 238.
Választott bíróságok — határozatai s egyezségi jegyzőkönyvei végrehajthatók, 1 *e).*
Valószinüsége — a teljes kielégítésnek, 46; — a tulajdonnak, 48, 49; — a veszélynek, 223, 225, 237.
Váltó — ügyekben sommás végzés 1 *a);* — eredetben mellékelendő a végrehajtási kérvényhez, 6; — követelés engedményezése, 13; — követelések lefoglalása, 80; — biztosítási visszkereset, 108, 113; — hitelező kézi záloga, 115; — mint a bizt. végrehajtás alapja, 223.
Változás — a végrehajtás folyamán, a jogosított személyében, 17.
Vámkezelés — alatt álló árúk, 53.

Vasutak — hivatalnokainak fizetése, 54; — azoknak átadott tárgyak, 68, 79.
Vázlatrajz, 220.
Veszély — miatt a végrehajtásnak biztosítéktól függővé tétele, 42; — valószinüsége esetén bizt.végrehajtás, 223, 225; — miatt zárlat, 237.
Vetőmag, 51 *r)*.
Vevő — ingóságok elárverezésénél, 108; — a megvett ingóságokra feltétlen tulajdonjogot nyer, 110; ingatlanoknál, 170; — meghatalmazásból, 174; — felfolyamodási joga, 178; — jogai az árverés jogerőre emelkedése után, 180—183; — terhei, 184; — fizetés körüli késedelmének következménye, 185, 186; — idézése a sorrendi tárgyaláshoz, 188.
Véderő — höz tartozó személyek fizetése, 54.
Végkielégítés, 55.
Végrehajtás — készpénzbeli követelés behajtására, 43—213; — ingóságokra, 47—134; — ingatlanokra, 135—207; — ingatlanok haszonélvezetére, 208—213; — egyéb nemei, 214—222; — biztosítási, 223—236.
Végrehajtási kérvény, ennek mellékletei, példányainak száma, 6; — sommás perekben szóval is előterjeszthető, 7; — kellékei a tartalom tekintetében, és előterjeszthetésének ideje, 8; — ingatlanokra vezetett végrehajtás esetén, 135.
Végrehajtási végzés — kellékei, 11.
Vételár — fizetése ingóságok elárverezésénél, 108; — felosztása ingók elárverezése után, 114; ez iránti tárgyalás, 118; — fizetésének módozatai, ingatlanok elárverezésénél, 150.
Vételi bizonyítvány, 180.
Viszonosság — külföldi bíróság határozatának végrehajtásában, 3, 4.
Viszonszolgálat —tól függő követelés értékesítése, 1, 9.
Viszonkötelezettség, lsd **feltétel,** 9, 10.
Visszvégrehajtás — esetei, 40; — igényének veszélyeztetése, 42.
Vizszabályozási tartozás — árverés után esedékes a vevőt terheli 184; — esetében a társulat képviselőjének idézése a sorrendi tárgyalásra, 188; — három évi, előnyös tétel, 189 *c)*.

Z

Zálogjog — bekeblezése, előjegyzése, lsd **telekkönyvi.**
Zálogvisszaváltási jog — lefoglalása, 132; telekkönyvi feljegyzésének hatálya, 162.
Zár — alá vétele az eladott ingatlannak, 180.
Zárgondnok — által kezelése az ingóságoknak, 75; a szőlőbirtoknak és más ingatlannak, 164; — ideiglenes 77; — a megvett ingatlan fölötti felügyelésre, 174; — költsége és díja, előnyös tétel, 189 *a)*; — ingatlanok haszonélvezetének lefoglalása esetén, 208, 211, 213; — zárlat esetén 240; — jogai s kötelességei, 245; — elmozdítása, 246, 247; — dijai, ezek megállapítása, 252.
Zárhatározatok, 255—260.
Zárlat — végrehajtási, 164, 180, 208, 209, 211, 213; — közönséges, erről tárgyal, 237—254; — mikor van helye, 237; — előleges, 239; — foganatosításának módja, 240; — joghatálya, 241; — feloldása, 242—244; — költségei, 250—252; — hagyatéki, 252; — másnemű, 254.

ORSZÁGGYŰLÉSI
· KÖNYVTÁR ·

807_OGYK_000308471_04380344

Imling Konrád
A végrehajtási törvény (1881:LX. t.c.)
1907

https://go.ogyk.hu/ogy01-000308471

A digitalizálás az Országgyűlési Könyvtár Digitalizáló Műhelyében készült a "DTT – Magyar Jogi Portál" projekt keretében 2018-ban.

Attribution (CC-BY-4.0)
Nevezd meg!